

การหลอมรวมมโนทัศน์ในกระบวนการทางความหมาย
ของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย
CONCEPTUAL BLENDING IN THE MEANING CONSTRUCTION
OF NOUN-NOUN COMPOUNDS IN THAI

วรลักษณ์ วีระยุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2565

การหลอมรวมมโนทัศน์ในกระบวนการทางความหมาย
ของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

CONCEPTUAL BLENDING IN THE MEANING CONSTRUCTION
OF NOUN-NOUN COMPOUNDS IN THAI

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of DOCTOR OF PHILOSOPHY
(Linguistics)

Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

2022

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การหลอมรวมมโนทัศน์ในกระบวนการทางความหมาย

ของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย

ของ

วรลักษณ์ วีระยุทธ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์ไทย)

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บารมี เขียววิชัย)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา เรืองจรรยา)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สกุลรัตน์ วรธำรง)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อรรถสิทธิ์ บุญสวัสดิ์)

ชื่อเรื่อง	การหลอมรวมมโนทัศน์ในกระบวนการทางความหมาย ของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย
ผู้วิจัย	วรลักษณ์ วีระยุทธ
ปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
ปีการศึกษา	2565
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์ไทย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทย และวิเคราะห์กระบวนการทางปริชานของผู้ใช้ภาษาไทยในการสร้างคำประสมแบบนาม-นาม โดยใช้ทฤษฎีหลอมรวมมโนทัศน์และกรอบการวิเคราะห์กระบวนการทางความหมายของคำประสม ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษารวบรวมจากคำประสมแบบนาม-นามที่ปรากฏในพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน และคำประสมแบบนาม-นามที่ปรากฏในหนังสือคลังคำ (ฉบับปรับปรุง) ผลการวิเคราะห์โครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทย พบว่า โครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทยแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่ คำประสมแบบนาม-นามที่เป็นคำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ และคำประสมแบบนาม-นามที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์ คำประสมแบบนาม-นามที่เป็นคำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ แบ่งออกได้เป็น 5 ประเภทย่อย ได้แก่ 1) คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเป็นคำที่มีคำความหมายเดิม 2) คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นคำที่มีคำความหมายเดิมและส่วนขยายเป็นอุปลักษณะ 3) คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นคำที่มีคำความหมายเดิมและส่วนขยายเป็นนามนัย 4) คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นอุปลักษณะและส่วนขยายเป็นคำที่มีคำความหมายเดิม และ 5) คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นนามนัยและส่วนขยายเป็นคำที่มีคำความหมายเดิม คำประสมแบบนาม-นาม ที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์ แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทย่อย ได้แก่ 1) คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเป็นอุปลักษณะ 2) คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นอุปลักษณะ และส่วนขยายเป็นนามนัย 3) คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเป็นนามนัย และ 4) คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นนามนัยและส่วนขยายเป็นอุปลักษณะ ผลการวิเคราะห์กระบวนการทางปริชานของผู้ใช้ภาษาไทยในการสร้างคำประสมแบบนาม-นาม พบว่า ความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย ทั้งคำประสมแบบนาม-นามที่เป็นคำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์และคำประสมแบบนาม-นามที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์ เกี่ยวข้องกับอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์และนามนัยเชิงมโนทัศน์ สะท้อนให้เห็นความคิดแบบเปรียบเทียบของผู้ใช้ภาษาไทยในการสร้างคำประสมแบบนาม-นาม

คำสำคัญ : การหลอมรวมมโนทัศน์, คำประสม, อุปลักษณะ, นามนัย

Title	CONCEPTUAL BLENDING IN THE MEANING CONSTRUCTION OF NOUN-NOUN COMPOUNDS IN THAI
Author	WORRALUCK WEERAYUTH
Degree	DOCTOR OF PHILOSOPHY
Academic Year	2022
Thesis Advisor	Associate Professor Nuntana Wongthai , Ph.D.

This research aims to analyze the meaning constructions of noun-noun compounds in Thai and to analyze the cognitive process of Thai language users in the construction of noun-noun compounds within the conceptual blending theory and a framework of meaning construction analysis. The data were collected from noun-noun compounds appearing in Royal Institute Dictionary and Klangkam (revised edition). The results of analyzing the meaning constructions of noun-noun compounds in Thai found that there are two major types of noun-noun compounds in Thai: endocentric noun-noun compounds and exocentric noun-noun compounds. In the case of endocentric noun-noun compounds, five subtypes were identified: (1) noun-noun compounds with original meaning-based profile determinant and an original meaning-based modifier; (2) noun-noun compounds with original meaning-based profile determinant and a metaphor-based modifier; (3) noun-noun compounds with original meaning-based profile determinant and a metonymy-based modifier; (4) noun-noun compounds with metaphor-based profile determinant and an original meaning-based modifier; (5) noun-noun compounds with metonymy-based profile determinant and an original meaning-based modifier. In the case of exocentric noun-noun compounds, four subtypes were identified: (1) noun-noun compounds with metaphor-based profile determinant and a metaphor-based modifier; (2) noun-noun compounds with metaphor-based profile determinant and a metonymy-based modifier; (3) noun-noun compounds with metonymy-based profile determinant and a metonymy-based modifier; (4) noun-noun compounds with metonymy-based profile determinant and a metaphor-based modifier. The analysis for the cognitive process of Thai language users in the construction of noun-noun compounds revealed that the meanings of noun-noun compounds in Thai in both endocentric noun-noun compounds and exocentric noun-noun compounds are related to conceptual metaphors and conceptual metonymy. This reflects comparative thinking of Thai language users in the construction of noun-noun compounds.

Keyword : conceptual blending, compound, metaphor, metonymy

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ที่ได้มอบทุนการศึกษาเพื่อใช้ในการค้นคว้าวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร. นันทนา วงษ์ไทย อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทนิพนธ์ที่สละเวลาอ่านปริญญาโทนิพนธ์ด้วยความทุ่มเทและใส่ใจ และกรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่ายิ่งต่อการทำวิจัย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่านที่ได้มอบความรู้และความเมตตาให้แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ศึกษา และขอขอบคุณเพื่อนพี่น้อง ชาวภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกคนที่คอยให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้กันและกันเสมอมา

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณครอบครัว วีระยุทธ พ่อ แม่ น้องชาย ที่คอยสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณสามี ที่คอยช่วยเหลือและอยู่เคียงข้างในทุกช่วงเวลาของการทำงานวิจัยนี้

วรลักษณ์ วีระยุทธ

สารบัญ

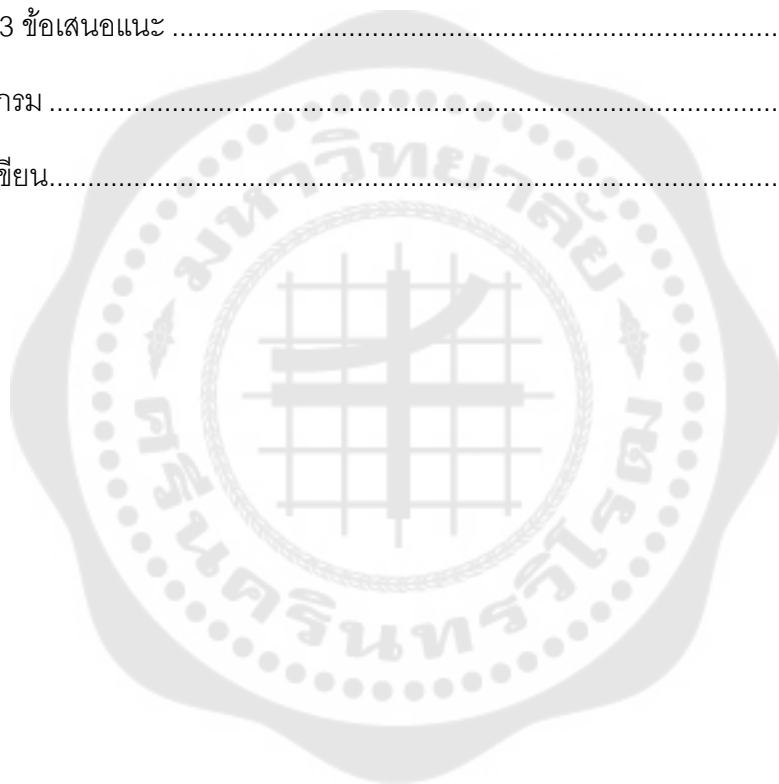
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญรูปภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
คำถามงานวิจัย.....	4
ความมุ่งหมายของงานวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในงานวิจัย	6
สมมุติฐานในการวิจัย.....	6
บทที่ 2.....	7
ทบทวนวรรณกรรม.....	7
1. การศึกษาคำประสมตามแนวคิดแบบดั้งเดิม	7
1.1 แนวคิดไวยากรณ์โครงสร้าง (Structural Grammar)	7
1.2 แนวคิดไวยากรณ์ปริวรรต (Transformational Grammar)	12
1.3 แนวคิดการประกอบความหมาย (Compositionality)	17

2.การศึกษาคำประสมตามแนวคิดภาษาศาสตร์ปริธาน	20
3.ความแตกต่างระหว่างคำประสมและวลี	57
บทที่ 3.....	62
วิธีดำเนินการวิจัย.....	62
1.การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	62
ประชากร	62
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	62
2.การคัดเลือกข้อมูล	62
3.การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
บทที่ 4.....	71
ผลการดำเนินงานวิจัย	71
1. ผลการวิเคราะห์โครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย	71
1.1 คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย ที่เป็นคำประสมแบบเข้าศูนย์.....	72
1.1.1 คำประสมแบบเข้าศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยาย	
แสดงเค้าความหมายเดิม	75
1.1.2 คำประสมแบบเข้าศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม	
และส่วนขยายเป็นอุปลักษณะ.....	103
1.1.3 คำประสมแบบเข้าศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม	
และส่วนขยายเป็นนามนัย.....	159
1.1.4 คำประสมแบบเข้าศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นอุปลักษณะและส่วนขยาย	
เป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม.....	167
1.1.5 คำประสมแบบเข้าศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นนามนัยและส่วนขยาย	
เป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม.....	210
1.2 คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย ที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์	220

1.2.1 คำประสมแบบออกศูนยที่มีส่วนแสดงควมเด่นและส่วนขยายเป็นอุปลักษณ	221
1.2.2 คำประสมแบบออกศูนยที่มีส่วนแสดงควมเด่นเป็นอุปลักษณและส่วนขยายเป็นนามนัย	245
1.2.3 คำประสมแบบออกศูนยที่มีส่วนแสดงควมเด่นและส่วนขยายเป็นนามนัย	248
1.2.4 คำประสมแบบออกศูนยที่มีส่วนแสดงควมเด่นเป็นนามนัยและส่วนขยายเป็นอุปลักษณ	255
2. ผลการวิเคราะห์กระบวนการทางปรัชานของผู้ใช้ภาษาไทยในการสร้างคำประสม	263
2.1 การแสดงควมหมายของคำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทยที่เป็น คำประสมแบบเข้าศูนย	263
2.1.1 คำประสมแบบเข้าศูนย ที่มีส่วนแสดงควมเด่นและส่วนขยายแสดงควมหมายเดิม	263
2.1.2 คำประสมแบบเข้าศูนย ที่มีส่วนแสดงควมเด่นเป็นคำที่มีควมหมายเดิมและส่วนขยายเป็นอุปลักษณ	269
2.1.3 คำประสมแบบเข้าศูนย ที่มีส่วนแสดงควมเด่นเป็นคำที่มีควมหมายเดิมและส่วนขยายเป็นนามนัย	275
2.1.4 คำประสมแบบเข้าศูนย ที่มีส่วนแสดงควมเด่นเป็นอุปลักษณและส่วนขยายเป็นคำที่มีควมหมายเดิม	281
2.1.5 คำประสมแบบเข้าศูนย ที่มีส่วนแสดงควมเด่นเป็นนามนัยและส่วนขยายเป็นคำที่มีควมหมายเดิม	287
2.2 การแสดงควมหมายของคำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทยที่เป็น คำประสมแบบออกศูนย	293
2.2.1 คำประสมแบบออกศูนยที่มีส่วนแสดงควมเด่นและส่วนขยาย เป็นอุปลักษณ	293
2.2.2 คำประสมแบบออกศูนยที่มีส่วนแสดงควมเด่นเป็นอุปลักษณและส่วนขยายเป็นนามนัย	299

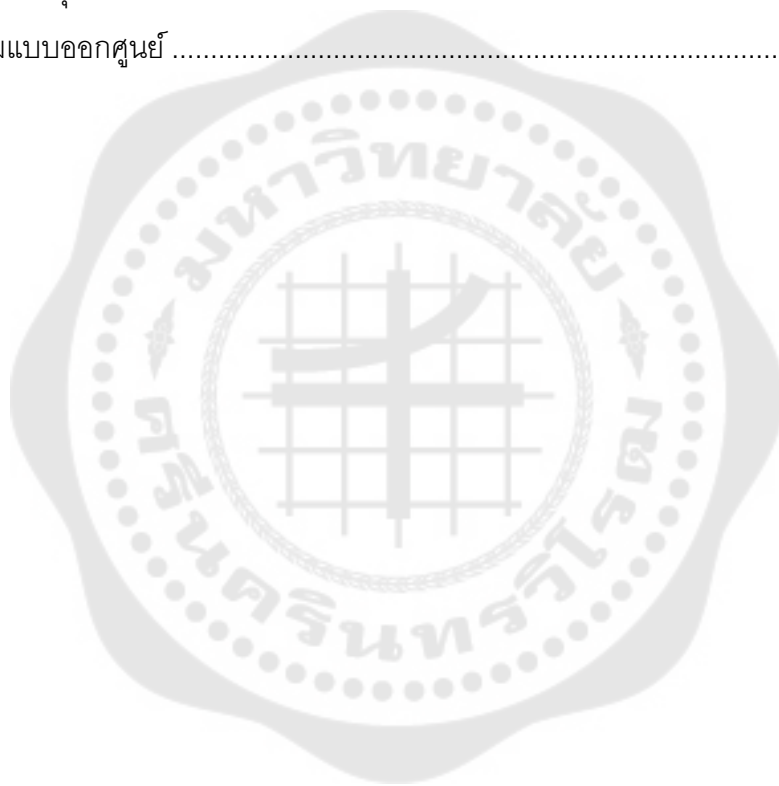
2.2.3 คำประสมแบบออกศูนยที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเป็นนามนัย305	
2.2.4 คำประสมแบบออกศูนยที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นนามนัยและส่วนขยาย เป็นอุปลักษณ์	311
บทที่ 5.....	318
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	318
1. สรุปผลโครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทย.....	318
1.1) คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบเข้าศูนย.....	318
1.2) คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย ที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย.....	319
2. สรุปผลการวิเคราะห์กระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ และนาม นัยเชิงมโนทัศน์ของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย.....	320
1. คำประสมแบบเข้าศูนย ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิมและ ส่วนขยายเป็นอุปลักษณ์	321
2. คำประสมแบบเข้าศูนย ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิมและ ส่วนขยายเป็นนามนัย	331
3. คำประสมแบบเข้าศูนย ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นอุปลักษณ์และส่วนขยายเป็น คำที่มีเค้าความหมายเดิม.....	331
4. คำประสมแบบเข้าศูนยที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นนามนัยและส่วนขยาย เป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม.....	337
5. คำประสมแบบออกศูนยที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเป็นอุปลักษณ์	337
6. คำประสมแบบออกศูนยที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นอุปลักษณ์และส่วนขยายเป็น นามนัย	340
7. คำประสมแบบออกศูนยที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเป็นนามนัย	341
8. คำประสมแบบออกศูนยที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นนามนัยและส่วนขยาย เป็นอุปลักษณ์	342
3. อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	343

3.1 โครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทย	343
3.2 การแสดงความหมายแบบเปรียบเทียบของคำประสมแบบนาม-นาม ใน ภาษาไทย.....	346
3.2.1 การแสดงความหมายแบบอุปลักษณ์.....	347
3.2.2 การแสดงความหมายแบบนามนัย	348
3.2.3 การแสดงความหมายแบบอุปลักษณ์และนามนัย	350
3.3 ข้อเสนอแนะ	352
บรรณานุกรม	353
ประวัติผู้เขียน.....	357

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 การสรุปเกณฑ์ที่ใช้จำแนกคำประสมในงานวิจัยต่าง ๆ	56
ตาราง 2 การสรุปโครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย ที่เป็น คำประสมแบบเข้าศูนย์.....	319
ตาราง 3 การสรุปโครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย ที่เป็น คำประสมแบบออกศูนย์	320

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิต้นไม้ (tree diagram) แสดงโครงสร้างประโยค	13
ภาพประกอบ 2 เครื่องขยายบุรณการเชิงมโนทัศน์ SURGEON IS A BUTCHER	27
ภาพประกอบ 3 เครื่องขยายบุรณการเชิงมโนทัศน์ในการรายงานข่าวการแข่งเรือ	29
ภาพประกอบ 4 เครื่องขยายบุรณการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม sandwich generation	40
ภาพประกอบ 5 เครื่องขยายบุรณการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม flame sandwich	41
ภาพประกอบ 6 เครื่องขยายบุรณการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม cherry jeans	43
ภาพประกอบ 7 เครื่องขยายบุรณการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม จานเปล	66
ภาพประกอบ 8 เครื่องขยายบุรณการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม ลิ่นปี	68
ภาพประกอบ 9 เครื่องขยายบุรณการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม คอห่าน	69
ภาพประกอบ 10 เครื่องขยายบุรณการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม สะพานเชือก	264
ภาพประกอบ 11 เครื่องขยายบุรณการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม นาฬิกาทราย	266
ภาพประกอบ 12 เครื่องขยายบุรณการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม เส้นเลือด	268
ภาพประกอบ 13 เครื่องขยายบุรณการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม ไม้หมอน	270
ภาพประกอบ 14 เครื่องขยายบุรณการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม หลังกึ่ง	272
ภาพประกอบ 15 เครื่องขยายบุรณการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม ปากกระเบะ	274
ภาพประกอบ 16 เครื่องขยายบุรณการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม เต่าทารก	276
ภาพประกอบ 17 เครื่องขยายบุรณการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม เจ้ามือ	278
ภาพประกอบ 18 เครื่องขยายบุรณการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม ห่องเสื่อ	280
ภาพประกอบ 19 เครื่องขยายบุรณการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม ผิวน้ำ	282
ภาพประกอบ 20 เครื่องขยายบุรณการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม หัวแหวน	284
ภาพประกอบ 21 เครื่องขยายบุรณการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม จมูกเล็บ	286

ภาพประกอบ 22	เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม แม่งาน	288
ภาพประกอบ 23	เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม ขาไฟ	290
ภาพประกอบ 24	เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม หัวคะแนน	292
ภาพประกอบ 25	เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม กระดุกงู	294
ภาพประกอบ 26	เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม ไช้จิ้งจก	296
ภาพประกอบ 27	เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม ไผ่ปลาร้า	298
ภาพประกอบ 28	เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม กระบอกเสียง	300
ภาพประกอบ 29	เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม ชี้อปาก	302
ภาพประกอบ 30	เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม ต้นมือ	304
ภาพประกอบ 31	เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม สามล้อ	306
ภาพประกอบ 32	เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม ลูกเมียน้อย	308
ภาพประกอบ 33	เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม หัวสมอง	310
ภาพประกอบ 34	เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม มือกาว	312
ภาพประกอบ 35	เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม ขอบเหล็ก	314
ภาพประกอบ 36	เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม ไบเงิน	316

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

คำประสมเป็นวิธีการสร้างคำแบบหนึ่งที่ปรากฏในภาษาต่าง ๆ ความหมายของคำประสมเป็นความหมายใหม่ โดยมีทั้งความหมายที่แสดงเค้าความหมายเดิมของคำและความหมายแบบเปรียบเทียบ

Bloomfield (Bloomfield, 1993, as cited in Benczes (2006) แบ่งคำประสมออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ คำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ (endocentric) และคำประสมแบบออกศูนย์ (exocentric) โดยคำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ ความหมายของคำประสมจะเป็นส่วนย่อยของคำหลัก ในขณะที่คำประสมแบบออกศูนย์นั้นความหมายของคำประสมไม่ได้เป็นส่วนย่อยของคำหลัก ดังตัวอย่างคำประสมในภาษาอังกฤษและภาษาไทย ต่อไปนี้

ภาษาอังกฤษ

คำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์

- (1) a. apple tree
b. classroom
c. bookstore

คำประสมแบบออกศูนย์

- (2) a. landyatch
b. blockhead
c. ladyfinger

ภาษาไทย

คำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์

- (3) ก. ไก่บ้าน
ข. กุญแจมือ
ค. ปากไม้

คำประสมแบบออกศูนย์

- (4) ก. ขากรรไกร
ข. กระบอกเสียง
ค. วงกบ

คำว่า apple tree (ต้นแอปเปิ้ล) มีส่วนหลัก ได้แก่ tree และส่วนขยาย ได้แก่ apple คำว่า classroom (ห้องเรียน) มีส่วนหลัก ได้แก่ room และส่วนขยาย ได้แก่ class และ คำว่า bookstore (ร้านขายหนังสือ) มีส่วนหลัก ได้แก่ store และส่วนขยาย ได้แก่ book ทั้งสามคำ

จัดเป็นคำประสมแบบเข้าศูนย์เนื่องจากความหมายของคำประสมแสดงการเป็นส่วนย่อยของคำหลัก กล่าวคือ apple tree มีความหมาย ต้นไม้ชนิดหนึ่ง classroom มีความหมาย ห้องที่ใช้สำหรับการเรียน และ bookstore มีความหมาย ร้านขายของประเภทหนึ่ง ในขณะที่คำว่า landyatch (รถยนต์ที่หรูหรา) blockhead (คนโง่เง่า) และ ladyfinger (ขนมที่เป็นแท่งเรียวยาว) จัดเป็นคำประสมแบบออกศูนย์ เนื่องจากความหมายของคำประสมไม่ได้เป็นส่วนย่อยของคำหลัก และมีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ กล่าวคือ ความหมายของ landyatch เป็นการเปรียบเทียบ เรือยอร์ชที่หรูหรากับรถยนต์ที่หรูหรา ความหมายของ blockhead เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของท่อนไม้ที่แข็งและทึบกับคนที่ไม่สามารถเรียนรู้อะไรได้ เปรียบเสมือนมีสมองเป็นท่อนไม้ และความหมายของ ladyfinger เป็นการเปรียบเทียบนิ้วของผู้หญิงกับรูปร่างของขนมที่เรียวยาว

คำประสมในภาษาไทย ได้แก่ คำว่า ไก่บ้าน กุญแจมือ และ ปากไม้ จัดเป็นคำประสมแบบเข้าศูนย์เนื่องจากความหมายของคำประสมเป็นส่วนย่อยของคำหลัก โดยคำว่า ไก่บ้าน มีส่วนหลัก ได้แก่ ไก่ และส่วนขยาย ได้แก่ บ้าน มีความหมาย ไก่ชนิดหนึ่ง ที่นิยมนำมาเลี้ยงที่บ้าน กุญแจมือ มีส่วนหลัก ได้แก่ กุญแจ และส่วนขยาย ได้แก่ มือ มีความหมาย กุญแจสำหรับคล้องมือนักโทษ และ ปากไม้ มีส่วนหลัก ได้แก่ ปาก และส่วนขยาย ได้แก่ ไม้ มีความหมาย รอยบากที่ตัวไม้ ความหมายของคำว่า ปากไม้ ที่เป็นคำประสมแบบเข้าศูนย์ มีการแสดงความหมายแบบอุปลักษณะในคำว่า ปาก เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของปาก อวัยวะที่แบ่งเป็นสองส่วน และมีรอยแยกตรงกลาง กับส่วนของไม้ ที่แยกออกเป็นสองส่วน

ในขณะที่คำว่า ขากรรไกร กระบอกเสียง และวงกบ จัดเป็นคำประสมแบบออกศูนย์ โดยความหมายของคำประสมไม่ได้เป็นส่วนย่อยของคำหลัก และมีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ กล่าวคือ ขากรรไกร มีความหมาย กระดุกต้นคาง ที่อำขึ้นลงได้ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของขา อวัยวะที่มีสองข้างและมีความยาว และกรรไกร ที่มีด้ามจับสองข้าง สำหรับกางออกและหุบเข้า กับกระดุกต้นคาง ที่มีสองข้าง มีลักษณะยาว และอำขึ้นลงได้ คำว่า กระบอกเสียง มีความหมาย ผู้ที่พูดแทนผู้อื่น เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของกระบอก ที่มีคุณสมบัติสะท้อนเสียงกับลักษณะของบุคคล ที่นำความคิดเห็นหรือความต้องการของผู้อื่นไปถ่ายทอด และคำว่า วงกบ มีความหมาย กรอบของประตูหรือหน้าต่าง เป็นการเปรียบเทียบปากของกบ ที่มีลักษณะเป็นลิ้ม กับลักษณะกรอบของประตูหรือหน้าต่าง ที่มีส่วนปลายเป็นรูปลิ้ม จะเห็นได้ว่า ความหมายแบบเปรียบเทียบในคำประสมภาษาไทย ไม่ได้ปรากฏในคำประสมแบบออกศูนย์เท่านั้น แต่ปรากฏในคำประสมแบบเข้าศูนย์ด้วย

งานวิจัยในอดีตที่ได้ศึกษาคำประสมในภาษาไทย เช่น การศึกษาคำประสมในภาษาไทย ของอนงค์ เดียงอุบล (2525) และการศึกษาคำประสมแบบเท่าเทียมของอลิษา อินจันทร์ (2557) ไม่ได้กล่าวถึงการจำแนกโครงสร้างทางความหมายของคำประสม กล่าวคือ ไม่ได้แบ่งคำประสม ออกเป็นคำประสมแบบเข้าศูนย์และคำประสมแบบออกศูนย์ โดยงานวิจัยดังกล่าวมุ่งวิเคราะห์ โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำประสมเพื่อหาเกณฑ์การจำแนกคำประสม และจัดหมวดหมู่ทางความหมาย ไม่ได้อธิบายว่ากระบวนการทางความหมายในคำประสม ภาษาไทยมีลักษณะแบบใดและเกิดขึ้นอย่างไร ซึ่งจะทำให้เข้าใจกระบวนการทางความคิด ของผู้ใช้ภาษาไทย

อย่างไรก็ดี แม้่างานวิจัยที่ศึกษาคำประสมในภาษาต่างประเทศ เช่น Jespersen (1954) Botha (1968) และ Levi (1978) จะกล่าวถึงคำประสมทั้งสองแบบ ผู้วิจัยพบว่า งานวิจัยดังกล่าว ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาคำประสมแบบออกศูนย์ โดยระบุว่าคำประสมแบบออกศูนย์ หรือคำประสมที่มีความหมายแบบเปรียบเทียบมีจำนวนไม่มากในภาษา และคำประสม แบบออกศูนย์ไม่สามารถจัดระบบและอธิบายความหมายได้เหมือนกับคำประสมแบบเข้าศูนย์ ซึ่งการวิเคราะห์ดังกล่าวทำให้ไม่สามารถอธิบายได้ว่า ความหมายของคำประสมแบบออกศูนย์ มีกระบวนการทางความหมายอย่างไร ผู้วิจัยจึงต้องการแสดงให้เห็นว่าคำประสมแบบออกศูนย์ สามารถนำมาจัดระบบและอธิบายความหมายได้เช่นเดียวกับคำประสมแบบเข้าศูนย์

ทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชานเป็นทฤษฎีที่ใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับระบบ ความคิดของมนุษย์ ทำให้เข้าใจกระบวนการทางปริชานที่เกิดขึ้นในการใช้ภาษาจึงสามารถ นำมาใช้อธิบายความหมายของคำประสมและกระบวนการทางความคิดของผู้ใช้ภาษา ทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชานที่สามารถนำมาอธิบายกระบวนการทางความหมายที่เกิดขึ้นในการ สร้าง คำประสม ได้แก่ ทฤษฎีหลอมรวมมโนทัศน์ (Conceptual Blending Theory) ของ Fauconnier and Turner (1998) ซึ่งสามารถอธิบายความหมายของคำประสม โดยแสดงให้เห็น ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทางความหมายและแสดงให้เห็นกระบวนการทางปริชาน ที่เชื่อมโยงความหมายต่าง ๆ เข้าด้วยกันผ่านทางพื้นที่ความคิดที่เกี่ยวข้องกับการเข้าใจ ความหมาย ทฤษฎีหลอมรวมมโนทัศน์จึงนำมาใช้ศึกษาโครงสร้างทางความหมายของคำประสม และกระบวนการทางปริชานของผู้ใช้ภาษาไทยที่เกี่ยวข้องกับความหมายของคำประสม ในงานวิจัยนี้

ผู้วิจัยพบว่า คำประสมในภาษาไทยมีโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์แบบต่าง ๆ ตามชนิดคำ ที่มาประกอบเข้าด้วยกัน ตัวอย่างเช่น คำประสมแบบนาม-นาม ได้แก่ พ่อบ้าน แม่น้ำ คำประสม

แบบนาม-กริยา ได้แก่ หมอดู บ้านพัก คำประสมแบบกริยา-กริยา ได้แก่ กินอยู่ เลี้ยงดู เป็นต้น อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย เนื่องจากความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม แสดงให้เห็นความหมายแบบอุปลักษณ์และความหมายแบบนามนัย ดังที่ Benczes (2006) ระบุไว้ การศึกษาความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย จึงสามารถแสดงให้เห็นกระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณ์และความหมายแบบนามนัยที่ปรากฏในคำประสม ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจกระบวนการทางความคิดแบบเปรียบเทียบของผู้ใช้ภาษาไทย

แม้จะมีงานวิจัยหลายชิ้นที่ได้ทำการศึกษาคำประสมในภาษาไทย แต่ยังไม่มียงานวิจัยชิ้นใดที่ศึกษาโครงสร้างทางความหมายของคำประสมในภาษาไทยและศึกษาความหมายของคำประสมในภาษาไทยโดยใช้ทฤษฎีหลอมรวมมโนทัศน์ของ Fauconnier and Turner (1998) และอธิบายความหมายของคำประสมในภาษาไทยผ่านกระบวนการหลอมรวมมโนทัศน์ที่สามารถแสดงให้เห็นการเชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการทำความเข้าใจคำประสม และสามารถอธิบายความหมายของคำประสมในภาษาไทย ทั้งความหมายที่เป็นความหมายตรงและความหมายแบบเปรียบเทียบ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้จะทำให้เข้าใจความหมายของคำประสมในภาษาไทยได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

คำถามงานวิจัย

1. คำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทยมีโครงสร้างทางความหมายอย่างไร
2. กระบวนการทางปริชานของผู้ใช้ภาษาไทยในการสร้างคำประสมแบบนาม-นาม มีกระบวนการทางความหมายแบบใด

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย
2. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการทางปริชานของผู้ใช้ภาษาไทยในการสร้างคำประสมแบบนาม-นาม

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้เข้าใจกระบวนการทางปริชานของผู้ใช้ภาษาไทยในการสร้างคำประสมแบบนาม-นาม

2. เป็นแนวทางในการเรียนการสอนคำประสมภาษาไทยให้ชาวต่างชาติ โดยทำให้เข้าใจความหมายของคำประสมในภาษาไทยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. เป็นแนวทางในการวิเคราะห์คำประสมลักษณะอื่น ๆ เช่น คำประสมที่ประกอบด้วยนามและกริยา คำประสมที่ประกอบด้วยนามและบุพบท เป็นต้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะคำประสม แบบนาม-นาม ที่ปรากฏในพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ และคำประสมแบบนาม-นาม ที่ปรากฏในหนังสือคลังคำ พ.ศ. ๒๕๕๙ (ฉบับปรับปรุง)

2. ศึกษาเฉพาะภาษาไทยมาตรฐานเท่านั้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คำประสมแบบนาม-นาม (noun-noun compound) หมายถึง คำที่ประกอบขึ้นจากคำนาม 2 คำ เพื่อใช้ในความหมายใหม่

2. คำประสมแบบเข้าศูนย์ (endocentric compound) หมายถึง คำประสมที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับความหมายเดิม

3. คำประสมแบบออกศูนย์ (exocentric compound) หมายถึง คำประสมที่มีความหมายไม่เกี่ยวข้องกับความหมายเดิม

4. กระบวนการทางปริชาน (cognitive process) หมายถึง กระบวนการทางความคิดที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจของมนุษย์

5. การหลอมรวมมโนทัศน์ (conceptual blending) หมายถึง กระบวนการทางปริชานที่ก่อให้เกิดความหมายใหม่โดยการเชื่อมโยงองค์ประกอบทางความหมายเข้าด้วยกัน (Fauconnier & Turner, 2002)

6. เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ (conceptual integration network) หมายถึง เครือข่ายที่ประกอบด้วยพื้นที่ความคิดต่าง ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกัน

7. อุปลักษณ์ (metaphor) หมายถึง กลไกทางปริชานในการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง

8. นามนัย (metonymy) หมายถึง กลไกทางปริชานในการกล่าวถึงสิ่งหนึ่งเพื่อใช้แทนอีกสิ่งหนึ่งที่เกี่ยวข้องกัน

9. ผังภาพ (image-schema) หมายถึง โครงร่างทางความคิดที่เกิดขึ้นในการทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ

10. พื้นที่ความคิด (mental space) หมายถึง กลุ่มของมโนทัศน์ที่สร้างขึ้นในการทำความเข้าใจ เกิดขึ้นในขณะที่คิดและพูด

11. โครงสร้าง ณ ขณะที่พูด (emergent structure) หมายถึง ความหมายของคำประสมที่มาจากพื้นที่ความคิด และเป็นความหมายที่เกิดขึ้น ณ ขณะที่พูด

12. พื้นที่รับเข้า (input space) หมายถึง มโนทัศน์ของคำที่เป็นส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายที่ถูกเลือกมาใช้ในการแสดงความหมายของคำประสม

13. พื้นที่ความคิดร่วม (generic space) หมายถึง มโนทัศน์ที่ทุกพื้นที่ความคิดมีส่วนร่วม

14. พื้นที่หลอมรวม (blended space) หมายถึง มโนทัศน์ที่ถูกเลือกมาจากพื้นที่รับเข้าซึ่งเชื่อมโยงกับความหมายของคำประสม

กรอบแนวคิดในงานวิจัย

ทฤษฎีหลอมรวมมโนทัศน์ (Conceptual Blending Theory) ของ Fauconnier and Turner (1998) และกรอบการวิเคราะห์กระบวนการทางความหมายของคำประสมของ Benczes (2006)

สมมุติฐานในการวิจัย

1. โครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทยมี 2 โครงสร้าง คือ คำประสมที่ส่วนขยายเป็นอุปลักษณะและคำประสมที่ส่วนขยายเป็นนามนัย

2. กระบวนการทางปริชานในการสร้างคำประสมแบบนาม-นามที่เป็นคำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์จะมีการเชื่อมโยงองค์ประกอบทางมโนทัศน์ของคำหลักไปยังพื้นที่หลอมรวมมากกว่า และความหมายของคำประสมมาจากความหมายของคำหลัก โดยองค์ประกอบทางมโนทัศน์ของคำที่เป็นส่วนขยายจะต้องผ่านกระบวนการอุปลักษณะหรือนามนัยในการเข้าใจความหมายใหม่ที่เกิดขึ้น ในขณะที่คำประสมแบบนาม-นามที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์จะมีการเชื่อมโยงองค์ประกอบทางมโนทัศน์ของทั้งสองคำ และความหมายของคำประสมมาจากทั้งคำที่เป็นส่วนหลักและส่วนขยาย

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาคำประสม รวมถึงงานวิจัยที่ศึกษาคำประสมตามแนวคิดต่าง ๆ และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การศึกษาคำประสมตามแนวคิดแบบดั้งเดิม
2. การศึกษาคำประสมตามแนวคิดภาษาศาสตร์ปริชาน
3. ความแตกต่างระหว่างคำประสมและวลี

1.การศึกษาคำประสมตามแนวคิดแบบดั้งเดิม

การศึกษาคำประสมตามแนวคิดแบบดั้งเดิมที่จะกล่าวถึง ได้แก่ แนวคิดไวยากรณ์โครงสร้าง (Structural Grammar) แนวคิดไวยากรณ์ปริวรรต (Transformational Grammar) และแนวคิดการประกอบความหมาย (Compositionality) มีรายละเอียดดังนี้

1.1 แนวคิดไวยากรณ์โครงสร้าง (Structural Grammar)

แนวคิดไวยากรณ์โครงสร้างเป็นแนวคิดที่นำมาใช้ในการศึกษาภาษาโดยให้ความสำคัญกับโครงสร้างและส่วนประกอบต่างๆ ในประโยค Bloomfield (Bloomfield, 1993, as cited in Benczes (2006) นำแนวคิดไวยากรณ์โครงสร้างมาใช้ในการศึกษาคำประสมโดยใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์และเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์จำแนกคำประสม ในการจำแนกคำประสมด้วยเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ Bloomfield (Bloomfield, 1993, as cited in Benczes (2006) แบ่งคำประสมออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ คำประสมแบบวากยสัมพันธ์ (syntactic compound) และคำประสมที่ไม่ขึ้นกับวากยสัมพันธ์ (asyntactic compound) คำประสมแบบวากยสัมพันธ์ ได้แก่ คำประสมที่ส่วนประกอบทำหน้าที่เหมือนวลี ตัวอย่างเช่น คำประสม blackbird ที่หมายถึง นกชนิดหนึ่ง มีหน้าที่ทางไวยากรณ์เหมือนกับวลี black bird ที่หมายถึง นกสีดำ ในขณะที่คำประสมที่ไม่ขึ้นกับวากยสัมพันธ์ ได้แก่ การที่สมาชิกคำประสมไม่ได้มีหน้าที่ทางไวยากรณ์เหมือนวลี ตัวอย่างเช่น คำว่า door-knob จัดเป็นคำประสมที่ไม่ขึ้นกับวากยสัมพันธ์เนื่องจากในภาษาอังกฤษไม่ปรากฏวลี door knob

ส่วนการจำแนกคำประสมโดยใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์หรือเกณฑ์ทางความหมายนั้น Bloomfield (Bloomfield, 1993, as cited in Benczes (2006) แบ่งคำประสมในภาษาอังกฤษออกเป็นสองแบบเช่นกัน ได้แก่ คำประสมหน่วยสร้างเข้าศูนย์ (endocentric compound) และคำประสมหน่วยสร้างออกศูนย์ (exocentric compound) ซึ่งคำประสมสองแบบนี้เองที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อการศึกษาคำประสมในเวลาต่อมา โดยคำประสมหน่วยสร้างเข้าศูนย์ ได้แก่ คำประสมที่มีหน้าที่ทางไวยากรณ์เหมือนกันกับส่วนหลัก เช่น คำประสม blackbird ในภาษาอังกฤษ มาจากคำนาม black และคำนาม bird เมื่อมารวมกันเป็นคำประสม มีความหมายว่านกชนิดหนึ่ง และมีหน้าที่ทางวากยสัมพันธ์เป็นคำนามเช่นเดียวกับคำหลัก ได้แก่ คำว่า bird ในขณะที่คำประสมหน่วยสร้างออกศูนย์ ได้แก่ คำประสมที่ส่วนหลักไม่ได้มีหน้าที่ทางไวยากรณ์เหมือนกับคำนาม เช่น คำว่า turnkey ในภาษาอังกฤษ มาจากคำว่า turn ที่เป็นคำกริยาและคำว่า key ที่เป็นคำนาม เมื่อมารวมกันเป็นคำประสม มีความหมายใหม่ ผู้คุมนักโทษ โดยที่ส่วนหลัก ได้แก่ คำว่า turn เป็นคำกริยา แต่เมื่อมารวมกันเป็นคำประสมจึงทำหน้าที่เป็นคำนาม

นอกจากนี้ แนวคิดไวยากรณ์โครงสร้างยังนำมาใช้ศึกษาคำประสมภาษาอังกฤษในงานอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น งานของ Jespersen (1954) Marchand (1960) และ Adams (1973) ดังต่อไปนี้

Jespersen (1954) เห็นด้วยกับ Bloomfield (1993) ในประเด็นที่ว่ากรวิเคราะห์โครงสร้างของคำประสมหรือการใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์เพียงอย่างเดียวไม่สามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกคำได้ จำเป็นต้องใช้เกณฑ์ทางอรรถศาสตร์หรือเกณฑ์ความหมายมาตัดสินด้วย

Jespersen (1954) จำแนกคำประสมออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. ความหมายของคำประสมเกิดจากความหมายของ A และ B โดย AB มาจากการที่ B มีส่วนขยายเป็น A

Jespersen (1954) เชื่อว่าความหมายของคำประสมเกิดจากการนำความหมายของคำสองคำมารวมกัน ได้แก่ การนำความหมาย A มารวมกันกับความหมาย B เกิดเป็นคำประสมที่มีความหมาย AB โดยคำประสมประเภทแรก ได้แก่ คำประสมที่ความหมายของ AB มาจากการที่ B มีส่วนขยายเป็น A โดยแยกคำประสมกลุ่มนี้ออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่

1) คำประสมที่คำนามตัวแรกแสดงผู้กระทำ เช่น คำว่า sunrise ที่คำนามตัวแรก ได้แก่ sun เป็นผู้กระทำกริยา rise

2) คำประสมที่คำนามตัวแรกแสดงสถานที่ที่เกิดคำนามตัวหลัง เช่น headache โดยคำนามตัวแรก ได้แก่ head แสดงตำแหน่งที่เกิดการเจ็บปวดจากความหมายของคำนามตัวที่สอง ได้แก่ ache

3) คำประสมที่คำนามตัวแรกแสดงเวลาที่คำนามตัวหลังเกิดขึ้น เช่น nightmare โดยคำนามตัวแรก night แสดงเวลาที่เกิดการฝันร้ายจากความหมายของคำนามตัวที่สอง ได้แก่ mare

4) คำประสมที่คำนามตัวแรกระบุจุดประสงค์ของคำนามตัวหลัง เช่น beehive โดยคำนามตัวแรก bee แสดงให้เห็นจุดประสงค์ของการสร้างรังจากความหมายของคำนามตัวที่สอง

5) คำประสมที่คำนามตัวแรกแสดงเครื่องมือที่คำนามตัวหลังนำมาใช้ เช่น handwriting โดยคำนามตัวแรก hand เป็นเครื่องมือที่นำมาใช้ในการ writing ซึ่งเป็นความหมายของคำนามตัวที่สอง

6) คำประสมที่คำนามตัวแรกแสดงสิ่งที่บรรจุอยู่ในคำนามตัวหลัง เช่น featherbed โดยคำนามตัวแรก feather แสดงให้เห็นสิ่งที่บรรจุอยู่ในคำนามตัวหลัง ได้แก่ bed

7) คำประสมที่คำนามตัวแรกแสดงถึงวัสดุที่คำนามตัวหลังประกอบขึ้น เช่น gold ring โดยคำนามตัวแรก gold แสดงถึงประเภทของวัสดุที่ประกอบขึ้นเป็นคำนามตัวหลัง ได้แก่ ring

2. ความหมายของคำประสมเกิดจากความหมายของ A และ B โดยความหมาย ของ AB มาจากการที่ A มีส่วนขยายเป็น B คำประสมประเภทนี้แตกต่างจากคำประสมประเภทตรงที่ B กลายเป็นส่วนขยายไม่ใช่ส่วนหลัก Jespersen ยกตัวอย่าง คำประสมแบบนี้ ได้แก่ คำว่า tiptoe โดยคำว่า toe เป็นส่วนขยายความหมาย เนื่องจากใช้ toe หรือปลายเท้าเป็นส่วนสำคัญให้เกิดการเหยง

3. Copulative compounds หมายถึง คำนามที่ประกอบด้วยคำสองคำที่มีความหมายอยู่ในกลุ่มเดียวกันเพื่อแสดงความหมายของคำในกลุ่มนั้น เช่นคำว่า nation state ที่แปลว่า ราชอาณาจักร โดยคำว่า nation มีความหมาย ชาติ และ state มีความหมายว่า รัฐ ซึ่งทั้งสองคำ มีความหมายในกลุ่มเดียวกัน

4. appositional compounds หมายถึง คำประสมที่สมาชิกคำทั้งสองคำมีความหมายเท่ากัน ตัวอย่างเช่น maid servant ที่แปลว่า สาวใช้ โดยทั้งคำว่า maid และคำว่า servant ต่างก็มีความหมายว่าผู้รับใช้เช่นเดียวกัน

5. bahuvrihi compounds หมายถึง คำประสมที่คำแรกแสดงถึงลักษณะหรือคุณสมบัติของคำที่สอง มักใช้ในการบรรยายลักษณะหรือสถานะของบุคคล เช่น คำว่า red-coat ที่มีความหมายว่าทหารของอังกฤษ เนื่องจากทหารอังกฤษในสมัยก่อนจะสวมเสื้อโค้ทสีแดงในพิธีสำคัญ

6. คำนามสองคำเชื่อมโยงกันด้วยบุพพท เช่น son-in-law ที่มีความหมายว่าลูกนอกสมรส โดยคำบุพพท in law ช่วยขยายความหมายของคำนาม son

การศึกษาคำประสมของ Jespersen (1954) แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของคำสองคำที่มาประกอบกันเป็นคำประสม และการแสดงความหมายที่มีความเกี่ยวข้องกันของคำนามทั้งสองส่วน อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี Jespersen (1954) ไม่ได้อธิบายความหมายของคำประสมที่เป็นความหมายในเชิงเปรียบเทียบ เช่น คำว่า red-coat ที่เป็นการแสดงความหมายแบบนามนัย

Marchand (1960) ระบุว่าคำประสมประกอบด้วยหน่วยทางวากยสัมพันธ์สองหน่วย ได้แก่ ส่วนขยาย (determinant) และส่วนหลัก (determinatum) โดยยกตัวอย่างคำประสมในภาษาอังกฤษ คำที่เป็นส่วนขยายมักจะปรากฏหน้าคำที่เป็นส่วนหลัก นอกจากนี้ Marchand (1960) ยังให้ความสนใจคำประสมกลุ่มหนึ่งที่ไม่ปรากฏส่วนหลัก ได้แก่ คำประสมหน่วยสร้างออกศุณย์ โดยแบ่งคำประสมหน่วยสร้างออกศุณย์ออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1) ประเภทที่หนึ่ง ได้แก่ pickpocket types เป็นคำประสมที่มีความหมายถึงผู้กระทำกริยาที่บ่งชี้ด้วยความสัมพันธ์แบบภาคแสดงและกรรม (predicate-object) เช่น cut-throat (ฆาตกร) และ scarecrow (หุ่นไล่กา)

2) ประเภทที่สอง ได้แก่ runabout types คำประสมประเภทนี้คล้ายกับประเภทแรกตรงที่มีความหมายเกี่ยวกับผู้กระทำ แต่มีความแตกต่างตรงที่คำที่สองเป็นส่วนเติมเต็มกริยาวิเศษณ์ (adverbial complement) เช่น standby (เตรียมพร้อมรอ) และ runaway (วิ่งหนี)

3) ประเภทที่สาม ได้แก่ blackout types คำประสมประเภทนี้มีความคล้ายคลึงทางความหมายกับประเภทที่หนึ่ง แต่มีโครงสร้างหรือการประกอบคำเหมือนกับประเภทที่สอง ตัวอย่างคำ เช่น mix-up (ความสับสน) และ make-up (การแต่งหน้า)

4) ประเภทที่สี่ ได้แก่ bahuvrihi constructions ตัวอย่างเช่น hunchback (คนหลังค่อม) paleface (คนผิวขาวในอเมริกาเหนือ) และ scatterbrain (คนขี้หลงขี้ลี้ม) ซึ่งมีความหมายถึงบางคนหรือบางสิ่งที่มีลักษณะตามความหมายเดิมของคำ คำประสมประเภทนี้มีการใช้

ที่เฉพาะเจาะจง เนื่องจากคำประสมประเภทนี้ใช้ในภาษาตระกูลอินโด-ยูโรเปียนตั้งแต่ยุคแรก ๆ ในการตั้งชื่อสิ่งต่าง ๆ คำประสมประเภทนี้ส่วนใหญ่ทำหน้าที่เหมือนคำคุณศัพท์

5) คำประสมประเภทสุดท้ายไม่ได้ถูกระบุชื่อ มีเพียงการแสดงตัวอย่างคำ ได้แก่ dugout (โพรงใต้ดินหรือเรือทรงเรียวแหลมชนิดหนึ่งที่ทำจากไม้) และ left-over (ของเหลือ)

การวิเคราะห์คำประสมในภาษาอังกฤษของ Marchand (1960) เป็นการจัดประเภทและอธิบายความหมายของคำประสม โดยพิจารณาจากความหมายของคำที่เป็นส่วนหลักและส่วนขยาย อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบคำประสมที่มีความหมายแบบเปรียบเทียบในงานของ Marchand (1960) ได้แก่ คำว่า hunchback (คนหลังค่อม) และ paleface (คนผิวขาวในอเมริกาเหนือ) ที่มีความหมายแบบนามนัย โดย Marchand (1960) ระบุว่า คำประสมในกลุ่มนี้มีการใช้ที่เฉพาะเจาะจง แต่ไม่ได้อธิบายว่าความหมายของคำประสมเกิดขึ้นอย่างไร

Adams (1973) จำแนกคำประสมในภาษาอังกฤษออกเป็น 9 ประเภทโดยคำประสมบางประเภทคล้ายคลึงกับการจำแนกคำประสมของ Jespersen (1954) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- 1) คำประสมที่มีโครงสร้างแบบประธาน-กริยา (subject-verb) เช่น bee-sting (ผึ้งต่อย)
- 2) คำประสมที่มีโครงสร้างแบบกริยา-กรรม verb-object เช่น drug addict (คนติดยา)
- 3) คำประสมแบบ appositional ได้แก่ คำประสมที่สมาชิกคำทั้งสองคำมีความหมายเท่ากัน หรือการที่ความหมายของคำมาจากการประกอบกันของความหมาย A และ B เช่น nation state (รัฐชาติ)
- 4) คำประสมแบบ associative ได้แก่ คำประสมที่สามารถนำมาถอดความใหม่ได้เนื่องจากความหมาย B เป็นส่วนหนึ่งของความหมาย A เช่น lambs wool (ขนแกะ)
- 5) คำประสมแบบ instrumental ได้แก่ คำประสมที่สมาชิกคำประสมแสดงเครื่องมือหรือสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ เช่น sleeping pill (ยานอนหลับ)
- 6) คำประสมแบบ locative ได้แก่ คำประสมที่สมาชิกคำประสมแสดงสถานที่ เวลา หรือสถานการณ์ให้แก่คำหลัก เช่น living room (ห้องนั่งเล่น)
- 7) คำประสมแบบ resemblance ได้แก่ คำประสมที่คำแรกแสดงความหมายของสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบกับคำที่สอง เช่น piggy bank (แบนก์ใหญ่)
- 8) คำประสมแบบ composition/ form/ contents ได้แก่ คำประสมที่สมาชิกคำหนึ่งระบุถึงอีกสมาชิก โดยอ้างอิงถึงคุณลักษณะที่เป็นรูปธรรม เช่น fur coat (เสื้อโค้ทที่ทำจากขนสัตว์)

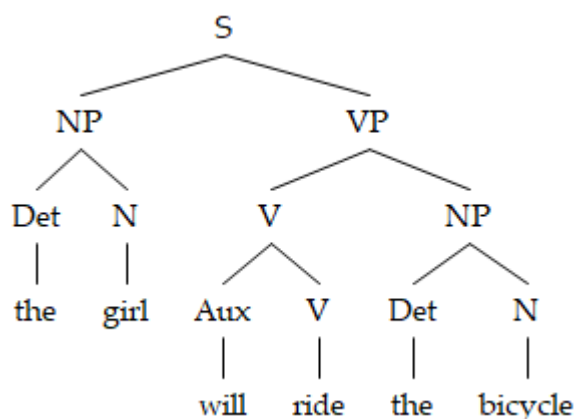
9) คำประสมที่มีโครงสร้างแบบคุณศัพท์-นาม (adjective-noun) เช่น best man (เพื่อนเจ้าสาว)

ผลการจำแนกประเภทคำประสมในภาษาอังกฤษของ Adams (1973) แสดงให้เห็นว่า คำประสมในภาษาอังกฤษบางส่วนมีความหมายแบบเปรียบเทียบ เช่น คำว่า piggy bank (แบงก์ใหญ่) เป็นคำประสมที่มีความหมายแบบอุปลักษณ และคำว่า drug addict (คนติดยา) เป็นคำประสมที่มีความหมายแบบนามนัย โดย Adams (1973) ไม่ได้อธิบายกระบวนการทางความหมายที่ทำให้คำประสมในกลุ่มนี้มีความหมายแบบเปรียบเทียบ

การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการศึกษาคำประสมตามแนวคิดไวยากรณ์โครงสร้าง แสดงให้เห็นว่า แนวคิดไวยากรณ์โครงสร้างให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ส่วนประกอบหรือโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของคำประสม โดยจำแนกคำประสมออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามโครงสร้างของคำประสม

1.2 แนวคิดไวยากรณ์ปริวรรต (Transformational Grammar)

แนวคิดไวยากรณ์ปริวรรตพัฒนาขึ้นโดย (Chomsky, 1980) ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์มีความสามารถทางภาษาติดตัวมาแต่กำเนิดและเชื่อว่าทุกภาษามีหลักไวยากรณ์ที่มีลักษณะร่วมกันเรียกว่า หลักไวยากรณ์สากล (universal grammar) แนวคิดไวยากรณ์ปริวรรตระบุว่าประโยคประกอบด้วยโครงสร้าง 2 โครงสร้าง ได้แก่ โครงสร้างลึก (deep structure) และโครงสร้างผิว (surface structure) โครงสร้างลึกเป็นโครงสร้างระดับที่กำหนดความหมายของประโยค ส่วนโครงสร้างผิวเป็นโครงสร้างที่เราได้ยินในคำพูด และมนุษย์สามารถผลิตประโยคที่ถูกหลักไวยากรณ์ได้อย่างไม่จำกัดด้วยกฎการสร้างประโยค (phrase structure rules) ที่อยู่ในหัว โดยกฎดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดว่าประโยคประกอบด้วยส่วนประกอบอะไรบ้าง และส่วนประกอบแต่ละส่วนมีหน้าที่อย่างไร ดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิต้นไม้ (tree diagram) แสดงโครงสร้างประโยค

'the girl will ride the bicycle'

แผนภูมิต้นไม้ (tree diagram) ข้างต้นแสดงให้เห็นโครงสร้างประโยค 'the girl will ride the bicycle' ที่เกิดขึ้นจากโครงสร้าง S → NP VP กล่าวคือ ประโยค (S) ประกอบด้วยนามวลี (NP) และกริยาวลี (VP) แนวคิดไวยากรณ์ปริวรรตเดิมใช้ในการวิเคราะห์โครงสร้างประโยค ต่อมาจึงมีการนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการวิเคราะห์โครงสร้างในระดับที่เล็กลง ได้แก่ โครงสร้างวลี และโครงสร้างคำ ตัวอย่างงานวิจัยที่ใช้แนวคิดไวยากรณ์ปริวรรตในการศึกษาคำประสม ได้แก่ งานของ Botha (1968) และ Levi (1978)

Botha (1968) ศึกษาคำประสมในภาษาแอฟริกัน โดยใช้แนวคิดไวยากรณ์ปริวรรตในการจำแนกคำประสม Botha (1968) ระบุว่ากริยาวลีโครงสร้างคำประสมในภาษาแอฟริกันด้วยทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรตต้องใช้ในการวิเคราะห์อุปลักษณะร่วมด้วย และแบ่งคำประสมแบบอุปลักษณะในภาษาแอฟริกันออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) คำประสมที่มีความหมายอุปลักษณะทั้งคำ เช่น melkkoei 'milk cow' หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดรายได้เป็นประจำเหมือนกับนมที่รีดจากแม่วัวได้ทุกวัน

2) คำประสมที่ความหมายอุปลักษณะเกิดจากส่วนหนึ่งของคำ ตัวอย่างคำประสมที่คำแรกเป็นอุปลักษณะ เช่น klokrok 'bell skirt' หมายถึง กระโปรงที่มีรูปทรงคล้ายระฆัง คำประสมที่คำที่สองเป็นอุปลักษณะ เช่น handskoen 'hand shoe' หรือ glove หมายถึง ถุงมือ

3) คำประสมที่นอกจากจะมีความหมายอุปลักษณ์ทั้งคำแล้ว ยังมีคำหนึ่งคำหรือมากกว่า มาเพิ่มความหมายอุปลักษณ์ เช่น trane-brood 'tear bread' ที่มีความหมายว่า หาเลี้ยงชีพอย่างยากลำบาก

Botha (1968) ยังจำแนกคำประสมออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ คำประสมที่เป็นอุปลักษณ์ (metaphorical compounds) และคำประสมที่มาจากสำนวน (idiomatic compounds) โดยคำประสมที่มาจากสำนวน หมายถึง ปรากฏการณ์ทางภาษาศาสตร์ที่แสดงถึงส่วนประกอบย่อยของหมวดหมู่ที่ใหญ่กว่าด้วยความสัมพันธ์ทางโครงสร้างวลี ตัวอย่างคำประสมที่มาจากสำนวน ได้แก่ คำว่า swartbord 'blackboard' หมายความว่ากระดานดำ (มักมีสีดำ เขียวเข้ม หรือสีน้ำเงิน) เป็นส่วนประกอบย่อยที่มาจากหมวดหมู่ที่ใหญ่กว่า ได้แก่ โครงสร้างวลี swart bord ที่หมายความว่า 'a flash slab of wood that has a color opposite to white'

Botha (1968) กล่าวว่าคำประสมที่มาจากสำนวนจะมีความหมายแคบลง สังเกตได้จาก การปรากฏในประโยคดังต่อไปนี้

วลี swart bord (กระดานที่สีดำ)

*Die swart bord is groen

*'The black board is green'

คำประสม swartbord (กระดานดำ)

Die swartbord is groen

'The blackboard is green'

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่าเมื่อนำวลี swart bord มาใช้ในประโยค จะทำให้ ความหมายของประโยคไม่เป็นที่ยอมรับ เนื่องจากกระดานที่สีดำไม่สามารถมีสีเขียวได้ ในขณะที่เมื่อนำคำประสมที่มาจากสำนวน swartbord มาใช้ในประโยค ความหมายของประโยค เป็นที่ยอมรับ เนื่องจากกระดานดำสามารถมีสีเขียวได้

แม้ว่าผู้พูดภาษาแอฟริกันจะสามารถใช้รูปภาษาที่เป็นอุปลักษณ์และไม่เป็นอุปลักษณ์ ได้อย่างถูกต้องและสามารถเลือกใช้คำประสมที่เป็นสำนวนกับโครงสร้างวลีได้ แต่การหยั่งรู้นี้ ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดไวยากรณ์ปริวรรต

Botha (1968) กล่าวว่าคำประสมที่เป็นอุปลักษณณ์ มีการเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติ ทั้งทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ ซึ่งแนวคิดไวยากรณ์ปริวรรตไม่สามารถอธิบาย การเปลี่ยนแปลงในลักษณะนี้ได้ ตัวอย่างเช่น คำว่า 'middelmanntjie' ซึ่งแปลตรงตัวว่า ชายวัยกลางคน (middle-man) แต่มีความหมายที่แท้จริงว่า (central) ridge (in road) โดย Botha (1968) วิเคราะห์ว่าองค์ประกอบทางความหมายของคำตามความหมายเดิม ได้แก่ [+สิ่งมีชีวิต] [+มนุษย์] แต่เมื่อใช้ในความหมายแบบอุปลักษณณ์ องค์ประกอบทางความหมายได้เปลี่ยนแปลงไป เป็น [-สิ่งมีชีวิต] [-มนุษย์] ดังปรากฏในประโยค Die middelmanntjie is uit gruis opgebou ('The middle-man is built up from gravel')

นอกจากนี้ Botha (1968) ยังระบุว่าคำประสมที่มีความหมายแบบอุปลักษณณ์ และคำประสมที่มาจากสำนวนในภาษาแอฟริกันไม่สามารถวิเคราะห์โครงสร้างลึกได้ ตัวอย่างเช่น วลี swart bord (กระดานที่มีสีดำ) สามารถเขียนโครงสร้างลึกได้เป็น Die bord is swart ('The board is black') ในขณะที่คำประสม swartbord (กระดานดำ) ไม่สามารถเขียนโครงสร้างลึกได้

การศึกษาคำประสมในภาษาแอฟริกันของ Botha (1968) แสดงให้เห็นความหมาย อุปลักษณณ์ที่เกิดขึ้นในคำประสม โดยนำการวิเคราะห์อุปลักษณณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ความหมาย ของคำประสมที่มีความหมายแบบเปรียบเทียบ ทำให้สามารถอธิบายได้ว่าความหมาย แบบอุปลักษณณ์ที่เกิดขึ้นนั้นมีที่มาอย่างไร

Levi (1978) ศึกษาคำประสมในภาษาอังกฤษตามแนวคิดไวยากรณ์ปริวรรตโดยวิเคราะห์ ว่าคำประสมมีโครงสร้างลึกที่สูญไปก่อนจะปรากฏเป็นโครงสร้างผิว ได้แก่ การสูญภาคแสดง ของคำนาม

Levi (1978) วิเคราะห์คำประสมในภาษาอังกฤษ โดยกล่าวถึงคำนามประเภทหนึ่ง ที่เรียกว่า complex nominal หรือคำนามแบบซับซ้อน ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างสามแบบ ได้แก่ 1) คำประสมแบบนาม (nominal compounds) 2) การทำให้เป็นคำนาม (nominalizations) และ 3) นามวลีที่ไม่ปรากฏคุณศัพท์ที่เป็นภาคแสดง (noun phrases with non-predicating adjectives) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- 1) คำประสมแบบนาม ตัวอย่างเช่น apple cake, doghouse, windmill
- 2) การทำให้เป็นคำนาม ตัวอย่างเช่น presidential refusal, dream analysis, city planner

3) นามวลีที่ไม่ปรากฏคุณศัพท์ที่เป็นภาคแสดง ตัวอย่างเช่น electrical conductor และ musical talent

Levi (1978) ตั้งข้อสังเกตว่าคำนามแบบซับซ้อนทั้งสามโครงสร้างประกอบด้วยคำนามหลักและคำที่เป็นส่วนขยาย โดยมีคำนามหลักปรากฏหน้าส่วนขยายและระบุว่าคำนามแบบซับซ้อนทั้งหมดล้วนเกิดขึ้นจากกระบวนการทางวากยสัมพันธ์ 2 กระบวนการ ได้แก่ 1) การสูญภาคแสดง (predicate deletion) และ 2) การทำให้ภาคแสดงเป็นคำนาม (predicate nominalizations) มีรายละเอียด ดังนี้

1) การสูญภาคแสดง (predicate deletion) ได้แก่ การที่คำนามแบบซับซ้อนมาจากการเปลี่ยนแปลงทางวากยสัมพันธ์ ตัวอย่างเช่น คำนามแบบซับซ้อน apple cake เป็นโครงสร้างผิวที่มาจากโครงสร้างลึก cake with apples โดยสมาชิกคำจะมีความหมายที่สัมพันธ์กับภาคแสดง (predicates) ไตภาคแสดงหนึ่งจากภาคแสดงที่สูญไป 9 ภาคแสดง ได้แก่ cause, have, make, use, be, in, for, from และ about โดยภาคแสดงนี้จะสูญไปเมื่อเป็นโครงสร้างผิว แต่ผู้ฟังสามารถเข้าใจความหมายของคำนามได้ด้วยโครงสร้างลึกที่ประกอบด้วยอนุประโยคที่ขยายนาม (relative clause)

2) การทำให้ภาคแสดงเป็นคำนาม (predicate nominalization) ได้แก่ การที่ภาคแสดงกลายเป็นคำนามประเภทต่าง ๆ 4 ประเภท ประกอบด้วย การทำให้เป็นคำนามแบบการกระทำ (act nominalizations) เช่นคำว่า parental refusal และ dream analysis การทำให้เป็นคำนามแบบผลิตภัณฑ์ (product nominalizations) เช่นคำว่า musical critiques และ oil imports การทำให้เป็นคำนามแบบผู้กระทำ (agent nominalizations) เช่นคำว่า city planner และ financial analyst และการทำให้เป็นคำนามแบบผู้รับผลการกระทำ (patient nominalizations) เช่นคำว่า student inventions และ designer creations

งานของ Levi (1978) มุ่งวิเคราะห์คำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ (endocentric compounds) และกล่าวถึงคำประสมแบบออกศูนย์ (exocentric compounds) เพียงเล็กน้อย โดยระบุว่าคำประสมแบบออกศูนย์เป็นคำประสมที่ความหมายของส่วนขยายไม่ได้มาจากส่วนประกอบย่อยของคำนามหลักและกล่าวถึงคำประสมแบบออกศูนย์ 3 ประเภท ดังนี้

1) คำประสมที่มาจากอนุนามนัย (synecdoche) เช่น คำว่า blockhead ที่ใช้บรรยายลักษณะนิสัยของคนและคำว่า cottontail ที่ใช้บรรยายลักษณะของสัตว์

2) คำประสมที่มาจากอุปลักษณ์ (metaphor) เช่น คำว่า ladyfinger (ขนมอบชนิดหนึ่ง) และคำว่า foxglove (ดอกไม้ชนิดหนึ่ง)

3) คำประสมที่ประกอบด้วยโครงสร้างระดับเดียวกัน (coordinate structures) ซึ่งไม่มีค่านามเป็นส่วนหลัก เช่นคำว่า secretary-treasurer (สมาชิกวุฒิสภา) และคำว่า sofa-bed (โซฟาที่เปลี่ยนเป็นที่นอนได้)

แม้ว่าคำประสมแบบออกศูนย์จะอยู่นอกเหนือขอบเขตการศึกษาของ Levi (1978) แต่ Levi (1978) ได้ตั้งข้อสังเกตที่น่าสนใจเกี่ยวกับคำประสมแบบออกศูนย์ ตัวอย่างเช่น คำว่า foxglove มีความหมายว่า '[a] flower which is [metaphorically] a fox's glove' ซึ่งแสดงให้เห็นความหมายแบบอุปลักษณ์ เช่นเดียวกับกับคำว่า blockhead ที่มีความหมายว่า '[a] person who has a brain like a block' อย่างไรก็ตาม Levi (1978) ไม่ได้อธิบายว่าความหมายของคำประสมที่เป็นอุปลักษณ์และนามนัยเกิดขึ้นได้อย่างไร

การศึกษาคำประสมของ Botha (1968) และ Levi (1978) แสดงให้เห็นว่าแนวคิดไวยากรณ์ปริวรรตสามารถนำมาใช้ในการศึกษาคำประสมเพื่อวิเคราะห์โครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของคำประสมและจำแนกความแตกต่างระหว่างคำประสมกับวลี อย่างไรก็ตามเนื่องจากงานวิจัยนี้ต้องการศึกษากระบวนการทางปริชาณในการเข้าใจความหมายของคำประสมจึงจำเป็นต้องใช้แนวคิดที่สามารถนำมาอธิบายความหมายของคำประสมได้

1.3 แนวคิดการประกอบความหมาย (Compositionality)

แนวคิดการประกอบความหมาย (Compositionality) หรือที่รู้จักกันในชื่อ Frege's principle เป็นแนวคิดที่รู้จักกันดีในทางปรัชญาภาษาศาสตร์ (philosophy of language) แนวคิดการประกอบความหมายถูกนำมาใช้กับสิ่งที่มีอยู่อย่างจำกัดแต่ก่อให้เกิดผลได้ไม่จำกัด ได้แก่ ความหมายที่เกิดขึ้นในประโยคต่าง ๆ

แนวคิดการประกอบความหมายถูกนำมาใช้ในการอธิบายความหมาย โดยเชื่อว่าคำแต่ละคำมีความหมาย ความหมายของแต่ละคำมารวมกันก่อให้เกิดความหมายของประโยค กล่าวคือ ความหมายโดยรวมเกิดขึ้นจากความหมายของส่วนประกอบแต่ละส่วนในประโยค หากความหมายและตำแหน่งของแต่ละส่วนที่มาประกอบเข้าด้วยกันเปลี่ยนแปลงไป ความหมายในภาพรวมก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย แนวคิดนี้สามารถนำมาใช้อธิบายว่าทำไมมนุษย์จึงมีความสามารถในการทำความเข้าใจประโยคที่ไม่เคยได้ยินมาก่อน (Janssen & Partee, 1997; Kamp & Partee, 1995; Szabó, 2020)

แนวคิดการประกอบความหมายปรากฏในงานเขียนของ Frege (Frege, 1923, as cited in Janssen & Partee, 1997) จากส่วนหนึ่งของบทความ 'Compound thoughts' ดังนี้

'It is astonishing what language can do. With a few syllables it can express an incalculable number of thoughts, so that even a thought grasped by a terrestrial being for the very first time can be put into a form of words which will be understood by someone to whom the thought is entirely new. This would be impossible, were we not able to distinguish parts in the thoughts corresponding to the parts of a sentence, so that the structure of the sentence serves as the image of the structure of the thoughts.'

(Geach & Stoothoff, 1968, as cited in Janssen & Partee, 1997)

ข้อความข้างต้นสามารถถอดความได้ว่า ภาษามีพลังที่ลึกลับ พยางค์เพียงไม่กี่พยางค์สามารถแสดงความคิดได้อย่างมากมายมหาศาล แม้ว่าความคิดที่เกี่ยวกับโลกนั้นจะมีขึ้นครั้งแรกก็สามารถนำมาใส่ไว้ในรูปแบบของคำต่าง ๆ ทำให้สามารถเข้าใจความหมายได้ แม้ว่าจะเป็นสิ่งใหม่สำหรับบุคคลผู้นั้น ความสามารถทางภาษาเหล่านี้จะเกิดขึ้นไม่ได้เลยหากเราไม่สามารถแยกส่วนของความคิดเป็นส่วนต่าง ๆ ของประโยค ดังนั้น โครงสร้างของประโยคจึงเป็นเสมือนภาพของโครงสร้างทางความคิด

ข้อความดังกล่าวของ Frege (Frege, 1923, as cited in Janssen & Partee, 1997) เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของแนวคิดการประกอบความหมาย แสดงให้เห็นหลักการสำคัญของแนวคิดการประกอบความหมาย ได้แก่ การกล่าวถึงพยางค์ที่มีอยู่อย่างจำกัดแต่สามารถนำมาใช้แสดงความคิดได้อย่างไม่จำกัด

แนวคิดการประกอบความหมายของ Frege เป็นพื้นฐานให้กับแนวคิดภาษาศาสตร์สมัยใหม่ที่มองว่าความสัมพันธ์ระหว่างรูปและความหมายของคำที่มีความซับซ้อนเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่สามารถจัดหมวดหมู่ได้ (arbitrary) ตัวอย่างเช่น ในภาษาอังกฤษเราไม่สามารถอธิบายได้ว่าเหตุใด คำว่า book (หนังสือ) จึงออกเสียงว่า [buk] ดังนั้น คำว่า book จึงเป็นสัญลักษณ์ทางภาษาที่ไม่สามารถจัดหมวดหมู่ได้ หากสัญลักษณ์ทางภาษาทั้งหมดไม่สามารถจัดหมวดหมู่ได้ เราคงต้องจดจำข้อมูลมหาศาลระหว่างเสียง รูปคำ และความหมาย อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ที่อธิบายไม่ได้ระหว่างรูปและความหมายสามารถลดน้อยลงไปได้ด้วยคำที่มีโครงสร้างเป็นชั้น ๆ (layered structure) ประโยคต่าง ๆ ไม่ได้เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาที่มีความเป็นองค์รวม และสามารถแบ่งออกได้เป็นหน่วยประกอบทางความหมาย (constituents) และโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ โดยคำแต่ละคำมีโครงสร้างภายในของตนเอง ภาษาจึงเป็นระบบ

ที่มีการผสมผสานกัน ความหมายของคำซับซ้อน (complex words) จึงไม่ได้จัดหมวดหมู่หรืออธิบายไม่ได้ (Booij, 2007, pp. 207-214)

Greet (Booij, 2007) ระบุว่าแนวคิดพื้นฐานที่นำมาใช้อธิบายความหมายของคำ ทั้งโครงสร้างทางวิททยาหน่วยคำ (morphological structure) และโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ (syntactic structure) ได้แก่ หลักการประกอบความหมาย (Compositionality Principle) ที่เชื่อว่าความหมายของคำที่ซับซ้อนเป็นการทำหน้าที่ประกอบความหมายของหน่วยประกอบ (constituents) และวิธีการที่หน่วยประกอบเหล่านั้นมารวมเข้าด้วยกัน ในทางวิททยาหน่วยคำสามารถอนุมานได้ว่า เราสามารถเข้าใจความหมายของคำที่ซับซ้อนได้จากโครงสร้างภายในคำ (internal structure)

อย่างไรก็ดี แม้ว่าหลักการประกอบความหมาย (Compositionality Principle) จะมีความสำคัญต่อการเข้าใจความหมายของคำ Greet (2007) มองว่า การประกอบความหมายยังเป็นหลักการพื้นฐานทั่วไป จำเป็นต้องอาศัยรายละเอียดที่เฉพาะเจาะจงมากกว่านี้ในการอธิบายความหมาย ประการแรก ได้แก่ ขอบเขตของความหมายสะท้อนให้เห็นลำดับชั้นในโครงสร้าง (structural hierarchy) ตัวอย่างเช่น คำคุณศัพท์ภาษาอังกฤษ ได้แก่ unbelievable มีความหมายว่า ไม่สามารถเชื่อได้ (cannot be believed) ไม่ได้หมายความว่า สามารถเชื่อไม่ได้ (can be not believed) แสดงให้เห็นโครงสร้างภายในของคำ ได้แก่ การที่หน่วยคำเติมหน้า (prefix) ได้แก่ un- มีความหมายครอบคลุมถึงต้นคำ (stem) ได้แก่ believable

ในกรณีของคำประสม (compound) เราสามารถเข้าใจความหมายของคำได้จากส่วนหลัก (head) ของคำประสม ในขณะที่คำที่ไม่ใช่ส่วนหลัก เราเรียกว่า ส่วนขยาย (modifier) โดยสองส่วนนี้แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างโครงสร้างของคำประสมและการแสดงความหมายของคำ การทำความเข้าใจความหมายของคำประสมไม่ได้อาศัยความรู้ทางไวยากรณ์เท่านั้น แต่ยังต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับโลก (world knowledge or encyclopedic knowledge) และบางกรณียังต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในบริบทที่คำประสมนั้นปรากฏด้วย ผู้เขียนยกตัวอย่างคำประสม umbrella organization ที่สามารถเข้าใจได้ตั้งแต่ครั้งแรกที่เห็น โดยไม่จำเป็นต้องดูความหมายจากพจนานุกรม ความหมายของคำประสมนี้ ได้แก่ องค์กรที่ทำหน้าที่เหมือนร่ม องค์กรประกอบทางความหมายที่สำคัญของคำประสมนี้ คือ ความหมายเกี่ยวกับหน้าที่ของคำ ในที่นี้ ได้แก่ คำว่า umbrella (ร่ม) นอกจากนี้ คำประสม umbrella organization ยังแสดงให้เห็นความสามารถของผู้ใช้ภาษาในการทำความเข้าใจความหมายเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ ซึ่งเป็นการเข้าใจ

ความหมายของสิ่งหนึ่งด้วยการทำความเข้าใจอีกสิ่งหนึ่งที่อยู่คนละวงมโนทัศน์ เราทราบดีว่า umbrella (ร่ม) มีหน้าที่ในการปกป้อง สามารถป้องกันผู้เข้าร่วมจากฝนและแสงแดด ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ umbrella (ร่ม) นี้ได้ถ่ายทอดไปยังวงความหมายที่เป็นนามธรรม ได้แก่ โครงสร้างขององค์กร (organizational structure)

จากการทบทวนแนวคิดดั้งเดิมที่ใช้ศึกษาคำประสม จะเห็นได้ว่าแนวคิดดั้งเดิมให้ความสำคัญกับโครงสร้างของคำประสมและความหมายเดิมที่อยู่ในคำ นอกจากแนวคิดดั้งเดิมที่ใช้ในการศึกษาคำประสมแล้ว ยังมีแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาคำประสมที่จะกล่าวถึงอีกหนึ่งแนวทาง ได้แก่ การศึกษาคำประสมตามแนวคิดภาษาศาสตร์ปริชาน

2. การศึกษาคำประสมตามแนวคิดภาษาศาสตร์ปริชาน

แนวคิดทางภาษาศาสตร์ปริชานที่ใช้ในการศึกษาคำประสมในงานวิจัยนี้ ได้แก่ ทฤษฎีอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ ทฤษฎีนามนัยเชิงมโนทัศน์ และทฤษฎีหลอมรวมมโนทัศน์ ดังต่อไปนี้

ทฤษฎีอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (Conceptual Metaphor Theory)

ทฤษฎีอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ คิดค้นขึ้นโดย Lakoff and Johnson (1980) ที่เชื่อว่าอุปลักษณ์ (metaphor) ไม่ได้เป็นเพียงรูปแบบการใช้ภาษาเท่านั้น แต่มนุษย์มีกระบวนการทางความคิดที่เป็นอุปลักษณ์โดยธรรมชาติ อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เป็นการทำความเข้าใจมโนทัศน์ของสิ่งหนึ่งด้วยมโนทัศน์ของสิ่งอื่น Benczes (2006) กล่าวว่าอุปลักษณ์เป็นการใช้มโนทัศน์หนึ่งเพื่อทำความเข้าใจอีกมโนทัศน์หนึ่ง เช่น การพูดถึงความรักโดยกล่าวถึงอาหารในประโยค I hunger for you (ฉันอยากกินกินคุณ) หรือการพูดถึงความรักโดยกล่าวถึงวงจรชีวิตของพืช เช่น Their love is in full bloom (ความรักของพวกเขากำลังบานสะพรั่ง)

การทำความเข้าใจอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกิดขึ้นจากการถ่ายโยงความหมายระหว่างวงมโนทัศน์ 2 วงมโนทัศน์ ได้แก่ วงมโนทัศน์ต้นทาง (Source domain) และวงมโนทัศน์ปลายทาง (Target domain) วงมโนทัศน์ต้นทางเป็นสิ่งที่นำมาใช้อธิบายหรือทำความเข้าใจ จึงมีความหมายที่เป็นรูปธรรมและเข้าใจได้ง่ายกว่า เช่น กล้วยในร่างกาย พืช สัตว์ สิ่งของ อาคาร ในขณะที่วงมโนทัศน์ปลายทาง เป็นสิ่งที่ต้องการทำความเข้าใจ มีความเป็นนามธรรมและเข้าใจยากกว่า เช่น อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ ความสัมพันธ์ของมนุษย์

Lakoff and Johnson (1980) ยกตัวอย่าง อุปลักษณืเชิงมโนทัศน์ ความรัก คือการเดินทาง (LOVE IS A JOURNEY) ในประโยคต่อไปนี้

- a) Look *how far* we've come. (ดูสิ ว่าเรามาไกลแค่ไหน)
- b) We're at a *crossroads*. (เรามาถึงทางแยก)
- c) We'll just have to *go our separate ways*. (เราคงต้องแยกทางกันเดิน)
- d) We can't turn back now. (เราเลี้ยวกลับไม่ได้แล้วตอนนี้)
- e) I don't think this relationship is *going anywhere*. (ฉันไม่คิดว่าความสัมพันธ์นี้จะไปได้ถึงไหน)

ประโยคข้างต้น แสดงให้เห็นการใช้อุปลักษณืในชีวิตประจำวัน โดยผู้ใช้ภาษาอังกฤษ ใช้คำที่มีความหมายเกี่ยวกับการเดินทางมากล่าวถึงความรักหรือความสัมพันธ์ของมนุษย์ Evans and Green (2006) แสดงการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายต้นทาง และวงความหมายปลายทางของอุปลักษณืเชิงมโนทัศน์ ความรักคือการเดินทาง ดังต่อไปนี้

วงมโนทัศน์ต้นทาง: การเดินทาง วงมโนทัศน์ปลายทาง: ความรัก

นักเดินทาง	➡	คู่รัก
ยานพาหนะ	➡	ความสัมพันธ์ของความรัก
การเดินทาง	➡	สิ่งที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์
ระยะทางที่ผ่าน	➡	ความก้าวหน้าของความสัมพันธ์
อุปสรรคที่พบ	➡	ความยากลำบากที่เผชิญ
การตัดสินใจเลือกเส้นทาง	➡	ทางเลือกว่าจะทำอย่างไรต่อไป
เส้นทาง	➡	ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากความรัก
จุดหมายปลายทาง	➡	เป้าหมายของความสัมพันธ์

(ดัดแปลงจาก Evan and Green, 2006, p. 295)

เราสามารถเข้าใจความหมาย ความรักคือการเดินทาง จากการถ่ายโยงความหมาย ระหว่างวงมโนทัศน์ต้นทาง ได้แก่ การเดินทาง และวงมโนทัศน์ปลายทาง ได้แก่ ความรัก ผ่านองค์ประกอบทางความหมายของมโนทัศน์ทั้งสอง กล่าวคือ นักเดินทาง เปรียบได้กับ คู่รัก การเดินทาง เปรียบได้กับ สิ่งที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ เส้นทาง เปรียบได้กับ ความสัมพันธ์ ที่เกิดขึ้นจากความรัก และ ทางแยก เปรียบได้กับ ช่วงเวลาที่ต้องตัดสินใจเรื่องความสัมพันธ์

ผู้วิจัยนำแนวคิดอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์มาใช้ในการวิเคราะห์ความหมายของคำประสม แบบนาม-นาม ในภาษาไทย เพื่ออธิบายกระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณ์ที่เกิดขึ้น ในคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย

ทฤษฎีนามนัยเชิงมโนทัศน์ (Conceptual Metonymy Theory)

ทฤษฎีนามนัยเชิงมโนทัศน์ได้ถูกกล่าวถึงในงานของ Lakoff and Johnson (1980) ที่ระบุว่านามนัยเป็นกระบวนการทางความคิดและการใช้ภาษาที่เชื่อมโยงกับอุปลักษณ์ กล่าวคือ มนุษย์มีระบบความคิดที่เป็นนามนัยโดยธรรมชาติ อุปลักษณ์และนามนัยเป็นกระบวนการทางความหมายที่แตกต่างกัน อุปลักษณ์เป็นการใช้สิ่งหนึ่งในการทำความเข้าใจอีกสิ่งหนึ่ง โดยมีการทำความเข้าใจ (understanding) เป็นกลไกสำคัญ ในขณะที่นามนัย มีการอ้างถึง (referential function) เป็นกลไกสำคัญ โดยใช้สิ่งหนึ่งแทนอีกสิ่งหนึ่ง Radden and Kövecses (1999) กล่าวว่า นามนัยเป็น กระบวนการทางปริชานที่ข้ามมโนทัศน์ ของสิ่งหนึ่งเชื่อมโยงไปยังอีกสิ่งหนึ่ง ที่อยู่ในแบบจำลองทางความคิด (ICM: idealized cognitive model) เดียวกัน

Lakoff and Johnson (1980) ยกตัวอย่างรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ดังนี้

ส่วนย่อยแทนส่วนใหญ่ (THE PART FOR THE WHOLE)

Get your butt over here! We don't hire longhairs.

The Giants need a stronger arm in right field.

คำว่า *butt* และ *a stronger arm* เป็นการใช้อวัยวะในร่างกายแทนความหมาย บุคคล

ผู้ผลิตแทนผลผลิต (PRODUCER FOR PRODUCT)

He bought a Ford.

He's got a Picasso in his den.

คำว่า *Ford* และ *Picasso* เป็นการใส่ชื่อของผู้ผลิตรถยนต์และผู้วาดภาพ
แทนความหมาย รถยนต์และภาพวาด

สิ่งของที่ใช้แทนผู้ใช้ (OBJECT USED FOR USER)

The sax has the flu today.

The buses are on strike.

คำว่า *sax* และ *buses* เป็นการใส่ เครื่องดนตรีและรถโดยสารขนาดใหญ่
แทนความหมาย นักดนตรีและผู้ขับรถ

ผู้ควบคุมแทนสิ่งที่ควบคุม (CONTROL FOR CONTROLLER)

Ozawa gave a terrible concert last night.

Napoleon lost at Waterloo.

คำว่า *Ozawa* และ *Napoleon* เป็นการใส่ชื่อวาทยกรและชื่อผู้นำกองทัพ แทนความหมาย
วงดนตรีและกองทัพ

สถาบันแทนผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ (INSTITUTION FOR PEOPLE RESPONSIBLE)

Exxon has raised its prices again.

The Army wants to reinstitute the draft.

คำว่า *Exxon* และ *Army* เป็นการใส่ชื่อบริษัทและกองทัพ แทนความหมาย คณะกรรมการ
บริหารบริษัทและคณะกรรมการบริหารกองทัพ

สถานที่แทนสถาบัน (THE PLACE FOR THE INSTITUTION)

The White House isn't saying anything.

Wall Street is in a panic.

คำว่า *White House* และ *Wall Street* เป็นการใช้ชื่อทำเนียบและย่านธุรกิจ แทนความหมาย สำนักงานบริหารงานประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา และสถาบันทางการเงิน

สถานที่แทนเหตุการณ์ (THE PLACE FOR THE EVENT)

Pearl Harbor still has an effect on our foreign policy.

Watergate changed our politics.

คำว่า *Pearl Harbor* และ *Watergate* เป็นการใช้ชื่ออ่าวและอาคาร แทนเหตุการณ์ การทำสงครามและเหตุการณ์ทางการเมือง

แนวคิดนามนัยเชิงมโนทัศน์นำมาใช้ในการวิเคราะห์ความหมายของคำประสม แบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่มีความหมายแบบนามนัย เพื่ออธิบายว่ากระบวนการ ทางความหมายนามนัยที่เกิดขึ้นในคำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทยมีรูปแบบความสัมพันธ์ ทางนามนัยแบบใด

ทฤษฎีหลอมรวมมโนทัศน์ (Conceptual Blending Theory)

ทฤษฎีหลอมรวมมโนทัศน์ คิดค้นขึ้นโดย Fauconnier and Turner (1998) โดย Evans and Green (2006) ระบุว่า ทฤษฎีหลอมรวมมโนทัศน์เป็นทฤษฎีที่พัฒนามาจากทฤษฎีอุปลักษณะ นัยเชิงมโนทัศน์ (Conceptual Metaphor Theory) ของ Lakoff and Johnson (1980) และทฤษฎี พื้นที่ความคิด (Mental Space Theory) ของ Fauconnier (1984) เพื่อทำความเข้าใจความหมาย ที่ทฤษฎีทั้งสองไม่สามารถอธิบายได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

SURGEON IS A BUTCHER = incompetent

แนวคิดอุปลักษณะนัยเชิงมโนทัศน์ ใช้การเปรียบเทียบสิ่งที่อยู่ในวงมโนทัศน์หนึ่งกับสิ่งที่อยู่ใน อีวงมโนทัศน์หนึ่ง เรียกว่า วงมโนทัศน์ต้นทาง (source domain) และวงมโนทัศน์ปลายทาง (target domain) โดยวงมโนทัศน์ต้นทางประกอบด้วยความหมายที่เป็นรูปธรรม ในขณะที่ วงมโนทัศน์ปลายทางมีความหมายเป็นนามธรรมมากกว่า กล่าวคือใช้ความหมายที่เป็นรูปธรรม

มากกว่าเพื่อเข้าใจความหมายที่มีความเป็นนามธรรม ดังนั้น การเชื่อมโยงระหว่างสองวงความหมายจึงเป็นไปแบบทิศทางเดียวเท่านั้น จากข้อความที่ปรากฏข้างต้น ทฤษฎีอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (CMT) ไม่สามารถอธิบายความหมาย incompetent (ไร้ประสิทธิภาพ) ได้ เนื่องจากหากวิเคราะห์ตามทฤษฎีอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ วงความหมายต้นทาง (source domain) ได้แก่ BUTCHER จะไม่สามารถนำมาเชื่อมโยงความหมาย (mapping) เพื่อทำความเข้าใจวงความหมายปลายทาง (target domain) ได้แก่ SURGEON นอกจากนี้ อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ยังเป็นกระบวนการที่การถ่ายโยงความหมายเกิดขึ้นในทิศทางเดียว แนวคิดอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์จึงไม่สามารถอธิบายความหมายใหม่ที่เกิดขึ้นนี้ได้

ในขณะเดียวกัน หากเรานำทฤษฎีพื้นที่ความคิด (Mental Space Theory) มาใช้ในการวิเคราะห์ความหมายจากข้อความข้างต้นก็ไม่สามารถอธิบายความหมายที่เกิดขึ้นได้เช่นเดียวกัน เนื่องจากทฤษฎีพื้นที่ความคิดใช้ตัวเชื่อมโยง (connectors) เชื่อมโยงระหว่างสองสิ่งที่เหมือนกันซึ่งอยู่ในกรอบเหตุการณ์ที่ต่างกัน (counterparts) ในที่นี้ ได้แก่ surgeon และ butcher โดยการเชื่อมโยงความหมายในพื้นที่ความคิดทั้งสองเข้าด้วยกันไม่สามารถอธิบายความหมาย incompetent (ไร้ประสิทธิภาพ) ได้ ทฤษฎีหลอมรวมมโนทัศน์ (CBT) จึงคิดค้นขึ้นเพื่อนำมาอธิบายกระบวนการสร้างความหมายที่เกิดขึ้น ณ ขณะทีพุด (emergent structure) โดยสามารถอธิบายได้ทั้งความหมายที่เป็นอุปลักษณ์ (metaphor) และความหมายที่ไม่เป็นอุปลักษณ์ (non-metaphor)

กระบวนการสร้างความหมายเกิดขึ้นจากเครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ (integration networks) ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่ความคิด (spaces) อย่างน้อย 4 พื้นที่ ได้แก่ Input spaces 1 และ 2, Generic space และ Blended spaces มีรายละเอียดดังนี้

1) Input spaces (พื้นที่รับเข้า)

Input ในที่นี้หมายถึงความถึง frame, identity และ event โดย Input space 1 และ Input space 2 เชื่อมโยง (mapping) สิ่งที่เกี่ยวข้องกันในแต่ละพื้นที่ความคิด (elements) โดยใช้กรอบเหตุการณ์ (frames) แทนวงความหมาย (domains) เช่น FRAME: American Politics

2) Generic space (พื้นที่ความคิดทั่วไป)

ประกอบด้วยข้อมูลนามธรรมที่เชื่อมโยง Input space 1 และ Input space 2 เข้าด้วยกัน เช่น AGENT, PATIENT, INSTRUMENT, WORK PLACE, GOAL, COUNTRY, PRESIDENT, BOAT, DATE, POSSESSION

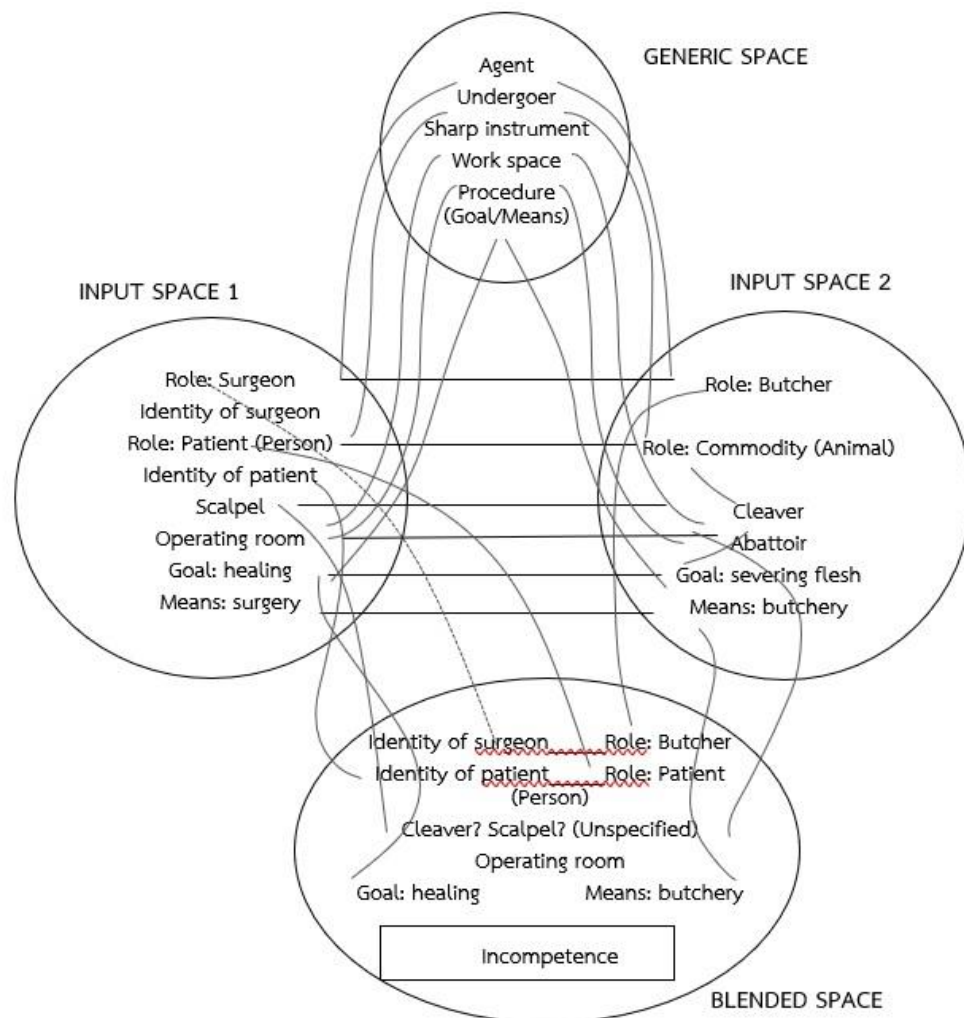
3) Blended space (พื้นที่ความคิดหลอมรวม)

ข้อมูลที่อยู่ในพื้นที่ความคิดหลอมรวมนี้ มาจาก Input space 1 และ Input space 2 เลือกเฉพาะข้อมูลที่เป็นในการสร้างความหมายใหม่ เรียกกระบวนการนี้ว่า Selective projection ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความยืดหยุ่นจึงทำให้สิ่งที่อยู่ในพื้นที่หลอมรวมมีความแตกต่างกันได้แม้จะมาจากพื้นที่รับเข้าเดียวกัน

กระบวนการสร้างความหมายในเครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ทำให้เกิดความหมาย ณ ขณะทีพุด (emergent structure) ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างความหมายที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (dynamic meaning construction) โดยความหมายที่เกิดขึ้น ณ ขณะทีพุด (Emergent Meaning) เกิดขึ้นจากกระบวนการที่เกี่ยวข้อง 3 กระบวนการ ดังต่อไปนี้

- 1) composition เป็นการเชื่อมโยงสิ่งที่อยู่ในแต่ละพื้นที่ความคิด
- 2) completion เป็นการอนุมานฉากที่เกิดขึ้นจากกรอบเหตุการณ์ (Background frame) ทำให้ข้อมูลที่ส่งไปยังพื้นที่หลอมรวมมีความสมบูรณ์
- 3) elaboration เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นต่อเนื่อง (on-line processing) ทำให้เกิดโครงสร้างความหมายที่มีความเป็นเอกลักษณ์ในพื้นที่หลอมรวม

จากกระบวนการหลอมรวมมโนทัศน์ เราสามารถอธิบายความหมายของประโยค SURGEON IS A BUTCHER ผ่านเครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2 เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ SURGEON IS A BUTCHER

ที่มา: Grady, Oakley, and Coulson (1999, p. 423)

เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์แสดงให้เห็นการหลอมรวมมโนทัศน์ที่เกิดขึ้นจากพื้นที่ความคิดต่าง ๆ โดยพื้นที่ความคิดทั่วไป ได้แก่ ข้อมูลที่ SURGEON (ศัลยแพทย์) และ BUTCHER (คนแล่เนื้อ) มีร่วมกัน เช่น บทบาท (role) เครื่องมือที่ใช้ (instrument) กระบวนการทำงาน (procedure) พื้นที่รับเข้า 1 ประกอบด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ SURGEON เช่น บทบาทของศัลยแพทย์ เครื่องมือที่ศัลยแพทย์ใช้ สถานที่ปฏิบัติงาน เป็นต้น พื้นที่รับเข้า 2 ประกอบด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ BUTCHER เช่น บทบาทของคนแล่เนื้อ เครื่องมือที่ใช้แล่เนื้อ สถานที่ปฏิบัติงาน

โดยมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพียงบางส่วน เช่น หน้าที่ศัลยแพทย์ (Identity of surgeon) บทบาทของ คนแล่เนื้อ (Role: Butcher) มารวมเป็นความหมาย incompetent ในพื้นที่หลอมรวม

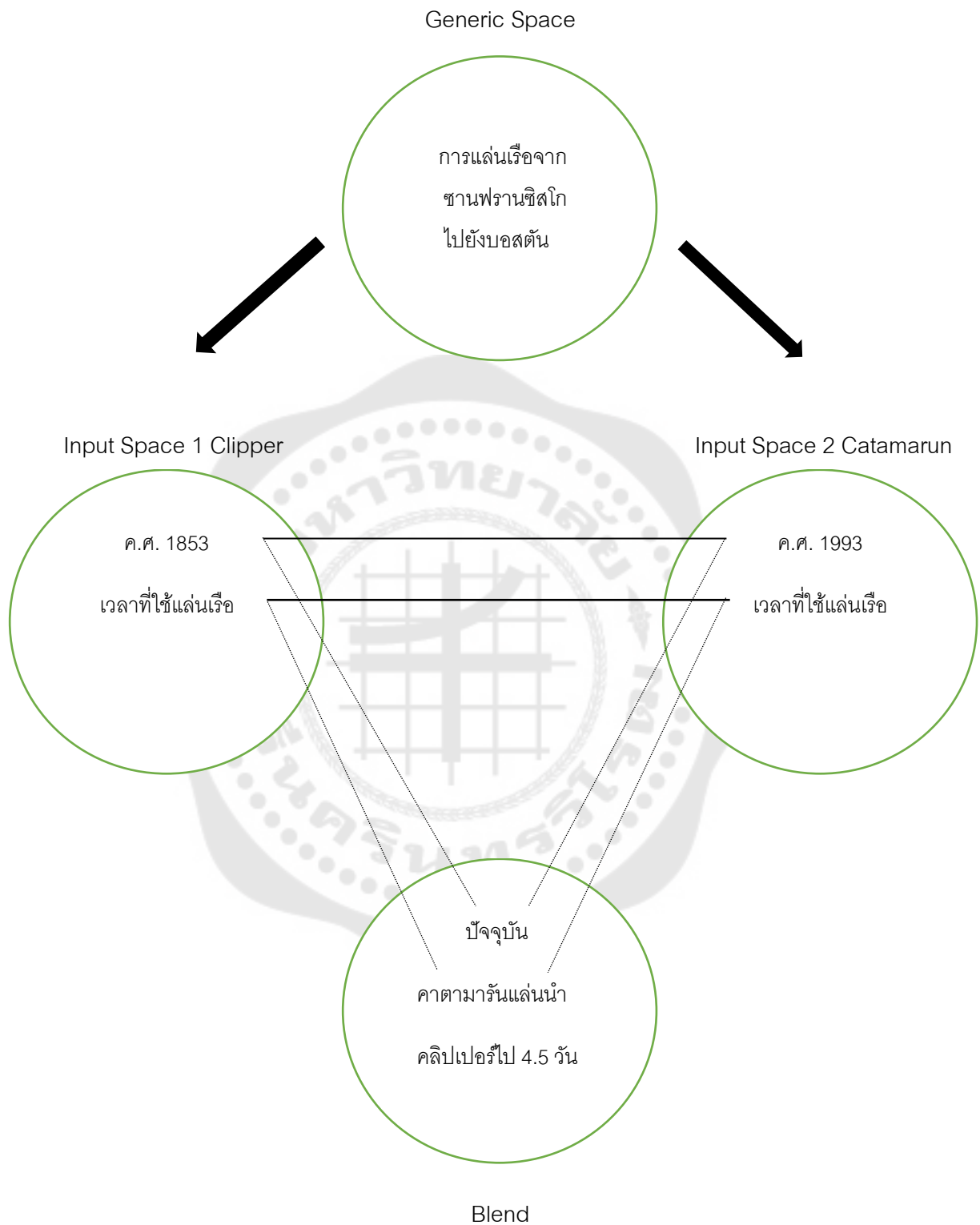
Evans and Green (2006) สรุปว่าการหลอมรวมมโนทัศน์มีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าใจระบบ ความคิดของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความหมายเพื่อบ่งชี้เหตุการณ์ที่แตกต่าง เข้าใจ ประสบการณ์ เข้าใจความสัมพันธ์ทางความหมาย เข้าใจเรื่องราว และเข้าใจกระบวนการที่เกิดขึ้น จากพื้นที่ความคิดต่าง ๆ ไปยังพื้นที่ความคิดหลอมรวม

นอกจากนี้ Fauconnier and Turner (2003) ยังระบุว่า การหลอมรวมมโนทัศน์ (Conceptual Blending) เป็นกระบวนการทางปริชานที่ก่อให้เกิดความหมายใหม่ โดยการ เชื่อมโยงระหว่างข้อมูลรับเข้า (input spaces) เลือกเพียงมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องไปยังพื้นที่หลอมรวม (blended spaces) ทำให้เกิดความหมายใหม่ในโครงสร้าง ณ ขณะทีพุด (emergent structure)

Fauconnier and Turner (2003, p. 58) ยกตัวอย่างกระบวนการหลอมรวมมโนทัศน์ จากกรรายนงานข่าวการทำลายสถิติการเดินเรือ ดังต่อไปนี้

As we went to press, Rich Wilson and Bill Biewenga were barely maintaining a 4.5 day lead over the ghost of the clipper *Northern Light*, whose record run from San Francisco to Boston they're trying to beat. In 1853, the clipper made the passage in 76 days, 8 hours.

กรรายนงานข่าวกล่าวถึงเรือคาตามารัน (catamaran) ที่แล่นจากซานฟรานซิสโกไปยัง บอสตันในปี ค.ศ. 1993 ทำลายสถิติเรือคลิปเปอร์ (clipper) ที่แล่นบนเส้นทางเดียวกัน ในปี ค.ศ. 1853 ในความเป็นจริงเราทราบดีว่าเรือทั้งสองลำต่างแล่นในช่วงเวลาที่ต่างกัน แต่กรรายนงานข่าวทำให้เรามองเห็นภาพเรือสองลำแล่นอยู่เคียงข้างกัน และเรือคาตามารัน แซงเรือคลิปเปอร์ไปในที่สุด การทำความเข้าใจความหมายในลักษณะนี้สามารถอธิบายได้ด้วย กระบวนการหลอมรวมมโนทัศน์ซึ่งเกิดขึ้นจากเครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ เรือทั้งสองลำ ปรากฏในพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 (input space 1 และ 2) โดยมีกรอบเหตุการณ์ (schematic frame) ร่วมกันในพื้นที่ความคิดทั่วไป (generic spaces) ได้แก่ การแล่นเรือจากซานฟรานซิสโกไปยัง บอสตัน ข้อมูลบางส่วนในพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 ถูกเลือกไปยังพื้นที่หลอมรวม (blended spaces) ทำให้เกิดความหมายที่แสดงมโนทัศน์การแข่งขันเรือ แสดงให้เห็นจากเครือข่ายบูรณาการ เชิงมโนทัศน์ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 3 เครื่องข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ในการรายงานข่าวการแข่งขันเรือ

ที่มา: Grady et al. (1999, p. 423)

Fauconnier and Turner (2003) อธิบายว่าเครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ (Conceptual Integration Network) แสดงให้เห็นกระบวนการสร้างความหมายที่มีความเป็นพลวัต (dynamic) ซึ่งเกิดขึ้นจากการจับคู่ (matching) ระหว่างข้อมูลรับเข้า 1 และ 2 (Input 1 และ 2) ที่เชื่อมโยงกันด้วยสิ่งที่มีความเป็นนามธรรมในพื้นที่ความคิดทั่วไป (Generic Space) และมีเพียงบางมโนทัศน์จากข้อมูลรับเข้า 1 และ 2 ที่ถูกเลือก (selectively project) ไปยังพื้นที่หลอมรวม (blended space) เพื่อนำไปสร้างความหมายใหม่ ที่เกิด ณ ขณะทีพุด (emergent structure or novel meaning)

เครือข่ายบูรณาการ (Integration Network) แบ่งออกเป็นสี่ประเภท ได้แก่ 1) Simplex 2) Mirror 3) Single-Scope และ 4) Double-Scope มีรายละเอียด ดังนี้

1) เครือข่ายบูรณาการแบบ Simplexes มีเพียงพื้นที่รับเข้า (input space) พื้นที่เดียวที่แสดงกรอบเหตุการณ์ (frame) ในขณะที่พื้นที่รับเข้าอีกพื้นที่ที่ประกอบด้วยมโนทัศน์ที่เฉพาะเจาะจง (specific elements)

2) เครือข่ายบูรณาการแบบ Mirrors ได้แก่ มโนทัศน์ต่างๆที่อยู่ในทุกพื้นที่ความคิด (all spaces) แสดง กรอบเหตุการณ์ (frame) เดียวกัน

3) เครือข่ายบูรณาการแบบ Single-Scopes ได้แก่ พื้นที่รับเข้า 1 และ 2 (input space 1 and 2) มีกรอบเหตุการณ์ (frame) ที่แตกต่างกัน และมีเพียงกรอบเหตุการณ์เดียวเท่านั้นที่ส่งไปยังพื้นที่หลอมรวม

4) เครือข่ายบูรณาการแบบ Double-Scopes ได้แก่ พื้นที่รับเข้า 1 และ 2 (input space 1 and 2) มีกรอบเหตุการณ์ (frame) ที่แตกต่างกัน โดยกรอบเหตุการณ์และมโนทัศน์ในพื้นที่หลอมรวมมาจากข้อมูลรับเข้าทั้งสองส่วน

กระบวนการสำคัญหนึ่งที่เกิดขึ้นในการสร้างความหมาย ได้แก่ การบีบอัด (compression) เหตุการณ์และมโนทัศน์ที่แตกต่างกันในระบบปริชาของมนุษย์ พื้นที่ความคิดและการเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ความคิดต่าง ๆ ไม่ได้เกิดขึ้นโดยไม่มีเหตุผล การบีบอัดจึงเป็นความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการทางความหมาย มโนทัศน์ที่มีความสัมพันธ์กับการหลอมรวมมโนทัศน์ ได้แก่ พื้นที่ เวลา เหตุและผล และการเปลี่ยนแปลง ล้วนเกิดขึ้นซ้ำ ๆ จากการบีบอัดที่อยู่ภายใต้การหลอมรวมมโนทัศน์

ทฤษฎีหลอมรวมมโนทัศน์นำมาใช้อธิบายความหมายของคำประสม โดยแสดงให้เห็นกระบวนการทางปริชาที่เชื่อมโยงองค์ประกอบทางความหมายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ผ่านทางพื้นที่ความคิดที่เกี่ยวข้องกับการเข้าใจความหมาย ซึ่งแนวคิดดั้งเดิมไม่ได้กล่าวถึงกระบวนการ

เหล่านี้ ส่วนทฤษฎีอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ แม้จะสามารถอธิบายความหมายได้ด้วยกระบวนการอุปลักษณ์และสะท้อนให้เห็นความคิดที่เป็นอุปลักษณ์โดยธรรมชาติของมนุษย์ แต่แสดงให้เห็นการเชื่อมโยงความคิดจากสองวงมโนทัศน์ ได้แก่ วงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางเท่านั้น ซึ่งไม่สามารถอธิบายความหมายที่เกิดขึ้น ณ ขณะทีพุดได้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าแบบจำลองพื้นที่ความคิดต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายในทฤษฎีหลอมรวมมโนทัศน์และกระบวนการทางความหมายที่มีความเป็นพลวัตจะแสดงให้เห็นกระบวนการทางปริธานที่เกิดขึ้นจริง ในขณะที่เราทำความเข้าใจความหมายได้ชัดเจนกว่า และเหมาะแก่การนำมาใช้ศึกษาคำประสมในภาษาไทยในงานวิจัยนี้

แนวคิดหลอมรวมมโนทัศน์ถูกนำมาใช้ในงานวิจัยต่าง ๆ ได้แก่ งานวิจัยที่ศึกษาคำว่า xin (ใจ) ในภาษาจีนของ Yu (2009) งานวิจัยที่ศึกษาคำประสมในภาษาจีนของ Siqi (2559) และงานวิจัยที่ศึกษาคำประสมในภาษาอังกฤษ ได้แก่ งานของ Benczes (2006) Benczes (2011) Mierzwinska-Hajnos (2015) และ Benjamin (2018) ซึ่งจะกล่าวถึงดังต่อไปนี้

Yu (2009) ศึกษาคำว่า xin (ใจ) ในภาษาจีน เนื่องจากคำว่า xin (ใจ) ในภาษาจีนสามารถปรากฏเป็นคำประสมและสามารถแสดงให้เห็นมโนทัศน์ของคำประสม โดย Yu (2009) ศึกษาคำว่า xin (ใจ) เพื่อจำแนกมโนทัศน์คำว่า xin (ใจ) ที่ปรากฏในภาษาจีนและเปรียบเทียบมโนทัศน์คำว่า xin (ใจ) ในวัฒนธรรมจีนและมโนทัศน์ของคำว่า heart (ใจ) ในวัฒนธรรมตะวันตก เนื่องจากในภาษาจีน คำว่า ใจ (xin) ไม่ได้หมายถึงอวัยวะในร่างกายเพียงอย่างเดียว แต่ยังหมายถึงอวัยวะที่ใช้ในการคิด (organ for thinking) และศูนย์กลางอารมณ์และความคิด (the seat of thought and emotions) เห็นได้จากคำในภาษาจีนที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึกและความคิด มักประกอบด้วยรากศัพท์ที่มาจากคำว่า ใจ (xin) เป็นส่วนประกอบ ดังนั้น คำว่า ใจ (xin) ในภาษาจีนจึงครอบคลุมทั้งความหมาย ใจที่เป็นอวัยวะในร่างกาย (heart) และ ใจ ที่เป็นความรู้สึกนึกคิด (mind) ในขณะที่วัฒนธรรมตะวันตก คำว่า ใจ (heart) เป็นศูนย์กลางทางอารมณ์ความรู้สึก ในขณะที่คำว่า หัว (head) เป็นศูนย์กลางทางความคิดจึงแตกต่างจากวัฒนธรรมจีนที่มองว่าคำว่า ใจ เป็นศูนย์กลางทั้งทางความคิดและความรู้สึก

Yu (2009) ระบุว่าคำว่า mind (ความคิดหรือจิตใจ) ในภาษาอังกฤษเกิดการเปลี่ยนแปลงความหมายจากในอดีต เดิมคำว่า mind มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า spirit (จิตวิญญาณ) ในปัจจุบันและเชื่อมโยงกับความหมายทางความคิดและอารมณ์ความรู้สึก ปัจจุบันคำว่า mind มีความหมายที่เกี่ยวข้องกับความคิด ใกล้เคียงกับความหมายของคำว่า heart จะเห็นได้ว่า

คำว่า mind ที่เคยมีความหมายทางจิตวิญญาณได้สูญเสียความหมายที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึกไปและคงไว้เพียงความหมายที่เกี่ยวกับความรู้และความคิด

คำว่า ใจ ในภาษาจีนมีลักษณะเป็นคำหลายความหมาย (polysemy) ขณะที่ในภาษาอังกฤษคำว่า ใจ (heart) เป็นสิ่งเดียวกันที่อยู่คนละแควดวงความหมายแต่มีความสัมพันธ์กันจากความหมายที่เป็นรูปธรรมมากที่สุด ได้แก่ อวัยวะในร่างกายไปสู่ความหมายที่มีความเป็นนามธรรมมากกว่า เช่น สภาวะทางอารมณ์และความรู้สึก ความหมายของคำว่าใจ ขยายจากความหมายหลักไปสู่แควดวงอื่น ๆ เชื่อมโยงกับความเชื่อทางวัฒนธรรม เช่น ใจ เป็นอวัยวะในการคิด (HEART AS THINKING ORGAN) นามนัย เช่น ใจเป็นภาชนะบรรจุอารมณ์ความรู้สึก (HEART AS CONTAINER FOR EMOTIONS AS CONTENTS) อุปลักษณ์ เช่น ใจเป็นภาชนะ ความหมายที่ใกล้เคียงกับความหมายหลักที่เป็นศูนย์กลางแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงทางความหมายที่ชัดเจนมากกว่าความหมายที่ขยายวงความหมายห่างจากความหมายหลักออกไป เช่น คำว่า ใจ ที่เป็นศูนย์กลางอวัยวะในร่างกาย (center of the human body) ขยายไปยังความหมายศูนย์กลางสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น ใจกลางเมือง (the heart of the city) และขยายไปสู่ศูนย์กลางของสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น ใจความสำคัญ (the heart of the matter) การขยายความหมายในลักษณะนี้มาจากโครงสร้างทางความหมายที่แสดงให้เห็นระบบบริหารในระดับวัฒนธรรม

คำว่า ใจ ในภาษาจีน แสดงให้เห็นมโนทัศน์ ใจ ที่เป็นอวัยวะสำคัญในร่างกายและเป็นศูนย์กลางความคิดเช่นเดียวกับมโนทัศน์คำว่า ใจ ในวัฒนธรรมไทยจากหนังสือชื่อ Heart Talk ที่เขียนโดย Moore (Moore, 1992, as cited in Yu, 2009) ค้นพบคำที่มีรากศัพท์มาจากคำว่า ใจ จำนวนมากกว่า 330 คำ และพบวลีจำนวนมากกว่า 1,000 วลี ที่เกี่ยวข้องกับคำว่า ใจ ในภาษาไทย โดยมองว่าคำว่า ใจ เป็นอุปลักษณ์ที่มีอำนาจและมีความซับซ้อน ในภาษาไทย เราสามารถใช้คำบรรยายลักษณะต่างๆ ของใจได้มากมาย เช่น ใจดำ ใจเย็น ใจเพชร ใจร้อน ใจเสีย ใจกว้าง เป็นต้น การศึกษาคำว่า ใจ ที่ปรากฏเป็นคำประสมจำนวนมากในภาษาไทย สนับสนุนแนวคิด Lakoff and Johnson (1980) ในประเด็นที่ว่ากระบวนการคิดของมนุษย์มีความเป็นอุปลักษณ์ ข้อค้นพบสำคัญในหนังสือเล่มนี้ ได้แก่ ความหมายของคำว่า ใจ ในภาษาไทย เน้นไปที่อารมณ์ความรู้สึก และยังใช้แสดงความหมายเกี่ยวกับความคิด สติปัญญา ด้วยเช่นกัน แตกต่างจากคำว่า heart และ mind ที่แยกกันเป็นสองความหมายอย่างชัดเจนในภาษาอังกฤษ แสดงให้เห็นมุมมองทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของชาวเอเชียและตะวันตก

การศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับ ใจ และอวัยวะร่างกายอื่น ๆ ทำให้มองเห็นว่าร่างกาย และความคิดของมนุษย์มีความสัมพันธ์กัน นำไปสู่ความเข้าใจการทำงานในระบบปริชานของมนุษย์ในวัฒนธรรมต่าง ๆ โดยแนวคิดทางภาษาศาสตร์ปริชานเชื่อว่าความคิดและร่างกายไม่ได้แยกออกจากกัน นอกจากนี้ ประสบการณ์ที่สำคัญในกระบวนการสร้างความหมายของมนุษย์เกิดขึ้นจากประสบการณ์ทางร่างกาย (embodiment) แนวคิดนี้เชื่อว่ากระบวนการทางปริชานหรือกระบวนการทางความคิดของมนุษย์เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกันของร่างกายและจิตใจ แนวคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ทางร่างกาย (embodiment) เริ่มขึ้นจากอรรถศาสตร์ปริชานซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของภาษาศาสตร์ปริชาน เช่น การศึกษาอุปลักษณ์ (metaphor) และนามนัย (metonymy) การศึกษาอุปลักษณ์ตามแนวทางปริชานเริ่มขึ้นจาก Lakoff and Johnson (1980) ก่อให้เกิดทฤษฎีอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (Conceptual Metaphor Theory) ที่เป็นต้นแบบให้เกิดการศึกษาอุปลักษณ์ นามนัย และภาษาเชิงเปรียบเทียบ (Figurative language) อย่างกว้างขวาง

ผลการศึกษาคำว่า ใจ (xin) ในภาษาจีนโบราณจากปรัชญาจีน พบว่า ใจ (xin) เป็นศูนย์กลางของระบบปริชาน อารมณ์ความรู้สึก ความคิดสติปัญญา และศีลธรรมจริยธรรม ดังนั้น ใจ จึงสามารถรู้สึก คิด พิจารณา ตัดสิน เข้าใจ และให้เหตุผลได้เนื่องจากความเชื่อของชาวจีนที่ว่า ใจ (heart) เป็นต้นกำเนิดของความคิด (mind) จากการรวบรวมข้อมูลภาษาจีนในปัจจุบันทั้งจากคำประสม คติพจน์ และสุภาษิตจีน พบว่า ความหมายของคำว่า ใจ ในภาษาจีนปัจจุบันยังคงเหมือนกับความหมายของ ใจ ในอดีต โดยยังเป็นศูนย์กลางของอารมณ์ความรู้สึก ความเชื่อ ความคิด และสติปัญญา นอกจากนี้ยังพบว่า คำว่า ใจ (xin) ในภาษาจีนมีบทบาทสำคัญ และปรากฏบ่อยครั้งกว่าคำว่า สมอง (nao) ในภาษาจีนซึ่งมีความหมายเหมือนคำว่า brain (สมอง) ในภาษาอังกฤษ

Yu (2009) พบว่า ความหมายของคำว่า ใจ ทั้งในภาษาจีน (xin) และภาษาอังกฤษ (heart) มีความเป็นอุปลักษณ์ ได้แก่ 1. the RULER metaphor ที่เน้นความหมายการเป็นอวัยวะสำคัญเปรียบดังศูนย์กลางของร่างกาย และ 2. ใจเป็นภาชนะ (the heart as a CONTAINER) สำหรับบรรจุวิญญาณ อารมณ์ความรู้สึก ความคิด (เช่น ปราสาท บ้าน ที่พัก ห้อง แหล่งกำเนิด รั้ง เป็นต้น) 3. ใจเป็นแหล่งกำเนิด (the heart as a SOURCE) ของความร้อน ไฟ น้ำ เสียง เป็นต้น อุปลักษณ์ทั้งหมดนี้ล้วนมีที่มาจากประสบการณ์ทางร่างกาย เนื่องจาก ใจ เป็นอวัยวะที่ทำหน้าที่สูบฉีดเลือดไปเลี้ยงส่วนต่าง ๆ ของร่างกายจึงเกิดการขยายความหมายมาสู่การเป็นศูนย์กลาง อารมณ์ความรู้สึก ความคิด และความเชื่อต่าง ๆ

นอกจากนี้ทั้งวัฒนธรรมจีนและวัฒนธรรมตะวันตกมีการใช้แนวคิดความหมายต้นทางในอุปมาอุปไมยเชิงมนทัศน์ที่คล้ายกัน เช่น AGRICULTURE METAPHOR (อุปมาอุปไมยเกษตรกรรม) พบคำว่า ใจ ในแนวคิดความหมายต้นทางทำหน้าที่คล้ายดิน (soil) ในการเพาะเมล็ดพันธุ์ (seed) แห่งอารมณ์และความรู้สึกนึกคิด และก่อให้เกิดผล (fruit) เช่นเดียวกับต้นไม้ (plant) อย่างไรก็ตามพบความแตกต่างในการใช้อุปมาอุปไมยในสองวัฒนธรรม ได้แก่ MECHANICS metaphors (อุปมาอุปไมยเครื่องกล) ที่นำการทำงานของระบบกลไกมาเปรียบเทียบกับ ใจ โดยมี มโนทัศน์ว่า ใจ เป็นเสมือนเครื่องกลต่าง ๆ ได้แก่ เครื่องสูบลม (pump) เครื่องยนต์ (engine) ล้อ (wheel) และนาฬิกา (clockwork) โดยพบการนำ ใจ มาเปรียบเทียบกับเครื่องกลนี้เฉพาะในวัฒนธรรมตะวันตกเท่านั้น ไม่พบในวัฒนธรรมจีน

Yu (2009) สรุปความแตกต่างของมโนทัศน์ ใจ ในวัฒนธรรมจีนและวัฒนธรรมตะวันตกว่า ในวัฒนธรรมตะวันตกนั้นเดิมคำว่า ใจ (heart) มีความหมายที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด แต่ปัจจุบัน ความหมายดังกล่าวได้สูญไป และใช้คำว่า mind เป็นคำแทนความรู้สึกนึกคิด ในขณะที่มโนทัศน์ ใจ ในภาษาจีน ยังคงสืบทอดความหมายเดิมของ ใจ ที่หมายรวมถึงอารมณ์ความรู้สึกและความคิดไว้ด้วยกัน ทั้งสองวัฒนธรรมเชื่อเหมือนกันว่า สมอง (brain) เป็นศูนย์กลางสำคัญของร่างกายและความคิด ในขณะที่ชาวตะวันตกปัจจุบัน เชื่อว่ากระบวนการทางปรีชาญาณเกิดขึ้นจากสมอง ชาวจีนยังคงเชื่อในมโนทัศน์ ใจ ที่รวมเอาทั้งอารมณ์ความรู้สึกและความคิดไว้ด้วยกัน

การวิเคราะห์มโนทัศน์ ใจ ในภาษาจีนและภาษาอังกฤษ แสดงให้เห็นความสำคัญของคำว่า ใจ ที่ปรากฏในวัฒนธรรมจีนและวัฒนธรรมตะวันตก และสนับสนุนแนวคิดที่เชื่อว่า ประสิทธิภาพทางร่างกายมีความสำคัญต่อกระบวนการปรีชาญาณของมนุษย์ การศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำที่มีความหมายเกี่ยวกับ ใจ ในอดีตและปัจจุบันแสดงให้เห็นกระบวนการขยายความหมายของคำว่า ใจ ที่แตกต่างกันในแต่ละวัฒนธรรม

Siqi (2559) ศึกษาคำประสมกับคำนามที่มีคำว่า /cin/ (ใจ) ในภาษาจีนโดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีหลอมรวมมโนทัศน์ (Conceptual Blending) จากงานวิจัยของ Benczes (2006) โดยคัดเลือกคำประสมแบบคำนามกับคำนามที่มีคำว่า /cin/ (ใจ) โดยที่คำว่า /cin/ (ใจ) จะประกอบกับคำนามอีกคำหนึ่งทั้งในตำแหน่งแรกและตำแหน่งที่สอง ผลการวิจัยพบว่า คำประสมกับคำนามที่มีคำว่า /cin/ (ใจ) ในภาษาจีนแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. /cin/ (ใจ) เป็นส่วนแสดงความเด่น¹ แ่งออกเป็น 1) คำประสมที่ส่วนแสดงความเด่นมาจากอุปลักษณะ เช่น /s^hu cin/ (ต้นไม้+ใจ) หมายความว่า ส่วนกลางของต้นไม้ 2) คำประสมทั้งหมดเป็นอุปลักษณะ เช่น /tsun cin/ (ตอกลาง+ใจ) หมายความว่า ส่วนสำคัญที่สุดของสรรพสิ่งและเรื่องราวต่าง ๆ ในโลก 3) คำประสมที่ส่วนขยาย และส่วนแสดงความเด่นมาจากอุปลักษณะ เช่น /luŋ cin/ (มังกร+ใจ) หมายถึง สภาวะอารมณ์ของกษัตริย์ และ 4) คำประสมที่ส่วนขยายมาจากนามนัยและส่วนแสดงความเด่นมาจากอุปลักษณะ เช่น /po li cin/ (แก้ว+ใจ) หมายถึง จิตใจที่เปราะบาง

2. /cin/ (ใจ) เป็นส่วนขยาย แ่งออกเป็น 1) คำประสมที่ส่วนขยายมาจากอุปลักษณะ เช่น /cin tsin/ (ใจ+สถานการณ์) มีความหมายว่า สภาพจิตใจ 2) คำประสมที่ส่วนขยายและส่วนแสดงความเด่นมาจากอุปลักษณะ เช่น /cin pin/ (ใจ+อาการเจ็บป่วย) มีความหมายว่า ความทุกข์ใจความในใจที่ไม่อาจพูดออกมาได้หรือมีความเจ็บปวดอยู่ และ 3) คำประสมที่ส่วนแสดงความเด่นมาจากนามนัยและมีส่วนขยายมาจากอุปลักษณะ เช่น /cin mo/ (ใจ+ปีศาจ) หมายถึง จิตใจชั่วร้าย

3. กรณีที่คำประสมกับคำนามเป็นหน่วยสร้างไว้ศูนย์ หมายถึงกรณีที่คำประสมที่เกิดจากคำนามสองคำไม่ได้มีส่วนที่แสดงความเด่นและส่วนขยาย โดยคำประสมนี้มีความหมายใหม่เกิดขึ้น โดยที่ไม่เกี่ยวข้องกับความหมายของคำนามแรกและคำนามที่สอง จากข้อมูลพบการนำคำว่า /cin/ (ใจ) ซึ่งอยู่ตำแหน่งแรกของคำประสม ไปปรากฏร่วมกับคำนามอื่น ๆ โดยที่ความหมายสามารถบ่งบอกถึงอวัยวะส่วนอื่น ๆ ของร่างกาย เช่น /cin mu/ (ใจ+ตา) หมายถึง บุคคลหรือสรรพสิ่งที่อยู่ในความคิดหรือทัศนะของเรา

งานวิจัยชิ้นนี้ทำให้มองเห็นกระบวนการสร้างคำประสม ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในทุกภาษา แสดงให้เห็นรูปแบบต่างๆ ในการสร้างคำใหม่ขึ้นมาจากคำที่มีอยู่เดิมผ่านกระบวนการทางปริชาน การสร้างคำใหม่สะท้อนให้เห็นกระบวนการทางความคิดของผู้ใช้ภาษา และเป็นสิ่งยืนยันว่าประสบการณ์ทางร่างกาย (bodily experience) มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบความคิดของมนุษย์ การที่มนุษย์นำสิ่งที่เป็นรูปธรรม จับต้องได้มาทำความเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม แสดงให้เห็นความสามารถในการทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ บนโลก โดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์ทางร่างกายที่มนุษย์คุ้นชินขยายไปสู่ความหมายในแวดวงต่าง ๆ ดังจะเห็นได้จากวิธีการประสมคำที่มีพื้นฐานมาจากการนำคำที่มีอยู่เดิม ซึ่งมักเป็นสิ่งที่ เป็นรูปธรรม จับต้องได้ เช่น คำที่ใช้เรียกอวัยวะภายในร่างกาย มารวมกับคำอื่น ๆ ผ่านกระบวนการสำคัญ

¹ ใจเป็นส่วนแสดงความเด่น หมายถึง คำประสมที่มีคำว่า ใจ เป็นส่วนหลัก

สองกระบวนการ ได้แก่ การทำให้เกิดความหมายอุปลักษณ์และกระบวนการนามนัย ก่อให้เกิดคำประสมที่มีความหมายใหม่เพิ่มเติมจากคำที่มีอยู่เดิมได้อีกมากมาย

การใช้แนวคิดหลอมรวมมโนทัศน์อธิบายความหมายของคำประสมที่มีคำว่า /cin/ (ใจ) ในภาษาจีน แสดงให้เห็นกระบวนการทางความหมายและมโนทัศน์ที่เกิดขึ้นในคำว่า /cin/ (ใจ) ของผู้ใช้ภาษาจีน อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของ Siqu (2559) ไม่ได้แสดงภาพเครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ ที่เกิดขึ้นจากการหลอมรวมมโนทัศน์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการแสดงความเชื่อมโยงระหว่างความหมายเดิมกับความหมายใหม่ที่เกิดขึ้น และยังเป็นส่วนที่จะสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่เกิดขึ้นในการใช้ภาษาได้อย่างชัดเจนอีกด้วย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาษาจีน โดยใช้กรอบแนวคิดภาษาศาสตร์ปริชาน ได้แก่ ทฤษฎีการหลอมรวมมโนทัศน์ได้สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์และระบบความคิดของผู้ใช้ภาษาจีน จึงเป็นที่น่าสนใจว่าหากใช้ทฤษฎีหลอมรวมมโนทัศน์มาวิเคราะห์คำประสมในภาษาไทย ผลการวิจัยจะแสดงให้เห็นมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยที่เหมือนหรือแตกต่างจากผู้ใช้ภาษาจีนและผู้ใช้ภาษาอังกฤษหรือไม่ อย่างไร เพื่อศึกษาการเชื่อมโยงมโนทัศน์ข้ามวัฒนธรรมผ่านการใช้ภาษา

การศึกษาของ Yu (2009) และ Siqu (2559) เป็นการศึกษาคำว่า ใจ ในภาษาจีน เช่นเดียวกัน โดยคำว่า ใจ ในภาษาจีนที่ปรากฏในงานของ Yu (2009) และ Siqu (2559) มีการเขียนที่ต่างกัน ได้แก่ คำว่า ใจ (xin) ในงานของ Yu (2009) และ คำว่า /cin/ (ใจ) ในงานของ Siqu (2559) ผู้วิจัยจึงใช้การเขียนคำว่า ใจ ในภาษาจีนตามการเขียนของต้นฉบับ

Benczes (2006) ได้ศึกษาและวิเคราะห์การประสมคำนามกับคำนามในภาษาอังกฤษตามแนวคิดภาษาศาสตร์ปริชานโดยใช้กระบวนการทางความหมาย ได้แก่ อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์และนามนัยเชิงมโนทัศน์ ผลการศึกษานอกจากให้คำตอบเกี่ยวกับความหมายใหม่ของคำประสมแล้ว ยังอธิบายถึงกระบวนการที่ทำให้คำนามสองคำกลายเป็นคำประสมอีกด้วย งานวิจัยของ Benczes (2006) พัฒนามาจากแนวคิดการหลอมรวมมโนทัศน์ (Conceptual Blending) ของ Fauconnier and Turner (2002)

ในการศึกษาคำประสมในภาษาอังกฤษ Benczes (2006) แบ่งคำประสมออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ตามกระบวนการสร้างความหมายของคำ ได้แก่

1) คำประสมที่เป็นอุปลักษณ์ (Metaphor-based compounds) แบ่งออกเป็น 5 ประเภทย่อย ได้แก่

1.1) คำประสมที่ส่วนขยายมาจากอุปลักษณ์

1.2) คำประสมที่ส่วนแสดงความเด่นมาจากอุปลักษณณ์
 1.3) คำประสมที่ส่วนขยายและส่วนแสดงความเด่นมาจากอุปลักษณณ์
 1.4) อุปลักษณณ์-ความสัมพันธ์ทางความหมายที่เกิดจากส่วนประกอบของคำ
 ที่มารวมกัน

1.5) คำประสมทั้งหมดเป็นอุปลักษณณ์
 2) คำประสมที่เป็นนามนัย (Metonymy-based compounds) แบ่งออกเป็น 5 ประเภท
 ย่อย ได้แก่

2.1) คำประสมที่ส่วนขยายมาจากนามนัย
 2.2) คำประสมที่ส่วนแสดงความเด่นมาจากนามนัย
 2.3) คำประสมที่ส่วนขยายและส่วนแสดงความเด่นมาจากนามนัย
 2.4) นามนัย-ความสัมพันธ์ทางความหมายที่เกิดจากส่วนประกอบของคำ
 ที่มารวมกัน

2.5) คำประสมทั้งหมดเป็นนามนัย
 3) คำประสมที่เป็นอุปลักษณณ์และนามนัย (Metaphor-and Metonymy-based
 compounds) แบ่งออกเป็น 4 ประเภทย่อย ได้แก่

3.1) คำประสมที่เป็นอุปลักษณณ์ มีที่มาจากความสัมพันธ์ทางความหมาย
 ระหว่างส่วนประกอบคำและมีส่วนขยายมาจากนามนัย
 3.2) คำประสมที่เป็นอุปลักษณณ์ มีที่มาจากความสัมพันธ์ทางความหมาย
 ระหว่างส่วนประกอบคำและมีส่วนแสดงความเด่นมาจากนามนัย
 3.3) คำประสมที่ส่วนขยายมาจากนามนัยและมีส่วนแสดงความเด่นมาจาก
 อุปลักษณณ์
 3.4) คำประสมที่ส่วนขยายมาจากอุปลักษณณ์และมีส่วนแสดงความเด่นมาจาก
 นามนัย

ต่อมาในปี 2011 Benczes (2011) ได้ศึกษาคำประสมในภาษาอังกฤษที่มีความหมาย
 อุปลักษณณ์โดยวิเคราะห์จากข้อมูลภาษาเชิงประวัติ (diachronic investigation) และแสดงการ
 วิเคราะห์คำประสมที่เกิดจากคำว่า sandwich เช่น sandwich generation และ flame sandwich
 ที่สามารถอธิบายความหมายได้ด้วยแนวคิดหลอมรวมมโนทัศน์ (Blending)

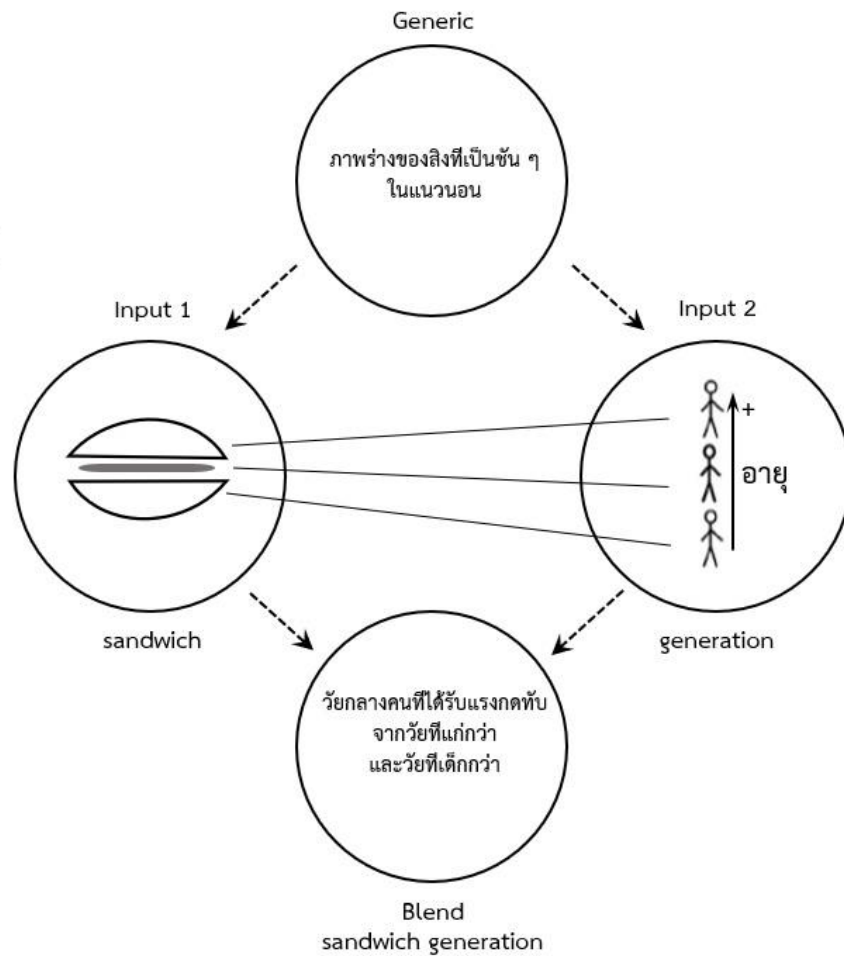
sandwich (แซนด์วิช) ถูกคิดค้นขึ้นโดย John Montague, 4th Earl of Sandwich ในปลายศตวรรษที่ 18 โดยเขาสั่งให้หัวหน้าคนรับใช้นำเนื้อสไลด์วางตรงกลางระหว่างแผ่นขนมปังมาให้ทานในระหว่างเล่นการพนัน จากนั้นมาผู้คนเริ่มสั่งเมนูแซนด์วิชในร้านอาหาร แสดงให้เห็นว่าชื่อเฉพาะ (proper name) ได้กลายมาเป็นคำนามทั่วไปผ่านกระบวนการนามนัย INVENTOR FOR THE THING INVENTED คำว่า Sandwich ที่ใช้กันในปลายศตวรรษที่ 18 ใช้ตัวอักษรตัวใหญ่ขึ้นต้น แสดงให้เห็นว่าผู้ใช้ภาษาตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่คิดค้นและสิ่งที่ถูกคิดค้น ก่อนที่จะกลายเป็นคำว่า sandwich โดยใช้อักษรตัวเล็กทั้งหมดในต้นศตวรรษที่ 19 แสดงให้เห็นการสูญเสียคุณสมบัติของชื่อเฉพาะ คำว่า sandwich แสดงให้เห็นการหลอมรวมมโนทัศน์ของพื้นที่รับเข้า (input) 3 พื้นที่ ได้แก่ 1) เนื้อสัตว์ที่สไลด์เป็นแผ่น 2) ขนมปังที่สไลด์เป็นแผ่นและ 3) การเรียงลำดับตามแนวนอน มโนทัศน์จากพื้นที่รับเข้าทั้งสามมารวมกันในพื้นที่หลอมรวม (blended space) ทำให้เกิดความหมาย ณ ขณะที่พูด กลายเป็นความหมายของคำว่า sandwich ที่หมายถึง ของกินที่ประกอบด้วยขนมปังสองแผ่นประกบกัน มีเนื้อสัตว์อยู่ตรงกลาง

ในเวลาต่อมา sandwich เริ่มมีความหลากหลายมากขึ้น มีการเพิ่มวัตถุดิบอื่น ๆ นอกจากเนื้อสัตว์เข้าไปตรงกลาง จึงทำให้เกิดคำประสมที่หมายถึง sandwich ชนิดต่าง ๆ เช่น the ham sandwich, the cheese sandwich หรือ the cucumber sandwich เป็นต้น โดยคำประสมที่เกิดขึ้นใหม่นี้เป็นผลจากการหลอมรวมมโนทัศน์ โดยพื้นที่รับเข้า 1 แสดงมโนทัศน์ที่มีอยู่เดิมของคำว่า sandwich ในขณะที่พื้นที่รับเข้า 2 แสดงถึงวัตถุดิบชนิดอื่น ๆ ที่ถูกใส่เข้าไปตรงกลางแทนเนื้อสัตว์ คำประสมที่เกิดขึ้นใหม่จากคำประสมเดิมนี้อาจแสดงให้เห็นกระบวนการนามนัย CATEGORY FOR MEMBER OF THE CATEGORY เนื่องจากคำว่า sandwich เกิดการขยายความหมายจาก sandwich รูปแบบดั้งเดิมไปยัง sandwich รูปแบบอื่น ๆ สามารถเขียนโครงสร้างคำประสมประเภทนี้ได้เป็น [X sandwich] โดยคำว่า sandwich เป็นคำนามหลัก (head noun) ในขณะที่ X ได้แก่ วัตถุดิบที่ใส่เข้าไปตรงกลางแทนเนื้อสัตว์ เป็นส่วนขยาย (modifier) นอกจาก ham sandwich, cheese sandwich และ cucumber sandwich ยังมีคำประสมอีกคำที่เกิดขึ้นในโครงสร้าง [X sandwich] ได้แก่คำว่า club sandwich หมายถึง แซนด์วิชที่ประกอบด้วยขนมปังสามแผ่นขึ้นไปและมีไส้ตรงกลาง โดยคำประสม club sandwich นี้ไม่ได้มาจากชื่อวัตถุดิบที่ใส่เข้าไปตรงกลางแทนเนื้อสัตว์อีกต่อไป แต่มาจากสถานที่ที่แซนด์วิชรูปแบบนี้ได้รับความนิยม ได้แก่ country clubs และ resorts แสดงให้เห็นกระบวนการนามนัย PLACE FOR PRODUCT

นอกจากนี้ยังมีคำประสมอีกหนึ่งคำ ได้แก่ submarine sandwich หมายถึงแซนด์วิชที่ทำจากขนมปังขึ้นยาว มีไส้ต่าง ๆ ผสมรวมกัน เช่น เนื้อสัตว์ ชีส ไข่ สลัด โดยคำประสม submarine sandwich ไม่ได้เกิดจากความรู้เชิงมโนทัศน์ (conceptual knowledge) แต่เกิดขึ้นจากกระบวนการเชื่อมโยงภาพ ที่เรียกว่า image metaphor ซึ่งเป็นกระบวนการที่คล้ายกันกับกระบวนการอุปลักษณเชิงมโนทัศน์ โดยความหมายใหม่ที่เกิดขึ้นมาจากการเปรียบเทียบลักษณะของแซนด์วิชกับลักษณะของเรือดำน้ำ กล่าวคือ รูปร่างของเรือดำน้ำที่ยาวและแข็งแรงถูกนำมาเปรียบเทียบกับรูปทรงของขนมปังขึ้นยาวที่มีขนาดยาวและมีความหนา แสดงให้เห็นการเชื่อมโยงระหว่างสองวงมโนทัศน์ โดยวงความหมายต้นทาง ได้แก่ submarine เชื่อมโยงกับวงความหมายปลายทาง ได้แก่ sandwich

จากนั้นช่วงกลางศตวรรษที่ 19 คำว่า sandwich ถูกนำมาใช้ในความหมายที่ไม่เกี่ยวข้องกับของกินอีกต่อไป โดยมีความหมายใหม่หมายถึงสิ่งของหรือเหตุการณ์ที่อยู่ระหว่างของสองสิ่งหรือสองเหตุการณ์ เกิดคำประสมเกี่ยวกับแซนด์วิชในโครงสร้างใหม่ [sandwich Y] ได้แก่คำว่า sandwich man และ sandwich course โดยคำว่า sandwich man หมายถึง คนรับจ้างติดประกาศ (คนรับจ้างติดประกาศจะแขวนป้ายประกาศขนาดใหญ่ที่ตัวทั้งด้านหน้าและหลัง โดยคนรับจ้างจะถูกประกบด้วยป้ายประกาศทั้งสองด้าน) และคำว่า sandwich course หมายถึง หลักสูตรการศึกษาที่ออกแบบให้ผู้เรียนได้ใช้ช่วงเวลาในการเรียนและช่วงเวลาฝึกปฏิบัติงานจริงไปพร้อมกัน (ผู้เรียนได้เรียนและทำงานในเวลาเดียวกันเปรียบเสมือนถูกประกบด้วยช่วงเวลาเรียนและช่วงเวลาทำงาน) ความหมายใหม่ที่เกิดขึ้นนี้สามารถอธิบายได้ด้วยกระบวนการหลอมรวมมโนทัศน์ โดยพื้นที่รับเข้า 1 ได้แก่ มโนทัศน์ของคำว่า sandwich ที่หมายถึงของกินชนิดหนึ่งที่เกิดจากการนำขนมปังสองแผ่นมาประกบกันและมีเนื้อสัตว์อยู่ตรงกลาง และพื้นที่รับเข้า 2 ได้แก่ มโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งของหรือเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกันเป็นลำดับ มโนทัศน์ทั้งสองเชื่อมโยงกันในพื้นที่หลอมรวมแสดงความหมายใหม่ ได้แก่ สิ่งของหรือเหตุการณ์ที่อยู่ระหว่างของสองสิ่งหรือสองเหตุการณ์

จากกระบวนการทางความหมายที่เกิดขึ้นในคำว่า sandwich man และ sandwich course นำมาสู่การอธิบายความหมายของคำประสมที่เกี่ยวกับแซนด์วิชอีกหนึ่งคำ ได้แก่ คำว่า sandwich generation ที่หมายถึงคนในวัยทำงานที่ต้องดูแลทั้งพ่อแม่และลูก ๆ ไปพร้อมกัน โดยความหมายของคำประสม sandwich generation อธิบายได้ด้วยเครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ ดังต่อไปนี้

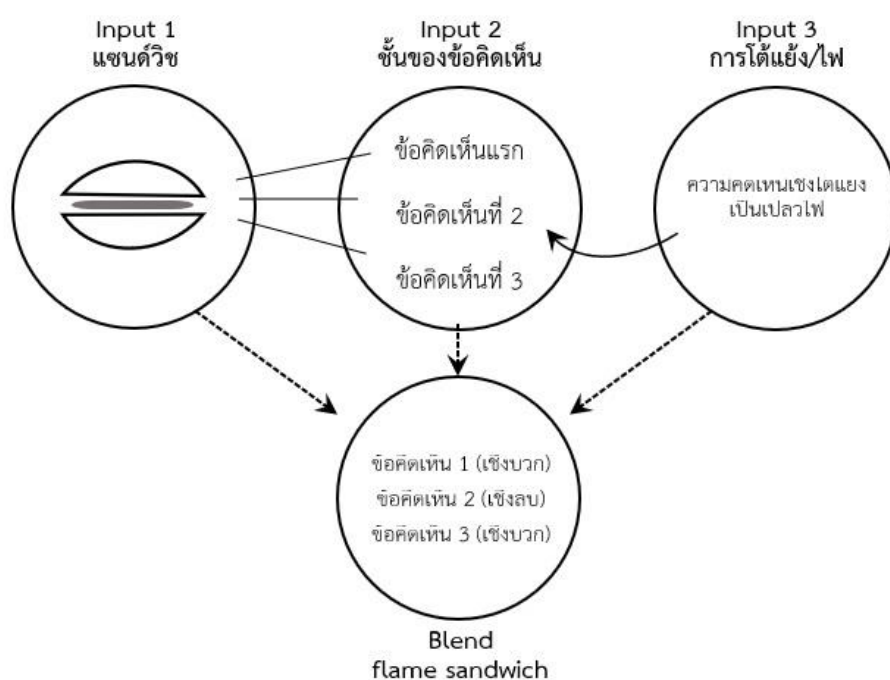
ภาพประกอบ 4 เครื่องขยายบรรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม sandwich generation

ที่มา: Benczes (2011, p. 252)

จากเครื่องขยายบรรณาการเชิงมโนทัศน์ข้างต้นแสดงให้เห็นการหลอมรวมมโนทัศน์ โดยพื้นที่รับเข้า 1 ได้แก่ มโนทัศน์ของคำว่า sandwich ที่หมายถึงของกินที่เกิดจากขนมปังสองแผ่นประกบกัน มีเนื้อสัตว์อยู่ตรงกลาง และพื้นที่รับเข้า 2 ได้แก่ มโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับคนสามช่วงวัย ได้แก่ วัยผู้สูงอายุ วัยทำงาน และวัยเด็ก พื้นที่รับเข้าทั้งสองมาเชื่อมโยงกันในพื้นที่หลอมรวม แสดงให้เห็นภาพของคนในช่วงวัยทำงานที่เป็นกำลังสำคัญในการดูแลทั้งพ่อแม่ ที่สูงอายุและลูกที่ยังเด็ก เป็นการเปรียบเทียบเชิงอุปลักษณะโดยเปรียบคนในวัยนี้เป็นไส้ของแซนด์วิช ซึ่งเป็นหัวใจหลัก โดยไส้ของแซนด์วิชอยู่ตรงกลางระหว่างขนมปังทั้งสองแผ่นที่มาประกบ เช่นเดียวกับ

คนวัยทำงานซึ่งอยู่ตรงกลางระหว่างผู้สูงอายุและเด็ก กล่าวคือ คนในวัยนี้เกิดทีหลังผู้สูงอายุ และเกิดก่อนเด็ก ในขณะที่วัยผู้สูงอายุและวัยเด็กถูกนำมาเปรียบเป็นขนมปังสองแผ่นที่มาประกบกันเป็นแซนด์วิช เนื่องจากทั้งสองช่วงวัยต่างต้องพึ่งพาคนวัยทำงานจึงมีความสำคัญน้อยกว่า นอกจากนี้ ขนมปังสองแผ่นที่ประกบใส่ตรงกลางไว้ทำให้เกิดแรงกดทับจากทั้งด้านบนและด้านล่าง จึงสะท้อนให้เห็นความกดดันของคนในวัยทำงานที่ต้องแบกรับภาระในการดูแลคนทั้งสองวัย

Benczes (2011) ยังอธิบายความหมายของคำว่า flame sandwich ที่หมายความว่า ข้อคิดเห็นเชิงลบที่แทรกอยู่ระหว่างข้อคิดเห็นเชิงบวกหรือการให้ข้อคิดเห็นเชิงลบที่ตามมาด้วยการให้ข้อคิดเห็นเชิงบวกในทันทีด้วยกระบวนการหลอมรวมมโนทัศน์ ดังแสดงในเครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ต่อไปนี้

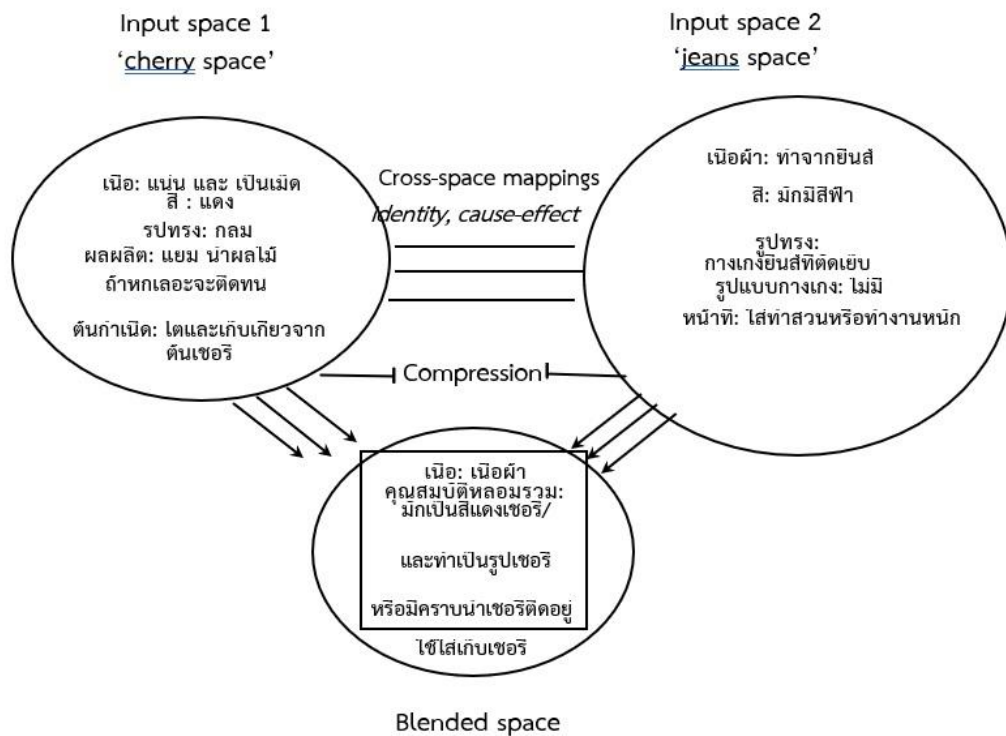
ภาพประกอบ 5 เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม flame sandwich

ที่มา: Benczes (2011, p. 253)

จากเครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ข้างต้น กระบวนการหลอมรวมมโนทัศน์ที่ใช้อธิบายความหมายของ flame sandwich ได้แก่ พื้นที่รับเข้า 3 พื้นที่ ประกอบด้วย พื้นที่รับเข้า 1 ได้แก่ มโนทัศน์ของแซนด์วิชที่เป็นขนมปังชนิดหนึ่ง พื้นที่รับเข้า 2 ได้แก่ การเรียงลำดับข้อคิดเห็น และพื้นที่รับเข้า 3 เกี่ยวข้องกับอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ARGUMENT IS FIRE นำมาสู่มโนทัศน์ argumentative comment is a flame โดยผู้เขียนอธิบายว่าหากเปรียบเทียบได้เพียงเป็นดังไฟ การให้ข้อคิดเห็นเชิงลบตามด้วยข้อคิดเห็นเชิงบวกในทันทีเปรียบได้กับเปลวไฟ เนื่องจากเปลวไฟเกิดขึ้นเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่ง มีความความร้อนระอุน้อยกว่าไฟและมอดลงได้โดยง่าย เปรียบเสมือนข้อคิดเห็นในเชิงลบที่ตามมาด้วยข้อคิดเห็นในเชิงบวกซึ่งมีความรุนแรงน้อยกว่าการโต้เถียงที่เปรียบได้กับไฟที่ลุกไหม้

การอธิบายความหมายของคำประสมในภาษาอังกฤษด้วยแนวคิดอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ นามนัยเชิงมโนทัศน์ และแสดงความหมายของคำประสมผ่านเครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ ในงานของ Benczes (2006) และ Benczes (2011) ทำให้สามารถอธิบายได้ว่าความหมายแบบเปรียบเทียบ ได้แก่ ความหมายอุปลักษณะและนามนัยที่เกิดขึ้นในคำประสม มีกระบวนการทางความหมายอย่างไร และทำให้มองเห็นกระบวนการทางปริธานของผู้ใช้ภาษาอังกฤษในการทำความเข้าใจความหมายแบบเปรียบเทียบ

Mierzwińska-Hajnos (2015) ศึกษาคำประสมที่มีความหมายเกี่ยวกับพืชโดยรวม ข้อมูลจากคำที่มีความหมายเกี่ยวกับพืชในภาษาโปลิชและภาษาอังกฤษ ตัวอย่างเช่น คำประสมในภาษาโปลิช nagietek (Eng. "marigold") และคำประสมในภาษาอังกฤษ เช่น lemonata และ bananular โดยใช้ทฤษฎีหลอมรวมมโนทัศน์อธิบายความหมายของคำประสมดังกล่าว โดยการทำความเข้าใจความหมายของคำล้วนต้องอาศัยความรู้จากหลายแวดวงและเข้าใจโครงสร้างทางความหมาย (meaning construction) ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางปริธาน ผู้วิจัยยกตัวอย่างการนำทฤษฎีหลอมรวมมโนทัศน์มาใช้ในการอธิบายความหมายของคำประสม ตัวอย่างเช่น คำประสมในภาษาอังกฤษ cherry jeans ที่มีความหมายว่า ยีนส์ที่มีสีเชอร์รี่ (jeans of cherry-like colour) ดังแสดงในเครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ต่อไปนี้

ภาพประกอบ 6 เครื่องข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม cherry jeans

ที่มา: Ungerer and Schmid (Ungerer and Schmid, 2006, as cited in Mierzwińska-Hajnos, 2015, p. 74)

จากเครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ข้างต้น สามารถอธิบายความหมายของคำประสม cherry jeans โดยพื้นที่รับเข้า 1 ได้แก่ คุณลักษณะของเชอร์รี่ เช่น สี (color) รูปทรง (shape) ผลผลิต (produce) พื้นที่รับเข้า 2 ได้แก่ คุณลักษณะของยีนส์ เช่น สี (color) รูปทรง (shape) หน้าที่ (function) โดยมีเพียงคุณลักษณะบางประการเท่านั้นที่ถ่ายโยงลงมาในพื้นที่หลอมรวม ทำให้เกิดความหมาย ยีนส์ที่มีสีเชอร์รี่ ได้แก่ สีแดงซึ่งเป็นสีของเชอร์รี่และคุณสมบัติการเป็นเสื้อผ้าชนิดหนึ่ง นอกจากนี้ การเชื่อมโยงข้อมูลจากพื้นที่รับเข้าทั้ง 2 มายังพื้นที่หลอมรวมอาจทำให้เกิดความหมายที่ใกล้เคียง ได้แก่ ยีนส์ที่มีรูปเชอร์รี่ ยีนส์ที่เปื้อนน้ำเชอร์รี่ และยีนส์ที่ใส่เพื่อเก็บเชอร์รี่

ผลการวิจัยพบว่า ทฤษฎีหลอมรวมมโนทัศน์สามารถนำมาอธิบายรูปภาษาที่เรียกว่า lexical blending ซึ่งเป็นการสร้างคำรูปแบบหนึ่ง โดยการนำคำสองคำมาผสมกันจนเกิดความหมายใหม่ ตัวอย่างเช่น คำว่า lemonata ซึ่งเกิดจากการผสมคำสองคำ ได้แก่ lemon และ data ปรากฏในข้อความดังต่อไปนี้

“Saddam has weapons of mass destruction”, said Bush, relying on convenient “spinata that later turned lemonata” (Mierzwińska-Hajnos, 2015, p. 79)

ในการทำความเข้าใจความหมายของคำว่า lemonata (Mierzwińska-Hajnos, 2015, p. 79) เราจำเป็นต้องเชื่อมโยงมโนทัศน์ ที่เกี่ยวข้องกับความหมายเดิมของคำสองคำนี้ โดยพื้นที่รับเข้า 1 ได้แก่ ความหมายของ lemon ‘ผลไม้ทรงกลมที่มีเปลือกหนาสีเหลือง มีรสเปรี้ยว’ และ พื้นที่รับเข้า 2 ได้แก่ ความหมายของ data ‘ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ถูกนำมาตรวจสอบและพิจารณาเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ’ ข้อมูล ที่จำเป็นจากพื้นที่รับเข้าทั้งสองหลอมรวมกันในพื้นที่หลอมรวมเกิดเป็นความหมายใหม่ของ lemonata ได้แก่ ข้อเท็จจริงที่ภายหลังปรากฏเป็นความเปรี้ยว เผยให้เห็นการโกหกอย่างชัดเจน (facts that later turn sour, revealing them to be wishful thinking or flat-out lies) ในกรณีของ Bush ซึ่งทราบว่า Saddam สะสมอาวุธที่มีพลังทำลายล้างสูงจึงได้แย้งการบุกรุกอิรัก ซึ่งภายหลังข้อโต้แย้งนี้กลายเป็นเพียงความเชื่อที่ตรงข้ามกับความเป็นจริงและยังสามารถโน้มน้าว ให้ประชาชนยอมรับการทำสงครามในอิรักได้ ผู้วิจัยยังได้ยกตัวอย่างคำที่มีกระบวนการทางความหมายแบบเดียวกันกับ lemonata ดังต่อไปนี้

meloncholy มาจากคำว่า melon และ melancholy มีความหมายว่า ความรู้สึกเศร้าหมองที่เกิดขึ้นหลังการทานผลไม้ปริมาณมากเกินไป (a gloomy state of mind, achieved after eating a copious amount of fruit) (Mierzwińska-Hajnos, 2015, p. 79)

bananular มาจากคำว่า banana และ cellular มีความหมายว่า โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีรูปทรงคล้ายกล้วย (a nice, compact, travel-size type of banana phone) (Mierzwińska-Hajnos, 2015, p. 79)

lemonlicious มาจากคำว่า lemon และ delicious เป็นคำคุณศัพท์ที่ใช้บรรยายของกินที่อร่อย และไม่จำเป็นต้องมีรสเปรี้ยวเหมือนมะนาว (an adjective that describes an edible that is absolutely scrumptious and doesn't necessarily have to taste lemony) (Mierzwińska-Hajnos, 2015, p. 79)

broccoflower มาจากคำว่า broccoli และ cauliflower มีความหมายว่า ผักชนิดหนึ่งที่มีลักษณะเหมือนกับบร็อคโคลี่และดอกกะหล่ำผสมกัน (a vegetable that is half broccoli and half cauliflower) (Mierzwińska-Hajnos, 2015, p. 80)

จากตัวอย่างคำประสมที่เรียกว่า lexical blending ข้างต้น แสดงให้เห็นส่วนประกอบที่สำคัญสองส่วน ได้แก่ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับความหมาย (semantic pole) และส่วนที่เกี่ยวข้องกับเสียง (phonological pole) โดยทฤษฎีหลอมรวมมโนทัศน์สามารถนำมาใช้อธิบายส่วนประกอบทั้งสองส่วนนี้ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับเสียงแสดงให้เห็นในตัวอย่างคำว่า meloncholy ที่เกิดจากการนำเสียงพยัญชนะและเสียงสระที่คล้ายกันของทั้งสองคำมารวมเข้าด้วยกัน

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังแสดงการวิเคราะห์คำว่า vegeterrorist (Mierzwińska-Hajnos, 2015, p. 82) ที่มาจากคำว่า vegetarian และ terrorist มีความหมายว่า ผู้ทานมังสวิรัติต่อต้านหรือโจมตีผู้คนที่หรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเนื้อสัตว์หรือใช้ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ (a vegetarian that plans, participates or organizes demonstrations or attacks against people or places that eat or otherwise use animal products) โดยความหมายที่เกิดขึ้นมาจากพื้นที่รับเข้า 1 ได้แก่ ความหมายของ vegetarians ที่หมายถึงกลุ่มคนที่ไม่ทานเนื้อสัตว์เพราะเหตุผลทางสุขภาพหรือจริยธรรม และพื้นที่รับเข้า 2 ได้แก่ ความหมายของ terrorist ที่หมายถึงคนที่ใช้ความรุนแรงเพื่อต่อต้านและสร้างความหวาดกลัว จากนั้นข้อมูลส่วนที่จำเป็นจากพื้นที่รับเข้าปรากฏในพื้นที่หลอมรวม เช่น “vegetables and fruit” (ผักและผลไม้) “religion” (ศาสนา) “fanaticism” (ความคลั่งไคล้) และ “demonstrations and campaigns” (การต่อต้านและการรณรงค์) รวมถึงข้อมูลที่เกิดขึ้นเพิ่มเติมในพื้นที่หลอมรวมซึ่งไม่ปรากฏในพื้นที่รับเข้าทั้งสอง ได้แก่ “insult” (ดูถูก) “attack” (โจมตี) “craze” (ความนิยมในช่วงเวลาสั้น ๆ) และ “fad” (แฟชั่นสมัยนิยม)

เนื่องจากคำประสมที่เรียกว่า lexical blending เกิดขึ้นจากการทับซ้อนกัน ทั้งทางด้านเสียงและความหมายของคำ จึงไม่สามารถวิเคราะห์ความหมายของคำจากความหมายใด ความหมายหนึ่งได้ นอกจากนี้ มโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับความหมายสามารถเกิดขึ้นได้นอกบริบทที่คำนั้นปรากฏ กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางความหมายจึงมีความต่อเนื่องซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนในพื้นที่หลอมรวม

Benjamin (2018) ศึกษากระบวนการทางปริชาณที่ใช้ในการอธิบายคุณลักษณะและความหมายของคำประสมที่เรียกว่า Identical Constituent Compounds (ICCs) โดยใช้ทฤษฎีหลอมรวมมโนทัศน์ (Conceptual Blending Theory) โดย Identical Constituent

Compounds (ICCs) เป็นการสร้างคำรูปแบบหนึ่งโดยใช้การซ้ำคำ ทำให้เกิดความหมายใหม่ ดังตัวอย่าง

A: What are you even talking about?

B: Forget it. We'll talk more offline.

A: We are offline!

B: No, but like **OFFLINE**-offline. No witnesses.

Benjamin (2018, p. 5)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นตัวอย่างคำประสมที่เรียกว่า Identical Constituent Compounds ได้แก่ คำว่า **OFFLINE**-offline ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษามาจากแหล่งข้อมูลสองแหล่ง ได้แก่ the Corpus of English Contrastive Focus Reduplication (CFR Corpus: Russell, 2014) และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาษาจากบทสนทนา โดย Identical Constituent Compounds สามารถเกิดขึ้นจากคำชนิดต่าง ๆ ได้แก่ คำนาม (noun) คำกริยา (verb) คำคุณศัพท์ (adjective) และคำสรรพนาม (pronoun) นอกจากนี้ ยังพบ Identical Constituent Compounds ที่เกิดจากบุพบทวลี (prepositional phrase) เช่น **AFTER THAT**-after that และ **OVER**-over ดังตัวอย่างต่อไปนี้

Brittany: I've had it! Kevin and I are finally over for good!

Angie: Is it **OVER**-over - like the time he got you a football for your birthday
– or just over - like the time he thought your goldfish needed air?

Brittany: No, this time it's really **OVER**-over. And as fellow cheerleaders,
you have to swear on a stack of pompoms not to go to the dance
with that two-timing, scum of the earth, Kevin.

Benjamin (2018, p. 25)

ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างบทสนทนายาระหว่างแพทย์ (a medic) และหัวหน้าทีม (team leader) ของกองทัพที่กล่าวถึงการได้รับข้อมูลไม่ครบถ้วนเกี่ยวกับการเคลื่อนกำลังพลที่จะเกิดขึ้น ดังนี้

TL: We're supposed to get a brief while we're here, but –

M: **HERE**-here? Or January when you're here?

TL: **HERE**-here. Probably when we're done in the field, but I haven't been told
shit.

Benjamin (2018, p. 34)

จากตัวอย่าง แพทย์ (a medic) ได้กล่าวถึงคำว่า here ที่แตกต่างกันในสองบริบท ได้แก่ HERE-here และ January-here โดยคำว่า here ทั้งสองความหมายนี้สามารถอธิบายได้ด้วย เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ โดยพื้นที่รับเข้า (input space) 1 และ 2 ได้แก่ here space และ January space มีความสัมพันธ์ทางด้านสถานที่ (location) ขอบเขต (boundary) และเวลา (time) ปรากฏในทั้งสองพื้นที่ ข้อมูลจากทั้งสองพื้นที่ถ้ายิงไปยังพื้นที่หลอมรวม (blended space) ซึ่งเลือกกรอบเหตุการณ์ (frame) ที่เหมาะสม ก่อให้เกิดความหมาย ณ ขณะทีพุด

ความหมายของพื้นที่หลอมรวม January-here แสดงให้เห็นคุณสมบัติที่เด่นชัดจากพื้นที่รับเข้าทั้งสอง โดยคุณสมบัติของสถานที่ (location) และขอบเขต (boundary) ที่เด่นชัดมาจากคุณสมบัติ location[PRESENT] และ boundary[NARROW] ของพื้นที่รับเข้า here space ในขณะที่คุณสมบัติที่เด่นชัดของเวลา time[JANUARY] มาจากพื้นที่ January space

ในส่วนของงานวิจัยที่ศึกษาคำประสมในภาษาไทย ผู้วิจัยพบการศึกษาคำประสมในภาษาไทยตามแนวคิดต่าง ๆ ได้แก่ การศึกษาคำประสมตามหลักภาษาไทยของ อนงค์ เอียงอุบล (2525) การศึกษาคำประสมแบบเท่าเทียมด้วยแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชานของอลิษา อินจันทร์ (2557) การศึกษาคำว่า ไร ไต ไหน ตามแนวคิดไวยากรณ์พึงพา-ศัพท์การกของอันธิกา ธรรมเนียม (2560) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

อนงค์ เอียงอุบล (2525) ศึกษาคำประสมในภาษาไทย เพื่อศึกษาเกณฑ์ในการพิจารณา คำประสมและวิเคราะห์ลักษณะส่วนประกอบ หน้าที่ และความหมายของคำประสม โดยศึกษา เฉพาะคำประสมที่ประกอบด้วยคำในภาษาไทยเท่านั้น ไม่รวมคำ สมาส ที่เป็นการประสมคำ ในภาษาบาลีและสันสกฤต และศึกษาจากคำในภาษาพูดและภาษาเขียนที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ในกรุงเทพมหานคร คำราชาศัพท์ตลอดจนคำศัพท์ในวรรณคดีเฉพาะที่ปรากฏในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๓ และคำที่พบในเอกสารหรือหนังสือที่ใช้ประกอบการวิจัย กรอบแนวคิดสำคัญที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ หลักภาษาไทยและลักษณะสำคัญของภาษาไทย เกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกคำประสมในงานของอนงค์ มีด้วยกันทั้งสิ้น 3 เกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1) หน่วยคำทุกหน่วยที่ประกอบกันเป็นคำใหม่จะต้องให้ความหมายใหม่ที่ร่วมกันเป็น ความหมายเดียว ซึ่งมีเค้าความหมายเดิม ตัวอย่างเช่น คำว่า ทอดสะพาน หมายถึง การใช้สื่อสาย เข้าไปทำความสนิทสนมกับผู้ที่ต้องการความคุ้นเคยหรือหมายถึงกิริยาของหญิงที่แสดงต่อชาย เป็นการเปิดโอกาสให้ชายใกล้ชิด จะเห็นได้ว่าคำว่า ทอด และ คำว่า สะพาน ให้ความหมาย ที่ร่วมกันเป็นความหมายเดียวจึงจัดเป็นคำประสม

2) หน่วยคำทุกหน่วยที่ประกอบกันเป็นคำ จะแบ่งแยกหรือแทรกคำใดคำหนึ่งลงไปอีกไม่ได้ เมื่อแยกหรือเอาคำอื่นมาแทรกแล้วจะทำให้ไม่สามารถสื่อความหมายตามต้องการ ตัวอย่างเช่น คำว่า รับประทาน ไม่สามารถจะแทรกคำใดลงไประหว่างคำทั้งสองได้

3) ลักษณะนามที่ใช้ร่วมกับคำประสมประเภทนามจะต้องเป็นลักษณะนามสำหรับคำทั้งคำ ไม่ใช่สำหรับหน่วยคำใดหน่วยคำหนึ่ง ตัวอย่างเช่น แก้มแหม่ม ใช้ลักษณะนามผลหรือใบ

จากการศึกษาคำประสมของอนงค์ เที่ยงอุบล (2525) ผลการวิจัยพบว่าคำประสมในภาษาไทย มีลักษณะดังต่อไปนี้

1) คำประสมจะต้องเป็นคำที่เกิดจากหน่วยคำอิสระที่มีความหมายต่างกันตั้งแต่สองหน่วยคำขึ้นไปประกอบกัน

2) คำประสมแต่ละคำจะต้องมีส่วนประกอบสองส่วน แต่ละส่วนนั้นอาจจะเป็นหน่วยคำอิสระหรือเป็นหน่วยคำอิสระที่ประกอบกันเป็นกลุ่มคำ คำประสม หรือคำซ้อนก็ได้ โดยส่วนประกอบแต่ละส่วนต้องทำหน้าที่ร่วมกันเป็นคำคำเดียว

3) คำประสมจะประกอบด้วยคำตั้งแต่ 2-5 คำ คำเหล่านี้ ได้แก่ คำในหมวดคำต่าง ๆ 7 หมวด ได้แก่ นาม กริยา บุพบท ลักษณะนาม จำนวนนับ ลำดับที่ บอกเวลา โดยคำที่นำมาประกอบกันนั้นมีความสัมพันธ์ตามลำดับชั้นเป็น 2 แบบ ได้แก่ ส่วนหลัก+ส่วนขยาย เช่น รถไฟ ของกิน มีดพับ จานแปล และส่วนหลัก + ส่วนหลัก เช่น พ่อแม่ ไฟฟ้า ดอกไม้

4) คำประสมแบ่งได้เป็นคำประสมที่มีหน้าที่เดียวและคำประสมที่มีหลายหน้าที่ โดยคำประสมที่มีหน้าที่เดียว หมายถึง คำประสมที่ประกอบด้วยคำที่มีหน้าที่ทางวากยสัมพันธ์เพียงอย่างเดียว ได้แก่ คำประสมประเภทนาม คำประสมประเภทสรรพนาม และคำประสมประเภทกริยา ส่วนคำประสมที่มีหลายหน้าที่ หมายถึง คำประสมที่ประกอบด้วยคำที่มีหน้าที่ทางวากยสัมพันธ์มากกว่าหนึ่งหน้าที่ ได้แก่ คำประสมประเภทนาม-คุณศัพท์ คำประสมประเภทนาม-กริยา คำประสมประเภทกริยา-คุณศัพท์ คำประสมประเภทกริยา-กริยาวิเศษณ์ คำประสมประเภทนาม-คุณศัพท์-กริยา คำประสมประเภทคุณศัพท์-กริยา-กริยาวิเศษณ์ และคำประสมประเภทนาม-คุณศัพท์-กริยา-กริยาวิเศษณ์

5) ความหมายของคำประสมแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ คำประสมที่เป็นชื่อ ตัวอย่างเช่น แม่ทัพ พริกชี้ฟ้า งูกินขบ และนาฬิกาปลุก และคำประสมที่หมายถึงกริยาอาการ ตัวอย่างเช่น ตาขาว ท้องแก่ ปากเปราะ ชายหน้า หัวเสีย ตอกหน้า ถอนตัว ตาลูก

การศึกษาคำประสมในภาษาไทยของ อนงค์ เอียงอุบล (2525) เป็นการศึกษาคำประสม เพื่อหาเกณฑ์การจำแนกคำประสม โดยพิจารณาจากหน้าที่ทางวากยสัมพันธ์ และความหมายของคำที่มาประกอบกัน โดยไม่ได้จำแนกคำประสมออกเป็นคำประสมแบบเข้าศูนย์และคำประสมแบบออกศูนย์ และไม่ได้อธิบายความหมายของคำประสมที่เป็นความหมายแบบเปรียบเทียบว่ามีกระบวนการทางความหมายอย่างไร

อลิษา อินจันทร์ (2557) ศึกษาคำประสมแบบเท่าเทียมในภาษาไทยเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบทางวากยสัมพันธ์ของคำประสมแบบเท่าเทียม วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายของคำประสมแบบเท่าเทียมกับความหมายประจำคำของคำที่เป็นองค์ประกอบในคำประสมแบบเท่าเทียมและวิเคราะห์คุณสมบัติทางสัทวิทยาของคำประสมแบบเท่าเทียม

ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์มาจากคำประสมแบบเท่าเทียมที่รวบรวมได้จาก พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน 2546) พจนานุกรมไทย-ไทย (เปลื้อง ณ นคร 2555) พจนานุกรมอิเล็กทรอนิกส์ไทย-อังกฤษ เล็กชิตรอน (NECTEC's LEXITRON) เวอร์ชัน 3.0 และข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (Thai National Corpus) โดยใช้กรอบแนวคิดจากทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน ได้แก่ การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (Lakoff & Johnson, 1980) และการศึกษานามนัย (Kövecses and Radden, 1998, อ้างถึงใน อลิษา อินจันทร์, 2557) และกรอบแนวคิดความหมายเชิงประกอบ (Compositional Semantics)

เกณฑ์ที่ใช้จำแนกคำประสมแบบเท่าเทียมในงานของอลิษา อินจันทร์ (2557) มีดังต่อไปนี้

1) คำประสมแบบเท่าเทียมยังคงมีประเภททางวากยสัมพันธ์เดียวกันกับคำที่เป็นองค์ประกอบ เช่น คำว่า ชูด เป็นคำกริยา และคำว่า คู้ย ก็เป็นคำกริยา เมื่อนำมาเรียงต่อกันเป็นคำว่า ชูดคู้ย ก็ยังคงเป็นคำกริยา

2) เพิ่มหรือแทรกคำเนื่อหาระหว่างองค์ประกอบไม่ได้ เช่น *ชูดเขี่ยคู้ย

3) เพิ่มหรือแทรกคำไวยากรณ์ระหว่างองค์ประกอบไม่ได้ เช่น *ชูดและคู้ย *ชูดหรือคู้ย

4) สลับตำแหน่งขององค์ประกอบไม่ได้ เช่น ชูดคู้ย ไม่สามารถสลับเป็น *คู้ยชูด

อลิษา อินจันทร์ (2557) แบ่งผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวากยสัมพันธ์ ด้านอรรถศาสตร์ และด้านคุณสมบัติทางสัทวิทยา ผลการวิจัยด้านวากยสัมพันธ์ พบว่า คำประสมแบบเท่าเทียมประกอบด้วยคำอิสระที่มีประเภททางวากยสัมพันธ์เดียวกันจำนวน 2 คำ ซึ่งเป็นหน่วยหลักทั้งคู่ ไม่สามารถแทรกคำเนื่อหาหรือคำไวยากรณ์ระหว่างองค์ประกอบทั้งสองได้

และสลับตำแหน่งไม่ได้ คำประสมแบบเท่าเทียมมีประเภททางวากยสัมพันธ์เหมือนกับคำที่เป็นองค์ประกอบ ได้แก่ คำนามประสมแบบเท่าเทียม ตัวอย่างเช่น กลิ่นอาย จิตใจ ซากศพ ลู่วาง คำกริยาประสมแบบเท่าเทียม ตัวอย่างเช่น ต้านทาน อ่อนวอน กักกัน แย่งชิง และคำคุณศัพท์ประสมแบบเท่าเทียม ตัวอย่างเช่น แน่ชัด พกซ้ำ โหดร้าย โดดเดี่ยว

ผลการวิจัยด้านอรรถศาสตร์ พบว่า คำประสมแบบเท่าเทียมแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ คำประสมแบบเท่าเทียมความหมายเชิงประกอบระดับสูง กลาง และต่ำ โดยคำประสมแบบเท่าเทียมความหมายเชิงประกอบระดับสูงมีความคล้ายคลึงกับคำแต่ละคำที่เป็นองค์ประกอบ มักเป็นคำจากกลุ่มโดยขยายความหมายผ่านกระบวนการนามนัย ได้แก่ กระบวนการนามนัยแบบเน้นส่วนประกอบย่อย (part for whole) โดยการนำเอาส่วนประกอบของคำที่เป็นจากกลุ่มมาเป็นตัวแสดงแทนคำนั้น ตัวอย่างเช่น ถ้วยชาม ถูกคัดเลือกจากคำลูกกลุ่ม ได้แก่ ถ้วย จาน ชาม ไห เพื่อใช้เรียกแทนหม้อที่อ้างถึงภาชนะสำหรับใส่อาหาร

คำประสมแบบเท่าเทียมความหมายเชิงประกอบระดับกลาง ได้แก่ คำที่มีทั้งความหมายคล้ายคลึงกับองค์ประกอบ เช่น เคลื่อนย้าย ที่ยังคงแสดงความหมายประจำคำ และคำที่มีความหมายไม่ตรงกับองค์ประกอบซึ่งมีแนวโน้มจะกลายเป็นคำประสมแบบเท่าเทียมความหมายเชิงประกอบระดับต่ำในอนาคต เช่น ตกหล่น ติดค้าง โอบอุ้ม เนื่องจากความหมายเปลี่ยนไปจากความหมายประจำคำ

คำประสมแบบเท่าเทียมความหมายเชิงประกอบระดับต่ำ ได้แก่ คำที่มีความหมายไม่ตรงกับคำที่เป็นองค์ประกอบ มักแสดงความหมายแบบนามธรรมในขณะที่ความหมายประจำคำขององค์ประกอบ มักเป็นรูปธรรม อธิบายได้ด้วยกระบวนการอุปลักษณะ กล่าวคือ มีการเชื่อมโยงความหมาย (mapping) จากแฉວວງความหมายประจำคำขององค์ประกอบซึ่งเป็นรูปธรรมไปสู่แฉວວງความหมายของคำประสมแบบเท่าเทียมซึ่งเป็นนามธรรม คำเหล่านี้ผ่านกระบวนการอุปลักษณะเพราะมีการใช้คำร่วมกับสิ่งที่เป็นนามธรรม ตัวอย่างเช่น ผูกมัด เชื่องช้า แหลคม เป็นต้น

ผลการวิจัยด้านคุณสมบัติทางสัทวิทยา พบว่า โครงสร้างพยางค์ขององค์ประกอบเป็นได้ทั้งพยางค์เป็นและพยางค์ตาย แต่องค์ประกอบท้ายไม่นิยมใช้พยางค์ตาย ดังนั้น น้ำหนักพยางค์ของคำประสมแบบเท่าเทียมส่วนใหญ่เกิดจากรูปแบบพยางค์ไม่เน้น-พยางค์เน้นตามหลักการเน้นเสียง ตัวอย่างเช่น บึงบึง นุ่มนุ่ม คึกคัก กักกัน ในด้านเสียงวรรณยุกต์ของคำที่เป็นองค์ประกอบ พบคู่เสียงวรรณยุกต์โท-สามัญเป็นจำนวนมากที่สุด ตัวอย่างเช่น ร่องรอย ดันตอ ช่องทาง เยื่อใย

ส่วนคู่เสียงวรรณยุกต์ที่ไม่พบ ได้แก่ คู่เสียงวรรณยุกต์สามัญ-เอก คู่เสียงวรรณยุกต์สามัญ-ตรี และคู่เสียงวรรณยุกต์จัตวา-ตรี

ผลการศึกษาคำประสมแบบเท่าเทียมของอลิษา อินจันทร์ (2557) พบคำประสมในภาษาไทย ที่มีความหมายแบบอุปลักษณ์และนามนัย และกล่าวถึงกระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณ์และนามนัย อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยไม่ได้แสดงให้เห็นการถ่ายโยงความหมายแบบอุปลักษณ์ที่เกิดขึ้นในคำประสมว่ามีวงความหมายต้นทางและวงความหมายปลายทางเป็นอย่างไร ซึ่งจะทำให้เข้าใจความหมายของคำประสมได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

อันทิกา ธรรมเนียม (2560) ศึกษาคำว่า *ไร ไต ไหน* ในภาษาไทย ซึ่งสามารถปรากฏเป็นคำประสมได้เช่นกัน เพื่อศึกษาชนิดคำ หน้าที่และความหมายของคำว่า *ไร ไต ไหน* ตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ให้เกณฑ์ทฤษฎีไวยากรณ์ ฟิงพา- ศัพท์กรกในการวิเคราะห์ชนิดคำ ใช้เกณฑ์หน้าที่ทางวัจนปฏิบัติศาสตร์และสัมพันธสาร และใช้เกณฑ์คุณสมบัติของคำนามในการวิเคราะห์หน้าที่ของคำและความหมาย

เกณฑ์การจำแนกคำประสมที่นำมาใช้วิเคราะห์คำว่า *ไร ไต ไหน* ของอันทิกา ธรรมเนียม (2560) มีด้วยกันทั้งสิ้น 2 เกณฑ์ ได้แก่

1) ไม่สามารถแบ่งแยกหรือแทรกคำใดลงไประหว่างองค์ประกอบของคำประสมได้ ไม่ว่าจะเป็นคำไวยากรณ์หรือคำเนื้อหา

2) สมาชิกของคำประสมไม่อาจมีหน่วยขยายโดยลำพังได้

ผลการวิจัยพบว่า *ไร ไต* และ *ไหน* มีการปรากฏในสองลักษณะ ได้แก่ ปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของนามวลี และคำประสม ผลการวิเคราะห์ชนิดคำพบว่า *ใด ไร* และ *ไหน* เป็นได้ทั้งคำคุณศัพท์และคำนาม ผลการวิเคราะห์หน้าที่พบสองหน้าที่ ได้แก่ หน้าที่บ่งชี้ความไม่ชี้เฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อปรากฏในประโยคบอกเล่าหรือปฏิเสธ ตัวอย่างเช่น *สิ่งใด อันใด สิ่งไร เท่าไร สิ่งไหน อันไหน* และหน้าที่บ่งชี้คำถามพร้อมกับบ่งชี้ความไม่ชี้เฉพาะ เมื่อปรากฏในประโยคคำถาม ตัวอย่างเช่น *เมื่อใด เท่าใด อย่างไร เพียงไร อย่างไร เพียงไหน* ผลการวิเคราะห์ความหมายพบว่า เมื่อทำหน้าที่บ่งชี้คำถามจะมีความหมายไม่เจาะจงและชี้เฉพาะ ตัวอย่างเช่น *ฉันใด เมื่อไร แคไหน* แต่เมื่อทำหน้าที่บ่งชี้ความไม่ชี้เฉพาะจะมี 3 ความหมาย ได้แก่ 1) ไม่เจาะจงและไม่ชี้เฉพาะ ตัวอย่างเช่น *เท่าใด เมื่อไร อันไหน* 2) เจาะจงแต่ไม่ชี้เฉพาะ ตัวอย่างเช่น *อย่างไร สิ่งไร อย่างไร* 3) เจาะจงและชี้เฉพาะ ตัวอย่างเช่น *ฉันใด อะไร อย่างไร*

นอกจากนี้ อันทิกา ธรรมเนียม (2560) ยังพบว่า *ไร ไต* และ *ไหน* ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ชนิดคำเลยตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน แต่มีการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ คือ จากหน้าที่บ่งชี้ความไม่ชี้เฉพาะอย่างเดียว เป็นหน้าที่บ่งชี้การถามพร้อมกับบ่งชี้ความไม่ชี้เฉพาะ สำหรับการเปลี่ยนแปลงทางความหมาย พบว่า ในสมัยรัตนโกสินทร์เมื่อคำว่า *ไร ไต* และ *ไหน* ทำหน้าที่บ่งชี้ความไม่ชี้เฉพาะอย่างเดียว จะมีการเปลี่ยนแปลงความหมายใน 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) ไม่เจาะจงและไม่ชี้เฉพาะ กลายเป็นเจาะจงแต่ไม่ชี้เฉพาะและกลายเป็นไม่เจาะจงแต่ชี้เฉพาะ 2) ไม่เจาะจงและไม่ชี้เฉพาะ กลายเป็นเจาะจงแต่ไม่ชี้เฉพาะ และ 3) ไม่เจาะจงและไม่ชี้เฉพาะ กลายเป็นเจาะจงแต่ไม่ชี้เฉพาะ และกลายเป็นเจาะจงและชี้เฉพาะ ตามลำดับ

ผู้วิจัยยังพบว่าคำประสมปรากฏในภาษาถิ่นด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น งานวิจัยที่ศึกษาภาษาถิ่นในตระกูลไท-กะได ได้แก่ การศึกษากระบวนการสร้างคำในภาษาปยูยีของ Boonsawasd (2012) และการศึกษาคำประสมในภาษาไทยครั้งของ Wongwattana (2018) ดังนี้

Boonsawasd (2012) ศึกษากระบวนการสร้างคำ (word formation) ในภาษาปยูยี (Bouyei) ซึ่งเป็นภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ทางตอนใต้ของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ผลการศึกษาพบว่าคำในภาษาปยูยีเกิดขึ้นจากกระบวนการสร้างคำ 3 กระบวนการ ได้แก่ การเติมหน่วยคำ (affixing) การประสมคำ (compounding) และการซ้ำคำ (reduplication)

Boonsawasd (2012) ระบุว่าคำในภาษาปยูยีสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 แบบ ได้แก่ คำที่มีโครงสร้างแบบไม่ซับซ้อน (a simplex word) และคำที่มีโครงสร้างแบบซับซ้อน (a complex word) โดยคำที่มีโครงสร้างแบบไม่ซับซ้อน ได้แก่ หน่วยคำอิสระที่มีความหมายและสามารถอยู่ตามลำพังได้ ตัวอย่างเช่น คำว่า [mit] 'knife' คำว่า [kai] 'chicken' และคำว่า [ʔdon] 'forest' ในขณะที่คำที่มีโครงสร้างแบบซับซ้อน (a complex word) ประกอบด้วยหน่วยคำอย่างน้อย 2 หน่วยคำ และเกิดขึ้นจากกระบวนการสร้างคำหนึ่งในสามกระบวนการ ได้แก่ การเติมหน่วยคำ (affixing) การประสมคำ (compounding) และการซ้ำคำ (reduplication)

การประสมคำ (compounding) เป็นวิธีการสร้างคำนามและคำกริยาในภาษาปยูยี คำประสมประกอบด้วยหน่วยคำอิสระ 2 หน่วยคำขึ้นไปมาประกอบเข้าด้วยกันและไม่สามารถแทรกส่วนขยาย (modifier) ไต ๆ ลงไประหว่างสมาชิกคำประสมได้ คำประสมในภาษาปยูยีแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) คำประสมทางความหมาย (semantic compounds) และ 2) คำประสมทางไวยากรณ์ (syntactic compounds) มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1) คำประสมทางความหมาย (semantic compounds) ได้แก่ คำประสมที่สมาชิกคำมีความหมายสัมพันธ์กัน เช่น มีความหมายเหมือนกันหรือมีความหมายตรงข้ามกัน คำประสมทางความหมายในภาษาปยูีแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทย่อย ได้แก่ คำประสมแบบส่วนร่วม (coordinative compound) และคำประสมแบบส่วนขยาย (modifier compound)

1.1) คำประสมแบบส่วนร่วม (coordinative compound) ได้แก่ คำประสมที่ประกอบด้วยหน่วยคำสองหน่วยคำที่มีความหมายเหมือนกัน สัมพันธ์กันหรือตรงข้ามกันมาประกอบเข้าด้วยกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำที่มีความหมายเหมือนกัน เช่น คำประสม [zi.na] 'field' มาจากคำว่า [zi] 'farmland' และคำว่า [na] 'paddy field'

คำที่มีความหมายสัมพันธ์กัน เช่น คำประสม [ta.xa:i] 'milky way' มาจากคำว่า [ta] 'river' และคำว่า [xa:i] 'sea'

คำที่มีความหมายตรงข้ามกัน เช่น คำประสม [po.me] 'parents' มาจาก คำว่า [po] 'father' และคำว่า [me] 'mother'

นอกจากนี้ Boonsawasd (2012) ได้กล่าวถึงคำบอกลักษณะ (class term) ที่ปรากฏในตำแหน่งแรกของคำประสมแบบส่วนร่วมและมีความสัมพันธ์ทางความหมายแบบรูปร่าง-สิ่งของ (shape-object relation) โดยเป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับรูปร่างหรือลักษณะของสิ่งต่าง ๆ ดังตัวอย่างเช่น

คำประสม [ma.'da:i] 'persimmon' มาจากคำว่า [ma] 'class term (fruit)' และ คำว่า [da:i] 'persimmon'

คำประสม [fa.mit] 'knife' มาจากคำว่า [fa] 'class term (sharp weapon)' และ คำว่า [mit] 'knife'

Boonsawasd (2012) ระบุว่าแม้ว่าคำบอกลักษณะ (class term) จะคล้ายกับลักษณนาม (classifiers) แต่มีการนำมาใช้แตกต่างกัน โดยคำบอกลักษณะ (class term) จะปรากฏในโครงสร้างคำประสม (noun compound) ในขณะที่ลักษณนาม (classifiers) จะปรากฏในโครงสร้างนามวลี (noun phrase) ดังนี้

Noun compound: Class term + Noun (คำบอกลักษณะ+คำนาม)

[tua moi] 'bear' (Noun compound)

Class term Noun

Noun phrase: Num + Classifier + Noun (คำบอกจำนวน+ลักษณนาม+คำนาม)

[soŋ tua kuk] 'two tigers' (Noun phrase)

Num. cls. Noun

1.2) คำประสมแบบส่วนขยาย (modifier compound) ได้แก่ คำประสมที่ประกอบด้วยหน่วยคำสองหน่วยคำ โดยหน่วยคำแรกทำหน้าที่เป็นส่วนหลัก (head of the compound) และหน่วยคำที่สองทำหน้าที่เป็นส่วนขยาย (modifier) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำประสม [me.va:i] 'cow' มาจากคำว่า [me] 'mother' และคำว่า [va:i] 'buffalo'

คำประสม [xa:p.fai] 'coffin' มาจากคำว่า [xa:p] 'box' และคำว่า [fai] 'tree'

คำประสม [nanŋ.fai] 'bark' มาจากคำว่า [nanŋ] 'skin' และคำว่า [fai] 'tree'

2) คำประสมทางไวยากรณ์ (syntactic compounds) ได้แก่ คำประสมที่มีโครงสร้างคล้ายประโยค คำประสมทางไวยากรณ์ในภาษาปยูยี้ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทย่อย ได้แก่ คำประสมแบบประธาน-ภาคแสดง (subject-predicate compounds) และคำประสมแบบกริยา-กรรม (verb-object compounds)

2.1) คำประสมแบบประธาน-ภาคแสดง (subject-predicate compounds) ได้แก่ คำประสมที่ประกอบด้วยหน่วยคำสองหน่วยคำ โดยหน่วยคำแรกทำหน้าที่คล้ายประธานของประโยคและหน่วยคำที่สองทำหน้าที่ภาคแสดง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำประสม [mok.xom] 'blanket' มาจากคำว่า [mok] 'blanket' และคำว่า [xom] 'to cover'

คำประสม [sam.ŋa:p] 'angry' มาจากคำว่า [sam] 'mind' และคำว่า [ŋa:p] 'trouble'

คำประสม [ʔda:ŋ.ta:i] 'dead body' มาจากคำว่า [ʔda:ŋ] 'body' และ คำว่า [ta:i] 'to die'

2.2) คำประสมแบบกริยา-กรรม (verb-object compounds) ได้แก่ คำประสมที่ประกอบด้วยหน่วยคำสองหน่วยคำ โดยหน่วยคำแรกเป็นคำกริยาแสดงการกระทำ และหน่วยคำที่สองทำหน้าที่เป็นกรรมของกริยา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำประสม [sa:u.za:n] 'to get married' มาจากคำว่า [sa:u] 'to begin' และคำว่า [za:n] 'house'

คำประสม [ʔdam.na] 'to transplant rice seedling' มาจากคำว่า [ʔdam] 'to transplant' และคำว่า [na] 'paddy field'

คำประสม [nɯ.ɕɯ] 'to breathe in' มาจากคำว่า [nɯ] 'to suck' และคำว่า [ɕɯ] 'air'

Wongwattana (2018) ศึกษาคำประสมในภาษาไทยครั้ง เพื่อทำความเข้าใจความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์และความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ของคำประสม ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่รวบรวมจากชุมชนไทยครั้งทางภาคเหนือตอนใต้สองหมู่บ้าน ได้แก่ บ้านหนองมีด ตำบลแสนโท อำเภอขามเฒ่า จังหวัดชัยภูมิ และบ้านสระยายชี ตำบลหนองโสน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร ข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บข้อมูลธรรมชาติ เช่น เรื่องเล่า โดยเก็บข้อมูลจากคำที่มีลักษณะเป็นคำประสมที่ประกอบด้วยหน่วยที่มีความหมายมากกว่า 1 หน่วย ตัวอย่างเช่น คำว่า wɨŋ-mǔk ที่มาจากคำว่า wɨŋ และ mǔk หมายถึง กังหัน กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ การวิเคราะห์หน้าที่ของแบบลักษณ์ภาษาจากแง่มุมทางภาษาศาสตร์ และปริธานของ Givón (Givón, 2001, as cited in Wongwattana, 2018) และLakoff (Lakoff, 1987, as cited in Wongwattana, 2018)

ผลการวิจัยพบว่าคำประสมในภาษาไทยครั้งมีกลวิธีการสร้างแบ่งได้เป็น 3 หมวดหมู่ ได้แก่ คำประสมที่ประกอบด้วยประโยค คำประสมที่ประกอบด้วยกริยา-กริยาและคำประสมที่ประกอบด้วยนาม-นาม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. คำประสมที่ประกอบด้วยประโยค เป็นวิธีการสร้างคำที่เลียนแบบการสร้างวลีและอนุประโยค พบคำประสมประเภทนี้ในสองโครงสร้าง ได้แก่ คำประสมที่ส่วนหลักเป็นคำนาม (noun head compounds) ตัวอย่างเช่น คำว่า ʔi:-lɔːj โดยหน่วยคำ /ʔi:/ เป็นส่วนหลักที่เป็นคำนามหมายถึงผู้หญิง กลายเป็นคำประสม ʔi:-lɔːj มีความหมายว่า กระทบใส่ น้ำ และคำประสมที่ส่วนหลักเป็นกริยา (verb head compounds) ตัวอย่างเช่น คำว่า kʰi:-tʰi: ส่วนหลักที่เป็นคำกริยา ได้แก่ คำว่า kʰi: มีความหมายเดิมว่า เป็นประจำ เมื่อมารวมกันเป็นคำประสม มีความหมายใหม่ว่า ตระหนี่

2. คำประสมที่ประกอบด้วยกริยา-กริยา เป็นการนำกริยาสองตัวมาประกอบเข้าด้วยกัน คล้ายรูปแบบกริยาเรียงที่มีความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น คำว่า kʰu-a-kɨn มาจาก คำว่า kʰu-a มีความหมายว่าทอดโดยไม่ใช้น้ำมัน และคำว่า kɨn มีความหมายว่า กิน เมื่อเป็นคำประสมมีความหมายใหม่ว่า ทอด คำว่า pāj-bāw มาจากคำว่า pāj มีความหมายว่าไป และคำว่า bāw มีความหมายว่า เขา มารวมกันเป็นคำประสม มีความหมายใหม่ว่า ไปปีศาจ

3. คำประสมที่ประกอบด้วยนาม-นาม เกิดจากการนำคำนามสองคำมาประกอบกัน ตัวอย่างเช่น คำว่า mə:k-mō: มีความหมายว่า แต่งโม คำว่า kʰanōm-sēn มีความหมายว่า ขนมเงิน และคำว่า kʰām-tawēn มีความหมายว่า ดอกทานตะวัน

นอกจากนี้ Wongwattana (2018) ยังระบุว่าคำประสมที่ประกอบด้วยประโยคแสดง วากยสัมพันธ์ประโยคสามัญการกลายเป็นนามและวลี คำประสมที่ประกอบด้วยกริยา-กริยาแสดง วากยสัมพันธ์ของกริยาเรียงและคำประสมที่ประกอบด้วยนาม-นามแสดงรูปแบบความสัมพันธ์ ทางความหมาย 3 รูปแบบ ได้แก่ 1. Formula I: X-x → x เช่นคำว่า mǎ:k-mō: แต่งโม 2. Formula II: x-y → xy เช่นคำว่า mót-sôm มดแดง และ 3. Formula III: x-y → z เช่นคำว่า k'hām-tawēn ดอกทานตะวัน

การศึกษาระบวนการสร้างคำในภาษาญี่ปุ่นของ Boonsawasd (2012) และการศึกษา คำประสมในภาษาไทยครั้งของ Wongwattana (2018) แสดงให้เห็นว่าการประสมคำเป็นวิธีการ สร้างคำใหม่วิธีหนึ่งในภาษาถิ่น โดยคำประสมในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยเกิดขึ้นจากการนำคำ ชนิดต่าง ๆ มาประกอบเข้าด้วยกัน เพื่อใช้ในความหมายใหม่เช่นเดียวกันกับการประสมคำ ในภาษาอื่น ๆ

จากการศึกษางานวิจัย สามารถสรุปเกณฑ์ที่ใช้จำแนกคำประสมในงานวิจัยต่าง ๆ ได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 การสรุปเกณฑ์ที่ใช้จำแนกคำประสมในงานวิจัยต่าง ๆ

เกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกคำประสม	งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำประสม			
	อนงค์	อัญชลี	อลิษา	อันธิกา
1. มีความหมายใหม่	✓	✓		
2. มีความหมายร่วมกันเป็นความหมายเดียว	✓			
3. ไม่สามารถแยกออกจากกันหรือแทรกคำใดลงไปได้	✓	✓	✓	✓
4. มีลักษณะนามที่ใช้กับทั้งคำ	✓			
5. มีความถาวรหรือเป็นปกติวิสัย		✓		
6. มีการเรียงคำต่างจากประโยค		✓		
7. ไม่สามารถแทนที่ด้วยคำอื่นได้		✓		
8. ไม่สามารถมีหน่วยขยายโดยลำพังได้		✓		✓
9. ไม่สามารถเชื่อมกับคำอื่นได้		✓		
10. แสดงประเภทไวยากรณ์เดียวกัน			✓	
11. ไม่สามารถสลับตำแหน่งได้			✓	

จากเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกคำประสมดังตารางข้างต้น ผู้วิจัยจะนำเกณฑ์จำแนกคำประสม 3 เกณฑ์มาใช้ในการจำแนกคำประสมในงานวิจัยนี้ ได้แก่ 1) มีความหมายใหม่ 2) ไม่สามารถแบ่งแยกหรือแทรกคำใดคำหนึ่งลงไปได้ และ 3) มีลักษณะนามที่ใช้กับทั้งคำ ทั้งนี้เนื่องจากเกณฑ์การจำแนกคำประสมทั้ง 3 เกณฑ์ถูกนำมาใช้ในงานวิจัยต่าง ๆ ทั้งในงานวิจัยที่ศึกษาคำประสมในภาษาไทยและงานวิจัยที่ศึกษาคำประสมในภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับทฤษฎีหลอมรวมมโนทัศน์ยังเป็นแนวทางให้แก่ผู้วิจัยในการนำทฤษฎีดังกล่าวมาใช้อธิบายความหมายของคำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทย

3. ความแตกต่างระหว่างคำประสมและวลี

Martin และ Andrea (Haspelmath & D. Sims, 2010) กล่าวว่า เรามักจะเจอคำถามว่า คำต่อไปนี้เป็นคำประสม (compound) หรือ วลี (phrase) ตัวอย่างเช่น คำว่า backboard, backdoor และ backseat ในบางกรณีคำประสมสามารถแยกออกจากวลีได้ด้วยคำเนื้อหา 2 คำที่มาประกอบกัน ตัวอย่างเช่น คำประสมมักประกอบด้วยคำ 2 คำ มารวมกันเป็นคำเดียว ในขณะที่วลีไม่สามารถประกอบด้วยคำ 2 คำที่เป็นคำชนิดเดียวกันได้ คำชนิดเดียวกันที่มาประกอบกันเป็นคำใหม่จึงจัดเป็นคำประสม ตัวอย่างเช่น คำว่า Holzhaus [wood-house] เป็นคำประสมในภาษาเยอรมัน เนื่องจากค่านาม 2 คำที่มาประกอบเข้าด้วยกัน ไม่สามารถสร้างนามวลี (noun phrase) ในภาษาเยอรมันได้ เช่นเดียวกับคำว่า segnalibri [indicate-books] 'bookmark' ในภาษาอิตาลี จัดเป็นคำประสม เนื่องจากโครงสร้างของคำประสมนี้ไม่เหมือนกับโครงสร้างของวลีที่มีความหมายเดียวกัน โดยภาษาอิตาลี มีนามวลี segna libri ที่ออกเสียงเหมือนกัน แต่ความหมายของกริยาวลี (verb phrase) เป็นคำสั่ง ได้แก่ 'indicate books!' (จงชี้ไปที่หนังสือ) จากโครงสร้างวากยสัมพันธ์และความหมายแสดงให้เห็นว่ากริยาวลีนี้แตกต่างจากคำประสม segnalibri อย่างชัดเจน (Haspelmath & D. Sims, 2010, pp. 190-195)

อย่างไรก็ดี มีหลายกรณีที่คำประสมและวลีมีความหมายที่คล้ายคลึงกันจนไม่สามารถแยกออกจากกันได้โดยง่าย ในภาษาแลงโก (Lango) มีโครงสร้างคำที่แสดงความเป็นเจ้าของซึ่งมีส่วนหลักวางเรียงกันตามรูปแบบพื้นฐาน เช่น วลี wi rwot [head king] 'the king's head' และ bad daktal [arm doctor] 'the doctor's arm') และภาษาแลงโกยังมีคำที่เหมือนคำประสม เช่น wan ɔ't [eye house] 'window', do' g bo'ŋw' และ [mouth dress] 'hem' คุณสมบัติที่สำคัญของคำเหล่านี้ ได้แก่ การมีลักษณะคล้ายสำนวน (idiomatic) กล่าวคือ การที่ความหมายของคำไม่สามารถอธิบายได้ด้วยคำที่มีความหมายของคำที่มาประกอบเข้าด้วยกันความเป็นสำนวน

(idiomaticity) จึงเป็นลักษณะหนึ่งของคำประสม อย่างไรก็ตาม ลักษณะแบบสำนวน ไม่สามารถนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการจำแนกคำประสมได้

ทุกภาษาที่มีคำประสมจะมีคำประสมบางคำที่มีความหมายแบบประกอบเข้าด้วยกัน (compositional meaning) ตัวอย่างเช่น คำประสมในภาษาอังกฤษ ได้แก่ piano-tuner (ช่างจูนเสียงเปียโน) , brake cable (สายเบรก) และ spring festival (เทศกาลตรุษจีน) ในขณะที่สำนวนทั้งหมดไม่ได้เป็นคำประสม ตัวอย่างเช่น สำนวน spill the beans (เปิดเผยข้อมูลลับโดยไม่ตั้งใจ) ในภาษาอังกฤษ roulette russe 'Russian roulette' (เกมที่ผู้เล่นผลัดกันใช้ปืนพกใส่ลูกกระสุนหนึ่งลูกแล้วจ่อปากกระบอกปืนที่ขมับแล้วลั่นไกปืน) ในภาษาฝรั่งเศส และ goldenes Zeitalter 'golden age' (ยุครุ่งเรือง) ในภาษาเยอรมัน ซึ่งมีโครงสร้างแบบวลี นั้นเป็นเพราะความหมายของคำเหล่านี้เป็นวลีที่มีลักษณะเป็นสำนวน จึงสามารถสันนิษฐานได้ว่าคำพูดในภาษาแลงโก เช่น *wan ɔ't* 'window' และ *do' g bɔ'ŋɔ'* 'hem' เป็นวลีที่มีความหมายแบบสำนวน

Martin และ Andrea (Haspelmath & D. Sims, 2010) ยังกล่าวอีกว่า เราจะสามารถแยกคำประสมออกจากวลีได้อย่างไรหากคำนั้นมีความคลุมเครือ (ambiguity) ประการแรกคุณสมบัติทางความหมายของคำประสมเกือบทุกคำ คือ คำนามแต่ละคำไม่ได้มีความหมายเฉพาะแต่มีความหมายทั่วไป ตัวอย่างเช่น คำว่า piano-tuner (ช่างจูนเสียงเปียโน) คำว่า piano (เปียโน) ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงเปียโนที่มีลักษณะเฉพาะ แต่หมายถึงเปียโนโดยทั่วไป การมีความหมายทั่วไปมักปรากฏในคำประสม ตรงกันข้ามกับโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของวลี ที่คำนามจะมีความหมายอ้างอิง (referential meaning) อย่างไรก็ตาม การมีความหมายทั่วไปไม่เพียงพอที่จะใช้เป็นเกณฑ์จำแนกคำประสมได้ คำนามในโครงสร้างนามวลีไม่จำเป็นต้องเป็นคำที่มีความหมายอ้างอิง ตัวอย่างเช่น ในภาษาเยอรมัน วลี *Haus aus Holz* 'house from wood', Holz 'wood' มีความหมายทั่วไปเช่นเดียวกับคำประสม in Holzhaus 'wood house' เราจึงไม่สามารถสรุปได้ว่าคำใดเป็นคำประสมเพียงเพราะคำนั้นเป็นคำที่มีความหมายทั่วไป ในทางกลับกัน หากคำนามนั้นมีความหมายอ้างอิง เช่น คำในภาษาแลงโก *wi rwot* 'the king's head' ที่มีความหมายเฉพาะว่า ศีรษะของกษัตริย์องค์หนึ่ง เราสามารถระบุได้ทันทีว่าโครงสร้างนี้เป็นวลี ไม่ใช่คำประสม

เนื่องจากคุณลักษณะทั่วไปของคำประสมมักไม่จำกัดอยู่ที่คำประสมเท่านั้น จึงต้องอาศัยคุณลักษณะทางสัทวิทยา (phonological property) วิทยาหน่วยคำ (morphological property) และวากยสัมพันธ์ (syntactic property) มาช่วยจำแนกระหว่างคำประสมและวลี ที่มีลักษณะ

คล้ายคลึงกัน อาจกล่าวได้ว่าคำประสมแสดงให้เห็นการทำงานร่วมกันระหว่างศัพท์วิทยา วิทยาหน่วยคำ และวากยสัมพันธ์ได้ชัดเจนกว่าวลี

เกณฑ์ทางศัพท์วิทยาที่รู้จักกันดี ได้แก่ การเน้นเสียงหนักเบา (stress) ในภาษาอังกฤษ คำแต่ละคำจะมีการเน้นเสียงหนักเบาที่พยางค์ใดพยางค์หนึ่ง ดังนั้น การเน้นเสียงหนักที่คำใด คำหนึ่งในคำประสมจึงแสดงให้เห็นคุณลักษณะของคำ ตัวอย่างเช่น คำว่า *goldfish*, *backdròp* และ *White Hòuse* เป็นคำประสม ในขณะที่คำว่า *gòld mèdal*, *bàckstàirs* และ *white knight* เป็นวลี

ในบางกรณี คุณลักษณะทางวิทยาหน่วยคำสามารถบอกสถานะของคำได้ ตัวอย่างเช่น ในภาษาอังกฤษ คำว่า *sister-in-law* (พี่สะใภ้หรือน้องสะใภ้) หรือผู้พูดบางคนเลือกใช้เป็นรูป พหูพจน์ว่า *sister-in-laws* โดยคำว่า *sisters-in-law* ที่มีคำเติมท้ายแสดงพหูพจน์ (plural suffix) ที่คำนาม สามารถเป็นได้ทั้งคำประสมและวลี ในขณะที่คำว่า *sister-in-laws* เป็นคำประสม ได้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น เนื่องจากคำเติมท้ายแสดงพหูพจน์ครอบคลุมถึงความหมายของทั้งคำ ไม่ใช่แค่คำว่า *law* เท่านั้น กล่าวคือ แสดงความหมายพี่หรือน้องสะใภ้หลายคน ไม่ใช่กฎหมาย หลายฉบับ และคำเติมท้ายแสดงพหูพจน์มักจะปรากฏร่วมกับคำนามเท่านั้น คำว่า *sister-in-laws* จึงเป็นคำประสม ไม่ใช่วลี

แม้ว่า คุณลักษณะทางศัพท์วิทยาและวิทยาหน่วยคำจะไม่สามารถชี้ขาดได้ว่าคำใด เป็นคำประสมหรือเป็นวลี แต่คุณลักษณะทางวากยสัมพันธ์สามารถบอกได้ ที่เห็นได้ชัดเจน ได้แก่ ลักษณะการแยกออกจากกัน (separability) วลีมักจะแยกออกจากกัน ในขณะที่คำประสม ไม่สามารถแยกออกจากกัน กล่าวคือ เราไม่สามารถแทรกคำใดคำหนึ่งลงไประหว่างคำประสมได้ ตัวอย่างเช่น ในภาษาเฮาซา (Hausa) มีคำประสมแบบนาม-นาม (N-N compounds) ที่มี คุณลักษณะคล้ายกับโครงสร้างวลีแสดงความเป็นเจ้าของ (phrasal possessive constructions) เนื่องจากแสดงให้เห็นการเรียงลำดับส่วนหลักและเครื่องหมายแสดงความสัมพันธ์ (a relation marker) คือ *-n* (เพศชาย) และ *-r* (เพศหญิง) ให้แก่ส่วนหลัก ตัวอย่างเช่น *gida-n-sauroo* [house-rel.m-mosquito] 'mosquito net' นอกจากนี้ ยังไม่มีคุณลักษณะทางศัพท์วิทยาและวิทยา หน่วยคำใดที่จะจำแนกความแตกต่างระหว่างคำประสมและวลีแสดงความเป็นเจ้าของ เช่น *gida-n Muusaa* 'Musa's house' (บ้านของ Musa) ได้

คุณลักษณะสำคัญอีกประการของวลี ได้แก่ การขยายความหมาย (expandability) ของส่วนประกอบต่าง ๆ เนื่องจากคำที่เป็นส่วนประกอบของคำประสมไม่สามารถขยาย ความหมายด้วยส่วนขยาย เช่น คำคุณศัพท์ (adjectives) หรือคำกริยาวิเศษณ์ (adverbs) ได้

ตัวอย่างเช่น คำว่า *kingmaker* (ผู้กำหนดตัวประมุขของรัฐ) และ **illegitimate kingmaker* 'someone who makes an illegitimate king' (ผู้ที่แต่งตั้งพระราชโอรสอย่างผิดกฎหมาย) และคำว่า *crispbread* (ขนมปังกรอบ) และ **very crispbread* 'bread that is very crisp' (ขนมปังที่กรอบมาก)

ในขณะที่คำประสมในภาษาอังกฤษ คำนามที่เป็นส่วนหลักไม่สามารถแทนที่ด้วยคำสรรพนามที่มีความหมายอ้างถึงบุคคลเดียวกัน (anaphoric pronoun) ดังตัวอย่าง

- a. My aunt has one gold watch and three silver ones
(i.e. three silver watches).
- b. *My aunt knows one goldsmith and three silver ones
(i.e. three silversmiths).

(Haspelmath & D. Sims, 2010, p. 194)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผู้ใช้ภาษาอังกฤษยอมรับประโยคในข้อ a แต่ไม่ยอมรับประโยคในข้อ b ดังนั้น คำว่า *silversmiths* (ช่างเงิน) จึงเป็นคำประสม

คุณลักษณะประการสุดท้ายของวลี ได้แก่ วลีสามารถแสดงการละร่วมกัน (coordination ellipsis) กล่าวคือ ส่วนประกอบสองส่วนของวลีสามารถถูกละได้ ในทางตรงข้าม ส่วนประกอบของคำประสมไม่สามารถละคำใดคำหนึ่งได้ ดังต่อไปนี้

- 1) a. Large fish and small fish were mistakenly placed in the same tank.
b. Large \emptyset and small fish were mistakenly placed in the same tank.
- 2) a. Flying fish and small fish were mistakenly placed in the same tank.
b. *Flying O and small fish were mistakenly placed in the same tank.

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า คำว่า *Flying fish* (ปลาชนิดหนึ่งที่ใช้ครีบบินขึ้นเหนือผิวน้ำ) เป็นคำประสม

การวิเคราะห์ความแตกต่างของคำประสมและวลีข้างต้นของ Martin และ Andrea (Haspelmath & D. Sims, 2010) สามารถสรุปได้ว่าเราสามารถจำแนกคำประสมออกจากวลีได้ด้วยเกณฑ์ทางสัทวิทยา วิทยาหน่วยคำ และวากยสัมพันธ์ ซึ่งเกณฑ์เหล่านี้เองได้ถูกนำมาใช้ในการจำแนก คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยออกจากวลีในงานวิจัยนี้

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้แสดงการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำประสม ในบทต่อไป จะเป็นการกล่าวถึงวิธีการดำเนินงานวิจัยในการศึกษาคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 1.การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 2.การคัดเลือกข้อมูล
- 3.การวิเคราะห์ข้อมูล

1.การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในงานวิจัยนี้ ได้แก่ คำประสมในภาษาไทย

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คำประสมแบบนาม-นามที่ปรากฏในพจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) และคำประสมแบบนาม-นาม ที่ปรากฏในหนังสือคลังคำ พ.ศ. ๒๕๕๙ (ฉบับปรับปรุง) (นววรรณ พันธุ์เมธา, 2559) และผ่านเกณฑ์การจำแนกคำประสมที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น

2.การคัดเลือกข้อมูล

นำคำประสมทั้งหมดที่รวบรวมได้มาทดสอบด้วยเกณฑ์การจำแนกคำประสม 3 เกณฑ์ ได้แก่ 1) มีความหมายใหม่ 2) ไม่สามารถแบ่งแยกหรือแทรกคำใดคำหนึ่งลงไปได้ และ 3) มีลักษณะนามที่ใช้กับทั้งคำ เหตุผลที่เลือกใช้เกณฑ์การจำแนกคำประสม 3 เกณฑ์นี้ เนื่องจากเป็นเกณฑ์การจำแนกคำประสมที่ใช้ในงานวิจัยที่ศึกษาคำประสมในภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ

ตัวอย่าง การทดสอบคำประสม จานเปล ด้วยเกณฑ์การทดสอบคำประสม

เกณฑ์ที่ 1) มีความหมายใหม่

คำว่า จานเปล หมายความว่าจานครูปริ อาจมีหูที่ปลายทั้งสองด้าน จัดเป็นความหมายใหม่ เนื่องจากมีข้อมูลที่เพิ่มขึ้นมาจากความหมายเดิมโดยมีเค้าความหมายเดิมปรากฏอยู่เพียงบางส่วนเท่านั้น กล่าวคือ คำว่า จานเปล เป็นงานชนิดหนึ่งที่มีลักษณะคล้ายเปล คำว่า จานเปล จึงผ่านเกณฑ์ข้อแรก

เกณฑ์ที่ 2) ไม่สามารถแบ่งแยกหรือแทรกคำใดคำหนึ่งลงไปได้

คำว่า จานเปล ไม่สามารถแยกคำออกจากกันเป็น จาน และ เปล แล้วยังคงมีความหมายเดิม นอกจากนี้ คำว่า จานเปล ไม่สามารถแทรกคำกริยาระหว่างคำนามทั้งสองคำ ซึ่งตามโครงสร้างไวยากรณ์ภาษาไทยคำกริยาจะสามารถแทรกระหว่างคำนามกับคำนาม โดยเป็นประโยคที่ถูกต้องตามไวยากรณ์ ตัวอย่างเช่น เราสามารถแทรกคำกริยา กิน ระหว่างคำนาม น่อง และคำนาม ข้าว เป็น น่องกินข้าว หรือแทรกคำกริยา ไกว ระหว่างคำนาม แม่ และคำนาม เปล เป็น แม่ไกวเปล ได้อย่างถูกต้องตามไวยากรณ์ แต่เราไม่สามารถแทรกคำกริยา กิน และ ไกว ลงไประหว่างคำนาม จาน และ คำนาม เปล เป็น *จานกินเปล และ *จานไกวเปล ได้ คำว่า จานเปล จึงผ่านเกณฑ์การจำแนกคำประสมเกณฑ์ที่สอง

เกณฑ์ที่ 3) มีลักษณะนามที่ใช้กับทั้งคำ

คำว่า จาน มีลักษณะนาม ได้แก่ ใบ และคำว่า เปล มีลักษณะนาม ได้แก่ ปาก เมื่อเป็นคำประสม จานเปล ทั้งสองคำใช้ลักษณะนามร่วมกันเป็นคำเดียว กล่าวคือ มีลักษณะนามที่ใช้กับคำทั้งคำ ได้แก่ จานเปล 1 ใบ คำว่า จานเปล จึงผ่านเกณฑ์การจำแนกคำประสมเกณฑ์ที่สาม คำว่า จานเปล ผ่านเกณฑ์การจำแนกคำประสมทั้ง 3 เกณฑ์ข้างต้นจึงนำมาวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้

ผู้วิจัยพบคำประสมแบบนาม-นาม ที่ผ่านเกณฑ์การจำแนกคำประสมตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) มีความหมายใหม่ 2) ไม่สามารถแบ่งแยกหรือแทรกคำใดคำหนึ่งลงไปได้ และ 3) มีลักษณะนามที่ใช้กับทั้งคำ จำนวนทั้งสิ้น 1,376 คำ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. จำแนกคำประสมแบบนาม-นามออกเป็นคำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์และคำประสมแบบออกศูนย์เพื่อตอบความมุ่งหมายของงานวิจัยในข้อที่ 1 โดยพิจารณาจากความหมายของคำประสมตามความหมายที่ปรากฏในพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) และความหมายที่ปรากฏในหนังสือคลังคำ พ.ศ. ๒๕๕๙ (ฉบับปรับปรุง) (นวรรณ พันธุ์เมธา, 2559) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า จานเปล มีความหมาย จานที่มีรูปรี่ อาจมีหูที่ปลายทั้งสองด้าน ความหมายของคำประสมมีความหมายที่เกี่ยวข้องกับความหมายเดิม จึงจัดเป็นคำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์

คำว่า คอห่าน มีความหมาย ส่วนของโถส้อมสำหรับกักน้ำและกั้นกลิ่น และคำว่า ลิ่นปี มีความหมาย ส่วนปลายล่างของกระดุกอก ที่ย้อยลงมาในผนังหน้าท้องส่วนบน ความหมายของคำประสมมีความหมายที่ไม่เกี่ยวข้องกับความหมายเดิม จึงจัดเป็นคำประสมแบบออกศูนย์

ผลการวิเคราะห์โครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย พบว่า คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ พบในงานวิจัยนี้ จำนวนทั้งสิ้น 1,208 คำ และคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์ พบในงานวิจัยนี้ จำนวนทั้งสิ้น 168 คำ

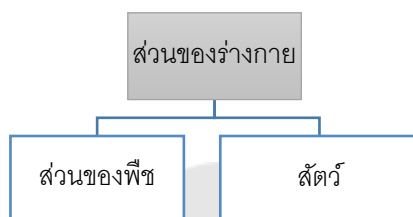
2. จำแนกคำประสมแบบนาม-นามตามโครงสร้างของคำ โดยแบ่งเป็นส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยาย ตามกรอบการวิเคราะห์ความหมายของ Benczes (2006) และแบ่งคำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์และคำประสมแบบออกศูนย์ออกเป็นประเภทย่อย ๆ ตามโครงสร้างทางความหมายของคำประสม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า จานเปล มีส่วนแสดงความเด่น ได้แก่ จาน ส่วนขยาย ได้แก่ เปล โดยส่วนแสดงความเด่นยังคงความหมายเดิม ในขณะที่ส่วนขยายมีความหมายเป็นอุปลักษณะ

คำว่า ลิ่นปี ไม่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายที่เห็นได้ชัดเจน และความหมายของทั้งสองส่วนเป็นอุปลักษณะ

3. วิเคราะห์ว่าคำที่เป็นส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย แสดงความหมายแบบใดบ้างโดยนำแนวคิดการวิเคราะห์ความหมายของคำประสม จากงานวิจัยของอนงค์ เขียงอุบล (2525) มาปรับใช้

4. แสดงโครงสร้างทางความหมายของคำประสม โดยแบ่งโครงสร้างทางความหมายของคำประสมออกเป็นกลุ่มย่อย ตามการแสดงความหมายของส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยาย โดยใช้เครื่องหมายสี่เหลี่ยมทึบ แสดงความหมายของคำที่เป็นส่วนแสดงความเด่นและใช้เครื่องหมายสี่เหลี่ยมไม่ทึบ แสดงความหมายของคำที่เป็นส่วนขยาย ดังตัวอย่างแผนภาพ

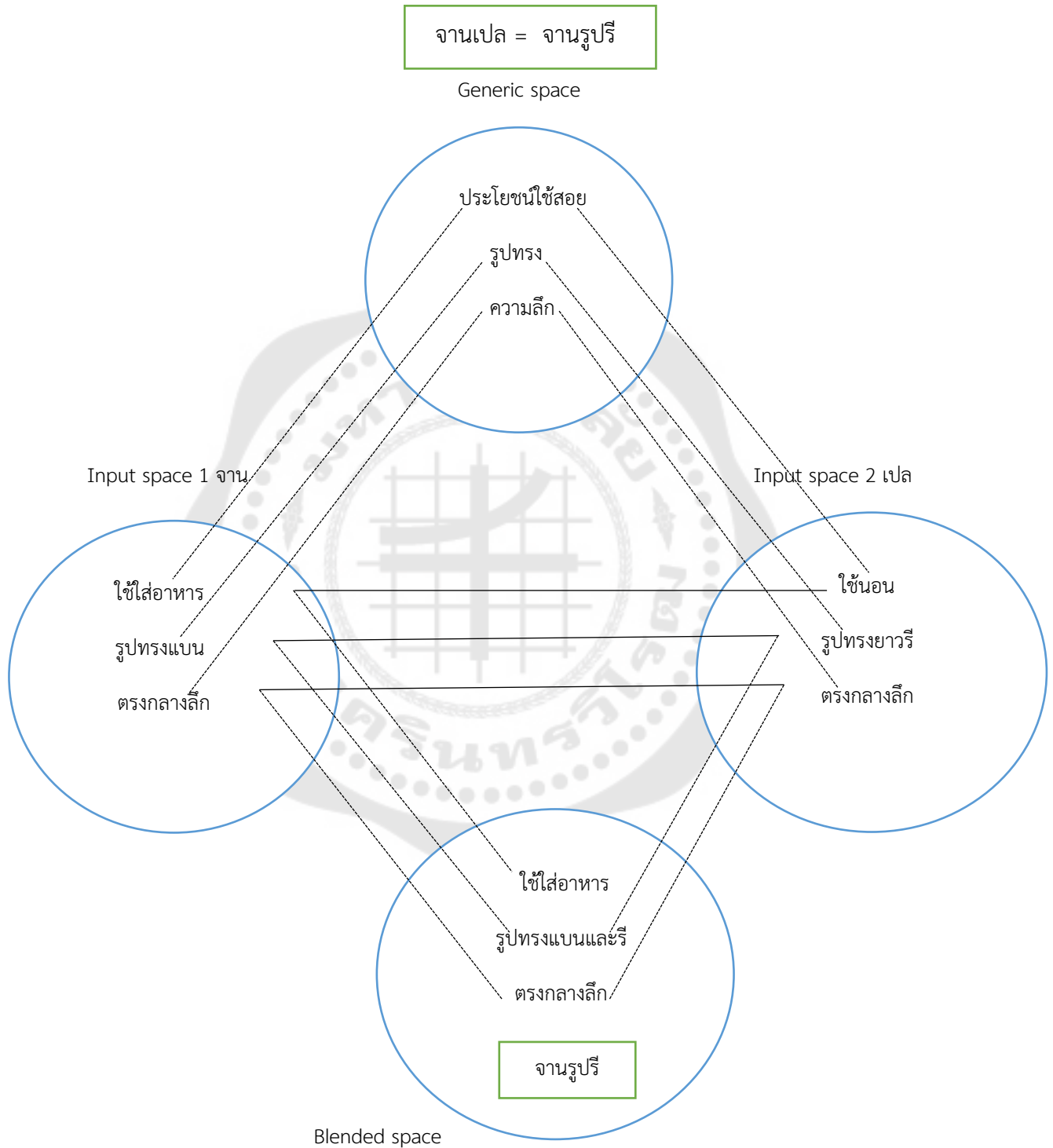
5. วิเคราะห์กระบวนการทางความหมายของคำประสม และอธิบายกระบวนการทางความหมายที่เกิดขึ้นในคำประสมแต่ละประเภท ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำประสมแบบเข้าศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นคำที่มีคำความหมายเดิม และส่วนขยายเป็นอุปลักษณะ เช่น คำว่า จานเปล มีความหมาย จานที่มีรูปรี มีกระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ลักษณะของสิ่งของเป็นลักษณะของสิ่งของชนิดอื่น (CHARACTERISTICS OF OBJECTS ARE CHARACTERISTICS OF OTHER OBJECTS) ความหมายของคำประสมเกิดจากการถ่ายโยงความหมายของวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะของเปล เครื่องใช้สำหรับนอน ที่มีรูปทรงยาวรี และวงความหมายปลายทาง ได้แก่ ลักษณะของจาน เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของเปล กับลักษณะของจาน

คำประสมแบบออกศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเป็นนามนัย เช่น คำว่า หัวสมอง เป็นการใช้คำว่า หัว และ คำว่า สมอง อวัยวะในร่างกาย แทนความหมาย ผู้ที่เป็นหลักในการคิด มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยเชิงมโนทัศน์ ได้แก่ ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON)

6. แสดงการวิเคราะห์คำประสมด้วยเครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ จากทฤษฎีหลอมรวมมโนทัศน์ของ Fauconnier and Turner (1998) เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการทางปริธานของผู้ใช้ภาษาไทยในการสร้างคำประสม และตอบความมุ่งหมายของงานวิจัยในข้อที่ 2

ตัวอย่างเช่น คำว่า จานเปล ลิ่นปี่ และคอห่าน สามารถนำมาอธิบายความหมายได้ด้วย
เครือข่ายบรรณาการเชิงมโนทัศน์ ดังนี้

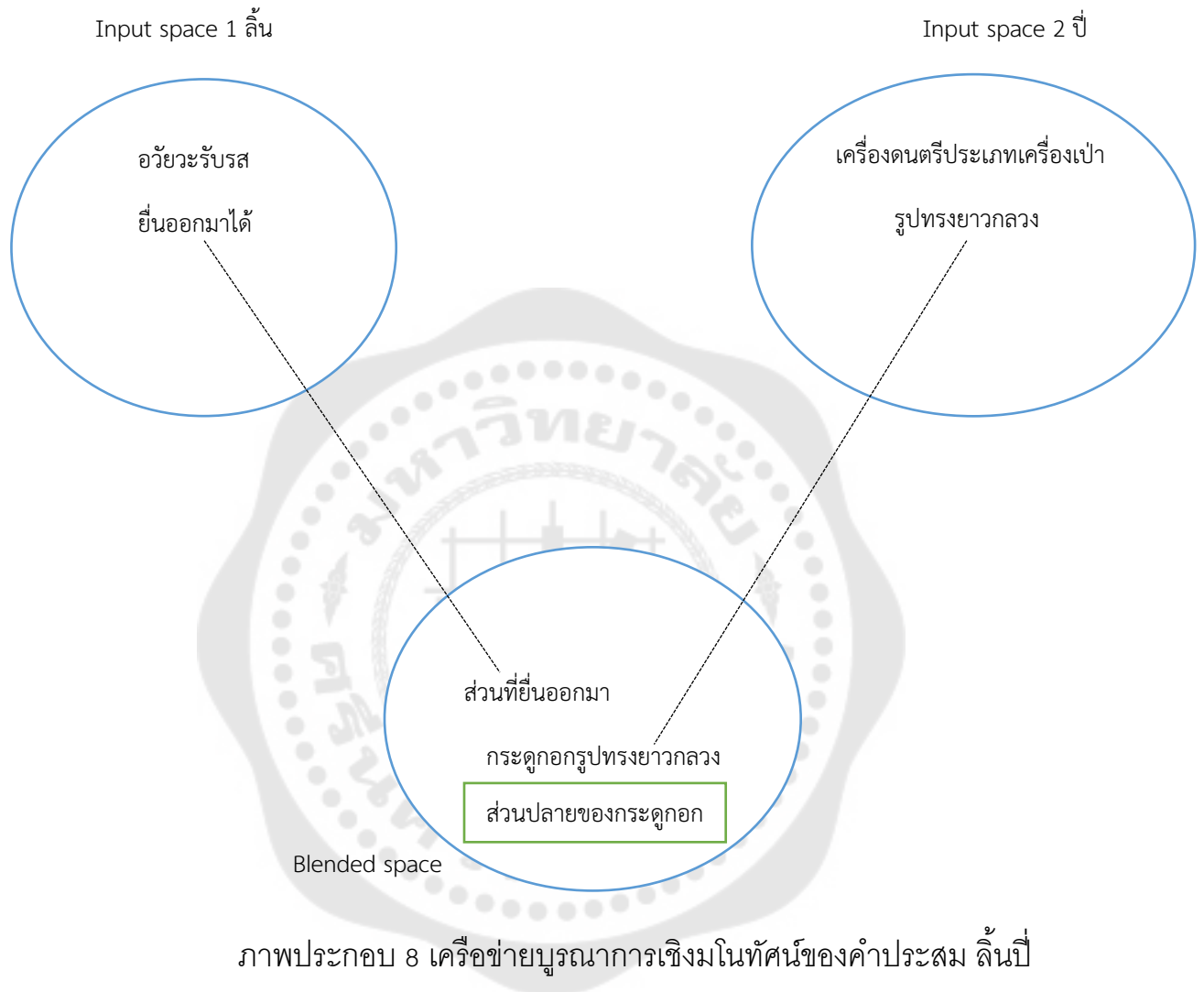

ภาพประกอบ 7 เครือข่ายบรรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม จานเปล

คำว่า จานเปล มีส่วนแสดงความเด่นได้แก่ คำว่า จาน และส่วนขยาย ได้แก่ คำว่า เปล ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 แสดงกรอบความหมายเกี่ยวกับจาน ภาชนะสำหรับใส่อาหาร และความหมายในพื้นที่รับเข้า 2 แสดงกรอบความหมายเกี่ยวกับเปล เครื่องนอนชนิดหนึ่ง คำว่า เปล มีความหมายแบบอุปลักษณะ เป็นอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ลักษณะของสิ่งของ เป็น ลักษณะ ของ สิ่ง ของ ชนิด อื่น (CHARACTERISTICS OF OBJECTS ARE CHARACTERISTICS OF OTHER OBJECTS) มีวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะของเปล เครื่องใช้สำหรับนอน ที่มีรูปทรงยาวรี ตรงกลางลึก และวงความหมายปลายทาง ได้แก่ ลักษณะของจาน เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของเปลกับลักษณะของจาน ความหมายจากพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 ปรากฏในพื้นที่หลอมรวม ความหมายของคำประสมแสดงในโครงสร้าง ณ ขณะที่ถูกได้แก่ จานรูปรี

ลิ้นปี = ส่วนปลายล่างของกระดูกอกที่ย้อยลงมาในผนังหน้าท้อง

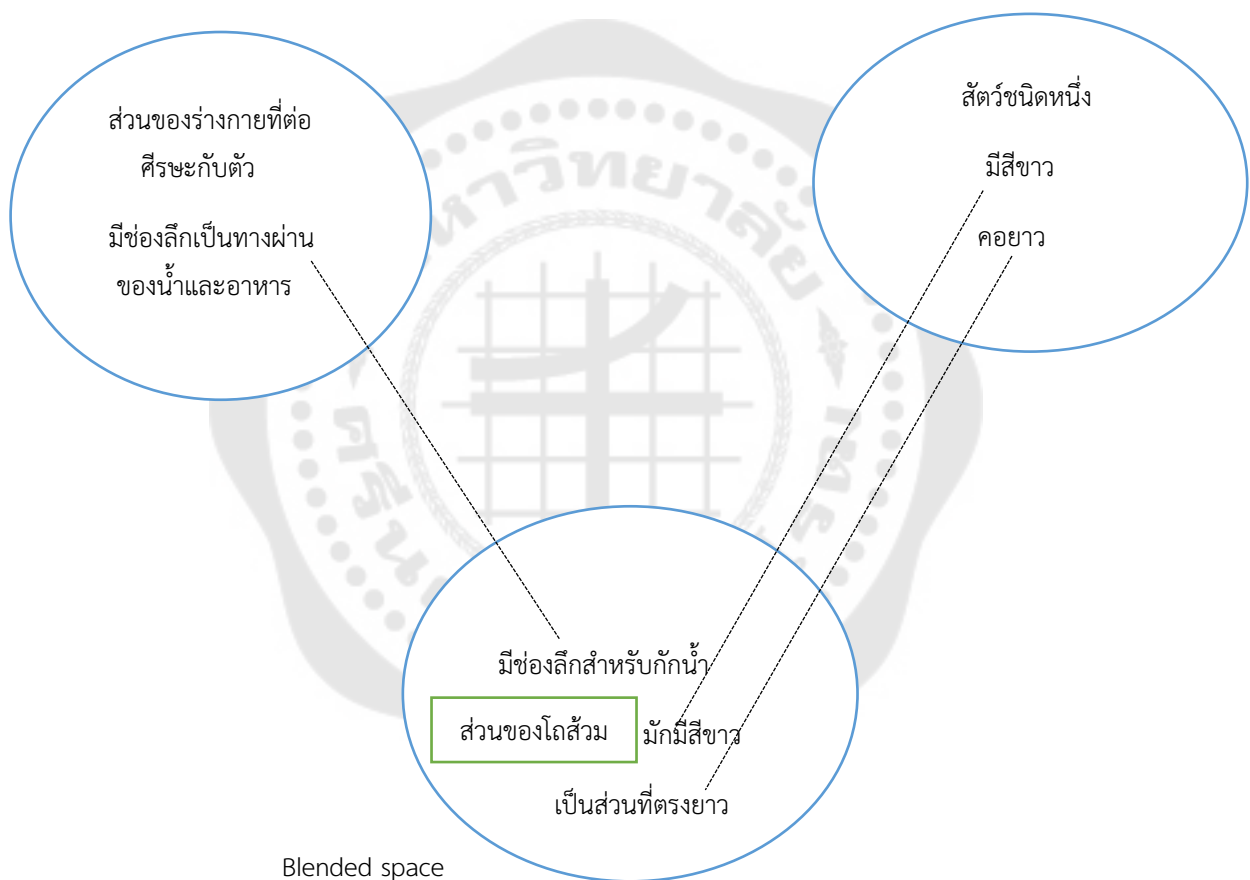
คำว่า ลิ้นปี มีส่วนแสดงความเด่น ได้แก่ คำว่า ลิ้น และส่วนขยาย ได้แก่ คำว่า ปี ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 แสดงกรอบความหมายเกี่ยวกับลิ้น อวัยวะที่อยู่ภายในช่องปาก และความหมายในพื้นที่รับเข้า 2 แสดงกรอบความหมายเกี่ยวกับปี เครื่องดนตรีสำหรับเป่า คำว่า ลิ้นปี มีความหมายแบบอุปลักษณะทั้ง 2 คำ การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทาง 2 แบบ ได้แก่ วงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ ลิ้น และวงความหมายต้นทางที่เป็นสิ่งของ ได้แก่ ปี และมีวงความหมายปลายทางเป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย ความหมายของ คำประสมเป็นการเปรียบเทียบลิ้น ส่วนของร่างกายที่ยื่นออกมาได้ กับกระดูกอกที่ยื่นลงมาในหน้าท้อง และเปรียบเทียบ ปี เครื่องดนตรีที่มีรูปทรงยาวกลวง กับกระดูกอกที่มีรูปทรงยาวกลวง

ความหมายของพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 ปรากฏในพื้นที่หลอมรวม ความหมายของคำประสม แสดงในโครงสร้าง ณ ขณะที่ถูกได้แก่ ส่วนปลายของกระดูกอก

คอตาน = ส่วนของโถส้วมสำหรับกักน้ำและของเสีย

Input space 1 คอ

Input space 2 ห่าน

ภาพประกอบ 9 เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม คอตาน

คำว่า คอตาน มีส่วนแสดงความเด่น ได้แก่ คำว่า คอ และส่วนขยาย ได้แก่ คำว่า ห่าน ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 แสดงกรอบความหมายเกี่ยวกับคอ อวัยวะที่อยู่ถัดจากศีรษะ และความหมาย ในพื้นที่รับเข้า 2 แสดงกรอบความหมายเกี่ยวกับห่าน สัตว์ชนิดหนึ่งที่มีคอยาว และมีสีขาว คำว่า คอตาน มีความหมายแบบอุปลักษณ์ แสดงอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ สิ่งของเป็น

ส่วนของร่างกายสัตว์ (OBJECTS ARE ANIMAL BODY PARTS) มีวงความหมายต้นทางที่เป็น ส่วนของร่างกายสัตว์ ได้แก่ คอของห่าน และวงความหมายปลายทางเป็นสิ่งของ ความหมาย ของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบคอของห่าน ที่เล็กและยาว กับส่วนของโถส้อมที่เป็นช่องลึกยาว ความหมายในพื้นที่หลอมรวมมาจากความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 โครงสร้าง ณ ขณะที่พูด แสดงความหมายของคำประสม ได้แก่ ส่วนของโถส้อม

ในบทนี้ผู้วิจัยได้แสดงวิธีดำเนินการวิจัย การคัดเลือกข้อมูลคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย และตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย ตามวัตถุประสงค์ ของงานวิจัยทั้งสองข้อ ในบทต่อไป ผู้วิจัยจะแสดงผลการวิเคราะห์โครงสร้างทางความหมาย ของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย และผลการวิเคราะห์กระบวนการทางปริธานของผู้ใช้ ภาษาไทยในการสร้างคำประสม

บทที่ 4

ผลการดำเนินงานวิจัย

ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย ด้วยทฤษฎีการหลอมรวมมโนทัศน์ และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. โครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย
2. กระบวนการทางปริชานของผู้ใช้ภาษาไทยในการสร้างคำประสม

1. ผลการวิเคราะห์โครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย

จากการรวบรวมข้อมูลคำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทย จากแหล่งข้อมูล 2 แหล่ง ได้แก่ 1. พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) และ 2. หนังสือคลังคำ พ.ศ. ๒๕๕๙ (ฉบับปรับปรุง) (นววรรณ พันธุเมธา, 2559) ผู้วิจัยพบคำประสมแบบนาม-นาม ที่ผ่านเกณฑ์การจำแนกคำประสมตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) มีความหมายใหม่ 2) ไม่สามารถแบ่งแยกหรือแทรกคำใดคำหนึ่งลงไปได้ และ 3) มีลักษณะนามที่ใช้กับทั้งคำ จำนวนทั้งสิ้น 1,376 คำ

ผลการวิเคราะห์โครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทย พบว่าคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ และคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์ ตามที่ Bloomfield (1993) ระบุไว้ โดยคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ พบในงานวิจัยนี้จำนวน 1,208 คำ และคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์ พบในงานวิจัยนี้ จำนวน 168 คำ

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์โครงสร้างทางความหมายคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย ตามประเภทของคำประสมที่พบในงานวิจัยนี้ ได้แก่ 1.1 คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ และ 1.2 คำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย ที่เป็นคำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์

คำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์เป็นคำประสมที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับความหมายเดิมของคำ ตามที่ Bloomfield (1993) ระบุไว้ โครงสร้างทางความหมายของคำประสมประเภทนี้จะมี ส่วนแสดงความเด่นหรือส่วนขยายของคำประสม หรือทั้งส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยาย แสดงเค้าความหมายเดิมของคำ ในขณะที่ส่วนที่ไม่ได้แสดงเค้าความหมายเดิมของคำจะแสดงความหมายในเชิงเปรียบเทียบ ได้แก่ ความหมายแบบอุปลักษณ์และความหมายแบบนามนัย ผู้วิจัยพบว่าคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์มีโครงสร้างทาง ความหมายที่แตกต่างกันตามกระบวนการสร้าง ความหมายของคำ แบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท ได้แก่

1.1.1 คำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายแสดงเค้าความหมาย เดิมของคำ

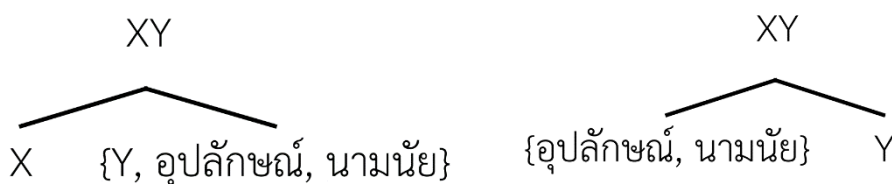
1.1.2 คำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม และส่วนขยายเป็นอุปลักษณ์

1.1.3 คำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม และส่วนขยายเป็นนามนัย

1.1.4 คำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นอุปลักษณ์และส่วนขยาย เป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม

1.1.5 คำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นนามนัยและส่วนขยายเป็นคำ ที่มีเค้าความหมายเดิม

โครงสร้างคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย ที่เป็นคำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ ปราบกฎ ดังแผนภูมิต้นไม้ ต่อไปนี้

ผู้วิจัยนำแนวคิดการวิเคราะห์ความหมายของ Benczes (2006) มาใช้กับการวิเคราะห์โครงสร้างทางความหมายของคำประสมในข้อที่ 1.1.2-1.1.5 เมื่อแบ่งโครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบเข้าศูนย์แล้ว ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ความหมายของส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายของคำประสม โดยพิจารณาความหมายของค่านามทั้งสองคำที่มาประกอบกัน และวิเคราะห์ว่าคำที่เป็นส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยแสดงความหมายแบบใดบ้าง โดยนำแนวคิดการวิเคราะห์ความหมายของคำประสมจากงานวิจัยของอนงค์ เอียงอุบล (2525) มาปรับใช้ในงานวิจัยนี้

ผู้วิจัยพิจารณาความหมายของส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายของคำประสมแบบแยกส่วน และพบว่าความหมายของคำที่มาประกอบกันเป็นคำประสมแบ่งออกได้เป็น 35 กลุ่มความหมาย ดังนี้

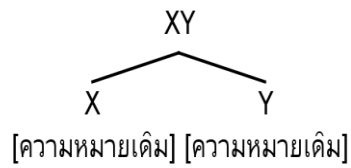
1. ความหมายบุคคล เช่น คำว่า เด็ก จำ ปราชญ์ ชาวบ้าน นักเลง โจร พระ รัฐมนตรี กษัตริย์ นักเรียน พยาน เต่า ทารก ฝรั่งเศส สตรี หญิง หม่อม ทูต สาว ลูก สมุน ศิษย์
2. ความหมายบุคคล สัตว์ สิ่งของที่เป็นคู่ ได้แก่ คำว่า คู่ แผลด
3. ความหมายบุคคล สัตว์ สิ่งของที่เป็นพวกหรือหมู่ ได้แก่ คำว่า ผู่ง หมู่ มวลชน วง กอง ทัพ สังคม กองทัพ เหล่า กลุ่ม
4. ความหมายส่วนแรกหรือต้นกำเนิด ได้แก่ คำว่า จอม ต้น เผ่า พันธุ์ วงศ์ โคตร เชื้อ
5. ความหมายส่วนของร่างกาย เช่น คำว่า ตา ฟัน เล็บ กาย มือ นม ตัว ขน หน้า กระดูก จมูก คอ ปาก หู แขน เนื้อ เยื่อ เอว แขน คาง เท้า ปาก สมอ จมูก ร่อง มือ กระเดือก
6. ความหมายสิ่งที่เกิดจากร่างกาย เช่น คำว่า น้ำตา เลือด สิว เครา ผม น้ำคร่ำ น้ำดี ขี้ไคล รังแค โลหิต ปัสสาวะ ศพ มูก หนอง
7. ความหมายโรคหรือความผิดปกติในร่างกาย ได้แก่ คำว่า ไข้ โรค ต้อ ฝี แผล สะเก็ด เกือบ ไร้น กำเดา ฝืน พิษ หัวด
8. ความหมายพืช เช่น คำว่า กรวย ขนุน ข่อย ข่า ข้าว ตะไคร้ ประดู่ มะกอก มะเดื่อ โกงก่วน สะเดา หน่อไม้ หวาย ชบา บัว ผัก ผ้าย พืช มะเขือ หน้า ลำลี แคน สละ สัก ไม้
9. ความหมายส่วนของพืช เช่น คำว่า ดอก ไม้ ดอกไม้ ต้น กิ่ง ราก ก้าน เปลือก เถา ใบ ผล พุ่ม แขนง ขน กอ กาก ขอน ชูย โคน ช่อ พุ่ม ยาง เยื่อ หนาม ปล้อง เม็ด

10. ความหมายสัตว์ เช่น คำว่า ช้าง สัตว์ หมา กบ กวาง กา ไก่ เขียด ควาย ตะพาบ เต่า ปลา ปลิง เบ็ด หนู หมู แมงดา แมว เสือ สัตว์ หมา เหย็บ หนอน โคน ม้า ลิง วอก พยาธิ
11. ความหมายส่วนของร่างกายสัตว์ เช่น คำว่า งวง ขนไก่ หัวงู ปีก หางม้า ตีนกา หัวช้าง หนอนไก่ ก้าม กีบ เกล็ด เขา คราบ ครีบ งา เดื่อย แผง หาง งวงช้าง กาบหอย กีบม้า
12. ความหมายสิ่งที่เกิดจากสัตว์ ได้แก่ คำว่า ไข่ ชี้นก รวงผึ้ง รกช้าง รังแตน ชี้นู รังผึ้ง รัง เยี่ยวม้า ชี้นู สายไหม
13. ความหมายเชื้อชาติ ได้แก่ คำว่า จีน ฝรั่งเศส แวก อินเดีย ชาว พม่า ไทย มอญ ญี่ปุ่น ญวน ลาว
14. ความหมายความเชื่อ เช่น คำว่า เวร กรรม บุญ บาปมี ผี ขวัญ บายศรี มนต์ พราย บาป ภูต สวรรค์ นรก นางกวัก ยักษ์ กระสือ ฟ้ามาร วิญญาณ
15. ความหมายสถานที่ เช่น คำว่า เมือง คู่ง สวน วัด ป่า ครัว บ้าน อวกาศ ถิ่น สำนัก โรง กระโจม นา ทะเล สนาม เรือน ตลาด ดึก บ่อ ไร่ ศูนย์ ห้อง อาคาร หอ เชื้อน ถนน
16. ความหมายลักษณะหรือส่วนหนึ่งของพื้นที่ เช่น คำว่า หลุม แถง ช่อง หมู่ ขอบ เขต ที่ ทาง ท้าย ฟาก แดน ฝั่ง คัน คู้ง ช่อง ซอก ทิว เทือก น่าน ร่อง ลู่ หัวง หนอง แอ่ง ขาน
17. ความหมายสิ่งของเครื่องใช้ เช่น คำว่า ภาพ หนังสือ ยา กระถาง กรวย กังหัน กำไล ขวด ชัน เข็ม จาน ตะปู บรรทัด เบ็ด ปืน ผ้า พัด มีด เข็บ ไหม แหวน ดาบ พรหม กระดั่ง น้ำอบ เปล กระดาษ กระทะ ขวาน ถ้วย แปรง ผ้า เสื่อ แวน กระสอบ กุญแจ แก้ว ไข
18. ความหมายส่วนประกอบของเรือนหรืออาคาร ได้แก่ คำว่า ฝา เพดาน ฝ้า ฝากระดาน มุข เสา โถง ระเบียง หลังคา ประตู ฝ้า พื้น ฝา
19. ความหมายลักษณะของสิ่งหนึ่ง เช่น คำว่า เขิง แผง ลาย แผ่น ผง ละออง แแนว ลำ กาก ท่อน เปลว สาย ตอน เส้น พวง จุด บาน ฝอย ชีก ไช่ ง่าม วง ดิ่ง ปุ่ม ริว
20. ความหมายสิ่งไม่มีชีวิต เช่น คำว่า เกม เพลง ชนวน ไช่ รหัส ไฟฟ้า แก๊ส ริว สลัก ศิลปะ ถั่ว แป้ วัตถุ ปูน ภัย ประปา ชาติ ทุน กำหนดการ
21. ความหมายธรรมชาติ เช่น คำว่า ดิน น้ำ ลม ไฟ อากาศ แดด หิน ไร่ ฝุ่น แร่ ฝน น้ำพุ ควัน แดด ตะวัน ดาว น้ำค้าง ตะไคร้ รุ่ง ทราย แสง มรสุม
22. ความหมายสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น คำว่า เวลา มาตรฐาน ความรู้ กฎ ภัย จิต วิชา คติ
23. ความหมายภาษาและการสื่อสาร ได้แก่ คำว่า คำกรณ สำนวน ศัพท์ ภาษา คำ

24. ความหมายอาหาร ได้แก่ คำว่า ชุป แกง เกล็ด ขนม เบ๊อ้ง เมี่ยง เต้าหู้ น้านม ข้าวตัง เต้าหู้ยี้ ไข่ดาว ลูกเกด วุ้น โรตีสี หวานเย็น กวยจั๊บน้ำร้อน ปลาจ๋า น้ำตาล กะทิ พริก ขิง
25. ความหมายเครื่องดื่ม ได้แก่ คำว่า เหล้า สุรา ชา กาแฟ เบียร์
26. ความหมายรสชาติ ได้แก่ คำว่า คาว ซา หวาน
27. ความหมายยานพาหนะ ได้แก่ คำว่า เรือ เกวียน รถ กระสวย ยาน เรือใบ รถจักร แพ
28. ความหมายการแสดง ได้แก่ คำว่า ระบาย ละคร หนัง โขน
29. ความหมายช่วงเวลา ได้แก่ คำว่า กลางวัน ปาย ค่ำ ดึก ราตรี รุ่ง เดือน ยาม สาย นาที่ วินาที ปี โอกาส
30. ความหมายจำนวนนับ ได้แก่ คำว่า หนึ่ง สอง สาม สิบแปด
31. ความหมายเรื่องหรือหัวข้อ ได้แก่ คำว่า กรณี ความ เรื่อง
32. ความหมายเครื่องดนตรี ได้แก่ คำว่า ซอ แคน ปี่ แตร ขลุ่ย ฆ้อง ระนาด กลอง ระฆัง ลูกกระพรวน
33. ความหมายทรัพย์สิน ได้แก่ คำว่า เบี้ย มรดก หนี้ ทรัพย์ สมบัติ สิน
34. ความหมายสิ่งที่กระทำ ได้แก่ การ งาน พิธี เศรษฐกิจ ฝีมือ ราชการ กิจ วัตร ทาน อุปถัมภ์ อุบาย เล่ห์ กล
35. ความหมายโลหะ ได้แก่ ทอง เงิน นาก ตะกั่ว ทองแดง สังกะสี เหล็ก

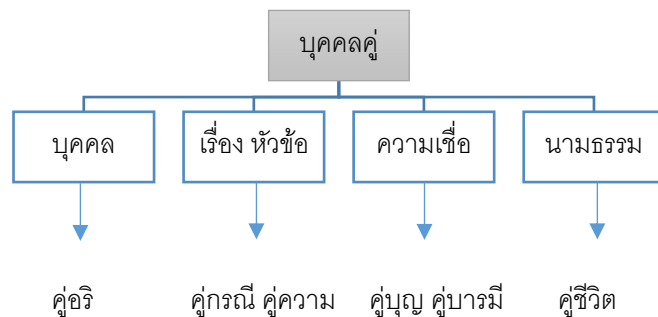
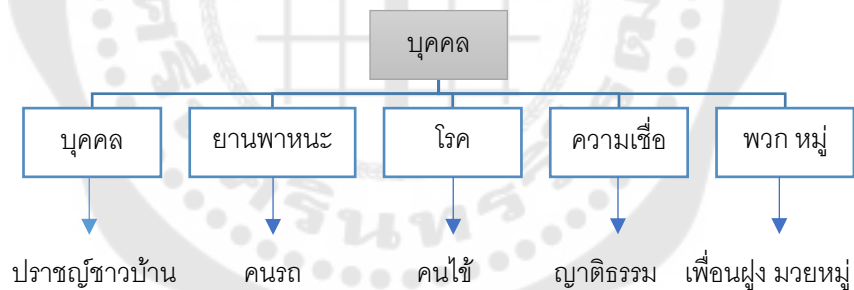
1.1.1 คำประสมแบบเข้าศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยาย แสดงเค้าความหมายเดิม

พบคำประสมประเภทนี้จำนวนทั้งสิ้น 664 คำ โครงสร้างของคำประสมประเภทนี้ ปรากฏในแผนภูมิต้นไม้ ดังต่อไปนี้

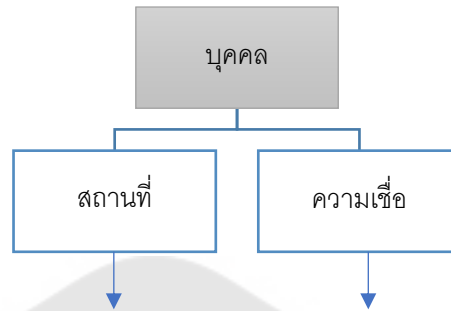

ข้อมูลคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย แสดงให้เห็นว่าคำประสมประเภทนี้มีโครงสร้างทางความหมาย 44 โครงสร้าง มีรายละเอียดดังนี้

1.1.1.1 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายบุคคล และบุคคล สัตว์ สิ่งของที่เป็นคู่ และมีส่วนขยายแสดงความหมายบุคคล บุคคล สัตว์ สิ่งของ ที่เป็นพวกหรือหมู่ เรื่องหรือหัวข้อ ความเชื่อ โรคหรือความผิดปกติในร่างกายและยานพาหนะ พบคำประสมในโครงสร้างนี้ จำนวน 12 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพต่อไปนี้

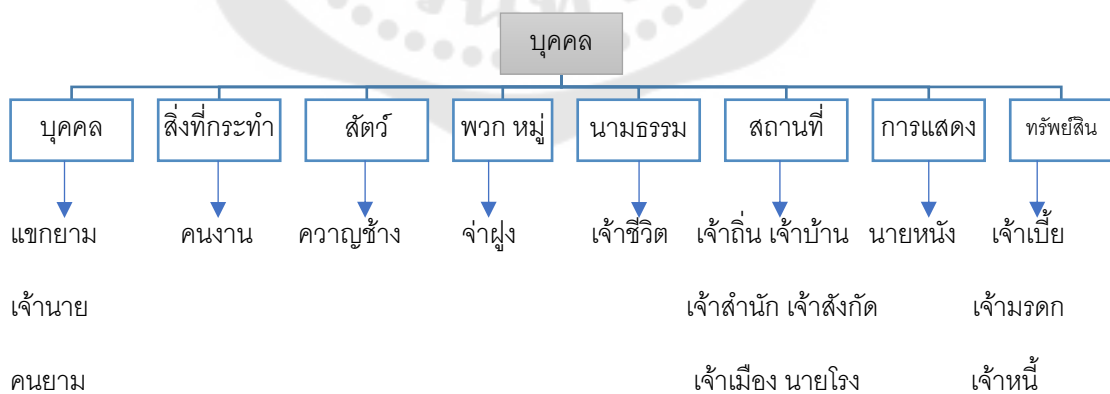

1.1.1.2 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายบุคคล และมี ส่วนขยายแสดงความหมายสถานที่และความเชื่อ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 11 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพต่อไปนี้

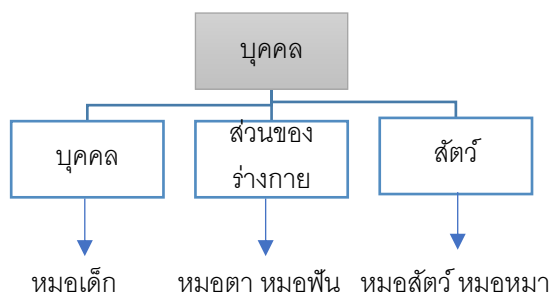

คนคู่ก คนสวน มนุษย์อวกาศ พุทธสวรรณค์
 แยกเมือง เด็กวัด พ่อครัว พ่อบ้าน
 เพื่อนบ้าน ลูกศิษย์วัด พรานป่า

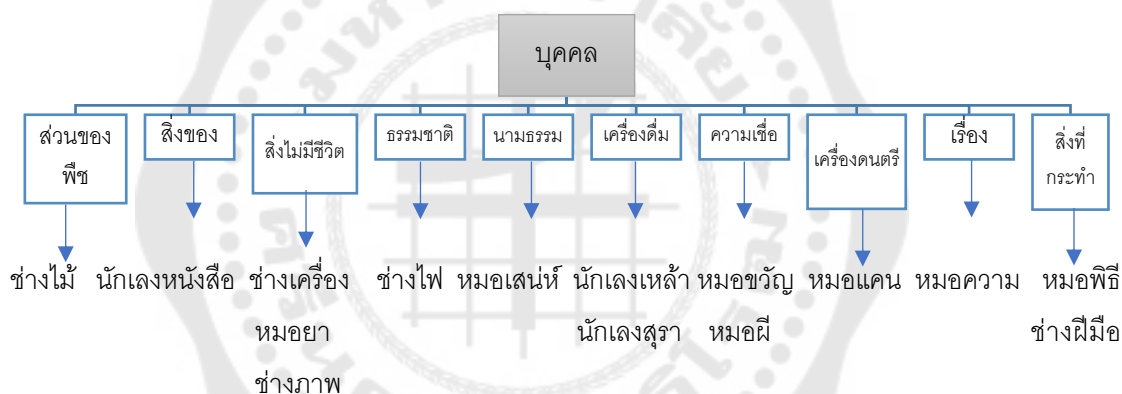
1.1.1.3 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายบุคคล และมี ส่วนขยายแสดงความหมายบุคคล บุคคล สัตว์ สิ่งของที่เป็นพวกหรือหมู่ สัตว์ สิ่งที่ทำ สิ่งที่เป็นนามธรรม สถานที่ ทรัพย์สินและการแสดง พบคำประสมโครงสร้างนี้จำนวน 17 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพต่อไปนี้

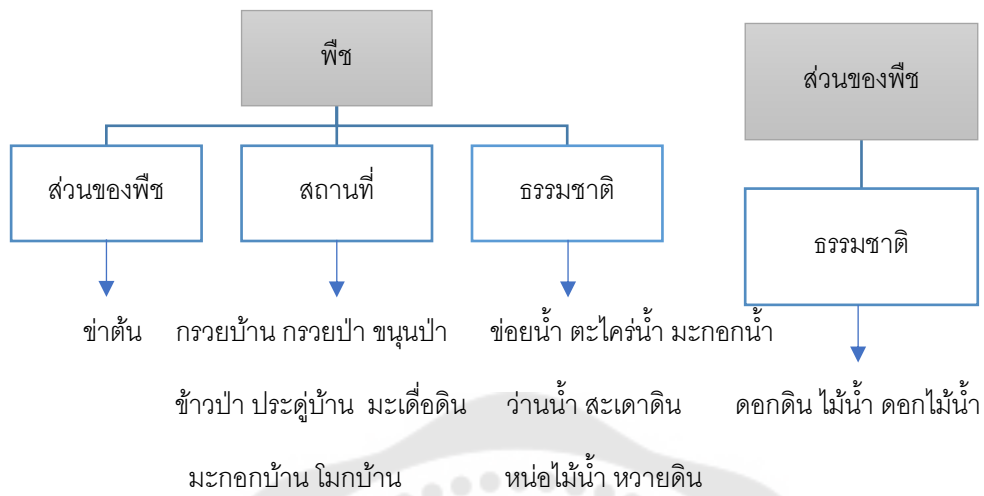
1.1.1.4 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายบุคคล และมี ส่วนขยาย แสดงความหมายบุคคล ส่วนของร่างกาย และสัตว์ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 5 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพต่อไปนี้

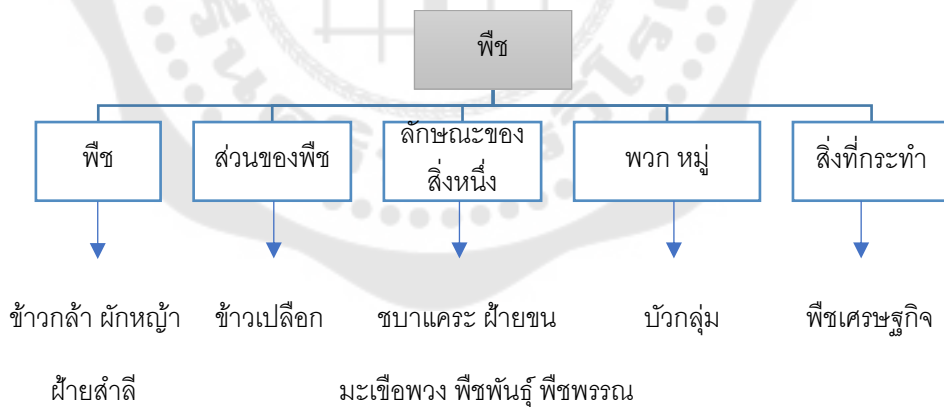
1.1.1.5 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายบุคคล และมี ส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของพืช สัตว์ สิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต สิ่งที่เป็นนามธรรม เครื่องดื่ม ความเชื่อ เครื่องดนตรี เรื่องหรือหัวข้อและสิ่งที่กระทำ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 15 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพต่อไปนี้

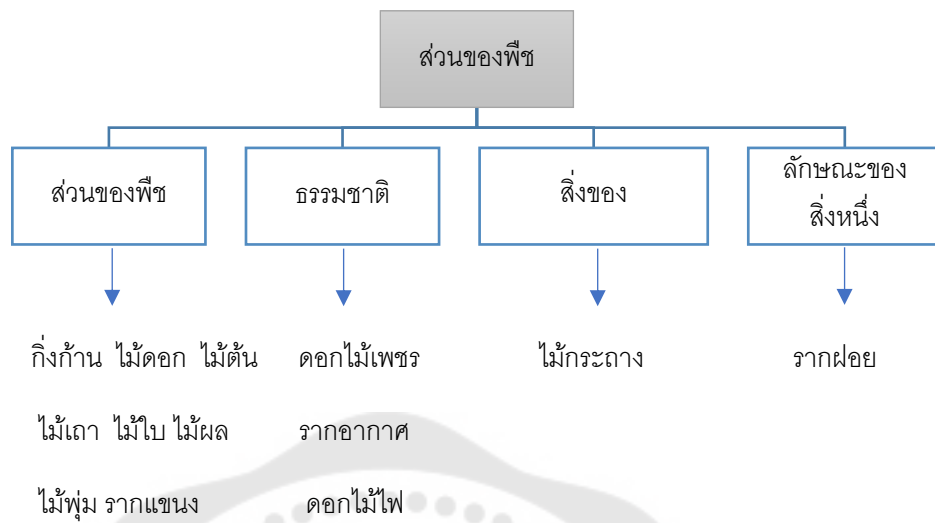

1.1.1.6 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายพืชและส่วนของพืช และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของพืช สถานที่ และธรรมชาติ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 19 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพต่อไปนี้

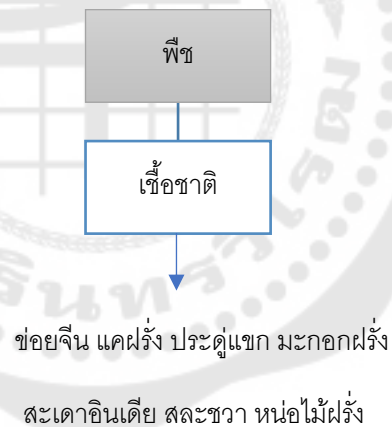

1.1.1.7 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายพืชและส่วนของพืช และมีส่วนขยายแสดงความหมายบุคคล สัตว์ สิ่งของที่เป็นพวกหรือหมู่ พืช ส่วนของพืช ลักษณะของสิ่งหนึ่ง สิ่งของเครื่องใช้ ธรรมชาติ และสิ่งที่กระทำ พบคำประสมโครงสร้างนี้ จำนวน 24 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพต่อไปนี้

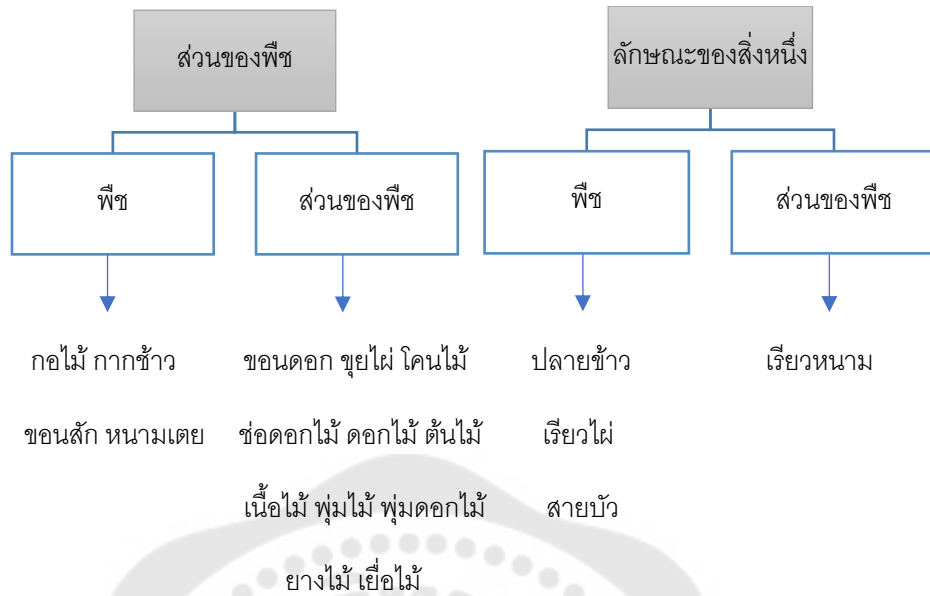

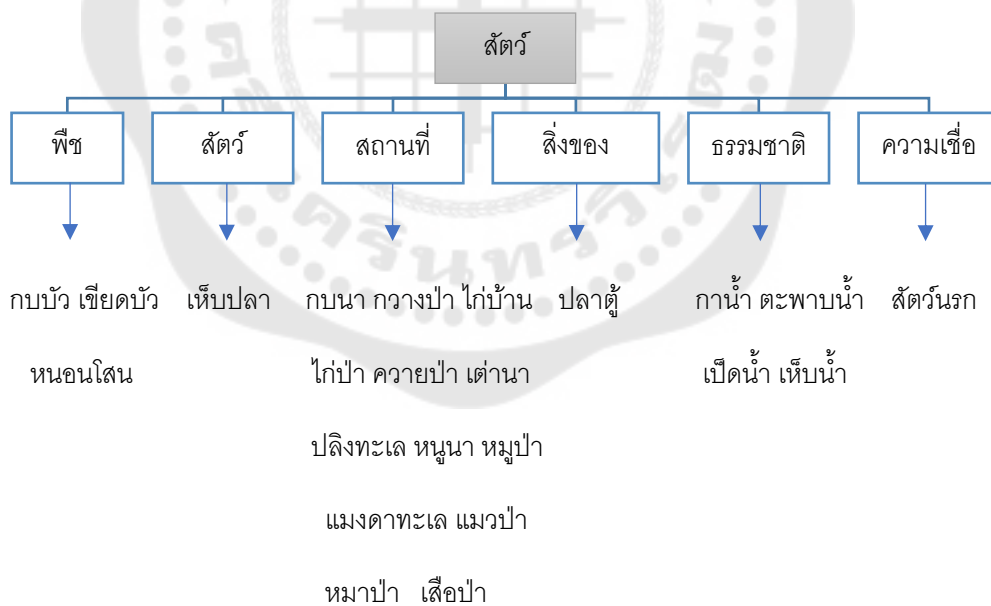
1.1.1.8 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายพืช และมีส่วนขยายแสดงความหมายเชื้อชาติ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 7 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพต่อไปนี้

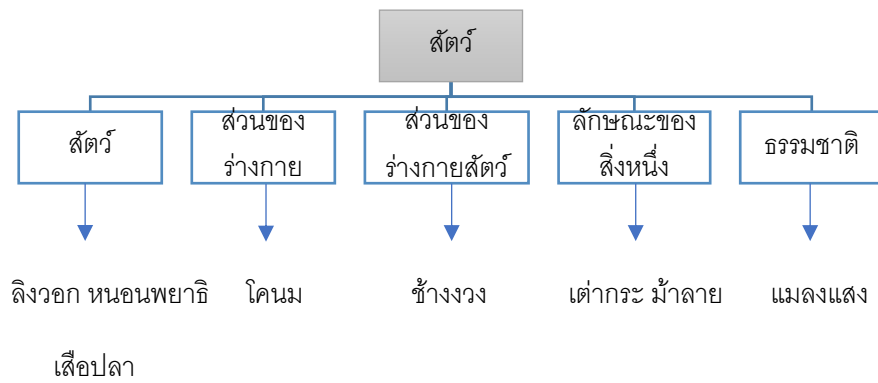
1.1.1.9 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของพืช และลักษณะของสิ่งหนึ่ง และมีส่วนขยายแสดงความหมายพืชและส่วนของพืช พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 19 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

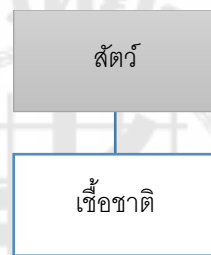
1.1.1.10 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสัตว์ และมี
ส่วนขยายแสดงความหมายพืช สัตว์ สถานที่ สิ่งของเครื่องใช้ ธรรมชาติ และความเชื่อ
พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 23 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

1.1.1.11 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสัตว์ และมี
ส่วนขยายแสดงความหมายสัตว์ ส่วนของร่างกาย ส่วนของร่างกายสัตว์ ลักษณะ
ของสิ่งหนึ่งและธรรมชาติ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 8 คำ โครงสร้างคำประสม
ปรากฏดังแผนภาพต่อไปนี้

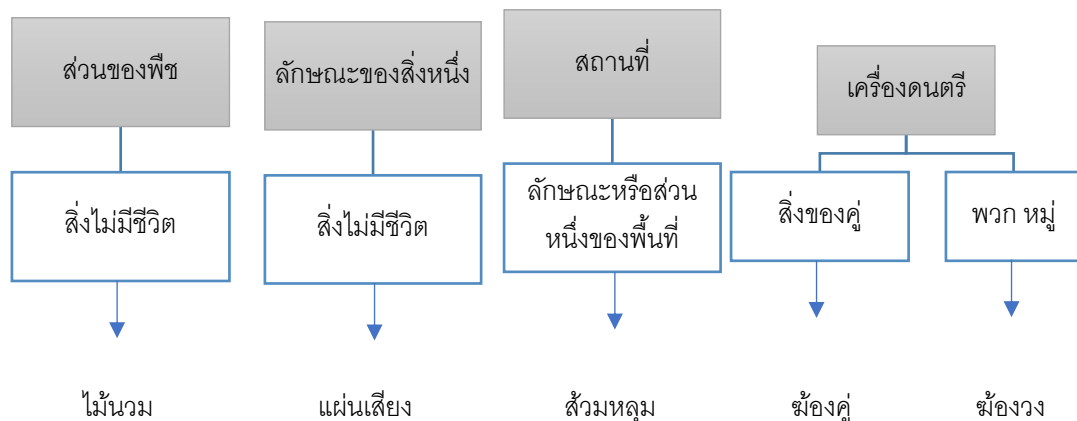

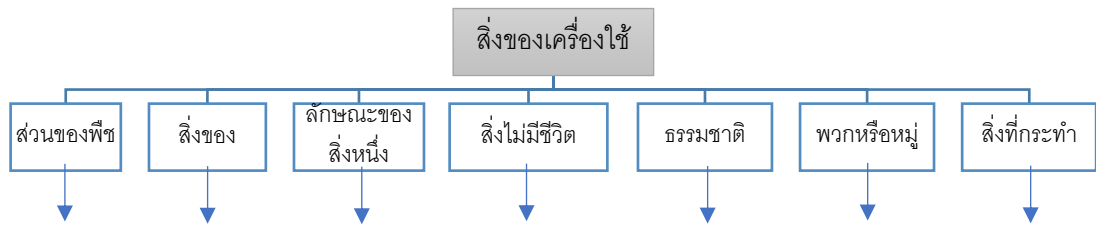
1.1.1.12 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสัตว์ และมี
ส่วนขยายแสดงความหมายเชื้อชาติ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 4 คำ โครงสร้าง
คำประสมปรากฏดังแผนภาพต่อไปนี้

ปลาจีน เบ็ดพม่า ยุงไทย ยุงอินเดีย

1.1.1.13 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของพืช สิ่งของ
เครื่องใช้ ลักษณะของสิ่งหนึ่ง เครื่องดนตรี และสถานที่ และมีส่วนขยายแสดงความหมาย
บุคคล สัตว์ สิ่งของที่เป็นพวกหรือหมู่ สิ่งที่เกิดจากร่างกาย ส่วนของพืช ลักษณะของสิ่ง
หนึ่ง ลักษณะหรือส่วนหนึ่งของสถานที่ สิ่งของเครื่องใช้ ธรรมชาติ และสิ่งไม่มีชีวิต
พบคำประสมจำนวน 32 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพต่อไปนี้

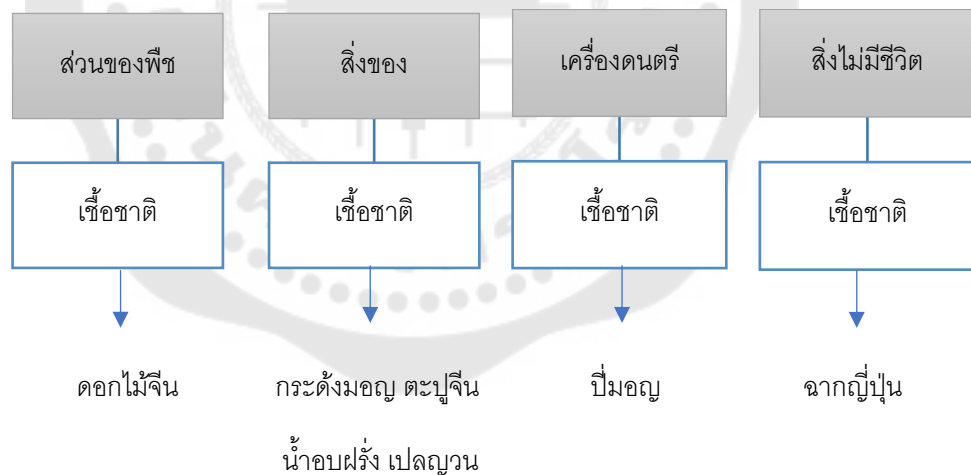
ผ้าลูกไม้ ขวดโหล เข็มหมุด กรวยเชิง กระຈกผ้า กังหันใบพัด ปืนลม ไต้ะหมู่ ปืนกล

ลูกไม้ เบ็ดราว ปืนยา กำไลแฉง ขันเชิง ตู้เพลง บรรทัดราง พัดลม

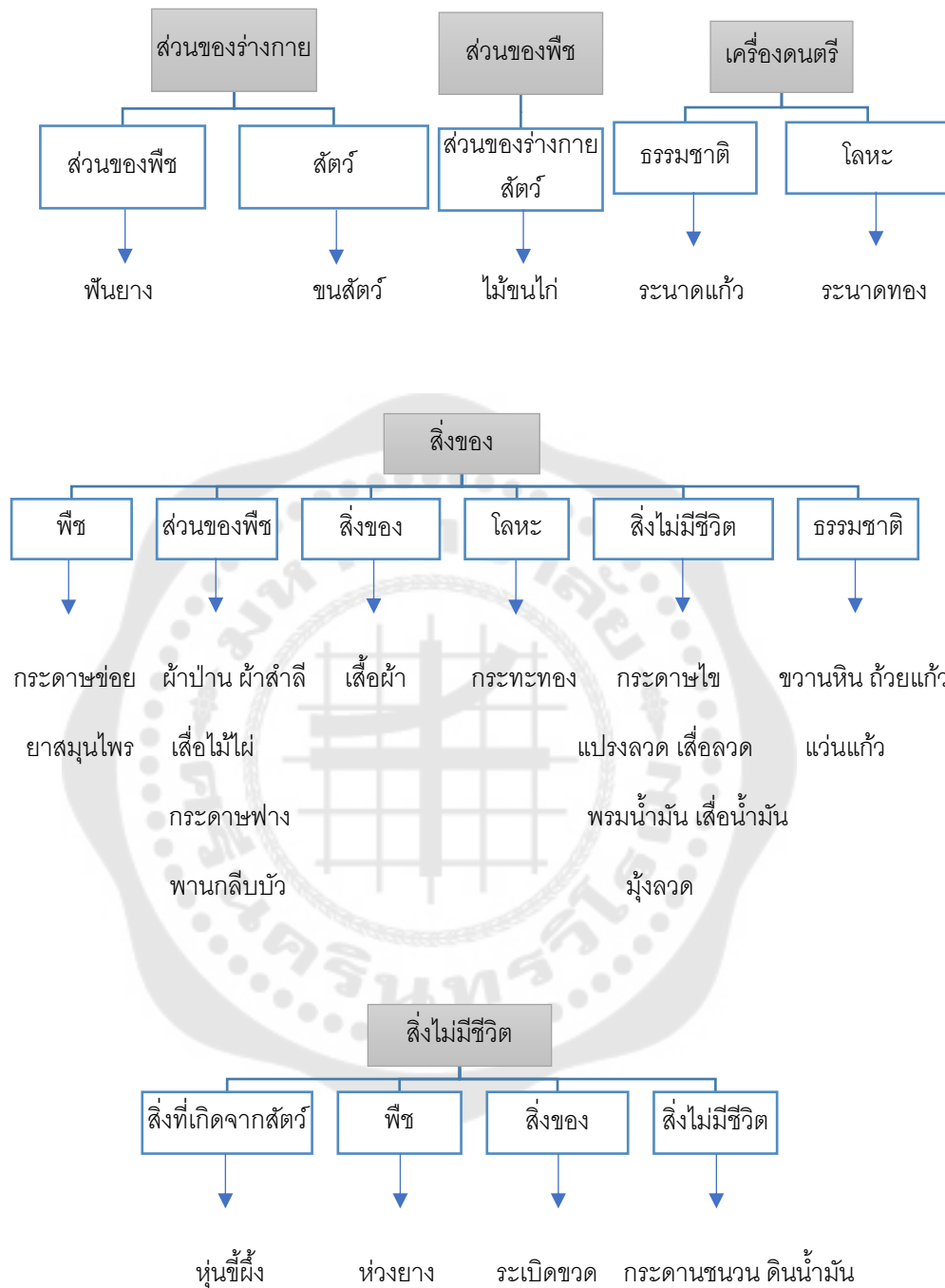
มีดดาบ ไหมพรม จานเชิง ตะปูเกลียว หีบเพลง หีบเสียง

ผ้าลาย แหวนรอบ ตู้เกม กระຈกเงา

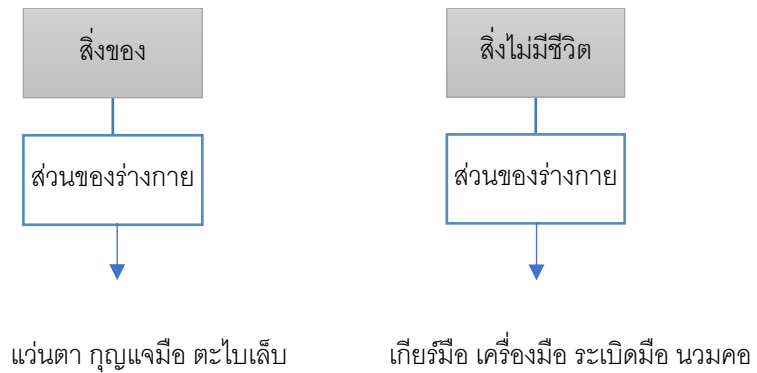
1.1.1.14 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของพืช สิ่งของ เครื่องใช้ เครื่องดนตรี และสิ่งไม่มีชีวิต และมีส่วนขยายแสดงความหมายเชื้อชาติ พบคำประสมโครงสร้างนี้ จำนวน 7 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

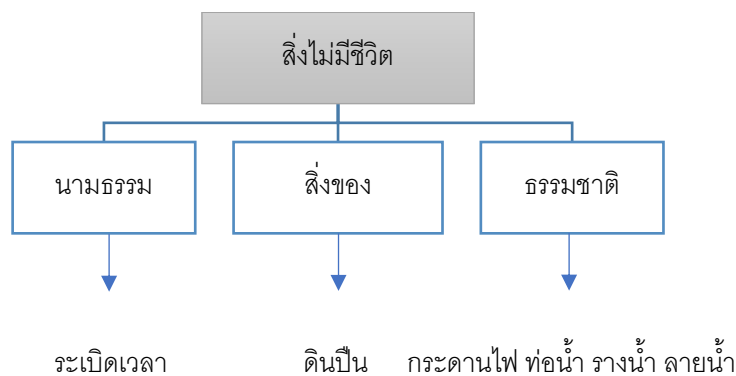
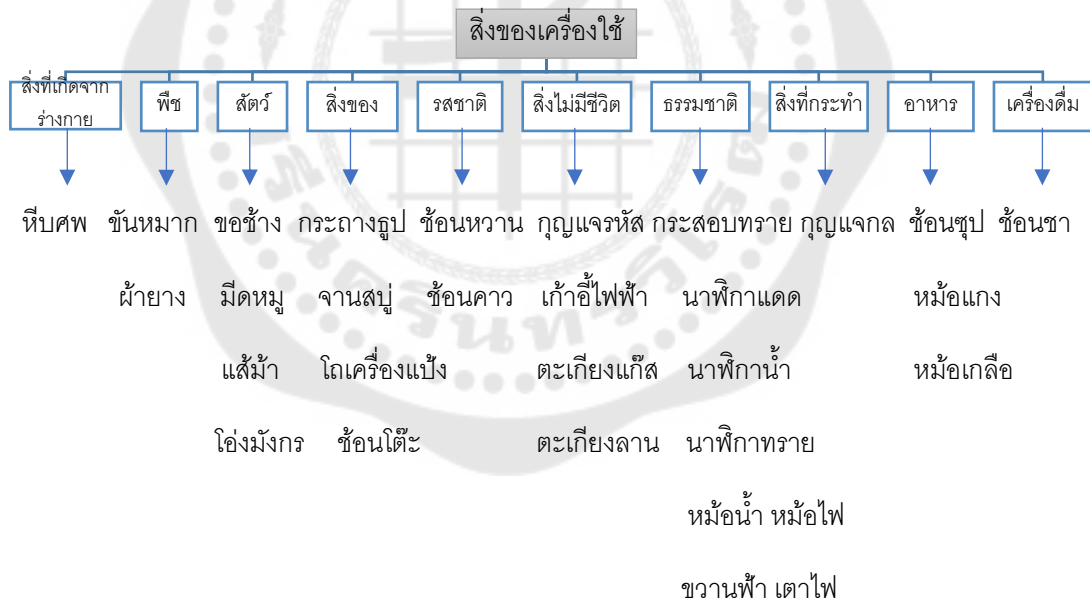
1.1.1.15 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย ส่วนของพืช สิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต และเครื่องดนตรี และมีส่วนขยายแสดงความหมายพืช ส่วนของพืช สัตว์ ส่วนของร่างกายสัตว์ สิ่งที่เกิดจากสัตว์ สิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต ธรรมชาติและโลหะ พบคำประสมจำนวน 28 คำ ปรากฏดังนี้

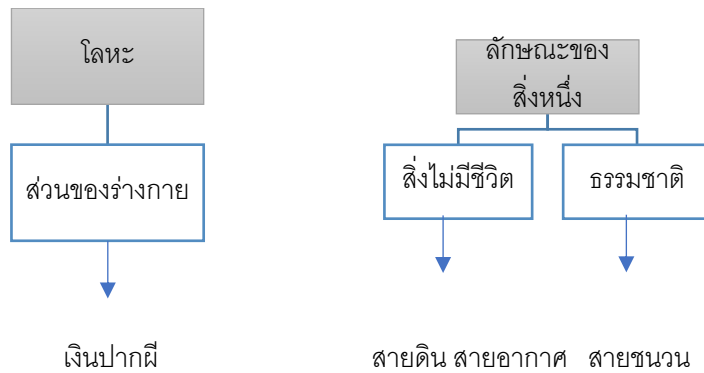

1.1.16 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ และสิ่งไม่มีชีวิต และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 7 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพต่อไปนี้

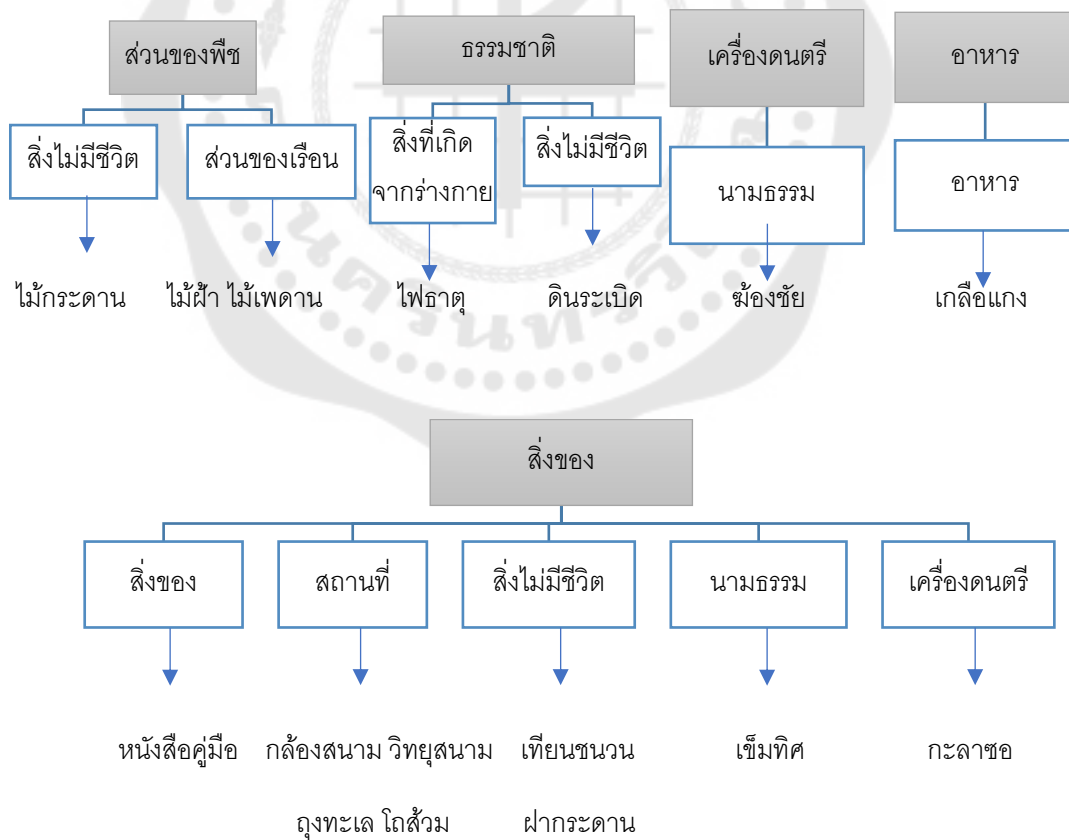

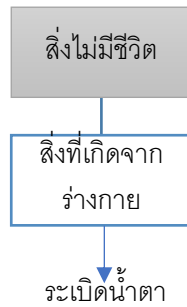
1.1.1.17 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ ลักษณะของสิ่งหนึ่ง โลหะ และสิ่งไม่มีชีวิต และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย สิ่งที่เกิดจากร่างกาย พืช สัตว์ สิ่งของเครื่องใช้ เครื่องดื่ม อาหาร รสชาติ สิ่งไม่มีชีวิต สิ่งที่ทำ ธรรมชาติและสิ่งที่เป็นนามธรรม พบคำประสมในโครงสร้างนี้ จำนวน 40 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังนี้

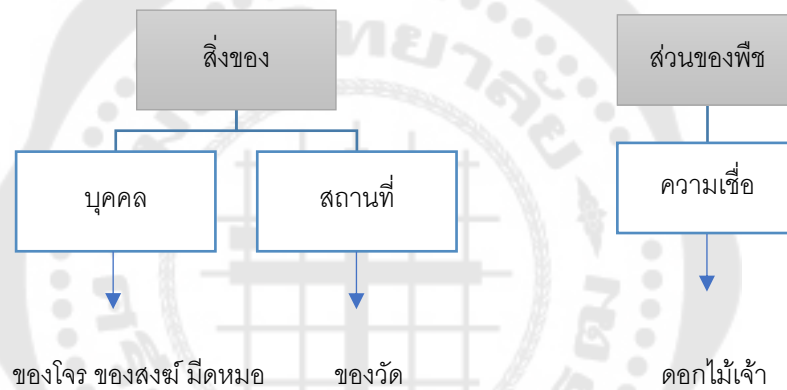

1.1.1.18 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของพืช สิ่งของ เครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต ธรรมชาติ เครื่องดนตรีและอาหาร และมีส่วนขยายแสดงความหมาย สิ่งที่เกิดจากร่างกาย อาหาร สิ่งของเครื่องใช้ ส่วนประกอบของเรือนหรืออาคาร สถานที่ สิ่งไม่มีชีวิต เครื่องดนตรี และสิ่งที่เป็นนามธรรม พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 17 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพต่อไปนี้

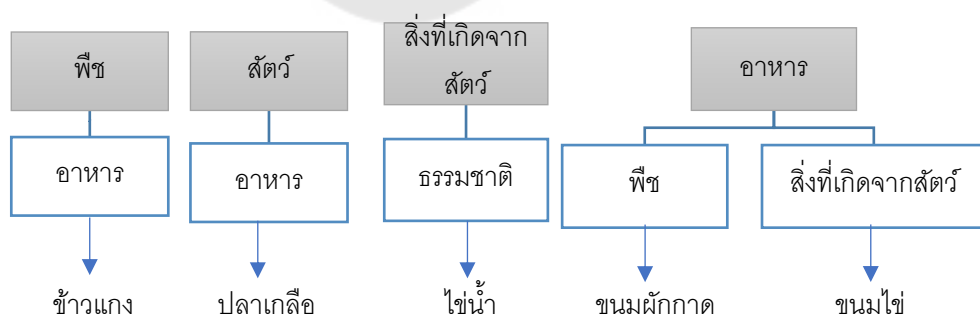

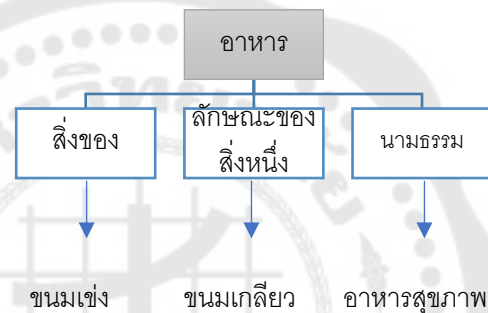
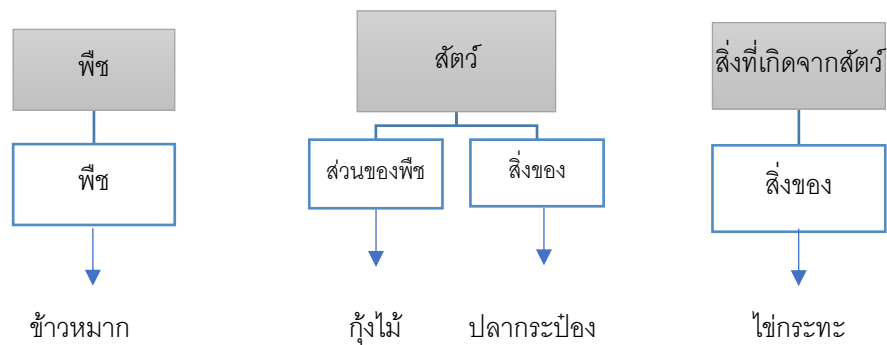
1.1.1.19 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของพืช สิ่งของ เครื่องใช้ และมี ส่วนขยายแสดงความหมายบุคคล สถานที่ และความเชื่อ พบคำประสม ในโครงสร้างนี้จำนวน 5 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพต่อไปนี้

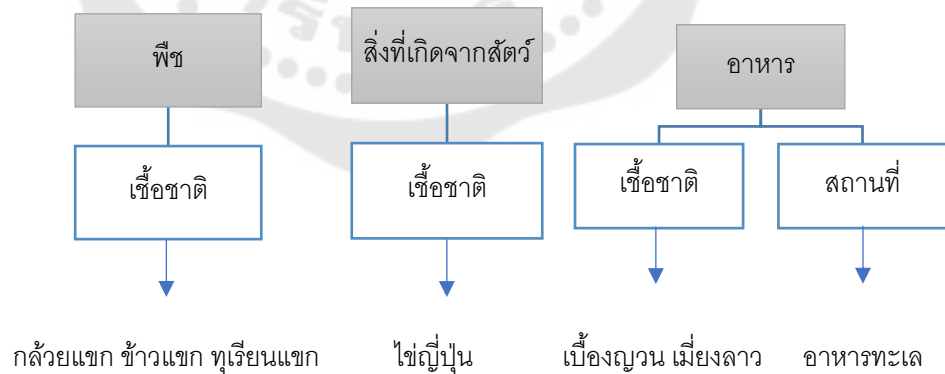
1.1.1.20 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายอาหาร พืช สัตว์ และสิ่งที่เกิดจากสัตว์ และมีส่วนขยายแสดงความหมายพืช สิ่งที่เกิดจากสัตว์ อาหาร และธรรมชาติ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 5 คำ ปรากฏดังแผนภาพ

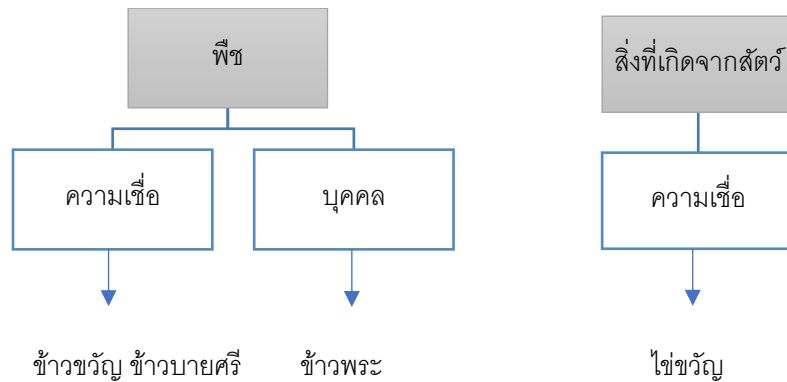
1.1.1.21 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายอาหาร พืช สัตว์ และสิ่งที่เกิดจากสัตว์ และมีส่วนขยายแสดงความหมายพืช สิ่งของเครื่องใช้ ลักษณะของ สิ่งหนึ่ง และสิ่งที่เป็นนามธรรม พบคำประสมจำนวน 7 คำ ดังนี้

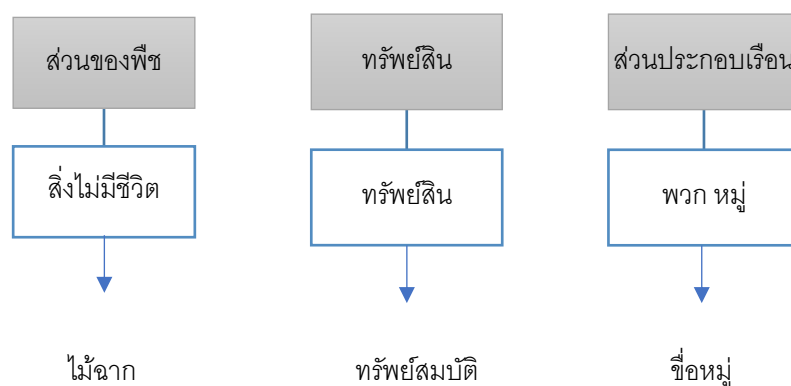
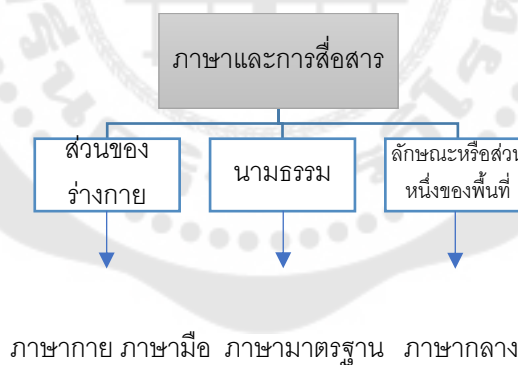
1.1.1.22 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายอาหาร พืช และสิ่งที่เกิดจากสัตว์ และมีส่วนขยายแสดงความหมายเชื้อชาติและสถานที่ พบคำประสมโครงสร้างนี้จำนวน 7 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

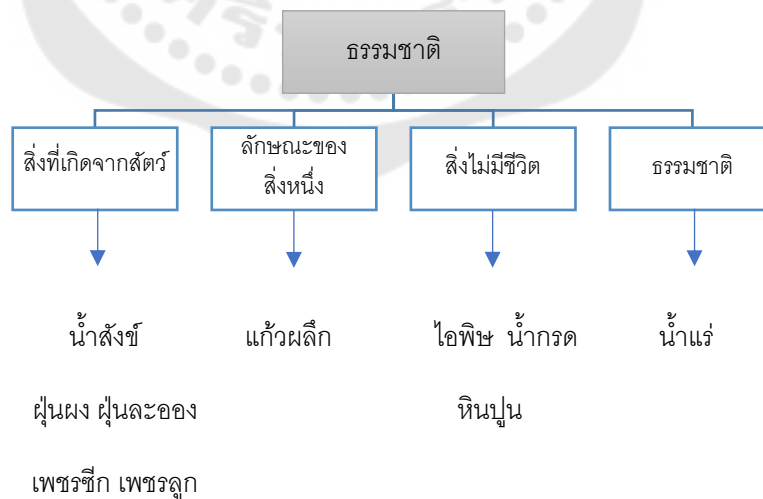
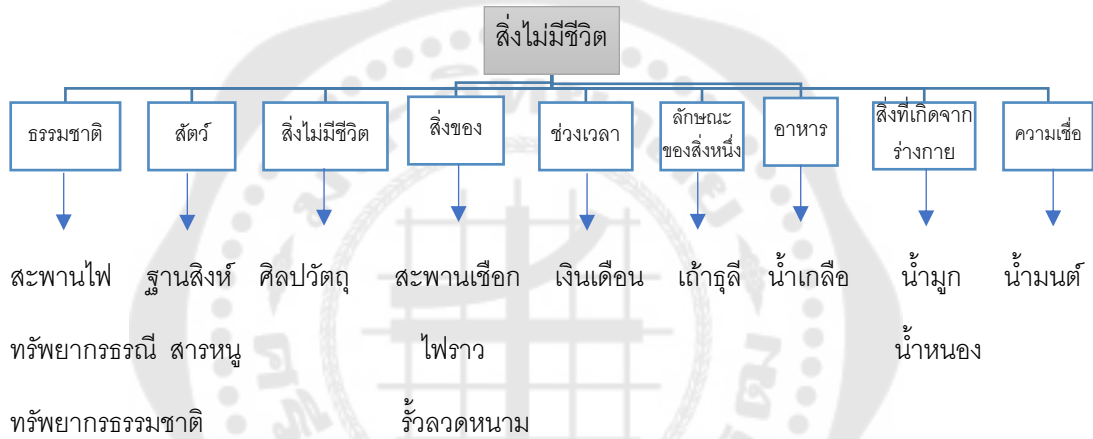
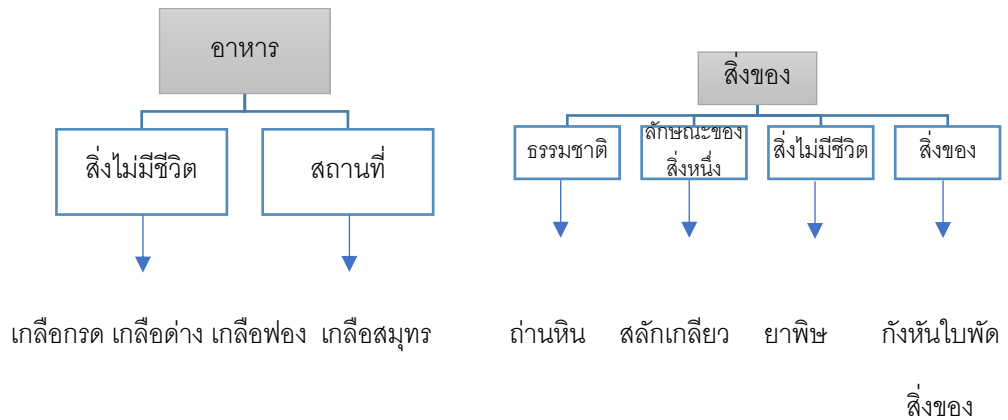

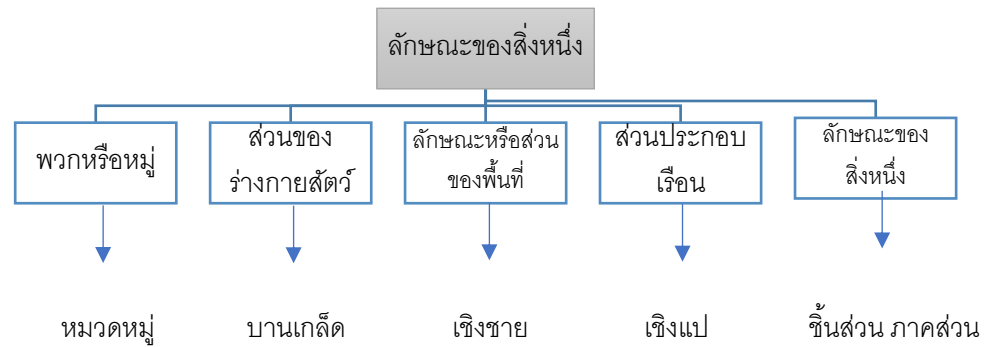
1.1.1.23 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายพืชและสิ่งที่เกิดจากสัตว์ และมีส่วนขยายแสดงความหมายบุคคลและความเชื่อ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 4 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

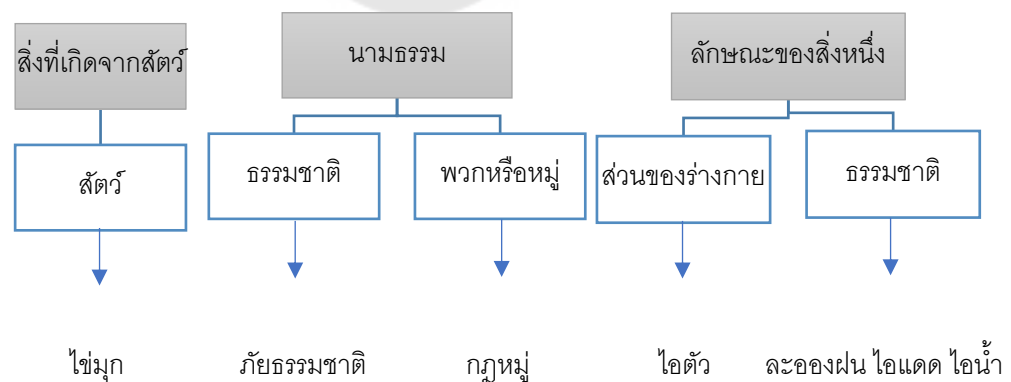
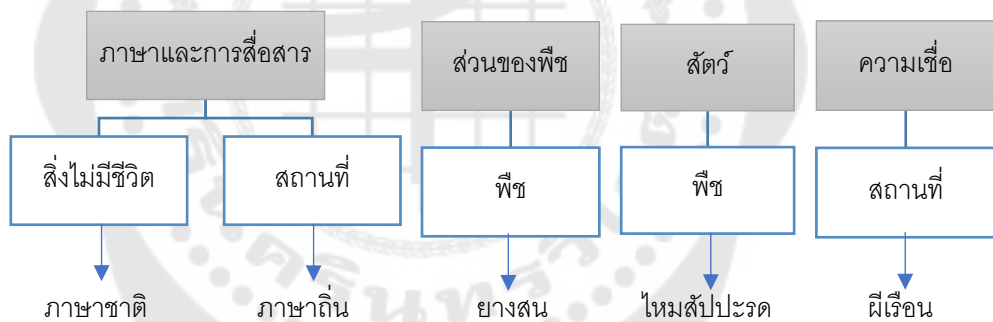
1.1.1.24 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายภาษา และการสื่อสาร ส่วนของพืช สัตว์ อาหาร สิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต ทรัพย์สิน ส่วนประกอบของเรือนหรืออาคาร ลักษณะของสิ่งหนึ่ง ธรรมชาติ และมีส่วนขยาย แสดงความหมายบุคคล สัตว์ สิ่งของที่เป็นพวกหรือหมู่ ส่วนของร่างกาย สิ่งที่เกิดจากร่างกาย ส่วนของพืช สัตว์ ส่วนของร่างกายสัตว์ สิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต ส่วนประกอบของเรือนหรืออาคาร ลักษณะหรือส่วนหนึ่งของพื้นที่ ลักษณะของสิ่งหนึ่ง ธรรมชาติ อาหาร โลหะ สถานที่ สิ่งที่เป็นนามธรรม และความเชื่อ พบคำประสมโครงสร้างนี้จำนวน 47 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังนี้

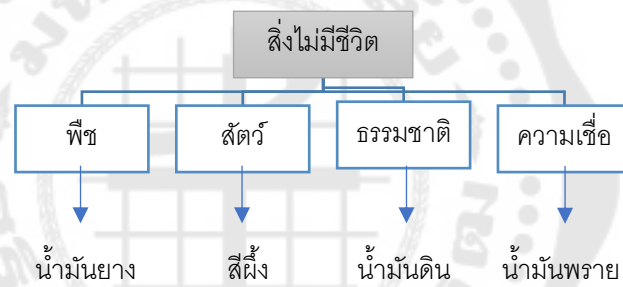
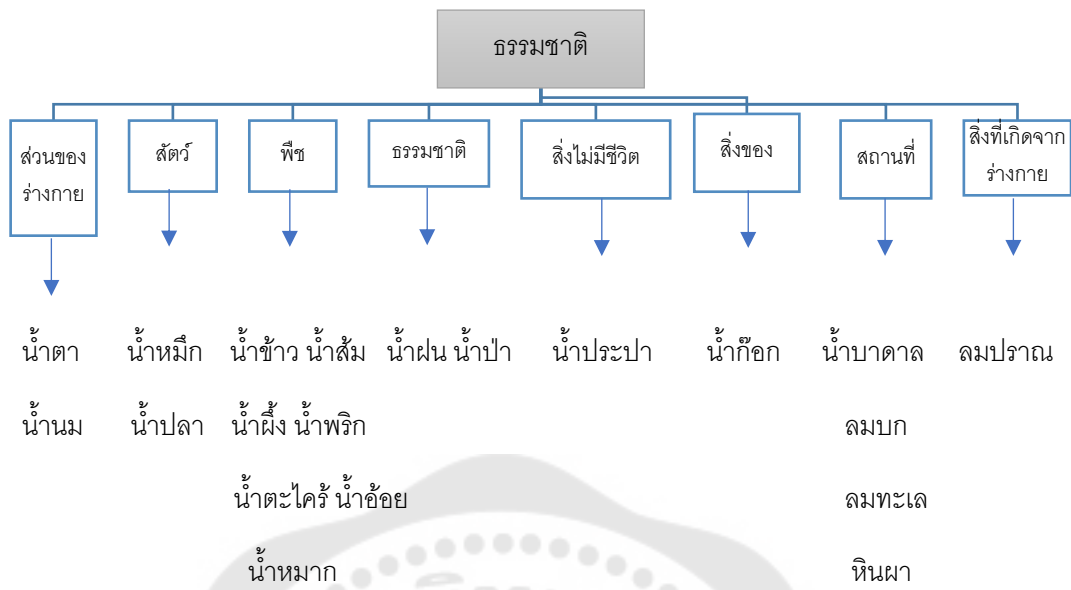

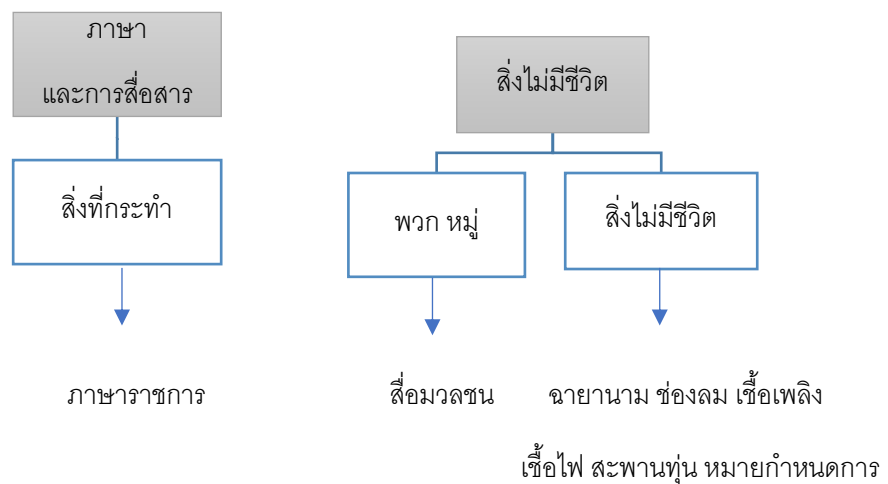

1.1.1.25 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายภาษาและการสื่อสาร ส่วนของพืช สัตว์ สิ่งที่เกิดจากสัตว์ สิ่งไม่มีชีวิต ธรรมชาติ สิ่งที่เป็นนามธรรม ความเชื่อ ลักษณะของสิ่งหนึ่ง และมีส่วนขยายแสดงความหมายบุคคล สัตว์ สิ่งของที่เป็นพวกหรือหมู่ ส่วนของร่างกาย สิ่งที่เกิดจากร่างกาย พืช ส่วนของพืช ความหมายสัตว์ ลักษณะของสิ่งหนึ่ง สิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต ธรรมชาติ ความเชื่อ และสถานที่ พบคำประสมจำนวน 36 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภูมิต่อไปนี้

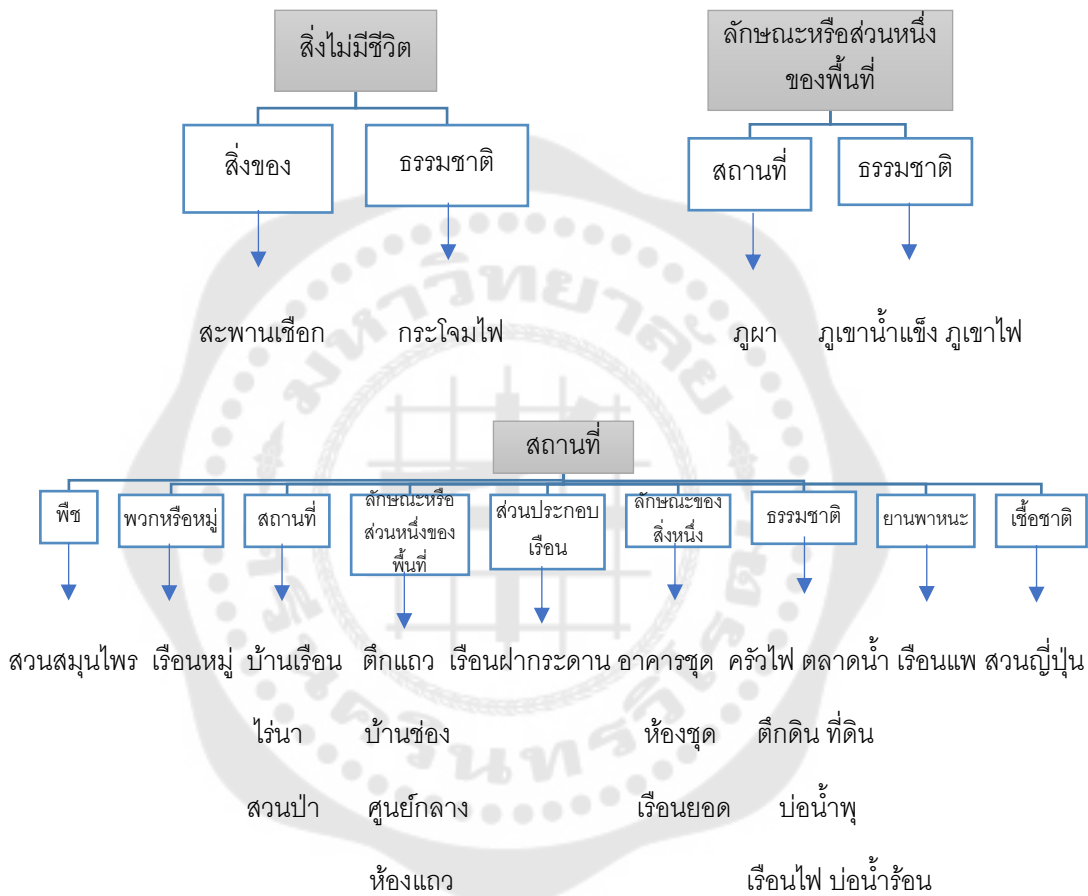

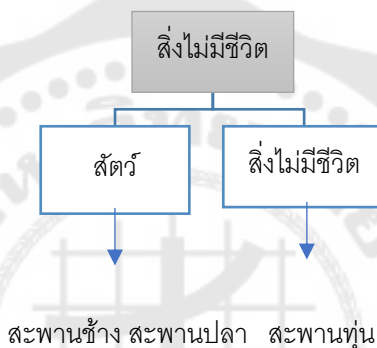
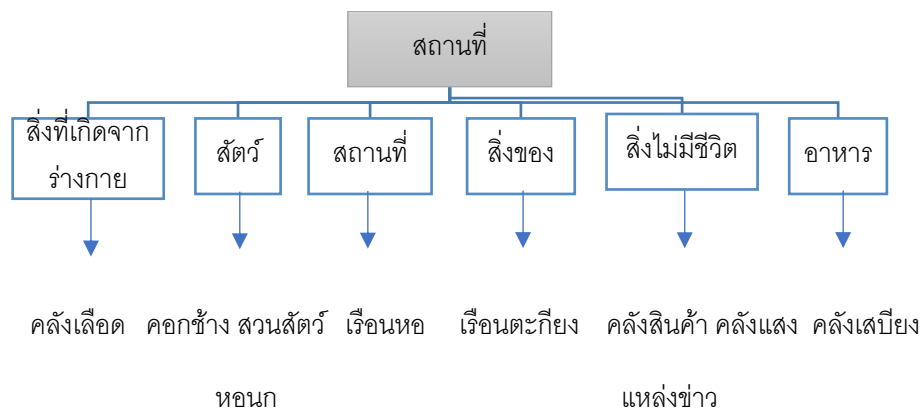
1.1.1.26 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายภาษาและการสื่อสาร และสิ่งไม่มีชีวิตและมีส่วนขยายแสดงความหมายบุคคล สัตว์ สิ่งของที่เป็นพวกหรือหมู่ สิ่งไม่มีชีวิต และสิ่งที่กระทำ พบคำประสมจำนวน 8 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังนี้

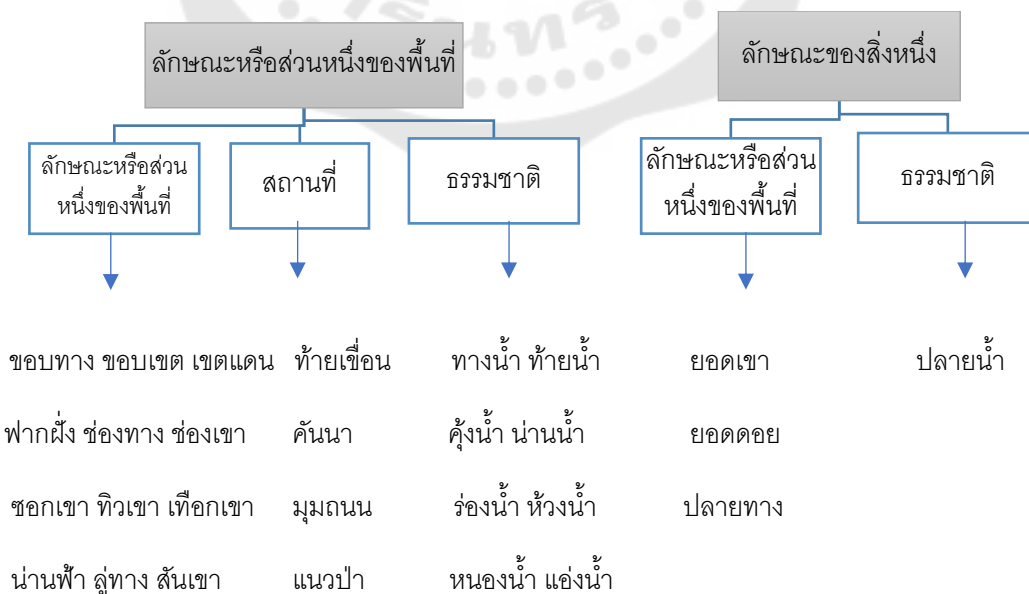
1.1.1.27 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสิ่งไม่มีชีวิต สถานที่ และลักษณะหรือส่วนหนึ่งของพื้นที่ และมีส่วนขยายแสดงความหมายบุคคล สัตว์ สิ่งของ ที่เป็นพวกหรือหมู่ พืช สิ่งไม่มีชีวิต สถานที่ ธรรมชาติ ลักษณะของสิ่งหนึ่ง ลักษณะ หรือส่วนหนึ่งของพื้นที่ ส่วนประกอบของเรือนหรืออาคาร ยานพาหนะและเชื้อชาติ พบคำประสมจำนวน 27 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

1.1.1.28 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสถานที่ และสิ่งไม่มีชีวิต และมีส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งที่เกิดจากร่างกาย สัตว์ สิ่งของ เครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต อาหารและสถานที่พบคำประสมจำนวน 13 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังนี้

1.1.1.29 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายลักษณะหรือส่วนหนึ่งของพื้นที่และลักษณะของสิ่งหนึ่ง และมีส่วนขยายแสดงความหมายธรรมชาติสถานที่และลักษณะหรือส่วนหนึ่งของพื้นที่ พบคำประสมจำนวน 28 คำ ดังแผนภาพ

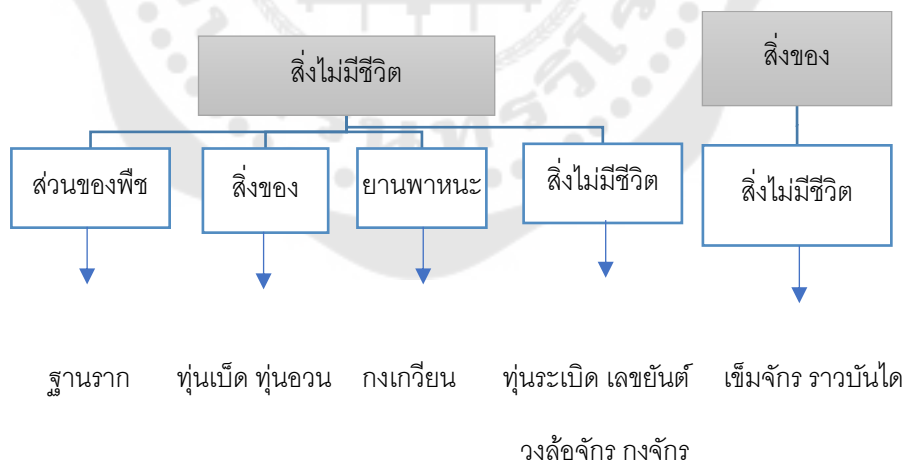

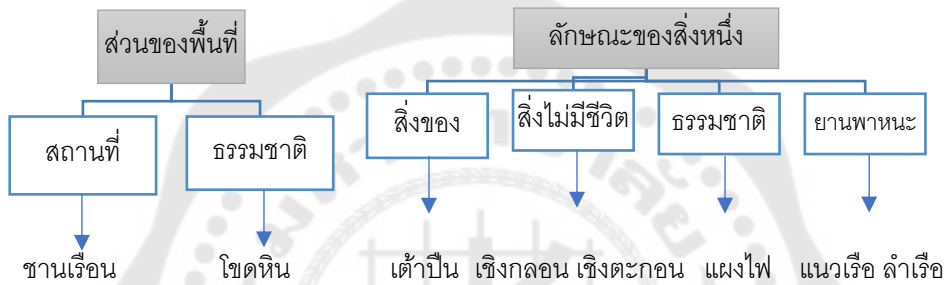
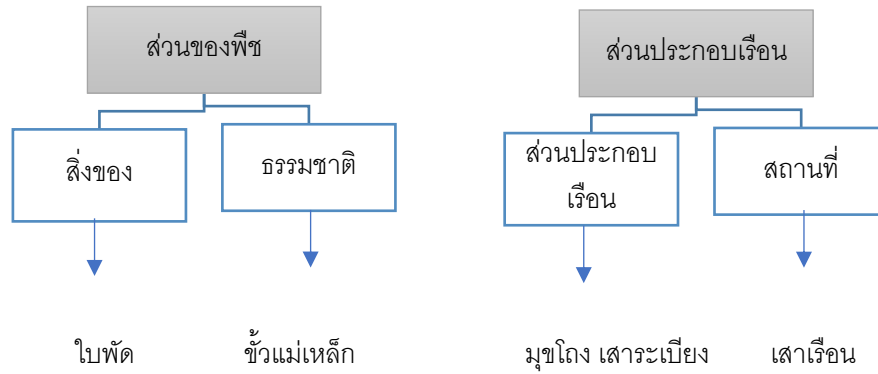
1.1.1.30 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสถานที่ และมี
ส่วนขยายแสดงความหมายสถานที่ พบคำประสมจำนวน 2 คำ โครงสร้างคำประสม
ปรากฏดังนี้

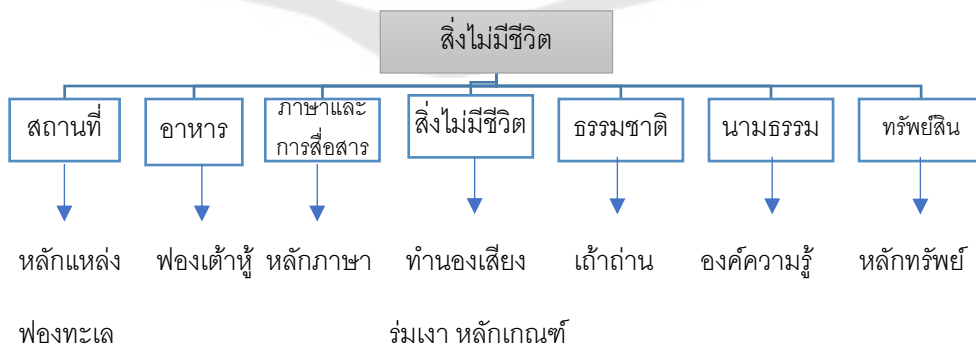
กระท่อมนา โรงเรียน

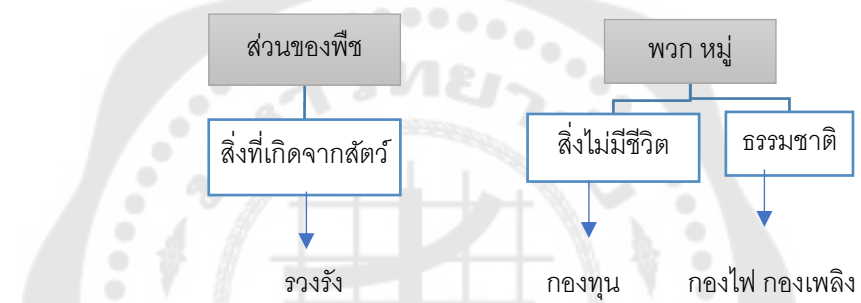
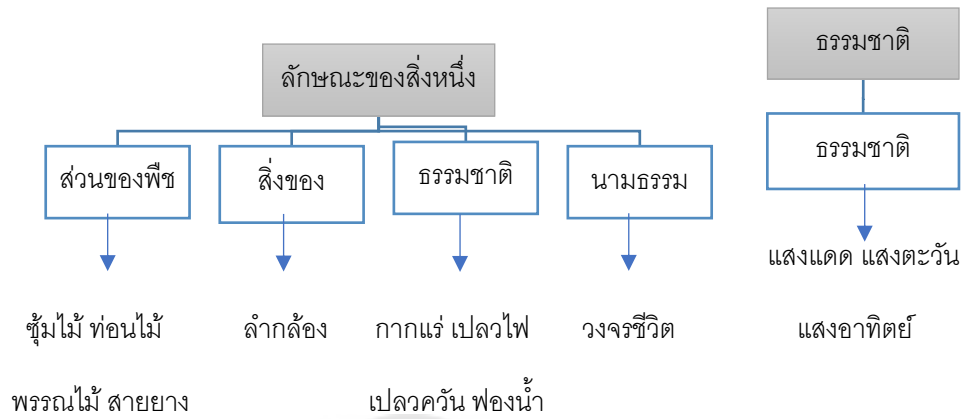
1.1.1.31 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของพืช
ลักษณะของสิ่งหนึ่ง สิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต ส่วนประกอบของเรือนหรืออาคาร และมี
ส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของพืช สิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต ธรรมชาติ
ส่วนประกอบของเรือน อาคารและยานพาหนะ และสถานที่ พบคำประสมโครงสร้างนี้
จำนวน 23 คำ ดังนี้

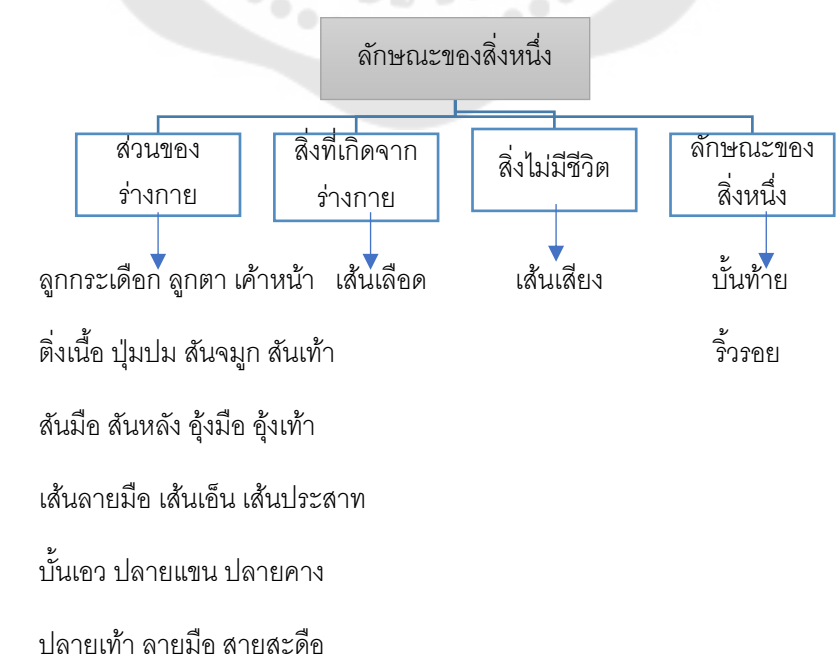

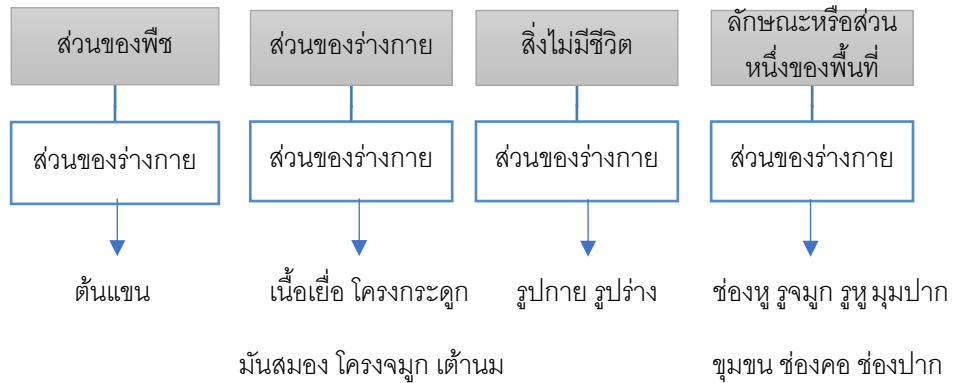
1.1.1.32 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายบุคคล สัตว์ สิ่งของ ที่เป็นพวกหรือหมู่ ส่วนของพืช สิ่งไม่มีชีวิต ธรรมชาติ และลักษณะของสิ่งหนึ่ง และมี ส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งที่เกิดจากร่างกาย ภาษาและการสื่อสาร ส่วนของพืช สิ่งที่เกิดจากสัตว์ สิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต ธรรมชาติ ทรัพย์สิน สิ่งที่เป็นนามธรรม อาหาร และสถานที่ พบคำประสมจำนวน 27 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

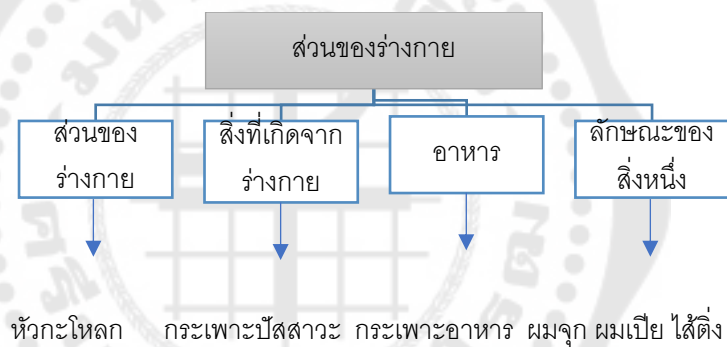

1.1.1.33 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย ส่วนของพืช ลักษณะของสิ่งหนึ่ง และสิ่งไม่มีชีวิต และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย สิ่งที่เกิดจากร่างกาย สิ่งไม่มีชีวิต ลักษณะหรือส่วนหนึ่งของพื้นที่ และลักษณะของสิ่งหนึ่ง พบคำประสมโครงสร้างนี้ จำนวน 39 คำ ดังแผนภาพ

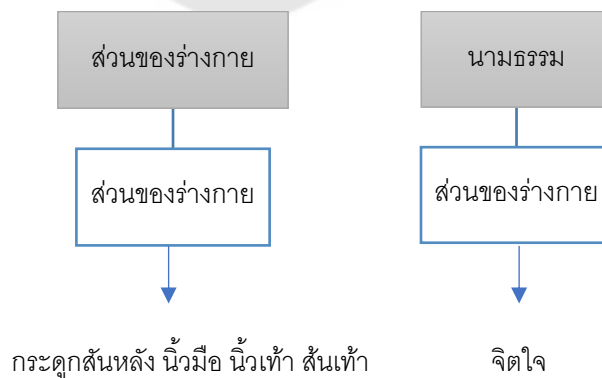

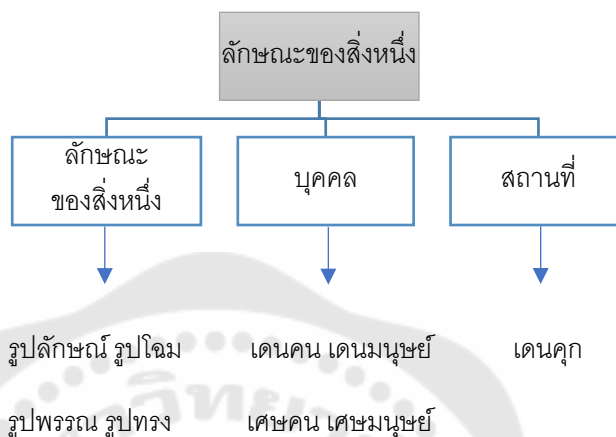
1.1.1.34 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย สิ่งที่เกิดจากร่างกาย ลักษณะของสิ่งหนึ่งและอาหาร พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 6 คำ ดังนี้

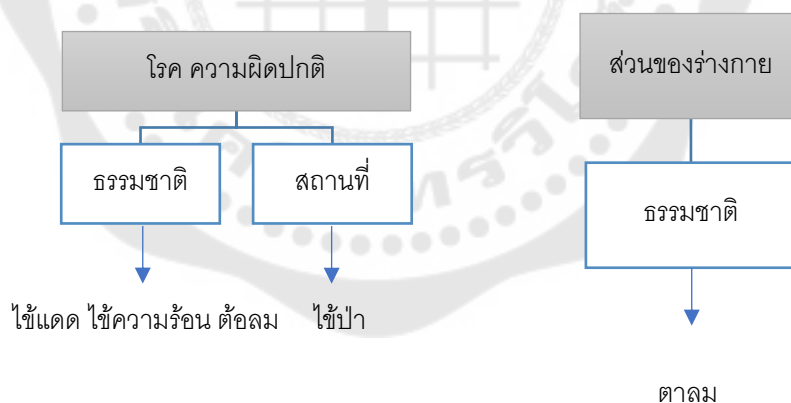
1.1.1.35 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย และสิ่งที่เป็นนามธรรม และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 5 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

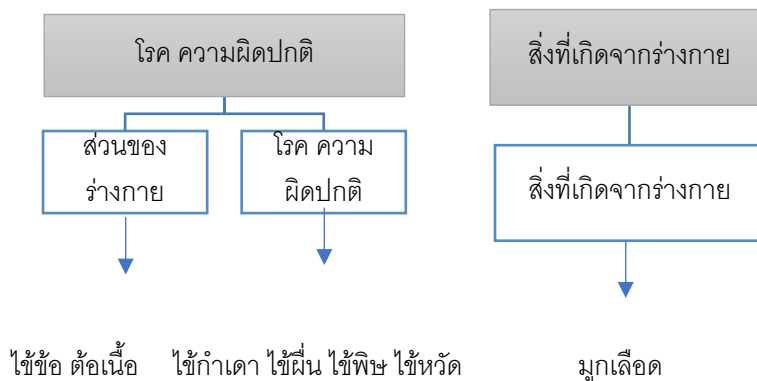
1.1.1.36 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายลักษณะของสิ่งหนึ่ง และมีส่วนขยายแสดงความหมายลักษณะของสิ่งหนึ่ง พบคำประสมในโครงสร้างนี้ จำนวน 9 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

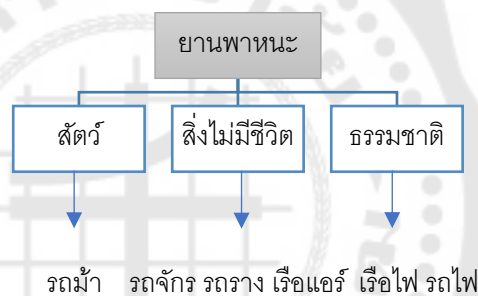
1.1.1.37 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายโรคหรือความผิดปกติในร่างกายและส่วนของร่างกาย และมีส่วนขยายแสดงความหมายธรรมชาติและสถานที่ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 5 คำ ดังนี้

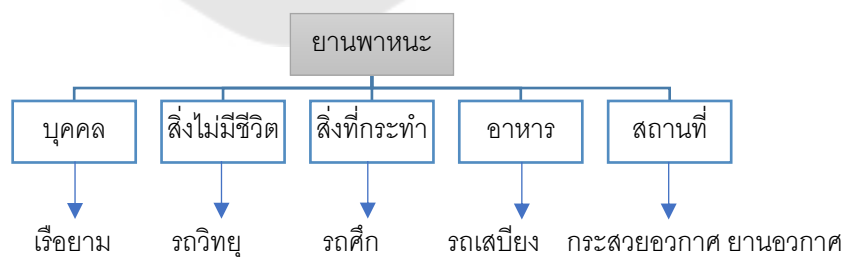
1.1.1.38 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายโรคหรือความผิดปกติในร่างกายและสิ่งที่เกิดจากร่างกาย และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย สิ่งที่เกิดจากร่างกาย และโรคหรือความผิดปกติในร่างกาย พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 7 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

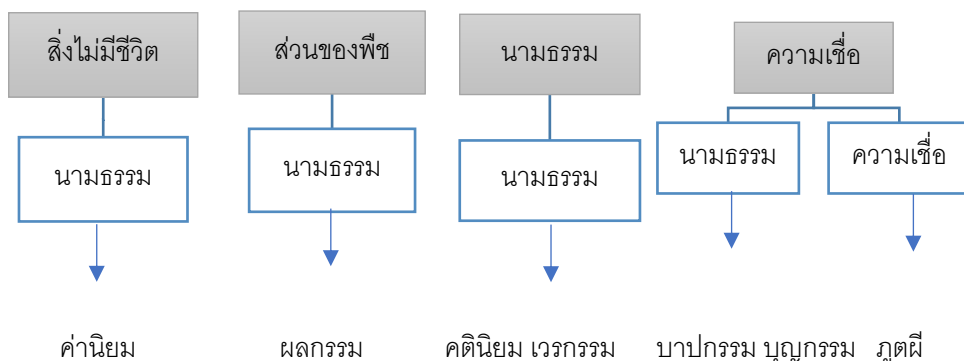
1.1.1.39 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายยานพาหนะ และมี
 ส่วนขยายแสดงความหมายสัตว์ ธรรมชาติและสิ่งไม่มีชีวิต พบคำประสมจำนวน 6 คำ

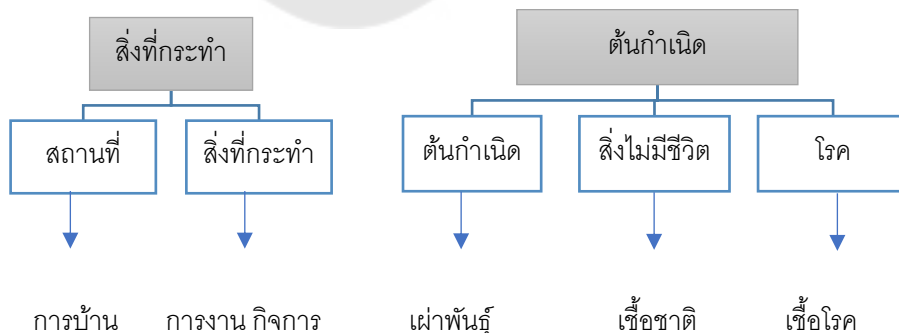
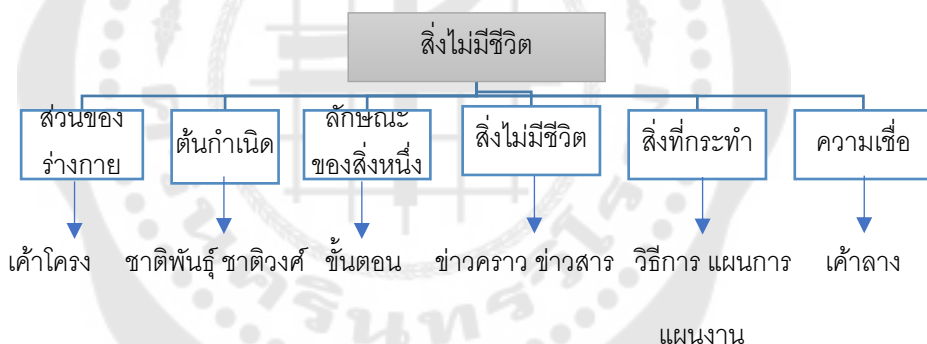
1.1.1.40 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายยานพาหนะ และมี
 ส่วนขยายแสดงความหมายบุคคล สิ่งไม่มีชีวิต สิ่งที่ทำ อาหาร และสถานที่
 พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 6 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

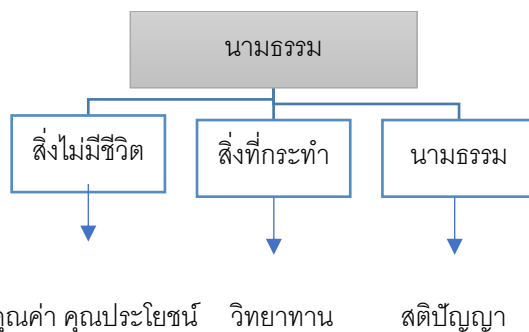
1.1.1.41 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของพืช
 สิ่งไม่มีชีวิต สิ่งที่เป็นนามธรรมและความเชื่อ และมีส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งที่เป็น
 นามธรรม และความเชื่อ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 7 คำ โครงสร้างคำประสม
 ปรากฏดังนี้

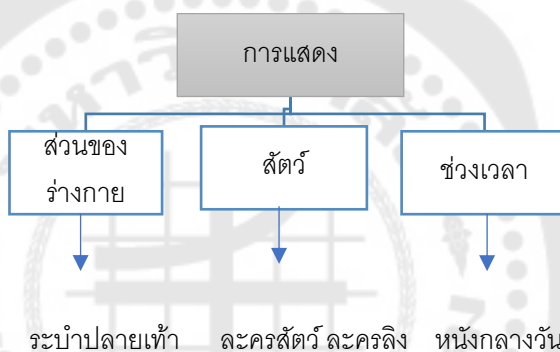
1.1.1.42 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสิ่งที่กระทำ
 สิ่งไม่มีชีวิต สิ่งที่เป็นนามธรรม ต้นกำเนิด ลักษณะหรือส่วนหนึ่งของพื้นที่ และมีส่วนขยาย
 แสดงความหมายส่วนของร่างกาย โรคหรือความผิดปกติในร่างกาย สิ่งทีกระทำ
 สิ่งไม่มีชีวิต ลักษณะของสิ่งหนึ่ง ลักษณะหรือส่วนหนึ่งของพื้นที่ สิ่งที่เป็นนามธรรม
 ความเชื่อ สถานที่ และต้นกำเนิด พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 23 คำ ดังนี้

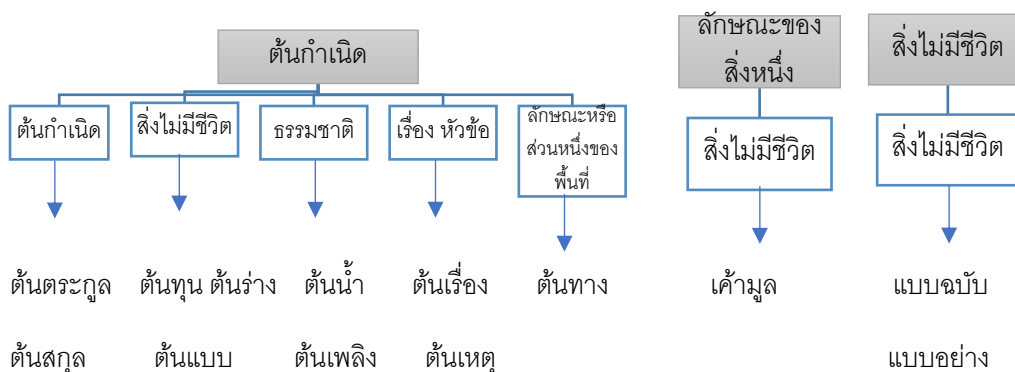
กิจธุระ กิจวัตร เล่ห์กล

1.1.1.43 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายการแสดง และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย สัตว์ และช่วงเวลา พบคำประสมโครงสร้างนี้จำนวน 4 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

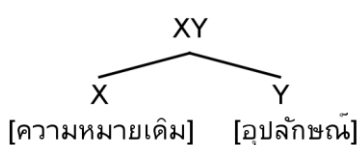

1.1.1.44 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนแรกหรือต้นกำเนิด สิ่งไม่มีชีวิตและลักษณะของสิ่งหนึ่ง และมีส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งไม่มีชีวิต ธรรมชาติ ส่วนแรกหรือต้นกำเนิด เรื่องหรือหัวข้อ และลักษณะหรือส่วนหนึ่งของพื้นที่ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 13 คำ ดังแผนภาพ

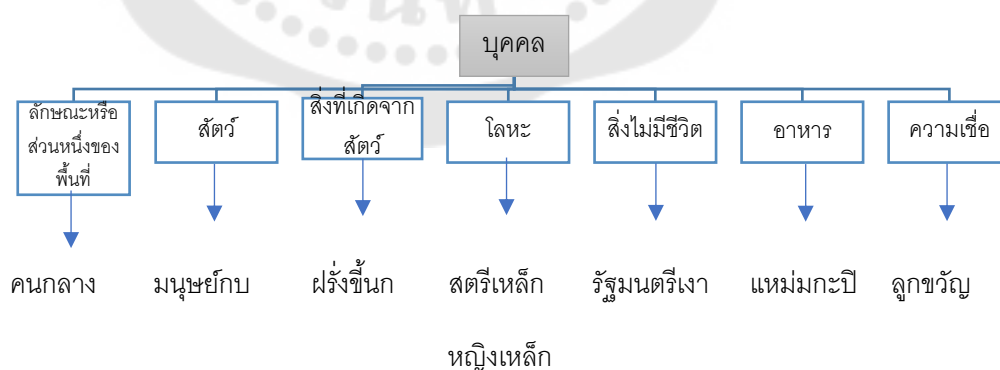
1.1.2 คำประสมแบบเข้าศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นคำที่มีคำความหมายเดิม และส่วนขยายเป็นอุปลักษณะ

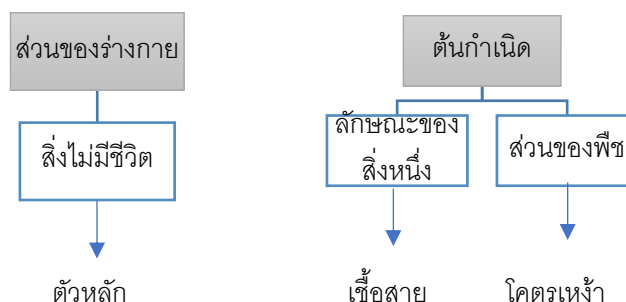
คำประสมประเภทนี้มีคำที่มีคำความหมายเดิมเป็นส่วนแสดงความเด่น และมี ส่วนขยาย แสดงความหมายเปรียบเทียบแบบอุปลักษณะ ผ่านกระบวนการ ทางความหมายอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ พบคำประสมประเภทนี้จำนวนทั้งสิ้น 234 คำ โครงสร้างของคำประสมประเภทนี้ ปรากฏในแผนภูมิต้นไม้ ดังต่อไปนี้

คำประสมประเภทนี้มีโครงสร้างทางความหมาย 26 โครงสร้าง มีรายละเอียดดังนี้

1.1.2.1 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายบุคคล ส่วนของ ร่างกาย และส่วนแรกหรือต้นกำเนิด และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของพืช สัตว์ สิ่งที่เกิดจากสัตว์ สิ่งไม่มีชีวิต ลักษณะของสิ่งหนึ่ง ลักษณะหรือส่วนหนึ่งของพื้นที่ อาหาร โลหะและความเชื่อ พบคำประสมจำนวน 11 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

กระบวนการความหมายของคำประสมแสดงอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ 7 รูปแบบ ได้แก่ 1) ลักษณะของมนุษย์เป็นลักษณะของพืช (CHARACTERISTICS OF PEOPLE ARE CHARACTERISTICS OF PLANTS) คำว่า โคตรเหง้า มีความหมาย ต้นตระกูล การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะของเหง้า ส่วนหัวของพืช ที่ฝังอยู่ในดิน และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของมนุษย์ ความหมายของคำประสมเป็นการนำส่วนต้นของพืชที่ฝังในดิน มาเปรียบเทียบกับบุคคลที่เป็นต้นตระกูล

คำว่า ฝรั่งเศส มีความหมาย ชาวไทยที่ทำตัวเหมือนชาวตะวันตก โดยเลียนแบบการแต่งกาย กริยาท่าทาง และการพูด มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของพืช และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของมนุษย์ โดยคำว่า ฝรั่งเศส ส่วนหลักของคำประสมเป็นคำที่ใช้เรียกชาวต่างชาติ ซึ่งเพี้ยนเสียงมาจากคำว่า foreign ที่แปลว่าเกี่ยวกับต่างชาติ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของฝรั่งเศสกับผลไม้ที่เกิดจากมูลของนก มีลูกเล็กกว่าฝรั่งปกติ และไม่นิยมนำมาทาน กับผู้ที่เลียนแบบกริยาท่าทางของชาวต่างชาติอย่างไม่แนบเนียน

2) ลักษณะของมนุษย์เป็นลักษณะของอาหาร (CHARACTERISTICS OF PEOPLE ARE CHARACTERISTICS OF FOOD) คำว่า หม่อมกะปิ มีความหมาย ผู้หญิงผิวคล้ำที่แต่งตัวเลียนแบบหญิงชาวตะวันตก การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทาง ได้แก่ สีของกะปิ และมีวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของมนุษย์ ความหมายของคำประสมเป็นการนำสีของกะปิมาเปรียบเทียบกับสีผิวของหญิงไทยที่มีผิวคล้ำ ซึ่งแต่งตัวเลียนแบบหญิงต่างชาติ ที่มีผิวขาว

3) ลักษณะของมนุษย์เป็นลักษณะของสิ่งของ (CHARACTERISTICS OF PEOPLE ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS) คำว่า สตรีเหล็ก และ หญิงเหล็ก

มีความหมาย ผู้หญิงที่เข้มแข็ง การถ่ายโยงความหมายของคำประสมมาจากวงความหมายต้นทาง ได้แก่ คุณสมบัติแข็งและทนทานของเหล็ก และวงความหมายปลายทาง ได้แก่ ลักษณะของผู้หญิง เป็นการนำคุณสมบัติของเหล็กที่แข็งและทนทานมาเปรียบเทียบกับผู้หญิงที่มีความแข็งแกร่งทั้งทางร่างกายและจิตใจ

4) ลักษณะของมนุษย์เป็นลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิต (CHARACTERISTICS OF PEOPLE ARE CHARACTERISTICS OF INANIMATE THINGS) ในคำว่า รัฐมนตรีเงา ตัวหลัก เชื้อสาย มีการถ่ายโยงความหมาย ดังต่อไปนี้

คำว่า รัฐมนตรีเงา มีความหมาย ผู้ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของรัฐมนตรี มีวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะของเงา ส่วนที่มีมืด เพราะมีวัตถุบังแสงทำให้มองเห็นเป็นรูปของวัตถุนั้น และวงความหมายปลายทาง ได้แก่ ลักษณะของมนุษย์ โดยคำว่า รัฐมนตรีเงา เป็นการนำลักษณะของเงา ซึ่งสะท้อนรูปร่างภายนอกของมนุษย์มาเปรียบเทียบกับผู้มีหน้าที่ตรวจสอบและสะท้อนการทำงานของรัฐมนตรี

คำว่า ตัวหลัก มีความหมาย ผู้ที่เป็นหลักในการงานอย่างใดอย่างหนึ่ง เกิดจากวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะของหลัก สิ่งที่เป็นที่มั่น และวงความหมายปลายทาง ได้แก่ ลักษณะของมนุษย์ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบคุณสมบัติของหลัก ที่มีความมั่นคง กับบุคคลที่เป็นกำลังหลักในการทำอะไร ๆ

คำว่า เชื้อสาย มีความหมาย ผู้ที่สืบสกุลต่อ ๆ กันมา มีวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะที่ทอดยาวของสาย และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของมนุษย์ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของสายที่ทอดยาวต่อเนื่องกับการสืบสกุลของมนุษย์จากรุ่นสู่รุ่น

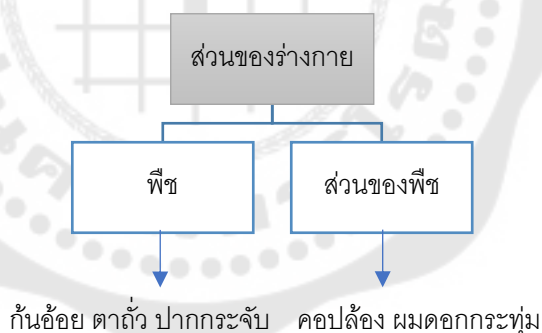
5) บทบาทของมนุษย์เป็นตำแหน่งที่อยู่ (ROLE OF PEOPLE ARE LOCATIONS) คำว่า คนกลาง มีความหมาย ผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย มีวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะตำแหน่งตรงกลาง และวงความหมายปลายทาง ได้แก่ บทบาทของมนุษย์ โดยนำลักษณะที่อยู่ตรงกลางระหว่างบางสิ่ง มาเปรียบเทียบกับผู้ที่แก้ไขความขัดแย้งระหว่างสองฝ่าย

6) ลักษณะของมนุษย์เป็นลักษณะของความเชื่อ (CHARACTERISTICS OF PEOPLE ARE CHARACTERISTICS OF BELIEF) คำว่า ลูกขวัญ มีความหมาย ลูกที่

พ่อแม่รักมากที่สุด การถ่ายโยงความหมายของคำประสมมาจากวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นกำลังใจ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของ ลูก บุคคลซึ่งเกิดจากผู้ให้กำเนิด ความหมายของคำประสมเป็นการนำความเชื่อเกี่ยวกับขวัญกำลังใจ มาเปรียบเทียบกับลูกที่พ่อแม่รักมากที่สุด

7) ลักษณะของมนุษย์เป็นลักษณะของสัตว์ (CHARACTERISTICS OF PEOPLE ARE CHARACTERISTICS OF ANIMALS) คำว่า มนุษย์กับ มีความหมาย คนที่ฝึกดำน้ำ ได้นาน ๆ จนชำนาญ การถ่ายโยงความหมายของคำประสมมาจากวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะของกบ ที่ดำน้ำเก่งและดำน้ำได้นาน และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของมนุษย์ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของกบ สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำที่สามารถดำน้ำได้นานกับผู้ที่ดำน้ำเก่ง สามารถดำน้ำได้นาน

1.1.2.2 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย และมีส่วนขยายแสดงความหมายพืชและส่วนของพืช พบคำประสมในโครงสร้างนี้ จำนวน 5 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

ความหมายของคำประสมกลุ่มนี้มีกระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณะ เชิงมโนทัศน์ ลักษณะของส่วนของร่างกายเป็นลักษณะของพืช (CHARACTERISTICS OF BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF PLANTS)

คำว่า ก้นอ้อย มีความหมาย เนื้อก้นสองข้างตรงที่นั่งทับ มีการถ่ายโยงความหมาย โดยวงความหมายต้นทาง ได้แก่ รูปร่างของอ้อยที่ถูกกดทับ และวงความหมายปลายทาง เป็นส่วนของก้น อวัยวะในร่างกาย ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบรูปร่างของอ้อยที่ถูกกดทับ จนเนื้อในแบออก กับเนื้อก้นส่วนที่นั่งทับ

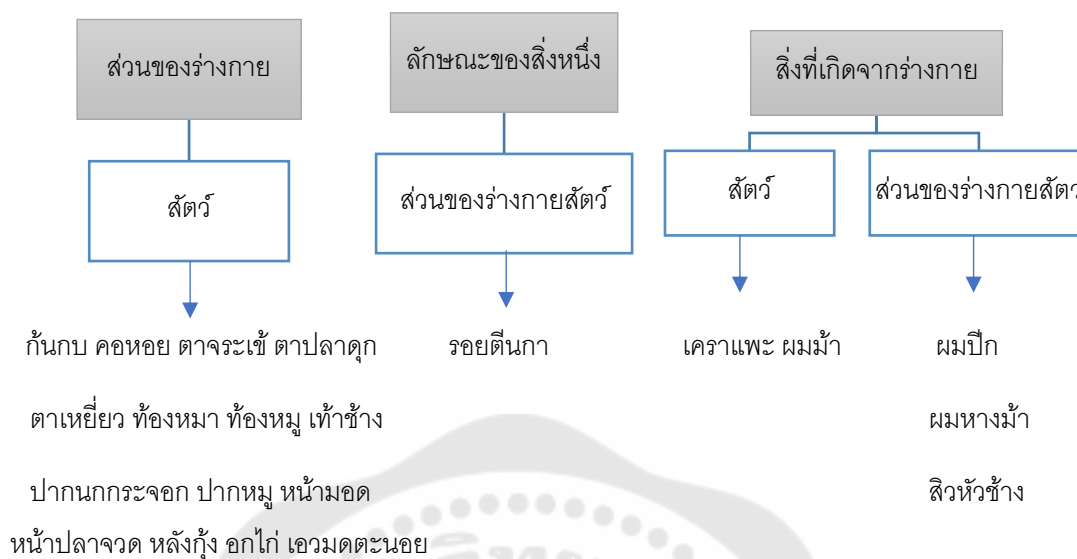
คำว่า ตาถั่ว มีความหมาย ตาที่มีจุดขาวมัว ๆ อยู่กลางตาดำ ทำให้มองไม่ค่อยเห็น มีวงความหมายต้นทาง ได้แก่ รูปร่างและลักษณะของถั่ว และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะการมองเห็น คำว่า ตาถั่ว เป็นการนำรูปร่างของถั่ว ที่มีลักษณะเป็นเม็ดกลมเล็ก ที่บดแสง มาเปรียบเทียบกับจุดขาวที่อยู่กลางลูกตา ซึ่งทำให้มองเห็นไม่ชัดเจน

คำว่า ปากกระฉับ มีความหมาย ปากที่มีรูปทรงแบบกระฉับ การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทาง ได้แก่ รูปร่างของกระฉับ ผลของพืช ที่มีรูปทรงคล้ายเขาควย และวงความหมายปลายทาง ได้แก่ ลักษณะของปาก คำว่า ปากกระฉับ เป็นการนำลักษณะของกระฉับ ที่มีปลาย 2 ข้างโค้งงอลง ตรงกลางเป็นหยัก มาเปรียบเทียบกับลักษณะของปาก ที่ขอบปากด้านบนทั้ง 2 ข้างโค้งลง และมีรอยหยักตรงกลาง

คำว่า คอปล้อง มีความหมาย คอที่มีรอยเป็นริ้ว ๆ ชัดเจน มีการถ่ายโยงความหมาย โดยวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะของปล้อง ส่วนหนึ่งของพืชบางชนิด และวงความหมายปลายทาง เป็นลักษณะของ คอ อวัยวะในร่างกาย ความหมายของคำประสมเป็นการนำลักษณะเป็นข้อ ๆ ของปล้อง มาเปรียบเทียบกับคอที่มีรอย เป็นริ้ว ๆ อย่างชัดเจน

คำว่า ฝมดอกกระพุ่ม มีความหมาย ทรงผมแบบหนึ่งที่ยกโคนผมขึ้นสูง มีวงความหมายต้นทาง ได้แก่ รูปร่างของดอกกระพุ่ม ที่มีลักษณะเป็นช่อกลม และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของทรงผม ความหมายของคำประสมเป็นการนำลักษณะของดอกกระพุ่ม ที่เป็นช่อกลม มาเปรียบเทียบกับทรงผม ที่ยกโคนผมขึ้นสูง และมีลักษณะเป็นรูปทรงกลม

1.1.2.3 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย สิ่งที่เกิดจากร่างกาย และลักษณะของสิ่งหนึ่ง และมีส่วนขยายแสดงความหมายสัตว์ และส่วนของร่างกายสัตว์ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 21 คำ ปราบกฏดังนี้

คำประสมกลุ่มนี้มีกระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ได้แก่ ลักษณะของส่วนจรงกายมนุษย์เป็นลักษณะของส่วนจรงกายสัตว์ (CHARACTERISTICS OF HUMAN BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF ANIMAL BODY PARTS)

คำว่า ตาจระเข้ ตาปลาตูก และ ตาเหยี่ยว มีความหมาย ลักษณะของดวงตามนุษย์ คำว่า ตาจระเข้ มีความหมาย ตาคนที่แสดงความโกรธ มีรูปร่างเหมือนตาของจระเข้ คำว่า ตาปลาตูก มีความหมาย ตาที่มีลักษณะเล็กเรียว คำว่า ตาเหยี่ยว มีความหมาย ตาที่มีหางตายกขึ้น การถ่ายโยงความหมายของคำประสมมาจากวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะตาของสัตว์ ได้แก่ จระเข้ ปลาตูก และเหยี่ยว ตามลำดับ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของดวงตามนุษย์ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะดวงตาของสัตว์ ได้แก่ ตาที่มีรูปร่างของจระเข้ ตาที่เรียวเล็กของปลาตูก และตาที่มีหางตายกขึ้นของเหยี่ยวกับลักษณะของดวงตามนุษย์

คำว่า ท้องหมา และคำว่า ท้องหมู มีความหมาย ลักษณะท้องของมนุษย์ คำว่า ท้องหมา มีความหมาย หน้าท้องแพบ เรียกกรรมของหญิงที่มีลักษณะเล็ก คำว่า ท้องหมู มีความหมาย หน้าท้องมีไขมันมากอย่างท้องคนอ้วน เรียกกรรมของหญิงที่มีลักษณะใหญ่ผิดปกติ มีวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะท้องของสัตว์ ได้แก่ หมาและหมู และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะท้องของมนุษย์ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะท้องที่เล็กของหมา กับหน้าท้องของมนุษย์ที่แพบ

หรือมีขนาดเล็ก และท้องที่ใหญ่ มีไขมันมากของหมู กับหน้าท้องของมนุษย์ที่ใหญ่ มีไขมันเยอะ

คำว่า ปากนกกระจอก และคำว่า ปากหมู มีความหมาย ลักษณะปากของมนุษย์ คำว่า ปากนกกระจอก มีความหมาย ปากที่เป็นแผลเปื่อยขาว ๆ เหลือง ๆ ที่มุมปาก คำว่า ปากหมู มีความหมาย ปากที่มีลักษณะยื่นและบานออก มีการถ่ายโยงความหมาย โดยวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะปากของสัตว์ ได้แก่ นกกระจอกและหมู และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะปากของมนุษย์ ความหมายของคำประสม เป็นการเปรียบเทียบลักษณะปากของนกกระจอก ที่ตรงมุมปากมีเนื้อเยื่อสีขาว ๆ เหลือง ๆ กับลักษณะปากของมนุษย์ ที่มีภาวะอักเสบเกิดขึ้นบริเวณมุมปาก และเปรียบเทียบปากที่ยื่นและบานออกของหมู กับลักษณะปากของมนุษย์ ที่ยื่นและบาน

คำว่า หน้ามอด และ คำว่า หน้าปลาจวด มีความหมายลักษณะของผิวหนัง และรูปหน้าของมนุษย์ คำว่า หน้ามอด มีความหมาย หน้าที่มีรอยแผลเป็นปรุ ๆ การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะนิสัยของมอด แมลงที่เจาะกินเข้าไปในวัสดุต่าง ๆ ทำให้เกิดเป็นรูพรุน และวงความหมายปลายทาง ได้แก่ ลักษณะผิวหนังของมนุษย์ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของพื้นผิวที่โดนมอดเจาะจนเป็นรูพรุน กับลักษณะผิวหนังที่มีรอยปรุ คำว่า หน้าปลาจวด มีความหมาย หน้าแหลมอย่างหัวปลาจวด มีวงความหมายต้นทาง ได้แก่ รูปทรงของหัวปลาจวด ที่มีลักษณะเรียวแหลม และวงความหมายปลายทาง ได้แก่ รูปหน้าของมนุษย์ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของหัวปลาจวด ที่เรียวแหลม กับรูปหน้าที่เรียวแหลม

คำว่า ก้นกบ มีความหมาย ปลายกระดูกสันหลังที่สุดลงมาข้างล่าง อยู่บริเวณก้น มีวงความหมายต้นทาง ได้แก่ รูปร่างของกบ และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนกระดูกของก้น ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบรูปร่างของกบ ที่มีลักษณะคล้ายรูปสามเหลี่ยมกลับหัว กับรูปร่างของกระดูกสันหลังส่วนปลาย ที่มีลักษณะคล้ายรูปร่างของกบ

คำว่า คอหอย มีความหมาย อวัยวะภายในลำคอ เป็นทางร่วมของระบบทางเดินอาหารและระบบทางเดินอากาศหายใจ การถ่ายโยงความหมายของคำประสม มีวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะของหอย และวงความหมายปลายทาง เป็นลักษณะของอวัยวะภายในลำคอ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบ

ลักษณะของหอย สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ที่มีลำตัวเป็นเนื้อสีนํ้า อยู่ใ้ในเปลือก กับอวัยวะที่มีลักษณะเป็นเนื้อเยื่ออยู่ในช่องคอ

คำว่า หลังกึ่ง ออกไ้ และ เวมดตะนอย มีความหมาย ลักษณะรูปร่างของมนุษย์ คำว่า หลังกึ่ง มีความหมาย หลังที่มีลักษณะโค้งงอ การถ่ายโยงความหมายของคำประสม มีวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะหลังของกึ่ง และวงความหมายปลายทาง เป็นลักษณะหลังของมนุษย์ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะหลังของกึ่ง ที่มีลักษณะโค้งงอ กับลักษณะหลัง ของผู้ที่มีหลังโค้งงอ คำว่า ออกไ้ มีความหมาย ออกคนที่มีลักษณะนูนยื่นออกมาอย่างออกของไ้ มีวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะอกของไ้ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะอกของมนุษย์ เป็นการเปรียบเทียบอกของไ้ ที่มีลักษณะนูนและยื่นออกมา กับอกของมนุษย์ที่มีลักษณะเช่นนั้น คำว่า เวมดตะนอย มีความหมาย เวมที่เล็กและบาง วงความหมายต้นทาง เป็นรูปร่างของมดตะนอย และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะเวมของมนุษย์ เป็นการเปรียบเทียบรูปร่างของมดตะนอย ที่มีช่วงกลางลำตัวแคบเข้าแล้วผายออก กับลักษณะของเวมที่คอดกิ่ว และมีสะโพกผาย

คำว่า ทำข้าง มีความหมาย โรคที่ทำให้เท้าบวมและมีหนังเท้าหนาและหยาบ มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะเท้าของข้าง และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะเท้าของมนุษย์ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบเท้าของข้าง ที่มีขนาดใหญ่ หนังหนาและหยาบ กับลักษณะเท้าที่บวม มีหนังเท้าหนาและหยาบ

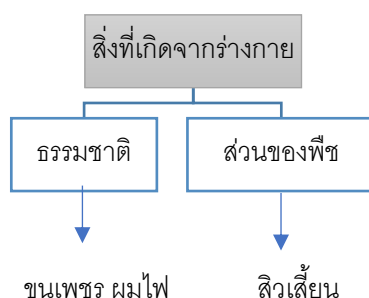
คำว่า รอยตีนกา และ ลิวหัวข้าง มีความหมาย ลักษณะที่เกิดขึ้นบนผิวหนัง คำว่า รอยตีนกา มีความหมาย ริวรอยบริเวณรอบดวงตา มีวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะเท้าของกา สัตว์ชนิดหนึ่ง และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของสิ่งที่เกิดขึ้นบนผิวหนัง ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะเท้าของกา ที่มีลักษณะเป็นแฉก กับลักษณะของรอยที่เกิดขึ้นบริเวณรอบดวงตา คำว่า ลิวหัวข้าง มีความหมาย ลิวที่เม็ดใหญ่มาก วงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะหัวของข้าง และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของสิ่งที่เกิดขึ้นบนผิวหนัง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะหัวของข้าง ที่มีขนาดใหญ่ กับลักษณะของลิว ที่มีหัวลิวขนาดใหญ่

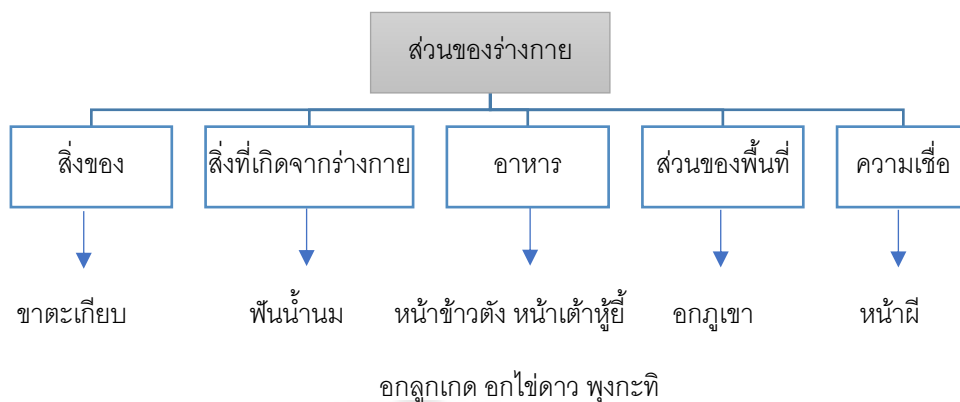
คำว่า ผมปีก ผมมำ และ ผมหางมำ มีความหมาย ลักษณะของทรงผม คำว่า ผมปีก มีความหมาย ทรงผมผู้หญิงที่ไว้ผมายาวแต่เฉพาะกลางกระหม่อม วงความหมาย

ต้นทาง ได้แก่ ลักษณะของปีกสัตว์ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะทรงผม ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะปีกของสัตว์ ที่อยู่ด้านข้างลำตัว กับลักษณะทรงผมที่บานออกด้านข้าง คำว่า ผมม้า มีความหมาย ทรงผมผู้หญิงที่หัวส่วนหนึ่งลงมาปรกหน้าผากราวระดับคิ้ว มีวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะของขนที่ลงมาปรกด้านหน้าของม้า และวงความหมายปลายทาง ได้แก่ ลักษณะทรงผม เป็นการเปรียบเทียบลักษณะขนที่ปรกลงมาด้านหน้าของม้า กับลักษณะทรงผมที่มีผมด้านหน้าลงมาปรกระดับคิ้ว คำว่า ผมหางม้า มีความหมาย ทรงผมที่รวบขึ้นไปไว้ด้านหลัง แล้วปล่อยส่วนปลายลงมา มีวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะของหางม้า และวงความหมายปลายทาง ได้แก่ ลักษณะทรงผม เป็นการเปรียบเทียบรูปร่างหางของม้า ที่มีลักษณะตรงยาวและมีปลายหางห้อยลงมา กับลักษณะทรงผมที่รวบขึ้นด้านบน และปล่อยส่วนปลายยาวลงมา

คำว่า เคราแพะ มีความหมาย เคราใต้คางที่ไว้ยาวเรียวยแหลมคล้ายขนใต้คางของแพะ วงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะขนใต้คางของแพะ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะเคราของมนุษย์ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะขนใต้คางของแพะ ที่ยาวและมีส่วนปลายเรียวยแหลม กับลักษณะเคราที่อยู่ใต้คางของมนุษย์

1.1.2.4 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย และสิ่งที่เกิดจากร่างกาย และมีส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งที่เกิดจากร่างกาย ส่วนของพืช สิ่งของเครื่องใช้ ธรรมชาติ อาหาร สถานที่ ลักษณะหรือส่วนหนึ่งของพื้นที่ การแสดง และความเชื่อ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 12 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังนี้

ความหมายของคำประสมในกลุ่มนี้แสดงกระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ 5 รูปแบบ ได้แก่ 1) ลักษณะของส่วนของร่างกายเป็นลักษณะของสิ่งของ (CHARACTERISTICS OF BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS) ในคำว่า ชาตะเกียบ คำว่า ชาตะเกียบ มีความหมาย ชาที่เล็กและเรียวยาว การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นรูปร่างของตะเกียบ และวงความหมายปลายทางเป็นรูปร่างขาของมนุษย์ เป็นการนำรูปร่างที่ตรง ยาวเรียว และลักษณะที่เป็นคู่ของตะเกียบ มาเปรียบเทียบกับขาทั้ง 2 ข้าง ที่ตรงและยาวเรียว

2) ลักษณะของส่วนของร่างกายเป็นลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิต (CHARACTERISTICS OF BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF INANIMATE THINGS) ใน คำว่า ขนเพชร ผมไฟ และสิวเสี้ยน คำว่า ขนเพชร มีความหมาย ขนสีขาวที่ขึ้นแปลกเป็นพิเศษ มีลักษณะยาวกว่าปกติ มีวงความหมายต้นทางที่เป็นสีของเพชร และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของขน ที่เกิดขึ้นในร่างกายของมนุษย์ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบสีของเพชร ที่มีสีขาวกับสีของขน คำว่า ผมไฟ มีความหมาย ผมเดิมของทารกที่ติดมาแต่กำเนิด มีวงความหมายต้นทาง ได้แก่ การอยู่ไฟของมารดาหลังคลอดบุตร และวงความหมายปลายทางเป็นผมของทารก เป็นการเปรียบเทียบช่วงที่แม่ลูกอ่อนต้องอยู่ไฟหลังคลอดกับผมของเด็กแรกเกิดที่มีมาแต่เดิม คำว่า สิวเสี้ยน มีความหมาย สิวเม็ดเล็ก ๆ หัวสิวมักขาว เมื่อบีบหัวสิวจะเคลื่อนออกมาลักษณะเหมือนเสี้ยน มีมากบริเวณจมูก มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของเสี้ยน เศษไม้ที่แตกออกจากเนื้อไม้ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของสิว เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของเสี้ยน ที่แตกออกจากเนื้อไม้ มีลักษณะเป็นเส้นเล็กสีขาว กับลักษณะของสิวเม็ดเล็ก สีขาว เมื่อบีบออกมา มีลักษณะเป็นเศษเล็ก ๆ

3) ลักษณะของส่วนของร่างกายเป็นลักษณะของอาหาร (CHARACTERISTICS OF BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF FOOD)

คำว่า หน้าข้าวตัง และ หน้าเต้าหู้ยี้ มีความหมาย ลักษณะของผิวน้ำ คำว่า หน้าข้าวตัง มีความหมาย หน้าที่ได้มีไปด้วยรอยปรุ มีวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะที่เป็นรูบนพื้นผิวของข้าวตัง และวงความหมายปลายทาง ได้แก่ ลักษณะของผิวน้ำ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะผิวของข้าวตัง ที่เป็นรูจากเมล็ดข้าวที่ยึดเกาะกัน กับลักษณะของผิวน้ำที่มีรอยปรุ คำว่า หน้าเต้าหู้ยี้ มีความหมาย หน้าที่มีผิวน้ำไม่เรียบ วงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะของเต้าหู้ยี้ อาหารที่ทำจากเต้าหู้ มีลักษณะเป็นเนื้อละเอียด ๆ และวงความหมายปลายทาง ได้แก่ ลักษณะของผิวน้ำ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะละเอียด ๆ ของเต้าหู้ยี้ กับลักษณะของผิวน้ำที่ไม่เรียบ

คำว่า ออกลูกเกิด ออกไข่ดาว และฟุงกะทิ มีความหมาย ลักษณะของอวัยวะในร่างกาย คำว่า ออกลูกเกิด และ ออกไข่ดาว มีความหมาย หน้าอกของผู้หญิง ที่มีเต้านมเล็กและแบน การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะของลูกเกิด ที่เป็นเม็ดเล็กและลีบแบน และลักษณะของไข่ดาว อาหารที่ทำจากไข่ทอด มีลักษณะแบน และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะหน้าอกของผู้หญิง ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของลูกเกิดที่เม็ดเล็กและลีบแบน และไข่ดาวที่มีลักษณะแบน กับหน้าอกของผู้หญิง ที่มีเต้านมแฟบและแบน คำว่า ฟุงกะทิ มีความหมาย ฟุงที่มีไขมันเยอะ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของกะทิ ที่ประกอบด้วยไขมันกับลักษณะของฟุง มีวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะของกะทิ น้ำที่คั้นจากมะพร้าว มีความข้นและมัน และวงความหมายปลายทาง ได้แก่ ลักษณะของฟุง การเปรียบเทียบลักษณะของกะทิ ที่มีความมัน กับลักษณะของฟุงที่มีไขมันเยอะ

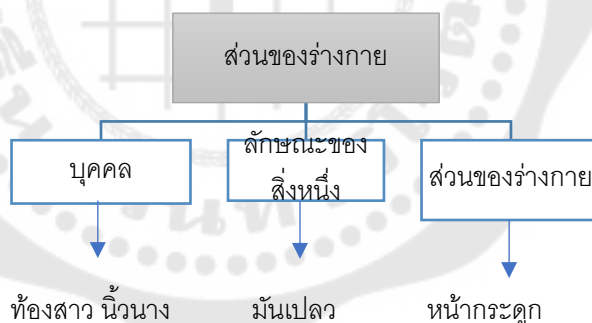
คำว่า ฟันน้ำนม มีความหมาย ฟันชุดแรก มีวงความหมายต้นทางเป็นน้ำนมอาหารสำหรับเลี้ยงทารก และวงความหมายปลายทางเป็นฟันของเด็กอ่อน ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบน้ำนม อาหารที่ใช้เลี้ยงทารก กับฟันชุดแรก ที่เริ่มมีขึ้นตั้งแต่วัยทารก

4) ลักษณะของส่วนของร่างกายเป็นลักษณะของพื้นที่ (CHARACTERISTICS OF BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF AREAS) คำว่า ออกภูเขา มีความหมาย หน้าอกของผู้หญิงที่มีขนาดใหญ่ การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทาง

เป็นลักษณะของภูเขา พื้นที่ที่เป็นเนินขนาดใหญ่ และวงความหมายปลายทาง เป็นลักษณะหน้าอกของผู้หญิง ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของภูเขา ที่เป็นเนินขนาดใหญ่ มีความโค้งนูน กับลักษณะหน้าอกของผู้หญิง ที่มีเต้านมขนาดใหญ่

5) ลักษณะของ ส่วนของร่างกาย เป็นลักษณะของ ความเชื่อ (CHARACTERISTICS OF BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF BELIEF) คำว่า หน้าผี มีความหมาย หน้าตาอัปลักษณ์ น่าเกลียดน่ากลัว มีวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะของผี สิ่งลึกลับที่มนุษย์เชื่อกันว่าน่าเกลียดน่ากลัว และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะใบหน้าของมนุษย์ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของ ผี ที่น่าเกลียดน่ากลัว กับใบหน้าที่ไม่งามอง

1.1.2.5 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย และมีส่วนขยายแสดงความหมายบุคคล ส่วนของร่างกายและลักษณะของสิ่งหนึ่ง พบคำประสมจำนวน 4 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

ผู้วิจัยพบกระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) ลักษณะของส่วนของร่างกายเป็นลักษณะของบุคคล (CHARACTERISTICS OF BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF PEOPLE) ใน คำว่า ท้องสาว และ นีนาง คำว่า ท้องสาว มีความหมาย ท้องลูกคนแรก การถ่ายโยงความหมายของคำประสมมาจากวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะของหญิงวัยแรกสาว และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะหน้าท้องของหญิงมีครรภ์ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของหญิงวัยแรกสาว ซึ่งเป็นช่วงต้นของการเจริญพันธุ์ และยังมีเปลี่ยนแปลงทางร่างกายไม่มาก กับลักษณะท้องของผู้หญิงเมื่อตั้งครรภ์ครั้งแรก ซึ่งมักจะมีขนาดที่ไม่ใหญ่ คำว่า นีนาง มีความหมาย นิ้วที่อยู่ต่อนิ้วกลาง

วงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะของผู้หญิง ที่มีรูปร่างเล็กและบอบบางกว่าผู้ชาย และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของนิ้ว เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของผู้หญิง ที่มีรูปร่างเล็กกว่าผู้ชาย กับลักษณะของนิ้ว ที่เรียวยาวเล็ก

2) ลักษณะของส่วนของร่างกายเป็นลักษณะของสิ่งหนึ่ง (CHARACTERISTICS OF BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF THINGS) คำว่า มัน เป ลว มีความหมาย มันที่ติดอยู่ที่ฟุ้งและล้าไล้ วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของเปลวไฟ ควันที่พวยพุ่งออกมา มีรูปร่างคล้ายลักษณะของแผ่นที่มีขอบเป็นหยัก และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของไขมันในร่างกาย ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของเปลวไฟที่มีรูปร่างเป็นแผ่นและมีรอยหยัก กับลักษณะของไขมันที่เป็นแผ่น และมีขอบหยัก

3) ลักษณะของส่วนของร่างกายเป็นลักษณะของส่วนอื่นในร่างกาย (CHARACTERISTICS OF BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF OTHER BODY PARTS) คำว่า หน้ากระดูก มีความหมาย รูปหน้าที่มีกระดูกสันแก้มสูง มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของกระดูก ส่วนของร่างกายที่มีลักษณะแข็ง และเป็นสัน และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของรูปหน้า ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของกระดูก ที่แข็งและมองเห็นเป็นสันขึ้นมาจากร่างกาย และลักษณะของรูปหน้าที่มีสันแก้มสูง เห็นกระดูกบนใบหน้าได้ชัดเจน

1.1.2.6 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายพีช และมีส่วนขยาย แสดงความหมายส่วนของร่างกาย พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 1 คำ โครงสร้าง คำประสมปรากฏดังแผนภาพ

ความหมายของคำประสม ผักกาดหัว มีกระบวนการทางความหมายอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ ลักษณะของพืชเป็นลักษณะของส่วนของร่างกาย (CHARACTERISTICS OF PLANTS ARE CHARACTERISTICS OF BODY PARTS) คำว่า ผักกาดหัว มีความหมาย หัวไชเท้า ผลของพืชที่มีลักษณะเป็นแท่งกลม ยาว และมีใบด้านบน วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของหัว อวัยวะส่วนบนสุดของร่างกายมนุษย์ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของพืช ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะหัวของมนุษย์ ที่มีรูปทรงกลมและมีผมอยู่ด้านบน กับลักษณะของหัวไชเท้า ที่มีหัวกลม และมีใบอยู่ด้านบน

1.1.2.7 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายพืชและมีส่วนขยายแสดงความหมายพืช พบคำประสมจำนวน 5 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

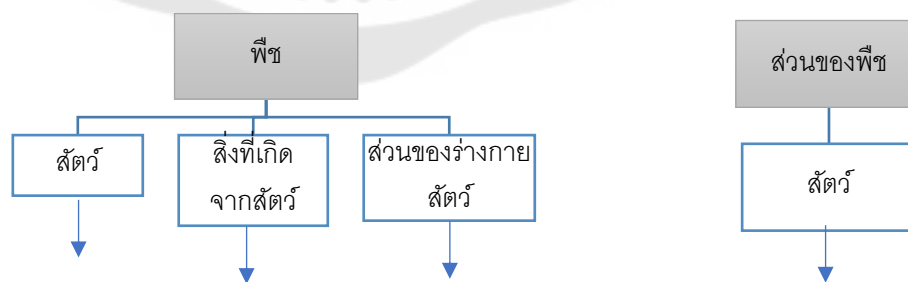
กระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของคำประสมกลุ่มนี้มี 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) ลักษณะของพืชเป็นลักษณะของพืชชนิดอื่น (CHARACTERISTICS OF PLANTS ARE CHARACTERISTICS OF OTHER PLANTS) ในคำว่า ขมื่นอ้อย ตะเคียนเผือก และกล้วยบัว คำว่า ขมื่นอ้อย มีความหมาย ขมื่นชนิดหนึ่ง มีลำต้นเป็นปล้องคล้ายอ้อย วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของอ้อย และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของขมื่น ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของอ้อย ที่มีลำต้นเป็นปล้อง กับลักษณะของขมื่น ที่เป็นปล้อง ๆ คำว่า ตะเคียนเผือก มีความหมาย ต้นตะเคียนชนิดหนึ่ง มีลำต้นสีอ่อน วงความหมายต้นทางเป็นสีของเผือก และวงความหมายปลายทางเป็นสีของต้นตะเคียน เป็นการเปรียบเทียบสีของเผือก ที่มีสีออกขาว กับสีของต้นตะเคียน คำว่า กล้วยบัว มีความหมาย ไม้ล้มลุกชนิดหนึ่ง ขึ้นตามทุ่งนาและที่ลุ่ม ดอกสีเหลือง มีทั้งดอกที่ตูมและดอกที่บาน วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของดอกบัว ที่มีทั้งดอกที่ตูมและดอกที่บาน และวงความหมายปลายทาง

เป็นลักษณะของดอกหญ้า เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของดอกบัว กับลักษณะของดอกหญ้าที่ตุ้มและบาน

2) ลักษณะของธรรมชาติเป็นลักษณะของส่วนของพืช (CHARACTERISTICS OF NATURE IS CHARACTERISTICS OF PARTS OF PLANTS) คำว่า ดินสำลี มีความหมาย ดินระเบิดชนิดหนึ่ง มีสีขาว มีลักษณะคล้ายปุ๋ยนุ่น การถ่ายโยงความหมายของคำประสมมาจากวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของสำลี ที่เป็นปุ๋ยและมีสีขาว และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของดินระเบิด ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบสำลี ปุ๋ยของเมล็ดฝ้ายที่มีสีขาว กับลักษณะของดินระเบิด ที่มีสีขาว และมีเนื้อเป็นปุ๋ย

3) ลักษณะของผลไม้เป็นลักษณะของดอกไม้ (CHARACTERISTICS OF FRUITS ARE CHARACTERISTICS OF FLOWERS) คำว่า น้ำดอกไม้ มีความหมาย ชื่อมะม่วงพันธุ์หนึ่ง ผลยาว ดิบรสเปรี้ยวจัด สุกรสหวาน มีกลิ่นหอม วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของดอกไม้ ที่มีกลิ่นหอม และนิยมนำไปลอยน้ำ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของมะม่วง ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบน้ำที่ลอยด้วยดอกไม้ ซึ่งมีกลิ่นหอม กับลักษณะของผลมะม่วงเมื่อสุก และมีกลิ่นหอม

1.1.2.8 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายพืชและส่วนของพืช และมีส่วนขยายแสดงความหมายสัตว์ ส่วนของร่างกายสัตว์ และสิ่งที่เกิดจากสัตว์ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 17 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

ข้าวนก	ชบาหนู	บวบงู	หญ้ารกช้าง	กล้วยวงช้าง	ว่านกาบหอย	ว่านกีบม้า	เถาสิงโต
มันนก	ว่านหอยแครง			ว่านกีบแสด	ว่านงาช้าง	ว่านหางช้าง	
โสนคางคก				โสนหางไก่	หญ้าวงช้าง	หญ้าเกล็ดหอย	

ความหมายของคำประสมในกลุ่มนี้เกิดจากกระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) ลักษณะของพืชเป็นลักษณะของสัตว์ (CHARACTERISTICS OF PLANTS ARE CHARACTERISTICS OF ANIMALS)

คำว่า ข้าวนก และ มั่นนก มีความหมายลักษณะของพืช คำว่า ข้าวนก มีความหมาย ข้าวชนิดหนึ่ง เมล็ดมีหางยาว วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของนกที่มีหางยาว และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของเมล็ดข้าว ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของหางนก ที่ยาวและมีปลายเรียวแหลมกับลักษณะของเมล็ดข้าว ที่มีส่วนปลายยาวออกมา คำว่า มั่นนก มีความหมาย มั่นชนิดหนึ่ง มีหัวคล้ายนก วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของนก ที่มีหัวเป็นรูปทรงกลม ต่อจากส่วนลำตัว และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของหัวมัน เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของนก ที่มีหัวเป็นรูปทรงกลม เล็กกว่าลำตัว กับลักษณะหัวของมัน ที่เป็นรูปทรงกลม มีหัวด้านบนเล็ก และหัวด้านล่างที่ใหญ่กว่า

คำว่า ชบาหนู และ ไสนคางคก มีการถ่ายโยงความหมายดังนี้ คำว่า ชบาหนู มีความหมาย พืชชนิดหนึ่ง มีดอกคล้ายดอกชบา แต่มีขนาดเล็ก วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของหนู สัตว์ที่มีขนาดเล็ก และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของดอกชบา เป็นการเปรียบเทียบรูปร่างที่เล็กของหนู กับพืชที่มีดอกขนาดเล็ก คำว่า ไสนคางคก มีความหมาย พืชชนิดหนึ่ง ลำต้นมีผิวขรุขระ วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะผิวของคางคก ที่ไม่เรียบและเป็นตะปุ่มตะป่ำ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะพื้นผิวของลำต้นไสน เป็นการเปรียบเทียบลักษณะผิวของคางคก ที่เป็นตะปุ่มตะป่ำ กับลักษณะพื้นผิวของลำต้นไสน ที่ไม่เรียบและเป็นตะปุ่มตะป่ำ

คำว่า บวบงู และ ว่านหอยแครง มีการถ่ายโยงความหมายดังนี้ คำว่า บวบงู มีความหมาย บวบชนิดหนึ่ง ที่มีผลเล็ก ยาวเรียว มีวงความหมายต้นทาง ได้แก่ รูปร่างของงูที่มีลักษณะเป็นลำ และเรียวยาว และวงความหมายปลายทางเป็นรูปร่างของผลบวบ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบรูปร่างของงู ที่เป็นลำและเรียวยาวกับรูปร่างของผลบวบ คำว่า ว่านหอยแครง มีความหมาย ว่านชนิดหนึ่ง มีใบเป็นกาบหุ้มรองรับช่อดอก มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของหอย สัตว์ที่มีเปลือกหุ้มลำตัว และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะดอกของว่าน เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของหอย ที่มีเปลือกหุ้มลำตัว กับลักษณะดอกของว่าน ที่มีกาบหุ้มช่อดอก

2) ลักษณะของส่วนของพืชเป็นลักษณะของสัตว์ (CHARACTERISTICS OF PARTS OF PLANTS ARE CHARACTERISTICS OF ANIMALS) คำว่า เถาสิงโต มีความหมาย ไม้เถาชนิดหนึ่ง มีดอกสีขาว และมีขนขึ้นปกคลุมทุกส่วน มีวงความหมาย ต้นทางเป็นลักษณะของสิงโต สัตว์ชนิดหนึ่งที่มีขนขึ้นปกคลุมส่วนหัวและลำคอ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของเถาไม้ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของสิงโต ที่มีขนขึ้นปกคลุมส่วนหัวและลำคอ กับลักษณะของเถาไม้ ที่มีขนขึ้นปกคลุมทุกส่วน

3) ลักษณะของพืชเป็นลักษณะของส่วนของร่างกายสัตว์ (CHARACTERISTICS OF PLANTS ARE CHARACTERISTICS OF ANIMAL BODY PARTS)

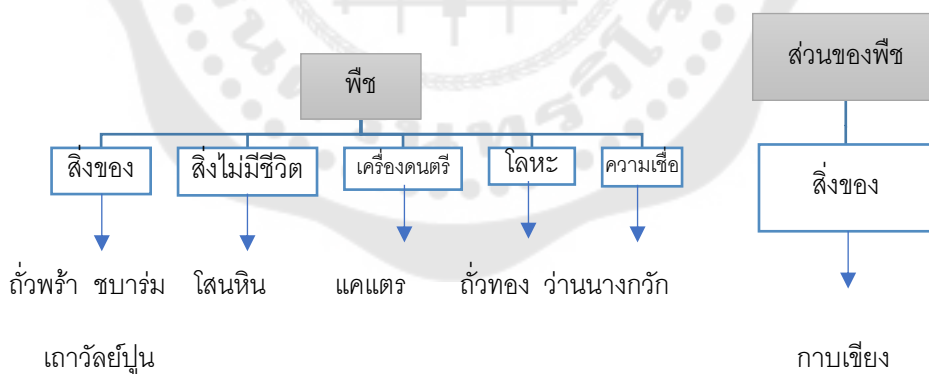
คำว่า กล้วยวงข้าง วานงาข้าง วานหางข้าง มีการถ่ายโยงความหมาย ดังนี้ คำว่า กล้วยวงข้าง มีความหมาย กล้วยชนิดหนึ่ง ที่มีผลขนาดใหญ่และยาว เป็นพิเศษ วงความหมายต้นทาง ได้แก่ รูปร่างของวงข้าง และวงความหมายปลายทาง ได้แก่ รูปร่างของกล้วย ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบรูปร่างของวงข้าง ที่มีขนาดยาวและใหญ่ กับรูปร่างของกล้วยที่มีขนาดใหญ่และยาว คำว่า วานงาข้าง มีความหมาย วานชนิดหนึ่ง ลำต้นมีลักษณะเรียว ปลายแหลม วงความหมายต้นทาง ได้แก่ รูปร่างของงาข้าง และวงความหมายปลายทาง ได้แก่ รูปร่างของวาน เป็นการเปรียบเทียบรูปร่างของงาข้าง ที่มีลักษณะเรียวยาว ปลายแหลมคม กับลักษณะของวาน ที่เรียวยาว และปลายแหลม คำว่า วานหางข้าง มีความหมาย วานชนิดหนึ่ง ลำต้นยาว มีขนปกคลุม วงความหมายต้นทาง ได้แก่ ลักษณะและรูปร่างของหางข้าง และวงความหมายปลายทาง ได้แก่ รูปร่างของวาน เป็นการเปรียบเทียบรูปร่างของหางข้าง ที่เรียวยาวและมีขนปกคลุม กับลักษณะของวาน

คำว่า วานกาบหอย และ ใญ่เก็ดหอย แสดงความหมายดังนี้ คำว่า วานกาบหอย มีความหมาย วานชนิดหนึ่ง มีใบเป็นกาบหุ้มช่อดอก มีวงความหมาย ต้นทางเป็นลักษณะของกาบหอย และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของวาน ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของกาบหอย ที่มีเปลือกหุ้ม ด้านนอก กับลักษณะของวาน ที่มีใบเป็นกาบหุ้มดอก คำว่า ใญ่เก็ดหอย มีความหมาย วัชพืชชนิดหนึ่ง มีใบหุ้มดอกและผล มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของเก็ดหอย และวงความหมายปลายทางลักษณะของใญ่เก็ด เป็นการใช้เปรียบเทียบลักษณะของ

เก็ดดีดหอย ที่มีลักษณะเป็นแผ่นเล็ก ๆ กับลักษณะใบของหญ้า ที่เป็นใบขนาดเล็ก และมีรูปร่างคล้ายเก็ดดีดของหอย

คำว่า ว่านกีบม้า ว่านกีบแรด และ โสนหางไก่ แสดงความหมายดังนี้ คำว่า ว่านกีบแรด และ ว่านกีบม้า มีความหมาย ว่านชนิดหนึ่ง เมื่อใบหลุดออกจากหัวจะทิ้งขั้วไว้ มีลักษณะคล้ายกีบเท้าสัตว์ มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของกีบม้าและกีบแรด และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะส่วนของว่าน ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของกีบเท้าแรดและม้า ที่มีด้านนอกเป็นเปลือกแข็ง รูปทรงกลม ปลายงุ้มลง กับลักษณะโคนต้นของว่าน เมื่อใบหลุดออก คำว่า โสนหางไก่ มีความหมาย โสนชนิดหนึ่ง มีใบรูปรี ปลายแหลม มีขนปกคลุม มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของหางไก่ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของดอกโสน เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของหางไก่ ที่มีขนเป็นพวงตรงปลายหาง กับลักษณะของดอกโสน ที่ช่อดอกเป็นพวง ตรงปลายลำต้น

1.1.2.9 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายพืชและส่วนของพืช และมีส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต โลหะ เครื่องดนตรี ลักษณะของสิ่งหนึ่ง และความเชื่อ พบคำประสมจำนวน 8 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังนี้

กระบวนการทางความหมายของคำประสม ได้แก่ อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ 3 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) ลักษณะของพืชเป็นลักษณะของสิ่งของ (CHARACTERISTICS OF PLANTS ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS)

คำว่า ถั่วพริ้ว ชบาร่ม แคแตร์ และ กาบเขียง มีการถ่ายโยงความหมายดังนี้ คำว่า ถั่วพริ้ว มีความหมาย ถั่วชนิดหนึ่ง ผักยาวและแบน มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของพริ้ว มีดชนิดหนึ่ง ที่มีใบมีดยาวและแบน และวงความหมายปลายทาง

เป็นลักษณะของผักถั่ว ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะใบมีดกับลักษณะของผักถั่วที่ยาวและแบน คำว่า ชบาร่ม มีความหมาย ชบาชนิดหนึ่ง มีดอกตูมคล้ายร่มหุบ วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของร่มที่กำลังหุบ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของดอกชบา เป็นการเปรียบเทียบลักษณะร่มที่กำลังหุบ มีลักษณะตูมและงุ้มลงด้านล่าง กับลักษณะของดอกชบา คำว่า แคแตร มีความหมาย แคชนิดหนึ่ง มีดอกใหญ่ กลีบดอกบานออก วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะขอบของแตรที่บานออก และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของดอกแค เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของปากแตร ที่กว้างและบานออกกับลักษณะของดอกแค คำว่า กาบเชียง มีความหมาย ส่วนที่หุ้มจันมะพร้าว มีสีน้ำตาลอ่อน ผิวหน้ากว้างและเรียบ วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะด้านบนของเชียง เครื่องใช้ที่มีหน้ากว้างและเรียบ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของกาบมะพร้าว เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของเชียง ที่มีผิวหน้ากว้าง เรียบ กับลักษณะของกาบมะพร้าว

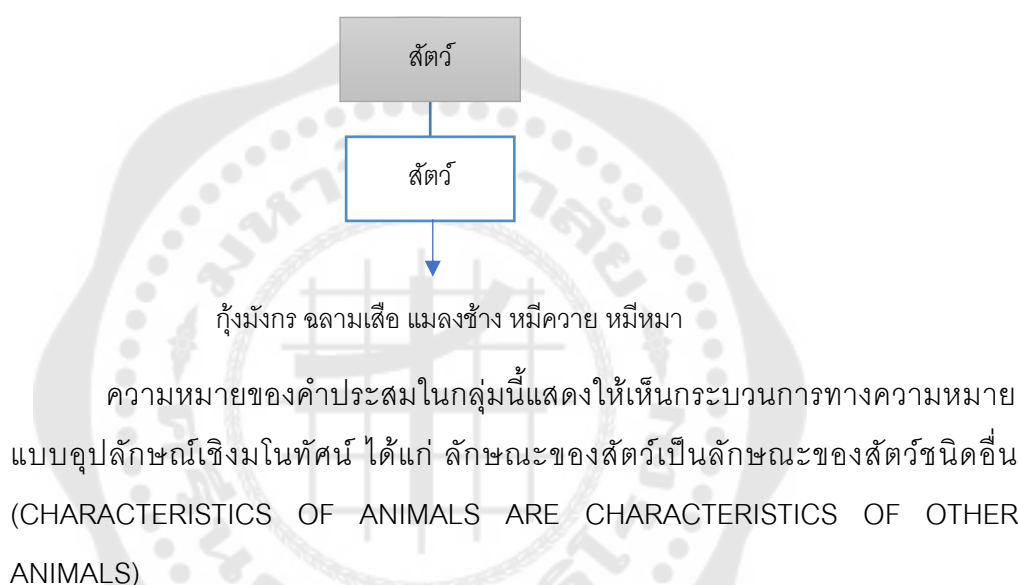
2) ลักษณะของพืชเป็นลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิต (CHARACTERISTICS OF PLANTS ARE CHARACTERISTICS OF INANIMATE THINGS)

คำว่า เถาวัลย์ปูน ถั่วทอง และ โสนหิน แสดงความหมายดังนี้ คำว่า เถาวัลย์ปูน มีความหมาย เถาวัลย์ที่มีละอองสีขาว วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของผงปูน ที่มีสีขาว และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของเถาวัลย์ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของผงปูน ที่เป็นละอองสีขาว กับลักษณะของเถาวัลย์ที่มีละอองสีขาวจับ คำว่า ถั่วทอง มีความหมาย ถั่วที่ได้จากการนำถั่วเขียวมากะเทาะเปลือกเมล็ดมีสีเหลือง วงความหมายต้นทางเป็นสีของทอง ที่มีสีเหลืองอร่าม และวงความหมายปลายทางเป็นสีของเมล็ดถั่ว เป็นการเปรียบเทียบสีเหลืองของทองกับสีของเมล็ดถั่ว คำว่า โสนหิน มีความหมาย พืชชนิดหนึ่ง มีดอกสีเหลืองเล็ก ๆ วงความหมายต้นทางเป็นรูปร่างของหิน ที่มีรูปทรงกลม ขนาดเล็ก และวงความหมายปลายทางเป็นรูปร่างของดอกโสน เป็นการเปรียบเทียบรูปร่างของหินก้อนเล็ก ๆ กับรูปร่างของดอกโสน

3) ลักษณะของพืชเป็นลักษณะของความเชื่อ (CHARACTERISTICS OF PLANTS ARE CHARACTERISTICS OF BELIEF) คำว่า ว่านนางกวัก มีความหมาย ว่านที่นิยมปลูกในบ้าน เชื่อกันว่าจะนำโชคลาภมาให้ มีวงความหมายต้นทางเป็นความเชื่อเกี่ยวกับนางกวัก เครื่องรางรูปผู้หญิงกวมมือ มีชื่อเสียงเรื่องโชคลาภ และวง

ความหมายปลายทางเป็นความเชื่อเกี่ยวกับว่าน ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบคุณสมบัติของนางกวัก เครื่องรางที่เชื่อกันว่าจะนำโชคลาภมาให้ผู้เป็นเจ้าของ กับคุณสมบัติของว่านที่เชื่อกันว่าจะนำโชคลาภมาให้ผู้ปลูก

1.1.2.10 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสัตว์ และมีส่วนขยายแสดงความหมายสัตว์ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 5 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

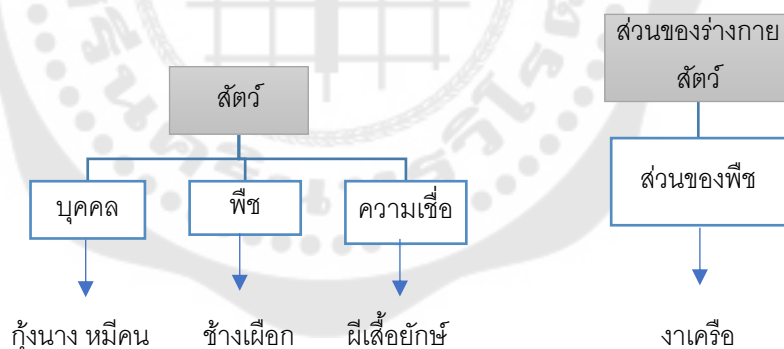

คำว่า กุ่มังกร ฉลามเสือ และ แมลงช้าง แสดงความหมายดังนี้ คำว่า กุ่มังกร มีความหมาย กุ่มังกรชนิดหนึ่ง มีเงี้ยวที่หัว วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะหัวของมังกรที่มีเงี้ยวด้านบน และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะหัวของกุ่มังกร ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะเด่นของหัวมังกร ที่มีเงี้ยวด้านบน กับลักษณะหัวของกุ่มังกร คำว่า ฉลามเสือ มีความหมาย ปลาฉลามขนาดใหญ่ มีลายพาดขวางข้างลำตัว และดุร้ายมาก วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของเสือ ที่มีลายพาดขวางข้างลำตัว และมีนิสัยดุร้าย และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของปลาฉลาม เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของเสือ ที่มีลายพาดขวางข้างลำตัว และมีนิสัยดุร้าย กับลักษณะลำตัวและนิสัยดุร้ายของปลา คำว่า แมลงช้าง มีความหมาย แมลงที่มีเขี้ยวยาวโค้ง วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะเด่นของช้าง ที่มีเขี้ยวยาวโค้ง และวงความหมาย

ปลายทางเป็นลักษณะของแมลง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของงาช้างกับลักษณะเขี้ยวของแมลง

คำว่า หมีควาย และหมีหมา แสดงความหมายดังนี้ คำว่า หมีควาย มีความหมายหมีขนาดใหญ่ สีดำ มีขนสีขาวอมเหลืองรูปตัววีอยู่บนหน้าอก วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของเขาควาย ที่ยาวโค้งคล้ายรูปตัววี และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของหมี ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบรูปร่างของเขาควายกับลักษณะของขนที่อยู่บนหน้าอกหมี คำว่า หมีหมา มีความหมาย หมีที่มีขนาดเล็กส่งเสียงร้องเหมือนเสียงหมาหอน วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะเสียงร้องของหมา และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะเสียงร้องของหมี เป็นการเปรียบเทียบเสียงหอนของหมาที่คล้ายกับเสียงร้องของหมี

1.1.2.11 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสัตว์ ส่วนของร่างกายสัตว์ และสิ่งที่เกิดจากสัตว์ และมีส่วนขยายแสดงความหมายบุคคล พืช ส่วนของพืช สัตว์ และความเชื่อ พบคำประสมโครงสร้างนี้จำนวน 5 คำ ดังนี้

ผู้วิจัยพบกระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) ลักษณะของสัตว์เป็นลักษณะของมนุษย์ (CHARACTERISTICS OF ANIMALS ARE CHARACTERISTICS OF PEOPLE) ในคำว่า กึ่งนาง และ หมีคน คำว่า กึ่งนาง มีความหมาย กึ่งกำมกรามเพศเมีย มีลำตัวขนาดเล็กกว่ากึ่งเพศผู้ วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของกึ่งเพศเมีย และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของเพศหญิง ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของมนุษย์เพศหญิง ที่มีรูปร่างเล็กกว่าเพศชาย กับกึ่งเพศเมีย ที่ขนาดเล็กกว่ากึ่งเพศผู้ คำว่า หมีคน มีความหมาย หมีที่มีขนาดเล็ก ยืนสองขาได้ วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของมนุษย์ ที่ยืนด้วยขา

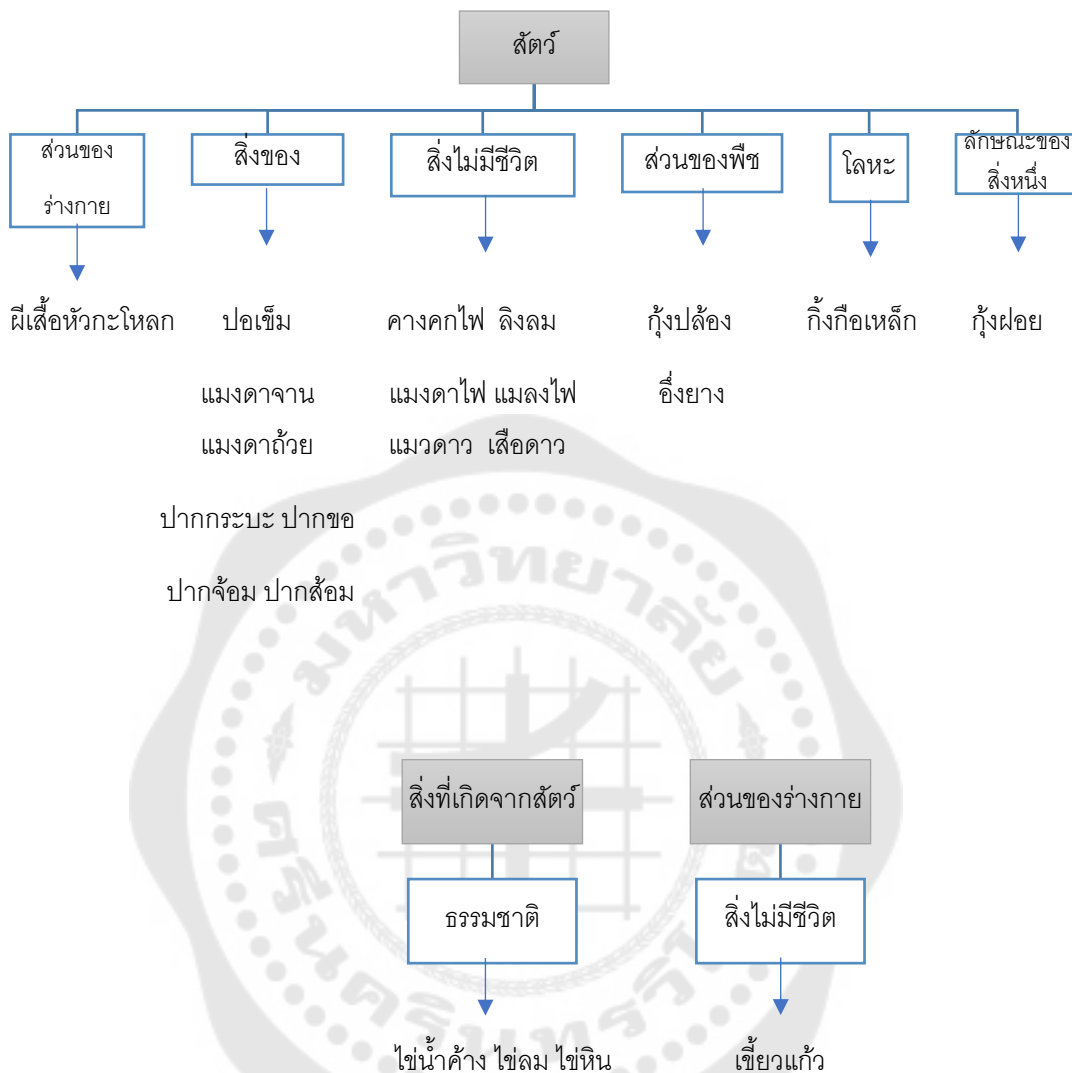
สองข้าง และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของหมี เป็นการเปรียบเทียบลักษณะการยืนของมนุษย์ กับหมีที่สามารถยืนด้วยขาสองข้าง

2) ลักษณะของสัตว์เป็นลักษณะของพืช (CHARACTERISTICS OF ANIMALS ARE CHARACTERISTICS OF PLANTS) คำว่า ข้างเผือก มีความหมาย ข้างที่มีลักษณะต่างจากข้างทั่วไป มีตาและเล็บสีขาว และผิวหนังสีอ่อน วงความหมายต้นทางเป็นสีของเผือก ที่มีสีออกขาว และวงความหมายปลายทางเป็นสีของผิว ตาและเล็บของข้าง เป็นการเปรียบเทียบสีของเผือกกับสีของผิว ตา และเล็บของข้าง

3) ลักษณะส่วนของร่างกายสัตว์เป็นลักษณะของส่วนของพืช (CHARACTERISTICS OF ANIMAL BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF PARTS OF PLANTS) คำว่า งาเครีอ มีความหมาย งาข้างที่ยาว แต่มีวงรอบเล็ก มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของเครีอ ส่วนของพืชที่มีลักษณะเป็นก้านยาว และมีผลระจุกกันขึ้นเป็นชั้น ๆ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของงาข้าง ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของเครีอ ที่มีก้านยาว และมีผลระจุกกันเป็นชั้น ๆ กับงาข้างที่ยาว และมีวงรอบที่เล็ก

4) ลักษณะของสัตว์เป็นลักษณะของความเชื่อ (CHARACTERISTICS OF ANIMALS ARE CHARACTERISTICS OF BELIEF) คำว่า ผีเสื้อยักษ์ มีความหมาย ผีเสื้อกลางคืนที่มีขนาดใหญ่ มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของยักษ์ อสุรกายที่เชื่อกันว่ามีรูปร่างสูงใหญ่ผิดปกติ และวงความหมายปลายทางเป็นรูปร่างของผีเสื้อ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบรูปร่างของยักษ์ อสุรกายที่ตัวสูงใหญ่ กับผีเสื้อที่มีขนาดใหญ่

1.1.2.12 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกายสัตว์ สิ่งที่เกิดจากสัตว์ และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย ส่วนของพืช สิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต ธรรมชาติ โลหะ ลักษณะของสิ่งหนึ่งและความเชื่อ พบคำประสมโครงสร้างนี้ จำนวน 22 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

ความหมายของคำประสมในกลุ่มนี้แสดงกระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ 8 รูปแบบ ได้แก่

1) ลักษณะของสัตว์เป็นลักษณะของส่วนของร่างกาย (CHARACTERISTICS OF ANIMALS ARE CHARACTERISTICS OF BODY PARTS) คำว่า ผีเสื้อหวั่งทะเล มีความหมาย ผีเสื้อชนิดหนึ่ง มีลวดลายเหนือปีกหลังคล้ายรูปหวั่งทะเล มีความหมายต้นทางเป็นรูปร่างของหวั่งทะเล ที่มีส่วนบนเป็นทรงกลมและส่วนปลายแคบลงมา และวงความหมายปลายทางเป็นลวดลายของผีเสื้อ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของหวั่งทะเลกับลวดลายบนปีกของผีเสื้อ

2) ลักษณะของสัตว์เป็นลักษณะของส่วนของพืช (CHARACTERISTICS OF ANIMALS ARE CHARACTERISTICS OF PARTS OF PLANTS) ในคำว่า กุ้งปล้อง และอึ่งยง คำว่า กุ้งปล้อง มีความหมาย กุ้งที่มีลำตัวเป็นปล้อง มีวงความหมายต้นทางเป็นส่วนของพืช ที่มีลักษณะเป็นปล้อง ๆ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของกุ้ง ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของพืชที่เป็นปล้อง กับลักษณะลำตัวของกุ้ง คำว่า อึ่งยง มีความหมาย อึ่งชนิดหนึ่ง ที่สามารถปล่อยเมือกเหนียวออกมา เมื่อถูกคุกคาม ทำให้ลำตัวเหนียวและลื่น มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของยางของเหลวที่ได้จากพืช มีลักษณะเหนียว และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของอึ่ง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของยางต้นไม้ ที่เป็นเมือกเหนียว กับลักษณะผิวของอึ่ง ที่เป็นเมือกและเหนียว

3) ลักษณะของสัตว์เป็นลักษณะของสิ่งของ (CHARACTERISTICS OF ANIMALS ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS)

คำว่า ปอเข้ม มีความหมาย แมลงปอขนาดเล็ก มีหางยาว เล็ก แหลม วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของเข็ม ที่มีรูปร่างเรียวยาวเล็ก ปลายแหลม และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของแมลงปอ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของเข็ม ที่เรียวยาวเล็ก ปลายแหลม กับรูปร่างหางของแมลงปอ

คำว่า กุ้งฝอย มีความหมาย กุ้งตัวเล็ก ๆ มีลักษณะเป็นฝอย วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของฝอย สิ่งที่เป็นเส้นเล็กและหยิก และวงความหมายปลายทางเป็นรูปร่างของกุ้ง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของฝอยที่เป็นเส้นเล็ก ๆ และหยิก กับลักษณะลำตัวของกุ้ง

คำว่า แมงดาถ้วย มีความหมาย แมงดาที่มีลำตัวโค้งกลมและมีหางกลม คำว่า แมงดาจาน มีความหมาย แมงดาที่มีลำตัวขนาดใหญ่ ผิวด้านบนเรียบ มีหางเหลี่ยม วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของถ้วย ภาชนะที่มีรูปร่างกลม และ จาน ภาชนะที่มีรูปร่างแบน และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะลำตัวและหางของแมงดา ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของถ้วย ที่มีรูปร่างกลม และ จาน ที่มีรูปร่างแบน กับรูปร่างของลำตัวและหางของแมงดา ที่มีลักษณะกลมและแบนตามลำดับ

4) ลักษณะของสัตว์เป็นลักษณะของธรรมชาติ (CHARACTERISTICS OF ANIMALS ARE CHARACTERISTICS OF NATURE)

คำว่า คางคกไฟ มีความหมาย คางคกชนิดหนึ่ง เมื่อผสมพันธุ์ ผิวหนังของเพศผู้ จะเปลี่ยนเป็นสีแดง วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของเปลวไฟ ที่มีสีแดง และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะผิวหนังของคางคก ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบสีของเปลวไฟ ที่มีสีแดงกับสีผิวหนังคางคก

คำว่า แมงดาไฟ มีความหมาย แมงดา ชนิดหนึ่ง ผิวด้านบนมีสีน้ำตาลอมแดง วงความหมายต้นทางเป็นสีเปลวไฟ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะผิวหนังของแมงดา เป็นการเปรียบเทียบสีแดงของไฟกับสีผิวหนังด้านบนของแมงดา

คำว่า แมลงไฟ มีความหมาย แมลงชนิดหนึ่ง มีแสงเรืองที่ก้น วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของแสงไฟ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของแมลง เป็นการเปรียบเทียบไฟที่ส่องแสงเรืองรอง กับแมลงที่มีแสงเรืองที่ก้น

คำว่า แมวดาว มีความหมาย แมวป่าชนิดหนึ่งมีจุดดำทั่วตัว และคำว่า เสือดาว มีความหมาย เสือที่มีจุดดำทั่วตัว มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของดาว ที่กระจายตัว มองเห็นเป็นจุดเล็ก ๆ บนท้องฟ้า และวงความหมายปลายทางเป็นลวดลายบนลำตัวของแมวและเสือ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบดาว ที่มีลักษณะเป็นจุดเล็ก ๆ ทั่วท้องฟ้า กับจุดดำขนาดเล็กบนลำตัวของแมวและเสือ

คำว่า ลิงลม มีความหมาย ลิงที่เคลื่อนไหวเชื่องช้าและนอนในเวลากลางวัน แต่ว่องไวเมื่อออกหากินตอนกลางคืน มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของลม ที่พัดผ่านไปอย่างรวดเร็ว และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะที่ว่องไวของลิง ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของลมที่มีความเร็ว กับความว่องไวของลิงชนิดนี้เมื่อออกหากิน

5) ลักษณะของสัตว์เป็นลักษณะของโลหะ (CHARACTERISTICS OF ANIMALS ARE CHARACTERISTICS OF METALS) คำว่า กิ้งกือเหล็ก มีความหมาย กิ้งกือขนาดเล็ก สีน้ำตาล มีเปลือกแข็ง มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของเหล็กที่แข็ง และมีสีน้ำตาลเมื่อขึ้นสนิม และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของกิ้งกือ ความหมายของ

คำประสมเป็นการเปรียบเทียบเหล็กที่มีความแข็งและสีของเหล็กเมื่อขึ้นสนิม กับลักษณะของเปลือกที่แข็งและมีสีน้ำตาลของกิ่งก้อ

6) ลักษณะของสิ่งที่เกิดจากสัตว์เป็นลักษณะของธรรมชาติ
(CHARACTERISTICS OF THINGS MADE BY ANIMALS ARE CHARACTERISTICS OF NATURE)

คำว่า ไข่น้ำค้าง มีความหมาย ไขขาวส่วนที่ติดอยู่ด้านบนของเปลือกด้านใน มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของน้ำค้างที่เกาะบนพื้นผิว และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของไข ความหมายของคำประสม เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของน้ำค้างที่เกาะอยู่บนสิ่งต่าง ๆ กับไขส่วนที่เกาะอยู่บนเปลือกไข

คำว่า ไขลม มีความหมาย ไขที่ไม่มีเชื้อตัวผู้ผสม ทำให้ไม่สามารถฟักออกมาเป็นตัวได้ มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของลม ที่เป็นอากาศเคลื่อนที่ผ่านไป และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของไข เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของลมที่ว่างเปล่าและมองไม่เห็น กับไขที่ไม่มีตัวอยู่ด้านใน

คำว่า ไขหิน มีความหมาย ไขที่มี เนื้อแข็ง มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของหิน ที่มีความแข็ง และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของไข เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของหินกับเนื้อของไขที่แข็ง

7) ลักษณะของส่วนของร่างกายสัตว์เป็นลักษณะของธรรมชาติ
(CHARACTERISTICS OF ANIMAL BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF NATURE) คำว่า เขี้ยวแก้ว มีความหมาย เขี้ยวของงูพิษ มีขนาดใหญ่และยาว มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของแก้ว หินที่มีความแข็งและใส และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะเขี้ยวของงู ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของแก้วที่ใสและมีความแข็ง กับลักษณะเขี้ยวของงูพิษ ที่มีสีขาวใสและแหลมคม

8) ลักษณะของส่วนของร่างกายสัตว์เป็นลักษณะของสิ่งของ
(CHARACTERISTICS OF ANIMAL BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS)

คำว่า ปากกระบะ มีความหมาย งูพิษร้ายชนิดหนึ่ง มีปากแบน ขอบปากยกสูง มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของกระบะ ภาชนะที่มีแบนและมีขอบยกสูง และวง

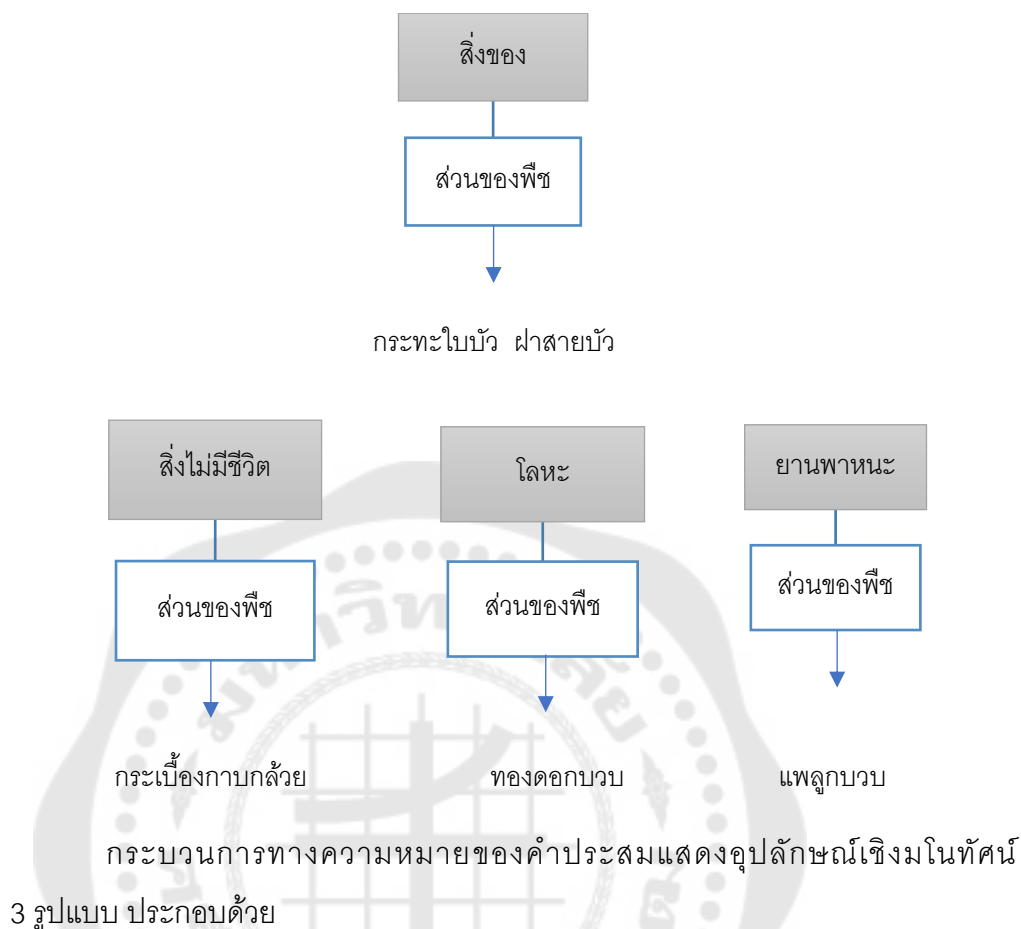
ความหมายปลายทางเป็นลักษณะของปากงู ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของกระบะ ที่แบนและมีขอบยกสูง กับลักษณะของปากงู ที่แบนและมีขอบปากยกสูง

คำว่า ปากขอ มีความหมาย พยาธิชนิดหนึ่ง มีหัวโค้งงอคล้ายตาขอ ในช่องปาก มีอวัยวะคล้ายฟันแหลมหรือเป็นแผ่นใช้เกาะเกี่ยวผนังลำไส้ อาศัยดูดกินเลือดมนุษย์และสัตว์ มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของตะขอ ที่มีหัวโค้งงอ ปลายแหลมคม และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของพยาธิ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของตะขอ ที่มีหัวโค้งงอ ปลายแหลมคม กับลักษณะหัวที่โค้งงอและอวัยวะในช่องปากที่แหลมคมของพยาธิ

คำว่า ปากจอบ มีความหมาย จิ้งเหลนชนิดหนึ่ง ปลายปากบนยื่นยาวกว่าปากล่าง ลักษณะแบนกว้างคล้ายจอบ มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของจอบ เครื่องใช้สำหรับขุดดิน มีด้ามยาว ส่วนปลายแบนและกว้าง และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะปากของจิ้งเหลน เป็นการเปรียบเทียบลักษณะส่วนปลายของจอบ ที่เป็นแผ่นแบนและกว้าง กับรูปร่างปากของจิ้งเหลน

คำว่า ปากส้อม มีความหมาย นกชนิดหนึ่ง ปากยาวแหลม ปลายปากโป่ง ใช้ปากแทงหาอาหารจำพวกหนอนและไส้เดือนในดินลักษณะคล้ายกับการจิ้ม มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของส้อม เครื่องใช้สำหรับจิ้มอาหาร มีส่วนปลายยาวแหลม และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะปากของนก เป็นการเปรียบเทียบลักษณะส่วนปลายของส้อมที่แหลมคม และลักษณะการใช้งานโดยการจิ้มอาหารกับรูปร่างปากของนก และลักษณะการใช้งาปากจิ้มหาหนอนและไส้เดือน

1.1.2.13 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกายสิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต โลหะและยานพาหนะ และมีส่วนขยายแสดงความหมายพืชและส่วนของพืช พบคำประสมจำนวน 5 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

1) ลักษณะของสิ่งของเป็นลักษณะของส่วนของพืช (CHARACTERISTICS OF OBJECTS ARE CHARACTERISTICS OF PARTS OF PLANT)

คำว่า กระทะใบบัว มีความหมาย กระทะขนาดใหญ่ ขอบบาน มีวงความหมาย ต้นทางเป็นลักษณะของใบบัว ที่มีใบขนาดใหญ่ กว้างและบานออก และวงความหมาย ปลายทางเป็นลักษณะของกระทะความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบรูปทรงของใบบัวที่มีขนาดใหญ่ และใบบานออกด้านนอกกับรูปทรงของกระทะขนาดใหญ่ ขอบบานออก

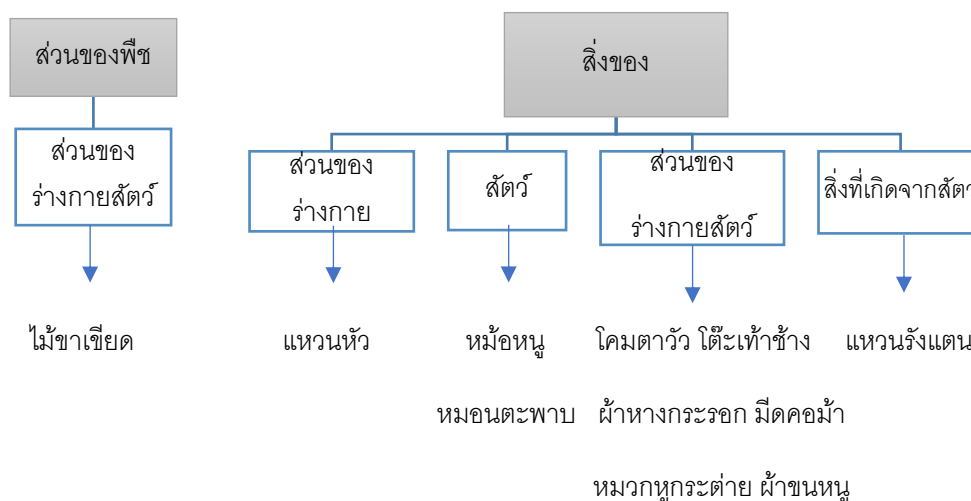
คำว่า ฝาสายบัว มีความหมาย ฝาไม้กระดานตีตามแนวยี่นและทับแนวด้วยไม้เส้นเล็ก ๆ มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของสายบัว ที่มีลักษณะเป็นก้านเล็ก ๆ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะรอยต่อของแผ่นฝา เป็นการเปรียบเทียบรูปทรงของก้านบัวที่เป็นเส้นเล็ก ๆ กับรอยต่อของแผ่นฝาที่เป็นไม้เส้นเล็ก มองดูคล้ายสายบัว

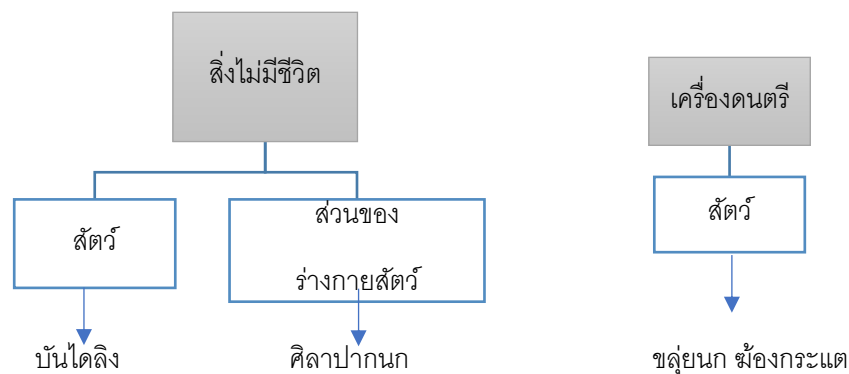
คำว่า กระเบื้องกาบกล้วย มีความหมาย กระเบื้องมุงหลังคา มีส่วนที่นูนออกมา เป็นรูปทรงกระบอก มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของกาบกล้วย ที่เป็น ทรงกระบอก และมีส่วนกลางนูนขึ้นมา และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของ กระเบื้อง เป็นการเปรียบเทียบรูปร่างของกาบกล้วย กับรูปทรงของกระเบื้องที่เป็น ทรงกระบอกและส่วนกลางนูนขึ้นมา

2) ลักษณะของโลหะเป็นลักษณะส่วนของพืช (CHARACTERISTICS OF METALS ARE CHARACTERISTICS OF PARTS OF PLANT) คำว่า ทองดอกบวบ มีความหมาย ทองที่มีสีเหลืองอ่อน มีวงความหมายต้นทางเป็นดอกของบวบ ที่มีสีเหลือง อ่อน และวงความหมายปลายทางเป็นสีของทอง ความหมายของคำประสม เป็นการ เปรียบเทียบสีของดอกบวบ ที่มีสีเหลืองอ่อนกับสีของทอง

3) ลักษณะของยานพาหนะเป็นลักษณะของส่วนของพืช (CHARACTERISTICS OF VEHICLES ARE CHARACTERISTICS OF PARTS OF PLANT) คำว่า แผลูกบวบ มีความหมาย แผลที่เอาไม้ไผ่หลาย ๆ ลำ มามัดรวมกันเป็นแพกลม ๆ มีวงความหมาย ต้นทางเป็นลักษณะของลูกบวบ ที่ออกผลติดกันเป็นช่อกลม และวงความหมายปลายทาง เป็นลักษณะของแพ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของลูกบวบที่ออกผลรวมกันเป็นมัด กลม ๆ กับลักษณะของแพ ที่นำไม้ไผ่มารวมกัน

1.1.2.14 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของพืช สิ่งของ เครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต และเครื่องดนตรี และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย สัตว์ ส่วนของร่างกายสัตว์ และสิ่งที่เกิดจากสัตว์ พบคำประสมโครงสร้างนี้จำนวน 15 คำ

ความหมายของคำประสมเกิดจากระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ 6 รูปแบบ ได้แก่

1) ลักษณะของสิ่งของเป็นลักษณะของส่วนของร่างกาย (CHARACTERISTICS OF OBJECTS ARE CHARACTERISTICS OF BODY PARTS) คำว่า แหวนหัว มีความหมาย แหวนที่ฝั่งพลอยเม็ดใหญ่เม็ดเดียวนูนขึ้น มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของหัว ส่วนบนสุดของร่างกายที่มีรูปทรงกลม และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของหัวแหวน ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของหัวอวัยวะที่มีรูปกลม อยู่ด้านบนสุดของร่างกายกับลักษณะของแหวนที่มีเม็ดพลอยกลม นูนออกมาด้านบนสุดของแหวน

2) ลักษณะของสิ่งของเป็นลักษณะของสัตว์ (CHARACTERISTICS OF OBJECTS ARE CHARACTERISTICS OF ANIMALS)

คำว่า หม้อหนู มีความหมาย หม้อดินขนาดเล็ก มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของหนู สัตว์ที่มีขนาดเล็ก และวงความหมายปลายทางเป็นขนาดของหม้อ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบรูปร่างของหนู ซึ่งมีขนาดเล็กกับหม้อที่มีขนาดเล็ก

คำว่า หมอนตะพาน มีความหมาย หมอนที่ทำเป็นรูปสี่เหลี่ยม วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของตะพาน สัตว์ที่มีกระดองเป็นรูปสี่เหลี่ยม และวงความหมายปลายทางเป็นรูปร่างของหมอน เป็นการเปรียบเทียบรูปร่างของตะพานกับรูปทรงของหมอนซึ่งเป็นรูปสี่เหลี่ยม

คำว่า บันไดลิง มีความหมาย บันไดเชือกที่ตรึงติดเฉพาะส่วน ใช้ได้ชั้นลง มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะการไต่ขึ้นลงของลิง และวงความหมายปลายทาง

เป็นลักษณะของบันได เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของสิ่งเมื่อไ้ขึ้นลงที่สูง กับลักษณะของบันได ที่ไ้ใช้ไ้ขึ้นลง

3) ลักษณะของสิ่งของเป็นลักษณะของส่วนของร่างกายสัตว์
(CHARACTERISTICS OF OBJECTS ARE CHARACTERISTICS OF ANIMAL BODY PARTS)

คำว่า มีดคมมี มีความหมาย มีดพกปลายแหลม มีด้ามงอเฉียงลง
วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของคมมี ที่ยื่นยาวและเฉียงลงด้านล่าง และวง
ความหมายปลายทางเป็นลักษณะของมีด ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบ
คมของมีดกับลักษณะด้ามของมีดที่เฉียงลง

คำว่า โคมตาวั มีความหมาย โคมที่มีรูปร่างกลม ขนาดใหญ่ ฉายแสงไปได้ไกล
วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของดวงตาวัที่เป็นรูปทรงกลมและมีขนาดใหญ่
และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของโคม เป็นการเปรียบเทียบตาของวั
ที่มีลักษณะกลม โต กับรูปทรงและขนาดของโคม

คำว่า ไ้ตะเท้าช้าง มีความหมาย ภาชนะโลหะชนิดหนึ่งมีขาใหญ่หนา
วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะเท้าของช้างที่มีขนาดใหญ่และหนา และวงความหมาย
ปลายทางเป็นลักษณะของขาไ้ตะ เป็นการเปรียบเทียบเท้าของช้าง ที่มีขนาดใหญ่
และหนาเทอะทะ กับลักษณะขาของไ้ตะ

คำว่า หมวกหุกระต่าย มีความหมาย หมวกที่มีส่วนปลายเป็นผ้าลงมาปก ใบหู
ทั้งสองข้างเมื่อสวมใส่ วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของหุกระต่าย ที่ยาวปรกลงมา
ด้านล่าง และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของหมวก เป็นการเปรียบเทียบ
ลักษณะหูของกระต่าย ที่ยาวและปรกลงมาด้านข้าง กับส่วนปลายของหมวก ที่เป็นผ้า
ปรกลงมาที่หู

คำว่า ผ้าหางกระรอก มีความหมาย ผ้าชนิดหนึ่งที่ทอดด้วยด้ายหรือไหมต่างสี
แล้วพันเป็นเกลียว วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของหางกระรอก ที่มีหลายสี
และม้วนเป็นเกลียว และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของผ้า ความหมายของ
คำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของหางกระรอก ซึ่งม้วนเป็นเกลียวและมีสี
ที่ต่างกับปลายของผ้า

คำว่า ผ้าขนหนู มีความหมาย ผ้าที่มีลักษณะเป็นขน ใช้สำหรับเช็ดตัว
วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของขนหนู ที่เป็นเส้นเล็กและสั้น และวงความหมาย
ปลายทางเป็นลักษณะของเนื้อผ้า เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของขนหนู ซึ่งมีขนสั้น
กับลักษณะของเนื้อผ้า

คำว่า ไม้ขาเขียด มีความหมาย ไม้เรียวที่ปลายแตกแยกออกเป็น 2 แฉก
วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะขาของเขียด ที่แยกออกเป็น 2 แฉก และวงความหมาย
ปลายทางเป็นลักษณะของไม้ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะขาของเขียด กับลักษณะของ
ไม้ ที่มีส่วนปลายแยกออกเป็น 2 แฉก

4) ลักษณะของสิ่งของเป็นลักษณะของสิ่งที่เกิดจากสัตว์ (CHARACTERISTICS
OF OBJECTS ARE CHARACTERISTICS OF THINGS MADE BY ANIMAL) คำว่า
แหวนรังแตน มีความหมาย แหวนที่มีหัวขนาดใหญ่ ปรุกลายเป็นรูปหกเหลี่ยมติด ๆ กัน
มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของรังแตน ที่มีขนาดใหญ่ รูปทรงคล้ายหกเหลี่ยม
มีลักษณะเป็นช่องปรุ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของหัวแหวน ความหมาย
ของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของรังแตน ที่มีขนาดใหญ่ รูปทรงหกเหลี่ยม
และเป็นช่องปรุ กับลักษณะของหัวแหวน

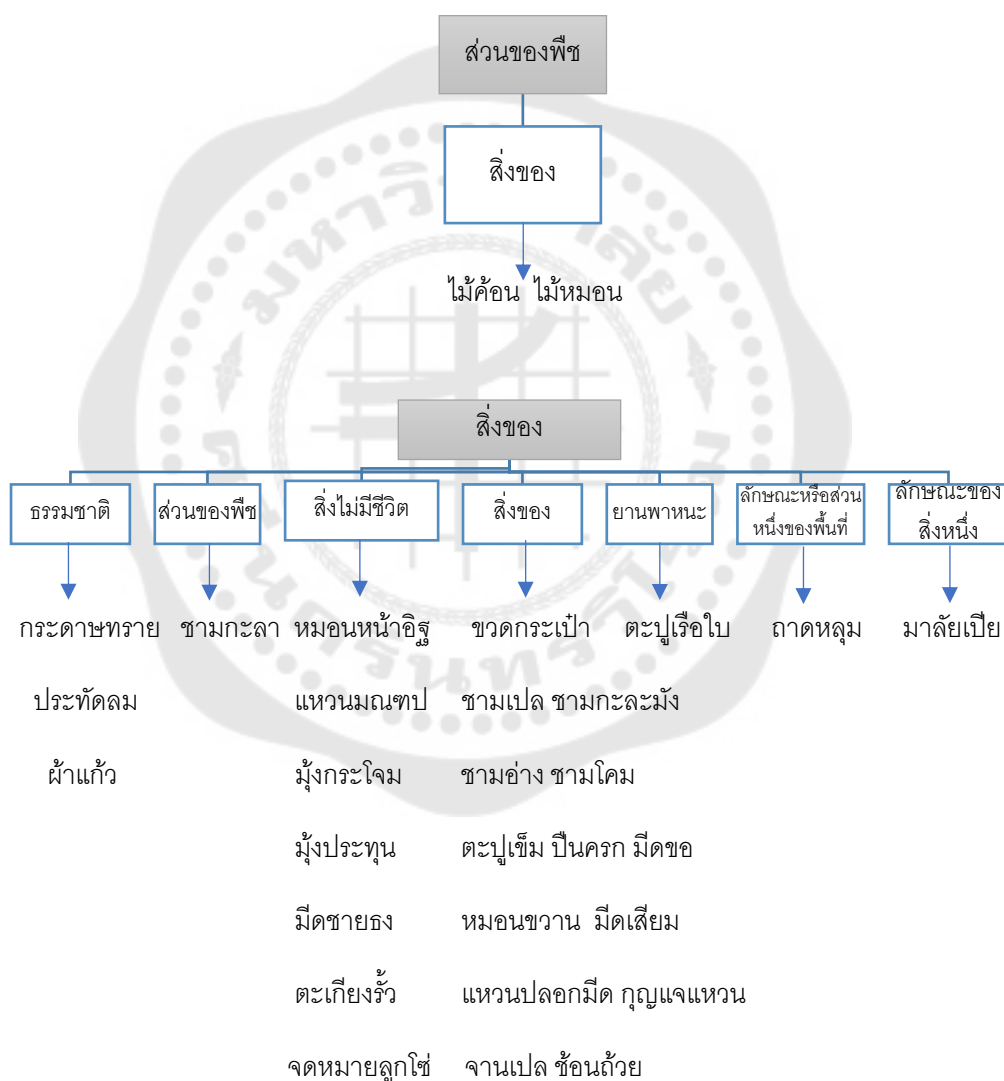
5) ลักษณะของเครื่องดนตรีเป็นลักษณะของสัตว์ (CHARACTERISTICS OF
MUSIC INSTRUMENTS ARE CHARACTERISTICS OF ANIMALS) คำว่า ขลุ่ยนก
มีความหมาย ขลุ่ยชนิดหนึ่ง เมื่อเป่ามีเสียงคล้ายเสียงนก มีวงความหมายต้นทาง
เป็นเสียงของนก และวงความหมายปลายทางเป็นเสียงของขลุ่ย ความหมายของ
คำประสมเป็นการเปรียบเทียบเสียงร้องของนกที่คล้ายกับเสียงของขลุ่ย

คำว่า ฮ่องกระแต มีความหมาย ฮ่องขนาดเล็ก มีลักษณะโค้งน้อย ๆ มักทำเป็น
สีน้ำตาล มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของกระแต ที่มีรูปร่างเล็ก หลังโค้ง ลำตัว
สีน้ำตาล และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะและสีของฮ่อง เป็นการเปรียบเทียบ
รูปร่างและสีของกระแต กับลักษณะและสีของฮ่อง

6) ลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิตเป็นลักษณะของส่วนของร่างกายสัตว์
(CHARACTERISTICS OF INANIMATE THINGS ARE CHARACTERISTICS OF
ANIMALS) คำว่า ศิลาปากนก มีความหมาย หินเหล็กไฟที่ใช้ติดกับเครื่องดับของปืน
โบราณ มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของปากนก และวงความหมายปลายทาง

เป็นลักษณะของหินที่ใช้กับปูน ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของปากนก ที่มีจะงอยปากงุ้มลง กับลักษณะของหิน ที่มีปลายด้านล่างงุ้มลง

1.1.2.15 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของพืช สิ่งของ เครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต และเครื่องดนตรี และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของพืช ธรรมชาติ สิ่งของ เครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต ลักษณะของสิ่งหนึ่งและลักษณะหรือส่วนหนึ่งของพื้นที่ พบคำประสมโครงสร้างนี้จำนวน 30 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

คำประสมในกลุ่มนี้มีกระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ 7 รูปแบบ ได้แก่ 1) ลักษณะของสิ่งของเป็นลักษณะของส่วนของพืช (CHARACTERISTICS OF OBJECTS ARE CHARACTERISTICS OF PARTS OF PLANTS) คำว่า ชามกะลา มีความหมาย ชามกระเบื้อง ด้านนอกสีน้ำตาลแก่ มีก้นลึก

ทรงกลม วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของกะลา ส่วนของมะพร้าว ที่เป็นรูปทรงกลม และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของขาม เป็นการเปรียบเทียบรูปร่างและสีของกะลา ที่เป็นทรงกลมและมีสีน้ำตาลแก่ กับรูปทรงของขามกระเบื้องทรงกลม ที่มีสีน้ำตาล

2) ลักษณะของส่วนของพืชเป็นลักษณะของสิ่งของ (CHARACTERISTICS OF PARTS OF PLANTS ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS) คำว่า ไม้ค้อน มีความหมาย ไม้ที่ทำจากเหง้าไม้ไผ่ เอาไว้ใช้ตีสิ่งต่าง ๆ วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะการใช้งานของค้อน ที่เอาไว้ตีและตอกสิ่งต่าง ๆ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะการใช้งานของไม้ เป็นการเปรียบเทียบการใช้งานของค้อน ที่เอาไว้ตีและตอกกับการใช้งานของไม้ชนิดนี้

คำว่า ไม้หมอน มีความหมาย ท่อนไม้สำหรับรองรับรางรถไฟ วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะการใช้งานของหมอน เครื่องนอนสำหรับหนุนศีรษะ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะการใช้งานของท่อนไม้ เป็นการเปรียบเทียบการใช้งานของหมอน ที่ใช้สำหรับหนุนศีรษะ กับการใช้งานของท่อนไม้ ที่มีไว้สำหรับหนุนรางรถไฟ

3) ลักษณะของสิ่งของเป็นลักษณะของสิ่งของชนิดอื่น (CHARACTERISTICS OF OBJECTS ARE CHARACTERISTICS OF OTHER OBJECTS)

คำว่า จานเปด และ ขามเปด มีความหมาย จานและขามรูปรี ก้นลึก อาจมีหูที่ปลายทั้งสองด้าน วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของเปด เครื่องใช้สำหรับนอน ที่มีก้นลึก มีหูที่ปลายทั้งสองด้านเพื่อยึดกับสิ่งอื่น และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของจานและขาม ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของเปด ที่มีก้นลึก มีหูที่ปลายทั้งสองด้านกับรูปทรงของจานและขาม ที่มีก้นลึกและมีหู

คำว่า ขามกะละมัง มีความหมาย ขามที่มีขนาดใหญ่มาก รูปทรงคล้ายกะละมัง วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของกะละมัง ที่มีขนาดใหญ่ มีปากกว้างและก้นลึก และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของขาม เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของกะละมัง กับขามขนาดใหญ่ ที่มีก้นลึก และขอบกว้างออก

คำว่า ขามอ่าง มีความหมาย ขามก้นลึก ที่มีขอบหนา วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของอ่าง ภาชนะใส่น้ำที่มีก้นลึก และมีขอบหนา และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของขาม เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของอ่าง กับขามที่มีก้นลึก และขอบหนา

คำว่า ชามโคม มีความหมาย ชามขนาดใหญ่ ทรงกลม วงความหมายต้นทาง เป็นลักษณะของโคมจีน ที่มีรูปทรงกลมมนและมีขอบโค้ง และวงความหมายปลายทาง เป็นลักษณะของชาม เป็นการเปรียบเทียบรูปทรงของโคมจีน กับชามที่มีทรงกลมขอบโค้ง

คำว่า ขวดกระเป่า มีความหมาย ขวดแก้วสำหรับใส่น้ำอบ เถาหนึ่งมี 3 ใบ วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของกระเป่า เครื่องใช้ที่มีช่องสำหรับใส่สิ่งของหลายช่อง และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของขวด ความหมายของคำประสม เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของกระเป่าที่มีหลายช่อง กับลักษณะของขวด ที่มีหลายใบในหนึ่งเถา

คำว่า ช้อนถ้วย มีความหมาย ช้อนกระเบื้อง สำหรับทานขนม วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของถ้วย ที่ทำจากกระเบื้อง และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของช้อน เป็นการเปรียบเทียบวัสดุที่ใช้ทำถ้วยกับวัสดุที่ใช้ทำช้อนชนิดนี้

คำว่า ตะปูเข็ม มีความหมาย ตะปูที่มีขนาดเล็ก วงความหมายต้นทางเป็นรูปร่างของเข็มที่มีขนาดเล็ก และวงความหมายปลายทางเป็นรูปร่างของตะปู เป็นการเปรียบเทียบรูปร่างของเข็ม ที่มีลักษณะเป็นแท่งเล็ก ๆ กับตะปูที่มีขนาดเล็ก

คำว่า กุญแจแหวน มีความหมาย เครื่องมือโลหะ ใช้สำหรับขันหรือคลายนอต ปลายทั้งสองข้างเป็นรูปกลม มีขอบเหลี่ยม วงความหมายต้นทางเป็นรูปร่างของแหวน ที่มีลักษณะเป็นวงกลม และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของเครื่องมือ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของแหวน เครื่องประดับที่มีรูปทรงกลมกับลักษณะของเครื่องมือ ที่มีปากเป็นรูปทรงกลม

คำว่า ปืนครก มีความหมาย ปืนใหญ่ที่มีลำกล้องสั้น และมีฐานกว้าง วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของครก เครื่องครัวที่มีปากเป็นทรงครึ่งวงกลม มีฐานกว้าง และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของปืน เป็นการเปรียบเทียบรูปทรงของครกกับรูปร่างของปืนใหญ่

คำว่า หมอนขวาน มีความหมาย หมอนที่มีหน้าตัดเป็นรูปสามเหลี่ยม วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะใบมีดของขวาน ที่เป็นสี่เหลี่ยมหน้าตัด และวง

ความหมายปลายทางเป็นรูปทรงของหมอน เป็นการเปรียบเทียบลักษณะใบมีดของขวาน กับรูปทรงของหมอน ที่เป็นสี่เหลี่ยมหน้าตัด

คำว่า มีดขอ มีความหมาย มีดขนาดใหญ่ ใบมีดยาว ปลายงอ ใช้สำหรับเกี่ยว หรือตัด วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของขอและการใช้งาน และวงความหมาย ปลายทางเป็นลักษณะของมีดและการใช้งาน ความหมายของคำประสมเป็นการ เปรียบเทียบลักษณะของขอ อุปกรณ์ที่มีปลายงอ ใช้สำหรับเกี่ยว กับลักษณะของใบมีด ที่มีปลายงอ และใช้เกี่ยว

คำว่า มีดเสียม มีความหมาย มีดที่มีใบมีดเป็นรูปสี่เหลี่ยมหน้าตัด วงความหมาย ต้นทางเป็นลักษณะของเสียม ที่มีส่วนปลายเป็นใบมีดรูปสี่เหลี่ยมหน้าตัด และวง ความหมายปลายทางเป็นลักษณะของมีด เป็นการเปรียบเทียบลักษณะส่วนปลายของ เสียมกับลักษณะของใบมีด ที่เป็นรูปสี่เหลี่ยมหน้าตัด

คำว่า แหวนปลอกมีด มีความหมาย แหวนที่เป็นแบบเกลี้ยง ไม่มีลวดลาย มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของปลอกมีด ที่มีด้านในเรียบ ด้านนอกโค้งนูน และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของแหวน เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของ ปลอกมีด กับลักษณะของแหวนที่เรียบ ไม่มีลวดลาย

4) ลักษณะของสิ่งของเป็นลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิต (CHARACTERISTICS OF OBJECTS ARE CHARACTERISTICS OF INANIMATE THINGS)

คำว่า มีดชายธง มีความหมาย มีดขนาดย่อม ใบมีดเป็นรูปสามเหลี่ยม ปลายแหลม วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของชายธง ที่เป็นรูปสามเหลี่ยม ปลายแหลม และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของใบมีด ความหมาย ของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะชายธงของธง กับลักษณะของใบมีด ที่เป็นรูป สามเหลี่ยมปลายแหลม

คำว่า ตะเกียงรั้ว มีความหมาย ตะเกียงหิ้ว ที่มีลวดพันรอบกรอบแก้ว วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของรั้ว สิ่งที่ทำขึ้นเพื่อล้อมรอบบ้าน และวงความหมาย ปลายทางเป็นลักษณะของตะเกียง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของรั้ว ที่ล้อมรอบบ้าน กับลักษณะของตะเกียง ที่มีลวดพันโดยรอบ

คำว่า แหวนมณฑป มีความหมาย แหวนที่มีหัวเป็นยอด ช้อนเป็นชั้น ๆ ขึ้นไป วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของมณฑป ส่วนของสถาปัตยกรรมที่มีชั้นเชิงกลอนหลายชั้นซ้อนกันขึ้นไปจนถึงส่วนยอด และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของแหวน ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของมณฑป ที่มีหลายชั้น กับลักษณะของหัวแหวน ที่ซ้อนเป็นชั้น ๆ

คำว่า มุ้งกระโจม มีความหมาย มุ้งที่ใช้แขวนจากเพดานลงมา ให้ชายด้านล่างคลุมจนถึงพื้นโดยรอบ วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของกระโจม ที่มีด้านล่างเป็นฐานและมียอดสูงด้านบน และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของมุ้ง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของกระโจม กับลักษณะของมุ้ง ที่แขวนจากที่สูง และยาวลงมาด้านล่าง

คำว่า มุ้งประทุน มีความหมาย มุ้งที่มีรูปโค้ง มีโครงเป็นลวดเหล็ก วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของประทุน ส่วนหลังคาของรถหรือเรือ ที่โค้งตามรูปรถหรือเรือ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของมุ้ง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของประทุน กับลักษณะของมุ้งที่มีรูปโค้ง

คำว่า จดหมายลูกโซ่ มีความหมาย จดหมายที่ส่งต่อกันเป็นทอด ๆ มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของลูกโซ่ ที่ร้อยเรียงกันเป็นสายยาว และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะการส่งจดหมาย เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของลูกโซ่ ที่เป็นสายยาว กับลักษณะของจดหมายที่ส่งต่อ ๆ กัน

คำว่า มาลัยเป็ย มีความหมาย มาลัยที่มีอุบะห้อยชายลงมาด้านล่าง มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของผมเป็ย ทรงผมแบบหนึ่งที่ถูกผมเป็นหางยาวลงมา และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของมาลัย เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของผมเป็ย ที่เป็นหางยาวลงมา กับลักษณะของมาลัย ที่มีชายห้อยลงมา

5) ลักษณะของสิ่งของเป็นลักษณะของพื้นที่ (CHARACTERISTICS OF OBJECTS ARE CHARACTERISTICS OF AREAS) คำว่า ถาดหลุม มีความหมาย ถาดที่มีช่องสำหรับใส่ข้าวและอาหาร มีวงความหมายต้นทางเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นหลุม และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของถาด ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของหลุม ที่เป็นพื้นที่ซึ่งขุดลงไปในพื้นที่ดิน กับลักษณะของถาดที่แบ่งเป็นช่องสำหรับใส่อาหาร

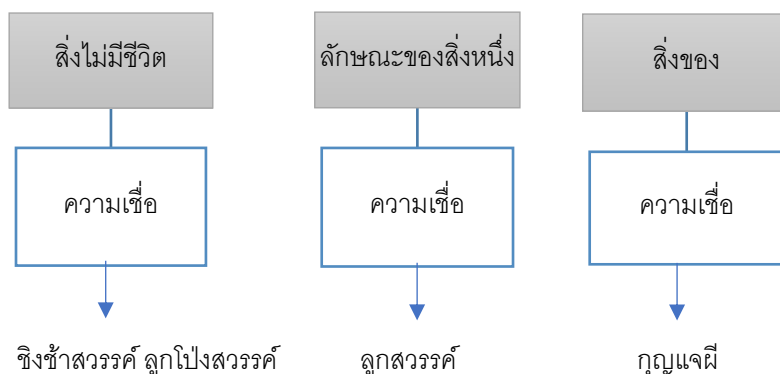
6) ลักษณะของสิ่งของเป็นลักษณะของยานพาหนะ (CHARACTERISTICS OF OBJECTS ARE CHARACTERISTICS OF VEHICLES) คำว่า ตะปูเรือใบ มีความหมาย ตะปูที่ตัดเป็นรูปสามเหลี่ยม เจาะตรงกลางเป็นแฉกแล้วตัดยกขึ้นมา มีวงความหมาย ต้นทางเป็นลักษณะของเรือใบ ที่มีใบเรือสูง อยู่เหนือลำเรือ และวงความหมายปลายทาง เป็นลักษณะของตะปู เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของเรือใบ กับรูปร่างของตะปู ที่มีแฉก ยกสูงขึ้นมา

7) ลักษณะของสิ่งของเป็นลักษณะของธรรมชาติ (CHARACTERISTICS OF OBJECTS ARE CHARACTERISTICS OF NATURE) คำว่า กระจาดทราย มีความหมาย กระจาดที่มีด้านหนึ่งเป็นเม็ด ๆ ใช้สำหรับขัดสิ่งต่าง ๆ ให้เรียบ มีวงความหมายต้นทาง เป็นลักษณะของทราย ที่เป็นเม็ด ๆ มีความหยาบและสาก และวงความหมายปลายทาง เป็นลักษณะของเนื้อกระจาด เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของทราย กับเนื้อของกระจาด ที่สามารถขัดสิ่งอื่นให้เรียบได้

คำว่า ประทัดลม มีความหมาย เครื่องดอกไม้ไฟ ใช้ขว้างไปกระทบของแข็ง แล้วจึงระเบิดเป็นเสียงดัง มีวงความหมายต้นทางเป็นคุณลักษณะของลม ที่สามารถพัดพาสิ่งต่าง ๆ ให้ปลิวไป และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะการใช้งาน ของประทัด เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของลมที่พัดไป กับการทำให้ประทัดชนิดนี้ ส่งเสียงดังด้วยการขว้างไปที่อื่น

คำว่า ผ้าแก้ว มีความหมาย ผ้าเนื้อแข็ง มีลักษณะบางใส วงความหมายต้นทาง เป็นลักษณะของแก้ว หินที่มีความแข็งและใส และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะ ของเนื้อผ้า เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของแก้ว ที่แข็งและใสกับลักษณะของเนื้อผ้า

1.1.2.16 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต และลักษณะของสิ่งหนึ่ง และมีส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งไม่มีชีวิต และความเชื่อ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 4 คำ ปรากฏดังแผนภาพ

กระบวนการทางความหมายของคำประสม ได้แก่ อุปลักษณะเชิงมนทัศน์
ลักษณะของสิ่งของเป็นลักษณะของความเชื่อ (CHARACTERISTICS OF OBJECTS
ARE CHARACTERISTICS OF BELIEF)

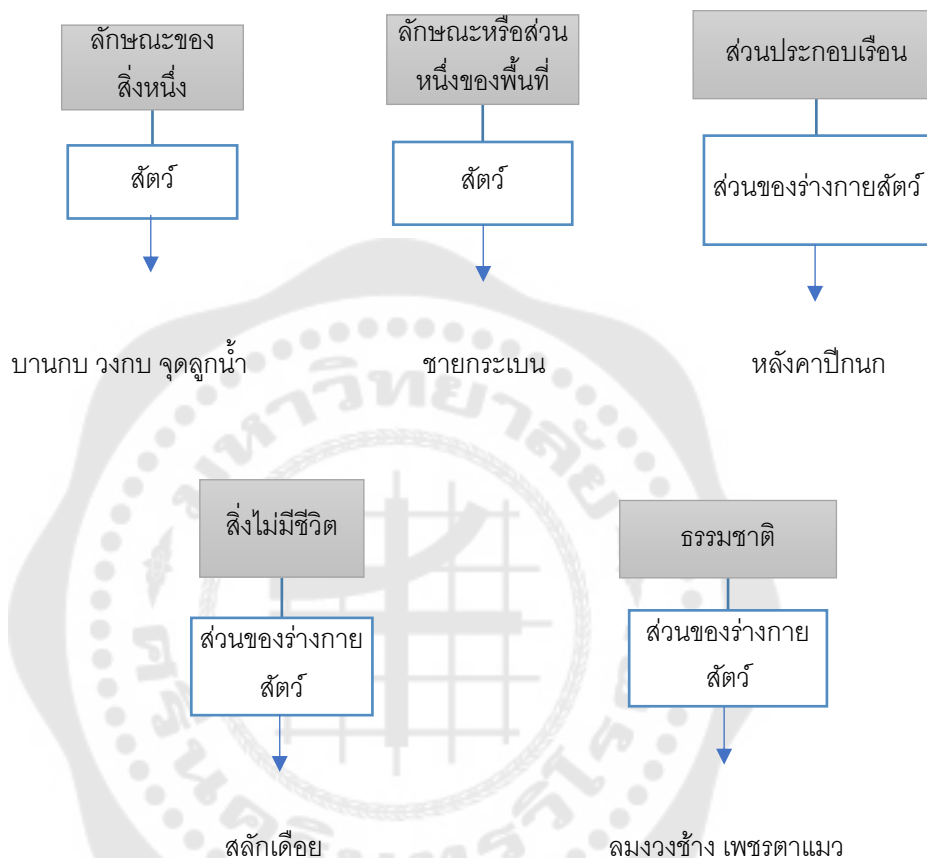
คำว่า ซิงช้าสวรรค์ มีความหมาย เครื่องเล่นประกอบด้วยล้อโลหะขนาดใหญ่
คู่ขนานกัน หมุนด้วยแรงกลในแนวตั้ง มีที่นั่งคล้ายกระเช้า ดั้ง มีวงความหมายต้นทาง
เป็นสถานที่ที่เชื่อกันว่าเป็นที่อยู่ของเทพ อยู่สูงขึ้นไปบนท้องฟ้า และวงความหมาย
ปลายทางเป็นลักษณะการทำงานของซิงช้า เป็นการเปรียบเทียบสถานที่ที่อยู่สูงขึ้นไปบน
ท้องฟ้า กับลักษณะของเครื่องเล่นที่ทำให้ผู้โดยสารลอยสูงขึ้นไปบนฟ้า

คำว่า ลูกสวรรค์ และ ลูกโป่งสวรรค์ มีความหมาย ถูกทำด้วยยางหรือพลาสติก
เป่าลม ให้เป็นรูปต่าง ๆ ลอยขึ้นไปในอากาศได้ มีวงความหมายต้นทางเป็นสถานที่ที่เชื่อกัน
กันว่าอยู่สูงขึ้นไปบนท้องฟ้า และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะการใช้งานของ
ลูกโป่ง เป็นการเปรียบเทียบสถานที่ที่อยู่บนท้องฟ้า กับลักษณะของลูกโป่ง ที่ลอยสูงขึ้นไปบนฟ้า

คำว่า กุญแจผี มีความหมาย ลูกกุญแจหรือเส้นลวดที่ทำขึ้นสำหรับไขกุญแจ
ใช้ในการทูลจริต มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของผี สิ่งลึกลับ ที่มองไม่เห็น และเชื่อกัน
กันว่าเป็นสิ่งไม่ดี และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะการใช้งานของกุญแจ
เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของผี กับลักษณะการใช้งานของกุญแจ ที่ใช้ไขเมื่อไม่มี
ใครเห็น และใช้เพื่อการทูลจริต

1.1.2.17 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสิ่งไม่มีชีวิต
ลักษณะของสิ่งหนึ่ง ส่วนประกอบของเรือนหรืออาคาร ลักษณะหรือส่วนหนึ่งของพื้นที่

ธรรมชาติและช่วงเวลา และมีส่วนขยายแสดงความหมายสัตว์ ส่วนของร่างกายสัตว์ และสิ่งที่เกิดจากสัตว์ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 8 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

ความหมายของคำประสมแสดงกระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) ลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิตเป็นลักษณะของสัตว์ (CHARACTERISTICS OF INANIMATE THINGS ARE CHARACTERISTICS OF ANIMALS)

คำว่า บานกบ และวงกบ มีความหมาย มุมของกรอบประตูหรือหน้าต่าง มีลักษณะเป็นแฉก มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะปากของกบ ที่มีลักษณะเป็นแฉก และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะส่วนของกรอบประตูหรือหน้าต่าง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะปากของกบ กับส่วนของกรอบประตูหรือหน้าต่างที่เป็นแฉก

คำว่า จุดลูกน้ำ มีความหมาย เครื่องหมายวรรคตอน ด้านบนเป็นจุดหน้า ด้านล่างมีหางยาวลงมาเล็กน้อย มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของลูกน้ำ

ลูกอ่อนของยูง ที่มีรูปร่างเล็ก สีดำและหางสั้น และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของเครื่องหมายวรรคตอน เป็นการเปรียบเทียบรูปร่างของลูกน้ำกับลักษณะของเครื่องหมายวรรคตอน

คำว่า ซายกระเบน มีความหมาย ซายผ้าที่ม้วนแล้วดึงขึ้นไปเหน็บที่ขอบผ้าถุง ด้านหลัง มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของหางปลากระเบน ที่มีรูปร่างเล็กเรียวยาว ปลายหางม้วน และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของซายผ้า เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของหางปลากระเบน กับลักษณะของซายผ้าที่ม้วนแล้วดึงขึ้นไป

2) ลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิตเป็นลักษณะของส่วนของร่างกายสัตว์ (CHARACTERISTICS OF INANIMATE THINGS ARE CHARACTERISTICS OF ANIMAL BODY PARTS) คำว่า เพชรตาแมว มีความหมาย อัญมณีชนิดหนึ่ง มีสีน้ำตาลเหลือง หรือเทา เมื่อถูกแสงสว่างจะสะท้อนแสงเป็นแนวเส้นสีขาวพาดผ่าน มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะดวงตาของแมว ที่มีสีน้ำตาล เหลือง หรือเทา มีเส้นสีขาวตรงกลางดวงตา และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของเพชร เป็นการเปรียบเทียบดวงตาของแมว กับลักษณะและสีของอัญมณี

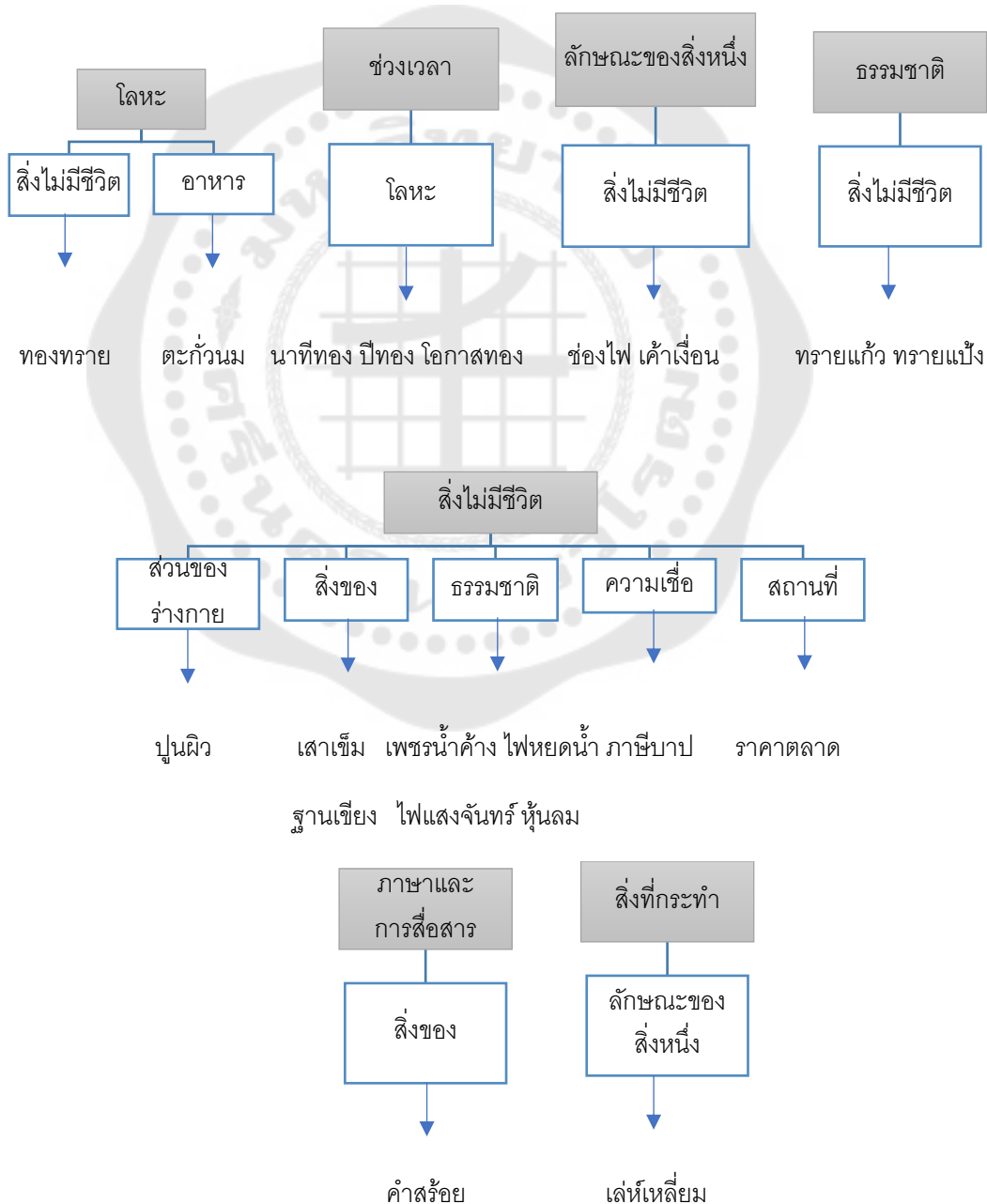
คำว่า สลักเดือย มีความหมาย เครื่องมือชนิดหนึ่ง ใช้ยึดเสากับคาน หรือฟันกับคาน มีรูปร่างเป็นแท่งกลม มีลายเส้นนูนออกมา มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของเดือย อวัยวะของไก่ตัวผู้ มีรูปเรียวยาวแหลม ผิวไม่เรียบ มีเส้นนูน และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของเครื่องมือ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของเดือย อวัยวะของไก่ตัวผู้ กับรูปร่างที่เป็นแท่งกลมและลักษณะลายเส้นนูนของเครื่องมือ

คำว่า หลังคาปีกนก มีความหมาย ส่วนของหลังคา ที่ยื่นออกมาเพื่อปิดรอยต่อระหว่างหลังคา ทำหน้าที่ป้องกันไม่ให้ฝนรั่วซึม มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะปีกของนก ที่ยื่นออกมาจากลำตัว และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของส่วนของหลังคา เป็นการเปรียบเทียบลักษณะปีกของนก กับส่วนที่ยื่นออกมาจากหลังคา

3) ลักษณะของธรรมชาติเป็นลักษณะของส่วนของร่างกายสัตว์ (CHARACTERISTICS OF NATURE IS CHARACTERISTICS OF ANIMAL BODY PARTS) คำว่า ลมวงช้าง มีความหมาย ลมชนิดหนึ่ง เมื่อเริ่มเกิด เมฆจะม้วนตัวเป็นรูปกรวยหรือวงยื่นออกมาจากรฐานเมฆ มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของวงช้าง

ที่ม้วนเป็นวง และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของเมฆเมื่อเกิดลมชนิดนี้ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของวงช้าง กับลักษณะของเมฆที่ม้วนเป็นวง

1.1.2.18 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายภาษา และการสื่อสาร สิ่งไม่มีชีวิต โลหะ ลักษณะของสิ่งหนึ่ง สิ่งที่ทำ จำนวนนับ ธรรมชาติ และช่วงเวลา และมีส่วนขยายแสดงความหมายบุคคล ส่วนของร่างกาย สิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต โลหะ ธรรมชาติ ลักษณะของสิ่งหนึ่ง ลักษณะหรือส่วนหนึ่งของพื้นที่ สถานที่ และความเชื่อ พบคำประสมในโครงสร้างนี้ จำนวน 20 คำ ปรากฏดังแผนภาพ

ผู้วิจัยพบกระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ 11 รูปแบบ ได้แก่ 1) ลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิตเป็นลักษณะของส่วนของร่างกาย (CHARACTERISTICS OF INANIMATE THINGS ARE CHARACTERISTICS OF BODY PARTS) คำว่า ปูนผิว มีความหมาย ปูนขาวอย่างละเอียดใช้ฉาบทาพื้นนอกให้ขาวเป็นนวล มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของผิว ส่วนของร่างกายที่ปกคลุมด้านนอก และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของปูน ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบ ส่วนของร่างกายที่ปกคลุมด้านนอก กับลักษณะการใช้งานของปูนที่ใช้ฉาบทาพื้นด้านนอก

2) ลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิตเป็นลักษณะของสิ่งของ (CHARACTERISTICS OF INANIMATE THINGS ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS) คำว่า ฐานเขียง มีความหมาย ฐานรองชั้นล่างสุดของสถาปัตยกรรม ใช้รองรับฐานอื่น ๆ ไม่มีลวดลาย มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะผิวหน้าของเขียงที่แบนเรียบ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของฐาน เป็นการเปรียบเทียบผิวหน้าของเขียงกับลักษณะของฐานที่เรียบและไม่มีลวดลาย

คำว่า เสาเข็ม มีความหมาย เสาที่รองรับน้ำหนักของบ้านหรืออาคาร มีลักษณะเรียวยาว ใช้ปักลงไปในดิน มีวงความหมายต้นทางเป็นรูปร่างของเข็มที่เรียวยาว และลักษณะการใช้งาน ที่ใช้แทงหรือจิ้มลงไปในพื้นผิว และวงความหมายปลายทางเป็นรูปร่างและลักษณะของเสา เป็นการเปรียบเทียบรูปร่างของเข็มที่เรียวยาว และใช้สำหรับแทงกับรูปร่างของเสาที่เรียวยาว และแทงลงไปในดิน

3) ลักษณะของโลหะเป็นลักษณะของอาหาร (CHARACTERISTICS OF METALS ARE CHARACTERISTICS OF FOOD) คำว่า ตะกั่ว มีความหมาย ตะกั่วที่มีเนื้อบริสุทธิ์ สีขาว มีวงความหมายต้นทางเป็นสีของน้ำนม อาหารชนิดหนึ่งที่เป็นของเหลว สีขาว และวงความหมายปลายทางเป็นสีของตะกั่ว เป็นการเปรียบเทียบสีของน้ำนม กับสีของตะกั่ว

4) ลักษณะของธรรมชาติเป็นลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิต (CHARACTERISTICS OF NATURE ARE CHARACTERISTICS OF INANIMATE THINGS) คำว่า ทรายแก้ว มีความหมาย ทรายที่สะอาด บริสุทธิ์ มีสีขาว มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของแก้ว หินที่มีความใส สะอาด และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของทราย

ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของแก้วที่ใส กับทรายที่มีสีขาว สะอาด

คำว่า ทรายแป้ง มีความหมาย ทรายที่มีเนื้อละเอียด ชาว มีวงความหมายต้นทาง เป็นลักษณะของแป้ง ที่มีเนื้อละเอียด เป็นผง และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของทราย เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของเนื้อแป้งกับลักษณะของเนื้อทราย

5) ลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิต เป็นลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิตอื่น (CHARACTERISTICS OF INANIMATE THINGS ARE CHARACTERISTICS OF OTHER INANIMATE THINGS) คำว่า ช่องไฟ มีความหมาย ช่องว่างระหว่างตัวหนังสือ มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของช่องที่ทำให้บันฝาดผนังหรือกำแพง มีระยะห่างเท่า ๆ กัน สำหรับตั้งเครื่องที่มีไฟ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะการเว้นระยะระหว่างตัวหนังสือ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของช่องที่ทำให้บันฝาดผนังหรือกำแพง กับลักษณะการเว้นระยะห่างเท่า ๆ กัน ของช่องว่างระหว่างตัวหนังสือ

คำว่า คำเงื่อน มีความหมาย ร่องรอยที่ทำให้สืบสาวราวเรื่องต่อไปได้ มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของเงื่อน ที่ผูกร้อยกันเป็นปมแน่น และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของร่องรอยที่ทำให้ตามเรื่องต่อไปได้ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของเงื่อนที่เป็นปมแน่น กับร่องรอยที่นำไปสู่การแก้ปัญหาเสมือนการคลายปมของเงื่อน

6) ลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิตเป็นลักษณะของธรรมชาติ (CHARACTERISTICS OF INANIMATE THINGS ARE CHARACTERISTICS OF NATURE) คำว่า ไฟแสงจันทร์ มีความหมาย หลอดไฟที่ให้แสงไฟสีขาวอมเหลือง มีวงความหมายต้นทางเป็นแสงของดวงจันทร์ ที่มีสีขาวอมเหลือง และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของแสงที่ได้จากหลอดไฟ เป็นการเปรียบเทียบแสงของดวงจันทร์ ที่คล้ายกับแสงที่ได้จากหลอดไฟชนิดนี้

คำว่า ไฟหยดน้ำ มีความหมาย หลอดไฟขนาดเล็ก มีหัวกลม ปลายแหลม มีวงความหมายต้นทางเป็นรูปทรงของหยดน้ำ ที่มีลักษณะเป็นวงกลมเล็ก ๆ และปลายแหลม และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของหลอดไฟ เป็นการเปรียบเทียบรูปทรงของหยดน้ำกับรูปร่างของหลอดไฟ

คำว่า เพชรน้ำค้าง มีความหมาย เพชรที่มีลักษณะเป็นเม็ดกลมเล็ก สีขาวใส มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของน้ำค้าง ที่มีรูปทรงกลมเล็ก และขาวใส และวง

ความหมายปลายทางเป็นลักษณะของเพชร เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของน้ำค้าง กับลักษณะของเพชร ที่มีรูปทรงและสีเหมือนน้ำค้าง

คำว่า หุ่นลม มีความหมาย หุ่นที่ไม่ได้ลงทุนเอง มีวงความหมายต้นทาง เป็นลักษณะของลม ที่ว่างเปล่าและไม่สามารถมองเห็นได้ และวงความหมายปลายทาง เป็นลักษณะการลงหุ้น เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของลม กับการลงหุ้นที่ไม่ต้องใช้เงิน ของตนเอง

คำว่า ทองทราย มีความหมาย ทองที่เป็นเม็ดเล็ก ๆ มีวงความหมายต้นทาง เป็นลักษณะของทราย ที่มีลักษณะเป็นเม็ดเล็ก ๆ และวงความหมายปลายทาง เป็นลักษณะของทอง เป็นการเปรียบเทียบรูปร่างของเม็ดทราย กับทองที่มีลักษณะเป็น เม็ดเล็ก

7) คุณค่าของเวลาเป็นคุณค่าของทอง (VALUE OF TIME IS VALUE OF GOLD) คำว่า นาฬิกา มีความหมาย ช่วงเวลาสำคัญที่มีระยะเวลาไม่นาน มีวงความหมาย ต้นทางเป็นคุณค่าของทอง โลหะที่มีราคาสูง และวงความหมายปลายทางเป็นช่วงเวลา เป็นการเปรียบเทียบคุณค่าของทองกับช่วงเวลาสำคัญ

คำว่า ปีทอง มีความหมาย ปีที่มีเหตุการณ์สำคัญหรือสิ่งที่ดีเกิดขึ้น มีวง ความหมายต้นทางเป็นคุณค่าของทอง และวงความหมายปลายทางเป็นช่วงเวลารอบปี เป็นการเปรียบเทียบคุณค่าของทอง กับปีที่มีเหตุการณ์สำคัญหรือเรื่องที่ดีเกิดขึ้น

คำว่า โอกาสทอง มีความหมาย โอกาสที่ดี มีวงความหมายต้นทางเป็นคุณค่า ของทอง และวงความหมายปลายทางเป็นโอกาส เป็นการเปรียบเทียบคุณค่าของทอง กับการได้รับโอกาสที่ดี

8) ลักษณะของราคาเป็นลักษณะของสถานที่ (CHARACTERISTICS OF PRICES ARE CHARACTERISTICS OF PLACES) คำว่า ราคาตลาด มีความหมาย ราคาที่ซื้อขายกันทั่วไปในท้องที่ใดท้องที่หนึ่งและในขณะใดขณะหนึ่ง มีวงความหมาย ต้นทางเป็นสถานที่สำหรับซื้อขาย และวงความหมายปลายทางเป็นราคา เป็นการ เปรียบเทียบลักษณะของสถานที่สำหรับซื้อขาย ที่มีการกำหนดราคาซื้อขายสินค้า กับราคาของสิ่งหนึ่งที่กำหนดไว้

9) ลักษณะของภาษีเป็นลักษณะของความเชื่อ (CHARACTERISTICS OF TAX ARE CHARACTERISTICS OF BELIEF) คำว่า ภาษีบาป มีความหมาย ภาษีสรรพสามิต ที่เรียกเก็บโดยเฉพาะสินค้าบางอย่าง เช่น ผลิตรภัณฑ์ยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีวงความหมายต้นทางเป็นความเชื่อเกี่ยวกับบุญบาป และวงความหมายปลายทางเป็น ภาษีที่เรียกเก็บจากประชาชน เป็นการเปรียบเทียบสิ่งที่ศาสนาพุทธเชื่อกันว่าเมื่อบริโภค จะเป็นบาป กับภาษีที่เรียกเก็บจากสินค้าเหล่านั้น

10) ลักษณะของภาษาเป็นลักษณะของสิ่งของ (CHARACTERISTICS OF LANGUAGES ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS) คำว่า คำ ส ร้อย มีความหมาย คำหรือวลีที่ใช้ลงท้ายวรรค ท้ายบาท หรือท้ายบทหรือยกรอง เพื่อความไพเราะของเสียงและความหมาย มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของสร้อย เครื่องประดับที่มีสายยาว และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของคำ เป็นการเปรียบเทียบสร้อย ที่มีลักษณะเป็นเส้นยาว กับลักษณะของคำที่นำมาต่อท้ายคำอื่น และทำให้วลีหรือประโยคมีความยาวเพิ่มขึ้น

11) ลักษณะของการกระทำเป็นลักษณะของสิ่งหนึ่ง (CHARACTERISTICS OF ACTION ARE CHARACTERISTICS OF A THING) คำว่า เล่ห์เหลี่ยม มีความหมาย ชั้นเชิงหรืออุบาย มีวงความหมายต้นทางที่เป็นลักษณะที่เป็นเหลี่ยม ซึ่งประกอบด้วย เส้นตรง และมุมที่หักลงด้านล่าง และวงความหมายปลายทางเป็นการกระทำ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของสิ่งที่เป็นเหลี่ยมกับการกระทำ ที่ไม่ตรงไปตรงมา มีอุบายแฝงอยู่

1.1.2.19 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายอาหารและส่วนของพืช และมีส่วนขยายแสดงความหมายพืชและส่วนของพืช พบคำประสมในโครงสร้างนี้ จำนวน 2 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

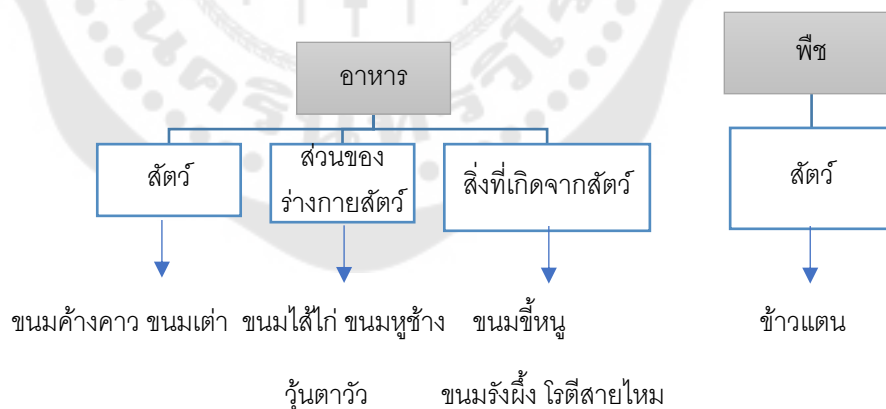
ขนมกลีบลำดวน ขนมกลีบลัสละ

คำประสมในกลุ่มนี้มีกระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ ได้แก่ ลักษณะของอาหารเป็นลักษณะของส่วนของพืช (CHARACTERISTICS OF FOOD ARE CHARACTERISTICS OF PARTS OF PLANTS)

คำว่า ขนมหลิบลำดวน มีความหมาย ขนมหลิบลำดวนหนึ่งทำจากแป้งสาลี บั๊นเป็นดอกสามกลีบ มีเกสรตรงกลาง มีวงความหมายต้นทางที่เป็นลักษณะของดอกลำดวน ดอกไม้ที่มีกลีบดอกสามกลีบ และวงความหมายปลายทางเป็นรูปทรงของขนมหลิบลำดวน เปรียบเทียบลักษณะของดอกลำดวน กับรูปทรงของขนมหลิบลำดวน

คำว่า ขนมหลิบลำดวน มีความหมาย ขนมหลิบลำดวนหนึ่ง มีส่วนผสมหลัก ได้แก่ แป้งมัน และไข่แดง บั๊นเป็นรูปทรงยาวรี มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของผลสละและกะลีสที่มีรูปทรงยาวรี และวงความหมายปลายทางเป็นรูปทรงของขนมหลิบลำดวน เปรียบเทียบลักษณะของผลสละและกะลีส กับรูปทรงของขนมหลิบลำดวน

1.1.2.20 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายอาหาร พืชและสิ่งที่เกิดจากสัตว์ และส่วนขยายแสดงความหมายสัตว์ ส่วนของร่างกายสัตว์ และสิ่งที่เกิดจากสัตว์ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 9 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

กระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของคำประสมในกลุ่มนี้มี 2 รูปแบบ ดังนี้

1) ลักษณะของอาหารเป็นลักษณะของส่วนของร่างกายสัตว์ (CHARACTERISTICS OF FOOD ARE CHARACTERISTICS OF ANIMALS BODY PARTS)

คำว่า ขนมห้างคาว มีความหมาย ขนมหชนิดหนึ่ง มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งสาลี และเปลือก ทำเป็นรูปทรงสามเหลี่ยม มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของปีกค้างคาว เมื่อกางปีกบิน และวงความหมายปลายทางเป็นรูปทรงของขนมห เป็นการเปรียบเทียบปีกของค้างคาวที่มีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยม กับรูปทรงของขนมห

คำว่า ขนมหเต่า มีความหมาย ขนมหหวานทำจากแป้งและไข่ ปั้นเป็นก้อนเล็ก ๆ สอดไส้ถั่วบด มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะกระดองของเต่าที่นูนขึ้นมา และวงความหมายปลายทางเป็นรูปทรงของขนมห เป็นการเปรียบเทียบลักษณะกระดองของเต่ากับขนมหที่มีลักษณะเป็นลูกนูนขึ้นมา

คำว่า ขนมหไส้ไก่ มีความหมาย ขนมหชนิดหนึ่งที่ทำจากแป้ง มีลักษณะเป็นเส้น และขดเป็นวง มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะไส้ของไก่ ที่เป็นเส้นยาวและขดเป็นวง และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของขนมห เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของไส้ไก่กับลักษณะของขนมหที่เป็นเส้นและขดเป็นวง

คำว่า ขนมหูช้าง มีความหมาย ขนมหทำด้วยแป้งข้าวเจ้าผสมน้ำตาล นวดแล้ว คลึงเป็นแผ่น ทอดกรอบ มีลักษณะเป็นแผ่นกลม ขนาดใหญ่ มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของหูช้าง ที่เป็นวงกลมและมีขนาดใหญ่ และวงความหมายปลายทางเป็นรูปทรงของขนมห เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของหูช้าง ที่กลมและใหญ่ กับรูปทรงของขนมห

คำว่า ขนมหงูตาตัว มีความหมาย ขนมหชนิดหนึ่ง หยอดในถ้วยตะไล มีไส้ ทำด้วยถั่วกวนปั้นเป็นก้อนเล็ก ๆ ตรงกลาง มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะดวงตาของงู ที่เป็นวงกลมโต และมีตาดำเป็นวงกลมขนาดเล็กกว่า และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของขนมห เป็นการเปรียบเทียบลักษณะดวงตาของงูกับลักษณะของงูที่ทำเป็นรูปวงกลม และมีไส้ตรงกลางเป็นวงกลมขนาดเล็กกว่า

2) ลักษณะของอาหารเป็นลักษณะของสิ่งที่เกิดจากสัตว์ (CHARACTERISTICS OF FOOD ARE CHARACTERISTICS OF THING MADE BY ANIMALS)

คำว่า ขนมหชีหนู มีความหมาย ขนมหชนิดหนึ่ง มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งข้าวเจ้า และน้ำเชื่อม โรยหน้าด้วยมะพร้าว มีลักษณะเป็นเม็ดละเอียดและร่วนซุย มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของชีหนู มูลสัตว์ ที่มีลักษณะเป็นเม็ดเล็ก ๆ และวงความหมาย

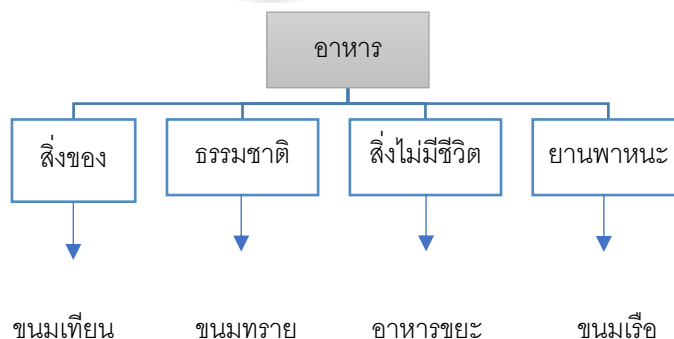
ปลายทางเป็นลักษณะของขนม เป็นการเปรียบเทียบชั้นหู กับลักษณะของขนมที่เป็นเม็ด และร่วนซุย

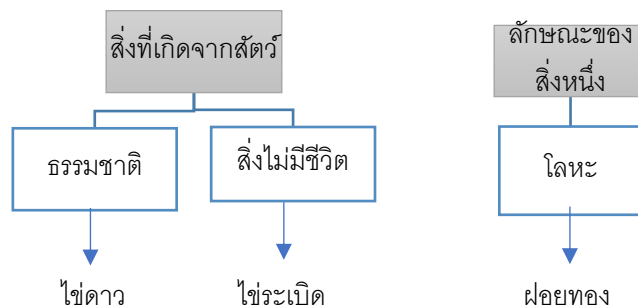
คำว่า ขนมรังผึ้ง มีความหมาย ขนมที่ทำจากแป้งสาลีและไข่ไก่ ทำเป็นรูปสี่เหลี่ยม มีลวดลายเป็นช่องเล็ก ๆ ทั่วแผ่นขนม มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของรังผึ้ง ที่มีรูเล็ก ๆ ทั่วทั้งรัง และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของขนม เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของรังผึ้ง กับลวดลายของขนม

คำว่า โรตีสายไหม มีความหมาย อาหารว่างที่ทำจากแผ่นแป้งโรตีสี่ มีไส้เป็นน้ำตาลที่ปั่นเป็นเส้นฝอย ๆ มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของของสายไหม ที่เกิดจากตัวไหม มีลักษณะเป็นเส้นยาว และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของขนม เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของสายไหมกับลักษณะไส้ของขนม

คำว่า ข้าวแตน มีความหมาย อาหารว่างที่ทำจากข้าวเหนียว คลุกกับน้ำตาลโมหรือน้ำกะทิ ทำเป็นรูปทรงกลม มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของรังแตน ที่เป็นวงกลมและมีรูพรุน และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของขนม เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของรังแตน กับลักษณะของขนมที่เป็นทรงกลม และมีรูพรุนที่เกิดจากกระยะห่างของเมล็ดข้าว

1.1.2.21 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายอาหาร สิ่งที่เกิดจากสัตว์ และลักษณะของสิ่งหนึ่ง และมีส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งที่เกิดจากสัตว์ สิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต ธรรมชาติ โลหะ และยานพาหนะ พบคำประสมโครงสร้างนี้ จำนวน 7 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังนี้

คำประสมในกลุ่มนี้มีกระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ 5 รูปแบบ ได้แก่ 1) ลักษณะของอาหารเป็นลักษณะของสิ่งของ (CHARACTERISTICS OF FOOD ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS) คำว่า ขนมเทียน มีความหมาย ขนมทำด้วยแป้งข้าวเหนียวนวดกับกะทิและน้ำตาล ห่อด้วยใบตองแล้วนำไปนึ่ง เมื่อสุกแล้วขนมจะมีเนื้อเนียนและมันวาว มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะเนื้อของเทียน ที่มีลักษณะเนียนและมันวาว และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของเนื้อขนม ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบเนื้อของเทียนกับเนื้อของขนม

2) ลักษณะของอาหารเป็นลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิต (CHARACTERISTICS OF FOOD ARE CHARACTERISTICS OF INANIMATE THINGS)

คำว่า อาหารขยะ มีความหมาย อาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการน้อย มีแป้ง น้ำตาลและไขมันสูง มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของขยะ สิ่งที่เป็นของเหลือทิ้งนำไปใช้ประโยชน์ไม่ได้ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของอาหาร เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของขยะ กับอาหารที่ไม่มีประโยชน์

คำว่า ไข่ระเบิด มีความหมาย อาหารชนิดหนึ่ง ทำจากไข่ทอด มีหมูสับผัดกับมะเขือเทศโรยด้านหน้า มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของสิ่งที่ระเบิดออกมา และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของอาหาร เป็นการเปรียบเทียบลักษณะสิ่งที่ระเบิดออกมา กับหมูสับที่ราดด้านบนของไข่ เสมือนเป็นไส้ที่ระเบิดออกมา

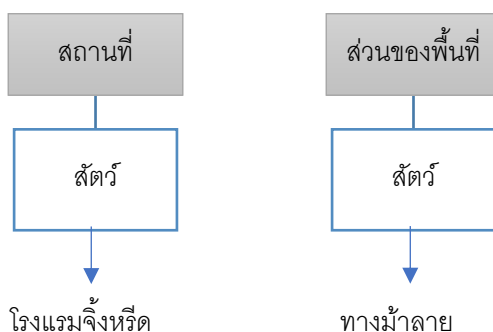
3) ลักษณะของอาหารเป็นลักษณะของโลหะ (CHARACTERISTICS OF FOOD ARE CHARACTERISTICS OF METALS) คำว่า ฝอยทอง มีความหมาย ขนมชนิดหนึ่ง ทำด้วยไข่แดง ใส่น้ำตาล โรยเป็นเส้นเล็ก ๆ ในน้ำเชื่อมเดือด ๆ มีสีเหลือง มีวงความหมายต้นทางเป็นสีของทองคำ ที่มีสีเหลืองสุกปลั่ง และวงความหมายปลายทางเป็นสีของขนม ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบสีของทองคำกับสีของขนม

4) ลักษณะของอาหารเป็นลักษณะของธรรมชาติ (CHARACTERISTICS OF FOOD ARE CHARACTERISTICS OF NATURE) คำว่า ไข่ดาว มีความหมาย อาหารชนิดหนึ่ง นำไข่ไปทอด มีลักษณะเป็นทรงกลม ด้านนอกเป็นไข่ขาว ด้านในเป็นไข่แดง มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของดวงอาทิตย์ ดาวฤกษ์ที่เป็นวงกลม มีรังสีโดยรอบ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของอาหาร เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของดวงอาทิตย์กับลักษณะของไข่ ที่คล้ายดวงอาทิตย์กลับด้าน

คำว่า ขนมทราย มีความหมาย ขนมชนิดหนึ่ง มีส่วนผสมหลักเป็นแป้งข้าวเจ้า และน้ำเชื่อม โรยหน้าด้วยมะพร้าว มีลักษณะเป็นเม็ดละเอียดและร่วนซุย มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของทราย ที่เป็นเม็ดเล็ก ๆ ร่วนซุย และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของขนม เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของทรายกับลักษณะของขนม ที่เป็นเม็ดเล็กและมีเนื้อละเอียด

5) ลักษณะของอาหารเป็นลักษณะของยานพาหนะ (CHARACTERISTICS OF FOOD ARE CHARACTERISTICS OF VEHICLE) คำว่า ขนมเรือ มีความหมาย ขนมที่ทำจากไข่แดง แป้ง และน้ำตาลทราย มีรูปเป็นวงรี ปลายสองด้านเรียว มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะรูปร่างของเรือ ที่ทำจากไม้กระดานแผ่นยาว หัวเรือและท้ายเรือแคบกว่าลำเรือ และวงความหมายปลายทางเป็นรูปทรงของขนม ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบรูปร่างของเรือกับรูปทรงของขนม ที่เป็นวงรี

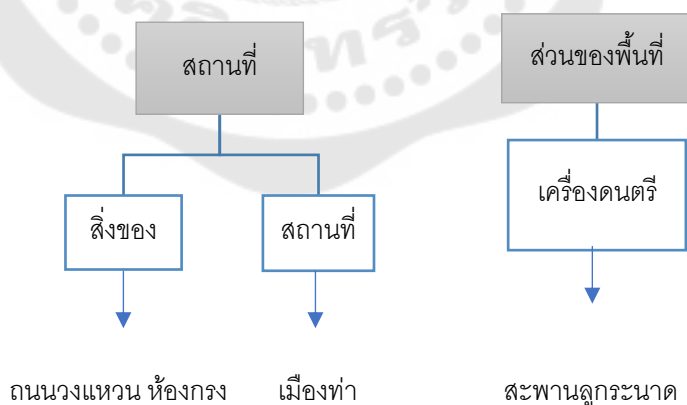
1.1.2.22 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่น แสดงความหมายสถานที่ และลักษณะหรือส่วนหนึ่งของพื้นที่ และมีส่วนขยายแสดงความหมายสัตว์ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 2 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังนี้

กระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของคำประสม มี 2 รูปแบบ 1) ลักษณะที่อยู่อาศัยของมนุษย์เป็นลักษณะที่อยู่อาศัยของสัตว์ (CHARACTERISTICS OF HUMAN RESIDENCE ARE CHARACTERISTICS OF ANIMAL HABITAT) คำว่า โรงแรมจังหวัด มีความหมายว่า โรงแรมขนาดเล็ก สภาพเก่าแก่ มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะรัฐของจังหวัด ที่มีขนาดเล็กและอบอุ่น และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของโรงแรม เป็นการเปรียบเทียบรัฐของจังหวัดกับสภาพของโรงแรม

2) ลักษณะของสถานที่เป็นลักษณะของสัตว์ (CHARACTERISTICS OF PLACES ARE CHARACTERISTICS OF ANIMALS) คำว่า ทางม้าลาย มีความหมายพื้นที่ที่ทำไว้สำหรับให้คนเดินเท้าข้ามถนนโดยทาสีขาวดำเป็นแถบสลับกัน มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะลำตัวของม้าลาย ที่มีสีขาวและดำสลับกัน และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของทางข้าม เป็นการเปรียบเทียบลายบนลำตัวของม้าลาย กับสีและลายของทางข้าม

1.1.2.23 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสถานที่และส่วนของพื้นที่ และมีส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งของ เครื่องดนตรี และสถานที่พบคำประสม ในโครงสร้างนี้จำนวน 4 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังนี้

คำประสมในกลุ่มนี้มีกระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) ลักษณะของสถานที่เป็นลักษณะของสิ่งของ (CHARACTERISTICS OF PLACES ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS)

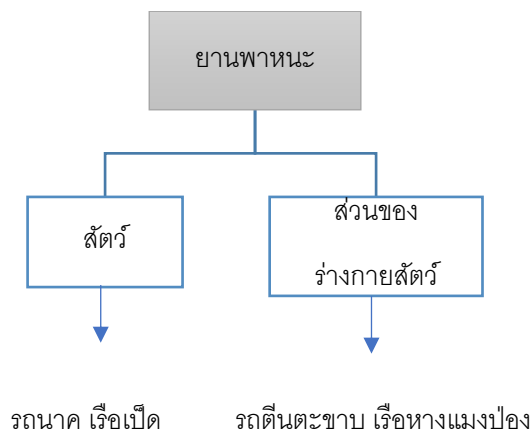
คำว่า ห้องกรง มีความหมาย คุก หรือสถานที่สำหรับจองจำนักโทษ มีวง ความหมายต้นทางเป็นลักษณะของกรง ที่สำหรับให้สัตว์อยู่อาศัยมีลักษณะเป็นซี่ ๆ ล้อมรอบ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของห้อง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะ ของกรงสัตว์ กับลักษณะที่อยู่อาศัยภายในคุก ที่แบ่งเป็นห้องเล็ก ๆ และทำเป็นลูกกรงกัน

คำว่า ถนนวงแหวน มีความหมาย ถนนซึ่งโค้งรอบพื้นที่ มีวงความหมายต้นทาง เป็นลักษณะของวงแหวน ที่มีลักษณะเป็นวงกลมมาบรรจบกัน และวงความหมาย ปลายทางเป็นลักษณะของถนน เป็นการเปรียบเทียบวงแหวน ที่มีเส้นรอบวงมาบรรจบกัน กับลักษณะของถนน

คำว่า สะพานลูกระนาด มีความหมาย สะพานที่เอาไม้จริงมาตีอันหนึ่ง เว้นช่องว่างแล้วตีอีกอันหนึ่ง เมื่อมีผู้เดินข้ามจะแกว่งไปมา มีวงความหมายต้นทาง เป็นลักษณะของลูกระนาด ส่วนประกอบของเครื่องดนตรีที่ทำจากแผ่นไม้ เว้นช่องว่าง เท่า ๆ กัน และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของสะพาน เป็นการเปรียบเทียบ ลูกระนาด ที่เว้นช่องว่างเท่า ๆ กัน และแกว่งไปมาเมื่อมีผู้เดิน กับลักษณะของสะพาน

2) ลักษณะของสถานที่ที่เป็นลักษณะของสถานที่อื่น (CHARACTERISTICS OF PLACES ARE CHARACTERISTICS OF OTHER PLACES) คำว่า เมืองท่า มีความหมายเมืองที่ตั้งอยู่ริมทะเลหรือริมแม่น้ำ ใช้เป็นที่สำหรับขนถ่ายสินค้า และผู้โดยสารที่สัญจรทางน้ำ มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของท่า สถานที่ซึ่งตั้งอยู่ ริมฝั่งน้ำ สำหรับจอดเรือและรองรับผู้โดยสาร และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะ ของเมือง ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของท่า กับลักษณะของ เมืองที่อยู่ริมทะเลหรือแม่น้ำ และเป็นสถานที่สำหรับรองรับสินค้าและผู้โดยสาร

1.1.2.24 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายยานพาหนะ และส่วนขยายแสดงความหมายสัตว์หรือส่วนของร่างกายสัตว์ พบคำประสมโครงสร้างนี้ จำนวน 4 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

กระบวนการทางความหมายของคำประสม ได้แก่ อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) ลักษณะของยานพาหนะเป็นลักษณะของสัตว์ (CHARACTERISTICS OF VEHICLES ARE CHARACTERISTICS OF ANIMALS)

คำว่า รถนาค มีความหมาย รถชลประทานสำหรับสูบน้ำเข้านา มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของนาค สัตว์ในนินายที่อยู่ในน้ำ มีลำตัวยาวคล้ายงูขนาดใหญ่ และพ่นน้ำได้ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของรถ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของนาค ที่พ่นน้ำได้ กับลักษณะของรถที่มีท่อสูบน้ำเป็นสายยาว เพื่อพ่นน้ำ

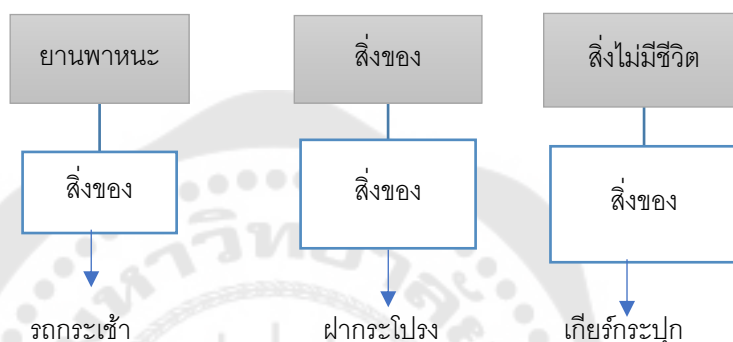
คำว่า เรือเปิด มีความหมาย เรือชนิดหนึ่ง ที่หัวท้ายแบน ตรงกลางป่อง มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของเปิด สัตว์ที่มีปากและหางแบน และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของเรือ เป็นการเปรียบเทียบรูปร่างของเปิด กับรูปทรงของเรือที่หัวท้ายแบน

2) ลักษณะของยานพาหนะเป็นลักษณะของส่วนของร่างกายสัตว์ (CHARACTERISTICS OF VEHICLES ARE CHARACTERISTICS OF ANIMAL BODY PARTS) คำว่า รถตีนตะขาบ มีความหมาย รถชนิดหนึ่ง มีสายพานที่มีลวดลายเป็นริ้ว ๆ หุ้มล้อ มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของตะขาบ สัตว์เลื้อยคลานที่มีเท้าจำนวนมาก ลำตัวเป็นปล้อง ๆ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของล้อรถ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของตะขาบ กับลักษณะของสายพานล้อรถ ที่มีลวดลายเป็นริ้ว ๆ จำนวนมาก

คำว่า เรือหางแมงป่อง มีความหมาย เรือชนิดหนึ่ง ทำเรือต่อไม้ยกอนสูงชัน มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะหางของแมงป่อง ที่มีลักษณะตรงกลางป่องและมี

หางยกสูง และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของเรือ เป็นการเปรียบเทียบรูปร่าง
หางของแมงป่อง กับรูปทรงของเรือที่ท้ายยกสูง

1.1.2.25 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายยานพาหนะ สิ่งของ
เครื่องใช้ และสิ่งไม่มีชีวิต และมีส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ พบคำประสม
ในโครงสร้างนี้จำนวน 3 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

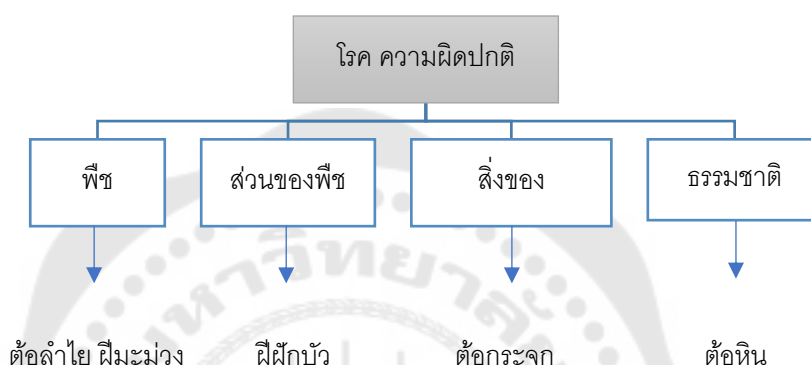
คำประสมในกลุ่มนี้มีกระบวนการทางความหมายของ ได้แก่ อุปลักษณะ
เชิงมโนทัศน์ ได้แก่ ลักษณะของส่วนของยานพาหนะเป็นลักษณะของสิ่งของ
(CHARACTERISTICS OF PARTS OF VEHICLES ARE CHARACTERISTICS OF
OBJECTS) คำว่า รถกระเช้า มีความหมาย รถชนิดหนึ่ง ใช้สำหรับทำงานในที่สูง มีห้อง
โดยสารรูปสี่เหลี่ยม สำหรับพาคนหรือนำสิ่งของขึ้นไป มีวงความหมายต้นทาง
เป็นลักษณะของกระเช้า ภาชนะที่มีก้นลึก ขอบกว้าง สำหรับใส่สิ่งของ และวงความหมาย
ปลายทางเป็นลักษณะห้องโดยสารของรถ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของกระเช้า
กับลักษณะของห้องโดยสารของรถ

คำว่า ฝากระโปรง มีความหมาย ส่วนประกอบด้านหน้าของรถยนต์ เปิดปิดได้
ภายในมีเครื่องยนต์ มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของกระโปรง เครื่องสวมใส่ที่มี
ลักษณะเป็นผ้าคลุมจากช่วงเอวลงมา และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของ
ส่วนประกอบของรถ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของกระโปรง เครื่องสวมใส่ที่สามารถ
ยกขายด้านล่างเพื่อเปิดขึ้นได้ กับส่วนหน้าของรถยนต์ ที่สามารถเปิดขึ้นลงได้

คำว่า เกียร์กระปุก มีความหมาย ส่วนที่เป็นคั่นโยกของรถ ทำหน้าที่เปลี่ยน
อัตราส่วนการทดรอบระหว่างเครื่องยนต์กับล้อ ตรงโคนมีลักษณะเป็นทรงกลม ฐานกว้าง
มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของกระปุก ภาชนะทรงกลม มีปากและฐานกว้าง

และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของเกียร์ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของ
กระดูก กับรูปร่างส่วนฐานของเกียร์

1.1.2.26 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายโรคหรือความ
ผิดปกติในร่างกาย และมีส่วนขยายแสดงความหมายพืช ส่วนของพืช สิ่งของเครื่องใช้
และธรรมชาติ พบคำประสมโครงสร้างนี้ จำนวน 5 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังนี้

กระบวนการทางความหมายของคำประสม ได้แก่ อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์
4 รูปแบบ ได้แก่ 1) ลักษณะของต้อเป็นลักษณะของส่วนของพืช (CHARACTERISTICS
OF CATARACTS ARE CHARACTERISTICS OF PARTS OF PLANTS) คำว่า ต้อลำไย
มีความหมาย โรคทางตาชนิดหนึ่ง อาการของโรคทำให้กระจกตาดำบวมและมีน้ำ
มากกว่าปกติ มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของเนื้อลำไย ที่มีความชุ่มน้ำ
และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของดวงตา ความหมายของคำประสมเป็นการ
เปรียบเทียบลักษณะของเนื้อลำไย กับลักษณะของตาดำเมื่อเป็นโรคนี้

2) ลักษณะของผีเป็นลักษณะของส่วนของพืช (CHARACTERISTICS OF
POCKS ARE CHARACTERISTICS OF PARTS OF PLANTS)

คำว่า ผีมะม่วง มีความหมาย ผีชนิดหนึ่งที่เกิดขึ้นบริเวณขาหนีบ ทำให้ต่อม
น้ำเหลืองที่ขาหนีบบวมโตติดกัน เป็นก้อนผีขนาดใหญ่ วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะ
ของผลมะม่วงที่อยู่ติดกัน และห้อยย้อยลงมาจากต้น และวงความหมายปลายทาง
เป็นลักษณะของผี เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของผลมะม่วงที่ห้อยย้อยลงมาจากต้น
กับลักษณะของผี

คำว่า ผีผักบัว มีความหมาย ผีชนิดหนึ่ง ขึ้นตามหลังและต้นคอ มีหัวหลายหัว
วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของผักบัวที่มีเม็ดบัวอยู่ติด ๆ กัน และนูนขึ้นมา และวง

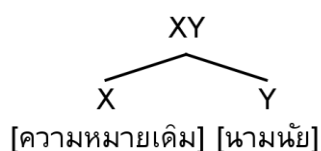
ความหมายปลายทางเป็นลักษณะของผี เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของผักบัวที่มีเม็ดบัวอยู่ติด ๆ กัน กับลักษณะของผีที่มีหลายหัว

3) ลักษณะของต้อเป็นลักษณะของสิ่งของ (CHARACTERISTICS OF CATARACTS ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS) คำว่า ต้อกระจก มีความหมาย โรคทางตาชนิดหนึ่ง อาการของโรคทำให้เลนส์ตาที่มีความขุ่นมัว และมองเห็นไม่ชัดเจน วงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของกระจกที่ขุ่นมัว และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของดวงตา ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของกระจกที่ขุ่นมัว กับลักษณะของตาดำที่ขุ่นมัวเมื่อเป็นโรคนี้

4) ลักษณะของต้อเป็นลักษณะของธรรมชาติ (CHARACTERISTICS OF CATARACTS ARE CHARACTERISTICS OF NATURE) คำว่า ต้อหิน มีความหมาย โรคทางตาชนิดหนึ่ง อาการของโรคทำให้เส้นประสาทตาเสื่อม ทำให้มองไม่เห็นในที่สุด มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของก้อนหิน ที่มีความทึบแสง และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะการมองเห็นของดวงตา ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของก้อนหิน กับอาการของโรค ที่ทำให้ดวงตามองไม่เห็น

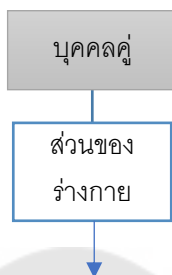
1.1.3 คำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม และส่วนขยายเป็นนามนัย

ผู้วิจัยพบคำประสมประเภทนี้จำนวนทั้งสิ้น 20 คำ โครงสร้างของคำประสมประเภทนี้ ปรากฏในแผนภูมิต้นไม้ ดังต่อไปนี้

โครงสร้างทางความหมายของคำประสม แบ่งออกเป็น 8 โครงสร้าง ดังต่อไปนี้

1.1.3.1 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายบุคคล สัตว์ สิ่งของ ที่เป็นคู่ และส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย พบคำประสมในโครงสร้างนี้ จำนวน 3 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

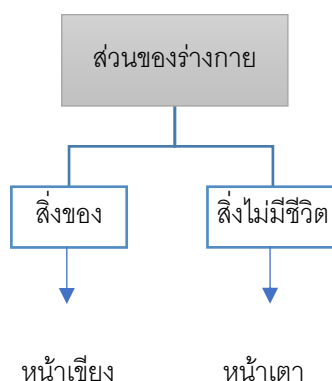

คู่หู คู่ใจ คู่ขา

คำประสมที่ปรากฏในโครงสร้างนี้มีความหมายบุคคล มีส่วนขยายเป็นนามนัย คำว่า คู่หู มีความหมายว่า เพื่อนที่ผูกคอกผูกใจกัน คำว่า คู่ใจ มีความหมาย คนสนิทที่รู้จักและวางใจได้ คำว่า คู่ขา มีความหมาย คู่แสดงหรือคู่เล่นที่เข้ากันได้ดี

ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม ได้แก่ คำว่า คู่ หมายถึง บุคคลสองบุคคล และส่วนขยายของคำประสม ได้แก่ คำว่า หู ใจ และ ขา โดยคำว่า หู ใจ และขา ในที่นี้ ไม่ได้มีความหมายว่า อวัยวะในร่างกายเท่านั้น แต่มีความหมาย เพื่อนที่ผูกคอกผูกใจกัน หรือผู้ที่เข้ากันได้ดี คำว่า คู่หู คู่ใจ และคู่ขา มีความสัมพันธ์ทางนามนัยแบบส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) โดยคำว่า หู ใจ และ ขา ทำให้ความหมายลักษณะของบุคคลเด่นขึ้นมา

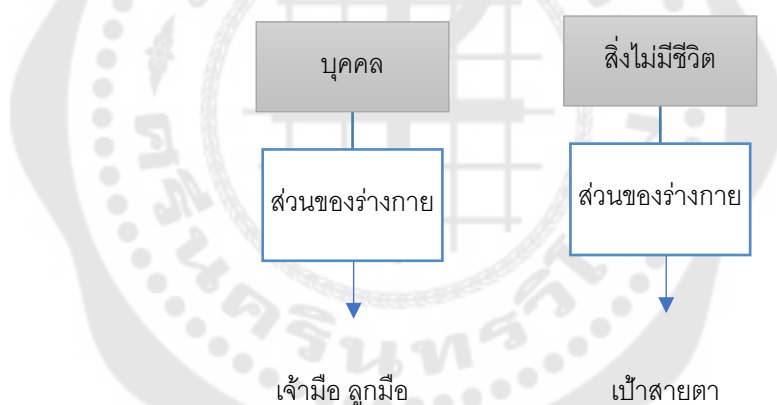
1.1.3.2 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย และส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้และสิ่งไม่มีชีวิต พบคำประสมในโครงสร้างนี้ จำนวน 2 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

คำประสม หน้าเขียง และหน้าเตา เป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวกับบุคคล และมี ส่วนขยายเป็นนามนัย คำว่า หน้าเขียง มีความหมาย แม่ครัวประจำเขียง คำว่า หน้าเตา มีความหมาย แม่ครัวประจำเตา

คำว่า เขียง และ คำว่า เตา ในที่นี้ แสดงความหมายเปรียบเทียบแบบนามนัย โดยนำสิ่งของที่บุคคลใช้แทนความหมายหน้าที่ของบุคคล มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางความหมายแบบนามนัย เครื่องมือแทนการกระทำ (INSTRUMENT FOR ACTION) คำว่า เขียง และ คำว่า เตา ส่วนขยายของคำประสม ทำให้ความหมายหน้าที่ของบุคคลเด่นขึ้นมา

1.1.3.3 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่น แสดงความหมายบุคคล และสิ่งไม่มีชีวิต และส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย พบคำประสมในโครงสร้างนี้ จำนวน 3 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

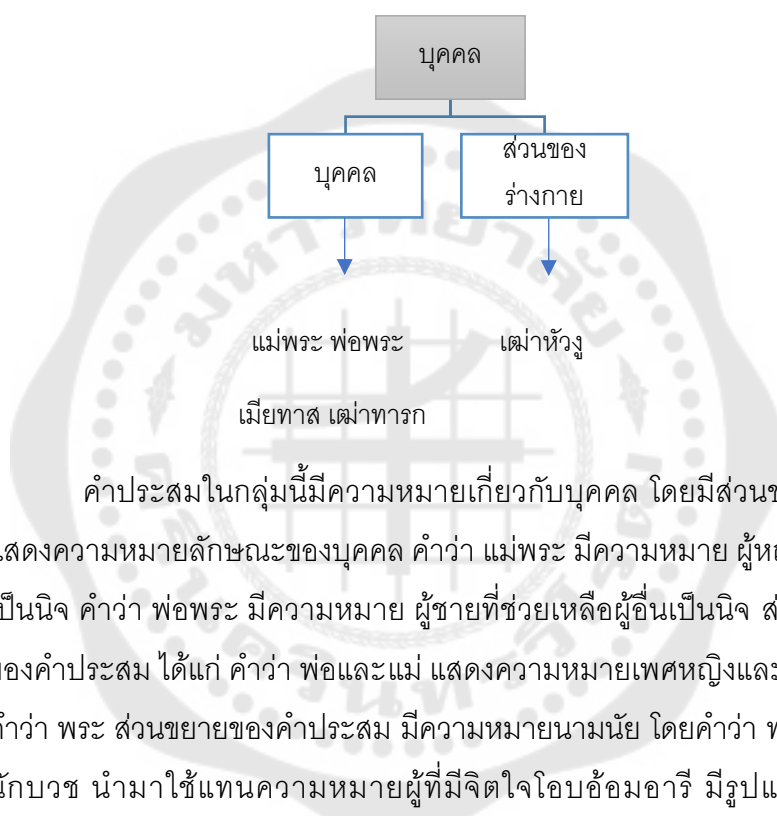

คำประสมที่ปรากฏในโครงสร้างนี้แสดงความหมายบุคคล คำว่า ลูกมือ มีความหมาย ผู้ที่มีหน้าที่คอยช่วยเหลือและทำตามคำสั่งของหัวหน้า คำว่า เจ้ามือ มีความหมาย ผู้ตั้งต้นในวงพนัน คำว่า ลูก และ คำว่า เจ้า ส่วนแสดงความเด่นของคำประสมแสดงความหมายบทบาทของบุคคล ได้แก่ ผู้คอยทำตามคำสั่ง และผู้ตั้งต้นตามลำดับ คำว่า มือ ส่วนขยายของคำประสม มีความหมายนามนัย มีความสัมพันธ์ทางนามนัยส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) โดยนำ มือ อวัยวะสำหรับหยิบจับหรือทำสิ่งต่าง ๆ มาเปรียบเทียบกับผู้ที่กระทำการ

คำว่า เป้าสายตา มีความหมาย บุคคลหรือสิ่งที่เป็นที่เพ่งเล็งหรือสนใจของผู้อื่น คำว่า เป้า ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม แสดงความหมายสิ่งที่กำหนดไว้

เป็นจุดหมาย ในขณะที่คำว่า สายตา ส่วนขยายของคำประสม มีความหมายแบบนามนัย แสดงความหมายบุคคลที่ถูกผู้อื่นมองหรือเพ่งเล็ง มีความสัมพันธ์ทางนามนัย แบบส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON)

1.1.3.4 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่น แสดงความหมายบุคคล และส่วนขยายแสดงความหมายบุคคลและส่วนของร่างกาย พบคำประสมในโครงสร้างนี้ จำนวน 5 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

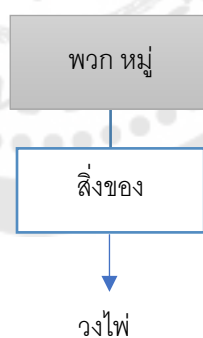
คำประสมในกลุ่มนี้มีความหมายเกี่ยวกับบุคคล โดยมีส่วนขยายที่เป็นนามนัย แสดงความหมายลักษณะของบุคคล คำว่า แม่พระ มีความหมาย ผู้หญิงที่ช่วยเหลือผู้อื่นเป็นนิจ คำว่า พ่อพระ มีความหมาย ผู้ชายที่ช่วยเหลือผู้อื่นเป็นนิจ ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม ได้แก่ คำว่า พ่อและแม่ แสดงความหมายเพศหญิงและเพศชาย ในขณะที่คำว่า พระ ส่วนขยายของคำประสม มีความหมายนามนัย โดยคำว่า พระ ที่มีความหมาย นักบวช นำมาใช้แทนความหมายผู้ที่มีจิตใจโอบอ้อมอารี มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยแบบลักษณะแทนบุคคล (CHARACTERISTICS FOR PERSON)

คำว่า เมียทาส มีความหมาย ภรรยาที่ต้องปรนนิบัติรับใช้สามีและมิได้รับการยกย่อง คำว่า เมีย ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม แสดงความหมายผู้เป็นภรรยา ในขณะที่คำว่า ทาส ส่วนขยายของคำประสม มีความหมายนามนัย โดยนำบทบาทของทาส ผู้มีหน้าที่รับใช้เจ้านาย แทนความหมาย เมียที่เปรียบเสมือนทาส มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยแบบลักษณะแทนบุคคล (CHARACTERISTICS FOR PERSON)

คำว่า เฒ่าทารก มีความหมาย ชายแก่ที่ชอบเล่นสนุกเหมือนเด็ก คำว่า เฒ่า ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม แสดงความหมายชายสูงวัย ในขณะที่คำว่า ทารก ส่วนขยายของคำประสมมีความหมายนามนัย โดยนำคำว่า ทารก มาใช้แทนลักษณะนิสัยของทารกที่ชอบเล่นสนุก มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยแบบลักษณะแทนบุคคล (CHARACTERISTICS FOR PERSON)

คำว่า เฒ่าหัวงู มีความหมาย ชายสูงอายุที่หลอกหญิงสาวเพื่อกามารมณ์ ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม แสดงความหมายชายสูงวัย และส่วนขยายของคำประสม ได้แก่ คำว่า หัวงู มีความหมายแบบนามนัย โดยคำว่า หัว อวัยวะส่วนบนสุดของร่างกาย ใช้แทนความหมาย การครุ่นคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย เครื่องมือแทนการกระทำ (INSTRUMENT FOR ACTION) และมีคำว่า งู เป็นสัญลักษณ์แทนอวัยวะเพศชาย คำว่า เฒ่าหัวงู จึงมีความหมายเกี่ยวกับชายสูงวัยที่หมกมุ่นในเรื่องเพศ

1.1.3.5 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายบุคคล สัตว์ สิ่งของ ที่เป็นพวกหรือหมู่ และส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 1 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

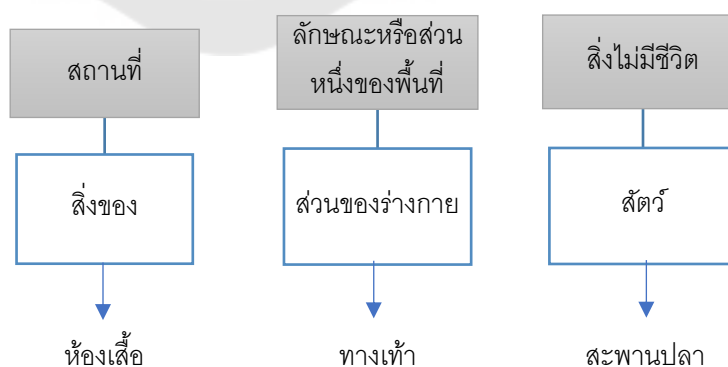
คำประสม วงไฟ มีความหมายว่าบุคคลที่รวมตัวกันเพื่อเล่นการพนันโดยใช้ไฟ คำว่า วง ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม แสดงความหมายกลุ่มบุคคล และ คำว่า ไฟ ส่วนขยายของคำประสม มีความหมายเปรียบเทียบแบบนามนัย ใช้คำว่า ไฟ อุปกรณ์สำหรับเล่นพนัน แทนความหมาย เล่นไฟ มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางความหมายแบบนามนัย เครื่องมือแทนการกระทำ (INSTRUMENT FOR ACTION)

1.1.3.6 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสิ่งไม่มีชีวิต และมี
ส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 2 คำ

คำประสม คำตัว คำหัว มีความหมายเกี่ยวกับราคาที่กำหนดขึ้นเพื่อเอาชีวิต
ของบุคคล คำว่า ตัว และ หัว ที่เป็นส่วนขยาย มีความหมายเปรียบเทียบแบบนามนัย
มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยนามนัยแบบส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY
PART FOR PERSON) เนื่องจากคำว่า ตัว และ หัว ในที่นี้ไม่ได้มีความหมายส่วนของ
ร่างกายของบุคคลเพียงเท่านั้น แต่มีความหมายว่า ชีวิตของบุคคล

1.1.3.7 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสถานที่ ลักษณะ
หรือส่วนหนึ่งของพื้นที่ และสิ่งไม่มีชีวิต และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของ
ร่างกาย สัตว์ และสิ่งของเครื่องใช้ พบคำประสม จำนวน 3 คำ โครงสร้างคำประสม
ปรากฏดังแผนภาพ

คำประสมในโครงสร้างนี้ มีความหมายเกี่ยวกับสถานที่หรือส่วนหนึ่งของสถานที่
มีส่วนขยายแสดงความหมายแบบนามนัย

คำว่า ห้องเสื้อ มีความหมาย สถานที่รับจ้างตัดเสื้อผ้า และสถานที่ขายเสื้อผ้า
สำเร็จรูป คำว่า ห้อง ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม แสดงความหมายสถานที่
ในขณะที่คำว่า เสื้อ ส่วนขยายของคำประสม แสดงความหมายนามนัย โดยคำว่า เสื้อ
ในที่นี้ ไม่ได้มีความหมาย เสื้อ เครื่องแต่งกายที่นอนบนเพียงเท่านั้น แต่ใช้แทนความหมาย
เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายแบบอื่น ๆ เช่น กระโปรง กางเกง ชุด เป็นต้น มีรูปแบบความสัมพันธ์
ทางความหมายนามนัย สมาชิกกลุ่มแทนทั้งกลุ่ม (A MEMBER OF A CATEGORY FOR
THE CATEGORY)

คำว่า ทางเท้า มีความหมาย ทางข้างถนนที่มีกยกสูงขึ้นสำหรับให้คนเดิน
คำว่า ทาง ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม แสดงความหมายสถานที่ ในขณะที่
คำว่า เท้า ส่วนขยายของคำประสม แสดงความหมายแบบนามนัย ใช้แทนความหมาย
ที่สำหรับให้คนเดิน มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางความหมายนามนัย เครื่องมือแทนการ
กระทำ (INSTRUMENT FOR ACTION)

คำว่า สะพานปลา มีความหมาย สะพานที่สร้างทอดยาวออกไปในน้ำ ใช้เป็น
ท่าเทียบเรือประมงเพื่อขนปลาและสัตว์น้ำอื่น ๆ ขึ้นจากเรือ คำว่า สะพาน ส่วนแสดง
ความเด่นของคำประสม แสดงความหมายสถานที่ที่ทอดยาวออกสำหรับข้ามแม่น้ำ
ในขณะที่คำว่า ปลา ส่วนขยายของคำประสม แสดงความหมายนามนัย โดยคำว่า ปลา
ในที่นี้ ใช้แทนความหมายสัตว์ทะเลอื่น ๆ ด้วย มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางความหมาย
นามนัย สมาชิกกลุ่มแทนทั้งกลุ่ม (A MEMBER OF A CATEGORY FOR THE
CATEGORY)

1.1.3.8 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายยานพาหนะ และมี
ส่วนขยายแสดงความหมายสถานที่ พบคำประสมจำนวน 1 คำ โครงสร้างคำประสม
ปรากฏดังนี้

คำว่า รถบ้าน มีความหมาย รถส่วนบุคคล ซึ่งเป็นรถที่ใช้โดยคนในครอบครัว หรือผู้อาศัยในบ้านเท่านั้น คำว่า รถ ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม มีความหมาย ยานพาหนะ ในขณะที่คำว่า บ้าน ส่วนขยายของคำประสม มีความหมายแบบนามนัย ใช้แทนความหมายบุคคลที่พักอาศัยในบ้าน มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย แบบส่วนใหญ่แทนส่วนย่อย (WHOLE FOR PART)

อย่างไรก็ดี คำว่า รถบ้าน มีความหมายอีกหนึ่งความหมาย ได้แก่ รถที่มี ลักษณะเป็นบ้านเคลื่อนที่ ซึ่งเป็นความหมายตรงตัว

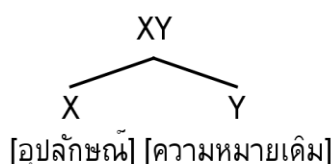
ความหมายของคำประสมโดยส่วนใหญ่เป็นความหมายเกี่ยวกับบุคคล ตามความหมายของส่วนแสดงความเด่น และมีส่วนขยายแสดงความหมายเปรียบเทียบ แบบนามนัย โดยใช้สิ่งที่ผู้ใช้ภาษามีประสบการณ์ทางร่างกาย ได้แก่ ลักษณะของส่วน ในร่างกายมนุษย์และสัตว์ ซึ่งเป็นคำที่เป็นส่วนย่อยในกลุ่ม มาใช้แทนความหมาย ของหัวหน้ากลุ่มหรือสมาชิกอื่น ๆ ในกลุ่ม เช่น คำว่า หัว อวัยวะในร่างกายใช้แทนบุคคล คำว่า ปาก และ คอ อวัยวะในร่างกาย ใช้แทนลักษณะการพูดของบุคคล ตัวอย่าง การแสดงความหมายของคำประสมประเภทนี้ เช่น คำประสม คำหัว มีความหมาย คำชีวิต มีคำว่า หัว ส่วนบนสุดของร่างกายบุคคล ใช้แทนความหมาย ชีวิต มีรูปแบบ ความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) สะท้อนว่านอกจากระบบความคิดที่เป็นอุปลักษณ์ ผู้ใช้ภาษาไทยยังมีระบบความคิด ที่เป็นนามนัยเพื่อสร้างคำเรียกสิ่งใหม่ สันนิษฐานแนวคิดนามนัยเชิงมโนทัศน์ของ Lakoff and Johnson (1980)

การวิเคราะห์ความหมายของคำประสมแสดงให้เห็นว่ากระบวนการ ทางความหมายของคำประสม ได้แก่ การแสดงความหมายเปรียบเทียบแบบนามนัย ของส่วนขยาย ผู้วิจัยพบรูปแบบความสัมพันธ์ทางความหมายแบบนามนัยของส่วนขยาย ของคำประสมที่มีความหมายเกี่ยวกับส่วนของร่างกาย จำนวน 5 รูปแบบ ได้แก่ 1) ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) ได้แก่ คำว่า คู่ขา คู่ใจ คู่หู เจ้ามือ ลูกมือ เป้าสายตา คำหัว คำตัว ปากคอ หน้าตา 2) เครื่องมือแทนการกระทำ (INSTRUMENT FOR ACTION) ได้แก่ คำว่า หน้าเขียง หน้าเตา วงไฟ ทางเท้า 3) ส่วนย่อยแทนส่วนใหญ่ (WHOLE THING FOR PART OF A THING) ได้แก่ คำว่ารถ บ้าน 4) สมาชิกกลุ่มแทนทั้งกลุ่ม (A MEMBER OF A CATEGORY FOR THE

CATEGORY) ได้แก่ คำว่า ห้องเสื้อ สะพานปลา 5) ลักษณะแทนบุคคล (CHARACTERISTICS FOR PERSON) ได้แก่ คำว่า เมียทาส พ่อพระ แม่พระ เฒ่าทารก

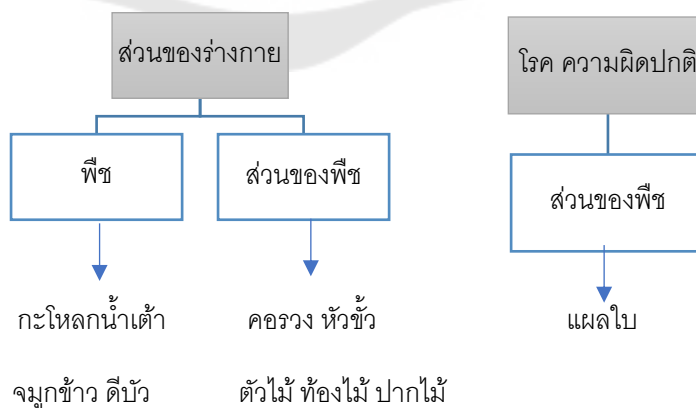
1.1.4 คำประสมแบบเข้าศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นอุปลักษณะและส่วนขยาย เป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม

ผู้วิจัยพบคำประสมประเภทนี้จำนวนทั้งสิ้น 243 คำ โครงสร้างของคำประสมประเภทนี้ ปรากฏในแผนภูมิต้นไม้ ดังต่อไปนี้

โครงสร้างทางความหมายของคำประสมประเภทนี้แบ่งออกได้ 29 โครงสร้าง

1.1.4.1 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย โรค หรือความผิดปกติในร่างกาย และมีส่วนขยายแสดงความหมายพืชและส่วนของพืช พบคำประสมจำนวน 9 คำ ดังแผนภาพต่อไปนี้

กระบวนการทางความหมายของคำประสมแสดงอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ได้แก่ ส่วนของพืชเป็นส่วนของร่างกาย (PARTS OF PLANTS ARE BODY PARTS)

คำว่า จมูกข้าว มีความหมาย ส่วนปลายของข้าว ตรงที่ต้นอ่อนงอกออกมา มีวง
ความหมายต้นทางเป็นลักษณะของจมูก อวัยวะที่ยื่นออกมาบนใบหน้า และวง
ความหมายปลายทางเป็นลักษณะส่วนของข้าว ความหมายของคำประสมเป็นการ
เปรียบเทียบลักษณะของจมูก กับส่วนของข้าว ที่มีต้นอ่อนงอกออกมา

คำว่า ดีบัว มีความหมาย ต้นอ่อนที่อยู่ในเม็ดบัว มีรสขม มีวงความหมายต้นทาง
เป็นดี อวัยวะภายในร่างกายมนุษย์และสัตว์ บรรจุน้ำขึ้นสีเขียว มีรสขม และวง
ความหมายปลายทางเป็นส่วนของเม็ดบัว เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของอวัยวะ
ภายในที่มีรสขม กับส่วนของเม็ดบัว ที่อยู่ภายในและมีรสขม

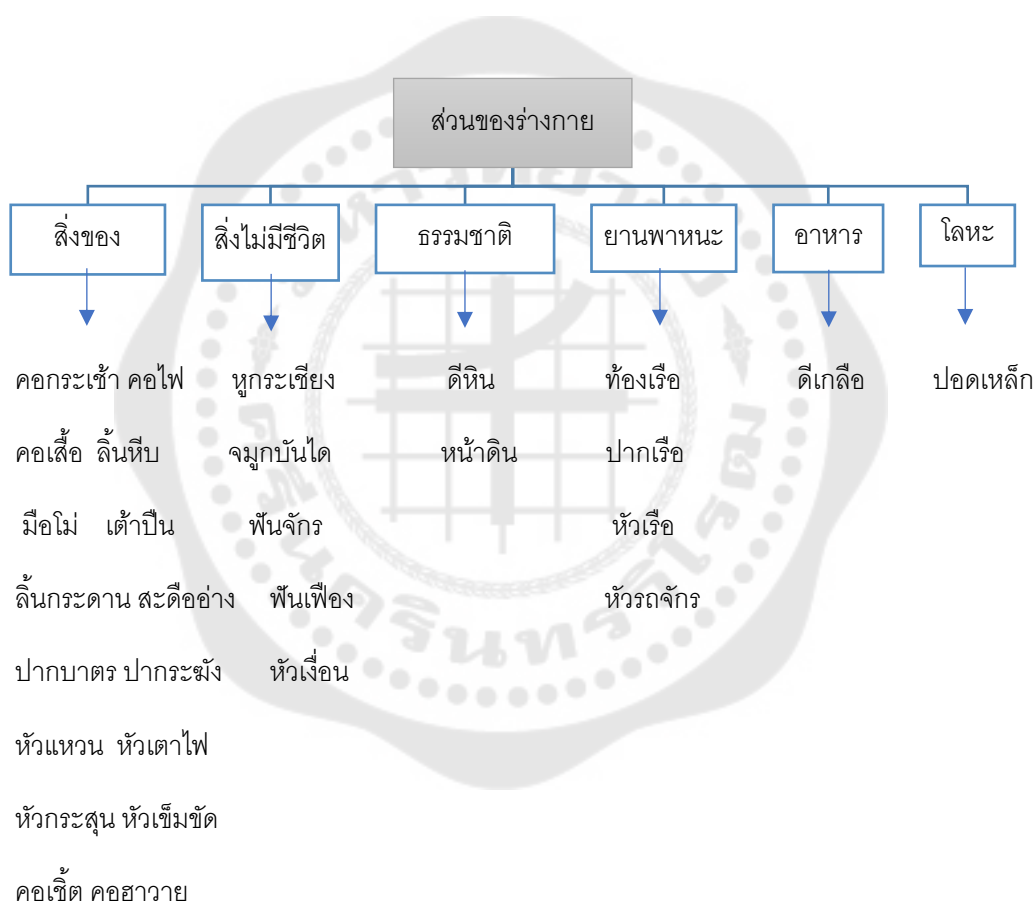
คำว่า คอรวง มีความหมายว่า ก้านของรวงข้าว มีวงความหมายต้นทางเป็นคอ
ส่วนของร่างกายที่อยู่ต่อจากศีรษะ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะส่วนของ
ก้านรวงข้าว เป็นการเปรียบเทียบส่วนของร่างกายที่อยู่ต่อจากศีรษะ กับส่วนของพืชที่อยู่
ต่อจากดอกข้าว

คำว่า กะโหลกน้ำเต้า หัวขั้ว และแผลใบ มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของ
ร่างกาย ได้แก่ กะโหลกและหัว และสิ่งที่เกิดจากร่างกาย ได้แก่ แผล และวงความหมาย
ปลายทางที่เป็นส่วนของพืช คำว่า กะโหลกน้ำเต้า มีความหมายผลของน้ำเต้า เมื่อแก่
และชูดเนื้อในออกหมดแล้ว จะมีเนื้อแข็ง สามารถใช้เป็นภาชนะบรรจุน้ำดื่ม
ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบรูปร่างของหัวกะโหลก อวัยวะในร่างกาย
ที่เป็นรูปทรงกลมและเป็นส่วนที่แข็ง กับรูปทรงและลักษณะของผลน้ำเต้าที่แก่
คำว่า หัวขั้ว มีความหมาย ด้านบนของผลไม้ ส่วนที่อยู่ติดกับขั้ว เป็นการเปรียบเทียบ
ลักษณะของอวัยวะที่อยู่ด้านบนสุดของร่างกาย กับส่วนบนของผลไม้ คำว่า แผลใบ
มีความหมายว่า โรคของพืช ทำให้บางส่วนของใบเน่า เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของ
บาดแผลในร่างกายมนุษย์และสัตว์ ที่ทำให้ผิวหนังเปลี่ยนแปลงไป กับส่วนของพืชที่เป็น
โรค ทำให้ใบส่วนนั้นมีสีและลักษณะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

คำว่า ตัวไม้ ท้องไม้ และปากไม้ มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย
ได้แก่ ตัว ท้องและปาก และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของไม้ และส่วนของ
สถาปัตยกรรม คำว่า ตัวไม้ มีความหมาย ส่วนที่เป็นเนื้อไม้ ความหมายของคำประสม
เป็นการเปรียบเทียบลำตัว ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่ประกอบด้วยเนื้อและหนัง กับส่วนที่
ประกอบด้วยเนื้อไม้ คำว่า ท้องไม้ มีความหมาย ส่วนกลางของฐาน ที่เป็นหน้าราบ

อยู่ระหว่างบัวคว่ำกับบัวหงาย เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของท้อง ซึ่งเป็นส่วนกลาง ในร่างกาย กับส่วนกลางของฐานสถาปัตยกรรม คำว่า ปากไม้ มีความหมาย รอยบาก หรือรอยเจาะที่ตัวไม้ สำหรับเอามาประกบกัน เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของปาก อวัยวะที่แบ่งออกเป็นสองส่วน มีช่องว่างตรงกลาง กับรอยบากบนไม้

1.1.4.2 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนหนึ่งของร่างกาย และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของพืช สิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต ธรรมชาติ โลหะ อาหารและยานพาหนะ พบคำประสมจำนวน 29 คำ ดังแผนภาพ

ความหมายของคำประสมแสดงอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ 5 รูปแบบ ได้แก่

1) ส่วนของสิ่งของเป็นส่วนของร่างกาย (PARTS OF OBJECTS ARE BODY PARTS)

คำว่า คอเสื้อ คอกะเช้า คอเช็ด คอฮาวาย และคอไฟ การถ่ายโยงความหมาย มาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ คอ และวงความหมาย ปลายทางเป็นส่วนของเสื้อ และส่วนของโคม คำว่า คอเสื้อ มีความหมาย ส่วนของเสื้อ ที่คว้านให้เป็นวง เพื่อสวมหัวได้ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะ

ของคอ อวัยวะที่อยู่ต่อจากศีรษะ มีรูปทรงเว้า กับส่วนของเส้นที่เว้าเข้าไป คำว่า คอกระเช้า มีความหมาย เส้นที่คว้านกว้างลึกทั้งข้างหน้าและข้างหลัง มีสายสำหรับสวมที่ใหญ่ทั้งสองข้าง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของกระเช้า ภาชนะใส่สิ่งของที่ส่วนกลางเว้าเข้าไป และมีสายสำหรับหิ้ว กับลักษณะของเส้น คำว่า คอเข็ด มีความหมาย ปกเส้นแบบติดคอ ปลายปกแหลม คำว่า คอฮาวาย มีความหมาย ปกเส้นชนิดปลายแหลมสามแฉกออกตอนบนให้รับกับปก ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของคอกับลักษณะส่วนที่เว้าของเส้นทั้งสองแบบ คำว่า คอไฟ มีความหมาย ส่วนของโคนหรือตะเกียง ตรงที่ต่อกับหม้อน้ำมัน เป็นการเปรียบเทียบส่วนของร่างกายที่อยู่ต่อจากศีรษะ มีรูปทรงเว้า กับส่วนของโคนไฟที่มีลักษณะเว้าเข้าไปและเป็นส่วนที่ต่อกับส่วนอื่น

คำว่า ลิ้นหีบ และลิ้นกระดาน มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ ลิ้น และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของสิ่งของเครื่องใช้ คำว่า ลิ้นหีบ มีความหมาย ขอบด้านในของตัวหีบทำเพื่อให้ฝาครอบแน่นสนิท ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของลิ้น อวัยวะที่อยู่ในช่องปาก สามารถยื่นออกมาภายนอกได้ กับส่วนของหีบ ที่ยื่นออกมาจากฝาครอบ คำว่า ลิ้นกระดาน มีความหมาย ไม้ที่ทำเป็นลิ้นยื่นยาวไปตามตัวไม้สำหรับประกบกับไม้อีกแผ่นหนึ่งที่ทำเป็นร่องยาวเพื่อให้เข้ากันแน่นสนิท เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของลิ้น อวัยวะที่มีความยาวและสามารถยื่นออกมาภายนอกได้ กับส่วนของไม้กระดานที่ยื่นยาวออกมา

คำว่า ปากบาตร และ ปากระฆัง มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ ปาก และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของบาตรและส่วนของระฆัง คำว่า ปากบาตร มีความหมาย ส่วนบนของบาตรพระ มีลักษณะเป็นขอบ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของปาก อวัยวะที่มีขอบอยู่ด้านบนและล่าง มีช่องตรงกลาง กับขอบบาตรที่อยู่ด้านบน ส่วนที่เป็นช่องว่างสำหรับใส่สิ่งของ คำว่า ปากระฆัง มีความหมาย ส่วนปลายของระฆัง ตรงที่เป็นขอบด้านล่าง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของขอบปากด้านล่าง ที่อยู่ต่อจากช่องปาก กับส่วนที่เป็นขอบของระฆังด้านล่าง ซึ่งเป็นส่วนที่ต่อจากช่องว่างด้านในระฆัง

คำว่า หัวเข็มขัด หัวแหวน หัวกระสุน และหัวเตาไฟ มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ หัว และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของสิ่งของเครื่องใช้ คำว่า หัวเข็มขัด มีความหมาย ส่วนที่ยึดติดกันได้ของเข็มขัด เป็นรูปสี่เหลี่ยม ปลายทั้ง 2

ด้านยึดกับสายเข็มขัด ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของหัว
อวัยวะส่วนบนสุดของร่างกาย เป็นส่วนที่มีขนาดใหญ่และเห็นได้ชัดเจน กับส่วนของ
เข็มขัด ที่มีขนาดใหญ่ และมองเห็นได้ชัดเจน คำว่า หัวแหวน มีความหมาย ส่วนบน
ของแหวน สำหรับใส่ัญมณี เป็นส่วนที่นูนออกมา เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของหัว
อวัยวะส่วนบนของร่างกาย ที่เห็นได้ชัดเจนกับส่วนของแหวน ที่อยู่ด้านบนและมองเห็น
ได้ชัดเจน คำว่า หัวกระสุน มีความหมาย ส่วนของกระสุนปืนซึ่งอัดอยู่ที่ปลายปลอก
กระสุน มีลักษณะเป็นทรงกลม เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของหัว อวัยวะรูปทรงกลม
อยู่ส่วนบนสุดของร่างกาย กับส่วนของกระสุน ที่มีรูปทรงกลม และอยู่ด้านบนของกระสุน
คำว่า หัวเตาไฟ มีความหมาย มุมทั้ง 4 มุมของเตาไฟ เป็นส่วนที่อยู่บนสุดของเตาไฟ
เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของหัว ส่วนบนสุดของร่างกาย กับส่วนบนสุดของเตาไฟ

คำว่า มือไม้ สะตืออ่าง และเต้าป็น มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย
ได้แก่ มือ สะตือ และเต้า และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของสิ่งของเครื่องใช้
คำว่า มือไม้ มีความหมาย ไม้ที่ยื่นออกมาจากตัวไม้ มีเดือยสำหรับจับหมุน ความหมาย
ของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของมือ อวัยวะสำหรับหยิบจับ เป็นส่วนที่ยื่น
ออกมาจากปลายแขน กับไม้ที่ยื่นออกมาจากตัวไม้ และเป็นส่วนที่มีไว้สำหรับจับ
คำว่า สะตืออ่าง มีความหมาย รูเหนือท่อน้ำทิ้งที่อ่างล้างหน้าหรืออ่างอาบน้ำ สำหรับให้
น้ำไหลลงสู่ท่อน้ำทิ้ง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของสะตือ อวัยวะที่อยู่ตรงกลางท้อง
มีลักษณะเป็นรู กับส่วนของอ่าง สำหรับระบายน้ำ ที่มีลักษณะเป็นรู คำว่า เต้าป็น
มีความหมาย ฐานชนวนป็นใหญ่โบราณที่มีลักษณะนูนขึ้น เป็นการเปรียบเทียบลักษณะ
ของเต้านม ส่วนของหน้าอกที่มีเนื้อนูนออกมา กับส่วนของป็นนูนขึ้นมา

2) ส่วนของสิ่งไม่มีชีวิตเป็นส่วนของร่างกาย (PARTS OF INANIMATE THINGS
ARE BODY PARTS)

คำว่า หูกระเชียง จมูกบันได และปอดเหล็ก การถ่ายโยงความหมายมาจาก
วงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ หู จมูก และปอด และวงความหมาย
ปลายทางเป็นส่วนของสิ่งไม่มีชีวิต คำว่า หูกระเชียง มีความหมาย ที่สำหรับให้กระเชียง
พาด รูปคล้ายเกือกม้า ทำไว้ที่ขอบเรือทั้งสองด้าน ความหมายของคำประสมเป็นการ
เปรียบเทียบหู อวัยวะที่อยู่ด้านข้างศีรษะ มีสองข้าง มีลักษณะเป็นวง กับส่วนที่ยื่นออกมา
สองข้างของขอบเรือและมีลักษณะเป็นวง คำว่า จมูกบันได มีความหมาย ส่วนของ

ชั้นบันไดที่ยื่นออกมาจากริมลูกตั้งด้านนอก เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของจุมูก อวัยวะที่ยื่นออกมาด้านหน้ากับลักษณะของสิ่งที่ยื่นออกมาจากชั้นบันได คำว่า ปอดเหล็ก มีความหมาย เครื่องกลไกสร้างด้วยโลหะ ใช้ทำให้เกิดการบีบและขยายของทรวงอก ในการหายใจแทนการเคลื่อนไหวตามธรรมชาติ เป็นการเปรียบเทียบการทำงานของปอด อวัยวะที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการหายใจ กับเครื่องที่สร้างขึ้นเพื่อช่วยในการหายใจ

คำว่า ฟันจักร และฟันเฟือง มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ ฟัน และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของจักรและส่วนของเฟือง คำว่า ฟันจักร มีความหมาย ส่วนของจักรที่เป็นเหล็กแหลมคม มีลักษณะเป็นซี่ คำว่า ฟันเฟือง มีความหมาย ล้อหรือวงจักรที่มีซี่โดยรอบ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบ ฟัน อวัยวะในช่องปากใช้สำหรับบดเคี้ยวอาหาร มีลักษณะเป็นซี่ แหลมคม กับส่วนที่เป็นซี่และแหลมคมของจักร และเฟือง ตามลำดับ

คำว่า หัวเจ็อน และ หัวรถจักร มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ หัว และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของสิ่งไม่มีชีวิต คำว่า หัวเจ็อน มีความหมาย ปมที่ทำไว้สำหรับกระตุกหรือชักออกเมื่อเวลาแก่ เป็นการเปรียบเทียบหัว อวัยวะส่วนบนสุดของร่างกายกับส่วนของเจ็อน ที่มีลักษณะเป็นปม และอยู่ด้านบน คำว่า หัวรถจักร มีความหมาย รถจักรที่เป็นต้นขบวนของรถไฟ มีเครื่องยนต์ใช้ลากจูงรถไฟทั้งขบวน เป็นการเปรียบเทียบอวัยวะส่วนต้นของร่างกาย กับรถจักรที่เป็นต้นขบวน

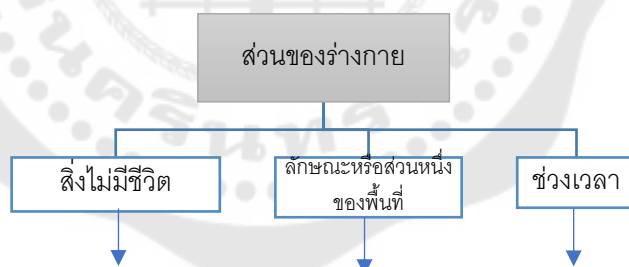
3) ส่วนของธรรมชาติเป็นส่วนของร่างกาย (PARTS OF NATURE ARE BODY PARTS) ในคำว่า ดินหิน และหน้าดิน มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ ดินและหน้า และวงความหมายปลายทางเป็นธรรมชาติ คำว่า ดินหิน มีความหมาย เส้นดำของหินลาย ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบสีของถุน้ำดี ส่วนประกอบในร่างกายที่มีสีคล้ำกับสีของลายเส้นในหิน คำว่า หน้าดิน มีความหมาย พื้นผิวด้านบนของดิน เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของผิวน้ำ ซึ่งเป็นส่วนที่อยู่บนสุดของใบหน้า กับพื้นผิวส่วนบนสุดของดิน

4) ส่วนของยานพาหนะเป็นส่วนของร่างกาย (PARTS OF VEHICLES ARE BODY PARTS) ใน คำว่า ท้องเรือ ปากเรือ และหัวเรือ การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ หัว ปาก และท้อง และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของเรือ คำว่า หัวเรือ มีความหมาย ส่วนต้นของเรือ เป็นส่วนที่ยื่น

ออกมาด้านหน้าลำเรือ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของหัว อวัยวะส่วนบนสุดที่ยื่นออกมาจากร่างกาย กับส่วนต้นของเรือที่ยื่นออกมาด้านหน้า คำว่า ปากเรือ มีความหมาย ดาดฟ้าเรือ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของปาก อวัยวะที่มี ขอบด้านบนและล่าง และมีช่องตรงกลาง กับดาดฟ้าเรือ ซึ่งมีลักษณะเป็นช่องเล็ก ๆ อยู่บนเรือ คำว่า ท้องเรือ มีความหมาย ส่วนที่อยู่ด้านล่างของลำเรือ เป็นส่วนที่สัมผัส กับผิวน้ำ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของท้อง อวัยวะที่อยู่กลางลำตัว มีเนื้อที่กว้าง และมีเนื้อยื่นออกมา กับส่วนล่างของเรือ ที่มีความกว้างและย้อยลงไปบนผิวน้ำ

5) อาหารเป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย (FOOD IS BODY PARTS) ในคำว่า ดีเกลือ มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ ดี และวงความหมายปลายทาง เป็นอาหาร คำว่า ดีเกลือ มีความหมาย เกลือชนิดหนึ่ง มีรสเค็มจัดจืดจาง ความหมายของ คำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของดี อวัยวะภายในร่างกายของมนุษย์และสัตว์ ที่มีรสขม กับเกลือที่มีรสขม

1.1.4.3 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย และมีส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งไม่มีชีวิต โลหะ ลักษณะหรือส่วนหนึ่งของพื้นที่ และช่วงเวลา พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 6 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังนี้

หัวสะพาน คอสะพาน ตีนสะพาน หัวแถว หัวค้ำ หัวดึก

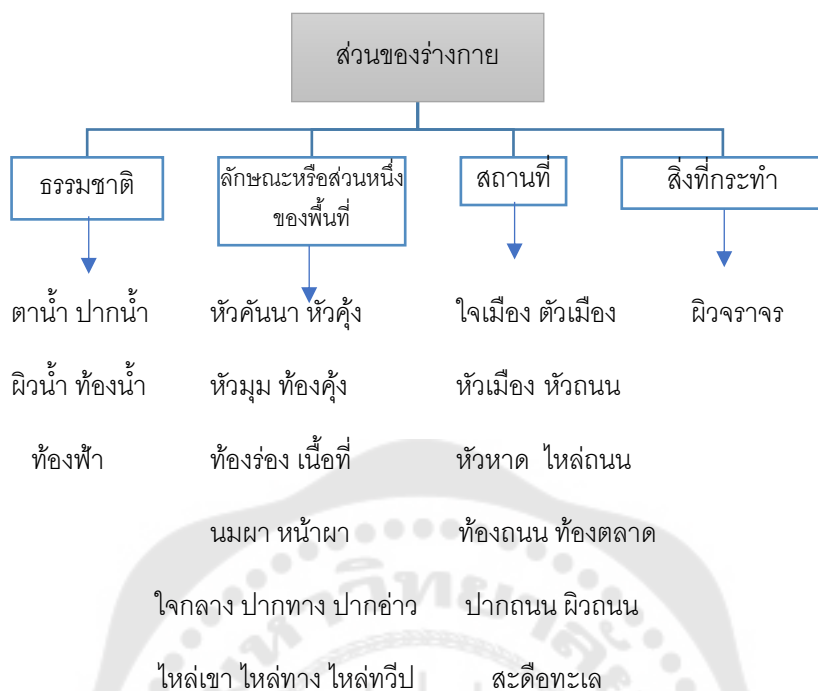
ผู้วิจัยพบกระบวนการทางความหมายของคำประสมแบบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) ส่วนของสิ่งไม่มีชีวิตเป็นส่วนของร่างกาย (PARTS OF INANIMATE THINGS ARE BODY PARTS) ใน คำว่า หัวสะพาน คอสะพาน และตีนสะพาน การถ่าย โยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ หัว คอ และตีน และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของสะพาน คำว่า หัวสะพาน มีความหมาย ส่วนต้น ของสะพาน ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของหัว อวัยวะ ส่วนบนสุดของร่างกายกับส่วนต้นของสะพาน คำว่า คอสะพาน มีความหมาย ส่วนของ

ถนนที่ต่อกับเชิงสะพาน เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของคอ อวัยวะที่อยู่ต่อจากศีรษะ กับส่วนของถนนที่ต่อจากสะพาน คำว่า ดินสะพาน มีความหมาย ส่วนปลายของสะพาน เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของดิน อวัยวะที่อยู่ด้านล่างสุดของร่างกาย กับส่วนที่อยู่ปลายสุดของสะพาน

2) มนุษย์เป็นส่วนของร่างกาย (PEOPLE ARE BODY PARTS) ในคำว่า หัวแถว มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ หัว และวงความหมายปลายทาง เป็นมนุษย์ คำว่า หัวแถว มีความหมาย คนที่อยู่ต้นของแถว ความหมายของคำประสม เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของหัว ส่วนบนสุดในร่างกาย กับคนที่อยู่ต้นแถว

3) ช่วงเวลาเป็นส่วนของร่างกาย (PERIOD OF TIME IS BODY PARTS) ในคำว่า หัวค่ำ และหัวดึก การถ่ายโยงความหมายของคำประสม เกิดจากวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ หัว และวงความหมายปลายทาง เป็นช่วงเวลา คำว่า หัวค่ำ มีความหมาย เวลาแรกมืด ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบ ลักษณะของหัว ส่วนบนสุดในร่างกาย กับช่วงแรกของเวลาค่ำ คำว่า หัวดึก มีความหมาย เบื้องต้นของเวลาดึก เป็นการเปรียบเทียบส่วนบนสุดในร่างกาย กับช่วงแรกของเวลาดึก

1.1.4.4 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย และความเชื่อ และมีส่วนขยายแสดงความหมาย ธรรมชาติ สถานที่ ลักษณะหรือส่วนหนึ่งของพื้นที่ และสิ่งที่กระทำ พบคำประสมจำนวน 31 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังนี้

คำประสมกลุ่มนี้มีกระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ได้แก่ ส่วนของพื้นที่เป็นส่วนของร่างกาย (PARTS OF AREAS ARE BODY PARTS)

คำว่า หัวคันทนา หัวคู้ง หัวมุ่ม หัวเมือง หัวถนน และหัวหาด การถ่ายโยงความหมายของคำประสม เกิดจากวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ หัว และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของพื้นที่

คำว่า หัวคันทนา มีความหมาย ดินที่พูนขึ้นเป็นคันตามท้องนา สำหรับขังน้ำไว้ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของหัว อวัยวะในร่างกาย ที่มีรูปทรงกลม กับลักษณะของคันทนาที่พูนขึ้นมาเป็นรูปกลม คำว่า หัวคู้ง มีความหมาย ส่วนเริ่มต้นของโค้งแม่น้ำ เป็นการเปรียบเทียบส่วนบนสุดในร่างกาย กับพื้นที่ส่วนแรกของโค้งแม่น้ำ คำว่า หัวมุ่ม มีความหมาย จุดรวมบริเวณที่เส้น 2 เส้น แนว 2 แนว หรือระนาบ 2 ระนาบมาบรรจบกัน เป็นการเปรียบเทียบหัว อวัยวะที่เป็นศูนย์รวมของเส้นประสาทในร่างกายกับบริเวณที่เส้น 2 เส้นมารวมกัน คำว่า หัวเมือง มีความหมาย เมืองอื่นนอกจากเมืองหลวง เป็นการเปรียบเทียบหัว อวัยวะสำคัญในร่างกาย กับเมืองต่าง ๆ ที่มีความสำคัญในการปกครอง คำว่า หัวถนน มีความหมาย ส่วนของถนนตรงมุม เป็นการเปรียบเทียบส่วนบนสุดของร่างกายกับกับมุมที่เป็นส่วนต้นของถนน คำว่า หัวหาด มีความหมาย ชายฝั่งทะเลที่อยู่ในความครอบครองของข้าศึก ถ้ายึดได้แล้ว

จะทำให้สะดวกในการยกพลขึ้นบก เป็นการเปรียบเทียบความสำคัญของหัว กับพื้นที่หาดที่มีความสำคัญ

คำว่า ปากน้ำ ปากทาง ปากถนน และปากอ่าว การถ่ายโยงความหมายของคำประสม เกิดจากวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ ปาก และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของพื้นที่ คำว่า ปากน้ำ มีความหมาย บริเวณที่แคบ ไหลลงมาบรรจบลำน้ำใหญ่หรือบริเวณที่ลำน้ำใหญ่ไหลลงสู่ทะเล ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของปาก อวัยวะสำหรับเปล่งเสียง มีช่องตรงกลางกับบริเวณที่น้ำไหลมาบรรจบกัน มีลักษณะเป็นช่องขนาดใหญ่ คำว่า ปากทาง และปากถนน มีความหมาย ส่วนของถนนที่เป็นทางสำหรับเข้าออก เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของปาก อวัยวะที่สามารถใส่น้ำและอาหารเข้าไปได้กับส่วนของถนนที่รถสามารถเข้าออกได้ คำว่า ปากอ่าว มีความหมาย ส่วนของทะเลที่เว้าเข้าไปในแผ่นดิน เป็นการเปรียบเทียบปาก ที่มีลักษณะเป็นช่องเว้ากับส่วนของทะเลที่เว้าเข้าไป

คำว่า ผิวน้ำ ผิวถนน และผิวจราจร มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ ผิว และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของพื้นที่ คำว่า ผิวน้ำ มีความหมาย ส่วนบนสุดของน้ำ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของผิว ส่วนของร่างกายที่หุ้มอยู่ภายนอกสุด กับส่วนที่อยู่ด้านบนสุดของน้ำ คำว่า ผิวถนน และผิวจราจร มีความหมาย ส่วนบนของถนนที่ขูดยานพาหนะแล่นไปมา เป็นการเปรียบเทียบส่วนของร่างกายที่หุ้มอยู่ภายนอกสุด กับส่วนที่อยู่ด้านบนสุดของถนน

คำว่า ท้องน้ำ ท้องฟ้า ท้องคุ้ง ท้องร่อง ท้องถนน และท้องตลาด มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ ท้อง และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของพื้นที่ คำว่า ท้องน้ำ มีความหมาย บริเวณน้ำ ที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของท้อง อวัยวะที่อยู่กลางลำตัว มีพื้นที่กว้างกับบริเวณที่กว้างใหญ่ของแม่น้ำ คำว่า ท้องฟ้า มีความหมาย พื้นที่ที่กว้างใหญ่ของฟ้า เป็นการเปรียบเทียบส่วนของร่างกายที่มีพื้นที่กว้างกับบริเวณที่กว้างใหญ่ของฟ้า คำว่า ท้องคุ้ง มีความหมาย ส่วนกลางของคุ้งน้ำ เป็นการเปรียบเทียบท้อง ซึ่งอยู่ส่วนกลางของร่างกายกับพื้นที่ที่อยู่ตรงกลางของคุ้งน้ำ คำว่า ท้องร่อง มีความหมาย ทางน้ำที่เป็นทางยาวระหว่างสันดินของร่องสวนร่องผัก เพื่อขังน้ำไว้รดต้นพืช เป็นการเปรียบเทียบส่วนของร่างกายที่มีเนื้อที่กว้าง กับส่วนของพื้นที่กว้าง ที่ขุดไว้สำหรับขังน้ำ คำว่า ท้องถนน

มีความหมาย พื้นที่บริเวณกว้างของถนน เป็นการเปรียบเทียบส่วนของร่างกายที่มีพื้นที่กว้างกับบริเวณกว้างของถนน คำว่า ท้องตลาด มีความหมาย ที่ชุมนุมเพื่อซื้อขายของต่าง ๆ เป็นการเปรียบเทียบพื้นที่กว้างบริเวณท้องกับพื้นที่กว้างสำหรับซื้อขาย

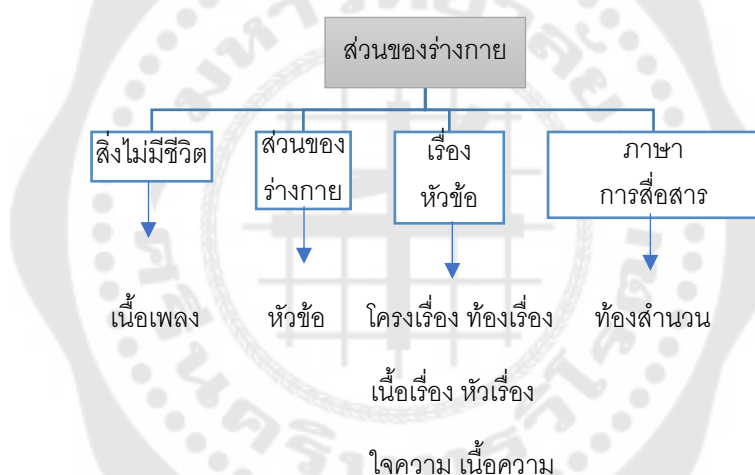
คำว่า ไหล่ทาง ไหล่ถนน ไหล่เขา และไหล่ทวีป มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ ไหล่ และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของพื้นที่ คำว่า ไหล่ทาง และ ไหล่ถนน มีความหมาย ส่วนของถนนที่ติดอยู่กับทางจราจรทั้ง 2 ข้าง ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของไหล่ อวัยวะที่อยู่ติดกับลำตัวมี 2 ข้าง กับส่วนของถนนที่อยู่ติดกับทางจราจรทั้ง 2 ข้าง คำว่า ไหล่เขา มีความหมาย ส่วนของเขาที่ถัดจากยอดเขาลงมา เป็นการเปรียบเทียบไหล่ อวัยวะที่อยู่ถัดจากส่วนบนสุดของร่างกาย กับส่วนที่ถัดจากยอดเขา คำว่า ไหล่ทวีป มีความหมาย บริเวณใต้น้ำทะเลรอบ ๆ ทวีป ซึ่งมีความลาดเอียงน้อย ๆ แผล่ยื่นออกไปจากฝั่งทะเล เป็นการเปรียบเทียบไหล่ ส่วนของร่างกายที่มีลักษณะลาดเอียงลงจากลำคอ กับบริเวณใต้น้ำที่มีความลาดเอียง

คำว่า ใจกลาง ใจเมือง และตัวเมือง มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ ใจ และ ตัว และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของพื้นที่ คำว่า ใจกลาง ใจเมือง และตัวเมือง มีความหมาย ศูนย์กลางของพื้นที่และศูนย์กลางของเมือง ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบ หัวใจ อวัยวะในร่างกายที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตและ ตัว ส่วนของร่างกายที่ประกอบด้วยอวัยวะต่าง ๆ กับพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางและมีความสำคัญ

คำว่า ตาน้ำ นมผา และหน้าผา มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ ตา นม และหน้า และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของพื้นที่ คำว่า ตาน้ำ มีความหมาย ทางน้ำใต้ดินที่มีน้ำไหลไม่ขาดสาย ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบดวงตา อวัยวะที่สามารถผลิตน้ำตา กับบริเวณที่มีน้ำไหลออกมาอย่างต่อเนื่อง คำว่า นมผา มีความหมาย หินอกหรือหินย้อยซึ่งเกิดจากคราบหินปูนที่ย่อยลงมาจากเพดานถ้ำ มีสีนวลอ่อนคล้ายนํ้านม เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของเต้านม ที่มีเนื้อมีเยื่อออกมาจากร่างกาย และมีนํ้านมสีขาว กับลักษณะและสีของหิน ที่อยู่บริเวณผา คำว่า หน้าผา มีความหมาย ด้านภูเขาที่มีแผ่นหินตั้งชัน เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของใบหน้า ส่วนที่หันออกนอกจากร่างกายกับด้านของภูเขาที่หันออกด้านนอก

คำว่า เนื้อที่ และสะดือทะเล มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ เนื้อ และสะดือ และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของพื้นที่ คำว่า เนื้อที่ มีความหมายขนาดของพื้นที่ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบส่วนที่ปกคลุมร่างกายกับบริเวณทั้งหมดของพื้นที่ คำว่า สะดือทะเล มีความหมาย บริเวณทะเลตอนที่มีน้ำไหลวนเป็นเกลียวลึกลงไปซึ่งถือกันว่าเป็นศูนย์กลางของทะเล เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของสะดือ อวัยวะที่อยู่กลางลำตัวกับบริเวณที่เป็นศูนย์กลางของทะเล

1.1.4.5 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย และโรค หรือความผิดปกติในร่างกาย และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย เรื่องหรือหัวข้อ สิ่งไม่มีชีวิต ภาษาและการสื่อสาร พบคำประสมจำนวน 9 คำ ดังนี้

กระบวนการทางความหมายของคำประสมเป็นอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ส่วนของข้อความเป็นส่วนของร่างกาย (PARTS OF MESSAGES ARE BODY PARTS)

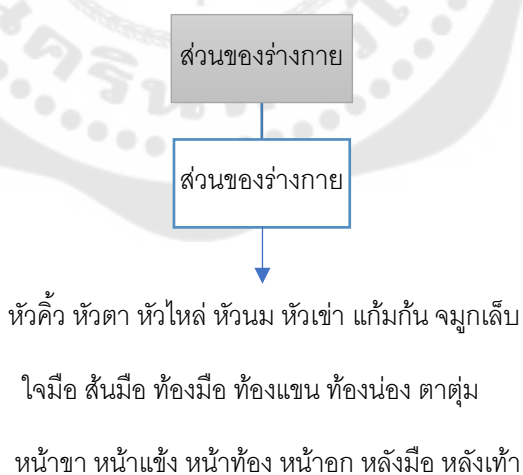
คำว่า หัวข้อ และ หัวเรื่อง การถ่ายโยงความหมายเกิดจากวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ หัว และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของข้อความ คำว่า หัวข้อ และ หัวเรื่อง มีความหมาย ส่วนสำคัญของเรื่องที่กำหนดไว้ตอนต้น ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบหัว อวัยวะส่วนบนสุดของร่างกาย และเป็นอวัยวะที่สำคัญ กับส่วนต้นของเรื่องซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญ

คำว่า โครงเรื่อง เนื้อเรื่อง ท่องเรื่อง และท้องสำนวน มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ โครง เนื้อ และท้อง และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของเรื่อง คำว่า โครงเรื่อง มีความหมาย คำเรื่อง ที่กำหนดขึ้น ความหมายของคำประสมเป็นการ

เปรียบเทียบโครง ส่วนที่เป็นภาพร่างของร่างกาย และส่วนที่เป็นภาพร่างของข้อความ ที่เขียนขึ้น คำว่า เนื้อเรื่อง มีความหมาย ส่วนที่เป็นสาระของเรื่อง เป็นการเปรียบเทียบ ส่วนที่ปกคลุมร่างกายทั้งหมดกับส่วนที่เป็นสาระสำคัญของเรื่อง คำว่า ท้องเรื่อง และท้องสำนวน มีความหมาย เนื้อหาของเรื่องเป็นการเปรียบเทียบท้อง ส่วนของร่างกาย ที่มีเนื้อที่เยาะกับข้อความตั้งแต่ต้นจนจบ

คำว่า ใจความ เนื้อความ และเนื้อเพลง มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของ ร่างกาย ได้แก่ ใจและเนื้อ และวงความหมายปลายทางที่เป็นส่วนของข้อความ และส่วนของเพลง คำว่า ใจความ มีความหมาย ส่วนสำคัญของเรื่อง ความหมายของ คำประสมเป็นการเปรียบเทียบหัวใจ อวัยวะที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตกับส่วนสำคัญของ เรื่อง คำว่า เนื้อความ มีความหมาย สาระของข้อความ เป็นการเปรียบเทียบส่วนที่ ปกคลุมร่างกายทั้งหมด กับส่วนที่เป็นสาระสำคัญของข้อความ คำว่า เนื้อเพลง มีความหมาย ส่วนสำคัญของเพลง เป็นการเปรียบเทียบส่วนที่ปกคลุมร่างกายทั้งหมด กับส่วนสำคัญของเพลงที่บอกให้รู้ว่าเป็นเพลงอะไร

1.1.4.6 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย พบคำประสมจำนวน 19 คำ ดังนี้

คำประสมกลุ่มนี้มีกระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ ได้แก่ ส่วนของร่างกายเป็นส่วนของร่างกายอีกส่วน (BODY PARTS ARE OTHER BODY PARTS) ดังนี้

คำว่า หัวคิ้ว หัวตา หัวไหล่ หัวนม และหัวเข่า การถ่ายโยงความหมายเกิดจากรวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ หัว และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกายอีกส่วน คำว่า หัวคิ้ว มีความหมาย ส่วนต้นของคิ้ว คำว่า หัวตา มีความหมาย ส่วนต้นของตา คำว่า หัวไหล่ มีความหมาย ส่วนต้นของไหล่ คำว่า หัวนม มีความหมาย อวัยวะที่อยู่ตอนยอดของนม ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบหัว อวัยวะส่วนบนสุดของร่างกายกับส่วนต้นของอวัยวะ ได้แก่ คิ้ว ตา ไหล่ และ นม คำว่า หัวเข่า มีความหมาย อวัยวะตรงที่ปลายกระดูกต้นขากับหัวกระดูกแข้งต่อกัน มีลักษณะกลม เป็นการเปรียบเทียบรูปร่างของหัว ที่มีลักษณะกลมกับกระดูกเข่าที่มีลักษณะกลม

คำว่า หน้าขา หน้าแข้ง หน้าท้อง และหน้าอก มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ หน้า และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกายอีกส่วน คำว่า หน้าขา มีความหมาย ส่วนหน้าของขานับตั้งแต่โคนขาถึงหัวเข่า คำว่า หน้าแข้ง มีความหมาย ส่วนหน้าของขา ได้เข่าลงไปถึงข้อเท้า คำว่า หน้าท้อง มีความหมาย ส่วนหน้าของท้อง ตั้งแต่ลิ้นปี่จนถึงบริเวณต้นขา คำว่า หน้าอก มีความหมาย ส่วนภายนอกของอก ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบหน้า อวัยวะที่อยู่ด้านหน้าและหันออกนอกร่างกาย กับส่วนหน้าของอวัยวะ ได้แก่ ขา แข็ง ท้องและอก

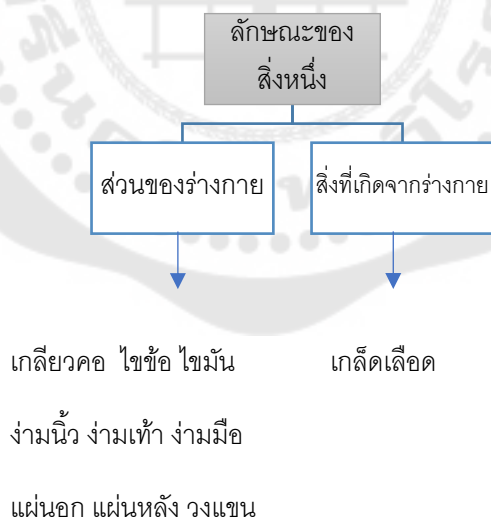
คำว่า ท้องมือ ท้องแขน และ ท้องน่อง มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ ท้อง และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกายอีกส่วน คำว่า ท้องมือ มีความหมาย ส่วนข้างของฝ่ามือด้านนิ้วก้อย ตั้งแต่โคนนิ้วก้อยถึงข้อมือเป็นส่วนที่โค้งงอ คำว่า ท้องแขน มีความหมาย ส่วนของแขน ด้านใน คำว่า ท้องน่อง มีความหมาย ส่วนของขาเบื้องหลัง ด้านตรงกันข้ามกับหน้าแข้ง มีลักษณะโค้งงอ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบท้อง อวัยวะที่มีลักษณะโค้งงอ มีเนื้อเยื่อ กับส่วนของอวัยวะที่มีลักษณะโค้งงอ

คำว่า ใจมือ สันมือ หลังมือ และหลังเท้า มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ ใจ สัน และหลัง และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกายอีกส่วน คำว่า ใจมือ มีความหมาย ส่วนกลางของฝ่ามือ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบหัวใจ อวัยวะที่มีความสำคัญ กับส่วนของมือที่มีความสำคัญในการหยิบจับ คำว่า สันมือ มีความหมาย ส่วนท้ายของฝ่ามือ เป็นการเปรียบเทียบสัน ส่วนที่อยู่ท้าย

ฝ่าเท้า กับส่วนที่อยู่ท้ายมือ คำว่า หลังมือ มีความหมาย ส่วนหลังของมือ คำว่า หลังเท้า มีความหมาย ส่วนหลังของเท้า ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบ หลังอวัยวะที่อยู่ด้านหลังของร่างกาย กับส่วนหลังของอวัยวะ ได้แก่ มือและเท้า

คำว่า แก้มก้น จมูกเล็บ และตาตุ่ม มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ แก้ม จมูก และตา และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกายอีกส่วน คำว่า แก้มก้น มีความหมาย เนื้อก้น 2 ข้างที่ยื่นออกมา ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบแก้ม ส่วนของใบหน้าทั้ง 2 ข้างที่มีเนื้อ กับส่วนของก้นที่มีเนื้อ คำว่า จมูกเล็บ มีความหมาย เนื้อแข็งที่ยื่นออกมาข้างเล็บ เป็นการเปรียบเทียบจมูก อวัยวะที่เป็นกระดูกแข็งและยื่นออกมาบนใบหน้า กับส่วนที่แข็งและยื่นออกมาข้างเล็บ คำว่า ตาตุ่ม มีความหมาย อวัยวะส่วนที่เป็นปุ่มกลม ๆ ที่ข้อเท้าทั้ง 2 ข้าง เป็นการเปรียบเทียบ ตา อวัยวะในการมองเห็น ที่มีลักษณะกลม กับอวัยวะที่เป็นปุ่มกลม

1.1.4.7 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายลักษณะของสิ่งหนึ่ง และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกายและสิ่งที่เกิดจากร่างกาย พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 10 คำ ดังแผนภาพ

กระบวนการทางความหมายของคำประสม ได้แก่ อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) ลักษณะของส่วนของร่างกายเป็นลักษณะของสิ่งหนึ่ง (CHARACTERISTICS OF BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF A THING)

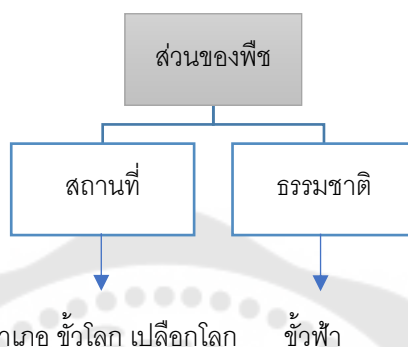
คำว่า เกลียวคอ วงแขน แผ่นอก และแผ่นหลัง การถ่ายโยงความหมายเกิดจากวงความหมายต้นทางที่เป็นลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิต ได้แก่ เกลียว วง และแผ่น

และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกาย คำว่า เกลียวกอ มีความหมาย กล้ำมเนื้อที่คอ สำหรับทำให้เอี้ยวคอได้สะดวก ความหมายของคำประสมเป็นการ เปรียบเทียบเกลียว สิ่งที่มีลักษณะเป็นรอยพันหรือบิด กับส่วนของคอ ที่สามารถบิด หรือเอี้ยวได้ คำว่า วงแขน มีความหมาย แขนที่งอเป็นวง เป็นการเปรียบเทียบสิ่งที่มี ลักษณะเป็นวงรอบ กับลักษณะของแขนที่งอเป็นวง คำว่า แผ่นอก มีความหมาย ออกที่มี ลักษณะแบน มักใช้กับเพศชาย เป็นการเปรียบเทียบ แผ่น สิ่งที่มีลักษณะแบน กับลักษณะของอกที่แบน คำว่า แผ่นหลัง มีความหมาย หลังที่มีลักษณะแบน เป็นการ เปรียบเทียบสิ่งที่มีลักษณะแบน กับลักษณะของหลัง

คำว่า ง่ามนิ้ว ง่ามเท้า และง่ามมือ มีวงความหมายต้นทางที่เป็นลักษณะของ สิ่งไม่มีชีวิต ได้แก่ ง่าม และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกาย คำว่า ง่ามนิ้ว มีความหมาย ส่วนของมือที่มีลักษณะเป็นง่ามอยู่ระหว่างนิ้ว คำว่า ง่ามมือ มีความหมาย ส่วนของมือที่มีลักษณะเป็นง่าม อยู่ระหว่างนิ้ว นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้ คำว่า ง่ามเท้า มีความหมาย ส่วนของเท้าที่มีลักษณะเป็นง่าม อยู่ระหว่างนิ้ว ความหมายของคำประสม เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของสิ่งที่มีช่องตรงกลางและแยกออกเป็นสอง กับลักษณะ ของส่วนที่อยู่ระหว่างนิ้วมือและนิ้วเท้า

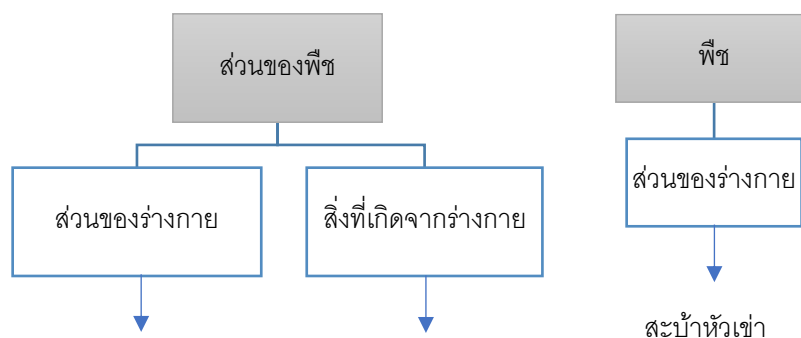
2) ส่วนของร่างกายมนุษย์เป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (HUMAN BODY PARTS ARE ANIMAL BODY PARTS) ในคำว่า ไขมัน ไขข้อ และเกล็ดเลือด มีวงความหมาย ต้นทางเป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ ได้แก่ ไข่ และส่วนของร่างกายสัตว์ ได้แก่ เกล็ด และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกายและสิ่งที่เกิดจากร่างกาย คำว่า ไขมัน มีความหมาย เนื้อเยื่อชนิดหนึ่งในร่างกาย มีลักษณะนุ่ม ๆ หยุน ๆ คำว่า ไขข้อ มีความหมาย น้ำหล่อลื่นข้อของร่างกาย ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบ ไข มั่นชั้นที่ได้จากสัตว์กับส่วนในร่างกายมนุษย์ที่มีความมันและลื่น คำว่า เกล็ดเลือด มีความหมาย เม็ดเลือดขนาดเล็ก ทำหน้าที่เกี่ยวกับการแข็งตัวของเลือด เป็นการ เปรียบเทียบส่วนที่เป็นแผ่น ๆ ห่อหุ้มตัวปลาและสัตว์เลื้อยคลานบางชนิด มีลักษณะแข็ง กับส่วนที่ทำหน้าที่ให้เลือดแข็งตัว

1.1.4.8 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของพืช และมี
ส่วนขยายแสดงความหมายสถานที่ และธรรมชาติ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน
4 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

ความหมายของคำประสมแสดงให้เห็นกระบวนการอุปลักษณะเชิงมนทัศน์
ส่วนของพื้นที่เป็นส่วนของพืช (PARTS OF AREAS ARE PARTS OF PLANTS)
การถ่ายโยงความหมายเกิดจากวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของพืช ได้แก่ กิ่ง ขั้ว
และเปลือก และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของพื้นที่ คำว่า กิ่งอำเภอกิ่งอำเภอ มีความหมาย
ท้องถิ่นที่แยกมาจากอำเภอ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบ กิ่ง ส่วนของพืช
ที่แยกออกมาจากลำต้น กับพื้นที่เล็ก ที่แยกออกมาจากพื้นที่ใหญ่ คำว่า ขั้วฟ้า
มีความหมาย จุดที่อยู่ปลายสุดของแกนท้องฟ้า เป็นการเปรียบเทียบ ขั้ว ส่วนที่อยู่ปลาย
สุดบนก้านของดอกไม้ ใบไม้หรือผลไม้ กับพื้นที่ส่วนที่อยู่ปลายสุดของแกนท้องฟ้า
คำว่า ขั้วโลก มีความหมาย บริเวณปลายสุดของแกนโลกทางเหนือและใต้ เป็นการ
เปรียบเทียบส่วนที่อยู่ปลายสุดของก้านพืช กับพื้นที่ส่วนที่อยู่ปลายสุดของแกนโลก
คำว่า เปลือกโลก มีความหมาย ส่วนของโลกที่เป็นของแข็งหุ้มห่ออยู่รอบนอกสุด
ประกอบด้วย หิน ดิน และแร่ธาตุต่าง ๆ เป็นการเปรียบเทียบส่วนที่อยู่ปลายสุดของผลไม้
มีลักษณะแข็ง กับพื้นที่ส่วนนอกของโลก ซึ่งเป็นส่วนที่แข็ง

1.1.4.9 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายพืชและส่วนของพืช
และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกายและสิ่งที่เกิดจากร่างกาย
พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 13 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

กลีบตา เปลือกตา ก้านคอ ต้นคอ โคนขา รากพัน เม็ดเลือด

ต้นขา ดอกเล็บ ใบหน้า ปลีน้อง พวงแก้ม

กระบวนการทางความหมายของคำประสมแสดงอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ ได้แก่ ส่วนของร่างกายเป็นส่วนของพืช (BODY PARTS ARE PARTS OF PLANTS) ดังนี้

คำว่า กลีบตา เปลือกตา ก้านคอ ต้นคอ การถ่ายโยงความหมายเกิดจากวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของพืช ได้แก่ กลีบ เปลือก ก้าน และต้น และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกาย คำว่า กลีบตา มีความหมาย ส่วนที่เป็นรอยพับของเปลือกตา ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบกลีบ ส่วนของดอกไม้ ที่เรียงซ้อนกันเป็นชั้น ๆ อยู่ด้านนอก กับผิวหนังส่วนที่ซ้อนกันเป็นชั้น ๆ อยู่บริเวณรอบนอกของดวงตา คำว่า เปลือกตา มีความหมาย หนังเป็นชั้น ๆ ที่หุ้มนัยน์ตา เป็นการเปรียบเทียบ เปลือก ส่วนที่ห่อหุ้มภายนอกผลไม้ กับผิวหนังด้านนอกที่หุ้มดวงตา คำว่า ก้านคอ มีความหมาย ลำคอด้านหลัง เป็นการเปรียบเทียบส่วนของพืช ที่มีลักษณะตั้งตรง กับส่วนหลังของลำคอที่ตั้งตรง คำว่า ต้นคอ มีความหมาย ส่วนโคนของลำคอด้านหลัง เป็นการเปรียบเทียบต้นไม้ ที่มีลักษณะตั้งตรง ด้านบนแคบ ด้านล่างกว้างออก กับส่วนหลังของลำคอ

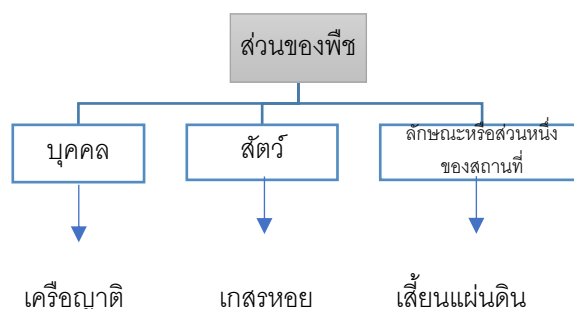
คำว่า ต้นขา โคนขา ปลีน้อง และสระบัวหัวเช่า มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของพืช ได้แก่ ต้น โคน ปลี และสระบัว และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกาย คำว่า ต้นขา มีความหมาย ขาตั้งแต่โคนขาถึงหัวเข่า ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลำต้นของต้นไม้ ที่มีลักษณะตั้งตรง กับลักษณะของขาส่วนบนถึงหัวเข่า คำว่า โคนขา มีความหมาย ส่วนต้นของขา เป็นการเปรียบเทียบส่วนโคนของต้นไม้ ซึ่งเป็นส่วนที่กว้างออกด้านล่าง กับส่วนบนของขา ซึ่งเป็นส่วนที่กว้างออก คำว่า ปลีน้อง

มีความหมาย กล้ามเนื้อที่น่อง มีลักษณะโค้งงอ เป็นการเปรียบเทียบรูปร่างของ ปลีกกล้วย ที่มีลักษณะโค้งงอตรงกลาง มีหัวและปลายเรียวลง กับส่วนของเนื้อมันที่มีลักษณะดังกล่าว คำว่า สะบ้าหัวเข่า มีความหมาย กระดูกมีลักษณะกลม ๆ แบน ๆ มีเอ็นยึดระหว่างกล้ามเนื้อต้นขาด้านหน้ากับกระดูกหน้าแข้ง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของ ลูกสะบ้า ผลของพืชที่มีรูปทรงกลม ๆ แบน ๆ กับส่วนที่งอกออกมาของหัวเข่า

คำว่า ดอกเล็บ ใบหน้า และพวงแก้ม มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของพืช ได้แก่ ดอก ใบ และพวง และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกาย คำว่า ดอกเล็บ มีความหมาย รอยจุดขาว ๆ ที่เกิดบนเล็บความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบ ลักษณะของดอกไม้ ที่มีลักษณะเป็นแฉกและบานออก กับจุดขาว ๆ ที่เกิดขึ้นในเล็บ คำว่า ใบหน้า มีความหมาย คำหน้าหรือรูปลักษณะของหน้า เป็นการเปรียบเทียบใบ ส่วนของพืช ที่มีลักษณะเป็นรูปกลมรี กับลักษณะของใบหน้า คำว่า พวงแก้ม มีความหมาย แก้มที่ป่องพองออกมา เป็นการเปรียบเทียบ พวง ส่วนที่มีผลของพืช อยู่ติด ๆ กัน จนห้อยย้อยลงมา กับลักษณะของแก้ม ที่มีเนื้อพองออกมา

คำว่า รากฟัน และ เม็ดเลือด มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของพืช ได้แก่ ราก และเม็ด และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกายและสิ่งที่เกิดจากร่างกาย คำว่า รากฟัน มีความหมาย ส่วนของฟันที่ฝังอยู่ในกระดูกที่เป็นบ้ำของฟัน ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของราก ส่วนของต้นไม้ที่ฝังอยู่ในดิน กับส่วนของฟันที่ฝังอยู่ในเหงือก คำว่า เม็ดเลือด มีความหมาย เซลล์ซึ่งอยู่ในกระแสเลือด มีรูปร่างกลม ขนาดเล็ก เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของเม็ด ส่วนภายในของผลไม้ มีรูปร่างกลม ขนาดเล็ก กับส่วนของเลือดที่มีลักษณะกลม เป็นเม็ดเล็ก

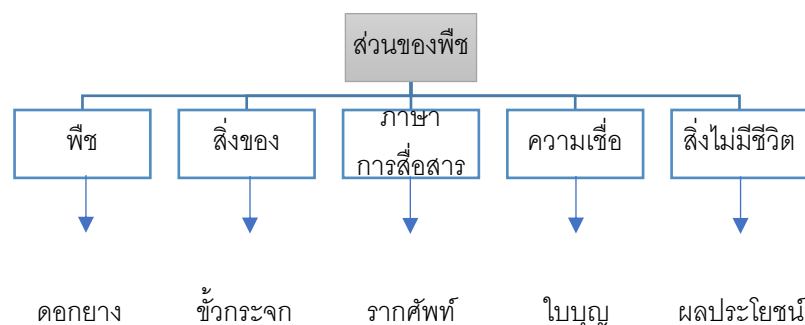
1.1.4.10 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายพืชและส่วนของพืช และมีส่วนขยายแสดงความหมายบุคคลและสัตว์ พบคำประสมโครงสร้างนี้จำนวน 3 คำ ดังนี้

กระบวนการทางความหมายของคำประสมแสดงอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) มนุษย์เป็นส่วนของพืช (PEOPLE ARE PARTS OF PLANTS) ในคำว่า เครือญาติ และ เสี้ยนแผ่นดิน การถ่ายโยงความหมายเกิดจากวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของพืช ได้แก่ เครือ และเสี้ยน และวงความหมายปลายทางที่เป็นมนุษย์ คำว่า เครือญาติ มีความหมาย กลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิต ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบเครือ ส่วนที่มีผลของพืชหลายผล กับกลุ่มคนที่มาจากเชื้อสายเดียวกัน คำว่า เสี้ยนแผ่นดิน มีความหมาย ผู้ที่คิดคัดทรยศต่อแผ่นดิน เป็นการเปรียบเทียบ เนื้อไม้ที่แตกเป็นเส้นเล็ก ๆ มีปลายแหลม เมื่อเหยียบเข้าไปจะทำให้บาดเจ็บกับผู้ที่ทรยศต่อแผ่นดิน ซึ่งสร้างความเสียหายให้กับประเทศ

2) ส่วนของร่างกายสัตว์เป็นส่วนของพืช (ANIMALS BODY PARTS ARE PARTS OF PLANTS) ใน คำว่า เกสรหอย มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของพืช ได้แก่ เกสร และวงความหมายปลายทางที่เป็นส่วนของหอย คำว่า เกสรหอย มีความหมาย ส่วนของหอยแมลงภู่ที่ยื่นออกมา เป็นส่วนที่หอยใช้เพื่อเคลื่อนที่ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบเกสร ส่วนในของดอกไม้มีลักษณะเป็นเส้นยื่นออกมา กับส่วนของหอยแมลงภู่ ที่มีลักษณะเป็นเส้นยาวยื่นออกมา

1.1.4.11 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของพืช และมี ส่วนขยายแสดงความหมายภาษาและการสื่อสาร สิ่งไม่มีชีวิต และความเชื่อ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 5 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

กระบวนการทางความหมายของคำประสม ได้แก่ อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) ส่วนของสิ่งของเป็นส่วนของพืช (PARTS OF OBJECTS ARE PARTS OF PLANTS) ในคำว่า ขี้วัวระจก และ ดอกยาง การถ่ายทอดความหมายเกิดจากวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของพืช ได้แก่ ขี้และดอก และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของสิ่งของ คำว่า ขี้วัวระจก มีความหมาย จุดกึ่งกลางของผิววัวระจกโค้งทรงกลม ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของขี้ ส่วนที่อยู่ด้านบนบนของก้านดอกไม้ ใบไม้ หรือผลไม้ และเป็นส่วนที่อยู่ตรงกลาง กับจุดกึ่งกลางของผิววัวระจก คำว่า ดอกยาง มีความหมาย ลวดลายต่าง ๆ ของยางนอกล้อรถ เพื่อให้ยางเกาะถนน ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของดอกไม้ ที่มีลักษณะเป็นแฉกและบานออก กับลวดลายของยางล้อรถที่มีลักษณะดังกล่าว

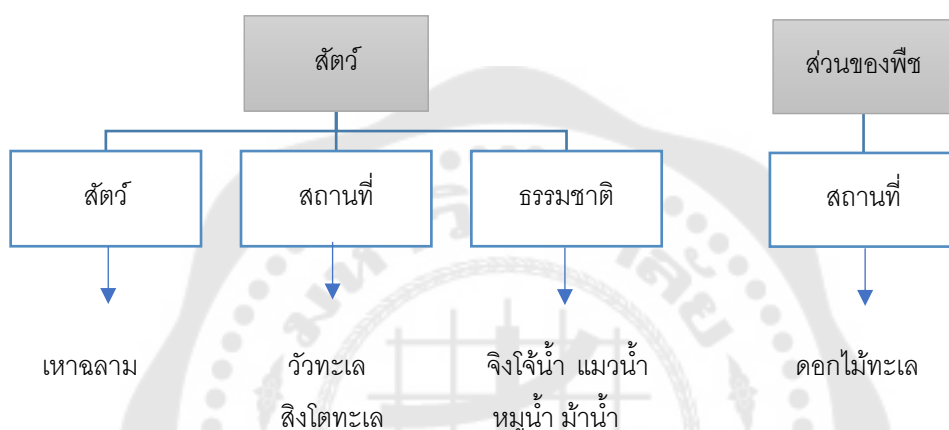
2) ภาษาเป็นส่วนของพืช (LANGAGUES ARE PARTS OF PLANTS) ในคำว่า รากศัพท์ มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของพืช ได้แก่ ราก และวงความหมายปลายทางเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับภาษา คำว่า รากศัพท์ มีความหมาย รากเดิมของคำที่มาจากภาษาอื่น ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบราก ส่วนของต้นไม้ที่อยู่ในดิน ทำหน้าที่ดูดอาหารเลี้ยงลำต้น กับคำที่เป็นต้นกำเนิดของคำอื่น

3) ประโยชน์เป็นส่วนของพืช (BENEFITS ARE PARTS OF PLANTS) ในคำว่า ผลประโยชน์ มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของพืช ได้แก่ ผล และวงความหมายปลายทางเกี่ยวกับประโยชน์ คำว่า ผลประโยชน์ มีความหมาย สิ่งที่เป็นผลดี หรือเป็นคุณ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบผล สิ่งที่ได้จากพืชกับประโยชน์ที่ได้รับ

4) ความเชื่อเป็นส่วนของพืช (BELIEF IS PLANT) ในคำว่า ไบบุญ มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของพืช ได้แก่ ใบ และวงความหมายปลายทางที่เป็น

ความเชื่อ คำว่า ไบบิล มีความหมาย อำนาจหรือบุญบารมีของผู้อื่นที่ช่วยปกป้องคุ้มครอง ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบ ส่วนของพืชที่ให้ร่มเงาช่วยป้องกันแดดฝน กับอำนาจของผู้อื่นที่ช่วยปกป้องคุ้มครอง

1.1.4.12 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของพืชและสัตว์ และมีส่วนขยายแสดงความหมายสัตว์ ธรรมชาติและสถานที่ พบคำประสมในโครงสร้างนี้ จำนวน 8 คำ ดังแผนภาพ

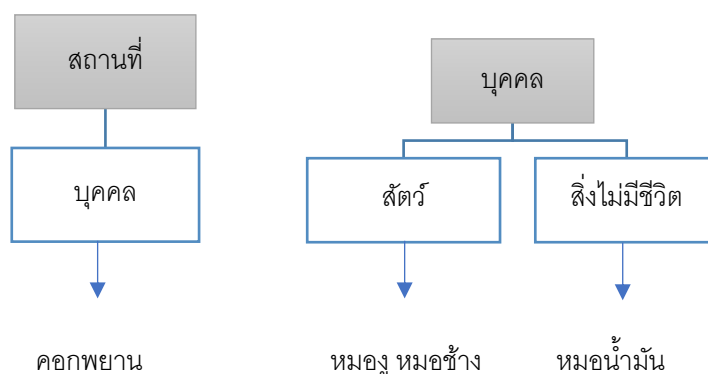
ความหมายของคำประสมแสดงอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ 2 รูปแบบ ได้แก่
1) สัตว์เป็นสัตว์ชนิดอื่น (ANIMALS ARE OTHER ANIMALS) ดังนี้

คำว่า วัวทะเล สิงโตทะเล และเหาฉลาม การถ่ายโยงความหมายเกิดจากวงความหมายต้นทางที่เป็นสัตว์ ได้แก่ วัว สิงโตและเหา และวงความหมายปลายทางเป็นสัตว์ชนิดอื่น คำว่า วัวทะเล มีความหมาย พะยูน สัตว์ที่มีลำตัวอ้วนกลม และมีหาง ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของวัว สัตว์บกที่มีลำตัวขนาดใหญ่กับลักษณะของสัตว์ทะเล คำว่า สิงโตทะเล มีความหมาย สัตว์น้ำชนิดหนึ่ง มีหนวดเป็นเส้นหนาอยู่เหนือริมฝีปากบน มีเขี้ยวยาวโค้งเล็กน้อยปลายแหลม ลำคอยาว เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของสิงโต สัตว์ป่าที่มีหนวดและมีเขี้ยว กับลักษณะของสัตว์ทะเล คำว่า เหาฉลาม มีความหมาย ปลาทะเลชนิดหนึ่ง มีลักษณะเฉพาะ คือ ที่ด้านบนของส่วนหัวมีแผ่นเกาะติดรูปวงรีลักษณะเป็นซี่เรียงตัวในแนวขวางคล้ายบานเกล็ด ใช้เป็นส่วนยึดเกาะแน่นกับปลาหรือสัตว์อื่นที่มีขนาดใหญ่กว่า เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของเหา สัตว์ชนิดหนึ่ง ที่ดูดกินเลือดคนและสัตว์ เกาะติดอยู่ตามบริเวณที่มีขนหรือผม กับปลาชนิดหนึ่ง ที่มักเกาะติดอยู่กับปลาที่มีขนาดใหญ่กว่า เช่น ฉลาม เป็นต้น

คำว่า แมวน้ำ จิงโจ้น้ำ หมูน้ำ และม้าน้ำ การถ้อยความหมายเกิดจากรวงความหมายต้นทางที่เป็นสัตว์ ได้แก่ แมว จิงโจ้ หมู และม้า และวงความหมายปลายทางเป็นสัตว์ชนิดอื่น คำว่า แมวน้ำ มีความหมาย สัตว์น้ำที่มีรูปร่างอ้วน มีหนวด ขาคู่หน้าสั้น ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของแมว สัตว์เลี้ยงที่มีหนวด กับลักษณะของสัตว์น้ำที่มีหนวด คำว่า จิงโจ้น้ำ มีความหมาย แมลงชนิดหนึ่ง ลำตัวลึบและยาว ขาคู่หน้าสั้น ขาคู่กลางและคู่หลังยาวกว่าลำตัวมาก ที่ปลายขามีขนละเอียดปกคลุมแน่น สามารถวิ่งไปตามผิวน้ำได้ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของจิงโจ้ สัตว์ที่ชอบกระโดดไปมา กับแมลงที่อาศัยอยู่ในน้ำ ที่กระโดดไปตามผิวน้ำได้ คำว่า หมูน้ำ มีความหมายพะยูน สัตว์ที่มีลำตัวอ้วนกลม หน้าหู และมีหาง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของหมู สัตว์ที่มีลำตัวอ้วนกลม หน้าหู และมีหาง กับลักษณะของสัตว์ทะเล คำว่า ม้าน้ำ มีความหมาย ปลาทะเลที่มีลำตัวหนา หัวปักเข้าหาลำตัว ปากเป็นท่อยาว ทำให้ส่วนหัวคล้ายม้า ส่วนหางเรียวยาว ม้วนได้ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของม้า สัตว์ที่มีปากยื่นยาวและมีหาง กับลักษณะของปลาทะเล

2) พืชเป็นสัตว์ (PLANTS ARE ANIMALS) ในคำว่า ดอกไม้ทะเล มีวงความหมายต้นทางที่เป็นพืช ได้แก่ ดอกไม้ และวงความหมายปลายทางเป็นสัตว์ทะเล คำว่า ดอกไม้ทะเล มีความหมาย สัตว์ทะเลไม่มีกระดูกสันหลัง ลำตัวอ่อนนุ่ม รูปทรงกระบอก ยึดติดได้ เมื่อยึดตัวออกคล้ายดอกไม้บาน ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของดอกไม้ ที่เป็นแฉกและบานออก กับลักษณะของสัตว์ทะเลเมื่อยึดตัวออก

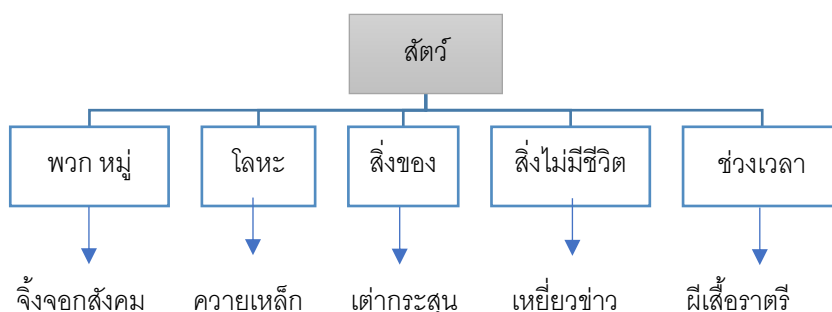
1.1.4.13 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายบุคคลและสถานที่ และมีส่วนขยายแสดงความหมายบุคคล สัตว์ และสิ่งไม่มีชีวิต พบคำประสมจำนวน 4 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังนี้

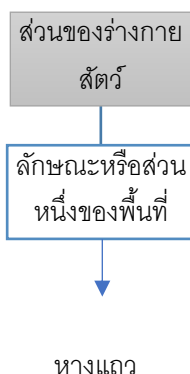

กระบวนการทางความหมายของคำประสมแสดงอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) สถานที่สำหรับมนุษย์เป็นสถานที่สำหรับสัตว์ (PLACES FOR PEOPLE ARE PLACES FOR ANIMALS) คำว่า คอกพยาน มีวงความหมายต้นทางเป็นสถานที่ที่สร้างขึ้นสำหรับสัตว์ ได้แก่ คอก และวงความหมายปลายทางเป็นสถานที่ที่สร้างขึ้นสำหรับมนุษย์ คำว่า คอกพยาน มีความหมาย แทนยืนสำหรับพยาน มีไม้กั้นสูงเท่าลำตัว 4 ด้าน ความหมายของคำประสมเป็นการนำลักษณะของสถานที่ที่สร้างขึ้นสำหรับสัตว์ มาเปรียบเทียบกับสถานที่ที่สร้างขึ้นสำหรับบุคคล เพื่อให้การในศาล

2) บทบาทของมนุษย์เป็นอาชีพของมนุษย์ (ROLES OF PEOPLE ARE CAREERS) ในคำว่า หมอสูง หมอช้าง และหมอน้ำมัน มีวงความหมายต้นทางเป็นบุคคลที่มีอาชีพรักษาโรค และวงความหมายปลายทางเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง คำว่า หมอสูง มีความหมาย ผู้มีความชำนาญในการจับงูเห่ามาเลี้ยงเพื่อนำไปแสดง คำว่า หมอช้าง มีความหมาย ผู้มีความชำนาญในการเลี้ยงช้าง คำว่า หมอน้ำมัน มีความหมาย ผู้มีความชำนาญในการนวด ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบผู้มีอาชีพรักษาโรค ซึ่งมีความชำนาญในการดูแลรักษาผู้ป่วย กับผู้ที่มีความชำนาญในการเลี้ยงสัตว์ และชำนาญในการนวด

1.1.4.14 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสัตว์ และมีส่วนขยายแสดงความหมายบุคคล สัตว์ สิ่งของที่เป็นพวกหรือหมู่ ส่วนของพืช สิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต โลหะและช่วงเวลา พบคำประสมจำนวน 6 คำ โครงสร้างคำปรากฏดังนี้

ความหมายของคำประสมกลุ่มนี้แสดงอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ 3 รูปแบบ ได้แก่

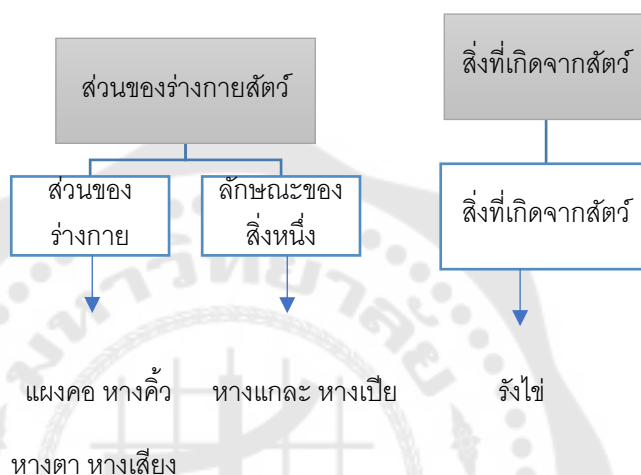
- 1) มนุษย์เป็นสัตว์ (PEOPLE ARE ANIMALS) ใน คำว่า จิ้งจอกสังคม ผีเสื้อราตรี และเหยี่ยวขาว การถ่ายโยงความหมายเกิดจากวงความหมายต้นทางที่เป็นสัตว์ ได้แก่ จิ้งจอก ผีเสื้อ และเหยี่ยว และวงความหมายปลายทางเป็นมนุษย์ คำว่า จิ้งจอกสังคม มีความหมาย ชายผู้มีเล่ห์เหลี่ยม เป็นภัยแก่ผู้หญิงในสังคม ความหมายของคำประสม เป็นการเปรียบเทียบลักษณะจิ้งจอก สัตว์ที่ชอบหลบซ่อนในพุ่มไม้ เพื่อลอบโจมตีเหยื่อ กับลักษณะของชายผู้มีเล่ห์เหลี่ยม คำว่า ผีเสื้อราตรี มีความหมาย ผู้หญิงที่มีอาชีพให้บริการตามสถานบันเทิง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของผีเสื้อบางชนิดที่ออกหากินตอนกลางคืน กับผู้หญิงที่หาเลี้ยงชีพด้วยการทำงานในเวลากลางคืน คำว่า เหยี่ยวขาว มีความหมาย นักข่าว เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของเหยี่ยว สัตว์ปีกที่บินได้อย่างรวดเร็วว่องไว กับอาชีพของนักข่าว ที่ต้องหาข้อมูลหรือข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว

- 2) มนุษย์เป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (PEOPLE ARE ANIMAL BODY PARTS) ในคำว่า ทางแถว การถ่ายโยงความหมายเกิดจากวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกายสัตว์ ได้แก่ ทาง และวงความหมายปลายทางเป็นมนุษย์ คำว่า ทางแถว มีความหมาย คนที่อยู่ท้ายแถว ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบทางส่วนที่อยู่ท้ายสุดของร่างกายสัตว์ กับผู้ที่อยู่เป็นคนสุดท้ายของแถว

- 3) สิ่งของเป็นสัตว์ (OBJECTS ARE ANIMALS) ในคำว่า เต่ากระสุน และควายเหล็ก มีวงความหมายต้นทางที่เป็นสัตว์ ได้แก่ เต่าและควาย และวงความหมายปลายทางเป็นสิ่งของเครื่องใช้ คำว่า เต่ากระสุน มีความหมาย ไม้สั้น ๆ ที่ทาบอยู่กลางคันกระสุน มัดด้วยหวาย เพื่อให้จับคันกระสุนได้ถนัด ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบเต่า สัตว์ที่มีกระดองแข็ง โค้งนูนขึ้นมา กับไม้ที่เข้ากับคันกระสุน มีลักษณะแข็ง

และไค้ญน ค่ำว่ำ คววยเหล็ก ฝึคความหมาย รถไถ ฝึคการเปรียบเทียบคววย สัตว์ที่ใช้ไถ นากับเครื่องยนต์ที่ทำขึ้นเพื่อไถนา

1.1.4.15 ค่ำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่ำงกาย ส่วนของร่ำงกายสัตว์ และสิ่งที่เกิดจากสัตว์ และมีส่วนขวยแสดงความหมายส่วนของ ร่ำงกาย สัตว์ และสิ่งที่เกิดจากสัตว์ พบค่ำประสมจำนวน 7 ค่ำ ปรากฎดั่งแผนภาพ

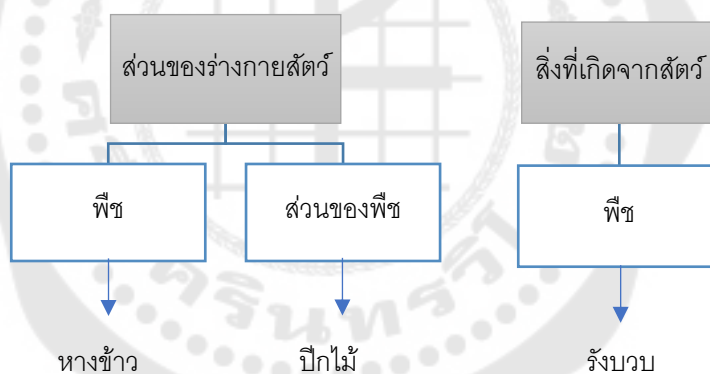
กระบวนการทางความหมายของค่ำประสม แสดงอุปลักษณะเชิงมนทศน์ 3 รุบบบ ได้แก่ 1) ส่วนของร่ำงกายเป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ (BODY PARTS ARE THINGS MADE BY ANIMALS) ค่ำว่ำ รังไซ้ การถ่ำยโยงความหมายเกิดจากวงความหมายต้นทาง เป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ ได้แก่ รัง และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่ำงกาย ค่ำว่ำ รังไซ้ ฝึคความหมาย อวัยวะภายในร่ำงกายของผู้หญิงและสัตว์ตัวเมีย เป็นที่ที่เกิดไซ้ เป็นการเปรียบเทียบสิ่งที่สัตว์ทำขึ้นเพื่ออาศัยและพักไซ้ กับลักษณะของส่วนในร่ำงกาย ที่มีไซ้ เซลล์สำหรับสำหรับสืบพันธุ์ประกอบอยู่ภายใน

2) ส่วนของร่ำงกายมนุษย์เป็นส่วนของร่ำงกายสัตว์ (HUMAN BODY PARTS ARE ANIMAL BODY PARTS) ค่ำว่ำ หางตา หางคิ้ว หางเสียง หางแกละ และ หางเป็ย การถ่ำยโยงความหมายเกิดจากวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่ำงกายสัตว์ ได้แก่ หาง และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่ำงกายมนุษย์ ค่ำว่ำ หางตา และหางคิ้ว ฝึคความหมาย ส่วนปลายสุดของดวงตาและคิ้ว ความหมายของค่ำประสมเป็นการเปรียบเทียบหาง ส่วนที่อยู่ท้ายสุดของร่ำงกายสัตว์ กับส่วนปลายของอวัยวะ ได้แก่ ตาและคิ้ว ค่ำว่ำ หางแกละ และ หางเป็ย ฝึคความหมาย ส่วนปลายของผมที่ห้อยลงมาจากศีรษะ เป็นการเปรียบเทียบส่วนที่อยู่ท้ายสุดของร่ำงกายสัตว์ มีลักษณะห้อยลงมา

กับส่วนปลายของนมที่ห้อยลงมาจากศีรษะ คำว่า หางเสียง มีความหมาย กระแสเสียง ที่ลงท้ายหรือคำลงท้าย เป็นการเปรียบเทียบส่วนท้ายของร่างกายสัตว์ กับเสียงหรือคำพูด ที่ลงท้ายประโยค

3) ส่วนของเสื้อผ้าเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (PARTS OF CLOTHES ARE ANIMAL BODY PARTS) คำว่า แฉกคอ มีวงความหมายต้นทางเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ ได้แก่ แฉกคอ และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของเสื้อผ้า คำว่า แฉกคอ มีความหมาย แฉกทำด้วยสักหลาดหรือกำมะหยี่ สำหรับติดคอเสื้อราชปะแตน เป็นการเปรียบเทียบ แฉกคอ ส่วนที่เป็นขนบริเวณลำคอของสัตว์ กับลักษณะของสิ่งที่มีขนนุ่ม ใช้ติดตรงคอเสื้อ

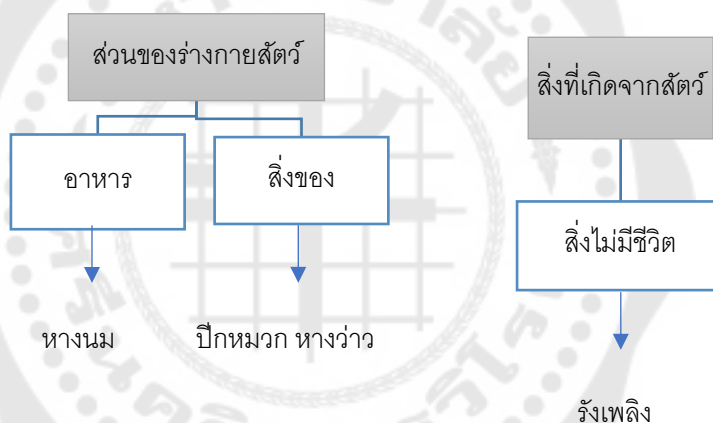
1.1.4.16 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย สัตว์และสิ่งที่เกิดจากสัตว์ และส่วนขยายแสดงความหมายพืชและส่วนของพืช พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 3 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

ความหมายของคำประสมแสดงกระบวนการอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) ส่วนของพืชเป็นส่วนจรงกายสัตว์ (PARTS OF PLANTS ARE ANIMAL BODY PARTS) ในคำว่า หางข้าว และ ปีกไม้ การถ่ายโยงความหมายเกิดจรงวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนจรงกายสัตว์ ได้แก่ หาง และ ปีก และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของพืช คำว่า หางข้าว มีความหมาย ข้าวเปลือกที่ยังมีข้าวลีบปนอยู่มาก ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบหาง ส่วนที่อยู่ท้ายสุดจรงกายสัตว์ กับเมล็ดข้าวที่คุณภาพไม่ดี คำว่า ปีกไม้ มีความหมาย ปีกทั้ง 4 ข้างของชุงที่เลื้อยเปิดออก เป็นการเปรียบเทียบปีก อวัยวะของสัตว์ที่อยู่ด้านข้างจรงกาย ยกขึ้นลงได้ กับส่วนจรงไม้ชุงที่เปิดออกด้านข้าง

2) สิ่งที่เกิดจากพืชเป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ (THINGS MADE OF PLANTS ARE THINGS MADE BY ANIMALS) ในคำว่า รั้งบวบ การถ่ายโยงความหมายเกิดจากวงความหมายต้นทางเป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ ได้แก่ รั้ง และวงความหมายปลายทางเป็นสิ่งที่เกิดจากพืช คำว่า รั้งบวบ มีความหมาย ส่วนในของบวบที่แก่นแข็ง มีลักษณะเป็นเส้นใยตามรูปทรงของผลบวบ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของรั้ง ที่อยู่อาศัยของสัตว์ กับลักษณะส่วนของบวบที่มีขนาดคล้ายรั้งของสัตว์ขนาดเล็ก

1.1.4.17 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกายสัตว์ และสิ่งที่เกิดจากสัตว์ และมีส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต และอาหาร พบคำประสมในโครงสร้างนี้ จำนวน 4 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังนี้

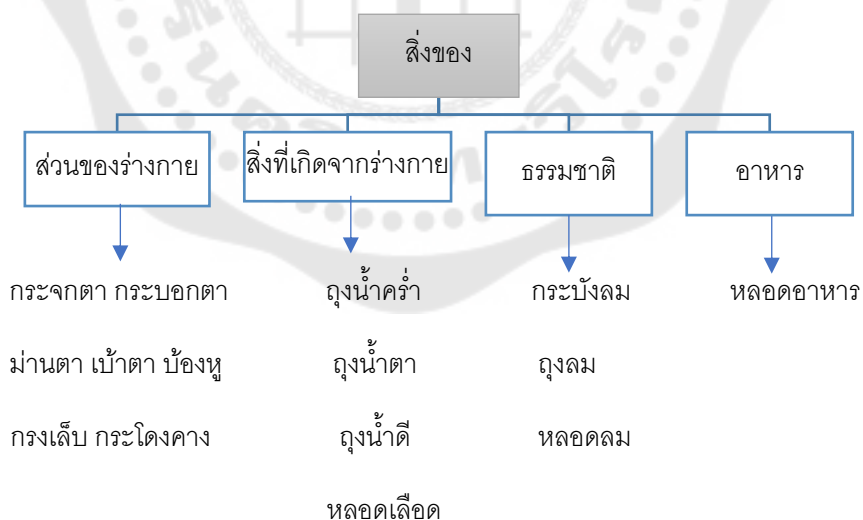

ผู้วิจัยพบกระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) ส่วนของสิ่งของเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (PARTS OF OBJECTS ARE ANIMAL BODY PARTS) ใน คำว่า ปีกหมวก และหางว่าว การถ่ายโยงความหมายเกิดจากวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกายสัตว์ ได้แก่ ปีกและหาง และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของสิ่งของ คำว่า ปีกหมวก มีความหมาย ส่วนที่อยู่โดยรอบของหมวก ดัดขึ้นลงได้ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบปีก อวัยวะของสัตว์ที่อยู่ด้านข้างร่างกาย ยกขึ้นลงได้ กับส่วนที่อยู่ด้านข้างของหมวก ดัดขึ้นลงได้ คำว่า หางว่าว มีความหมาย เชือกที่ติดอยู่กับส่วนปลายของว่าว เป็นการเปรียบเทียบหาง ส่วนที่อยู่ท้ายสุดของร่างกายสัตว์ มีลักษณะเรียวยาว กับเชือกที่ผูกติดกับว่าว มีลักษณะเป็นสายยาว

2) อาหารเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (FOOD IS ANIMAL BODY PARTS) ในคำว่า หางนม การถ่ายโยงความหมายเกิดจากวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกายสัตว์ ได้แก่ หาง และวงความหมายปลายทางเป็นอาหาร คำว่า หางนม มีความหมาย นำนมที่เอาครีมส่วนใหญ่ออก เป็นส่วนของนมที่เหลือจากกระบวนการแข็งตัวของนม ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบหาง ส่วนที่อยู่ท้ายสุดของร่างกายสัตว์ กับนมส่วนที่เหลือจากกระบวนการผลิต

3) ส่วนของสิ่งของเป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ (PARTS OF OBJECTS ARE THINGS MADE BY ANIMALS) ในคำว่า รังเพลิง มีวงความหมายต้นทางเป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ ได้แก่ รัง และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งของ คำว่า รังเพลิง มีความหมาย ส่วนท้ายของลำกล้องปืน เป็นที่บรรจุลูกปืน ก่อนจุดชนวน เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของรัง ที่อยู่อาศัยของสัตว์ กับลักษณะส่วนของปืน ที่มีไว้สำหรับบรรจุกระสุน

1.1.4.18 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย สิ่งที่เกิดจากร่างกาย อาหาร และธรรมชาติ พบคำประสม จำนวน 15 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังนี้

ความหมายของคำประสมเกิดจากกระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ได้แก่ ส่วนของร่างกายเป็นสิ่งของ (BODY PARTS ARE OBJECTS) ดังนี้

คำว่า กระจกตา กระบอกตา เบ้าตา และ ม่านตา การถ่ายโยงความหมายเกิดจากวงความหมายต้นทางเป็นสิ่งของเครื่องใช้ ได้แก่ กระจก กระบอก เบ้า และ ม่าน

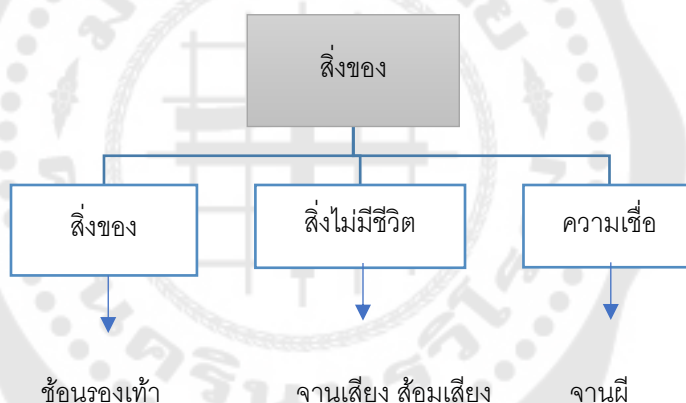
และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของดวงตา คำว่า กระจกตา มีความหมาย ส่วนของดวงตา ที่มีลักษณะใส พื้นหน้านูน พื้นหลังเว้า ความหมายของคำประสมเป็นการ เปรียบเทียบกระจก สิ่งที่มีลักษณะเป็นแก้วใสกับส่วนของดวงตา คำว่า กระจกตา และ เบ้าตา มีความหมาย ช่องว่างภายในกะโหลกศีรษะซึ่งเป็นที่บรรจุดวงตา เป็นการ เปรียบเทียบกระจกและเบ้า สิ่งที่มีลักษณะเป็นช่องลึกภายใน กับช่องที่มีดวงตา อยู่ภายใน คำว่า ม่านตา มีความหมาย เยื่อผิวลูกตาสำหรับบังคับแสงให้เข้าตามาก หรือน้อย เป็นการเปรียบเทียบการใช้งานของม่าน เครื่องใช้สำหรับบังแสงแดดกับการ ทำงานของเนื้อเยื่อในดวงตา

คำว่า บ้องหู กรงเล็บ กระโดงคาง และกะบังลม การถ่ายโยงความหมายเกิดจาก วงความหมายต้นทางเป็นสิ่งของ ได้แก่ บ้อง กรง กระโดง และกะบัง และวงความหมาย ปลายทางเป็นส่วนของร่างกาย คำว่า บ้องหู มีความหมาย ช่องภายในหู ความหมายของ คำประสมเป็นการเปรียบเทียบบ้อง สิ่งที่ทำจากไม้และมีช่องสำหรับใส่สิ่งของ กับส่วนที่ เป็นช่องในหู คำว่า กรงเล็บ มีความหมาย ลักษณะของเล็บเมื่อขยู่มีมือ เป็นการ เปรียบเทียบรูปทรงของกรง เครื่องใช้สำหรับขังสัตว์ มีไม้หรือเหล็กเป็นซี่ ๆ กับลักษณะ ของปลายเล็บทั้ง 5 นิ้วเมื่อคว่ำมือลง คำว่า กระโดงคาง มีความหมาย ส่วนปลายของคาง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของกระโดงเรือ ส่วนที่เป็นใบเรือ อยู่ปลายสุดของเสาเรือ กับคางส่วนปลาย คำว่า กะบังลม มีความหมาย แผ่นกั้นประกอบด้วยกล้ามเนื้อ เอ็นกล้ามเนื้อ และแผ่นพังผืด กั้นระหว่างช่องอกกับช่องท้อง ยึดและลดช่วยการหายใจ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของกะบัง สิ่งที่ช่วยบังหรือกั้นแดดลม กับลักษณะของ ส่วนในร่างกาย

คำว่า ฤกษ์น้ำดี ฤกษ์น้ำตา ฤกษ์น้ำคร่ำ ฤกษ์ลม การถ่ายโยงความหมายเกิดจาก วงความหมายต้นทางเป็นสิ่งของ ได้แก่ ฤกษ์ และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของ ร่างกาย คำว่า ฤกษ์น้ำดี มีความหมาย อวัยวะสำหรับกักเก็บน้ำดี อยู่ในตับ คำว่า ฤกษ์น้ำตา มีความหมาย อวัยวะสำหรับผลิตและระบายน้ำตา อยู่บริเวณใต้ตา คำว่า ฤกษ์น้ำคร่ำ มีความหมาย อวัยวะบรรจุน้ำ ที่จะแตกออกก่อนคลอด และคำว่า ฤกษ์ลม มีความหมาย อวัยวะ ที่อยู่ภายในปอด รูปคล้ายรังผึ้ง มีหน้าที่เปลี่ยนถ่ายอากาศที่เข้าสู่ปอด ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของฤกษ์ ภาชนะสำหรับใส่สิ่งของ กับลักษณะอวัยวะภายในร่างกาย ที่มีหน้าที่กักเก็บหรือเปลี่ยนถ่ายอากาศและน้ำ

คำว่า หลอดเลือด หลอดอาหาร และหลอดลม มีวงความหมายต้นทางเป็นสิ่งที่
ได้แก่ หลอด และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกาย คำว่า หลอดเลือด
มีความหมาย ส่วนของร่างกายที่มีลักษณะเป็นหลอดสำหรับนำเลือดไปสู่หรือออกจาก
ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย คำว่า หลอดอาหาร มีความหมาย ทางเดินอาหารอยู่ระหว่าง
คอหอยส่วนล่างกับกระเพาะอาหาร คำว่า หลอดลม มีความหมาย ทางเดินอากาศหายใจ
ส่วนล่าง อยู่ระหว่างท่อนลมส่วนอกกับถุงลมปอด ความหมายของคำประสมเป็นการ
เปรียบเทียบหลอด สิ่งที่มีลักษณะกลมยาว กว้าง กับส่วนของร่างกายที่เป็นทางเดิน
ของเลือด อาหาร และอากาศ ตามลำดับ ซึ่งมีลักษณะเป็นช่องยาว

1.1.4.19 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้
และมีส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต และความเชื่อ
พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 4 คำ โครงสร้างคำประสม ปรากฏดังนี้

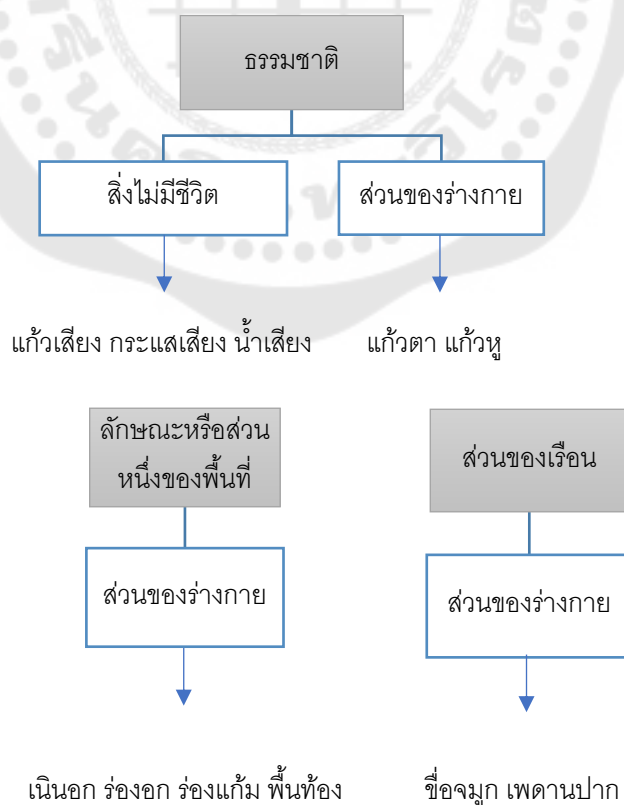

กระบวนการทางความหมายของคำประสม ได้แก่ อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์
2 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) สิ่งของเป็นสิ่งของชนิดอื่น (OBJECTS ARE OTHER
OBJECTS) ในคำว่า ข้อกรองเท้า จานเสียง และส้อมเสียง การถ่ายโยงความหมาย
เกิดจากวงความหมายต้นทางที่เป็นสิ่งของเครื่องใช้ ได้แก่ ข้อกรองเท้า จาน และส้อม
และวงความหมายปลายทางเป็นสิ่งของอีกชนิด คำว่า ข้อกรองเท้า มีความหมาย
เครื่องใช้เพื่อช่วยในการใส่รองเท้า มีด้ามจับ ส่วนปลายเป็นหัวกลม ความหมาย
ของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของข้อ เครื่องครัวที่มีด้ามจับ และมี
ส่วนปลายกว้างออกสำหรับตักอาหาร กับลักษณะของสิ่งที่ช่วยในการใส่รองเท้า
คำว่า จานเสียง มีความหมาย แผ่นเสียง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของจาน ภาชนะ
สำหรับใส่อาหาร มีรูปร่างแบน กับรูปร่างของวัสดุแผ่นกลมบาง ที่บันทึกเสียงไว้

คำว่า ส้อมเสียง มีความหมาย อุปกรณ์ทำด้วยโลหะเป็นรูปอักษร U มีก้านสำหรับจับยึด เมื่อเคาะจะเกิดเสียงที่มีความถี่คงที่ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของส้อม อุปกรณ์สำหรับทานอาหารที่มีด้ามจับ ส่วนปลายมีรูปคล้ายอักษร U กับลักษณะของอุปกรณ์ที่ใช้เทียบเสียง

2) สิ่งของเป็นความเชื่อ (OBJECTS ARE BELIEFS) ในคำว่า จานผี การถ่ายโยงความหมายเกิดจากวงความหมายต้นทางที่เป็นสิ่งของเครื่องใช้ ได้แก่ จาน และวงความหมายปลายทางเป็นความเชื่อ คำว่า จานผี มีความหมาย วัตถุบิน ลักษณะคล้ายจาน 2 ใบคว่ำประกบกัน เชื่อกันว่าเป็นยานอวกาศที่มาจากดาวดวงอื่น ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของจาน ภาชนะสำหรับใส่อาหาร มีรูปร่างแบน กับรูปร่างของยานพาหนะที่เชื่อกันว่าเป็นสิ่งลึกลับที่มาจากดาวดวงอื่น

1.1.4.20 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายธรรมชาติ ลักษณะหรือส่วนหนึ่งของพื้นที่ และส่วนประกอบของเรือนและอาคาร และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกายและสิ่งไม่มีชีวิต พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 11 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังนี้

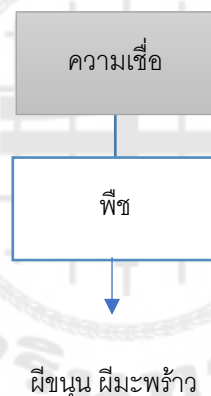
ความหมายของคำประสมเกิดจากกระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) ส่วนของร่างกายเป็นธรรมชาติ (BODY PARTS ARE NATURE) คำว่า แก้วตาและแก้วหู การถ่ายโยงความหมายเกิดจากความหมายต้นทางที่เป็นธรรมชาติ ได้แก่ แก้ว และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกาย คำว่า แก้วตา มีความหมาย ส่วนของดวงตาที่ทำให้มองเห็น มีรูปกลมมนทั้ง 2 ข้าง ลักษณะใส ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของแก้ว หินที่มีลักษณะใส กับส่วนที่ใสของดวงตา คำว่า แก้วหู มีความหมาย เยื่อในหูสำหรับรับเสียง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของแก้ว ที่มีความเปราะบาง แตกง่ายกับเยื่อบาง ๆ ในหู

2) เสียงของมนุษย์เป็นธรรมชาติ (HUMAN VOICES ARE NATURE) คำว่า แก้วเสียง น้ำเสียง และ กระแสเสียง มีวงความหมายต้นทางที่เป็นธรรมชาติ ได้แก่ แก้ว น้ำ และกระแส และวงความหมายปลายทางเป็นเสียงของมนุษย์ คำว่า แก้วเสียง มีความหมาย เสียงที่กังวานใส เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของแก้ว ที่มีความใส กับคุณลักษณะของเสียงที่ก้องกังวาน คำว่า น้ำเสียง และกระแสเสียง มีความหมาย ลักษณะของเสียงที่ดำเนินไปในการพูด เป็นการเปรียบเทียบลักษณะการไหลของน้ำ และกระแสน้ำ กับลักษณะของเสียง

3) ส่วนของร่างกายเป็นลักษณะของพื้นที่ (BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF AREAS) ใน คำว่า เนินอก ร่องอก ร่องแก้ม และพื้นที่อง การถ่ายโยงความหมายเกิดจากความหมายต้นทางเป็นลักษณะของพื้นที่ ได้แก่ เนิน ร่อง และพื้นที่ และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกาย คำว่า เนินอก มีความหมาย เนื้อเหนืออกที่นูนขึ้นมาเป็นเต้านม ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของเนิน พื้นที่ที่เป็นโคกขนาดใหญ่ มีลักษณะนูนขึ้นมา กับเนื้อหน้าอกที่นูนขึ้นมา คำว่า ร่องอก มีความหมาย ส่วนของหน้าอกอยู่ตรงกลางระหว่างเต้านม 2 ข้าง มีลักษณะเป็นช่องลึก เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของร่อง พื้นที่ที่ขุดเป็นช่อง ตามทางยาว กับลักษณะส่วนของหน้าอกที่เป็นช่อง คำว่า ร่องแก้ม มีความหมาย ส่วนที่แก้มต่อกับจมูก มีลักษณะเป็นช่อง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของร่อง พื้นที่ที่ขุดเป็นช่องตามทางยาว กับส่วนของแก้มที่มีลักษณะเป็นช่อง คำว่า พื้นที่อง มีความหมาย เนื้อตรงส่วนท้อง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของพื้นที่ ส่วนที่เป็นด้านบนของพื้นผิว กับเนื้อด้านบนของส่วนท้อง

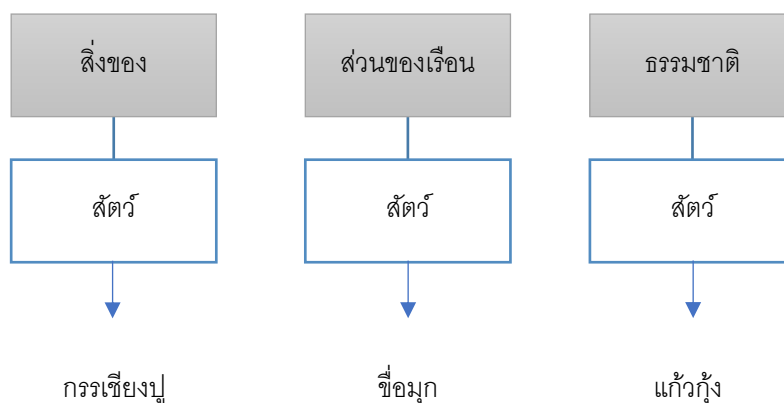
4) ส่วนของร่างกายเป็นส่วนประกอบของเรือนหรืออาคาร (BODY PARTS ARE PARTS OF BUILDING) ในคำว่า ชี้อจมูก และเพดานปาก มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนประกอบของเรือนหรืออาคาร ได้แก่ ชี้อและเพดาน และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกาย คำว่า ชี้อจมูก มีความหมาย แกนกลางระหว่างช่อจมูก ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของช่อ ส่วนของเรือนที่เป็นแกนสำหรับรับน้ำหนักของเสา กับลักษณะส่วนของจมูกที่เป็นแกน คำว่า เพดานปาก มีความหมาย ส่วนบนภายในคู้งปาก เป็นการเปรียบเทียบเพดาน ส่วนประกอบภายในอาคารที่อยู่ด้านบน มีลักษณะเป็นพื้นเรียบ กับลักษณะส่วนที่อยู่ด้านบนของปาก และมีลักษณะเป็นพื้นเรียบ

1.1.4.21 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้และความเชื่อ และมีส่วนขยายแสดงความหมายพืช พบคำประสมในโครงสร้างนี้ จำนวน 2 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

กระบวนการทางความหมายของคำประสม ได้แก่ อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์มนุษย์เป็นความเชื่อ (PEOPLE ARE BELIEFS) การถ่ายโยงความหมายเกิดจากวงความหมายต้นทางที่เป็นความเชื่อ ได้แก่ ผี และวงความหมายปลายทางเป็นมนุษย์ คำว่า ผีขนุน และผีมะพร้าว มีความหมาย ผู้หญิงขายบริการที่ยืนอยู่ใต้ต้นขนุนและต้นมะพร้าว ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบผี สิ่งลึกลับที่เชื่อกันว่าจะปรากฏให้เห็นในยามค่ำคืน กับผู้หญิงขายบริการซึ่งหาเลี้ยงชีพตอนกลางคืน

1.1.4.22 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ธรรมชาติ และส่วนประกอบของเรือนหรืออาคาร และมีส่วนขยายแสดงความหมายสัตว์ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 3 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

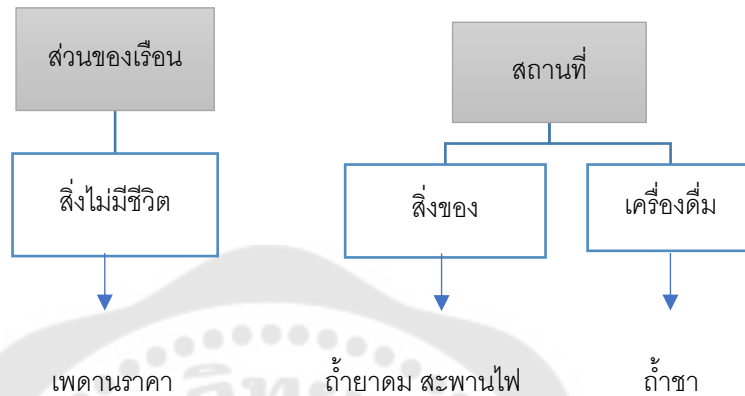

ความหมายของคำประสมแสดงกระบวนการอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) ส่วนของร่างกายสัตว์เป็นสิ่งของ (ANIMAL BODY PARTS ARE OBJECTS) ในคำว่า กรรเชียงปู การถ่ายโยงความหมายเกิดจากวงความหมายต้นทางที่เป็นสิ่งของ ได้แก่ กรรเชียง และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ คำว่า กรรเชียงปู มีความหมาย ซากุ่สุดท้ายของปู ซึ่งปล้องปลายมีลักษณะแบนคล้ายใบพาย ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบกรรเชียง เครื่องพุน้ำให้เรือเคลื่อนไป มีลักษณะเป็นใบพายแบน กับขาของปูที่มีลักษณะแบน

2) ส่วนของร่างกายสัตว์เป็นส่วนประกอบของเรือนหรืออาคาร (ANIMAL BODY PARTS ARE PARTS OF BUILDING) ในคำว่า ซีอุมุก มีวงความหมายต้นทางเป็นส่วนประกอบของเรือนหรืออาคาร ได้แก่ ซีอ และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ คำว่า ซีอุมุก มีความหมายว่า แขนเปลือกที่อยู่ในตัวหอยสังข์ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของซีอ ส่วนของเรือนที่เป็นแกนสำหรับรับน้ำหนักของเสา กับลักษณะแกนเปลือกของหอยมุก

3) ส่วนของร่างกายสัตว์เป็นธรรมชาติ (ANIMAL BODY PARTS ARE NATURE) ในคำว่า แก้วกุ่ม มีวงความหมายต้นทางเป็นธรรมชาติ ได้แก่ แก้ว และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ คำว่า แก้วกุ่ม มีความหมาย รังไข่ของกุ่มที่เจริญเต็มที่ มีสีแดงอมส้มหรือสีส้ม เมื่อนำมานึ่งจะมีลักษณะแข็ง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของแก้ว หินที่มีความแข็ง กับส่วนของกุ่มที่แข็ง

1.1.4.23 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนประกอบของเรือนและสถานที่ และมีส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต และเครื่องดื่ม พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 4 คำ ดังนี้

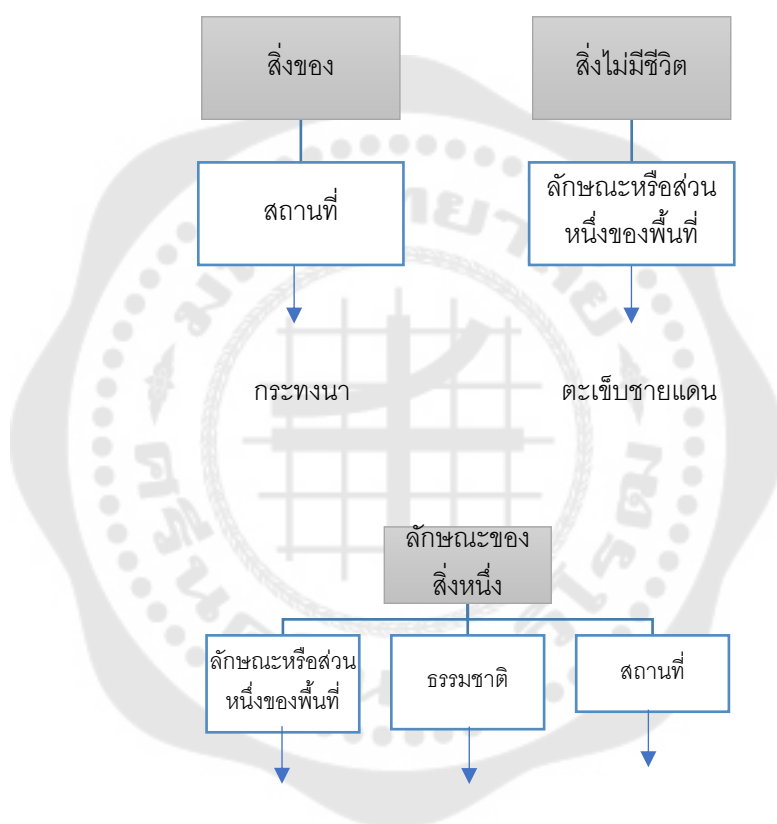
กระบวนการทางความหมายของคำประสม ได้แก่ อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) สิ่งของเป็นสถานที่ (OBJECTS ARE PLACES) ในคำว่า ถ้ำชา และถ้ายาตม การถ่ายโยงความหมายเกิดจากวงความหมายต้นทางเป็นสถานที่ ได้แก่ ถ้ำ และวงความหมายปลายทางเป็นสิ่งของเครื่องใช้ คำว่า ถ้ำชา มีความหมาย ภาชนะที่โดยมากทำด้วยตะกั่วชนิดหนึ่ง สำหรับใส่ใบชา รูปร่างคล้ายขวด มีฝาปิด คำว่า ถ้ายาตม มีความหมาย ภาชนะรูปทรงกระบอกขนาดเล็ก มีฝา ชั้นในเจาะเป็นรู มีส้อมมือผสมเครื่องยาบรรจุภายใน ใช้ดื่ม ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบถ้ำ สถานที่ที่มีลักษณะเป็นโพรงลึกเข้าไปในพื้นดินหรือภูเขา มีด้านบนโค้ง กับลักษณะของภาชนะสำหรับใส่ใบชา และใส่เครื่องยาตม ที่มีส่วนบนโค้งและมีฝาปิด

2) สิ่งของเป็นสิ่งไม่มีชีวิต (OBJECTS ARE INANIMATE THINGS) ในคำว่า สะพานไฟ มีวงความหมายต้นทางเป็นสิ่งไม่มีชีวิต ได้แก่ สะพาน และวงความหมายปลายทางเป็นสิ่งของเครื่องใช้ คำว่า สะพานไฟ มีความหมาย อุปกรณ์ไฟฟ้าคล้ายสวิตช์สำหรับตัดกระแสไฟฟ้าจากวงจร เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของสะพาน สิ่งที่สูงขึ้นสำหรับข้ามถนนหรือแม่น้ำ ยกพื้นสูง กับลักษณะของอุปกรณ์ไฟฟ้า ที่มีส่วนบนยกขึ้นสูง

3) ราคาเป็นส่วนประกอบของเรือนหรืออาคาร (PRICES ARE PARTS OF BUILDING) ในคำว่า เพดานราคา มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนประกอบของเรือนหรืออาคาร ได้แก่ เพดาน และวงความหมายปลายทางเป็นราคา คำว่า เพดานราคา

มีความหมาย ราคาสูงสุดที่ขึ้นไปได้ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบ เพดาน ส่วนประกอบภายในอาคารที่อยู่ด้านบนสุด กับราคาที่สามารถขึ้นไปได้สูงสุด

1.1.4.24 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงควมหมายสิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต และลักษณะของสิ่งหนึ่ง และมีส่วนขยายแสดงความหมายสถานที่ ลักษณะ หรือส่วนหนึ่งของพื้นที่ และธรรมชาติพบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 10 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

ชายแดน ชายฝั่ง สันเขา แผ่นดิน ผืนฟ้า แผ่นฟ้า ชายทะเล ชายหาด

ความหมายของคำประสมแสดงกระบวนการทางความหมายอุปลักษณะ เชิงมโนทัศน์ 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) ส่วนของพื้นที่เป็นสิ่งของ (PARTS OF AREAS ARE OBJECTS) ดังนี้

คำว่า กระตงนา การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็น สิ่งของ ได้แก่ กระตง และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของพื้นที่ คำว่า กระตงนา มีความหมาย ตอนหนึ่ง ๆ ของนาซึ่งมีคั่นกัน เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของกระตง ภาชนะที่เย็บด้วยใบตอง ยกขอบสูง กับส่วนที่เป็นคั่นกันของพื้นที่นา

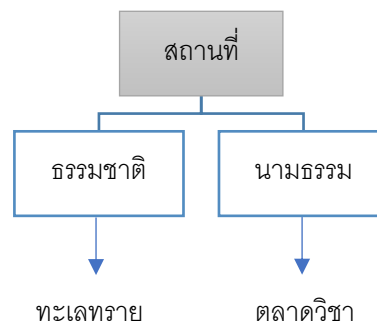
2) ส่วนของพื้นที่เป็นลักษณะของสิ่งหนึ่ง (PARTS OF AREAS ARE CHARACTERISTICS OF A THING)

คำว่า ตะเข็บชายแดน และสันเขา มีวงความหมายต้นทางที่เป็นลักษณะของสิ่งหนึ่ง ได้แก่ ตะเข็บ และสัน และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของพื้นที่ คำว่า ตะเข็บชายแดน มีความหมาย รอยต่อที่เชื่อมชายแดนของสองประเทศที่อยู่ติดกัน เป็นการเปรียบเทียบตะเข็บ ลักษณะของแนวผ้าหรือสิ่งอื่นที่เย็บติดกัน กับรอยต่อของแนวชายแดน คำว่า สันเขา มีความหมาย ส่วนสูงของภูเขาที่ยาวเป็นทิวไป เป็นการเปรียบเทียบสัน สิ่งที่มีลักษณะสูงชัน เป็นแนวยาวของสิ่งของ กับส่วนที่สูงของภูเขา

คำว่า แผ่นดิน แผ่นฟ้า และผืนฟ้า มีวงความหมายต้นทางที่เป็นลักษณะของสิ่งหนึ่ง ได้แก่ แผ่นและผืน และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของพื้นที่ คำว่า แผ่นดิน มีความหมาย พื้นดินของโลก คำว่า แผ่นฟ้าและผืนฟ้า มีความหมาย ท้องฟ้า ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของผืนและแผ่น สิ่งที่มีลักษณะแบนแผ่ออกไป กับพื้นดินและท้องฟ้า ที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ออกไป

คำว่า ชายแดน ชายฝั่ง ชายทะเล และ ชายหาด มีวงความหมายต้นทางที่เป็นลักษณะของสิ่งหนึ่ง ได้แก่ ชาย และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของพื้นที่ คำว่า ชายแดน มีความหมาย พื้นที่ปลายเขตแดน อยู่ต่อเนืองกับเส้นแบ่งเขตระหว่างประเทศ คำว่า ชายฝั่ง มีความหมาย ผืนแผ่นดิน นับจากแนวชายทะเลขึ้นไปบนบก คำว่า ชายทะเล มีความหมาย เขตระหว่างแนวน้ำทะเลลงต่ำสุดกับแนวน้ำทะเลขึ้นสูงสุด คำว่า ชายหาด มีความหมาย หาดที่อยู่ริมทะเล เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของชายส่วนริมหรือปลายของสิ่งหนึ่ง กับพื้นที่ส่วนปลายของเขตแดน

1.1.4.25 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสถานที่ และมีส่วนขยายแสดงความหมายธรรมชาติและสิ่งที่เป็นนามธรรม พบคำประสม จำนวน 2 คำ

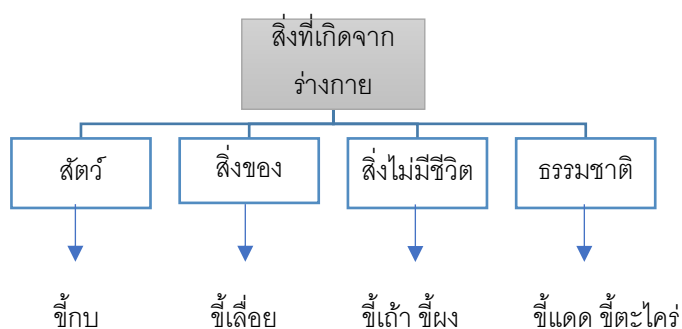

กระบวนการทางความหมายของคำประสม ได้แก่ อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ สถานที่ที่เป็นสถานที่อื่น (PLACES ARE OTHER PLACES) ในคำว่า ทะเลทราย และ ตลาดวิชา

คำว่า ทะเลทราย มีวงความหมายต้นทางที่เป็นสถานที่ ได้แก่ ทะเล และวงความหมายปลายทางเป็นสถานที่อีกสถานที่ คำว่า ทะเลทราย มีความหมายพื้นที่ที่เต็มไปด้วยทราย ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของทะเล สถานที่ที่เต็มไปด้วยน้ำ กับลักษณะของพื้นที่ที่เต็มไปด้วยทราย

คำว่า ตลาดวิชา มีวงความหมายต้นทางเป็นสถานที่สำหรับซื้อขาย ได้แก่ ตลาด และวงความหมายปลายทางเป็นสถานที่อีกสถานที่ คำว่า ตลาดวิชา มีความหมายแหล่งที่ศึกษาหาความรู้ได้โดยเสรี ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบตลาด สถานที่สำหรับซื้อขายสิ่งของ ซึ่งมีการซื้อขายที่เป็นรูปธรรม กับสถานที่ที่เป็นแหล่งในการแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนในเชิงนามธรรม

1.1.4.26 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสิ่งที่เกิดจากร่างกาย และมีส่วนขยายแสดงความหมายสัตว์ สิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิตและธรรมชาติ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 6 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

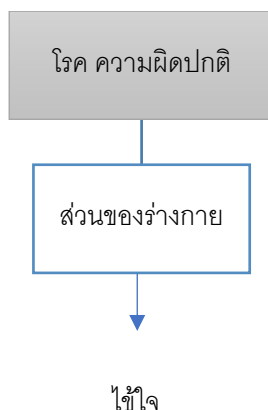
กระบวนการทางความหมายของคำประสม ได้แก่ อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์
 เศษเป็นของเสียจากร่างกาย (SCRAPS ARE EXCREMENT) ดังนี้

คำว่า ขี้กบ และ ขี้เลื่อย การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทาง
 ที่เป็นของเสียจากร่างกายมนุษย์ ได้แก่ ขี้ และวงความหมายปลายทางเป็นเศษเหลือ
 ที่เกิดจากการเลื่อยไม้ คำว่า ขี้กบ และ ขี้เลื่อย มีความหมาย เศษไม้ที่ออกมาจากการ
 เลื่อยไม้ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบขี้ กากอาหารที่ร่างกาย
 ไม่ต้องการแล้วขับออกมา กับเศษของไม้ที่ได้จากการเลื่อยไม้ ซึ่งเป็นส่วนที่นำไปใช้ไม่ได้

คำว่า ขี้ผึ้ง และ ขี้เถ้า มีวงความหมายต้นทางที่เป็นของเสียจากร่างกายมนุษย์
 และวงความหมายปลายทางเป็นเศษที่เกิดจากสิ่งใดสิ่งหนึ่ง คำว่า ขี้ผึ้ง มีความหมาย
 เศษสิ่งของเล็ก ๆ ที่เหลือหรือร่วงจากวัสดุต่าง ๆ คำว่า ขี้เถ้า มีความหมาย เศษที่เกิดจาก
 การเผาไหม้ของสิ่งต่าง ๆ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบขี้ กากอาหาร
 ที่ร่างกายขับออกมา กับเศษที่ร่วงจากวัสดุและเศษของการเผาไหม้

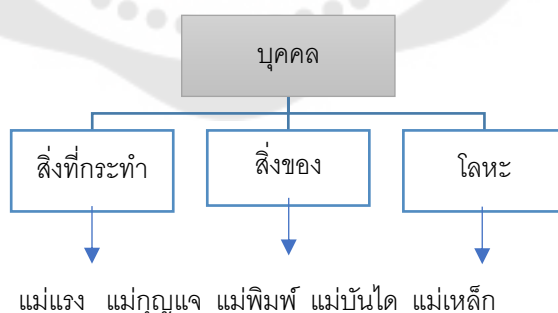
คำว่า ขี้แดด และ ขี้ตะไคร่ มีวงความหมายต้นทางที่เป็นของเสียจากร่างกาย
 และวงความหมายปลายทางเป็นสิ่งที่เกิดตามธรรมชาติ คำว่า ขี้แดด และขี้ตะไคร่
 มีความหมาย ตะไคร่ที่จับบนพื้น มีสีเขียว เป็นการเปรียบเทียบกากอาหารที่ร่างกาย
 ขับออกมา มีลักษณะเป็นเมือก กับตะไคร่ที่มีลักษณะลื่นและเป็นเมือก

1.1.4.27 คำประสมที่มีส่วนแสดง ความเด่น แสดงความหมายโรค
 หรือความผิดปกติในร่างกายและส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย
 พบคำประสมจำนวน 1 คำ

ผู้วิจัยพบกระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ ได้แก่ ความเจ็บป่วยทางใจเป็นความเจ็บป่วยทางกาย (MENTAL ILLNESS IS PHYSICAL ILLNESS) มีวงความหมายต้นทางเป็นความเจ็บป่วยทางร่างกาย ได้แก่ ไข้ และวงความหมายปลายทางเป็นความเจ็บป่วยทางจิตใจ คำว่า ไข้ใจ มีความหมาย ความทุกข์ระทมใจ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบไข้ อาการที่ทำให้ อุณหภูมิในร่างกายสูงกว่าปกติ ทำให้ร่างกายรู้สึกไม่สบาย กับอาการระทมทุกข์ที่เกิดขึ้น ในจิตใจ ทำให้เกิดความไม่สบายใจ

1.1.4.28 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายบุคคล และมี ส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ โลหะและสิ่งที่กระทำ พบคำประสม ในโครงสร้างนี้ จำนวน 5 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

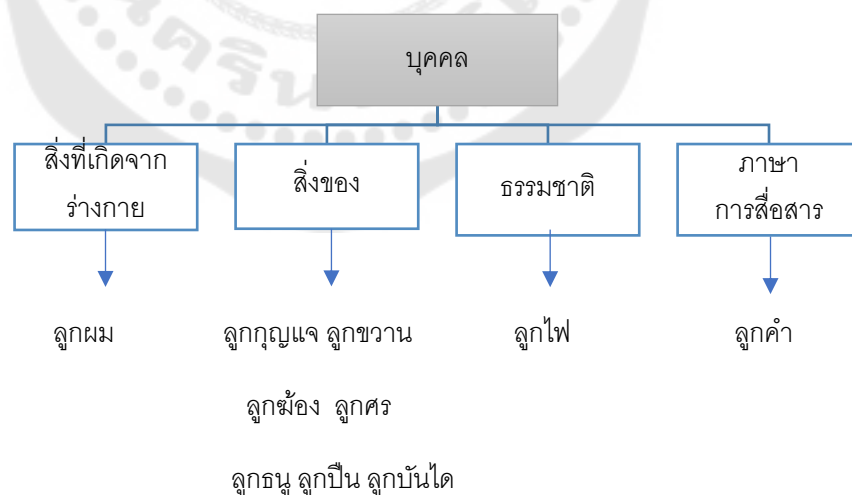

กระบวนการทางความหมายของคำประสม ได้แก่ อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ 2 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) สิ่งของเป็นมนุษย์ (OBJECTS ARE PEOPLE) ในคำว่า แม่กุญแจ แม่พิมพ์ แม่แรง และแม่บันได การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมาย ต้นทางที่เป็นมนุษย์ ได้แก่ แม่ และวงความหมายปลายทางเป็นสิ่งของ คำว่า แม่กุญแจ มีความหมาย ส่วนที่ยึดประตูไว้ มีรูสำหรับใช้ลูกกุญแจไข ความหมาย ของคำประสม

เป็นการเปรียบเทียบแม่ ผู้ที่ให้กำเนิดลูกออกมาเป็นทารกตัวเล็ก ๆ กับเครื่องใช้ยัดประตู ที่ใช้ร่วมกับเครื่องไขประตู ที่มีขนาดเล็กกว่า คำว่า แม่พิมพ์ มีความหมาย สิ่งที่เป็นต้นแบบ เป็นการเปรียบเทียบแม่ ผู้เป็นต้นแบบของลูก กับสิ่งที่ใช้เป็นต้นแบบของสิ่งอื่น คำว่า แม่แรง มีความหมาย เครื่องสำหรับติดหรือยกของหนัก เป็นการเปรียบเทียบแม่ ผู้ที่แข็งแรงกว่าลูก กับเครื่องที่ใช้สำหรับออกแรง คำว่า แม่บันได มีความหมาย ไม้ยาว 2 อันที่ขนาบกันสำหรับสอดใส่ชั้นบันได เป็นการเปรียบเทียบแม่ ซึ่งให้กำเนิดลูกออกมา กับส่วนของบันไดที่บรรจุสิ่งที่มีขนาดเล็กกว่า

2) โลหะเป็นมนุษย์ (METALS ARE PEOPLE) ในคำว่า แม่เหล็ก มีวงความหมาย ต้นทางที่เป็นมนุษย์ ได้แก่ แม่ และวงความหมายปลายทางเป็นโลหะ คำว่า แม่เหล็ก มีความหมาย แร่หรือโลหะที่มีคุณสมบัติดูดเหล็กได้ เป็นการเปรียบเทียบ แม่ ผู้มีลูก ๆ ติดสอยห้อยตาม กับเหล็กที่สามารถดูดเหล็กอื่นให้เข้ามาติดได้

1.1.4.29 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายบุคคล และมี ส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งที่เกิดจากร่างกาย สิ่งของเครื่องใช้ ธรรมชาติ ภาษา และการสื่อสารพบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 10 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏ ดังแผนภาพ

กระบวนการทางความหมายของคำประสม ได้แก่ อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ 4 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) เส้นผมเป็นมนุษย์ (HAIR IS PEOPLE) ในคำว่า ลูกผม การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นมนุษย์ ได้แก่ ลูก และวงความหมายปลายทางเป็นเส้นผม คำว่า ลูกผม มีความหมาย ผมอ่อนที่อยู่ตาม

ตีพิมพ์ตรงหน้าผากและทำยทอย ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของลูก เด็กอ่อนที่เกิดจากแม่ กับผมอ่อนที่มีลักษณะเป็นเส้นเล็กกว่าผมปกติ

2) สิ่งของเป็นมนุษย์ (OBJECTS ARE PEOPLE) ในคำว่า ลูกกัญแจ ลูกชวาน ลูกฮ่อง ลูกศร ลูกธนู ลูกปืน และลูกบันได การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นมนุษย์ ได้แก่ ลูก และวงความหมายปลายทางเป็นสิ่งของ คำว่า ลูกกัญแจ มีความหมาย เครื่องไขประตู่ มีขนาดเล็กกว่า ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของลูก เด็กอ่อนที่เกิดจากแม่ กับเครื่องไขที่ใช้ร่วมกับแม่กัญแจและมีขนาดเล็กกว่า คำว่า ลูกชวาน มีความหมาย ชวานขนาดเล็ก เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของลูก ที่ตัวเล็กกว่าแม่ กับชวานที่มีขนาดเล็กกว่าชวานขนาดปกติ คำว่า ลูกฮ่อง มีความหมาย ฮ่องขนาดเล็ก เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของลูก ที่ตัวเล็กกว่าแม่กับฮ่องที่มีขนาดเล็ก คำว่า ลูกศร และ ลูกธนู มีความหมาย ไม่ขนาดเล็กที่ใช้สำหรับการยิงธนู เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของลูก ที่ตัวเล็กกว่าแม่ กับไม้ขนาดเล็กสำหรับยิงธนู คำว่า ลูกปืน มีความหมาย ลูกตะกั่วที่ใช้บรรจุในลำกล้องปืนสำหรับยิง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของลูก ที่ตัวเล็กกว่าแม่ กับลูกตะกั่วขนาดเล็กที่ใช้สำหรับยิง คำว่า ลูกบันได มีความหมาย ขันบันไดที่ชักขึ้นลงหรือยกไปมาได้ เป็นการเปรียบเทียบลูกซึ่งคลอດออกมาจากท้องแม่ กับส่วนที่ออกมาจากบันได

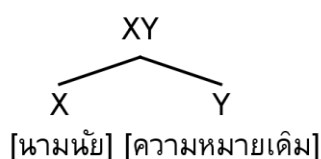
3) สิ่งไม่มีชีวิตเป็นมนุษย์ (INANIMATE THINGS ARE PEOPLE) ในคำว่า ลูกไฟ การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นมนุษย์ ได้แก่ ลูก และวงความหมายปลายทางเป็นสิ่งไม่มีชีวิต คำว่า ลูกไฟ มีความหมาย ส่วนที่แยกออกจากวัตถุที่กำลังลุกเป็นไฟ แล้วกระเด็นหรือกระจายออกไปเป็นดวงไฟน้อย ๆ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของลูก เด็กอ่อนที่เกิดจากแม่ กับดวงไฟเล็ก ๆ ที่ปะทุออกจากการเผาไฟ

4) ภาษาเป็นมนุษย์ (LANGUAGES ARE PEOPLE) ในคำว่า ลูกคำ การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นมนุษย์ ได้แก่ ลูก และวงความหมายปลายทางเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับภาษา คำว่า ลูกคำ มีความหมายคำสองคำที่นำมาประสมกันแล้วมีความหมายต่างจากเดิม ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของลูก เด็กอ่อนที่เกิดจากแม่ กับคำที่สามารถแยกออกมาจากคำอื่น

จากการสรุปส่วนหลักและส่วนขยายที่พบทั้งหมดในคำประสมที่มีส่วนหลักเป็นอุปลักษณะ และส่วนขยายเป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิมพบว่า ส่วนหลักที่มีความหมาย ส่วนของร่างกาย ปรากฏร่วมกับส่วนขยายต่าง ๆ มากที่สุด และส่วนขยายที่พบมากที่สุด ได้แก่ ส่วนขยายที่เป็นส่วนของร่างกาย เช่นเดียวกัน ส่วนหลักของคำประสมประเภทนี้มีความหมายแบบอุปลักษณะ ความหมายของคำประสมจึงมาจากส่วนที่แสดงความหมายอุปลักษณะ โดยผู้ใช้ภาษาได้นำเอาสิ่งที่เป็นรูปธรรมมาใช้อธิบายลักษณะ หน้าที่ หรือคุณสมบัติ ของสิ่งใหม่ที่มีลักษณะคล้ายกับลักษณะของส่วนหลัก โดยมีส่วนขยายแสดงเค้าความหมายของคำเดิม ตัวอย่างเช่น คำว่า พันจักร มีความหมาย ส่วนของจักรที่เป็นซี่ แสดงให้เห็นการที่ผู้ใช้ภาษานำส่วนของร่างกาย ได้แก่ คำว่า พัน ซึ่งเป็นสิ่งที่แหลมคม มีลักษณะเป็นซี่ มาใช้อธิบายส่วนประกอบของจักรที่คม และเป็นซี่คล้ายฟัน แสดงให้เห็นว่าผู้ใช้ภาษาไทยมีระบบความคิดที่เป็นอุปลักษณะ สอดคล้องกับแนวคิดอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ของ Lakoff and Johnson (1980)

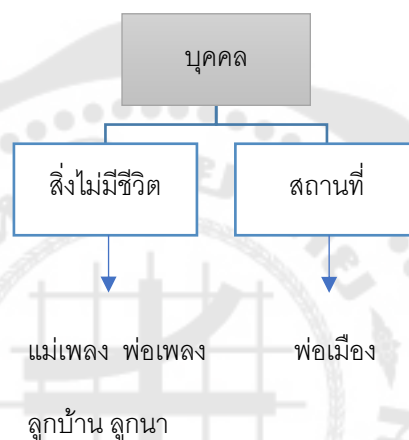
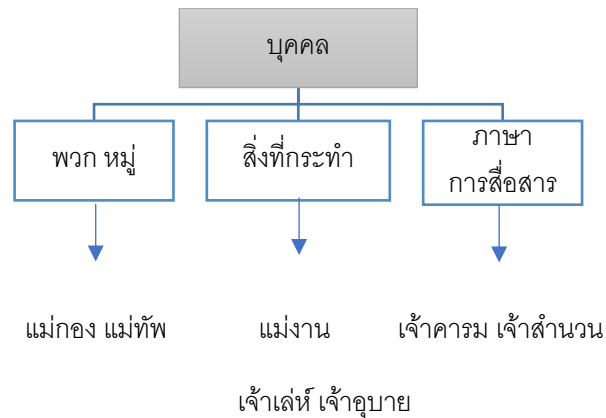
1.1.5 คำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นนามนัยและส่วนขยายเป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม

ผู้วิจัยพบคำประสมประเภทนี้จำนวนทั้งสิ้น 47 คำ โครงสร้างคำประสมประเภทนี้ปรากฏในแผนภูมิต้นไม้

โครงสร้างทางความหมายของคำประสม แบ่งออกได้เป็น 11 โครงสร้าง ดังนี้

1.1.5.1 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายบุคคล และมีส่วนขยายแสดงความหมายบุคคล บุคคล สัตว์ สิ่งของที่เป็นพวกหรือหมู่ ภาษา และการสื่อสาร สิ่งไม่มีชีวิต สถานที่ และสิ่งที่กระทำ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 12 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏ ดังแผนภาพ

คำว่า แม่กอง มีความหมาย ผู้เป็นหัวหน้ากอง คำว่า แม่ทัพ มีความหมาย ผู้ทำหน้าที่คุมกองทัพ คำว่า แม่งาน มีความหมาย หัวหน้าผู้รับผิดชอบงาน คำว่า แม่ ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม มีความหมายนามนัย ใช้แทนบุคคลผู้เป็นหัวหน้า มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยแบบลักษณะแทนบุคคล (CHARACTERISTICS FOR PERSON)

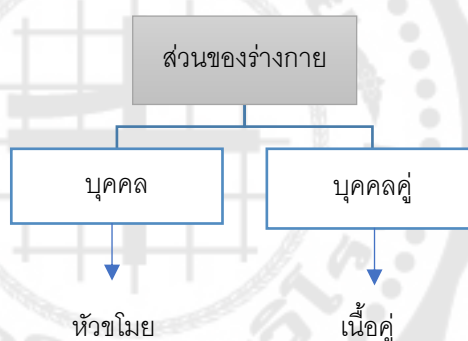
คำว่า เจ้าเล่ห์ และ เจ้าอุบาย มีความหมาย ผู้มีกลอุบายพลิกแพลงต่าง ๆ คำว่า เจ้าคารม มีความหมาย ผู้มีฝีปากคมคาย คำว่า เจ้าสำนวน มีความหมาย ผู้ใช้คารมพลิกแพลง คำว่า เจ้า ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม มีความหมายนามนัย ใช้แทนบุคคลผู้เก่งในทางใดทางหนึ่ง มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยแบบลักษณะแทนบุคคล (CHARACTERISTICS FOR PERSON)

คำว่า พ่อเพลง มีความหมาย ชายผู้ชำนาญการร้องเพลงพื้นบ้าน คำว่า แม่เพลง มีความหมาย หญิงผู้ชำนาญการร้องเพลงพื้นบ้าน คำว่า พ่อเมือง มีความหมาย ผู้ที่ชาวเมืองยกขึ้นเป็นเจ้าเมือง คำว่า พ่อ และ แม่ ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม

แสดงความหมายนามนัย ใช้แทนความหมาย ผู้ที่ได้รับการยกย่อง มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยแบบลักษณะแทนบุคคล (CHARACTERISTICS FOR PERSON)

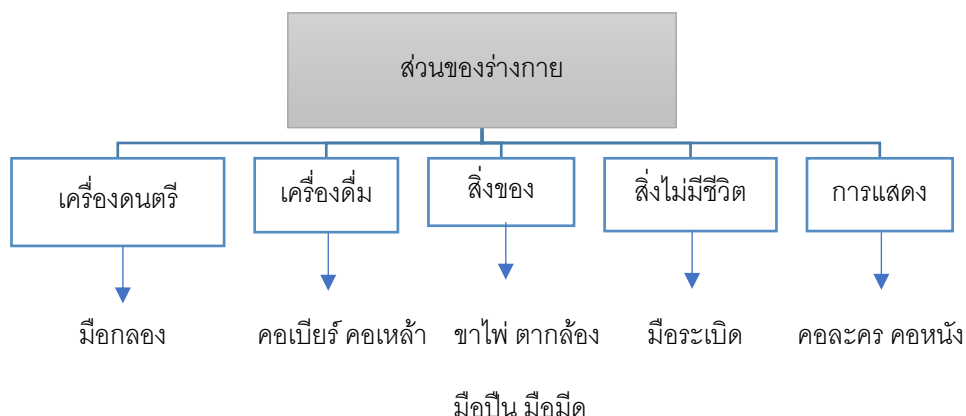
คำว่า ลูกบ้าน มีความหมาย ชาวบ้านที่อยู่ในปกครองของนายบ้าน คำว่า ลูกนา มีความหมาย ผู้ที่เขานาเขาทำ คำว่า ลูก ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม แสดงความหมายนามนัย ใช้แทนความหมาย ผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่า มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยแบบลักษณะแทนบุคคล (CHARACTERISTICS FOR PERSON)

1.1.5.2 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย และส่วนขยายแสดงความหมายบุคคลและบุคคล สัตว์ สิ่งของที่เป็นคู่ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 2 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

คำว่า หัวขโมย มีความหมาย ผู้ที่มีสันดานเป็นขโมย คำว่า เนื้อคู่ มีความหมาย ชายหญิงที่ถือกันว่าเคยอยู่ร่วมกันมาแต่ปางก่อน ชายหญิงที่สมเป็นคู่ครองกัน คำว่า หัว และ คำว่า เนื้อ ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม แสดงความหมายแบบนามนัย ใช้ส่วนของร่างกายแทนความหมายบุคคล มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON)

1.1.5.3 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย และมีส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต เครื่องดนตรี เครื่องดื่ม และการแสดง พบคำประสมจำนวน 10 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

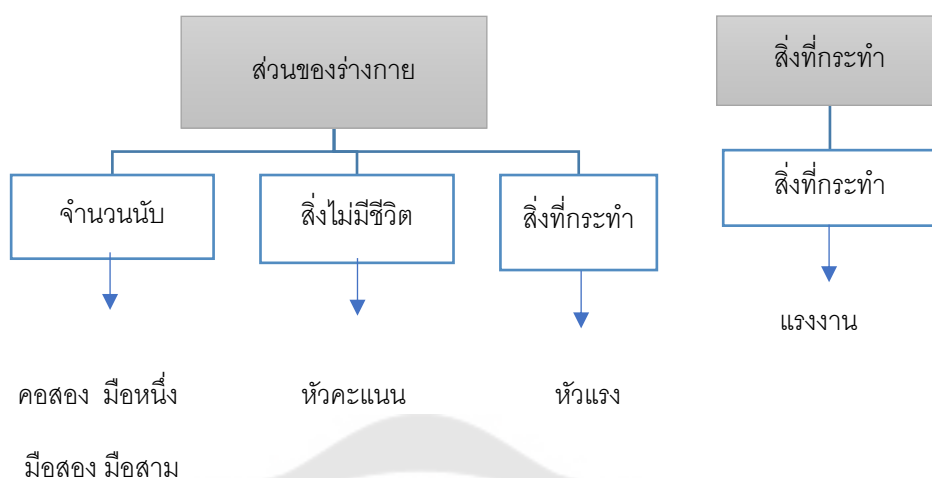

คำว่า มือกลอง มีความหมาย นักตีกลอง คำว่า มือระเบิด มีความหมาย ผู้วางระเบิด คำว่า มือปืน มีความหมาย ผู้ยิงปืน คำว่า มือมีด มีความหมาย ผู้ใช้มีดแทง คำว่า มือ ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม มีความหมายนามนัย ใช้แทนความหมายบุคคลที่ใช้มือในการกระทำสิ่งต่าง ๆ มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยส่วนของร่างกาย แทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON)

คำว่า คอเปียร์ และ คอเหล้า มีความหมาย นักดื่มเปียร์และเหล้า คำว่า คอหนัง และ คอละคร มีความหมาย นักดูหนัง ดูละคร คำว่า คอ ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม มีความหมายนามนัย ใช้แทนความหมายบุคคล มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON)

คำว่า ขาไฟ มีความหมาย ผู้ร่วมเล่นการพนัน คำว่า ตากล้อง มีความหมาย ช่างถ่ายภาพ คำว่า ขา และคำว่า ตา ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม มีความหมายนามนัย ใช้แทนความหมายบุคคล มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยส่วนของร่างกาย แทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON)

1.1.5.4 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย และสิ่งที่กระทำ และมีส่วนขยายแสดงความหมายจำนวนนับ สิ่งไม่มีชีวิต สิ่งที่ทำ พบคำประสมโครงสร้างนี้จำนวน 7 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

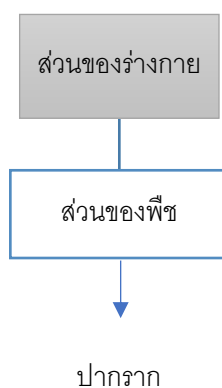

คำว่า มือหนึ่ง มือสอง และมือสาม มีความหมาย ผู้ที่กระทำการเป็นอันดับหนึ่ง สอง และสาม คำว่า คอสอง มีความหมาย ผู้ร้องถัดจากคนที่ 1 คำว่า มือและคอ ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม มีความหมายนามนัย ใช้แทนความหมายบุคคล มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON)

คำว่า หัวคะแนน มีความหมาย ผู้นำในการหาคะแนนเสี่ยงให้แก่ผู้สมัคร รับเลือกตั้ง คำว่า หัวแรง มีความหมาย ผู้เป็นกำลังสำคัญในการทำกิจการต่าง ๆ คำว่า หัว ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม มีความหมายนามนัย ใช้แทนความหมายบุคคล ที่เป็นผู้นำในการทำสิ่งต่าง ๆ มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยส่วนของร่างกาย แทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON)

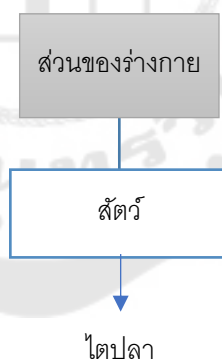
คำว่า แรงงาน มีความหมาย ผู้ใช้แรงในการทำงาน คำว่า แรง ส่วนแสดง ความเด่นของคำประสม มีความหมายนามนัย ใช้แทนความหมาย การทำงาน มีรูปแบบ ความสัมพันธ์ทางนามนัย เครื่องมือแทนการกระทำ (INSTRUMENT FOR ACTION)

1.1.5.5 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย และส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของพืช พบคำประสมโครงสร้างนี้จำนวน 1 คำ

คำว่า ปากราก มีความหมาย นกชนิดหนึ่ง มีปากเป็นลักษณะเด่น คำว่า ปาก ส่วนแสดงความเด่นของคำประสมที่มีความหมายอวัยวะในร่างกาย แสดงความหมายแบบนามนัย ใช้แทนความหมาย นก โดยมีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนย่อยแทนส่วนใหญ่ (PART FOR WHOLE)

1.1.5.6 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย และมีส่วนขยายแสดงความหมายสัตว์ พบคำประสมจำนวน 1 คำ โครงสร้างคำประสมเป็นดังนี้

คำว่า ไต่ปลา มีความหมาย คำเรียกรวมของอวัยวะในช่องท้องของปลาบางชนิด เช่นปลาทุที่ควักออกมา แล้วนำไปหมักเกลือ ใช้ประกอบอาหารบางชนิดเช่นแกง คำว่า ไต่ ส่วนแสดงความเด่นของคำประสมที่มีความหมายอวัยวะในร่างกาย แสดงความหมายแบบนามนัย ใช้แทนเครื่องในทั้งหมดของปลา โดยมีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนย่อยแทนทั้งหมด (PART FOR WHOLE)

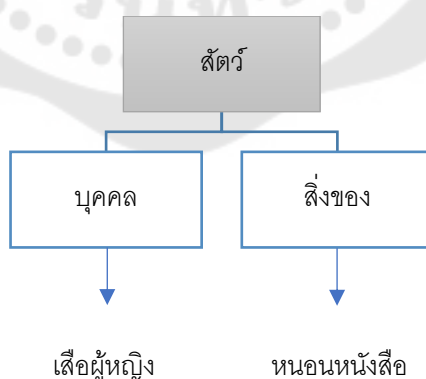
1.1.5.7 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสิ่งที่เกิดจากร่างกาย และมีส่วนขยายแสดงความหมายสัตว์ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 1 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

ชี้ฝั่ง

คำประสมในโครงสร้างนี้มีความหมายเกี่ยวกับสิ่งของเครื่องใช้ คำว่า ชี้ฝั่ง มีความหมาย รั้งฝั่งที่เอามาหุงใช้ในการต่าง ๆ เช่น ทำเทียน ทำสีฝั่ง โดยมีส่วนแสดงความเด่นเป็นนามนัย คำว่า ชี้ ในที่นี้ ใช้ แทนความหมายส่วนอื่น ๆ ของฝั่ง มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยแบบส่วนย่อยแทนส่วนใหญ่ (PART FOR WHOLE)

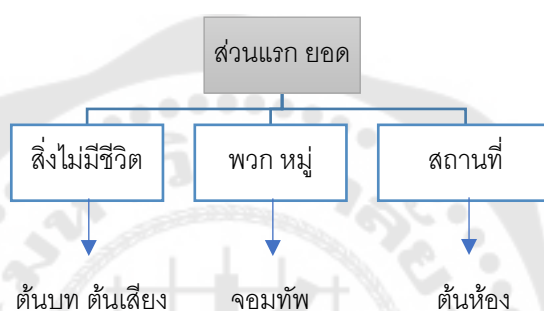
1.1.5.8 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสัตว์ และมีส่วนขยายแสดงความหมายบุคคลและสิ่งของ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 2 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

คำประสมในกลุ่มนี้มีความหมายเกี่ยวกับบุคคล โดยมีส่วนแสดงความเด่นที่เป็นนามนัยแสดงความหมายลักษณะของบุคคล คำว่า เสือผู้หญิง มีความหมาย ผู้ชายที่ ข้าของเรือการหลอกลวงผู้หญิง คำว่า หนอนหนังสือ มีความหมาย ผู้ที่รักการอ่านหนังสือ คำว่า เสือ และ หนอน ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม มีความหมายนามนัย

ใช้แทนความหมายบุคคล มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยแบบลักษณะแทนบุคคล (CHARACTERISTICS FOR PERSON)

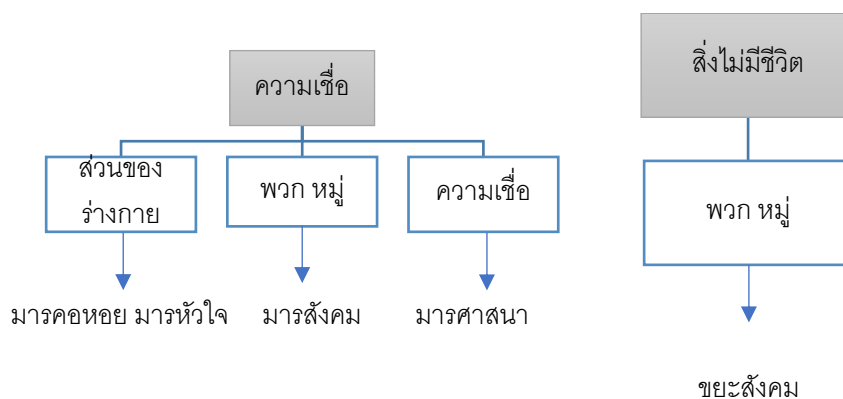
1.1.5.9 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนแรก หรือต้นกำเนิด และมีส่วนขยายแสดงความหมายบุคคล สัตว์ สิ่งของที่เป็นพวกหรือหมู่ สิ่งไม่มีชีวิต และสถานที่ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 4 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

คำว่า ต้นบท มีความหมาย คนบอกบทให้รู้ว่าจะทำบทบาทอย่างไร คำว่า ต้นเสียง มีความหมาย คนร้องนำ คำว่า ต้นห้อง มีความหมาย ผู้รับใช้ใกล้ชิด คำว่า ต้น ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม มีความหมายนามนัย ใช้แทนความหมายบุคคลที่เป็นผู้นำหรือผู้ใกล้ชิด มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยแบบลักษณะแทนบุคคล (CHARACTERISTICS FOR PERSON)

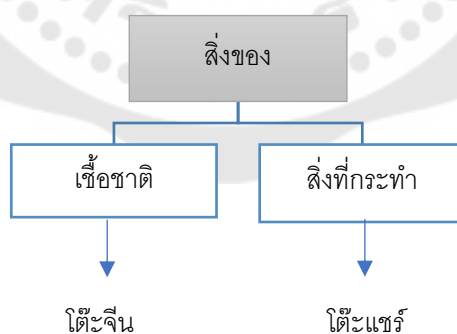
คำว่า จอมทัพ มีความหมาย ตำแหน่งสูงสุดของกองทัพ คำว่า จอม ส่วนแสดง ความเด่นของคำประสม มีความหมายนามนัย ใช้แทนความหมายบุคคลที่มีอำนาจสูงสุด มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยแบบลักษณะแทนบุคคล (CHARACTERISTICS FOR PERSON)

1.1.5.10 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสิ่งไม่มีชีวิต และความเชื่อและมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย บุคคล บุคคล สัตว์ สิ่งของที่เป็นพวกหรือหมู่ และความเชื่อ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 5 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

คำว่า มารคหอย มีความหมาย ผู้ที่ขัดผลประโยชน์ที่ผู้อื่นจะพึงมีพึงได้
 คำว่า มารหัวใจ มีความหมาย ผู้ที่ขัดขวางความรัก คำว่า มารสังคัม และ ขยะสังคัม
 มีความหมาย ผู้ที่เป็นภัยต่อสังคัม และคำว่า มารศาสนา มีความหมาย ผู้ที่เป็นภัย
 ต่อศาสนา คำว่า มาร และ ขยะ ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม มีความหมายนามนัย
 ใช้แทนความหมายผู้ที่ขัดขวางหรือเป็นภัยต่อผู้อื่นมีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย
 แบบลักษณะแทนบุคคล (CHARACTERISTICS FOR PERSON)

1.1.5.11 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้
 และมีส่วนขยายแสดงความหมายเชื้อชาติและสิ่งที่กระทำ พบคำประสมในโครงสร้างนี้
 จำนวน 2 คำ ดังนี้

คำว่า โต๊ะจีน มีความหมาย การรับประทานอาหารบนโต๊ะแบบชาวจีน
 คำว่า โต๊ะแชร์ มีความหมาย การสังสรรค์โดยการกินโต๊ะของผู้เล่นแชร์ คำว่า โต๊ะ
 ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม แสดงความหมายแบบนามนัย มีรูปแบบความสัมพันธ์
 ทางนามนัย เครื่องมือแทนการกระทำ (INSTRUMENT FOR ACTION)

ส่วนแสดงความเด่นของคำประสมมีความหมายแบบนามนัยและความหมายของคำประสมมาจากส่วนแสดงความเด่น โดยผู้ใช้ภาษาได้นำเอาสิ่งที่เป็นส่วนของร่างกายและสิ่งของ มาใช้แทนความหมายของสิ่งอื่น เช่น นำเอาส่วนของร่างกายมาใช้แทนบุคคล ส่วนของสัตว์มาใช้แทนสัตว์ คำที่เป็นส่วนประกอบมาใช้แทนคำที่เป็นส่วนแสดงความเด่นและปรากฏร่วมกับส่วนขยายที่มีความหมายเดิม เช่น คำประสม ตากล้อง มีความหมาย ช่างภาพ เป็นการนำเอา ตา อวัยวะในร่างกายที่ใช้สำหรับการมองเห็น มาใช้แทนบุคคลที่เป็นเจ้าของดวงตาและเป็นผู้กระทำการถ่ายรูป ได้แก่ ช่างภาพ มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON)

การวิเคราะห์ความหมายของคำประสมแสดงให้เห็นกระบวนการทางความหมายของคำประสม ได้แก่ การแสดงความหมายเปรียบเทียบแบบนามนัยของส่วนแสดงความเด่น โดยนำสิ่งหนึ่งมาใช้กล่าวถึงอีกสิ่งหนึ่งที่อยู่ในวงความหมายเดียวกัน เพื่อแสดงลักษณะหรือคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับคำที่เป็นส่วนขยาย ผู้วิจัยพบรูปแบบความสัมพันธ์ทางความหมายแบบนามนัยของส่วนแสดงความเด่นของคำประสม จำนวน 5 รูปแบบ ได้แก่ 1) ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) เช่น คำว่า เนื้อคู่ คอละคร มือปืน 2) ส่วนย่อยแทนส่วนใหญ่ (PART FOR WHOLE) เช่น คำว่า ปากราก 3) ส่วนประกอบของสิ่งหนึ่งแทนสิ่งนั้น (MATERIAL FOR OBJECT) ได้แก่ คำว่า ไตปลา 4) เครื่องมือแทนการกระทำ (INSTRUMENT FOR ACTION) ได้แก่ คำว่า โต๊ะจีน และโต๊ะแชร์ 5) ลักษณะแทนบุคคล (CHARACTERISTICS FOR PERSON) เช่น คำว่า มารสังคม ขยะสังคม

การวิเคราะห์โครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบเข้าศูนย์จำนวน 1,208 คำ จากคำประสมแบบเข้าศูนย์ทั้ง 5 ประเภทข้างต้น แสดงให้เห็นว่าความหมายของคำประสมมาจากความหมายของส่วนหลัก โดยคำประสมประเภทนี้จะมีส่วนแสดงความเด่นหรือส่วนขยาย หรือทั้งสองส่วนแสดงความหมายตามความหมายเดิม ในขณะที่ส่วนแสดงความเด่นหรือส่วนขยายที่เป็นอุปลักษณณ์และนามนัย มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ เพื่อแสดงรายละเอียดให้แก่ค่านามที่ปรากฏร่วม คำประสมแบบเข้าศูนย์เป็นโครงสร้างคำประสมที่พบมากที่สุดในการศึกษาคำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทย โดยผู้ใช้ภาษานำคำสองคำที่มีอยู่เดิมมาประสมกันเพื่อใช้อธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่

1.2 คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย ที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์

คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์เป็นคำประสมที่มีความหมายไม่เกี่ยวข้องกับความหมายเดิมของคำ และเป็นความหมายในเชิงเปรียบเทียบ สอดคล้องกับความหมายของคำประสมแบบออกศูนย์ (exocentric) ตามที่ Bloomfield (1993) ได้กล่าวไว้ โครงสร้างทางความหมายของคำประสมประเภทนี้ จะมีทั้งส่วนหลักและส่วนขยายของคำประสมแสดงความหมายในเชิงเปรียบเทียบ ได้แก่ ความหมายแบบอุปลักษณะ และความหมายแบบนามนัย โดยคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์ มีโครงสร้างทางความหมายที่แตกต่างกัน แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่

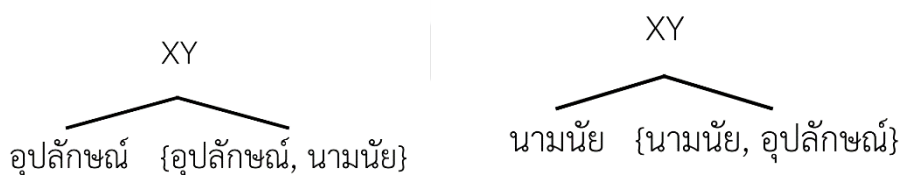
1.2.1 คำประสมแบบออกศูนย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเป็นอุปลักษณะ

1.2.2 คำประสมแบบออกศูนย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นอุปลักษณะและส่วนขยายเป็นนามนัย

1.2.3 คำประสมแบบออกศูนย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเป็นนามนัย

1.2.4 คำประสมแบบออกศูนย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นนามนัยและส่วนขยายเป็นอุปลักษณะ

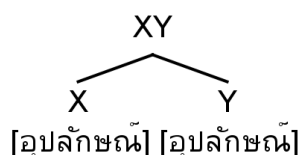
โครงสร้างคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย ที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์ ปรากฏดังแผนภูมิต้นไม้ ต่อไปนี้

รายละเอียดการวิเคราะห์คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์ตามโครงสร้างทางความหมายของคำประสม ทั้ง 4 ประเภท มีดังต่อไปนี้

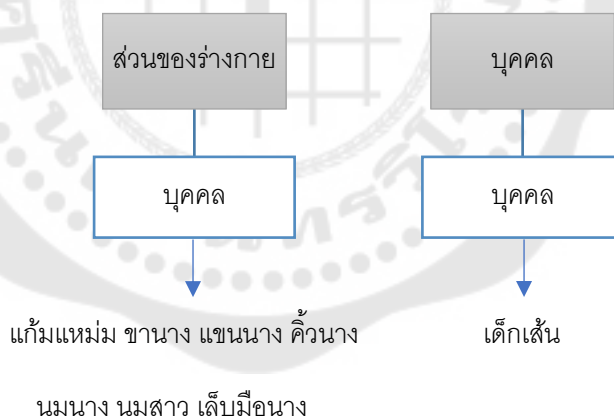
1.2.1 คำประสมแบบออกศูนย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเป็นอุปลักษณ

พบคำประสมประเภทนี้จำนวนทั้งสิ้น 128 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏ
ดังแผนภูมิต้นไม้

โครงสร้างทางความหมายของคำประสมประเภทนี้แบ่งออกได้ 13 โครงสร้าง ดังนี้

1.2.1.1 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย
และส่วนขยายแสดงความหมายบุคคล พบคำประสมจำนวน 8 คำ โครงสร้างคำประสม
ปรากฏดังนี้

กระบวนการทางความหมายของคำประสม ได้แก่ อุปลักษณเชิงมโนทัศน์ 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) พืชเป็นส่วนของร่างกาย (PLANTS ARE BODY PARTS) ในคำว่า แก้มแก้ม ขานาง คิ้วนาง นมนาง และ เล็บมือนาง การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกายมนุษย์เพศหญิง และวงความหมายปลายทางเป็นพืช คำว่า แก้มแก้ม มีความหมาย ชมพูพันธุ์หนึ่ง ผลกลมแบน สีชมพูเรื่อ ๆ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบแก้มของแก้ม หญิงชาวต่างชาติ ที่มีผิวขาว และแก้มแดงเป็นสีชมพูระเรื่อ กับลักษณะผลของพืช คำว่า ขานาง

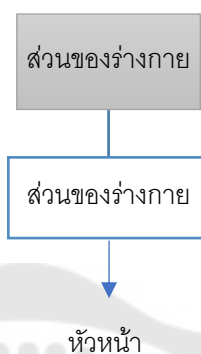
มีความหมาย ชื่อไม้ต้นชนิดหนึ่ง ลำต้นสูงยาว เปลือกลำต้นมีสีขาว เป็นการเปรียบเทียบ ลักษณะขาของผู้หญิง ที่ขาวและเรียวยาว กับลักษณะและสีของลำต้นของพืช คำว่า คิ้วนาง มีความหมาย ไม้เถาชนิดหนึ่ง ผักแบนกว้างและโค้ง ดอกสีขาว เป็นการเปรียบเทียบลักษณะคิ้วของผู้หญิง ที่มีความโค้ง กับผักของพืช คำว่า นมนาง มีความหมาย ไม้ต้นชนิดหนึ่ง มีผลรูปทรงกลม ปลายด้านบนเล็ก รูปทรงคล้ายหยดน้ำ ห้อยลงมาจากลำต้น เป็นการเปรียบเทียบลักษณะเต้านมของผู้หญิง ที่มีเนื้อห้อยลงมาจากหน้าอก กับลักษณะผลของพืช คำว่า เล็บมีอนาง มีความหมาย กกล้วยชนิดหนึ่ง ผลเล็กยาวเรียว เป็นการเปรียบเทียบลักษณะเล็บมือของผู้หญิง ที่เรียวยาว กับลักษณะของกล้วย

2) ส่วนของเรือนเป็นส่วนของร่างกาย (PARTS OF BUILDING ARE BODY PARTS) ในคำว่า แขนนาง การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นแขนของมนุษย์เพศหญิง และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนประกอบของเรือน คำว่า แขนนาง มีความหมาย เครื่องค้ำยันชายคาเรือน ทำด้วยไม้หรือเหล็ก รูปทรงโค้งและยาวเรียว ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบแขนของผู้หญิง ที่มีลักษณะเรียวยาว กับส่วนประกอบของเรือน ที่มีลักษณะโค้งและเรียวยาว

3) อาหารเป็นส่วนของร่างกาย (FOOD IS BODY PARTS) ในคำว่า นมสาว การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นหน้าอกของเพศหญิง และวงความหมายปลายทางเป็นอาหาร คำว่า นมสาว มีความหมาย ขนมนชนิดหนึ่ง ทำจากแป้งข้าวเหนียว มีรูปทรงเป็นสามเหลี่ยมปลายแหลม ฐานกว้างพอประมาณ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบเต้านมของผู้หญิงวัยแรกสาว ที่มีส่วนปลายแหลม และขนาดไม่ใหญ่ กับรูปทรงของขนม

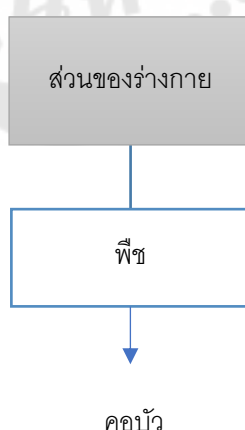
4) ลักษณะของบุคคลเป็นลักษณะของสิ่งหนึ่ง (CHARACTERISTICS OF PEOPLE ARE CHARACTERISTICS OF A THING) ในคำว่า เด็กเส้น การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นลักษณะของสิ่งหนึ่ง และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของมนุษย์ คำว่า เด็กเส้น มีความหมาย ผู้ที่ได้เข้าทำงานหรือเข้าเรียนด้วยความช่วยเหลือของผู้มีอำนาจ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบ เด็ก ซึ่งหมายถึง ผู้ที่มีอายุน้อย กับผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้ที่มีอำนาจ และ เส้น ที่แสดงลักษณะสิ่งที่เป็นสายยาว มาเปรียบเทียบกับ เส้นสายของผู้มีอำนาจ

1.2.1.2 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย พบคำประสมโครงสร้างนี้จำนวน 1 คำ

ความหมายของคำประสมแสดงอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ ได้แก่ มนุษย์เป็นส่วนของร่างกาย (PEOPLE ARE BODY PARTS) การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกายมนุษย์ และวงความหมายปลายทางเป็นมนุษย์ คำว่า หัวหน้า มีความหมาย ผู้ที่เป็นใหญ่ในหมู่ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบอวัยวะส่วนบนสุดของร่างกาย ได้แก่ หัว และอวัยวะที่อยู่ด้านหน้าสุดของร่างกาย ได้แก่ หน้า กับบุคคลที่เป็นผู้นำ หรือมีความสำคัญมากกว่าผู้อื่น

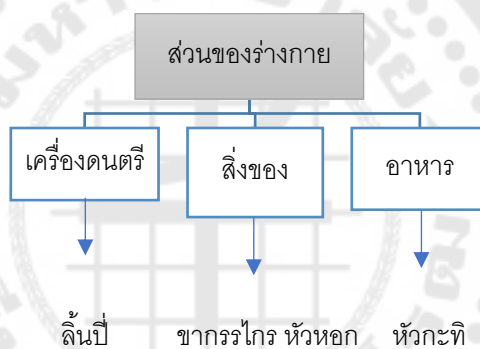
1.2.1.3 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย และมีส่วนขยายแสดงความหมายพืชและส่วนของพืช พบคำประสมจำนวน 1 คำ

กระบวนการทางความหมายของคำประสม ในคำว่า คอบัว ได้แก่ อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) ส่วนของเสื้อผ้าเป็นส่วนของร่างกาย (PARTS OF CLOTHES ARE BODY PARTS) ได้แก่ คอ ที่เป็นส่วนหลัก และ 2) ส่วนของเสื้อผ้า

เป็นส่วนของพืช (PARTS OF CLOTHES ARE PARTS OF PLANTS) ได้แก่ บัว ที่เป็น ส่วนขยาย คำว่า คอบัว มีความหมาย ปกเสื้อแบบติดคอ มีปลายปกมน โดยความหมาย ของคำประสมมีวงความหมายต้นทาง 2 รูปแบบ ได้แก่ วงความหมายต้นทางที่เป็น ส่วนของร่างกายมนุษย์ และวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของพืช โดยมีวงความหมาย ปลายทางเป็นส่วนของเสื้อผ้า เป็นการเปรียบเทียบคอบัวว่าที่อยู่ต่อจากศีรษะ มีลักษณะเว้า กับส่วนของเสื้อที่เว้าเข้าไป และเปรียบเทียบกลีบดอกบัว ที่มีลักษณะมน กับรูปทรงของปกเสื้อ

1.2.1.4 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย และมีส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ เครื่องดนตรี และอาหาร พบคำประสม ในโครงสร้างนี้ จำนวน 4 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

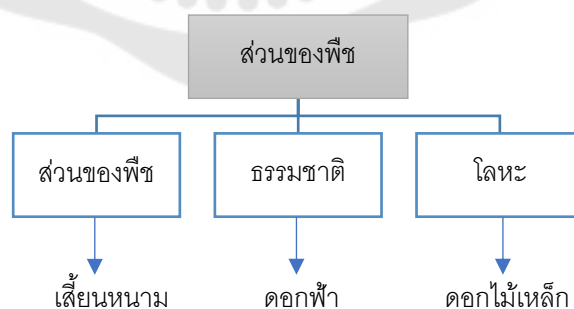

ผู้วิจัยพบกระบวนการทางความหมายของคำประสมที่เป็นอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ 3 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) มนุษย์เป็นอาหาร (PEOPLE ARE FOOD) ในคำว่า หัวกะทิ การถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายต้นทางที่เป็นอาหาร และวงความหมาย ปลายทางเป็นมนุษย์ คำว่า หัวกะทิ มีความหมาย ผู้ที่เป็นเลิศหรือเก่งเป็นพิเศษ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบหัวกะทิ ส่วนที่เข้มข้นที่สุด ซึ่งจัดเป็น ส่วนที่ดีที่สุดของกะทิ กับบุคคลที่เก่งหรือยอดเยี่ยม

2) มนุษย์เป็นสิ่งของ (PEOPLE ARE OBJECTS) ในคำว่า หัวหอก การถ่ายโยง ความหมายจากวงความหมายต้นทางที่เป็นสิ่งของ และวงความหมายปลายทาง เป็นมนุษย์ คำว่า หัวหอก มีความหมาย บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่นำผู้อื่นไปก่อน ในการต่อสู้หรือการพัฒนาสังคม ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบหัวหอก ส่วนบนสุดของหอก ซึ่งเป็นส่วนแรกที่พุ่งไปข้างหน้า กับบุคคลที่เป็นผู้นำการกระทำ

3) ส่วนของร่างกายเป็นส่วนของร่างกายส่วนอื่น (BODY PARTS ARE OTHER BODY PARTS) และส่วนของร่างกายเป็นสิ่งที่ของ (BODY PARTS ARE OBJECTS) ในคำว่า ลิ้นปี่ และขากรรไกร คำว่า ลิ้นปี่ มีความหมาย ส่วนปลายล่างของกระดูกอกที่ย้อยลงมาในผนังหน้าท้องส่วนบน มีรูปทรงกลม ยาว กว้าง การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทาง 2 แบบ ได้แก่ วงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ ลิ้น และวงความหมายต้นทางที่เป็นสิ่งของ ได้แก่ ปี่ และมีวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกาย ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลิ้น ส่วนของร่างกายที่ยื่นออกมาได้ กับกระดูกอกที่ยื่นลงมาในหน้าท้อง และเปรียบเทียบ ปี่ เครื่องดนตรีที่มีรูปทรงยาวกลม กับกระดูกอกที่มีรูปทรงยาวกลม คำว่า ขากรรไกร มีความหมายกระดูกต้นคาง ที่อ้าขึ้นลงได้ มีวงความหมายต้นทาง 2 แบบ ได้แก่ วงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ ขา และวงความหมายต้นทางที่เป็นสิ่งของ ได้แก่ กรรไกร และมีวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกาย เป็นการเปรียบเทียบขา อวัยวะที่มี 2 ข้างและมีความยาว กับกระดูกส่วนคาง ที่มีความยาวและมี 2 ข้าง และเปรียบเทียบกรรไกร เครื่องใช้สำหรับตัด ประกอบด้วยใบมีด 2 ใบ อ้าขึ้นลงได้ กับกระดูกคางที่อ้าขึ้นลงได้

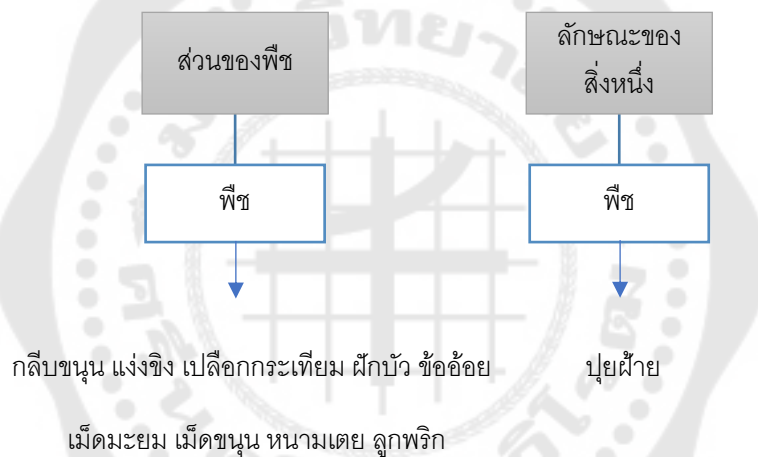
1.2.1.5 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของพืช และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของพืช ธรรมชาติ และโลหะ พบคำประสมจำนวน 3 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

ความหมายของคำประสมแสดงอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ มนุษย์เป็นส่วนของพืช (PEOPLE ARE PARTS OF PLANTS) การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของพืช และวงความหมายปลายทางเป็นมนุษย์ คำว่า เสี้ยนหนาม มีความหมาย ศัตรูที่ก่อความเดือดร้อนให้ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบ

เสี้ยนหนาม ส่วนของไม้ที่แหลมคม สามารถทิ่มแทงร่างกาย กับศัตรูที่นำพาความเดือดร้อนมาให้ คำว่า ดอกฟ้า มีความหมาย หญิงที่มีฐานะสูงศักดิ์กว่าชายที่หมายปอง เป็นการเปรียบเทียบดอกฟ้า ดอกไม้ที่เชื่อกันว่าอยู่บนฟ้า กับผู้หญิงที่สูงศักดิ์ คำว่า ดอกไม้เหล็ก มีความหมาย ผู้หญิงที่มีจิตใจแข็งแแกร่ง เป็นการเปรียบเทียบดอกไม้ ส่วนของพืชที่สวยงาม กับผู้หญิง และเปรียบเทียบเหล็กที่มีเนื้อแข็ง กับผู้หญิงที่มีจิตใจแข็งแแกร่ง

1.2.1.6 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของพืช และลักษณะของสิ่งหนึ่ง และมีส่วนขยายแสดงความหมายพืช พบคำประสมโครงสร้างนี้ จำนวน 10 คำ

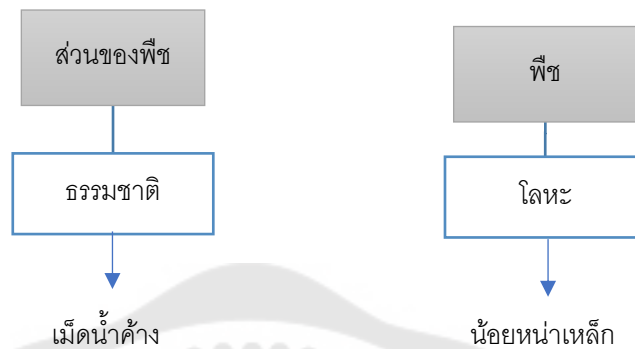
กระบวนการทางความหมายของคำประสม ได้แก่ อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) ส่วนของสถาปัตยกรรมเป็นส่วนของพืช (PARTS OF ARCHITECTURES ARE PARTS OF PLANTS) ในคำว่า กลีบขนุน และแง่งชิง การถ่ายโยงความหมายเกิดจากวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของพืช และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของสถาปัตยกรรม คำว่า กลีบขนุน มีความหมายองค์ประกอบของพระปรางค์ ประดับตรงมุมบน เรียงเป็นชั้นขึ้นไป ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของกลีบขนุน ที่มีส่วนบนเรียวแหลม ส่วนปลายกว้างออก กับส่วนของพระปรางค์ที่มีรูปทรงดังกล่าว คำว่า แแง่งชิง มีความหมาย เครื่องประดับยอดปรางค์ ทำเป็นรูปหอก มีกึ่งเป็นรูปดาบแตกสาขาออกไป 4 ทิศ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของแง่งชิง ที่มีหัวหลายหัวแยกออกจากส่วนบน กับลักษณะของยอดปรางค์

2) สิ่งของเป็นส่วนของพืช (OBJECTS ARE PARTS OF PLANTS) ในคำว่า เปลือกกระเทียม ผักบัว และขั้วอ้อย การถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของพืช และวงความหมายปลายทางเป็นสิ่งของ คำว่า เปลือกกระเทียม มีความหมาย ผ่าขาวบางเนื้อละเอียดชนิดหนึ่ง ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบเปลือกกระเทียม ที่มีลักษณะบางใส สีขาว กับผ่าขาวบางที่มีลักษณะใส และมีสีขาว คำว่า ผักบัว มีความหมาย ที่สำหรับโปรยน้ำให้เป็นฝอย ติดอยู่ที่ท่อประปา สำหรับอาบน้ำหรือติดที่กระป๋องรดน้ำ เป็นการเปรียบเทียบส่วนบนของผักบัวที่มีรูปทรงกลม เมื่อนำเมล็ดบัวออก ผิวหน้าด้านบนจะเป็นรูเล็ก ๆ กับลักษณะของส่วนที่ติดกับสิ่งของเพื่อใช้โปรยน้ำ คำว่า ขั้วอ้อย มีความหมาย เหล็กเส้นชนิดหนึ่ง มีลักษณะคล้ายลำอ้อย เป็นการเปรียบเทียบลำต้นอ้อย ที่มีลักษณะเป็นข้อ ๆ กับเหล็กที่มีลวดลายดังกล่าว

คำว่า เม็ดมะยม หนามเตย และลูกพริก มีวงความหมายต้นทางเป็นส่วนของพืช และวงความหมายปลายทางเป็นสิ่งของ คำว่า เม็ดมะยม มีความหมาย ปุ่มสำหรับตั้งเวลาหรือใช้ไขลานนาฬิกาข้อมือ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบเม็ดมะยม ที่มีลักษณะเป็นเม็ดกลม ขนาดเล็ก กับส่วนของนาฬิกา ที่เป็นปุ่มกลมขนาดเล็ก คำว่า หนามเตย มีความหมาย โลหะที่มีลักษณะเป็นซี่ยาวคล้ายหนาม สำหรับเกาะยึดหัวแหวน เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของหนาม ที่อยู่บนใบเตย ซึ่งมีลักษณะเป็นเส้นเล็ก แข็ง สีขาว กับลักษณะส่วนของแหวนที่คล้ายกับหนาม คำว่า ลูกพริก มีความหมาย เครื่องประดับสำหรับร้อยคาดเอวเด็กผู้ชาย รูปคล้ายเมล็ดพริก เป็นการเปรียบเทียบเมล็ดพริก ที่มีลักษณะเล็กเรียว ปลายแหลม กับลักษณะของเครื่องประดับ

3) อาหารเป็นส่วนของพืช (FOOD IS PARTS OF PLANTS) ในคำว่า ปุยฝ้าย และเม็ดขนุน การถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของพืช และวงความหมายปลายทางเป็นอาหาร คำว่า ปุยฝ้าย มีความหมาย ขนชนิดหนึ่ง มีลักษณะคล้ายขนมถ้วยฟู แต่เนื้อละเอียดและนุ่มกว่า ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบปุยฝ้าย ปุยของดอกฝ้ายที่มีเนื้อนุ่ม ฟู กับเนื้อของขนมที่นุ่มและฟู คำว่า เม็ดขนุน มีความหมาย ขนชนิดหนึ่ง มีส่วนผสมหลักเป็นไข่และถั่ว บั๊นเป็นรูปวงรี เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของเม็ดขนุน ที่มีรูปทรงรี กับรูปทรงของขนม

1.2.1.7 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายพืชและส่วนของพืช และมีส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งไม่มีชีวิตและโลหะ พบคำประสมจำนวน 2 คำ

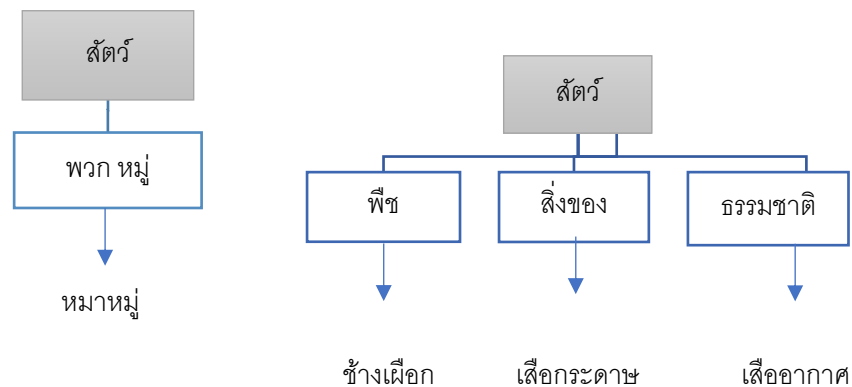

ความหมายของคำประสมแสดงอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ 2 รูปแบบ ได้แก่

- 1) ส่วนของสถาปัตยกรรมเป็นธรรมชาติ (PARTS OF ARCHITECTURES ARE NATURE) ในคำว่า เมื่อน้ำค้าง การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นธรรมชาติ และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของสถาปัตยกรรม คำว่า เมื่อน้ำค้าง มีความหมาย ส่วนที่มีลักษณะกลม ๆ คล้ายเมื่อน้ำค้างอยู่ตรงปลายยอดเจดีย์หรือยอดปราสาท ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบน้ำค้างที่มีลักษณะเป็นเม็ดเล็กกลม กับรูปทรงของส่วนปลายยอดเจดีย์

- 2) สิ่งของเป็นพืช (OBJECTS ARE PLANTS) ในคำว่า น้อยหน้าเหล็ก การถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายต้นทางที่เป็นพืช และวงความหมายปลายทางเป็นสิ่งของ คำว่า น้อยหน้าเหล็ก มีความหมาย ระเบิดมือชนิดหนึ่ง มีรูปทรงกลม และมีลวดลายเป็นตา ๆ ด้านนอก ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบน้อยหน้าผลไม้ที่มีผิวฉูดฉาดเป็นตา ๆ กับระเบิด ที่มีลักษณะด้านนอกคล้ายผิวน้อยหน้า

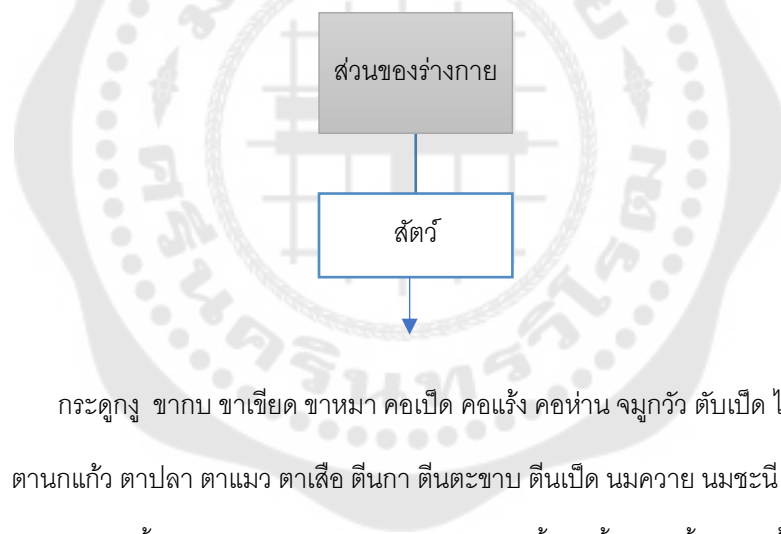
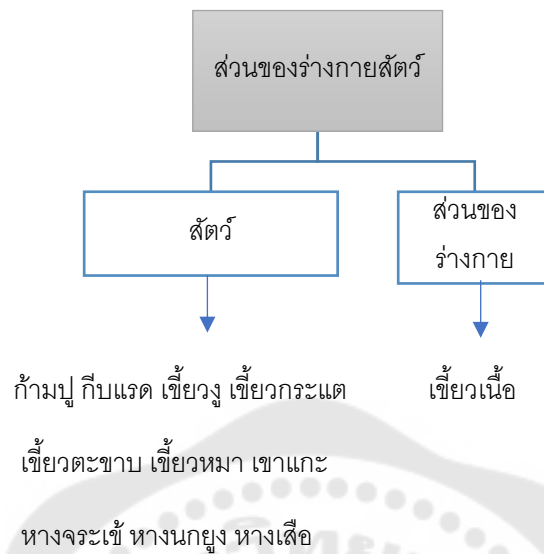
1.2.1.8 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสัตว์ และมีส่วนขยายแสดงความหมายบุคคล สัตว์ สิ่งของที่เป็นพวกหรือหมู่ พืช สิ่งของเครื่องใช้ และธรรมชาติ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 4 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

ความหมายของคำประสมแสดงอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ ได้แก่ มนุษย์เป็นสัตว์ (PEOPLE ARE ANIMALS) ในคำว่า หมาหมู ช้างเผือก เสือกระดาษ และ เสืออากาศ

การถ่ายโยงความหมายของคำประสมมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นสัตว์ และวงความหมายปลายทางเป็นมนุษย์ คำว่า หมาหมู มีความหมาย กลุ่มคนที่กลุ่มรวม ทำร้ายคนคนเดียว ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบฝูงสุนัข ที่รวมกันทำร้าย สุนัขตัวเดียว กับกลุ่มคนที่รวมตัวกัน ทำร้ายคนคนเดียว คำว่า ช้างเผือก มีความหมาย คนดีมีวิชา ที่เกิดในชนบทแล้วมาซื้อเสียงโด่งดังอยู่ในกรุง เป็นการเปรียบเทียบช้างเผือก สัตว์ที่มีถิ่นเกิดในป่า แต่มีลักษณะที่เป็นมงคล จึงถูกนำมารับใช้พระเจ้าแผ่นดิน ในเมืองหลวง กับผู้มีสติปัญญาดีเยี่ยม ที่มีบ้านเกิดในชนบท และมาทำงานในเมืองหลวง คำว่า เสือกระดาษ มีความหมาย ผู้ที่ทำหน้าที่ประหนึ่งมีอำนาจ แต่ความจริงไม่มี เป็นการเปรียบเทียบภาพวาดเสือในกระดาษ ที่ถึงแม้จะดูน่ากลัว แต่ก็ไม่ใช่เสือจริง กับผู้ที่วางท่า เสมือนมีอำนาจ คำว่า เสืออากาศ มีความหมาย ผู้ขับเครื่องบินรบด้วยความสามารถสูง เป็นการเปรียบเทียบเสือ สัตว์ป่าที่มีความรวดเร็วว่องไว กับผู้ที่ขับเครื่องบินรบได้อย่าง ยอดเยี่ยม

1.2.1.9 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย และส่วนของร่างกายสัตว์ และมีส่วนขยายแสดงความหมายสัตว์และส่วนของร่างกาย พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 54 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

กระบวนการทางความหมายของคำประสม ได้แก่ อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ 7 รูปแบบ ได้แก่ 1) พืชเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (PLANTS ARE ANIMAL BODY PARTS)

คำว่า ก้ามปู กีบแรด เขาแกะ ตาเสือ และหน้าวัว การถ่ายโยงความหมายของคำประสมมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกายสัตว์ และวงความหมายปลายทางเป็นพืช คำว่า ก้ามปู มีความหมาย ไม้ต้นขนาดใหญ่ เรือนยอดทึบแบน

แต่สาขากว้างใหญ่จึงให้ร่มเงาได้ดี ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบ ลักษณะของกำมปู ที่มีปลายสองข้างเรียว ตรงกลางป่อง ด้านบนเป็นง่าม กับลักษณะของ กิ่งต้นไม้ ที่มีขนาดใหญ่ และเป็นง่ามด้านบน คำว่า กีบแระด มีความหมาย ชื่อเฟิน ชนิดหนึ่ง ทางใบยาวแยกแขนง ที่โคนก้านใบมีส่วนคล้ายกีบแระด เป็นการเปรียบเทียบ กีบเท้าของแระด ที่มีลักษณะแบน ขอบเป็นหยัก และมีสีดำ กับโคนก้านใบที่ชี้หัวหลอดออก ส่วนที่เหลือมีสีดำ เป็นร่อง และขอบเป็นหยัก คำว่า เขาแกะ มีความหมาย กล้วยไม้ ชนิดหนึ่ง มีใบโค้ง เป็นการเปรียบเทียบเขาแกะ ที่มีลักษณะโค้งงอ กับใบของกล้วยไม้ ที่โค้งงอ คำว่า ตาเสือ มีความหมาย ไม้ต้นที่มีเนื้อไม้สีแดง มีผลเป็นลูกกลม เนื้อไม้สีแดง เป็นการเปรียบเทียบดวงตาของเสือ ที่กลมและมีสีส้มแดง กับรูปทรงและสีของพีช คำว่า หน้าวัว มีความหมาย ไม้ล้มลุกชนิดหนึ่ง มีจานรองดอกเป็นใบขนาดใหญ่ มีสีต่าง ๆ ดอกมีลักษณะคล้ายเกสรแท่งยาวเรียว ฐานออกมา เป็นการเปรียบเทียบหน้าของวัวที่มี จมูกยาวยื่นออกมา กับลักษณะของดอกไม้

คำว่า เขี้ยววู เขี้ยวกระแต ลิ่นมังกร ลิ่นงูเห่า และลิ่นเสือ มีวงความหมายต้นทาง ที่เป็นส่วนของร่างกายสัตว์ และวงความหมายปลายทางเป็นพืช คำว่า เขี้ยววู มีความหมาย ไม้เถาชนิดหนึ่ง มีดอกสีขาว ออกที่ปลายกิ่ง กลิ่นหอม คำว่า เขี้ยวกระแต มีความหมาย ไม้พุ่มที่มีดอกสีขาว กลิ่นหอม ความหมายของคำประสม เขี้ยววู และเขี้ยวกระแต เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของเขี้ยวสัตว์ ที่มีลักษณะเรียว ปลายแหลม สีขาว กับไม้เถาและไม้พุ่ม ที่มีดอกสีขาว ทรงเรียว ปลายแหลม คำว่า ลิ่นมังกร มีความหมาย ไม้ล้มลุกชนิดหนึ่ง มีใบยาว ปลายแหลม เป็นการ เปรียบเทียบลิ่นของมังกร ที่ยาว และมีปลายแหลม กับลักษณะของพืชชนิดนี้ คำว่า ลิ่นงูเห่า มีความหมาย ไม้ล้มลุก มีดอกใหญ่เป็นหลอด ปลายเป็นแฉก สีแดงอมแดง เป็นการเปรียบเทียบลิ่นของงูเห่าที่มีสีแดง และปลายเป็นแฉก กับลักษณะดอกของพีช คำว่า ลิ่นเสือ มีความหมาย ไม้เถาชนิดหนึ่ง ใบมน ปลายแหลม โคนเป็นรอยหยัก เป็นการเปรียบเทียบลิ่นของเสือที่มีลักษณะมน โคนลิ่นเป็นรอยหยักกับลักษณะใบของพีช

คำว่า นมควาย นมชะนี นมช้าง และนมแมว มีวงความหมายต้นทางที่เป็น ส่วนของร่างกายสัตว์ และวงความหมายปลายทางเป็นพืช คำว่า นมควาย มีความหมาย ไม้พุ่มชนิดหนึ่ง มีผลเป็นกลุ่ม รูปไข่กลับหัว สีแดงสด ความหมายของคำประสมเป็นการ เปรียบเทียบรูปทรงของเต้านมควาย ที่มีสีแดงและอยู่ติดกัน กับลักษณะของพีชที่มีผล เป็นกลุ่ม และมีสีแดง คำว่า นมชะนี มีความหมาย ไม้เถาชนิดหนึ่ง มีดอกสีขาว กลีบดอก

แบ่งเป็นสองข้าง มีลักษณะกลมมน เป็นการเปรียบเทียบด้านมของชชะนี้ ที่มีทรงกลมมน และมีสีขาว กับพืชที่มีดอกสีขาว คำว่า นมข้าง ความหมาย ไม้เถาชนิดหนึ่ง ดอกสีแดง มีผลรูปทรงคล้ายผลกล้วย ออกรวมกันเป็นกลุ่ม เป็นการเปรียบเทียบด้านมของข้าง ที่มีหลายเต้าติดกัน กับผลของพืชที่ออกรวมกัน คำว่า นมแมว มีความหมาย ไม้พุ่ม ดอกสีน้ำตาลอ่อน เกือบนวล กลีบดอกมน ปลายแหลม เป็นการเปรียบเทียบด้านมของแมว ที่มีทรงกลมมนและมีสีน้ำตาลอ่อน กับลักษณะของดอกไม้

คำว่า ขาเขียด ดินตุ๊กแก และดินเบ็ด มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกายสัตว์ และวงความหมายปลายทางเป็นพืช คำว่า ขาเขียด มีความหมาย ไม้ล้มลุก ดอกสีม่วงน้ำเงิน ก้านใบยาว และอวบน้ำ ก้านใบแผ่ออกเป็นกาบหุ้มใบที่อ่อนกว่า ปลายเป็นแฉก ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบขาของเขียด ที่มีแฉกตรงปลาย กับลักษณะใบของพืช คำว่า ดินตุ๊กแก มีความหมาย กิ่งก้านแตกราก เกาะเลื้อย เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของดินตุ๊กแก ที่สามารถยึดเกาะสิ่งต่าง ๆ อย่างเหนียวแน่น กับกิ่งก้านที่เกาะเลื้อยของพืช คำว่า ดินเบ็ด มีความหมาย ไม้ต้นชนิดหนึ่ง มีดอกสีขาวเล็ก ๆ กระจุกกันเป็นกลุ่ม เป็นการเปรียบเทียบดินของเบ็ด ที่ส่วนปลายมีพังผืดยึดติดกัน กับลักษณะของดอก ที่กระจุกกันเป็นกลุ่มคล้ายรูปทรงของดินเบ็ด

คำว่า หางนกยูง หางจระเข้ และหัวลิง มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกายสัตว์ และวงความหมายปลายทางเป็นพืช คำว่า หางนกยูง มีความหมาย ไม้พุ่มชนิดหนึ่ง ลำต้นและกิ่งมีหนาม ดอกสีแดง เหลืองหรือชมพู ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบหางของนกยูงเมื่อรำแพนหาง กับพืชที่ออกดอกบานสะพรั่งเต็มต้น คำว่า หางจระเข้ มีความหมาย ไม้ล้มลุก มีใบเป็นทางยาวอวบน้ำ ขอบใบจัก ปลายใบแหลม เป็นการเปรียบเทียบลักษณะหางของจระเข้ ที่อวบและยาว มีหนามแหลม กับลักษณะใบของพืช คำว่า หัวลิง มีความหมาย ไม้เถาชนิดหนึ่ง ผลขนาดผลส้มจีน มีสันตรงกลางคล้ายหัวลิง เป็นการเปรียบเทียบหัวของลิง ที่มีรูปทรงกลม มีสันตรงกลาง กับลักษณะของผลที่ได้จากพืชชนิดนี้

คำว่า หูกวาง หูปลาช่อน และหูเสือ มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกายสัตว์ และวงความหมายปลายทางเป็นพืช คำว่า หูกวาง มีความหมาย ไม้ต้นชนิดหนึ่ง มีใบเป็นรูปไข่ ปลายใบแหลมเป็นติ่งสั้น ๆ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบหูของกวาง ที่มีลักษณะเป็นรูปไข่ ปลายแหลม และมีติ่งหูสั้น กับลักษณะใบของ

พืช คำว่า หูปลาช่อน มีความหมาย ไม้ล้มลุก ใบค่อนข้างกลม ขอบหยัก เป็นการเปรียบเทียบหูของปลาช่อน ที่มีลักษณะกลมและขอบหยัก กับลักษณะใบของพืช คำว่า หูเสือ มีความหมาย ไม้ล้มลุก ใบกลม แข็ง ขอบเป็นรอยหยักทั่วใบ เป็นการเปรียบเทียบหูของเสือ ที่มีรูปค่อนข้างกลม และมีรอยหยัก กับลักษณะใบของพืช

2) สิ่งของเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (OBJECTS ARE ANIMAL BODY PARTS)

คำว่า คอแร้ง คอห่าน และหัวแร้ง การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกายสัตว์ และวงความหมายปลายทางเป็นสิ่งของ คำว่า คอแร้ง มีความหมาย ปากกาชนิดปากแหลม ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของแร้ง ที่มีคอตรงยาว และมีปลายปากแหลม กับลักษณะของปากกา คำว่า คอห่าน มีความหมาย ส่วนของโถส้วมที่ตรงยาว เป็นช่องลึกสำหรับกักน้ำ เป็นการเปรียบเทียบคอของห่าน ที่ลึกและยาว กับส่วนของโถส้วมที่เป็นช่องลึกยาว คำว่า หัวแร้ง มีความหมาย เหล็กที่ปลายมีลักษณะคล้ายหัวของนกแร้ง ใช้เผาไฟให้ร้อนจัดแล้วจี้ตะกั่วบัดกรีเพื่อเชื่อมโลหะให้ติดกัน เป็นการเปรียบเทียบหัวของนกแร้ง กับปลายของเหล็กที่มีรูปทรงดังกล่าว

คำว่า มือเสือ ตัวปลิง และจมูกงู มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกายสัตว์ และวงความหมายปลายทางเป็นสิ่งของ คำว่า มือเสือ มีความหมาย ไม้ชนิดหนึ่ง มีรูปร่างคล้ายมือ มีซี่ ปลายงอ ใช้ตะกั่วสิ่งต่าง ๆ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะมือของเสือ ที่มีกรงเล็บแหลมคมกับลักษณะของไม้ ที่มีปลายงอ และมีซี่แหลมคม คำว่า ตัวปลิง มีความหมาย เหล็กปลายแหลมสองข้าง สำหรับตอกเพลากระดานยึดให้แน่นสนิท เป็นการเปรียบเทียบปลิง สัตว์ที่มีผิวลื่น สามารถเกาะติดมนุษย์และสัตว์เพื่อดูดเลือด กับลักษณะการใช้งานของเหล็ก คำว่า จมูกงู มีความหมาย ท่อที่ต่อจากสูบลไปเป่าเปลวไฟไปท่อมเบา มีลักษณะเป็นท่อยาว เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของจมูกงู ที่ยื่นยาว และมีรูจมูกตรงปลาย กับลักษณะของท่อต่อจากสูบล ที่ยาว และมีรูตรงปลาย

คำว่า ปากจิ้งจก ปากนกแก้ว และปากกา มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกายสัตว์ และวงความหมายปลายทางเป็นสิ่งของ คำว่า ปากจิ้งจก มีความหมาย ชื่อคิมชนิดหนึ่ง ปากแหลมคล้ายปากจิ้งจก ใช้คีบของเล็ก ๆ ที่อยู่ในที่แคบ ๆ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบปากจิ้งจก ที่มีปลายแหลม ช่องปากตรงกลางแบน

กับลักษณะของคีม ที่มีปากแหลม และช่องตรงกลางแบน คำว่า ปากนกแก้ว มีความหมาย ชื่อคีมชนิดหนึ่ง ปากมีลักษณะโค้งเข้าหากันคล้ายปากนกแก้ว ใช้ถอนตะปู เป็นการเปรียบเทียบปากของนกแก้ว ที่มีลักษณะปากด้านบนและล่างเป็นครึ่งวงกลม โค้งเข้าหากัน กับลักษณะของคีม ที่มีปากโค้งเข้าหากัน คำว่า ปากกา มีความหมาย เครื่องสำหรับขีดเขียนชนิดหนึ่ง ประกอบด้วยตัวปากและด้าม ตัวปากมักทำด้วยโลหะ ปลายแหลม เป็นการเปรียบเทียบปากของกา ที่มีจะงอยปากจุ่มลงด้านล่าง กับเครื่องเขียน ที่มีปลายแหลม และจุ่มลงด้านล่าง

คำว่า ขากบ ขาหมา เขี้ยวตะขาบ และเขี้ยวหมา มีวงความหมายต้นทางที่เป็น ส่วนของร่างกายสัตว์ และวงความหมายปลายทางเป็นสิ่งของ คำว่า ขากบ มีความหมาย ขาของวัวจุกูฟา มีลักษณะเป็นแฉกตรงปลาย ความหมายของคำประสมเป็นการ เปรียบเทียบขาของกบ ที่มีลักษณะเป็นแฉกตรงปลาย กับลักษณะส่วนขาของวัว ที่มีปลาย เป็นแฉก คำว่า ขาหมา มีความหมาย ไม้ 2 อันที่ทำเป็นขาไขว้กัน ใช้วางบนหลังช้าง สำหรับนั่ง บรรทุกของ หรือลากไม้ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของขาหมา ที่เรียวยาว ด้านล่าง กับลักษณะของของไม้ที่วางบนหลังช้าง คำว่า เขี้ยวตะขาบ เหล็กปลายแหลม 2 ข้าง รูปคล้ายตัว U ใช้ตอกเพลาะกระดานยึดให้แน่น เป็นการเปรียบเทียบเขี้ยวของ ตะขาบ ที่มีลักษณะโค้ง คล้ายตัว U กับส่วนปลายของเหล็ก คำว่า เขี้ยวหมา มีความหมาย ไม้หรือเหล็กทำคล้ายเดือยสำหรับเพลาะกระดาน 2 แผ่นให้สนิท เป็นการ เปรียบเทียบเขี้ยวของหมา ที่มีปลายแหลม กับส่วนปลายของไม้หรือเหล็ก

3) ส่วนของยานพาหนะเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (PARTS OF VEHICLES ARE ANIMAL BODY PARTS) ในคำว่า หางเสือ กระจุกงู มือลิง และตีนตะขาบ มีวงความหมายต้นทางเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ และวงความหมายปลายทาง เป็นส่วนของยานพาหนะ คำว่า หางเสือ มีความหมาย เครื่องถือท้ายเรือ ความหมายของ คำประสมเป็นการเปรียบเทียบหางของเสือ อวัยวะที่อยู่ท้ายสุด กับส่วนท้ายของเรือ คำว่า กระจุกงู มีความหมาย ตัวไม้หรือเหล็กที่ทอดตลอดลำเรือ เป็นการเปรียบเทียบ กระจุก โครงของร่างกาย กับตัวไม้ที่เป็นโครงเรือ และเปรียบเทียบลักษณะของลำตัวงู ที่เป็นแนวยาว กับตัวไม้ที่ทอดยาวตลอดลำเรือ คำว่า มือลิง มีความหมาย ไม้สำหรับ ติดข้างเรือ ตรงปลายเป็นร่อง เป็นการเปรียบเทียบมือของลิง ที่อยู่ข้างลำตัว มีสีน้ำตาล มีปลายนิ้วเป็นช่อง ๆ กับไม้ที่ติดข้างเรือ คำว่า ตีนตะขาบ มีความหมาย สายพานเหล็ก หรือยางที่ใช้คล้องล้อที่อยู่ข้างเดียวกันของรถ มีลักษณะเป็นร่อง ยาวติดต่อกัน เป็นการ

เปรียบเทียบลักษณะของดินตะขาบ ที่มีจำนวนมาก และยาวต่อเนื่องกัน กับลักษณะของสายพานที่ใส่ล้อรถ

4) ส่วนของร่างกายมนุษย์เป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (HUMAN BODY PARTS ARE ANIMAL BODY PARTS) ในคำว่า ตานกแก้ว และลิ้นไก่ มีวงความหมายต้นทางเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกายมนุษย์ คำว่า ตานกแก้ว มีความหมาย อวัยวะส่วนที่เป็นปุ่มกลมที่ข้อมือทั้ง 2 ข้าง ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบตาของนกแก้ว ที่มีลักษณะปูดโปนออกมาจากเบ้าตา กับส่วนของข้อมือที่เป็นปุ่มกลมและนูนออกมา คำว่า ลิ้นไก่ มีความหมาย ตั้งบนเพดานอ่อนที่ยื่นลงมาในช่องปาก เป็นการเปรียบเทียบลิ้นของไก่ ที่มีลักษณะเป็นติ่งกลมขนาดเล็ก และมีสีชมพู กับลักษณะและสีของอวัยวะที่ยื่นมาจากเพดานอ่อน

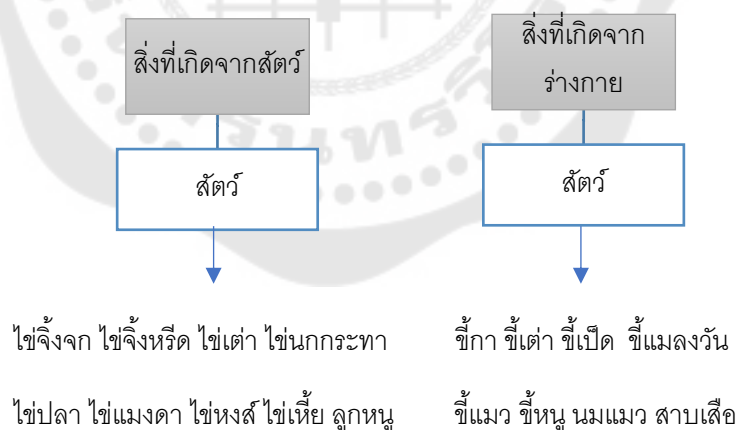
5) สิ่งที่เกิดขึ้นกับร่างกายมนุษย์เป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (THE CHANGE OF HUMAN BODY PARTS ARE ANIMAL BODY PARTS) ในคำว่า ตาปลา และตีนกา มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกายสัตว์ และวงความหมายปลายทางเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับร่างกายมนุษย์ คำว่า ตาปลา มีความหมาย เนื้อซึ่งด้านเป็นไตแข็ง คล้ายตาของปลา มักเป็นที่ฝ้าทำหรือนิ้วทำ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบดวงตาของปลา ที่เป็นรูปกลมเล็ก และมีลักษณะแข็ง กับลักษณะของเนื้อที่ด้านเป็นไตแข็ง รูปทรงกลมเล็ก คำว่า ตีนกา มีความหมาย รอยย่นซึ่งปรากฏที่หางตา เป็นการเปรียบเทียบตีนของกา ที่มีลักษณะเป็นแฉก กับลักษณะของริ้วรอยที่เกิดที่หางตา

6) ธรรมชาติเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (NATURE IS ANIMAL BODY PARTS) ในคำว่า ตับเป็ด ตาแมว ฟันม้า ศีรษะโค ศีรษะกระบือ ศีรษะช้าง และหัวเต่า มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกายสัตว์ และวงความหมายปลายทางเป็นธรรมชาติ คำว่า ตับเป็ด มีความหมาย หินชนิดหนึ่ง สีดำ เนื้อแข็ง ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบตับของเป็ด ที่มีสีดำและมีลักษณะแข็ง กับลักษณะของหิน คำว่า ตาแมว มีความหมาย แก้วมีค่าชนิดหนึ่ง เป็นรูปทรงกลม มีแสงแวววาว เป็นการเปรียบเทียบตาของแมว ที่กลมและแวววาว กับลักษณะของแก้ว คำว่า ฟันม้า มีความหมาย แร่ประกอบหินชนิดหนึ่ง มีหลายสี ส่วนมากมักมีสีขาวขุ่นคล้ายฟันม้า เป็นการเปรียบเทียบสีของฟันม้ากับสีของหิน คำว่า ศีรษะโค ศีรษะกระบือ ศีรษะช้าง และหัวเต่า มีความหมาย กลุ่มดาวฤกษ์ที่มีรูปทรงคล้ายศีรษะของสัตว์ ได้แก่ โค กระบือ

ข้าง และเต่า ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะการเรียงตัวของกลุ่มดาว กับรูปทรงศีรษะของสัตว์

7) อาหารเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายสัตว์ (FOOD IS ANIMAL BODY PARTS) ในคำว่า คอเปิด หูข้าง และไส้ไก่ มีวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกายสัตว์ และวงความหมายปลายทางเป็นอาหาร คำว่า คอเปิด มีความหมาย ขนมนชนิดหนึ่ง ทำจากแป้งข้าวเหนียว บั่นเป็นแท่งยาว โรยด้วยงาขาว ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบคอของเปิด ที่มีลำคอสีขาว กับลักษณะของขนที่โรยด้วยงาขาว คำว่า หูข้าง มีความหมาย ขนมนชนิดหนึ่งปรุงด้วยแป้งกับน้ำตาล ทำเป็นแผ่นใหญ่ เป็นการเปรียบเทียบหูของข้าง ที่มีรูปทรงกลม ขนาดใหญ่ กับรูปทรงของขนม คำว่า ไส้ไก่ มีความหมาย ชื่อขนมนชนิดหนึ่ง มีลักษณะเป็นเส้นอย่างไส้ขูดเป็นวง เป็นการเปรียบเทียบไส้ของไก่ที่เป็นเส้นยาวและขูดเป็นวง กับลักษณะของขนม

1.2.1.10 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสิ่งที่เกิดจากร่างกาย และสิ่งที่เกิดจากสัตว์ และมีส่วนขยายแสดงความหมายสัตว์ พบคำประสมจำนวน 17 คำ

กระบวนการทางความหมายของคำประสม ได้แก่ อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ 7 รูปแบบ ได้แก่ 1) สิ่งของเป็นสัตว์ (OBJECTS ARE ANIMALS) ในคำว่า ลูกหนู การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นสัตว์ และวงความหมายปลายทางเป็นสิ่งของ คำว่า ลูกหนู มีความหมาย ดอกไม้ไฟที่จุดให้แล่นไปตามสายลวด ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบหนู สัตว์ที่มีขนาดเล็ก วิ่งเร็ว กับลักษณะของดอกไม้ไฟที่แล่นไปตามสายลวดอย่างรวดเร็ว

2) พืชเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายสัตว์ (PLANTS ARE ANIMAL BODY PARTS) ในคำว่า นมแมว การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกายสัตว์ และวงความหมายปลายทางเป็นพืช คำว่า นมแมว มีความหมาย ไม้พุ่มชนิดหนึ่ง ดอกมีสีน้ำตาลอ่อนเกือบนวล ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบนมของแมว กับรูปทรงและสีของดอกที่เกิดจากพืชชนิดนี้

3) พืชเป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ (PLANTS ARE THINGS MADE BY ANIMALS) ใน คำว่า ชี้อา และสาบเสือ การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางเป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ และวงความหมายปลายทางเป็นพืช คำว่า ชี้อา มีความหมาย ชื่อไม้เถาเนื้ออ่อน มีผลกลมขนาดผลมะนาวถึงผลส้มเกลี้ยง สุกสีแดง เมล็ดสีเขียวแก่ มีเยื่อเป็นเมือก ๆ หุ้ม และมีรสขม ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบชื่อของกาที่มีลักษณะเป็นเมือกสีเขียว กับเมล็ดของพืชชนิดนี้ ที่มีสีเขียวแก่ และมีเมือกหุ้ม คำว่า สาบเสือ มีความหมาย ไม้ล้มลุกชนิดหนึ่ง มีกลิ่นเหม็น ใช้ทำยาได้ เป็นการเปรียบเทียบกลิ่นสาบของเสือ กับกลิ่นเหม็นของพืช

4) สิ่งไม่มีชีวิตเป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ (INANIMATE THINGS ARE THINGS MADE BY ANIMALS) คำว่า ไข่ปลา การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางเป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ ได้แก่ ไข่ และวงความหมายปลายทางเป็นสิ่งไม่มีชีวิต คำว่า ไข่ปลา มีความหมาย ตัวเขียนที่เป็นจุดเล็ก ๆ เรียงกันเป็นเส้น เป็นการเปรียบเทียบไข่ปลา ที่มีลักษณะเป็นเม็ดเล็ก ๆ วางเรียงกัน กับลักษณะของตัวเขียนจุดเล็ก ๆ ที่เรียงกัน

5) ธรรมชาติเป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ (NATURE IS THINGS MADE BY ANIMALS) คำว่า ไข่เป็ด มีวงความหมายต้นทางเป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ ได้แก่ ไข่ และวงความหมายปลายทางเป็นธรรมชาติ คำว่า ไข่เป็ด มีความหมาย ทรายหรือดินร่วนสีดำ เป็นการเปรียบเทียบชื่อของเป็ด ที่มีสีดำ กับสีของทรายหรือดินร่วน

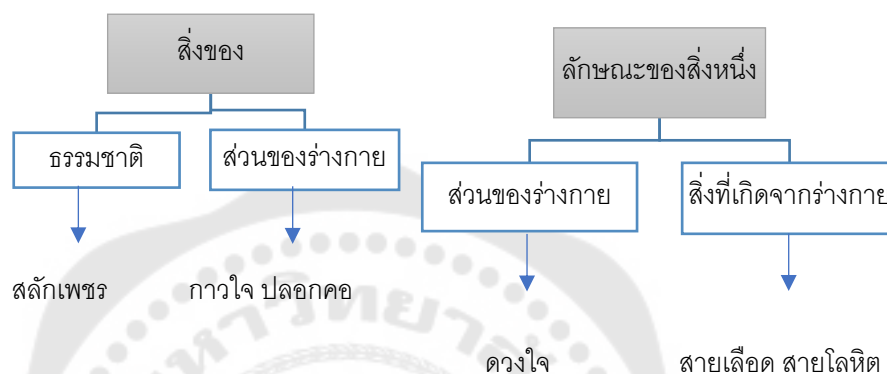
6) อาหารเป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ (FOOD IS THINGS MADE BY ANIMALS) ดังนี้ คำว่า ไข่เต่า ไข่นกกระทา ไข่จิ้งจก ไข่จิ้งหรีด ไข่แมงดา ไข่หงส์ และไข่เหี้ย การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางเป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ ได้แก่ ไข่ และวงความหมายปลายทางเป็นอาหาร คำว่า ไข่เต่า มีความหมาย ขนมอย่างหนึ่งทำด้วยแป้ง ต้มกับกะทิ มีสีขาวรสมันเค็ม ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบไข่เต่าที่มีลักษณะเป็นรูปทรงกลม สีขาว กับรูปทรงและสีของขนม คำว่า ไข่นกกระทา

มีความหมาย ขนมหที่ทำจากแป้งและมัน นำมาทอด มีรูปทรงกลม ผิวขนมมีลายของเปลือกหรือมัน เป็นการเปรียบเทียบไข่ของนกกระทา ที่มีลักษณะเป็นวงกลมเล็ก ๆ และมีลายกับลักษณะของขนม คำว่า ไข่จิ้งจก มีความหมาย ขนมหที่ทำจากถั่วลิสง เคลือบน้ำตาล เป็นก้อนขนาดเล็ก เป็นการเปรียบเทียบไข่จิ้งจก ที่มีลักษณะเป็นก้อนเล็ก และมีลายกับรูปทรงของขนม คำว่า ไข่จิ้งหรีด มีความหมาย ขนมหอย่างหนึ่งทำด้วยข้าวตาก คั่วจนพองเหลืองกวนกับน้ำตาลปึกที่เคี้ยวเหนียว เป็นการเปรียบเทียบไข่ของจิ้งหรีดที่มีลักษณะเป็นขุยสีน้ำตาล กับลักษณะและสีของขนม คำว่า ไข่แมงดา มีความหมาย ขนมหอย่างหนึ่งลักษณะอย่างทองหยอด เม็ดเล็ก ๆ เป็นการเปรียบเทียบไข่ของแมงดาที่มีลักษณะเป็นเม็ดกลมเล็ก สีส้ม กับลักษณะและสีของขนม คำว่า ไข่หงส์ และ ไข่เหี้ย มีความหมาย ขนมหอย่างหนึ่งทำด้วยแป้งทอด มีไส้ทำด้วยถั่วเขียวหนึ่งผัดกับพริกไทยเกลือ น้ำตาลจนแห้ง ลักษณะกลม เป็นการเปรียบเทียบไข่ของหงส์ และไข่ของเหี้ยที่เป็นรูปทรงกลม ขนาดใหญ่ กับรูปทรงของขนม

คำว่า ชี้แมว และ ชี้หนู มีวงความหมายต้นทางเป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ ได้แก่ ชี้และวงความหมายปลายทางเป็นอาหาร คำว่า ชี้แมว มีความหมาย ขนมหประเภทผลไม้กวนของจีน เป็นก้อนกลม ๆ เล็ก ๆ ห่อกระดาษแก้ว ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของชี้แมว ที่เป็นก้อนกลม ขนาดเล็ก กับรูปทรงของขนม คำว่า ชี้หนู มีความหมาย ขนมหชนิดหนึ่ง ทำจากแป้งข้าวเจ้าไม่ทับน้ำ ยีให้ร่วนแล้วนึ่งให้สุก ใส่น้ำเชื่อม เคล้าให้ฟูเป็นเม็ดเล็ก ๆ คล้ายเม็ดทราย โรยด้วยมะพร้าวทึนทึกขูด เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของชี้หนู ที่เป็นเม็ดเล็ก คล้ายเม็ดทราย กับลักษณะของขนม

7) สิ่งที่เกิดขึ้นกับร่างกายของมนุษย์เป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ (THE CHANGE OF HUMAN BODY PARTS ARE THINGS MADE BY ANIMALS) ใน คำว่า ชี้เต่า และชี้แมลงวัน มีวงความหมายต้นทางเป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ และวงความหมายปลายทางเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับร่างกายของมนุษย์ คำว่า ชี้เต่า มีความหมาย เมื่อกเห็งอโคไลที่ติดอยู่ตามรักแร้ มีกลิ่นเหม็น ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบชี้เต่า ซึ่งมึกลิ่นเหม็นอย่างร้ายแรง กับลักษณะของเมื่อกเห็งอโคไลที่ทำให้เกิดกลิ่นเหม็น คำว่า ชี้แมลงวัน มีความหมาย จุดดำเล็ก ๆ ที่ขึ้นตามร่างกาย เป็นการเปรียบเทียบชี้ของแมลงวัน สัตว์ปีกที่มีขนาดเล็กและมีชี้เป็นก้อนเล็ก ๆ สีดำ กับจุดดำที่เกิดขึ้นบนร่างกาย

1.2.1.11 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ และลักษณะของสิ่งหนึ่ง และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย สิ่งที่เกิดจากร่างกายและสิ่งไม่มีชีวิต พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 6 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

กระบวนการทางความหมายของคำประสม ได้แก่ อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) มนุษย์เป็นสิ่งของ (PEOPLE ARE OBJECTS) ในคำว่า ปลอกคอ และ กาวใจ การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นสิ่งของ และวงความหมายปลายทางเป็นมนุษย์ คำว่า ปลอกคอ มีความหมาย ผู้มีอำนาจที่คอยให้ความคุ้มครองหรือช่วยเหลือ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบปลอกคอเครื่องสวมสำหรับรัดรอบคอสุนัข เป็นสัญลักษณ์แสดงว่าสุนัขนั้นมีเจ้าของ กับผู้ที่คอยปกป้องหรือช่วยเหลือ คำว่า กาวใจ มีความหมาย ผู้ประสานรอยร้าวให้ผู้ที่โกรธกัน ทะเลาะกันหรือกินแหนงแคลงใจกัน ได้กลับคืนดีกัน เป็นการเปรียบเทียบกาวที่มีคุณสมบัติในการทำให้สิ่งของยึดติดกัน กับบุคคลที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างคนสองฝ่าย

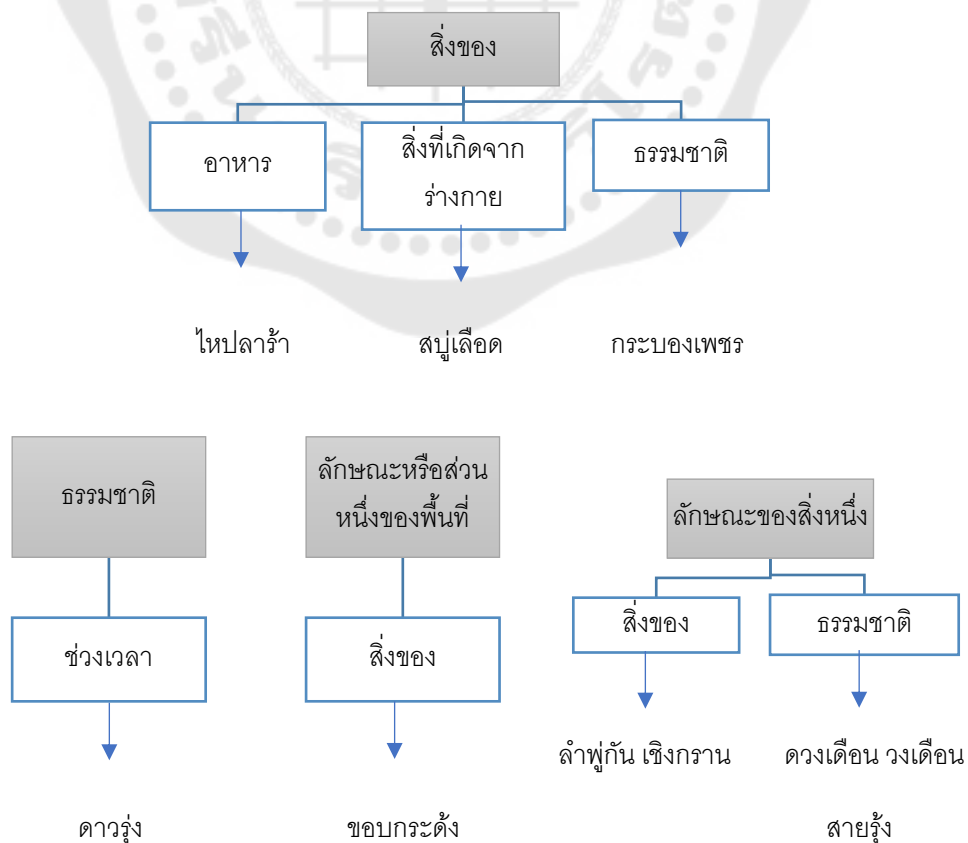
2) มนุษย์เป็นส่วนของร่างกาย (PEOPLE ARE BODY PARTS) ในคำว่า ดวงใจ การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นส่วนของร่างกาย และวงความหมายปลายทางเป็นมนุษย์ คำว่า ดวงใจ มีความหมาย หญิงที่รักหรือลูกที่รัก ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบดวงใจ อวัยวะสำคัญของร่างกาย กับบุคคลที่มีความสำคัญและเป็นที่ยรัก

3) มนุษย์เป็นเส้นเลือด (PEOPLE ARE BLOOD VESSEL) ในคำว่า สายโลหิต และสายเลือด การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางเป็นเส้นเลือด และวงความหมายปลายทางเป็นมนุษย์ คำว่า สายโลหิตและสายเลือด มีความหมาย

ญาติพี่น้องที่มีบรรพบุรุษร่วมกันหรือลูกของพ่อแม่ เป็นการเปรียบเทียบเลือด
 สิ่งทีไหลเวียนในร่างกายของมนุษย์ มีลักษณะเป็นสาย กับลูกที่เกิดจากพ่อแม่ หรือพี่น้อง
 ที่เกิดจากพ่อแม่เดียวกัน

4) ส่วนของร่างกายเป็นสิ่งของ (BODY PARTS ARE OBJECTS) ในคำว่า
 สลักเพชร การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นสิ่งของ และวง
 ความหมายปลายทางเป็นส่วนองร่างกาย คำว่า สลักเพชร มีความหมาย ก้ามเนื้อ
 ทีเกาะอยู่ระหว่างขอบกระดูกเชิงกราน ตรงสะโพกกับหัวกระดูกต้นขา ทำให้ขากางออกได้
 เป็นการเปรียบเทียบสลักเพชร ไม่หรือเหล็กสำหรับสอดขัดกลอนประตูหน้าต่าง
 แบบเรือนไทย เพื่อให้ประตูหรือหน้าต่างเปิดปิดได้ กับส่วนของร่างกายที่ทำให้ขา
 กางออกได้

1.2.1.12 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้
 ลักษณะของสิ่งหนึ่ง ลักษณะหรือส่วนหนึ่งของพื้นที่ และธรรมชาติ และมีส่วนขยายแสดง
 ความหมายสิ่งทีเกิดจากร่างกาย สิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต อาหาร ช่วงเวลา
 และธรรมชาติ พบคำประสมโครงสร้างนี้จำนวน 10 คำ ปราบกฏดังแผนภาพ

ผู้วิจัยพบกระบวนการทางความหมายอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ 6 รูปแบบ ได้แก่

1) ส่วนของร่างกายเป็นสิ่งของ (BODY PARTS ARE OBJECTS) ในคำว่า ไหล่ปลาร้า เสิ่งกราน และขอบกระดิ่ง การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นสิ่งของ และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกาย คำว่า ไหล่ปลาร้า มีความหมายหลุมข้างคอค ที่อยู่บริเวณกระดูกข้างลำคอค เป็นการเปรียบเทียบให้ ภาชนะที่มีช่องลึกเป็นหลุม นิยมใช้หมักปลาร้า กับส่วนของร่างกายบริเวณข้างลำคอค ที่มีลักษณะเป็นหลุม คำว่า เสิ่งกราน มีความหมาย กระดุกบริเวณสะโพกที่ส่วนบนตั้งตรง เป็นคอคลึกลงไป และส่วนล่างเป็นฐานกว้าง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของเส็งกราน เตาไฟปั้นด้วยดิน มีขนาดสำหรับวางพื้น กับรูปทรงของกระดูกบริเวณสะโพก คำว่า ขอบกระดิ่ง มีความหมาย กระเพาะอาหารกระเพาะแรกของสัตว์ เช่น วัวควาย มีขนาดใหญ่ที่สุดในจำนวน 4 กระเพาะ เยื่อบุภายในมีสันคล้ายขอบกระดิ่ง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของกระดิ่ง ภาชนะที่เป็นทรงกลม มีสันขอบ กับลักษณะของกระเพาะอาหารสัตว์ ที่มีลักษณะกลม และมีสันขอบ

2) พืชเป็นสิ่งของ (PLANTS ARE OBJECTS) ในคำว่า กระบองเพชร และสับเลียด การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นสิ่งของ และวงความหมายปลายทางเป็นพืช คำว่า กระบองเพชร มีความหมาย ชื่อไม้พุ่ม ลำต้นและกิ่งกลม หยักเป็นร่องโดยรอบ มีหนามละเอียด ดอกใหญ่ สีขาว กลิ่นหอม ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบกระบอง เครื่องใช้ที่มีลักษณะเป็นแท่งยาว หัวด้านบนกลม กับรูปทรงลำต้นของไม้พุ่ม ที่มีลักษณะเป็นแท่งกลม และเปรียบเทียบสีของเพชรกับสีขาวของหนามบนลำต้น คำว่า สับเลียด มีความหมาย ไม้เถาที่มีหัวชนิดหนึ่ง หัวมีรูปทรงเป็นก้อนกลม ๆ แบน ๆ ผิวมีสีแดง เป็นการเปรียบเทียบสับ เครื่องใช้สำหรับทำความสะอาดร่างกาย มีลักษณะเป็นก้อนกลม ๆ แบน ๆ กับลักษณะหัวของพืช และเปรียบเทียบสีของเลือดกับสีของหัวพืช

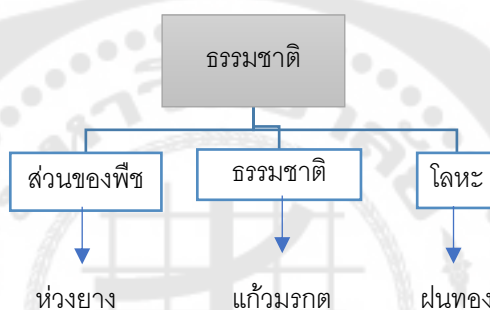
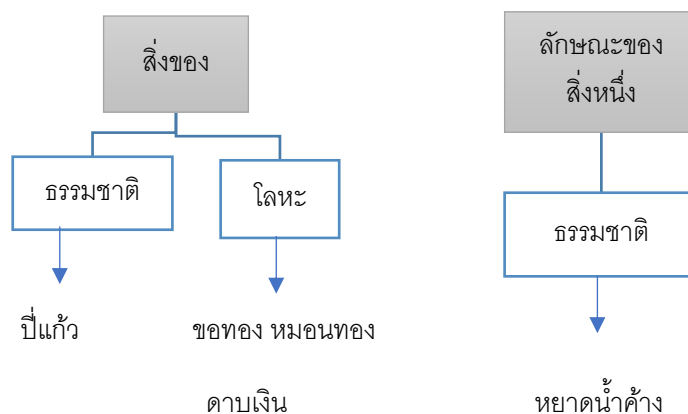
3) มนุษย์เป็นธรรมชาติ (PEOPLE ARE NATURE) ในคำว่า ดาวรุ่ง การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นธรรมชาติ และวงความหมายปลายทางเป็นมนุษย์ คำว่า ดาวรุ่ง มีความหมาย ผู้ที่มีชื่อเสียงเด่นขึ้นมาใหม่ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบดาวพระศุกร์ ที่เห็นในเวลาเช้ามืด ซึ่งเป็นช่วงเวลาของวันใหม่ กับผู้ที่มีชื่อเสียงขึ้นมาใหม่

4) โรคเป็นธรรมชาติ (ILLNESS IS NATURE) ในคำว่า ดวงเดือน การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นธรรมชาติ และวงความหมายปลายทางเป็นโรคที่เกิดขึ้นในร่างกาย คำว่า ดวงเดือน มีความหมาย โรคคกลาก โรคผิวหนังที่เกิดจากเชื้อรา มีลักษณะเป็นวงกลมสีขาวขึ้นตามผิวหนัง ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบดวงเดือน วงของพระจันทร์ที่มีรูปทรงกลม กับลักษณะของผิวหนังที่แสดงอาการของโรค

5) ธรรมชาติเป็นสิ่งของ (NATURE IS OBJECTS) ในคำว่า ลำพู่กัน การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นสิ่งของ และวงความหมายปลายทางเป็นธรรมชาติ คำว่า ลำพู่กัน มีความหมาย สิ่งที่ปรากฏเป็นลำขาวไปในท้องฟ้าเวลาเช้าหรือเย็น ถือว่าเป็นกลางบอกเหตุ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของลำพู่กัน ที่มีรูปทรงยาว ตรงกลางป่อง ปลายมน กับลักษณะที่เกิดขึ้นบนท้องฟ้า

6) สิ่งของเป็นธรรมชาติ (OBJECTS ARE NATURE) ใน คำว่า วงเดือน และสายรุ้ง การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นธรรมชาติ และวงความหมายปลายทางเป็นสิ่งของ คำว่า วงเดือน มีความหมาย เลื่อยชนิดหนึ่ง ลักษณะเป็นแผ่นกลม มีพื้นอยู่โดยรอบ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบดวงเดือนหรือวงของพระจันทร์ที่มีรูปทรงกลม กับลักษณะใบมีดของเลื่อยที่เป็นทรงกลม คำว่า สายรุ้ง มีความหมาย กระจาดขม้นสีต่าง ๆ ทำเป็นแถบเล็กยาว ใช้ตักแต่งสถานที่เป็นการเปรียบเทียบสายรุ้ง ปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้นบนท้องฟ้า มีลักษณะเป็นลำแสงหลายสี กับกระจาดขม้นที่ทำเป็นแถบเล็กยาว มีหลายสี

1.2.1.13 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต และลักษณะของสิ่งหนึ่ง และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของพืช สิ่งไม่มีชีวิตและโลหะ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 8 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังนี้

ผู้วิจัยพบกระบวนการทางความหมายอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ 5 รูปแบบ ได้แก่

- 1) สัตว์เป็นสิ่งของ (ANIMALS ARE OBJECTS) ในคำว่า ปี่แก้ว และดาบเงิน การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นสิ่งของ และวงความหมายปลายทางเป็นสัตว์ คำว่า ปี่แก้ว มีความหมาย ฐุชนิดหนึ่ง หัวหลิมเล็ก คอโต หางสั้น มีลวดลายเป็นปล้อง ๆ บนผิวน้อง ทำเสียงขู่ได้ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบปี่ เครื่องดนตรีที่มีลวดลายบนผิวน้องเป็นปล้อง ๆ เมื่อเป่าทำให้เกิดเสียงกับลักษณะลวดลายบนลำตัว และความสามารถของฐุในการทำเสียงขู่ คำว่า ดาบเงิน มีความหมาย ปลาทะเลชนิดหนึ่ง มีหัวแหลมลาดต่ำไปข้างหน้า ปลายปากกว้าง ยื่น ฟันคม แข็งแรง ตัวยาวมาก แขนข้าง เรียวแหลมเป็นเส้นไปทางหาง ผิวน้องสีเงิน เป็นการเปรียบเทียบดาบ อารูฐที่มีด้ามยาว ใบมีดแบน แหลมคม มีสีเงินจากโลหะ กับรูปร่างสีของปลา และลักษณะของฟันที่แหลมคม

- 2) พืชเป็นสิ่งของ (PLANTS ARE OBJECTS) ในคำว่า ขอทอง และ หมอนทอง การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นสิ่งของ และวงความหมายปลายทางเป็นพืช คำว่า ขอทอง มีความหมาย ว่านชนิดหนึ่ง ต้นเหมือนขมิ้น แต่หัวเล็ก สอดกันเป็นข้อ ๆ มีปลายงุ้มลงมา ต้นและใบเขียว เนื้อเหลือง ความหมายของคำประสม

เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของขอไม้หรือเหล็กงอสำหรับชักเกี่ยวหรือสับ กับหัวของพีชที่มีลักษณะเป็นข้อและมีปลายงอลงมา และเปรียบเทียบสีของทองกับสีของพีช คำว่า หมอนทอง มีความหมาย ทุเรียนพันธุ์หนึ่ง มีเนื้อเยอะ เมื่อสุกมีสีเหลืองปลั่ง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของหมอน เครื่องนอนสำหรับหนุนหัว ยัดนุ่นใส่ด้านใน ทำให้มีลักษณะโป่งนูน กับลักษณะของทุเรียน ที่มีเนื้อเยอะ จนโป่งนูนขึ้นมา และเปรียบเทียบสีของทอง กับสีของเนื้อทุเรียน

3) โรคเป็นธรรมชาติ (ILLNESS IS NATURE) ในคำว่า แก้วมรกต การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางเป็นธรรมชาติ และวงความหมายปลายทางเป็นโรคที่เกิดขึ้นในร่างกาย คำว่า แก้วมรกต มีความหมาย โรคซาง ละอองเป็นฝ้าบาง ๆ ที่ขึ้นตามลิ้นและในปาก มีสีเขียวดังสีใบไม้ ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบสีของแก้วมรกต หินที่มีสีเขียว กับสีของผิวหนังที่แสดงอาการของโรค

4) ส่วนของร่างกายเป็นสิ่งของ (BODY PARTS ARE OBJECTS) ในคำว่า ห่วงยาง การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นสิ่งของ และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกาย คำว่า ห่วงยาง มีความหมาย ชิ้นไขมันที่ย่อยลงมาบริเวณรอบเอว ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบห่วงยาง เครื่องใช้สำหรับพยุงตัวในน้ำ ผิวนอกเป็นชั้นยาง มีลักษณะเป็นวงกลม กับลักษณะของไขมัน ที่ย่อยลงมาเป็นชั้น รอบเอว

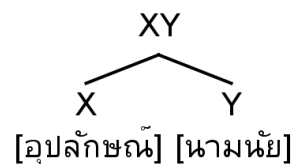
5) ภาษาเป็นธรรมชาติ (LANGUAGES ARE NATURE) ในคำว่า ฝนทอง และหยาดน้ำค้าง การถ่ายโยงความหมายมาจากวงความหมายต้นทางที่เป็นธรรมชาติ และวงความหมายปลายทางเป็นเครื่องหมายที่ใช้เขียนในภาษา คำว่า ฝนทอง มีความหมาย เครื่องหมายรูปสระ เป็นรอยขีดเดียว ดังนี้ ' ความหมายของคำประสมเป็นการเปรียบเทียบลักษณะของสายฝน ที่โปรยลงมาเป็นแนวตั้งกับรูปทรงของเครื่องหมาย คำว่า หยาดน้ำค้าง มีความหมาย เครื่องหมายสำหรับเขียนบนตัวอักษร มีรูปดังนี้ ็ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของหยาดน้ำค้าง ที่มีรูปทรงกลมเล็ก กับรูปทรงของเครื่องหมาย

ส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายของคำประสมประเภทนี้มีความหมายแบบอุปลักษณ์ ความหมายของคำประสมจึงมาจากส่วนที่แสดงความหมายอุปลักษณ์ ทั้งสองส่วน โดยผู้ใช้ภาษาได้นำเอาสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น ร่างกาย สิ่งของ และลักษณะ

ของสิ่งต่าง ๆ มาเปรียบเทียบกับลักษณะ หน้าที หรือคุณสมบัติ ของสิ่งใหม่ ที่ต้องการ
ทำความเข้าใจ

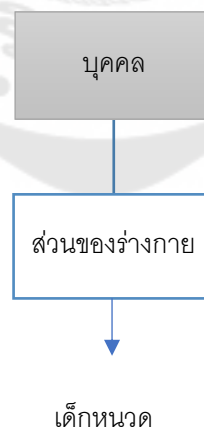
1.2.2 คำประสมแบบออกศูนย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นอุปลักษณะและส่วนขยาย เป็นนามนัย

ผู้วิจัยพบคำประสมประเภทนี้จำนวนทั้งสิ้น 6 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏ
ในแผนภูมิต้นไม้ต่อไปนี้

โครงสร้างทางความหมายของคำประสมประเภทนี้ แบ่งออกได้ 4 โครงสร้าง ดังนี้

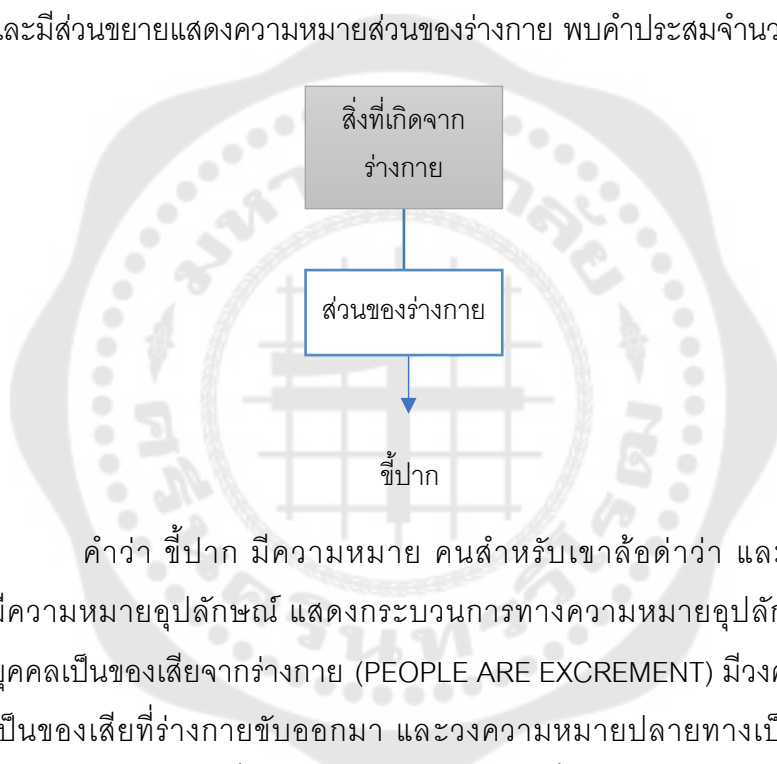
1.2.2.1 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายบุคคล และมี
ส่วนขยาย แสดงความหมายส่วนของร่างกาย พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 1 คำ

คำว่า เด็กหนวด มีความหมาย ผู้ใหญ่ที่ชอบเล่นกับเด็กและทำตัวเหมือนเด็ก
ส่วนหลักของคำประสม ได้แก่ คำว่า เด็ก แสดงการเปรียบเทียบแบบอุปลักษณะ
เป็นอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ลักษณะของผู้ใหญ่เป็นลักษณะของเด็ก
(CHARACTERISTICS OF ADULTS ARE CHARACTERISTICS OF CHILDREN)

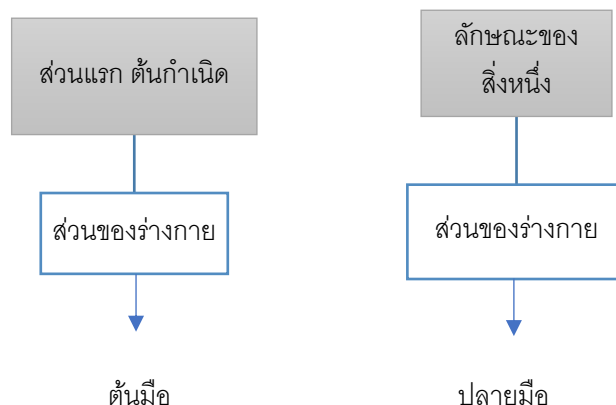
มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะนิสัยของเด็ก และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะนิสัยของผู้ใหญ่ เป็นการเปรียบเทียบผู้ใหญ่ ที่มีลักษณะนิสัยเหมือนเด็กกับเด็ก ๆ ที่อายุยังน้อย และมีนิสัยชอบเล่นสนุก ส่วนขยายของคำประสม ได้แก่ หนวด ส่วนของร่างกายที่แสดงความเป็นผู้ใหญ่ มีความหมายนามนัย ใช้แทน บุคคลที่เป็นผู้ใหญ่ มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON)

1.2.2.2 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสิ่งที่เกิดจากร่างกาย และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย พบคำประสมจำนวน 1 คำ ดังนี้

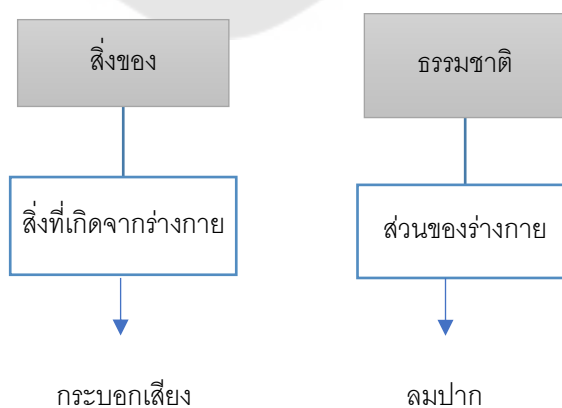
คำว่า ขี้ปาก มีความหมาย คนสำหรับเขาล้อด่าว่า และติเตียน คำว่า ขี้ มีความหมายอุปโลกณ์ แสดงกระบวนการทางความหมายอุปโลกณ์เชิงมโนทัศน์ บุคคลเป็นของเสียจากร่างกาย (PEOPLE ARE EXCREMENT) มีวงความหมายต้นทางเป็นของเสียที่ร่างกายขับออกมา และวงความหมายปลายทางเป็นมนุษย์ เป็นการเปรียบเทียบของเสียที่ขับจากร่างกาย กับผู้ที่ถูกล้อ ด่าว่า และติเตียน และมีคำว่า ปาก แสดงความหมายแบบนามนัย โดย ปาก อวัยวะที่ใช้ในการพูด ใช้แทนความหมาย การพูด เป็นความสัมพันธ์ทางนามนัย เครื่องมือแทนการกระทำ (INSTRUMENT FOR ACTION)

1.2.2.3 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนแรกหรือต้นกำเนิดและลักษณะของสิ่งหนึ่ง และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย พบคำประสมโครงสร้างนี้ จำนวน 2 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

คำว่า ต้นมือ มีความหมาย ตอนแรก ๆ คำว่า ปลายมือ มีความหมาย บั้นปลายของชีวิต คำว่า ต้น และ ปลาย เป็นอุปลักษณะ แสดงอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ช่วงเวลาของชีวิตเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งของ (LIFETIME IS PARTS OF A THING) มีวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ส่วนแรกและส่วนท้ายของสิ่งหนึ่ง และวงความหมายปลายทาง ได้แก่ เวลาช่วงแรก ๆ ของชีวิต และเวลาช่วงท้ายของชีวิต เป็นการเปรียบเทียบส่วนต้นและส่วนปลายของสิ่งหนึ่ง กับเวลาช่วงต้นและช่วงปลายของชีวิต คำว่า มือ มีความหมายนามนัย ใช้แทนความหมาย การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย เครื่องมือแทนการกระทำ (INSTRUMENT FOR ACTION)

1.2.2.4 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้และธรรมชาติ และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกายและสิ่งที่เกิดจากร่างกาย พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 2 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

คำว่า กระบอกเสียง มีความหมาย ผู้เป็นปากเสียงแทน คำว่า กระบอก มีความหมายแบบอุปลักษณะ แสดงความหมายอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ บุคคลเป็นสิ่งของ

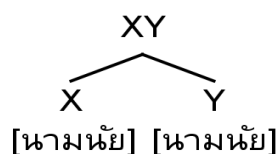
(PEOPLE ARE OBJECTS) โดยมีวงความหมายต้นทางเป็นสิ่งของ ได้แก่ กระทบ และวงความหมายปลายทางเป็นมนุษย์ เป็นการเปรียบเทียบกระทบที่มีคุณสมบัติสะท้อนเสียง และเป็นตัวกลางทำให้เสียงดัง กังวาน กับผู้ที่ช่วยสะท้อนเสียงของผู้อื่น ในขณะที่คำว่า เสียง แสดงความหมายเปรียบเทียบแบบนามนัย โดยคำว่า เสียง สิ่งที่รับรู้ได้ด้วยหู ใช้แทนความหมาย การนำความคิดเห็นหรือความต้องการของบุคคลไปยังผู้อื่น เป็นความสัมพันธ์ทางนามนัยเครื่องมือแทนการกระทำ (INSTRUMENT FOR ACTION)

คำว่า ลมปาก มีความหมาย ถ้อยคำที่กล่าว คำว่า ลม มีความหมายอุปลักษณะ แสดงความหมายอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ คำพูดเป็นธรรมชาติ (SPEECH IS NATURE) โดยมีวงความหมายต้นทางเป็นธรรมชาติ ได้แก่ ลมและวงความหมายปลายทางเป็นคำพูดของมนุษย์ เป็นการเปรียบเทียบลม อากาศที่เคลื่อนที่ กับคำพูดที่ออกมาจากปาก และมีคำว่า ปาก แสดงความหมายเปรียบเทียบแบบนามนัย ใช้แทนความหมาย การพูด เป็นความสัมพันธ์ทางนามนัยเครื่องมือแทนการกระทำ (INSTRUMENT FOR ACTION)

จากการสรุปส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายที่พบทั้งหมดในคำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นอุปลักษณะและส่วนขยายเป็นนามนัย พบว่า ส่วนขยายที่พบในคำประสมประเภทนี้มีเพียงความหมายเดียว ได้แก่ ส่วนขยายที่เป็นส่วนของร่างกาย โดยส่วนแสดงความเด่นที่เป็นอุปลักษณะมีการเปรียบเทียบบุคคล สิ่งของหรือสิ่งไม่มีชีวิตกับสิ่งอื่นที่มีลักษณะคล้ายกัน และส่วนขยายที่เป็นนามนัย แสดงรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย 2 รูปแบบ ได้แก่ ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) และเครื่องมือแทนการกระทำ (INSTRUMENT FOR ACTION)

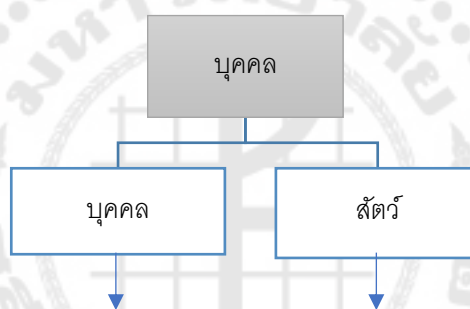
1.2.3 คำประสมแบบออกศูนย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเป็นนามนัย

ผู้วิจัยพบคำประสมประเภทนี้จำนวนทั้งสิ้น 21 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏในแผนภูมิต่อไปนี้

โครงสร้างทางความหมายของคำประสมประเภทนี้ แบ่งออกได้ 8 โครงสร้าง

1.2.3.1 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายบุคคล และมี
ส่วนขยายแสดงความหมายบุคคล สัตว์ และส่วนของร่างกายสัตว์ พบคำประสมจำนวน
5 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

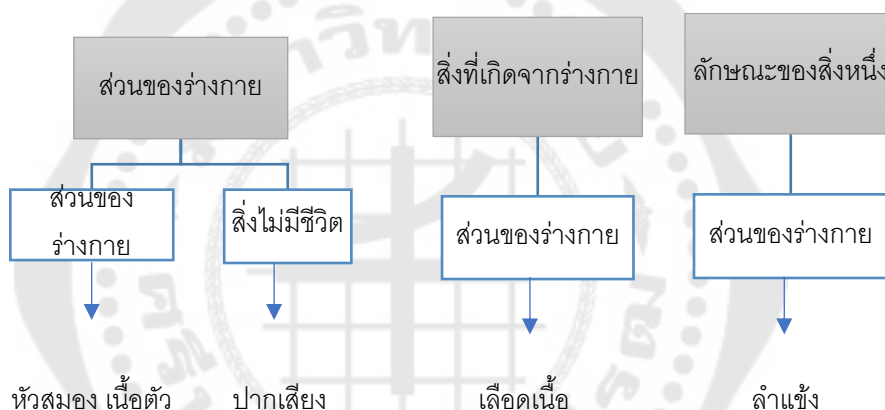
ลูกน้อย ลูกเมียน้อย ลูกเมียหลวง พอมด แม่มด

คำว่า ลูกน้อย มีความหมาย ผู้ที่อยู่ใต้ปกครองหรือได้บังคับบัญชา ส่วนแสดงความ
ความเด่นของคำประสม ได้แก่ คำว่า ลูก และส่วนขยาย ได้แก่ คำว่า น้อย
แสดงความหมายนามนัย ใช้แทนความหมาย ผู้ที่อยู่ใต้ปกครอง มีรูปแบบความสัมพันธ์
ทางนามนัยแบบลักษณะแทนบุคคล (CHARACTERISTICS FOR PERSON)

คำว่า ลูกเมียหลวง มีความหมาย ผู้ที่ได้รับความสำคัญหรือได้ในสิ่งที่สมควร
ได้รับ คำว่า ลูกเมียน้อย มีความหมาย ผู้ที่ไม่ได้รับความสำคัญหรือไม่ได้ในสิ่งที่สมควร
ได้รับ คำว่า ลูก ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม และคำว่า เมียหลวง และเมียน้อย
ส่วนขยายของคำประสม มีความหมายแบบนามนัย ใช้แทนความหมาย ผู้ที่ได้รับความ
สำคัญมากและผู้ที่ไม่ได้รับความสำคัญน้อย ตามลำดับ มีรูปแบบความสัมพันธ์
ทางนามนัยแบบลักษณะแทนบุคคล (CHARACTERISTICS FOR PERSON)

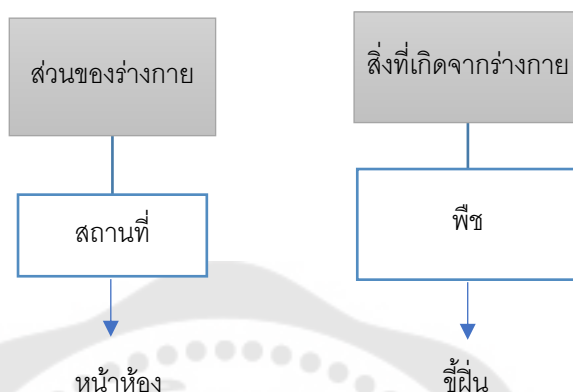
คำว่า พ่อมด และแม่มด มีความหมาย ชายและหญิง ผู้มีเวทมนตร์คาถา และชำนาญทางไสยศาสตร์ คำว่า พ่อ และ แม่ ส่วนแสดงความเด่นของคำประสม และคำว่า มด ส่วนขยายของคำประสม ใช้แทนความหมาย ผู้มีเวทมนตร์คาถา มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยแบบลักษณะแทนบุคคล (CHARACTERISTICS FOR PERSON)

1.2.3.2 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย สิ่งที่เกิดจากร่างกาย และลักษณะของสิ่งหนึ่ง และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย และสิ่งไม่มีชีวิต พบคำประสมจำนวน 5 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

ส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายที่มีความหมายส่วนของร่างกายและสิ่งที่เกิดจากร่างกาย แสดงความหมายนามนัย โดยพบรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ดังนี้ 1) ส่วนย่อยแทนส่วนใหญ่ (PART FOR WHOLE) ได้แก่ คำประสม เนื้อตัว เป็นการใช้คำว่า เนื้อ และคำว่า ตัว ส่วนหนึ่งของร่างกายแทนทุกส่วนในร่างกาย 2) ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) ได้แก่ คำประสม หัวสมอง เป็นการใช้คำว่า หัว และคำว่า สมอง อวัยวะในร่างกาย แทนความหมาย ผู้ที่เป็นหลักในการคิด และคำประสม เลือดเนื้อ เป็นการใช้คำว่า เลือด และคำว่า เนื้อ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในร่างกาย แทนความหมาย ลูกในไส้ คำประสม ลำแข้ง เป็นการใช้คำว่า ลำ ลักษณะของสิ่งหนึ่งและคำว่า แข็ง อวัยวะหนึ่งในร่างกายแทนความหมาย พ่อแม่ที่เลี้ยงลูกมาอย่างยากลำบาก

1.2.3.3 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย และสิ่งที่เกิดจากร่างกาย และมีส่วนขยาย แสดงความหมายพืชและสถานที่ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 2 คำ ดังนี้

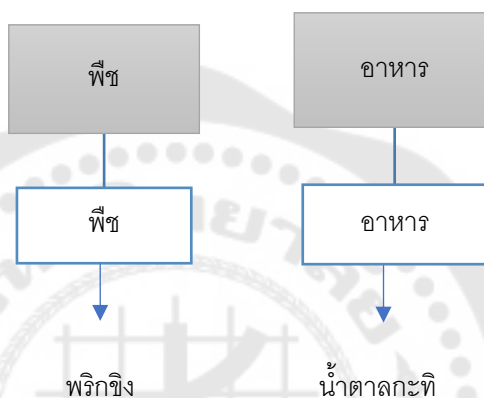
คำประสมในกลุ่มนี้มีความหมายเกี่ยวกับบุคคล โดยมีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายที่เป็นนามนัยแสดงความหมายลักษณะของบุคคล คำประสม หน้าห้อง เป็นการใช้คำว่า หน้า ส่วนหนึ่งของร่างกาย และ คำว่า ห้อง ส่วนหนึ่งของบ้านหรืออาคาร แทนความหมาย ผู้ที่ประจำอยู่หน้าห้อง เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) ในขณะที่คำว่า ขี้ฝืน เป็นการใช้คำว่า ขี้ สิ่งที่เกิดจากร่างกาย และคำว่า ฝืน พืช ซึ่งใช้เป็นยาเสพติด แทนความหมาย ผู้ที่สูบฝืน มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยแบบสิ่งของแทนบุคคล (OBJECT FOR PERSON)

1.2.3.4 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสิ่งไม่มีชีวิต และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 1 คำ

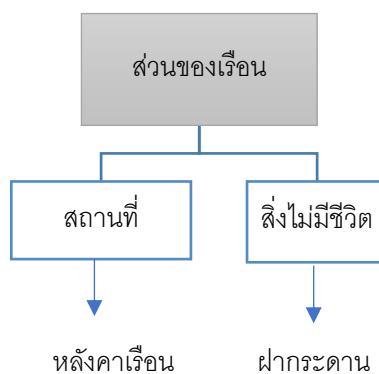
คำประสม เจื่อมมือ เป็นการใช้คำว่า เจื่อม และคำว่า มือ เครื่องมือที่ใช้ในการควบคุม แทนความหมาย อำนาจมืด มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย เครื่องมือ แทนการกระทำ (INSTRUMENT FOR ACTION)

1.2.3.5 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายพืชและอาหาร และมี ส่วนขยายแสดงความหมายพืชและอาหาร พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 2 คำ ดังแผนภาพ

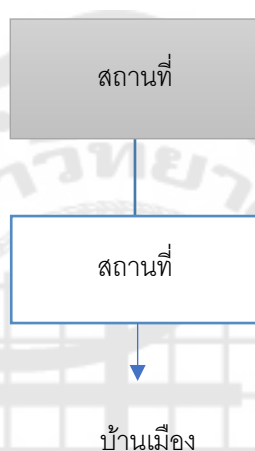
คำว่า น้ำตาล และคำว่า กะทิ ในคำประสม น้ำตาลกะทิ คำว่า พริก และคำว่า ขิง ในคำประสม พริกขิง เป็นการใช้คำว่า น้ำตาล กะทิ พริก และ ขิง ส่วนประกอบของอาหาร แทนความหมายอาหาร มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนย่อยแทนส่วนใหญ่ (PART FOR WHOLE)

1.2.3.6 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนประกอบของ เรือน และมีส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งไม่มีชีวิตและสถานที่ พบคำประสม ในโครงสร้างนี้ จำนวน 2 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

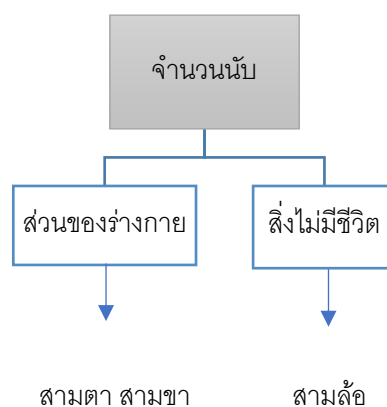
คำว่า ฝา และคำว่า กระดาน ในคำประสม ฝากระดาน คำว่า หลังคา ในคำประสม หลังคาเรือน เป็นการใช้คำว่า ฝากระดาน และ หลังคา ที่เป็นส่วนประกอบของเรือน แทนความหมาย เรือน มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนย่อยแทนทั้งหมด (PART FOR WHOLE)

1.2.3.7 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสถานที่ และมีส่วนขยายแสดงความหมายสถานที่ พบคำประสมจำนวน 1 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังนี้

คำประสม บ้านเมือง เป็นการใช้คำว่า บ้านและเมือง ส่วนหนึ่งของประเทศ แทนความหมาย ประเทศ พบรูปแบบความสัมพันธ์ทางความหมายแบบนามนัย ส่วนย่อยแทนส่วนใหญ่ (PART FOR WHOLE)

1.2.3.8 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายจำนวนนับ และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกายและแสดงความหมายสิ่งไม่มีชีวิต พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 3 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังแผนภาพ

คำว่า ตา ขา และ ล้อ ในคำประสม สามขา สามตา สามล้อ เป็นการใช้ส่วนของสิ่งหนึ่งแทนสิ่งนั้น คำว่า สามตา มีความหมาย เต็มรับไฟฟ้าที่มีรู 3 คู่ เป็นการใช้ส่วนของ เต็มรับไฟฟ้าที่มีรู 3 คู่ แทนความหมาย เต็มรับไฟ คำว่า สามขา มีความหมาย เครื่องวางภาชนะต้มน้ำ ทำด้วยโลหะ มี 3 เล้า เป็นการใช้ส่วนของเครื่องวางภาชนะที่มี 3 เล้า แทนความหมาย เครื่องวางภาชนะ คำว่า สามล้อ มีความหมาย ยานพาหนะถีบขนาดเล็กชนิดหนึ่ง มีล้อ 3 ล้อ เป็นการใช้ส่วนประกอบของรถที่เป็นล้อ 3 ล้อ แทนความหมาย รถ คำว่า สามขา สามตา สามล้อ มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนย่อยแทนส่วนใหญ่ (PART FOR WHOLE)

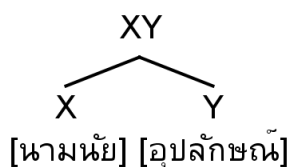
จากการสรุปส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายที่พบทั้งหมดในคำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเป็นนามนัย พบว่า ส่วนหลักที่เป็นส่วนของร่างกายปรากฏมากที่สุด เช่นเดียวกับกับส่วนขยายที่พบมากที่สุด ได้แก่ ส่วนของร่างกาย ความหมายของคำประสมประเภทนี้เป็นความหมายเกี่ยวกับบุคคล สิ่งของ และสิ่งไม่มีชีวิต โดยที่ความหมายของส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยาย มีความหมายเปรียบเทียบแบบนามนัย โดยผู้ใช้ภาษานำคำที่มีสมาชิกกลุ่มเป็นส่วนย่อย มาใช้แทนความหมายของหัวหน้ากลุ่มหรือสมาชิกอื่น ๆ ในกลุ่ม เช่น คำว่า หน้าอวัยวะส่วนหนึ่งของบุคคลใช้แทนความหมายบุคคล ในคำประสม หน้าเขียง คำว่า ล้อ ส่วนประกอบของยานพาหนะ ใช้แทนความหมายยานพาหนะ ในคำประสม สามล้อ หรือใช้สิ่งที่เป็นเครื่องมือแทนการกระทำ เช่นคำว่า เสี่ยง ใช้แทนความหมาย ความคิดเห็น ความต้องการของบุคคล ในคำประสม ปากเสี่ยง การที่ผู้ใช้ภาษาสร้างคำใช้เรียกสิ่งใหม่โดยการใช้ความหมายแบบนามนัยสะท้อนว่านอกจากระบบความคิดที่เป็นอุปลักษณะ ผู้ใช้ภาษาไทยยังมีระบบความคิดที่เป็นนามนัยเพื่อสร้างคำเรียกสิ่งใหม่

ผู้วิจัยพบรูปแบบความสัมพันธ์ทางความหมายแบบนามนัย จำนวน 3 รูปแบบ ได้แก่

- 1) ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) ได้แก่ คำประสม หัวสมอง เลือดเนื้อ ลำแข้ง หน้าห้อง
- 2) ส่วนย่อยแทนส่วนใหญ่ (PART FOR WHOLE) ได้แก่ คำประสม เนื้อตัว สามขา สามตา สามล้อ น้ำตาลกะทิ พริกขิง ฝากระดาน หลังคาเรือน บ้านเมือง
- 3) เครื่องมือแทนการกระทำ (INSTRUMENT FOR ACTION) ได้แก่ คำประสม ปากเสี่ยง เจียมมือ

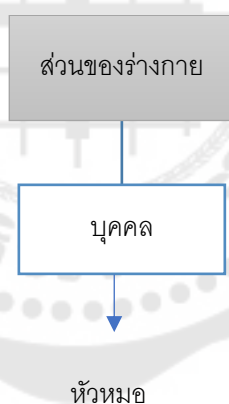
1.2.4 คำประสมแบบออกศูนย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นนามนัยและส่วนขยาย เป็นอุปลักษณ

ผู้วิจัยพบคำประสมประเภทนี้ จำนวนทั้งสิ้น 13 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏ
ในแผนภูมิต้นไม้ต่อไปนี้

โครงสร้างทางความหมายของคำประสมประเภทนี้ แบ่งออกได้ 4 โครงสร้าง ดังนี้

1.2.4.1 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย
และมีส่วนขยายแสดงความหมายบุคคล พบคำประสมจำนวน 1 คำ ดังนี้

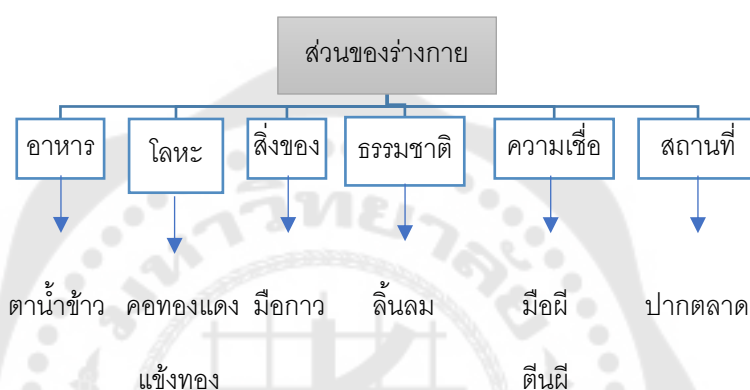

คำว่า หัวหมอ มีความหมาย บุคคลที่ชอบตั้งตัวเป็นเสมือนผู้รอบรู้
หรือนักกฎหมาย อ้างเหตุอ้างผลเพื่อโต้แย้งในเรื่องต่าง ๆ คำว่า หัว อวัยวะในร่างกาย
มีความหมายนามนัย ใช้แทนความหมาย สติปัญญาของบุคคล มีรูปแบบความสัมพันธ์
ทางนามนัยส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON)

คำว่า หมอ มีความหมายอุปลักษณ แสดงอุปลักษณเชิงมโนทัศน์ ลักษณะของ
มนุษย์เป็นอาชีพ (CHARACTERISTICS OF PEOPLE ARE CAREER) มีวงความหมาย
ต้นทางเป็นอาชีพหมอ อาชีพที่ต้องมีความรู้และความเชี่ยวชาญ และวงความหมาย

ปลายทางเป็นลักษณะของมนุษย์ เป็นการเปรียบเทียบอาชีพหมอ ที่ต้องมีความรู้และความเชี่ยวชาญเป็นอย่างมาก กับผู้ที่ทำตนเสมือนเป็นผู้รู้

1.2.4.2 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของร่างกาย และมีส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ สิ่งไม่มีชีวิต โลหะ ความเชื่อ อาหาร และสถานที่ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 8 คำ โครงสร้างคำประสมปรากฏดังนี้

คำว่า ตาน้ำข้าว มีความหมาย คำที่ใช้เรียกคนผิวขาว ชาวตะวันตก คำว่า ตา มีความหมายนามนัย ใช้แทนความหมายบุคคล มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) คำว่า น้ำข้าว มีความหมายอุปลักษณะ แสดงอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ลักษณะของมนุษย์เป็นลักษณะของอาหาร (CHARACTERISTICS OF PEOPLE ARE CHARACTERISTICS OF FOOD) มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของอาหาร ได้แก่ น้ำข้าว และมีวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของบุคคล เป็นการเปรียบเทียบสีขาออกเทาของน้ำข้าวข้าว กับสีของดวงตาของชาวตะวันตก

คำว่า คอกทองแดง มีความหมาย ผู้ที่ตีมีเหล็ก ไม่เมื่อง่าย ๆ คำว่า คอ มีความหมายนามนัย ใช้แทนความหมายบุคคล มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) คำว่า ทองแดง มีความหมายอุปลักษณะ แสดงอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ลักษณะของมนุษย์เป็นลักษณะของโลหะ (CHARACTERISTICS OF PEOPLE ARE CHARACTERISTICS OF METALS) มีวงความหมายต้นทางเป็นสีของทองแดง โลหะที่มีสีแดง และมีวงความหมายปลายทาง

เป็นลักษณะของบุคคล เป็นการเปรียบเทียบสีแดงของโลหะกับสีผิวของมนุษย์ เมื่อตีแผ่เกล้า ทำให้เลือดสูบฉีดมากกว่าปกติ จนทำให้ผิวหนังมีสีแดง

คำว่า ลี้นลม มีความหมาย ผู้ที่มีคำพูดคมคาย คำว่า ลี้น มีความหมายนามนัย ใช้แทนความหมายบุคคล มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) คำว่า ลม มีความหมายอุปลักษณะ เป็นอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ลักษณะของมนุษย์เป็นลักษณะของธรรมชาติ (CHARACTERISTICS OF PEOPLE ARE CHARACTERISTICS OF NATURE) มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของลม อากาศที่เคลื่อนผ่านร่างกาย และมีวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของบุคคล เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของลม ที่พัดผ่านไป กับผู้ที่พูดชวนเชื่อได้อย่างสิ้นไหล

คำว่า มือขาว มีความหมาย ผู้ที่เก่งหรือชำนาญในทางล้วงกระเป๋า คำว่า มือ มีความหมายนามนัย ใช้แทนความหมายบุคคล มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) คำว่า กาว มีความหมายอุปลักษณะ แสดงอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ลักษณะของมนุษย์เป็นลักษณะของสิ่งของ (CHARACTERISTICS OF PEOPLE ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS) มีวงความหมายต้นทางเป็นคุณสมบัติของ กาว ที่มีความเหนียวและติดทน และมีวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของบุคคล เป็นการเปรียบเทียบกาว ซึ่งมีเนื้อสัมผัสที่เหนียวและทำให้สิ่งต่าง ๆ ติดกัน กับลักษณะของผู้ที่ขอบหยิบฉวยสิ่งของผู้อื่นติดมือ

คำว่า มือผี มีความหมาย ขาไฟตอนที่เข้าเล่นพอให้ครบขาหรือครบวง ไม่ต้องได้เสียด้วย คำว่า มือ มีความหมายนามนัย ใช้แทนความหมายบุคคล มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) คำว่า ผี มีความหมายอุปลักษณะ เป็นอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ มนุษย์เป็นความเชื่อ (PEOPLE ARE BELIEF) มีวงความหมายต้นทางเป็นผี สิ่งลึกลับที่เชื่อกันว่ามองไม่เห็นตัว และมีวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของบุคคล เป็นการเปรียบเทียบผี สิ่งที่ไม่มองไม่เห็น กับผู้ที่เล่นไฟในวงพนัน โดยไม่ต้องลงเงิน

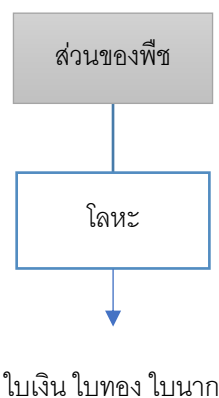
คำว่า ตีนผี มีความหมาย ผู้ที่ปรกติขับรถเร็วเกินควร คำว่า ตีน มีความหมายนามนัย ใช้แทนความหมายบุคคล มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) คำว่า ผี มีความหมายอุปลักษณะ

เป็นอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ มนุษย์เป็นความเชื่อ (PEOPLE ARE BELIEF) มีวงความหมายต้นทางเป็นผี สิ่งลึกลับที่มองไม่เห็น และเชื่อกันว่าเป็นสิ่งที่ชั่วร้าย และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของบุคคล เป็นการเปรียบเทียบผี สิ่งชั่วร้าย กับผู้ที่ชั่วร้าย เป็นอันตรายต่อผู้อื่น

คำว่า แข็งทอง มีความหมาย นักกีฬาฟุตบอลฝีมือเยี่ยม ค่าตัวสูง คำว่า แข็ง มีความหมาย นามนัย ใช้แทนความหมายบุคคล มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) คำว่า ทอง มีความหมาย อุปลักษณะ เป็นอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ส่วนของร่างกายเป็นโลหะ (BODY PARTS ARE METALS) วงความหมายต้นทางเป็นทอง โลหะที่มีราคาสูง และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกายที่นักฟุตบอลใช้สำหรับเตะฟุตบอล เป็นการเปรียบเทียบทอง โลหะที่มีราคาสูง กับแข้ง อวัยวะสำคัญของนักฟุตบอล ที่มีค่าตัวสูง

คำว่า ปากตลาด มีความหมาย ผู้ที่มักพูดจาหยาบค้าย และด่าเก่ง คำว่า ปาก มีความหมาย นามนัย ใช้แทนความหมายบุคคล มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) คำว่า ตลาด มีความหมาย อุปลักษณะ เป็นอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ลักษณะของมนุษย์เป็นลักษณะของสถานที่ (CHARACTERISTICS OF PEOPLE ARE CHARACTERISTICS OF PLACES) มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของตลาด สถานที่สำหรับซื้อขาย และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของบุคคล เป็นการเปรียบเทียบตลาด สถานที่ซื้อขายสินค้า ที่มีผู้คนจำนวนมาก มีเสียงจอแจ กับผู้ที่ปากจัด ด่าผู้อื่นเก่ง

1.2.4.3 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายส่วนของพืช และมี ส่วนขยายแสดงความหมายโลหะ พบคำประสมจำนวน 3 คำ ปรากฏดังนี้

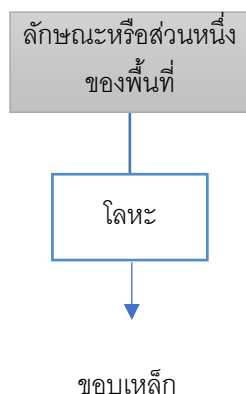

คำว่า ใบเงิน มีความหมาย ไม้พุ่มชนิดหนึ่ง ใบสีเขียว ขอบขาว คำว่า ใบ มีความหมายนามนัย ใช้แทนความหมาย ต้นไม้ มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนย่อยแทนส่วนใหญ่ (PART FOR WHOLE) และคำว่า เงิน แสดงความหมาย อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ส่วนของพืชเป็นโลหะ (PARTS OF PLANTS ARE METALS) มีวงความหมายต้นทางเป็นสีของเงิน และวงความหมายปลายทางเป็นสีของใบไม้ เป็นการเปรียบเทียบเงิน โลหะที่มีสีขาว กับสีของใบไม้ ที่มีขอบสีขาว

คำว่า ใบทอง มีความหมาย ไม้พุ่ม ที่มีใบสีเขียว กลางใบสีเหลือง คำว่า ใบ มีความหมายนามนัย ใช้แทนความหมาย ต้นไม้ มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนย่อยแทนส่วนใหญ่ (PART FOR WHOLE) คำว่า ทอง เป็นอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ส่วนของพืชเป็นโลหะ (PARTS OF PLANTS ARE METALS) วงความหมายต้นทางเป็นสีของทอง และวงความหมายปลายทางเป็นสีของใบไม้ เป็นการเปรียบเทียบทอง โลหะที่มีสีเหลืองสุกปลั่ง กับสีของใบไม้ ที่กลางใบเป็นสีเหลือง

คำว่า ใบนาก มีความหมาย ไม้พุ่ม ที่มีกิ่งและพื้นใบสีเขียวอมม่วง คำว่า ใบ มีความหมายนามนัย ใช้แทนความหมาย ต้นไม้ มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนย่อยแทนส่วนใหญ่ (PART FOR WHOLE) คำว่า นาก เป็นอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ส่วนของพืชเป็นโลหะ (PARTS OF PLANTS ARE METALS) มีวงความหมายต้นทางเป็นสีของนาก และวงความหมายปลายทางเป็นสีของกิ่งไม้และใบไม้ เป็นการเปรียบเทียบ นาก โลหะที่เป็นส่วนผสมของทองคำ เงิน และทองแดง มีสีชมพูอมม่วง กับสีของกิ่งไม้ และใบไม้

1.2.4.4 คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายลักษณะ หรือส่วนหนึ่งของพื้นที่ และมีส่วนขยายแสดงความหมายโลหะ พบคำประสมโครงสร้างนี้ จำนวน 1 คำ ดังนี้

คำว่า ขอบเหล็ก มีความหมาย ที่น่าที่ไม่เหมาะสมจะทำการเกษตร มีคำว่า ขอบ เป็นความหมายแบบนามนัย ใช้แทนความหมาย ที่น่า มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนย่อยแทนส่วนใหญ่ (PART FOR WHOLE) ในขณะที่คำว่า เหล็ก แสดงความหมาย แบบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ลักษณะของพื้นที่เป็นลักษณะของโลหะ (CHARACTERISTICS OF LAND ARE CHARACTERISTICS OF METALS) มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของเหล็ก โลหะที่แข็งและหนัก และวงความหมาย ปลายทางเป็นลักษณะของพื้นที่น่า เป็นการเปรียบเทียบลักษณะแข็งของเหล็ก กับที่นา ที่มีพื้นดินแข็ง ไม่เหมาะต่อการเพาะปลูก

จากการสรุปส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายที่พบทั้งหมดในคำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นนามนัยและส่วนขยายเป็นอุปลักษณะ พบว่า ส่วนแสดงความเด่นที่มีความหมาย ส่วนของร่างกายปรากฏกับส่วนขยายที่มีความหมายต่าง ๆ มากที่สุด ทั้งนี้ ส่วนแสดงความเด่นที่เป็นนามนัย ใช้สิ่งที่เป็นส่วนย่อยเพื่อกล่าวถึงสิ่งที่เป็นส่วนใหญ่ของกลุ่ม ได้แก่ อวัยวะในร่างกาย ของบุคคลหรือสัตว์แทนความหมายบุคคลหรือสัตว์ ส่วนของพืชแทนพืช และส่วนขยายที่เป็นอุปลักษณะใช้การเปรียบเทียบบุคคล สิ่งของหรือสิ่งไม่มีชีวิตกับสิ่งอื่นที่มีลักษณะคล้ายกัน ความหมายของคำประสมประเภทนี้มาจากทั้งส่วนที่แสดงความหมายนามนัยและอุปลักษณะ

ผู้วิจัยพบรูปแบบความสัมพันธ์ทางความหมายแบบนามนัยของส่วนแสดงความเด่นของคำประสมที่มีความหมายส่วนของร่างกาย จำนวน 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) ได้แก่ คำว่า หัวหมอ ตาน้ำข้าว แข็งทอง คอทองแดง ตีนผี ปากตลาด มือกาบ มือผี และ ลั่นลม 2) ส่วนย่อยแทนส่วนใหญ่ (PART FOR WHOLE) ได้แก่ คำว่า ไบเงิน ไบทอง ไบนาก และ ขอบเหล็ก การใช้ความหมายอุปลักษณะและนามนัยในการสร้างคำประสมแสดงให้เห็นระบบความคิดของผู้ใช้ภาษาไทยที่มีความเป็นอุปลักษณะและเป็นนามนัย

จากการวิเคราะห์โครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทย ที่คำประสมแบบออกศุณย์ ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยข้อที่ 1 สามารถสรุปได้ดังนี้

1) คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเป็นอุปลักษณะ มีส่วนแสดงความเด่นที่เป็นส่วนของร่างกาย สิ่งของเครื่องใช้ และลักษณะของสิ่งหนึ่งปรากฏมากที่สุด และมีส่วนขยายที่เป็นส่วนของร่างกาย พืช สัตว์ ปรากฏมากที่สุด ความหมายของคำประสมมาจากความหมายของส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายที่เป็นอุปลักษณะ โดยผู้ใช้ภาษานำเอาลักษณะของสิ่งที่เป็นรูปธรรม และเป็นสิ่งที่มนุษย์มีประสบการณ์ทางร่างกาย ได้แก่ ร่างกายมนุษย์และสัตว์ พืช สิ่งของ มาใช้เปรียบเทียบเพื่ออธิบายลักษณะ คุณสมบัติ หรือรายละเอียดของสิ่งใหม่ เช่น สิ่งที่เป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ คำว่า ลิ้นไก่ ไหล่ปลาร้า สิ่งที่เป็นพืช เช่น คำว่า มือเสือ กระบองเพชร สิ่งที่เป็นส่วนประกอบของสถาปัตยกรรม เช่น คำว่า หางหงส์ สิ่งไม่มีชีวิต เช่น คำว่า วงแหวน เป็นต้น

2) คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นอุปลักษณะ และส่วนขยายเป็นนามนัย มีส่วนแสดงความเด่นที่เป็นอุปลักษณะ ใช้เปรียบเทียบบุคคล สิ่งของ และสิ่งไม่มีชีวิตกับสิ่งอื่น ๆ ที่มีลักษณะบางประการคล้ายกัน และส่วนขยายที่เป็นนามนัย ใช้คำที่มีความหมายเป็นส่วนย่อย แทนความหมายสิ่งที่เป็นส่วนใหญ่ และมีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย 2 รูปแบบ ได้แก่ ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) และเครื่องมือแทนการกระทำ (INSTRUMENT FOR ACTION)

3) คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเป็นนามนัย มีส่วนแสดงความเด่นที่เป็นส่วนของร่างกายปรากฏมากที่สุดเช่นเดียวกับส่วนขยายที่เป็นส่วนของร่างกาย ความหมายของคำประสมมาจากความหมายของส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายที่เป็นนามนัย มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) 2) เครื่องมือแทนการกระทำ (INSTRUMENT FOR ACTION) 3) ส่วนย่อยแทนส่วนใหญ่ (PART FOR WHOLE)

4) คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นนามนัย และส่วนขยายเป็นอุปลักษณะ มีส่วนแสดงความเด่นที่มีความหมายส่วนของร่างกายปรากฏมากที่สุด ความหมายแบบนามนัยของส่วนแสดงความเด่นมีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย 2 รูปแบบ ได้แก่ ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) และ ส่วนย่อยแทนส่วนใหญ่ (PART FOR WHOLE) และพบความหมายแบบอุปลักษณะของส่วนขยาย เป็นการเปรียบเทียบบุคคล สิ่งของ และสิ่งไม่มีชีวิตกับสิ่งอื่นที่มีลักษณะร่วมกัน

การวิเคราะห์โครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย ที่เป็นคำประสมแบบออกศุณย์ พบว่า ความหมายของคำประสมประเภทนี้เป็นการแสดงความหมายแบบเปรียบเทียบ มีกระบวนการทางความหมาย 2 แบบ ได้แก่ กระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณ์และกระบวนการทางความหมายแบบนามนัย โดยความหมายแบบเปรียบเทียบของคำประสมมาจากทั้งส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยาย แสดงให้เห็นการนำคำที่มีอยู่เดิมในภาษามาใช้ในความหมายใหม่ เป็นการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง หรือใช้สิ่งหนึ่งแทนความหมายอีกสิ่งหนึ่ง โดยผู้ใช้ภาษาสร้างคำประสมจากประสบการณ์ที่มีเกี่ยวกับโลกและประสบการณ์ทางร่างกาย สะท้อนระบบความคิดที่เป็นอุปลักษณ์และนามนัยโดยธรรมชาติ

การวิเคราะห์โครงสร้างทางความหมายของคำประสมทั้ง 2 ประเภทใหญ่ พบว่าคำประสมแบบเข้าศุณย์ปรากฏมากกว่าคำประสมแบบออกศุณย์ ผลการวิเคราะห์นี้สอดคล้องกับผลการศึกษาคำประสมในงานวิจัยทั้งภาษาไทยและภาษาอื่น ๆ เช่น การศึกษาคำประสมในภาษาอังกฤษของ Jespersen (1954) Marchand (1960) Adams (1973) Bloomfield (1993) และ Benczes (2006) ผลการศึกษาคำประสมในภาษาแอฟริกันของ Botha (1968) ผลการศึกษาคำประสมในภาษาไทยของ อนงค์ เอียงอุบล (2525) และผลการศึกษาคำประสม ในภาษาไทยครั้งของ Wongwattana (2018)

การที่คำประสมแบบเข้าศุณย์ปรากฏมากกว่าคำประสมแบบออกศุณย์ สามารถวิเคราะห์ได้ว่าเนื่องจากคำประสมประเภทนี้มีโครงสร้างทางความหมายที่ไม่ซับซ้อนและเป็นโครงสร้างทางความหมายของคำประสมที่มีอยู่เดิมในภาษา โดยมีคำที่เป็นส่วนแสดงความเด่นหรือส่วนขยายแสดงเค้าความหมายของคำเดิม ทำให้เข้าใจความหมายของคำประสมแบบเข้าศุณย์ได้โดยง่าย ดังจะเห็นได้จากความหมายของส่วนแสดงความเด่นที่มีเค้าความหมายเดิม ส่วนแสดงความเด่นที่เป็นอุปลักษณ์ และส่วนแสดงความเด่นที่เป็นนามนัย ที่มีส่วนขยายเป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม ส่วนแสดงความเด่นที่ปรากฏมากที่สุดในการศึกษาคำประสมแบบเข้าศุณย์ ได้แก่ ส่วนแสดงความเด่นที่มีความหมายสิ่งของเครื่องใช้ ในขณะที่คำประสมแบบออกศุณย์มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ ส่วนแสดงความเด่นที่ปรากฏมากที่สุดในการศึกษาคำประสมแบบออกศุณย์ ได้แก่ ส่วนของร่างกาย สะท้อนว่าผู้ใช้ภาษานำประสบการณ์ทางร่างกายมาอธิบายสิ่งใหม่

เมื่อแบ่งโครงสร้างทางความหมายของคำประสมออกตามความหมายของส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ของงานวิจัยแล้ว ขั้นตอนต่อไป ผู้วิจัยจะนำผลการวิเคราะห์โครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยมาวิเคราะห์

ความหมายด้วยเครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์เพื่อศึกษากระบวนการทางปริธานของผู้ใช้ภาษาไทยในการสร้างคำประสม

2. ผลการวิเคราะห์กระบวนการทางปริธานของผู้ใช้ภาษาไทยในการสร้างคำประสม

ผู้วิจัยวิเคราะห์กระบวนการทางปริธานของผู้ใช้ภาษาไทยในการสร้างคำประสมด้วยการวิเคราะห์ความหมายของคำประสมผ่านเครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ ด้วยทฤษฎีหลอมรวมมโนทัศน์ของ Fauconnier and Turner (1998) โดยแบ่งการวิเคราะห์ในส่วนนี้ตามโครงสร้างทางความหมายของคำประสม ได้แก่ คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ และคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์

2.1 การแสดงความหมายของคำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์

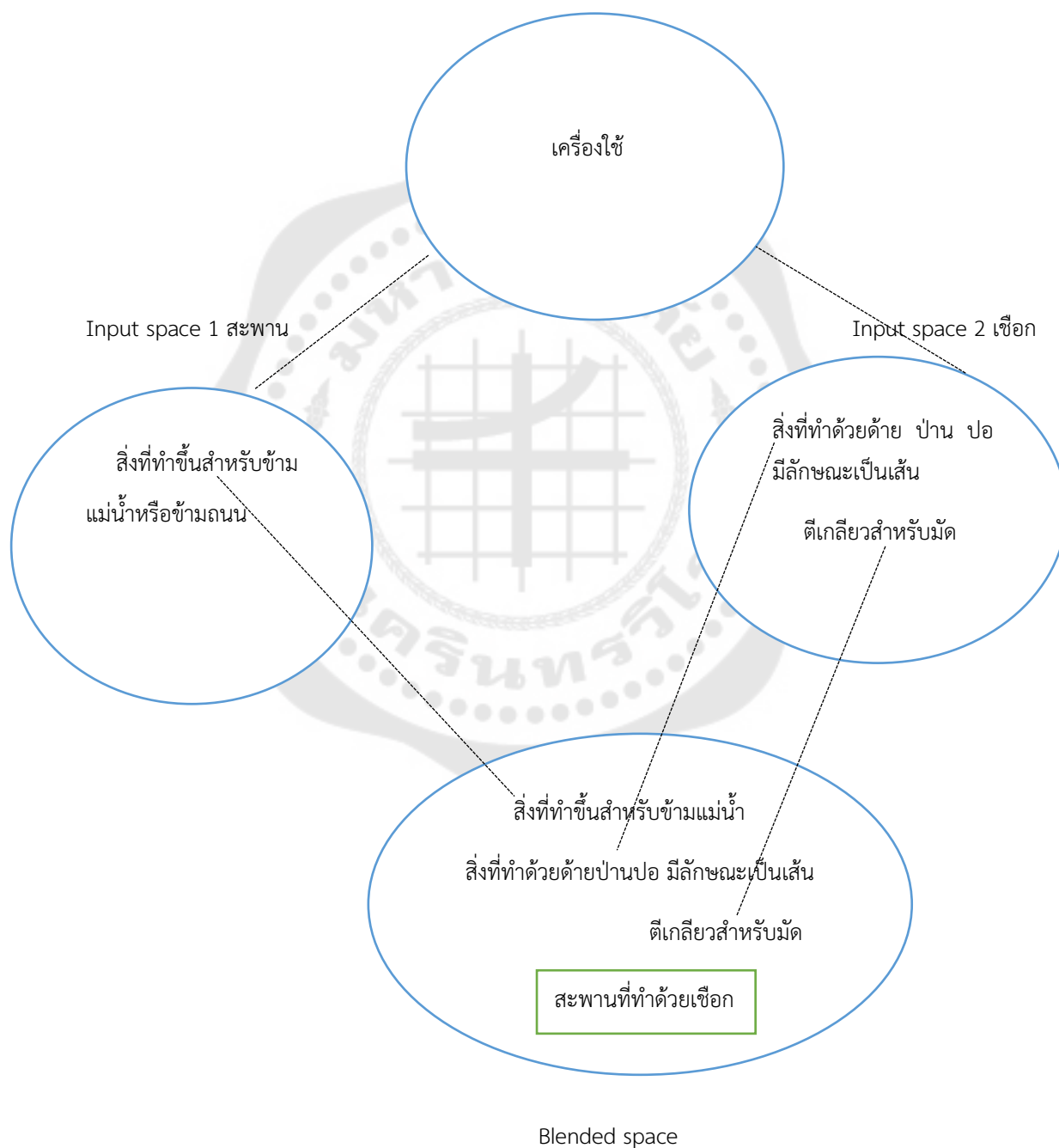
ผู้วิจัยแสดงผลการวิเคราะห์ความหมายของคำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ทั้ง 5 ประเภท และแสดงตัวอย่างคำประสมผ่านเครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ โดยเลือกตัวแทนคำประสมจากโครงสร้างคำประสมที่ปรากฏมากที่สุด 3 อันดับแรก ในแต่ละประเภท

2.1.1 คำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายแสดงคำความหมายเดิม

2.1.1.1 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมาย
สิ่งไม่มีชีวิต และส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้

สะพานเชือก = สะพานชั่วคราวที่ทำด้วยเชือกสำหรับข้ามแม่น้ำลำคลอง

Generic space

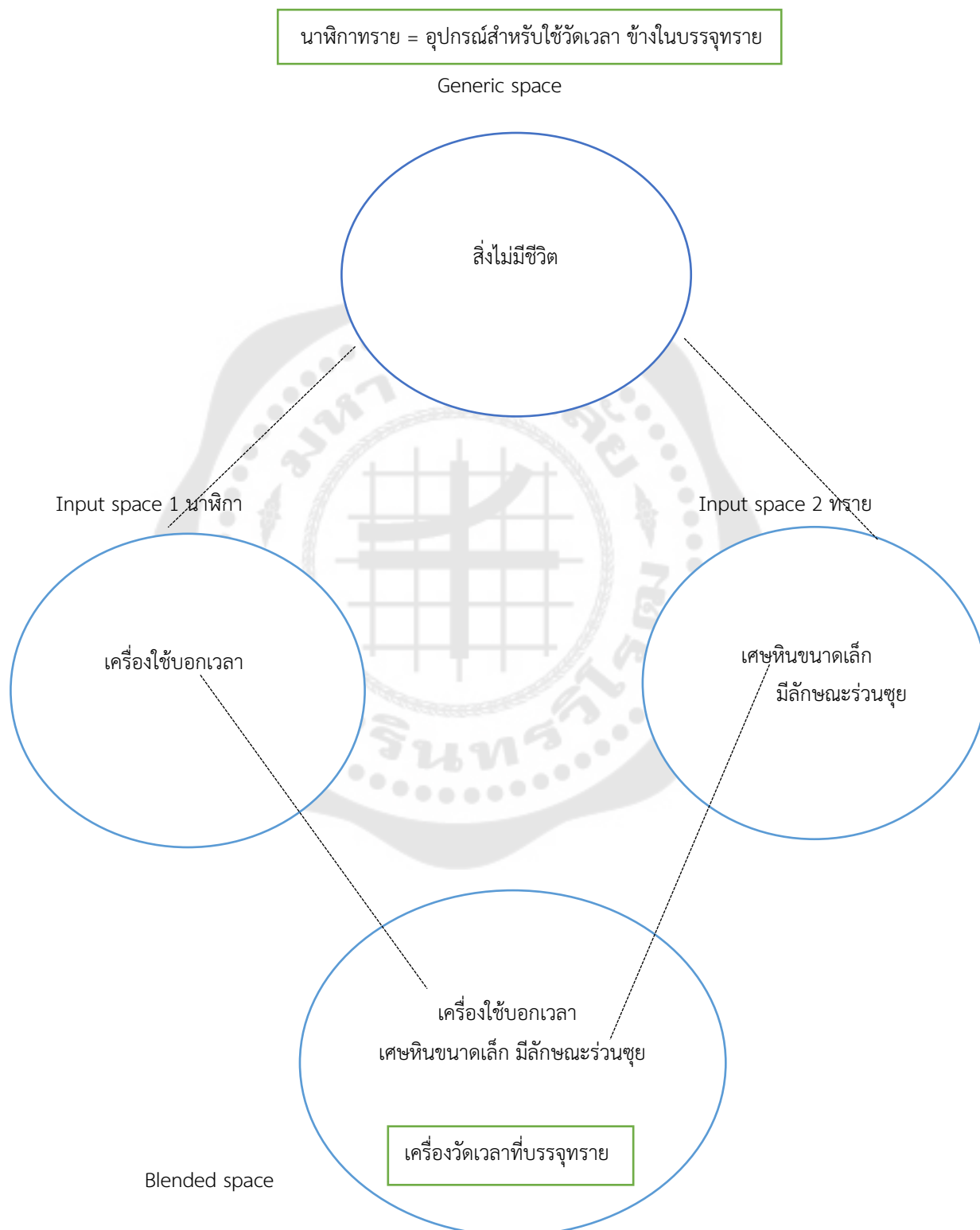

ภาพประกอบ 10 เครื่องขยายนุกรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม สะพานเชือก

คำประสม สะพานเชือก มีส่วนแสดงความเด่น ได้แก่ คำว่า สะพาน และส่วนขยาย ได้แก่ คำว่า เชือก ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 ได้แก่ กรอบความหมายของ สะพาน สิ่งที่ทำขึ้นสำหรับข้ามแม่น้ำหรือข้ามถนน และความหมายในพื้นที่รับเข้า 2 ได้แก่ กรอบความหมายของเชือก สิ่งที่ทำขึ้นสำหรับมัด ความหมายที่มาจากพื้นที่รับเข้า 1 และพื้นที่รับเข้า 2 แสดงความหมายในพื้นที่หลอมรวม ความหมายของคำประสมปรากฏในโครงสร้าง ณ ขณะที่ถูกดู ในเครื่องหมายสี่เหลี่ยม ได้แก่ สะพานที่ทำด้วยเชือก

2.1.1.2 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมาย
 สิ่งของเครื่องใช้และส่วนขยายแสดงความหมายธรรมชาติ

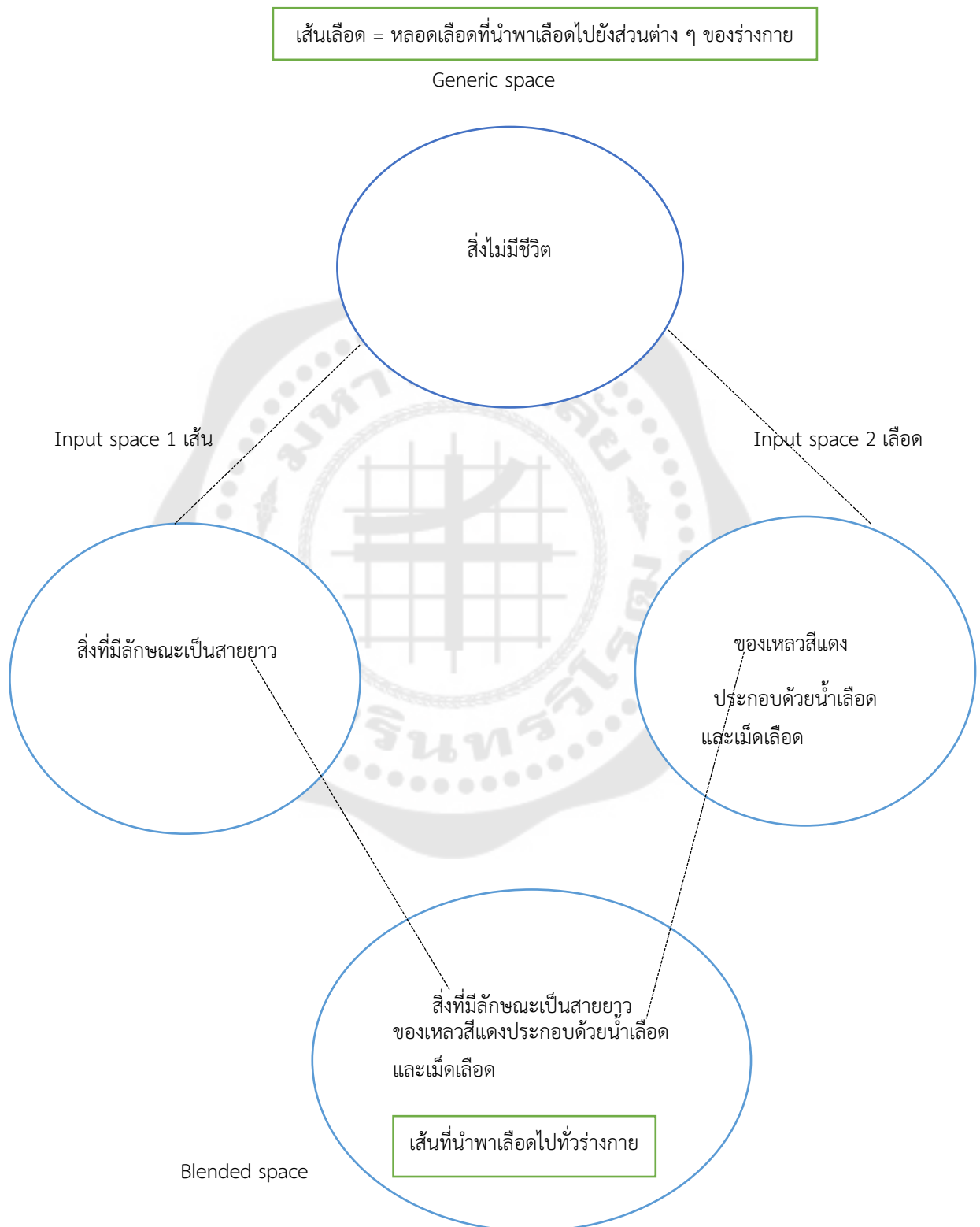

ภาพประกอบ 11 เครื่องขยายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม นาฬิกาทราย

คำว่า นาฬิกาทราย มีคำว่า นาฬิกา เป็นส่วนแสดงความเด่นและคำว่า ทราย เป็นส่วนขยาย ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 ได้แก่ กรอบความหมายของ นาฬิกา สิ่งที่เกิดขึ้นสำหรับ จับเวลา และความหมายในพื้นที่รับเข้า 2 ได้แก่ กรอบความหมายของทราย สิ่งที่เกิดขึ้น ตามธรรมชาติ ความหมายในพื้นที่หลอมรวมมาจากพื้นที่รับเข้าทั้ง 2 พื้นที่ โดยความหมาย ของคำประสมแสดงในโครงสร้าง ณ ขณะที่ถูก ได้แก่ เครื่องวัดเวลาที่บรรจุทราย

2.1.1.3 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายลักษณะของสิ่งหนึ่ง และส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งที่เกิดจากร่างกาย

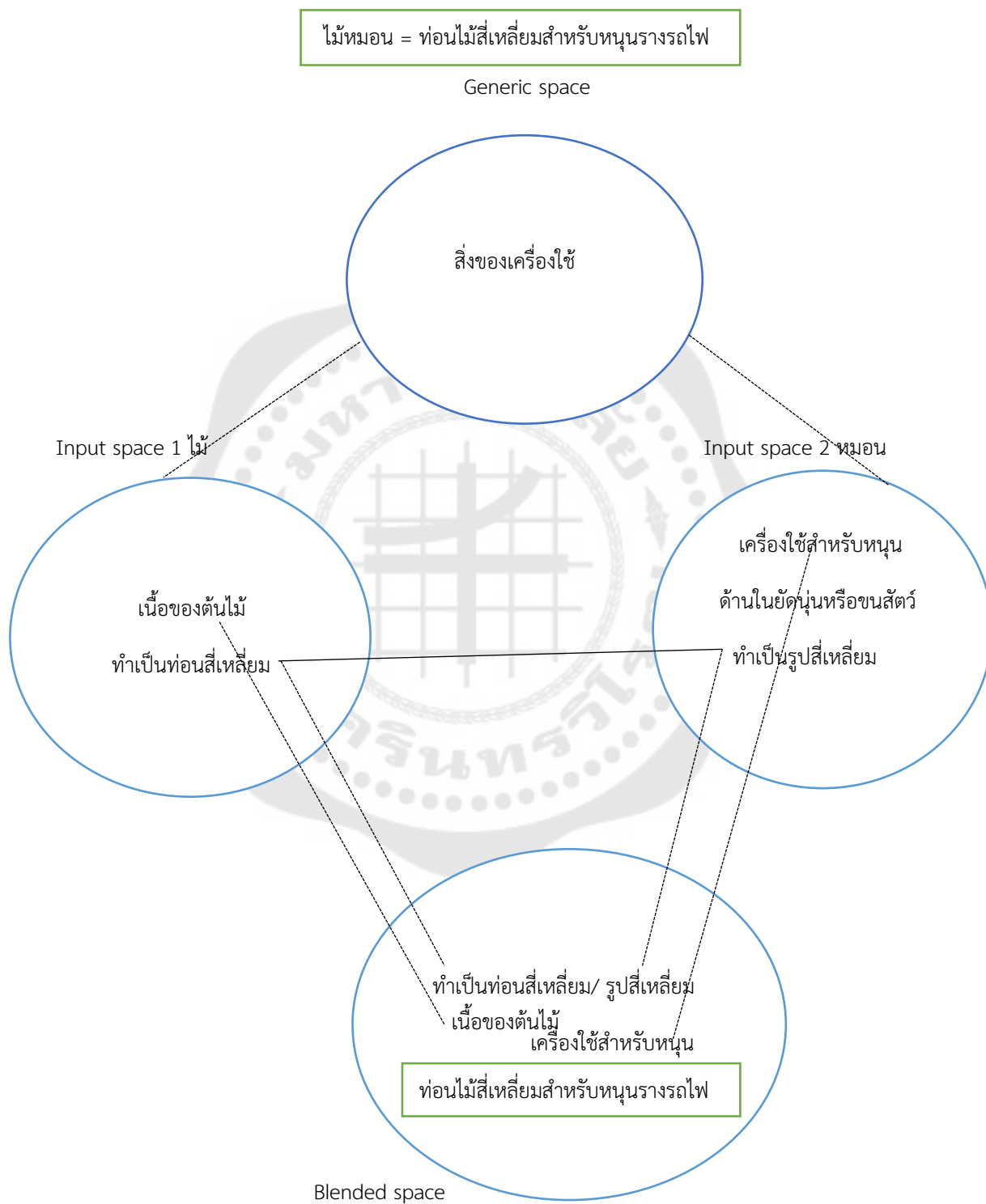
ภาพประกอบ 12 เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม เส้นเลือด

คำว่า เส้นเลือด มีส่วนแสดงความเด่น ได้แก่ คำว่า เส้น และส่วนขยาย ได้แก่ คำว่า เลือด ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 เป็นกรอบความหมายของ เส้น สิ่งที่มีลักษณะเป็นสาย ยาว และความหมายในพื้นที่รับเข้า 2 เป็นกรอบความหมายของเลือด สิ่งที่ประกอบด้วยน้ำ และเม็ดเลือด ใช้หล่อเลี้ยงร่างกาย ความหมายจากพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 ปรากฏในพื้นที่หลอมรวม โครงสร้าง ณ ขณะที่ถูกตัด แสดงความหมายของคำประสม ได้แก่ เส้นที่นำพาเลือดไปทั่วร่างกาย

2.1.2 คำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นคำที่มีเค้าความหมาย เดิมและส่วนขยายเป็นอุปลักษณะ

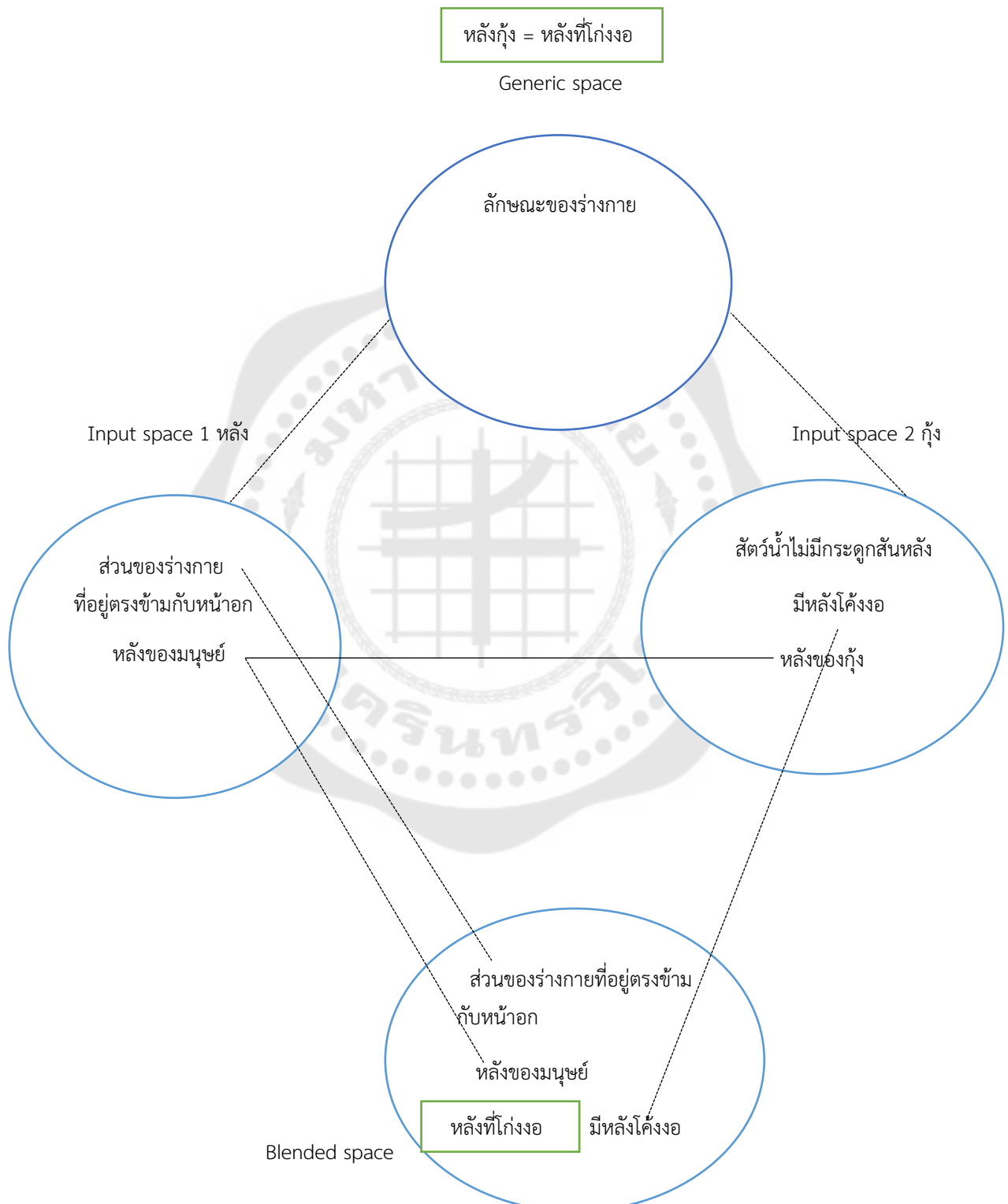
2.1.2.1 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมาย
 ส่วนของพืช และส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้

ภาพประกอบ 13 เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม ไม้หอม

คำประสม ไม้หอม มีคำว่า ไม้ เป็นส่วนแสดงความเด่น และคำว่า หอม เป็นส่วนขยาย ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 เป็นกรอบความหมายของไม้ สิ่งที่ทำจากเนื้อไม้ มีรูปร่างเป็นท่อนสี่เหลี่ยม และความหมายในพื้นที่รับเข้า 2 เป็นกรอบความหมายของหอม เครื่องใช้สำหรับหนุน ด้านในยึดด้วยนุ่นหรือขนสัตว์ คำว่า หอม มีความหมายแบบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ลักษณะของสิ่งของเครื่องใช้ เป็นลักษณะของสิ่งของเครื่องใช้อื่น (CHARACTERISTICS OF AN OBJECT ARE CHARACTERISTICS OF OTHER OBJECT) มีวงความหมายต้นทางเป็นรูปทรงและลักษณะการใช้งานของหอม และวงความหมายปลายทางเป็นรูปทรงและลักษณะการใช้งานของไม้ เป็นการเปรียบเทียบรูปทรงของหอม ที่นิยมทำเป็นรูปสี่เหลี่ยม และใช้สำหรับหนุนศีรษะ กับรูปทรงของท่อนไม้ ที่เป็นรูปสี่เหลี่ยม และใช้สำหรับหนุนวางรถไฟ ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 เชื่อมโยงมายังพื้นที่หลอมรวม ความหมายของคำประสมปรากฏในโครงสร้าง ณ ขณะที่พูด ได้แก่ ท่อนไม้สี่เหลี่ยมสำหรับหนุนวางรถไฟ

2.1.2.2 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมาย
 ส่วนของร่างกายและส่วนขยายแสดงความหมายสัตว์

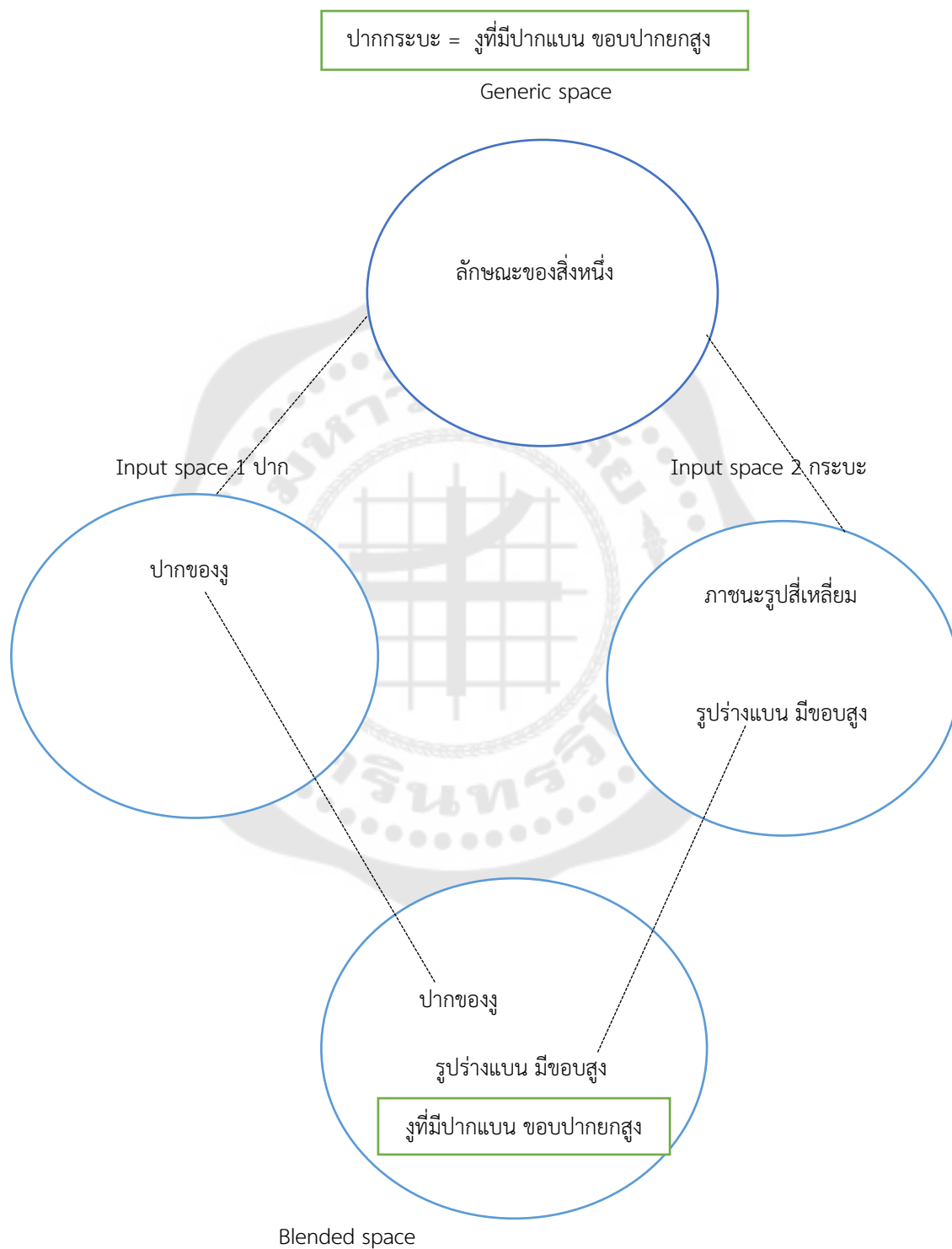

ภาพประกอบ 14 เครื่องขยายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม หลังกึ่ง

คำประสม หลังกึ่ง มีส่วนแสดงความเด่น ได้แก่ คำว่า หลัง และส่วนขยาย ได้แก่ คำว่า กึ่ง ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 เป็นกรอบความหมายของหลัง ส่วนของร่างกายที่อยู่ด้านหลังและความหมายในพื้นที่รับเข้า 2 เป็นกรอบความหมายของกึ่ง สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังที่มีหลังโค้งงอ คำว่า กึ่ง มีความหมายแบบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ลักษณะของส่วนของร่างกายมนุษย์เป็นลักษณะของส่วนของร่างกายสัตว์ (CHARACTERISTICS OF HUMAN BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF ANIMAL BODY PARTS) มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะหลังของกึ่ง และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะหลังของมนุษย์ เป็นการเปรียบเทียบลักษณะหลังของกึ่งที่โค้งงอ กับลักษณะหลังของมนุษย์ ที่โก่งงอ ความหมายในพื้นที่หลอมรวมมาจากพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 โครงสร้าง ณ ขณะที่ถูก แสดงความหมายของคำประสม ได้แก่ หลังที่โก่งงอ

2.1.2.3 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมาย
 ส่วนของร่างกาย และส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้

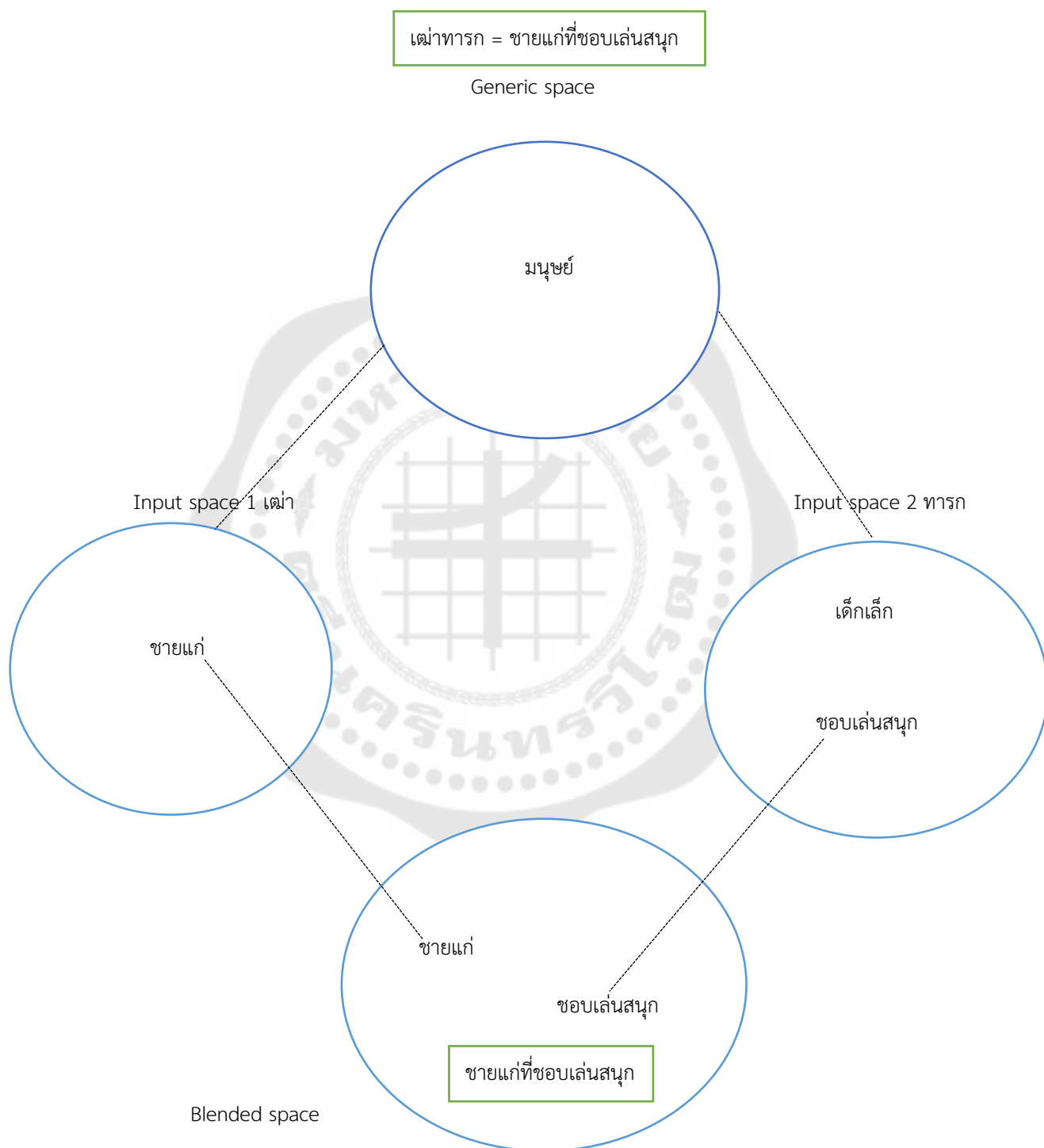

ภาพประกอบ 15 เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม ปากกระบะ

คำว่า ปากกระเบะ มีส่วนแสดงความเด่น ได้แก่ คำว่า ปาก และส่วนขยาย ได้แก่ คำว่า กระเบะความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 เป็นกรอบความหมายอวัยวะของสัตว์ ได้แก่ ปากของงู และความหมายในพื้นที่รับเข้า 2 เป็นกรอบความหมายของกระเบะ ภาชนะรูปสี่เหลี่ยม คำว่า กระเบะ แสดงความหมายแบบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ลักษณะของส่วนของร่างกายสัตว์ เป็น ลักษณะ ของ สิ่ง ของ (CHARACTERISTICS OF ANIMAL BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS) มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของกระเบะ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของปากงู เป็นการเปรียบเทียบรูปร่างของกระเบะ ภาชนะที่มีลักษณะแบน มีขอบยกสูงโดยรอบ กับลักษณะปากของงู ที่แบนและมีขอบปากยกสูง ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 เชื่อมโยงมายังพื้นที่หลอมรวม ความหมายของคำประสม แสดงในโครงสร้าง ณ ขณะทีพุด ได้แก่ งูที่มีปากแบน ขอบปากยกสูง

2.1.3 คำประสมแบบเข้าศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม และส่วนขยายเป็นนามนัย

2.1.3.1 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายบุคคล
และส่วนขยายแสดงความหมายบุคคล

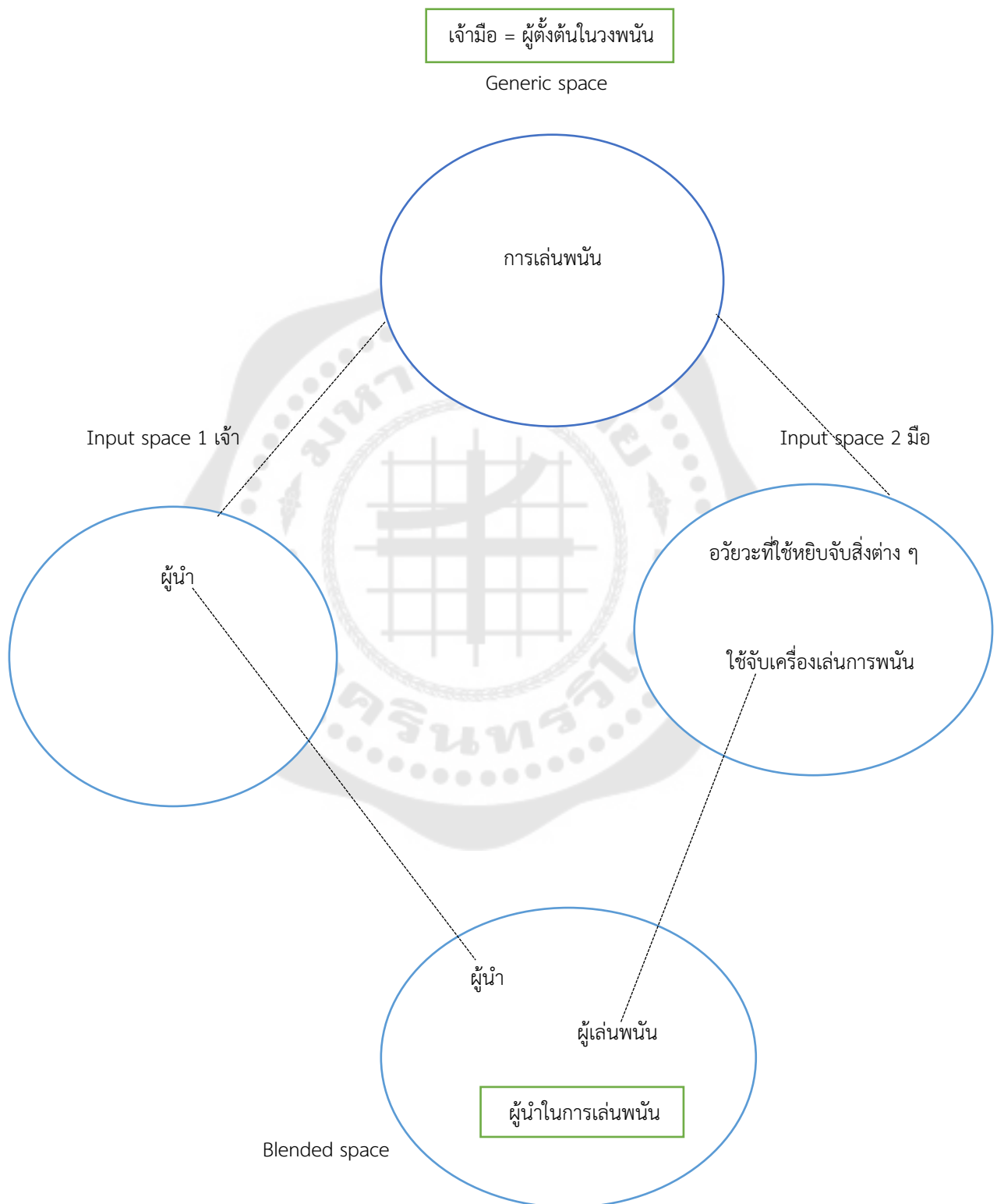

ภาพประกอบ 16 เครื่องข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม เฒ่าทารก

คำว่า เฒ่าทารก มีความหมาย ชายแก่ที่ชอบเล่นสนุก มีคำว่า เฒ่า เป็นส่วนแสดงความเด่น และคำว่า ทารก เป็นส่วนขยาย ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 เป็นกรอบความหมายของชายสูงวัย และความหมายในพื้นที่รับเข้า 2 เป็นกรอบความหมายของเด็กเล็ก คำว่า ทารก แสดงความหมายแบบนามนัย เป็นการนำลักษณะของทารก เด็กเล็กที่มีนิสัยชอบเล่นสนุก มาใช้แทนลักษณะของชายสูงวัยที่ชอบเล่นสนุก มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ลักษณะแทนบุคคล (CHARACTERISTICS FOR PERSON) ความหมายในพื้นที่หลอมรวมมาจากความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 โครงสร้าง ณ ขณะที่ถูก แสดงความหมายของคำประสม ได้แก่ ชายแก่ที่ชอบเล่นสนุก

2.1.2.2 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายบุคคล และส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย

ภาพประกอบ 17 เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม เจ้ามือ

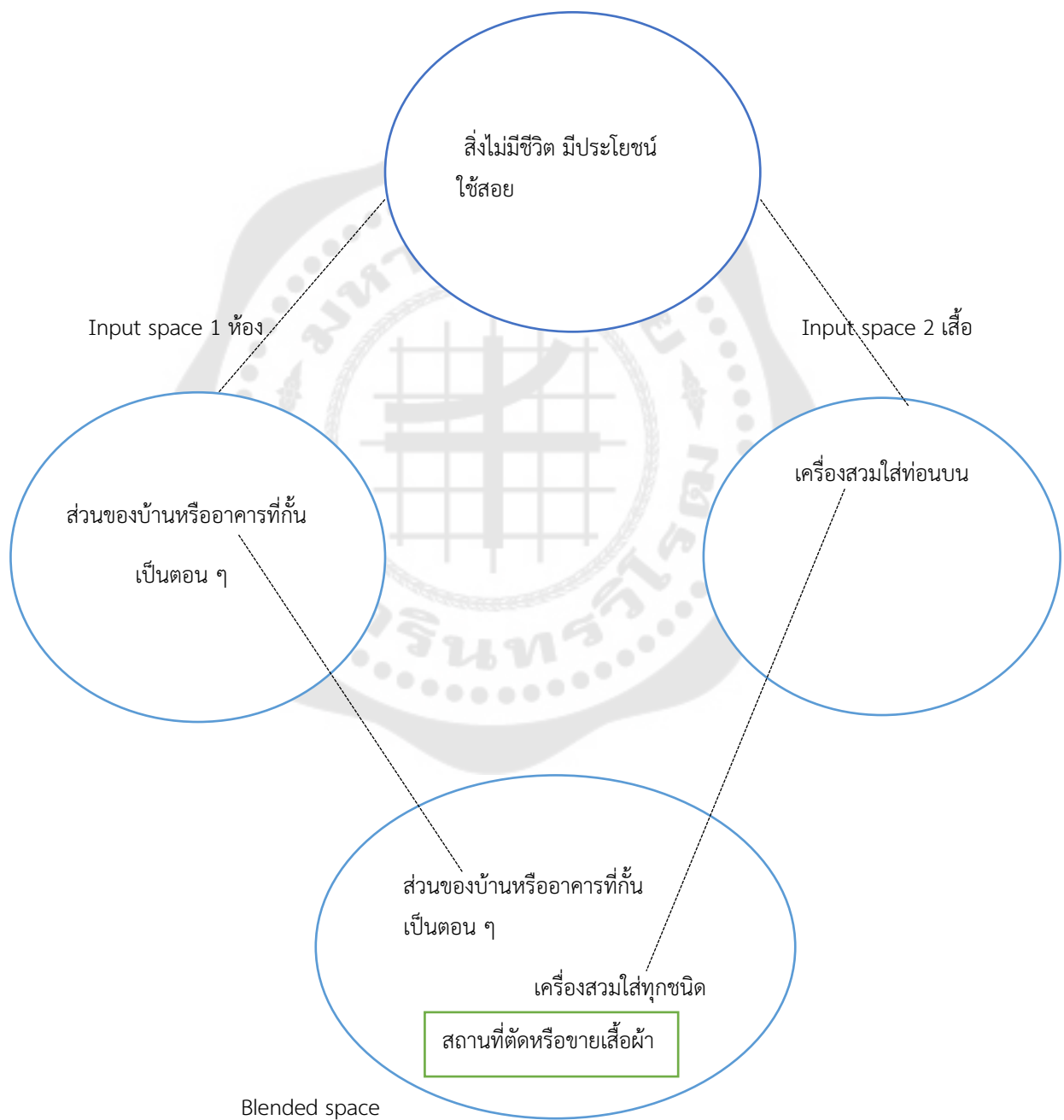
คำว่า เจ้ามือ มีส่วนแสดงความเด่น ได้แก่ คำว่า เจ้า และส่วนขยาย ได้แก่ คำว่า มือ ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 เป็นกรอบความหมายของผู้ที่เป็นผู้นำ และความหมายในพื้นที่รับเข้า 2 เป็นกรอบความหมายของ มือ อวัยวะในร่างกาย คำว่า มือ แสดงความหมายแบบนามนัย เป็นการนำอวัยวะที่ใช้สำหรับหยิบจับเครื่องเล่นพนัน มาใช้แทนความหมาย ผู้เล่นพนัน มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 ปรากฏในพื้นที่หลอมรวม ความหมายของคำประสม แสดงในโครงสร้าง ณ ขณะทีพุด ได้แก่ ผู้นำในการเล่นพนัน

2.1.3.3 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสถานที่ และส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้

ห้องเสื้อ = สถานที่รับจ้างตัดเสื้อผ้าหรือขายเสื้อผ้าสำเร็จรูป

Generic space

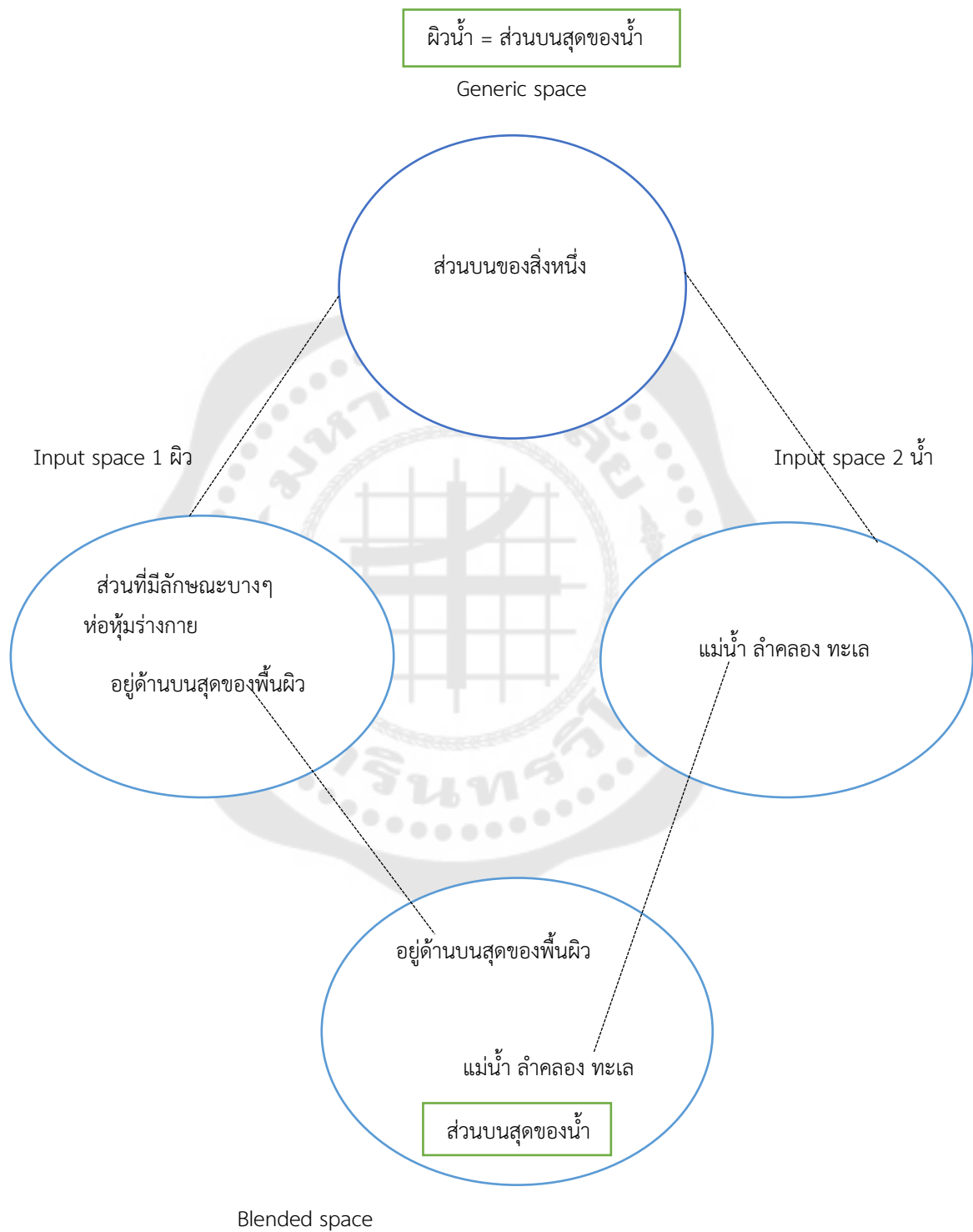
ภาพประกอบ 18 เครื่องขยายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม ห้องเสื้อ

คำว่า ห้องเสื้อ มีส่วนแสดงความเด่น ได้แก่ คำว่า ห้อง และส่วนขยาย ได้แก่ คำว่า เสื้อ ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 เป็นกรอบความหมายของห้อง ส่วนของอาคารที่กั้นเป็นตอน ๆ และความหมายในพื้นที่รับเข้า 2 เป็นกรอบความหมายของเสื้อ เครื่องสวมใส่ที่อนบน คำว่า เสื้อ มีความหมายแบบนามนัย เป็นการนำเครื่องสวมใส่ชนิดหนึ่ง มาใช้แทนความหมายเครื่องสวมใส่ทุกชนิด มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนย่อยแทนส่วนใหญ่ (PART FOR WHOLE) ความหมายในพื้นที่หลอมรวมมาจากพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 โครงสร้าง ณ ขณะที่ถูกแสดงความหมายของคำประสม ได้แก่ สถานที่ตัดหรือขายเสื้อผ้า

2.1.4 คำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นอุปลักษณะและส่วนขยายเป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม

2.1.4.1 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมาย
ส่วนของร่างกาย และส่วนขยายแสดงความหมายธรรมชาติ

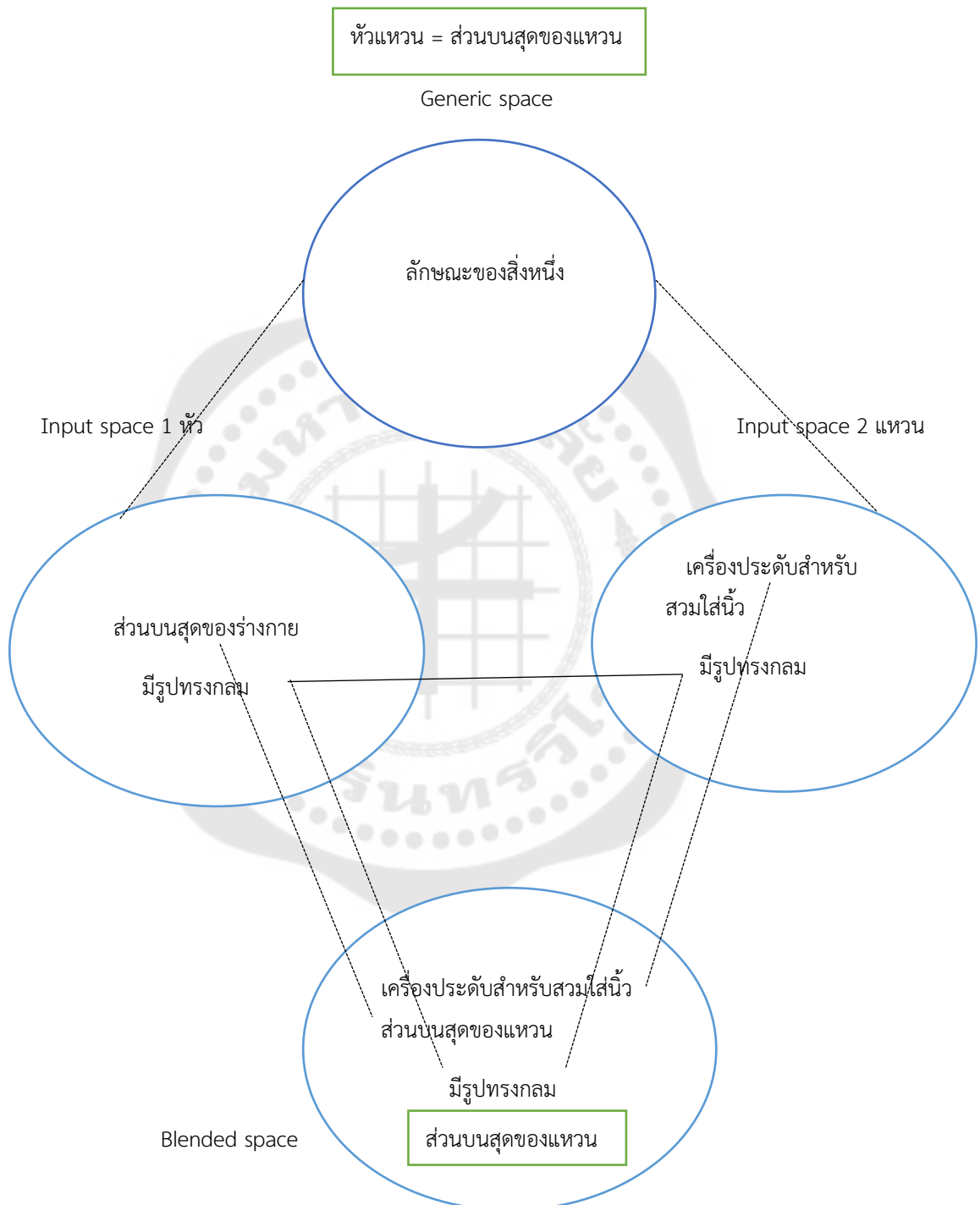

ภาพประกอบ 19 เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม ผิวน้ำ

คำว่า ผิวน้ำ มีส่วนแสดงความเด่น ได้แก่ คำว่า ผิว และส่วนขยาย ได้แก่ คำว่า น้ำ ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 เป็นกรอบความหมายของผิว สิ่งที่ห่อหุ้มร่างกาย และความหมายในพื้นที่รับเข้า 2 เป็นกรอบความหมายของน้ำ แหล่งน้ำที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ คำว่า ผิว แสดงความหมายแบบอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ ธรรมชาติเป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย (NATURE IS BODY PARTS) มีวงความหมายต้นทางเป็นส่วนนอกสุดที่ห่อหุ้มร่างกาย และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนนอกสุดของแหล่งน้ำ เป็นการเปรียบเทียบผิว ส่วนที่หุ้มด้านบนสุดของร่างกายมนุษย์และสัตว์ กับส่วนบนสุดของน้ำในแหล่งน้ำ ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 เชื่อมโยงมายังพื้นที่หลอมรวม ความหมายของคำประสมปรากฏในโครงสร้าง ณ ขณะทีพุด ได้แก่ ส่วนบนสุดของน้ำ

2.1.4.2 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมาย
 ส่วนของร่างกาย และส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้

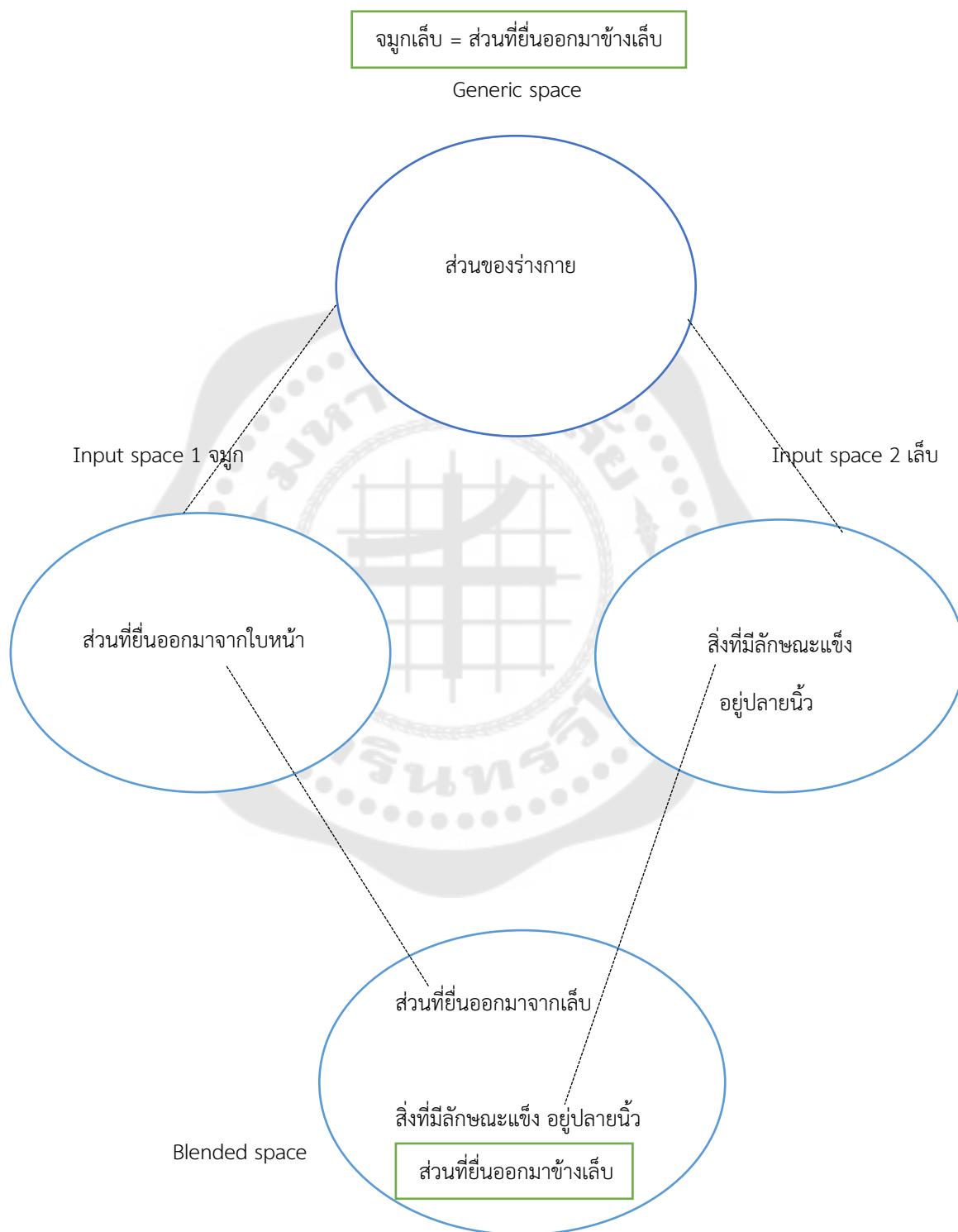

ภาพประกอบ 20 เครื่องขยายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม หัวแหวน

คำว่า หัวแหวน มีส่วนแสดงความเด่น ได้แก่ คำว่า หัว และส่วนขยาย ได้แก่ คำว่า แหวน ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 เป็นกรอบความหมายของหัว อวัยวะส่วนบนสุดของร่างกาย และความหมายในพื้นที่รับเข้า 2 เป็นกรอบความหมายของแหวน เครื่องประดับสำหรับสวมใส่ที่นิ้ว คำว่า หัว แสดงความหมายอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ ส่วนของสิ่งของเป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย (PARTS OF OBJECTS ARE BODY PARTS) มีวงความหมายต้นทางเป็นส่วนของร่างกาย และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของแหวน เป็นการเปรียบเทียบหัว อวัยวะที่อยู่ด้านบนสุดของร่างกายมนุษย์และสัตว์ กับส่วนบนสุดของแหวน ความหมายในพื้นที่หลอมรวมมาจากความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 โครงสร้าง ณ ขณะที่ถูกแสดงความหมายของคำประสม ได้แก่ ส่วนบนสุดของแหวน

2.1.4.3 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมาย
 ส่วนของร่างกาย และส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย

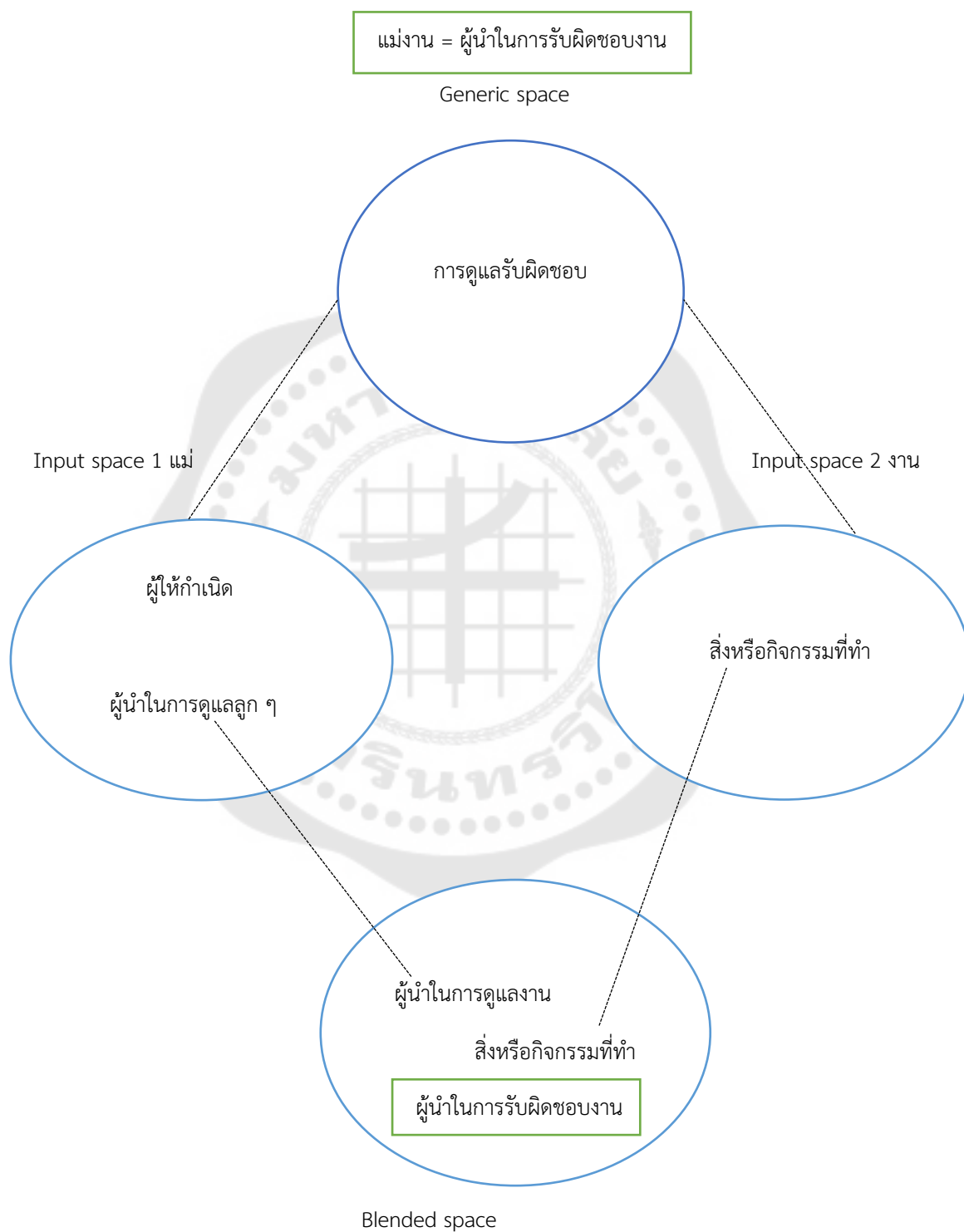

ภาพประกอบ 21 เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม จุมูกเล็บ

คำว่า จมูกเล็บ มีส่วนแสดงความเด่น ได้แก่ คำว่า จมูก และส่วนขยาย ได้แก่ คำว่า เล็บ ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 เป็นกรอบความหมายของจมูก อวัยวะที่ใช้ในการหายใจ และความหมายในพื้นที่รับเข้า 2 เป็นกรอบความหมายของเล็บ ส่วนที่มีลักษณะแข็ง ปลายนิ้ว คำว่า จมูก มีความหมายอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ส่วนของร่างกายเป็นส่วนของร่างกายอื่น (BODY PARTS ARE OTHER BODY PARTS) มีวงความหมายต้นทางเป็นส่วนของร่างกาย ได้แก่ จมูก และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกายอีกส่วน ได้แก่ ส่วนของเล็บ เป็นการเปรียบเทียบจมูก อวัยวะที่ยื่นออกมาบนใบหน้า กับส่วนที่ยื่นออกมาของเล็บ ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 ปรากฏในพื้นที่หลอมรวม ความหมายของคำประสมแสดงในโครงสร้าง ณ ขณะที่ถูก ได้แก่ ส่วนที่ยื่นออกมาข้างเล็บ

2.1.5 คำประสมแบบเข้าศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นนามนัยและส่วนขยาย เป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม

2.1.5.1 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายบุคคล และส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งที่กระทำ

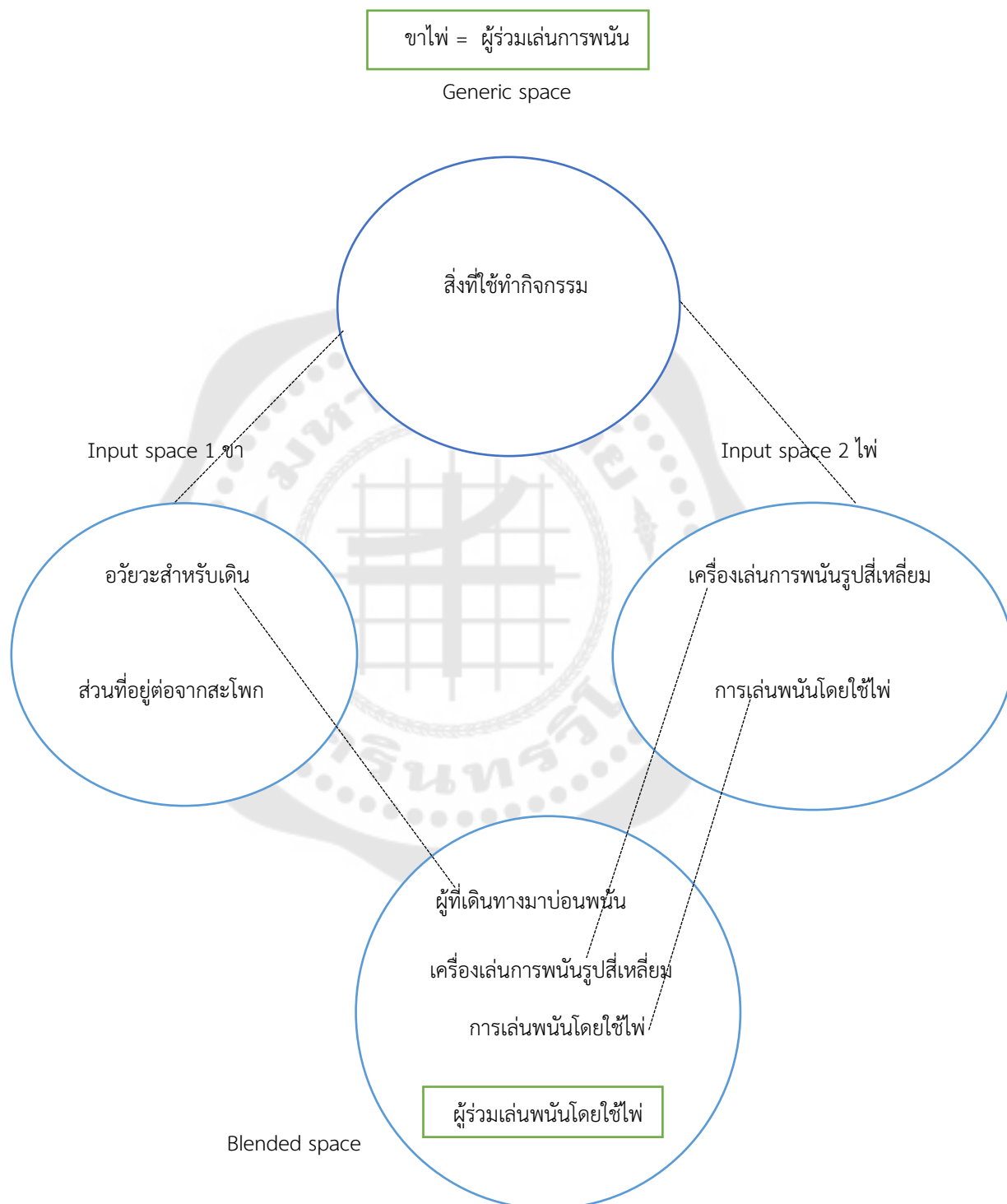

ภาพประกอบ 22 เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม แม่งาน

คำว่า แม่่งาน มีส่วนแสดงความเด่น ได้แก่ คำว่า แม่ และส่วนขยาย ได้แก่ คำว่า งาน ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 เป็นกรอบความหมายเกี่ยวกับแม่ ผู้ให้กำเนิด และความหมายในพื้นที่รับเข้า 2 เป็นกรอบความหมายเกี่ยวกับงาน สิ่งหรือกิจกรรมที่ทำ คำว่า แม่ แสดงความหมายแบบนามนัย เป็นการนำลักษณะของแม่ ผู้นำในการดูแลลูก ๆ มาใช้แทนความหมาย ผู้นำในการดูแลรับผิดชอบงาน มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ลักษณะแทนบุคคล (CHARACTERISTICS FOR PERSON) ความหมายในพื้นที่หลอมรวมมาจากพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 โครงสร้าง ณ ขณะที่พูดแสดงความหมายของคำประสม ได้แก่ ผู้นำในการรับผิดชอบงาน

2.1.5.2 ตัวอย่างการวิเคราะห์ค่าประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมาย
 ส่วนของร่างกาย และส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้

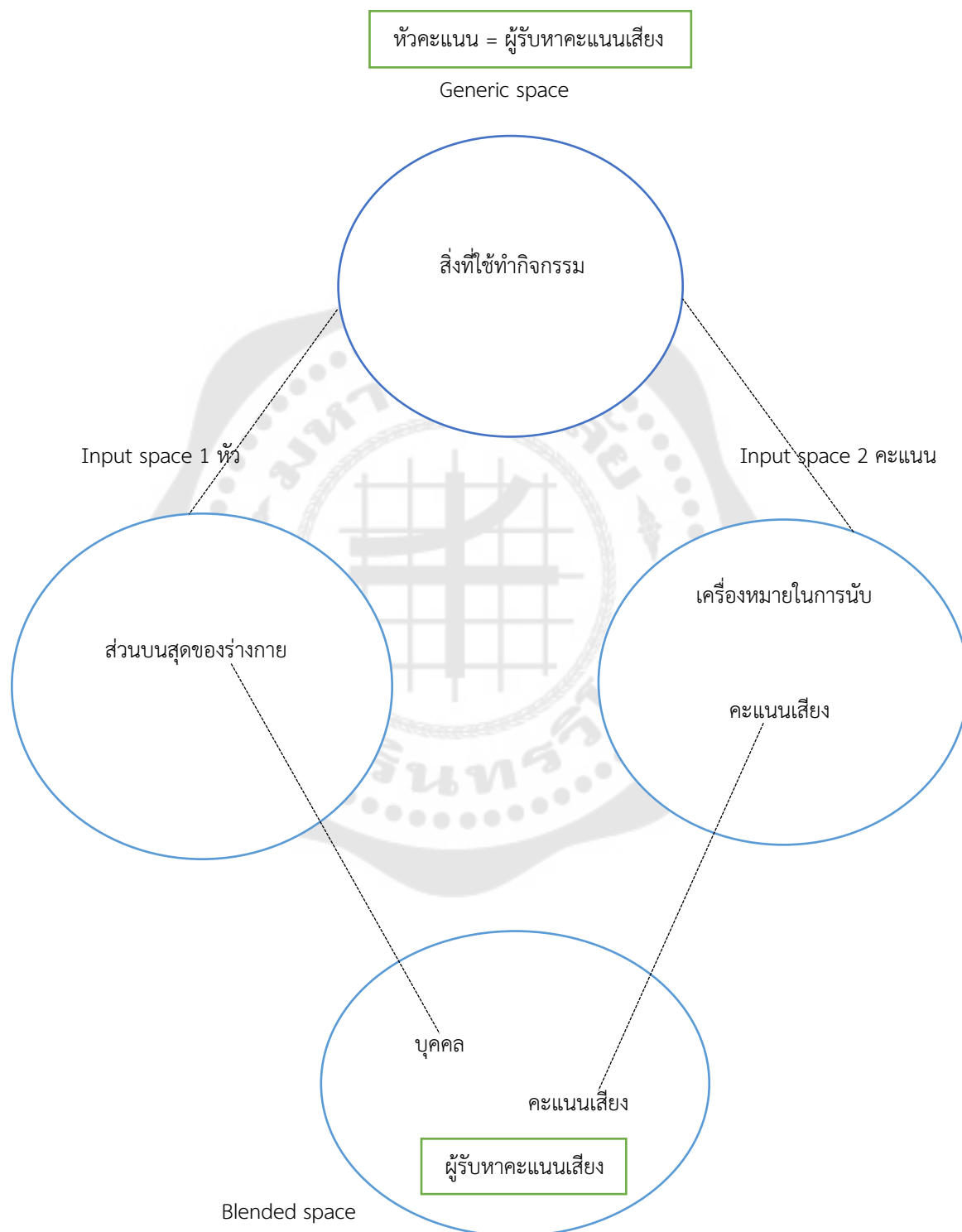

ภาพประกอบ 23 เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของค่าประสม ซาไฟ

คำว่า ขาไฟ มีความหมาย ผู้ร่วมเล่นการพนัน มีส่วนแสดงความเด่น ได้แก่ คำว่า ขา และส่วนขยาย ได้แก่ คำว่า ไฟ ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 เป็นกรอบความหมายเกี่ยวกับ ขา อวัยวะสำหรับยืนหรือเดิน และความหมายในพื้นที่รับเข้า 2 เป็นกรอบความหมายเกี่ยวกับการเล่นพนันโดยใช้ ไฟ เครื่องเล่นการพนันอย่างหนึ่ง คำว่า ขา มีความหมายแบบนามนัย โดยนำอวัยวะที่ใช้เดิน มาใช้แทนความหมาย ผู้ร่วมเล่นพนัน มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 เชื่อมโยงมายังพื้นที่หลอมรวม ความหมายของคำประสมปรากฏในโครงสร้าง ณ ขณะทีพุด ได้แก่ ผู้ร่วมเล่นพนันโดยใช้ไฟ

2.1.5.3 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมาย
 ส่วนของร่างกาย และส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งไม่มีชีวิต

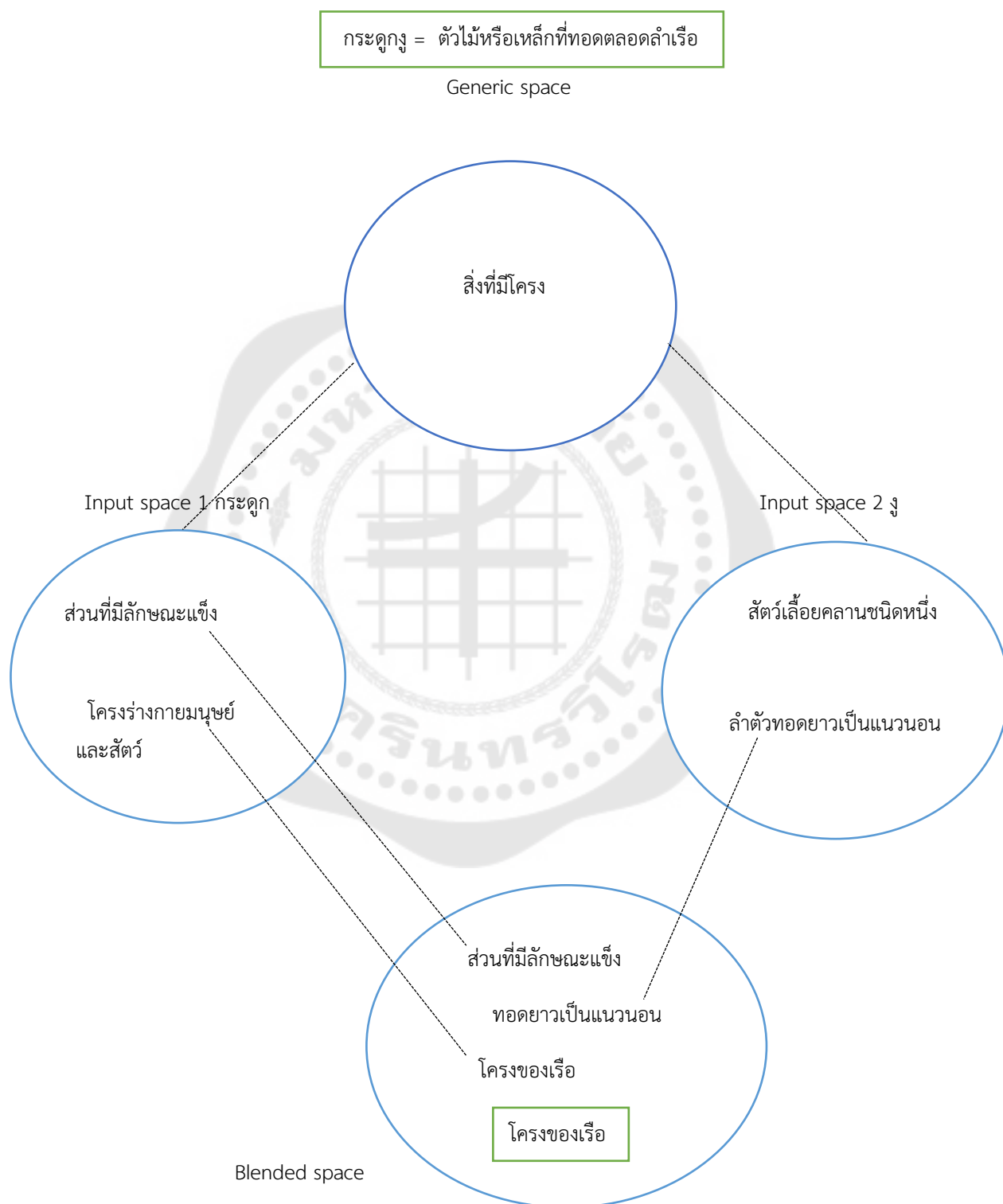
ภาพประกอบ 24 เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม ห้วคะแนน

คำว่า หัวคะแนน มีส่วนแสดงความเด่น ได้แก่ คำว่า หัว และมีส่วนขยาย ได้แก่ คำว่า คะแนน ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 เป็นกรอบความหมายเกี่ยวกับหัว อวัยวะส่วนบนสุดของร่างกาย และความหมายในพื้นที่รับเข้า 2 เป็นกรอบความหมายเกี่ยวกับคะแนน เครื่องหมายในการนับ คำว่า หัว มีความหมายแบบนามนัย โดยนำส่วนบนสุดของร่างกาย มาใช้แทนความหมาย บุคคล มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) ความหมายในพื้นที่หลอมรวมมาจากพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 โครงสร้าง ณ ขณะที่ถูก แสดงความหมายของคำประสม ได้แก่ ผู้รับหาคะแนนเสียง

2.2 การแสดงความหมายของคำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์

2.2.1 คำประสมแบบออกศูนย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเป็นอุปลักษณะ

2.2.1.1 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมาย
ส่วนของร่างกายและส่วนขยายแสดงความหมายสัตว์

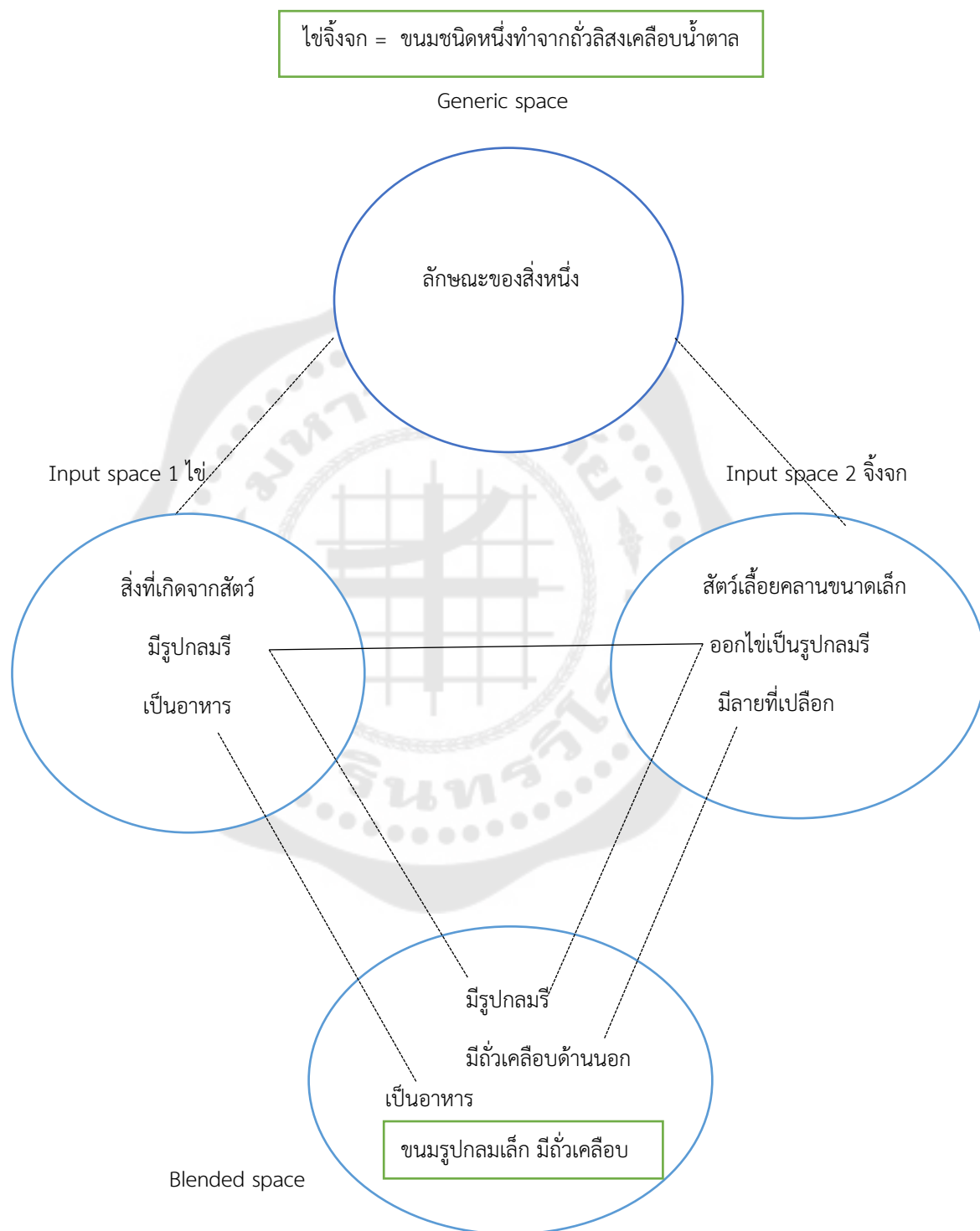

ภาพประกอบ 25 เครื่องหมายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม กระดุกูง

กระดุกงู มีความหมาย ตัวไม้หรือเหล็กที่ทอดตลอดลำเรือ มีพื้นที่รับเข้า 1 ได้แก่ กรอบความหมายเกี่ยวกับกระดุก ส่วนที่เป็นโครงร่างกาย และพื้นที่รับเข้า 2 มีกรอบความหมายเกี่ยวกับ งู สัตว์เลื้อยคลานชนิดหนึ่ง ความหมายของคำว่า กระดุก และ งู ในที่นี้มีความหมายแบบอุปลักษณ์ แสดงอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ ส่วนของยานพาหนะเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (PARTS OF VEHICLES ARE ANIMAL BODY PARTS) มีวงความหมายต้นทางเป็นส่วนที่แข็งแรง และเป็นโครงร่างกายของงู และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของเรือ เป็นการเปรียบเทียบกระดุกของงู ที่มีลักษณะทอดยาวตามลำตัว กับไม้ส่วนที่เป็นโครงของเรือ ที่ทอดยาวตลอดลำเรือ ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 ปราบฏในพื้นทีหลอมรวม ความหมายของคำประสมแสดงในโครงสร้าง ณ ขณะทีพุด ได้แก่ โครงของเรือ

2.2.1.2 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมาย
 สิ่งที่เกิดจากสัตว์และส่วนขยายแสดงความหมายสัตว์

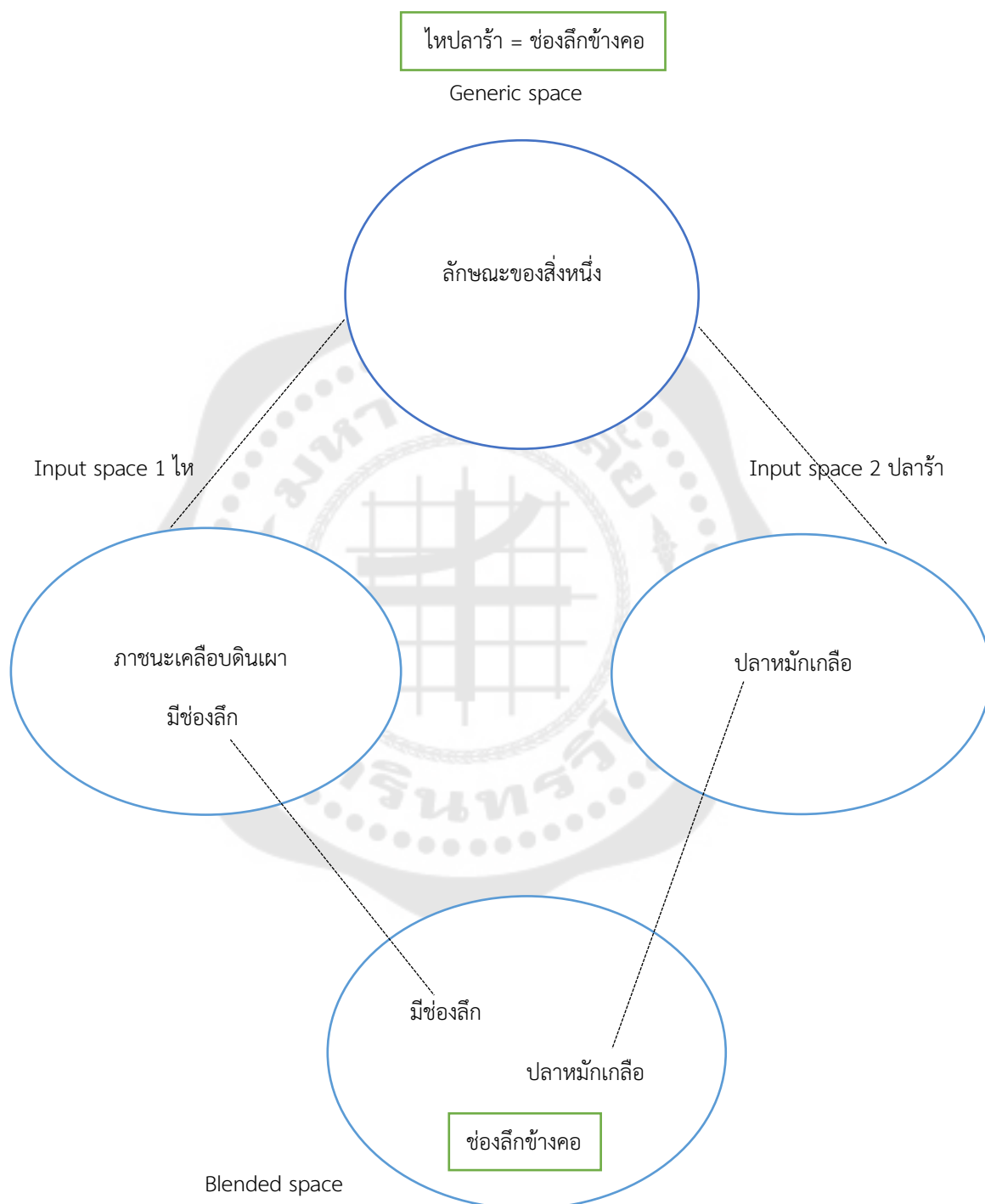

ภาพประกอบ 26 เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม ไขจิ้งจก

ไข่จิ้งจก มีความหมาย ขนมนชนิดหนึ่งทำจากถั่วลิสงเคลือบน้ำตาล มีพื้นที่รับเข้า 1 ได้แก่ กรอบความหมายเกี่ยวกับไข่ สิ่งที่เกิดจากสัตว์ และพื้นที่รับเข้า 2 มีกรอบความหมายเกี่ยวกับจิ้งจก สัตว์เลื้อยคลานขนาดเล็ก คำว่า ไข่ และ จิ้งจก มีความหมายแบบอุปลักษณ์ เป็นอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ อาหารเป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ (FOOD IS THINGS MADE BY ANIMALS) มีวงความหมายต้นทางเป็นไข่ของจิ้งจก และวงความหมายปลายทางเป็นขนมนชนิดหนึ่ง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะไข่ของจิ้งจก ที่มีรูปร่างกลมรี ขนาดเล็ก มีลายที่เบลอไปกับลักษณะของขนม ที่ทำเป็นลูกกลมเล็ก มีผิวด้านนอกไม่เรียบเพราะมีถั่วเคลือบ คล้ายกับมีลายความหมายในพื้นที่หลอมรวมมาจากพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 ความหมายของคำประสมปรากฏในโครงสร้าง ณ ขณะที่ถูกพูด ได้แก่ ขนมนูปกลมเล็ก มีถั่วเคลือบ

2.2.1.3 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมาย
 สิ่งของเครื่องใช้ และส่วนขยายแสดงความหมายอาหาร

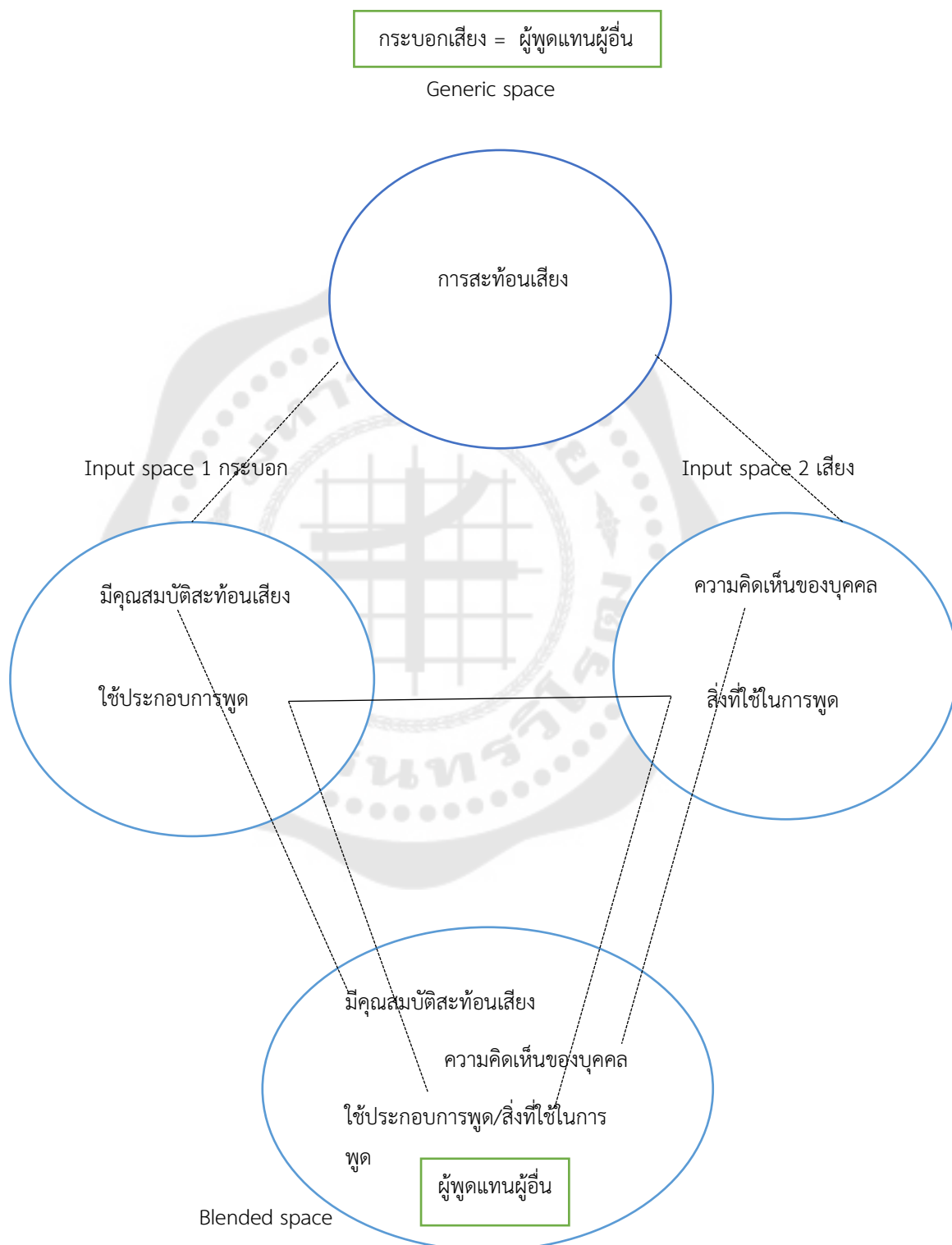
ภาพประกอบ 27 เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม ไหปลาร้า

คำว่า ไหปลาห่า มีส่วนแสดงความเด่น ได้แก่ คำว่า ไห และส่วนขยาย ได้แก่ คำว่า ปลาห่า มีพื้นที่รับเข้า 1 แสดงกรอบความหมายเกี่ยวกับไห ภาชนะที่มีช่องลึก และพื้นที่รับเข้า 2 แสดงกรอบความหมายเกี่ยวกับปลาห่า อาหารที่ทำจากปลาหมักกับเกลือ คำว่า ไหปลาห่า แสดงอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ส่วนของร่างกายเป็นสิ่งของ (BODY PARTS ARE OBJECTS) มีวงความหมายต้นทางเป็นภาชนะสำหรับทำปลาห่า และวงความหมายปลายทางเป็นส่วนของร่างกาย เป็นการเปรียบเทียบ ไห ภาชนะมีช่องลึก ที่ใช้ในการหมักปลาห่า กับส่วนของร่างกายที่เป็นช่องลึกข้างคอ ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 เชื่อมโยงมายังพื้นที่หลอมรวม โครงสร้าง ณ ขณะที่สุด แสดงความหมายของคำประสม ได้แก่ ช่องลึกข้างคอ

2.2.2 คำประสมแบบออกศูนยที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นอุปลักษณะและส่วนขยายเป็นนามนัย

2.2.2.1 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายสิ่งของ
เครื่องใช้และส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งไม่มีชีวิต

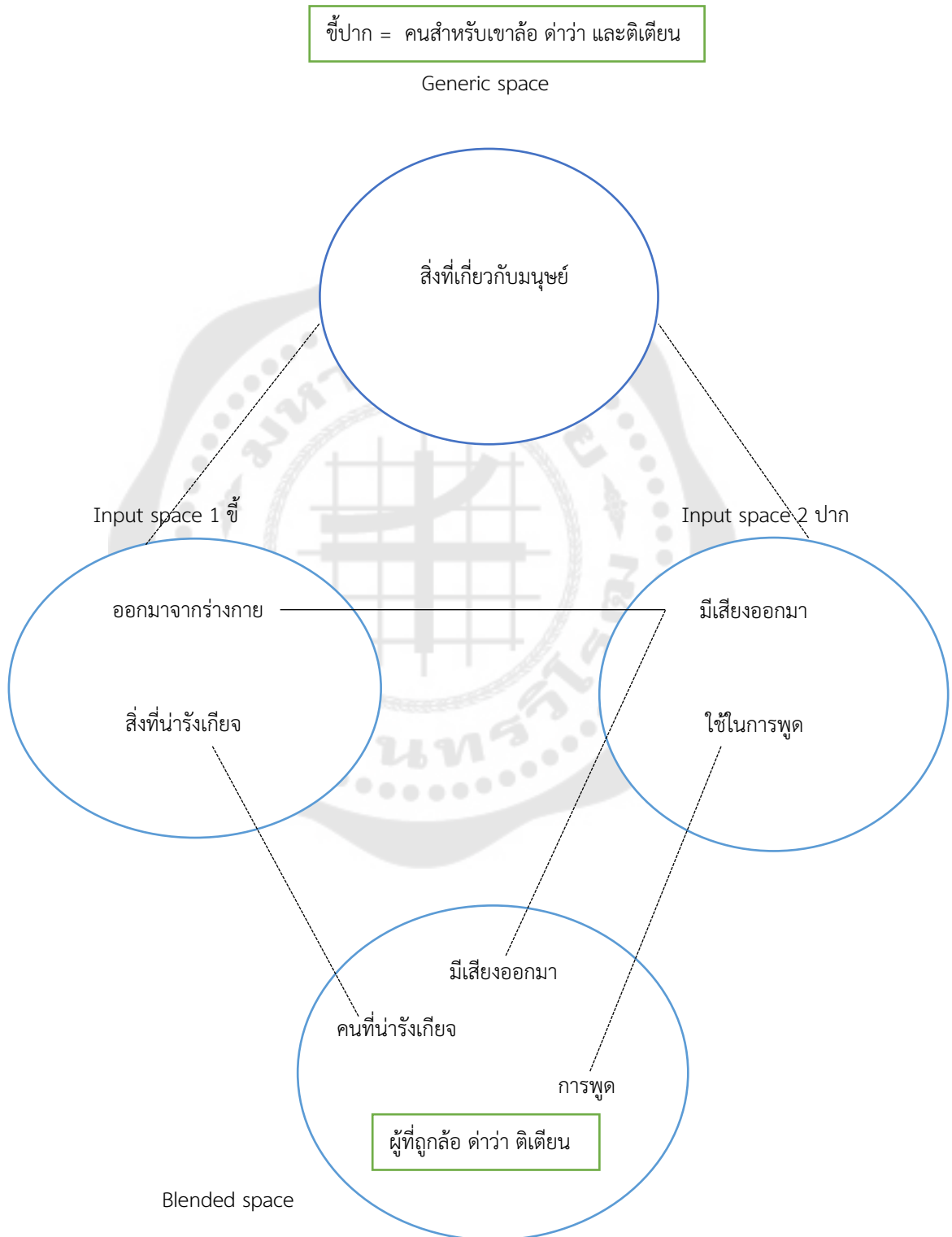

ภาพประกอบ 28 เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม กระบอกเสียง

กระบอกเสียง มีความหมาย ผู้พูดแทนผู้อื่น พื้นที่รับเข้า 1 มีกรอบความหมายเกี่ยวกับกระบอก ไม้ไผ่ที่ตัดเป็นท่อนสำหรับใส่น้ำหรืออาหาร และพื้นที่รับเข้า 2 มีกรอบความหมายเกี่ยวกับเสียง สิ่งที่ได้รับรู้ได้ด้วยหู คำว่า กระบอกเสียง มีความหมายแบบอุปลักษณ์แสดงอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ บุคคลเป็นสิ่งที่ของ (PEOPLE ARE OBJECTS) มีวงความหมายต้นทางเป็นสิ่งที่ของ ได้แก่ กระบอก และวงความหมายปลายทางเป็นมนุษย์ เป็นการเปรียบเทียบกระบอกที่มีคุณสมบัติสะท้อนเสียง และเป็นตัวกลางทำให้เสียงดัง กับผู้ที่ช่วยสะท้อนเสียงของผู้อื่น ในขณะเดียวกัน คำว่า กระบอกเสียง แสดงความหมายแบบนามนัย ใช้แทนความหมายการนำความคิดเห็นหรือความต้องการของบุคคลไปถ่ายทอด มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยเครื่องมือแทนการกระทำ (INSTRUMENT FOR ACTION) ความหมายในพื้นที่หลอมรวมมาจากความหมายของพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 ความหมายของคำประสมปรากฏในโครงสร้าง ณ ขณะที่พูด ได้แก่ ผู้พูดแทนผู้อื่น

2.2.2.2 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมาย
 สิ่งที่เกิดจากร่างกายและส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย

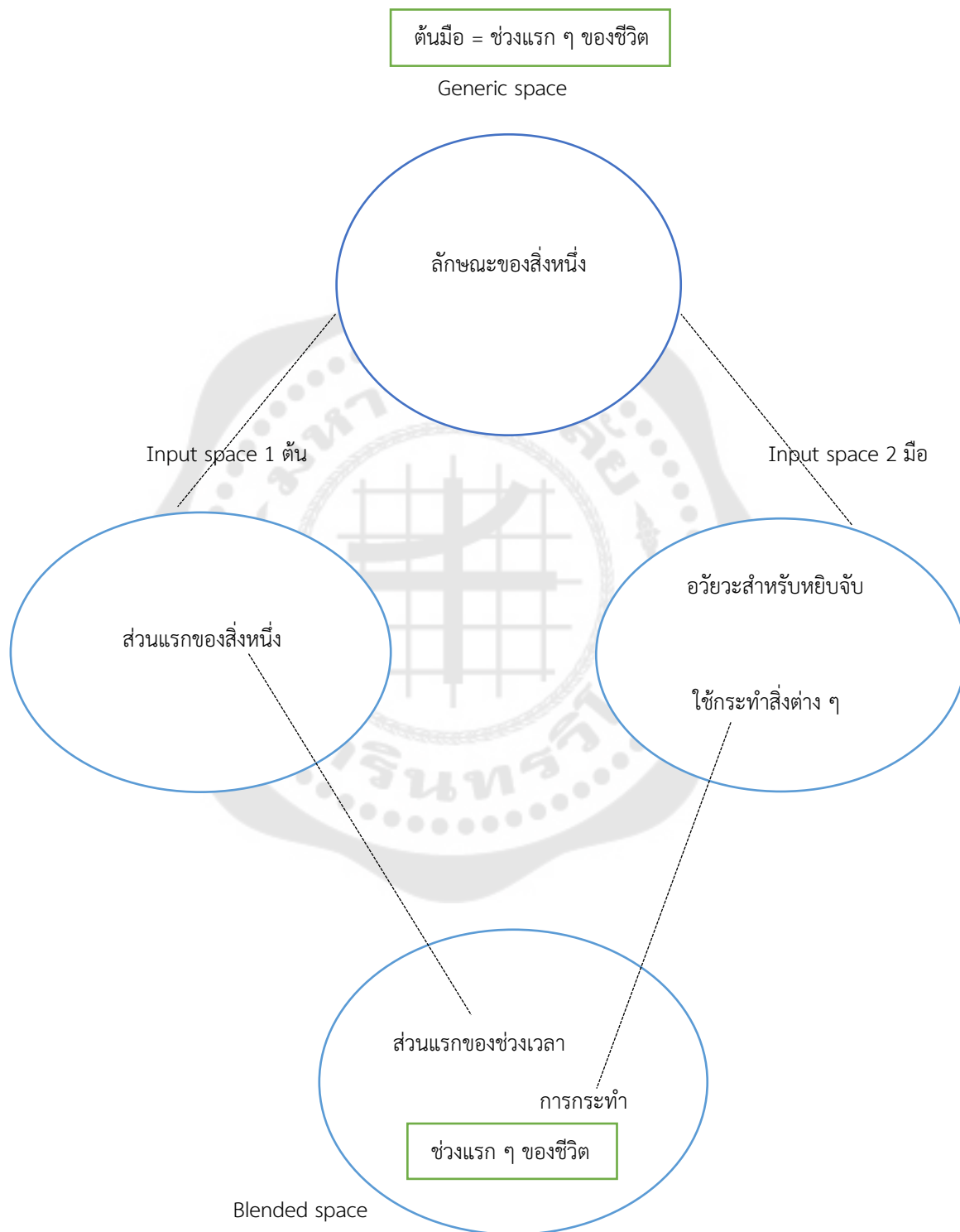

ภาพประกอบ 29 เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม ซี่ปาก

ชีปาก มีความหมาย คนสำหรับเขาล้อ ด่าว่า และติเตียน มีกรอบความหมายเกี่ยวกับชี กากอาหารที่ร่างกายขับออกมา ในพื้นที่รับเข้า 1 และกรอบความหมายเกี่ยวกับปาก อวัยวะสำหรับพูด ในพื้นที่รับเข้า 2 คำว่า ชี มีความหมายอุปโลกณ์ แสดงอุปโลกณ์เชิงมโนทัศน์ มนุษย์เป็นของเสียจากร่างกาย (PEOPLE ARE EXCREMENT) มีวงความหมายต้นทาง เป็นของเสียที่ร่างกายขับออกมา และวงความหมายปลายทางเป็นมนุษย์ เป็นการเปรียบเทียบของเสียที่ขับออกจากร่างกาย เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ กับผู้ที่ถูกผู้อื่นล้อหรือด่าว่า เสมือนเป็นบุคคลน่ารังเกียจ และมีคำว่า ปาก แสดงความหมายแบบนามนัย ใช้แทนความหมาย การพูด เป็นความสัมพันธ์ทางนามนัย เครื่องมือแทนการกระทำ (INSTRUMENT FOR ACTION) ความหมายของพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 ปรากฏในพื้นที่หลอมรวม โครงสร้าง ณ ขณะที่ถูกพูด แสดงความหมายของคำประสม ได้แก่ ผู้ที่ถูกล้อ ด่าว่า ติเตียน

2.2.2.3 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมาย
ส่วนแรก และส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย

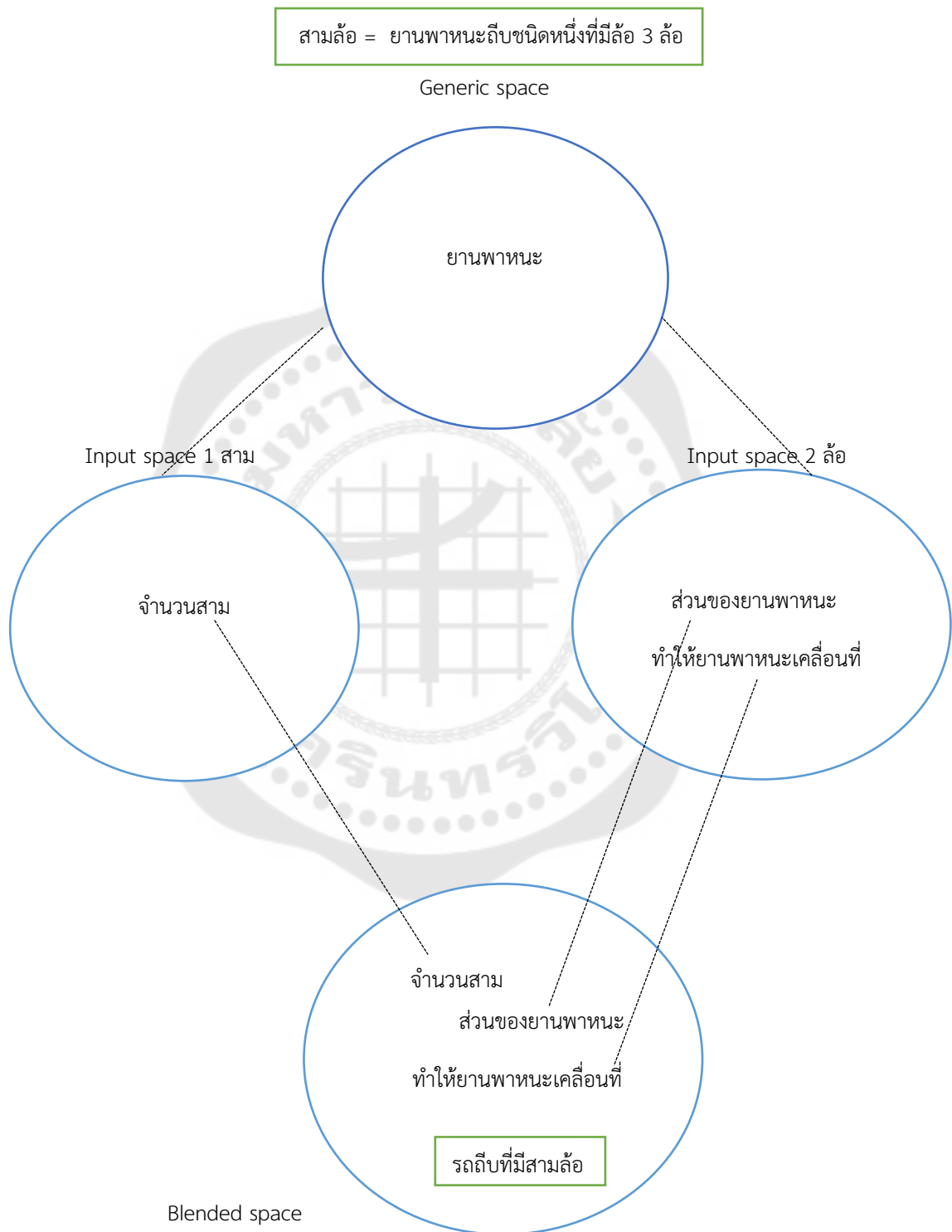
ภาพประกอบ 30 เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม ต้นมือ

คำว่า ต้นมือ มีความหมาย ช่วงแรก ๆ ของชีวิต พื้นที่รับเข้า 1 มีกรอบความหมายเกี่ยวกับต้น ส่วนแรกของสิ่งหนึ่ง และพื้นที่รับเข้า 2 มีกรอบความหมายเกี่ยวกับมือ อวัยวะสำหรับหยิบจับ คำว่า ต้น มีความหมายอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ช่วงเวลาของชีวิตเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งหนึ่ง (LIFETIME IS PARTS OF A THING) มีวงความหมายต้นทาง ได้แก่ ส่วนแรกของสิ่งหนึ่ง และวงความหมายปลายทาง ได้แก่ เวลาช่วงแรก ๆ ของชีวิต เป็นการเปรียบเทียบส่วนต้นของสิ่งหนึ่ง กับเวลาช่วงต้นของชีวิต คำว่า มือ มีความหมายนามนัย ใช้แทนความหมายการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย เครื่องมือแทนการกระทำ (INSTRUMENT FOR ACTION) ความหมายในพื้นที่หลอมรวมมาจากความหมายของพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 ความหมายของคำประสมแสดงในโครงสร้าง ณ ขณะที่ถูก ได้แก่ ช่วงแรก ๆ ของชีวิต

2.2.3 คำประสมแบบออกศูนยที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเป็นนามนัย

2.2.3.1 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายจำนวน
นับ และส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งไม่มีชีวิต

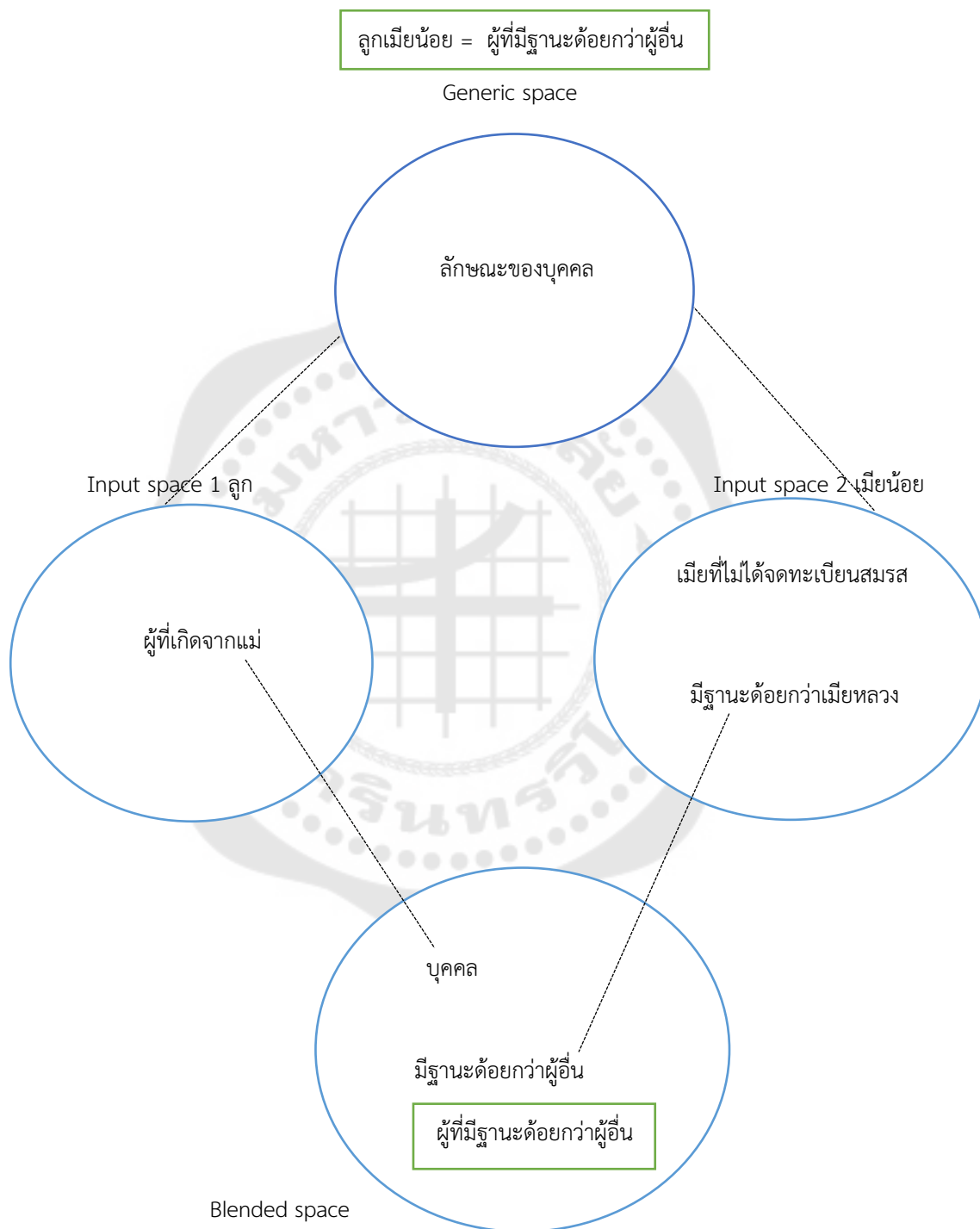

ภาพประกอบ 31 เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม สามล้อ

สามล้อ มีความหมาย ยานพาหนะถีบชนิดหนึ่งที่มีล้อ 3 ล้อ พื้นที่รับเข้า 1 ได้แก่
กรอบความหมายของจำนวนสาม และพื้นที่รับเข้า 2 ได้แก่ กรอบความหมายของล้อ ส่วนประกอบ
ของยานพาหนะ คำว่า สามล้อ มีความหมายนามนัย ใช้แทนความหมาย รถถีบที่มีล้อ 3 ล้อ
เป็นการนำส่วนของยานพาหนะที่เป็นลักษณะเด่นของรถชนิดนี้ มาแสดงความหมายรถ มีรูปแบบ
ความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนย่อยแทนส่วนใหญ่ (PART FOR WHOLE) ความหมายในพื้นที่
รับเข้า 1 และ 2 เชื่อมโยงมายังพื้นที่หลอมรวม โครงสร้าง ณ ขณะทีพุดแสดงความหมาย
ของคำประสม ได้แก่ รถถีบที่มี 3 ล้อ

2.2.3.2 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายบุคคล
และส่วนขยายแสดงความหมายบุคคล

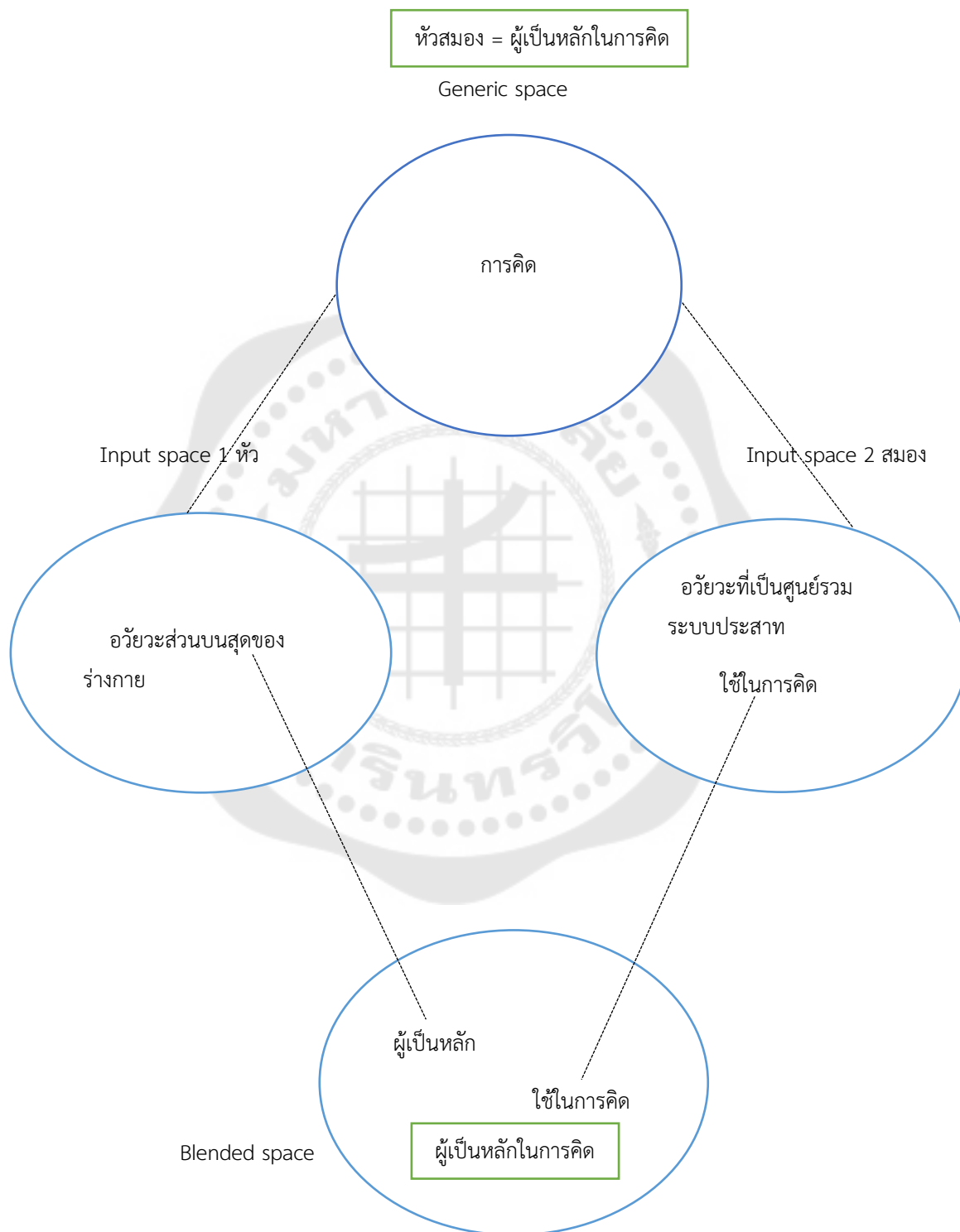
ภาพประกอบ 32 เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม ลูกเมียน้อย

คำว่า ลูกเมียน้อย มีความหมาย ผู้ที่มีฐานะด้อยกว่าผู้อื่น มีกรอบความหมายเกี่ยวกับ ลูก ผู้ที่เกิดจากผู้ให้กำเนิด ในพื้นที่รับเข้า 1 และกรอบความหมายเกี่ยวกับเมียน้อย เมียที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส และไม่ได้รับการยอมรับ ในพื้นที่รับเข้า 2

คำว่า ลูก ผู้ที่เกิดจากแม่ นำมาใช้แทนความหมาย บุคคล และคำว่า เมียน้อย เมียที่ไม่ได้รับการยอมรับ นำมาใช้แทนความหมาย ผู้ที่ด้อยกว่า คำว่า ลูกเมียน้อย มีความหมายแบบนามนัย ใช้แทนความหมาย ผู้ที่มีฐานะด้อยกว่าผู้อื่น เป็นการนำลักษณะของผู้ที่เป็นลูกเมียน้อย ที่มีฐานะด้อยกว่าผู้ที่เป็นลูกเมียหลวง ซึ่งเป็นเมียที่ถูกต้องตามกฎหมาย มาใช้แทนความหมาย ผู้ที่มีฐานะด้อยกว่าผู้อื่น มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ลักษณะแทนบุคคล (CHARACTERISTICS FOR PERSON) ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 ปรากฏในพื้นที่หลอมรวม ความหมายของคำประสมแสดงในโครงสร้าง ณ ขณะที่ถูก ได้แก่ ผู้ที่มีฐานะด้อยกว่าผู้อื่น

2.1.3.3 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายบุคคล และส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งที่กระทำ

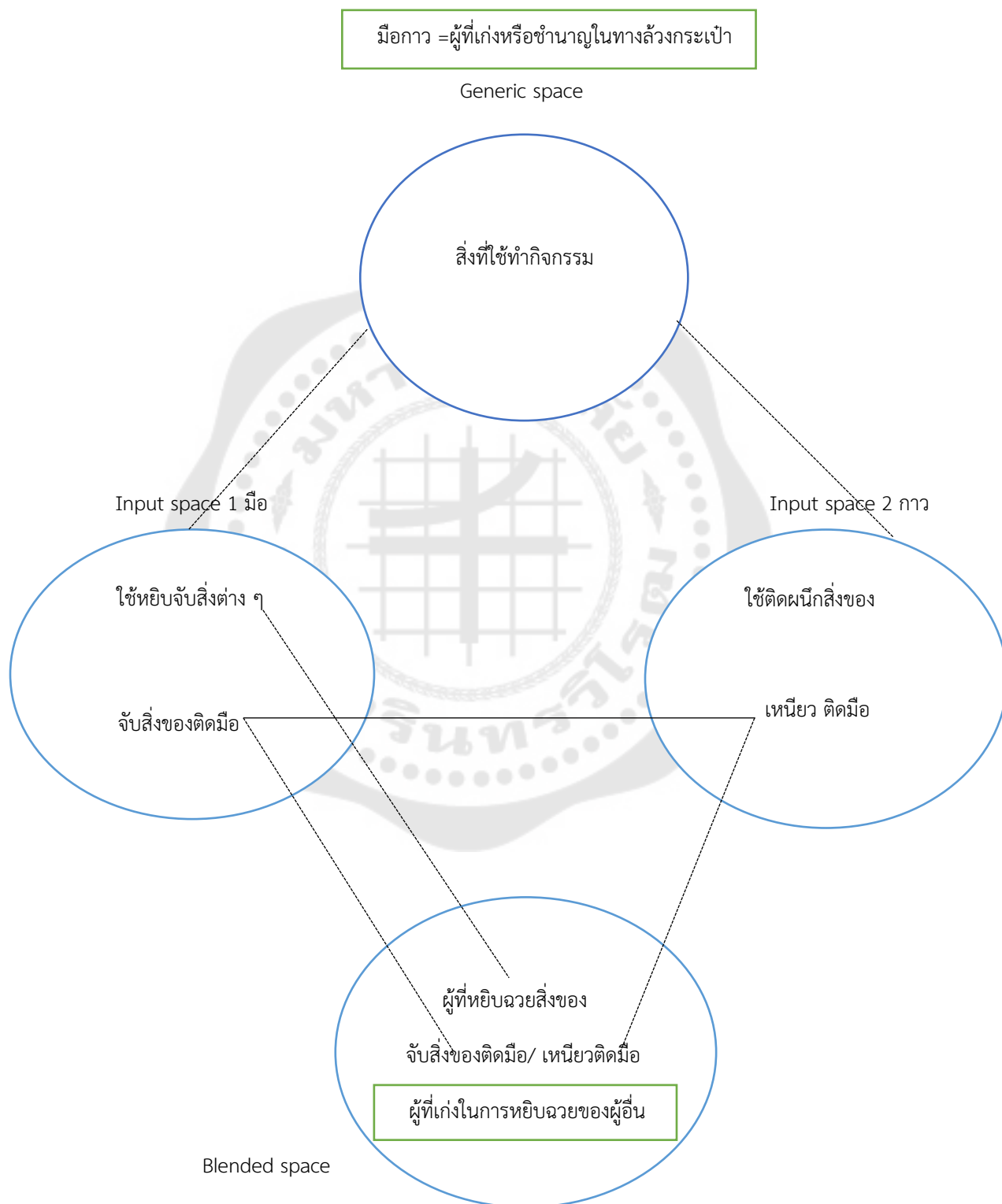
ภาพประกอบ 33 เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม หัวข้อมอง

คำว่า หัวสมอง มีกรอบความหมายเกี่ยวกับ หัว อวัยวะที่อยู่บนสุดของร่างกาย ในพื้นที่รับเข้า 1 และกรอบความหมายเกี่ยวกับ สมอง ศูนย์รวมเส้นประสาท ในพื้นที่รับเข้า 2 คำว่า หัวสมอง มีความหมายแบบนามนัย ใช้แทนความหมาย ผู้ที่เป็นหลักในการคิด เป็นกรนำ ลักษณะของ หัว ส่วนบนสุดของร่างกาย และ สมอง อวัยวะที่ใช้สำหรับคิด มาใช้แทนบุคคล มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) ความหมายในพื้นที่หลอมรวมมาจากพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 โครงสร้าง ณ ขณะที่ถูก แสดงความหมายของคำประสม ได้แก่ ผู้ที่เป็นหลักในการคิด

2.2.4 คำประสมแบบออกศูนย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นนามนัยและส่วนขยาย เป็นอุปลักษณะ

2.2.4.1 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่น
แสดงความหมายส่วนของร่างกายและส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้

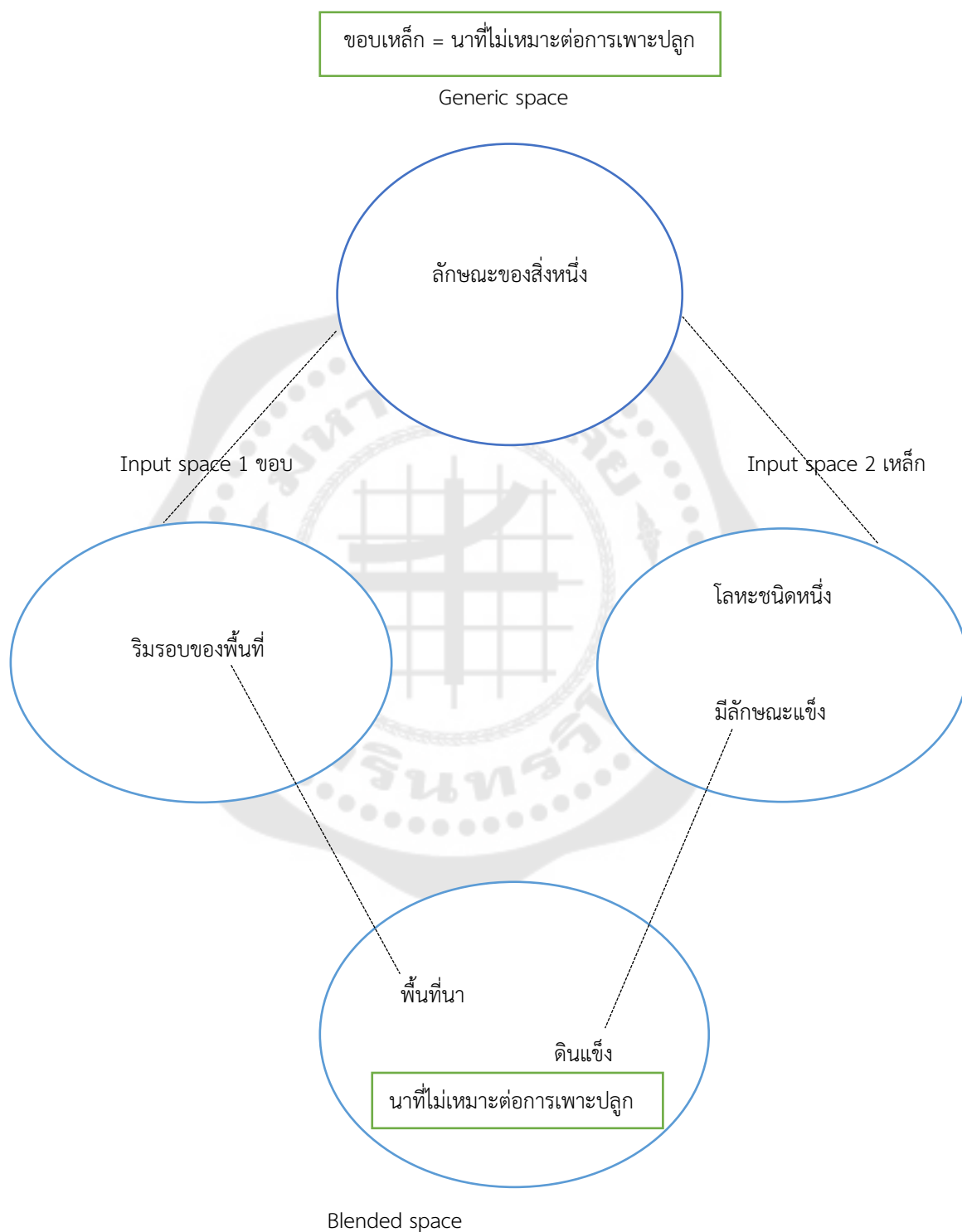

ภาพประกอบ 34 เครื่องขยายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม มือขาว

มือกาว มีความหมาย ผู้ที่เก่งหรือชำนาญในทางล้วงกระเป๋า มีกรอบความหมายของ มือ อวัยวะสำหรับหยิบจับ ในพื้นที่รับเข้า 1 และกรอบความหมายของ กาว สิ่งที่ใช้ติดผนังสิ่งของ ในพื้นที่รับเข้า 2 คำว่า มือ มีความหมายนามนัย ใช้แทนความหมาย ผู้หยิบฉวยสิ่งของ เป็นความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) และคำว่า กาว มีความหมายแบบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ ลักษณะของมนุษย์เป็นลักษณะของสิ่งของ (CHARACTERISTICS OF PEOPLE ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS) มีวงความหมายต้นทางเป็นคุณสมบัติของ กาว ที่มีความเหนียวและติดทน และมีวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของบุคคล เป็นการเปรียบเทียบกาว ซึ่งมีเนื้อสัมผัสที่เหนียวและทำให้สิ่งต่าง ๆ ติดกัน กับลักษณะของผู้ที่ชอบหยิบฉวยสิ่งของของผู้อื่นติดมือ ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 เชื่อมโยงมายังพื้นที่หลอมรวม ความหมายของคำประสมแสดงในโครงสร้าง ณ ขณะทีพูด ได้แก่ ผู้ที่เก่งในการหยิบฉวยของผู้อื่น

2.2.4.2 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมายลักษณะ หรือส่วนหนึ่งของพื้นที่และส่วนขยายแสดงความหมายโลหะ

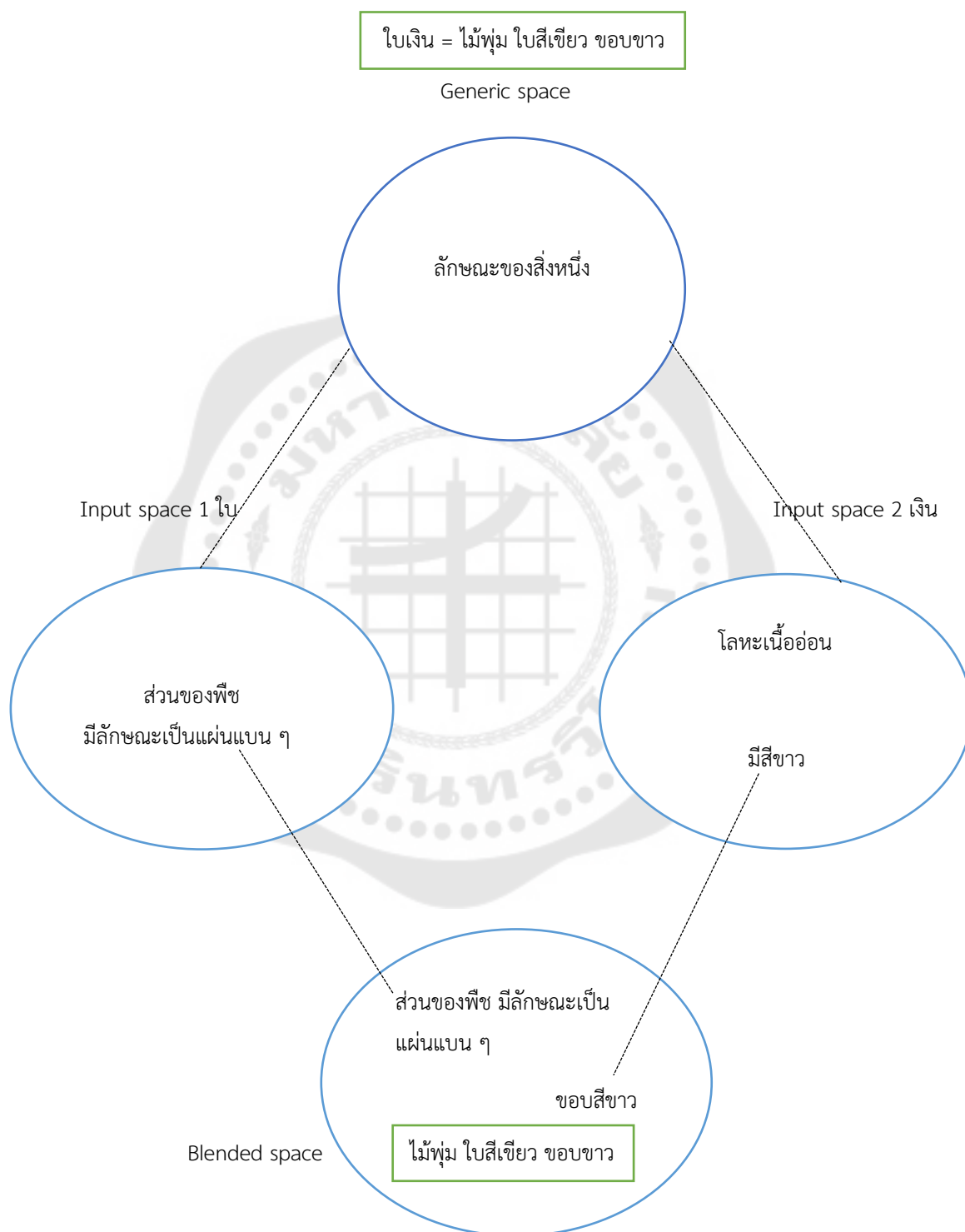

ภาพประกอบ 35 เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม ขอบเหล็ก

คำประสม ขอบเหล็ก มีพื้นที่รับเข้า 1 ได้แก่ กรอบความหมายของ ขอบ ริมรอบของพื้นที่ และพื้นที่รับเข้า 2 ได้แก่ กรอบความหมายของ เหล็ก โลหะที่มีลักษณะแข็ง คำว่า ขอบ มีความหมายแบบนามนัย ใช้แทนความหมาย พื้นที่นา มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนย่อยแทนส่วนใหญ่ (PART FOR WHOLE) และคำว่า เหล็ก แสดงความหมายเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ เป็นอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ ลักษณะของพื้นที่เป็นลักษณะของโลหะ (CHARACTERISTICS OF LAND ARE CHARACTERISTICS OF METALS) มีวงความหมายต้นทางเป็นลักษณะของเหล็ก โลหะที่แข็งและหนัก และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของพื้นที่นา เป็นการเปรียบเทียบลักษณะแข็งของเหล็กกับที่นา ที่มีพื้นดินแข็ง ไม่เหมาะต่อการเพาะปลูก ความหมายในพื้นที่หลอมรวมมาจากความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 โครงสร้าง ณ ขณะที่สุด แสดงความหมายของคำประสม ได้แก่ นาที่ไม่เหมาะต่อการเพาะปลูก

2.2.4.3 ตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นแสดงความหมาย
 ส่วนของพืช และส่วนขยายแสดงความหมายโลหะ

ภาพประกอบ 36 เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ของคำประสม ใบเงิน

คำว่า ไบเงิน มีกรอบความหมายเกี่ยวกับ ไบ ส่วนของพืชที่มีลักษณะเป็นแผ่นแบน ๆ ในพื้นที่รับเข้า 1 และกรอบความหมายเกี่ยวกับ เงิน โลหะชนิดหนึ่ง มีสีขาว ในพื้นที่รับเข้า 2 คำว่า ไบ มีความหมายนามนัย ใช้แทนความหมาย ต้นไม้ มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนย่อยแทนส่วนใหญ่ (PART FOR WHOLE) และคำว่า เงิน มีความหมายแบบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ส่วนของพืชเป็นโลหะ (PARTS OF PLANTS ARE METALS) มีวงความหมายต้นทางเป็นเงิน โลหะที่มีสีขาว และวงความหมายปลายทางเป็นไบไม้ เป็นการเปรียบเทียบสีของเงิน โลหะที่มีสีขาว กับสีของขอบไบไม้ ที่มีสีขาว ความหมายในพื้นที่รับเข้า 1 และ 2 เชื่อมโยงมายังพื้นที่หลอมรวม ความหมายของคำประสมปรากฏในโครงสร้าง ณ ขณะที่พูด ได้แก่ ไม้พุ่ม ไบสีเขียว ขอบขาว

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้แสดงการวิเคราะห์คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย 2 ข้อ ได้แก่ การวิเคราะห์โครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย และการวิเคราะห์กระบวนการทางปริธานของผู้ใช้ภาษาไทย ในการสร้างคำประสม ด้วยการแสดงความหมายของคำประสมผ่านเครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ ในบทต่อไป ผู้วิจัยจะสรุปผลการวิเคราะห์โครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย และผลการวิเคราะห์กระบวนการทางปริธานของผู้ใช้ภาษาไทย ในการสร้างคำประสม และอภิปรายผลการวิจัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงการสรุปผลการวิเคราะห์คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย ด้วยทฤษฎีการหลอมรวมมโนทัศน์ และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. สรุปผลโครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย
2. สรุปผลการวิเคราะห์กระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์และนามนัยเชิงมโนทัศน์ของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย
3. อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลโครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทย

ผลการวิเคราะห์โครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ภาษาไทย พบคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย 2 ประเภท ได้แก่ 1) คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย ที่เป็นคำประสมแบบเข้าศูนย์ และ 2) คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์ ตามที่ Bloomfield (1993) ระบุไว้ โดยคำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบเข้าศูนย์ พบในงานวิจัยนี้ จำนวน 1,208 คำ และคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์พบในงานวิจัยนี้ จำนวนทั้งสิ้น 168 คำ

ผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์โครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย จำแนกตามประเภท ดังนี้

1.1) คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบเข้าศูนย์

ผู้วิจัยพบว่าคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบเข้าศูนย์ มีโครงสร้างทางความหมายที่แตกต่างกันตามกระบวนการสร้างความหมายของคำ ดังนี้

ตาราง 2 การสรุปโครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย ที่เป็นคำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์

โครงสร้างทางความหมาย	จำนวนคำ	จำนวนโครงสร้างที่ปรากฏ
1. คำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยาย แสดงเค้าความหมายเดิม	664	44
2. คำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม และส่วนขยายเป็นอุปลักษณะ	234	26
3. คำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม และส่วนขยายเป็นนามนัย	20	8
4. คำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นอุปลักษณะ และส่วนขยายเป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม	243	29
5. คำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นนามนัย และส่วนขยายเป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม	47	11
รวม	1,208	118

ผลการสรุปโครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ที่เป็นคำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ พบว่า คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายแสดงเค้าความหมายเดิม ปรากฏมากที่สุด และคำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม และส่วนขยายเป็นนามนัย ปรากฏน้อยที่สุด

1.2) คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย ที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์

ผู้วิจัยพบว่าคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์ มีโครงสร้างทางความหมายที่แตกต่างกันตามกระบวนการสร้างความหมายของคำ ดังนี้

ตาราง 3 การสรุปโครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย ที่เป็นคำประสมแบบออกศุณย์

โครงสร้างทางความหมาย	จำนวนคำ	จำนวนโครงสร้างที่ปรากฏ
1. คำประสมแบบออกศุณย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเป็นอุปลักษณะ	128	13
2. คำประสมแบบออกศุณย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นอุปลักษณะและส่วนขยายเป็นนามนัย	6	4
3. คำประสมแบบออกศุณย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเป็นนามนัย	21	8
4. คำประสมแบบออกศุณย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นนามนัยและส่วนขยายเป็นอุปลักษณะ	13	4
รวม	168	29

ผลการสรุปโครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ที่เป็นคำประสมแบบออกศุณย์ พบว่า คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเป็นอุปลักษณะ ปรากฏมากที่สุด และคำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นอุปลักษณะและส่วนขยายเป็นนามนัย ปรากฏน้อยที่สุด

2. สรุปผลการวิเคราะห์กระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์และนามนัยเชิงมโนทัศน์ของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย

ผลการวิเคราะห์กระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์และนามนัยเชิงมโนทัศน์ที่พบในคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย สรุปตามโครงสร้างทางความหมายของคำประสมได้ดังนี้

1. คำประสมแบบเข้าศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม และส่วนขยายเป็นอุปลักษณ

พบความหมายแบบอุปลักษณเชิงมโนทัศน์ 21 รูปแบบ

1) ลักษณะของพืชเป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

ลักษณะของมนุษย์เป็นลักษณะของพืช (CHARACTERISTICS OF PEOPLE ARE CHARACTERISTICS OF PLANTS) เช่น คำว่า โคตรเหง้า

ลักษณะของส่วนของร่างกายเป็นลักษณะของพืช (CHARACTERISTICS OF BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF PLANTS) เช่น คำว่า ก้นอ้อย

ลักษณะของพืชเป็นลักษณะของพืชชนิดอื่น (CHARACTERISTICS OF PLANTS ARE CHARACTERISTICS OF OTHER PLANTS) เช่น คำว่า ขมื่นอ้อย

ลักษณะของสัตว์เป็นลักษณะของพืช (CHARACTERISTICS OF ANIMALS ARE CHARACTERISTICS OF PLANTS) เช่น คำว่า ช้างเผือก

2) ลักษณะของส่วนของพืชเป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

ลักษณะของธรรมชาติเป็นลักษณะของส่วนของพืช (CHARACTERISTICS OF NATURE IS CHARACTERISTICS OF PARTS OF PLANTS) เช่น คำว่า ดินสำลี

ลักษณะส่วนของร่างกายสัตว์เป็นลักษณะของส่วนของพืช (CHARACTERISTICS OF ANIMAL BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF PARTS OF PLANTS) เช่น คำว่า งาเครีอ

ลักษณะของสัตว์เป็นลักษณะของส่วนของพืช (CHARACTERISTICS OF ANIMALS ARE CHARACTERISTICS OF PARTS OF PLANTS) เช่น กุ้งปล้อง

ลักษณะของสิ่งของเป็นลักษณะของส่วนของพืช (CHARACTERISTICS OF OBJECTS ARE CHARACTERISTICS OF PARTS OF PLANT) เช่น คำว่า กระตะไบบัว

ลักษณะของโลหะเป็นลักษณะส่วนของพืช (CHARACTERISTICS OF METALS ARE CHARACTERISTICS OF PARTS OF PLANT) เช่น คำว่า ทองดอกบวบ

ลักษณะของยานพาหนะเป็นลักษณะของส่วนของพืช (CHARACTERISTICS OF VEHICLES ARE CHARACTERISTICS OF PARTS OF PLANT) เช่น คำว่า แผลูกบวบ

ลักษณะของสิ่งของเป็นลักษณะของส่วนของพืช (CHARACTERISTICS OF OBJECTS ARE CHARACTERISTICS OF PARTS OF PLANTS) เช่น ชามกะลา

ลักษณะของอาหารเป็นลักษณะของส่วนของพืช (CHARACTERISTICS OF FOOD ARE CHARACTERISTICS OF PARTS OF PLANTS) เช่น ขนหมกดิบลำดวน

ลักษณะของต้อเป็นลักษณะของส่วนของพืช (CHARACTERISTICS OF CATARACTS ARE CHARACTERISTICS OF PARTS OF PLANTS) เช่น ต้อลำไย

ลักษณะของฝีเป็นลักษณะของส่วนของพืช (CHARACTERISTICS OF POCKS ARE CHARACTERISTICS OF PARTS OF PLANTS) เช่น ฝีมะม่วง

3) ลักษณะของมนุษย์เป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

ลักษณะของส่วนของร่างกายเป็นลักษณะของมนุษย์ (CHARACTERISTICS OF BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF PEOPLE) เช่น คำว่า ท้องสาว

ลักษณะของสัตว์เป็นลักษณะของมนุษย์ (CHARACTERISTICS OF ANIMALS ARE CHARACTERISTICS OF PEOPLE) เช่น คำว่า กุ้งนาง

4) ลักษณะของส่วนของร่างกายเป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

ลักษณะของส่วนของร่างกายเป็นลักษณะของส่วนอื่นในร่างกาย
(CHARACTERISTICS OF BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF OTHER
BODY PARTS) เช่น คำว่า หน้ากระดูก

ลักษณะของพืชเป็นลักษณะของส่วนของร่างกาย
(CHARACTERISTICS OF PLANTS ARE CHARACTERISTICS OF BODY PARTS)
เช่น คำว่า ผักกาดหัว

ลักษณะของสัตว์เป็นลักษณะของส่วนของร่างกาย
(CHARACTERISTICS OF ANIMALS ARE CHARACTERISTICS OF BODY PARTS)
เช่น คำว่า ผีเสื้อหวัะโหลก

ลักษณะของสิ่งของเป็นลักษณะของส่วนของร่างกาย
(CHARACTERISTICS OF OBJECTS ARE CHARACTERISTICS OF BODY PARTS)
เช่น คำว่า แหวนหัว

ลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิตเป็นลักษณะของส่วนของร่างกาย
(CHARACTERISTICS OF INANIMATE THINGS ARE CHARACTERISTICS OF
BODY PARTS) เช่น คำว่า ปูนฉิว

5) ลักษณะของสัตว์เป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทาง
อื่นๆ ได้แก่

ลักษณะของพืชเป็นลักษณะของสัตว์ (CHARACTERISTICS OF
PLANTS ARE CHARACTERISTICS OF ANIMALS) เช่น คำว่า ช้างนก

ลักษณะของส่วนของพืชเป็นลักษณะของสัตว์ (CHARACTERISTICS
OF PARTS OF PLANTS ARE CHARACTERISTICS OF ANIMALS) เช่น เถาสิงโต

ลักษณะของสัตว์เป็นลักษณะของสัตว์ชนิดอื่น (CHARACTERISTICS
OF ANIMALS ARE CHARACTERISTICS OF OTHER ANIMALS) เช่น คำว่า กุ้งมังกร

ลักษณะของสิ่งของเป็นลักษณะของสัตว์ (CHARACTERISTICS OF
OBJECTS ARE CHARACTERISTICS OF ANIMALS) เช่น คำว่า หม้อหนู

ลักษณะของเครื่องดนตรีเป็นลักษณะของสัตว์ (CHARACTERISTICS OF MUSIC INSTRUMENTS ARE CHARACTERISTICS OF ANIMALS) เช่น ขลุ่ยย่นก

ลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิตเป็นลักษณะของสัตว์ (CHARACTERISTICS OF INANIMATE THINGS ARE CHARACTERISTICS OF ANIMALS) เช่น บานกบ

ลักษณะของสถานที่เป็นลักษณะของสัตว์ (CHARACTERISTICS OF PLACES ARE CHARACTERISTICS OF ANIMALS) เช่น คำว่า ทางม้าลาย

ลักษณะของยานพาหนะเป็นลักษณะของสัตว์ (CHARACTERISTICS OF VEHICLES ARE CHARACTERISTICS OF ANIMALS) เช่น คำว่า รถนาค

6) ลักษณะของส่วนของร่างกายสัตว์เป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

ลักษณะของส่วนของร่างกายมนุษย์เป็นลักษณะของส่วนของร่างกายสัตว์ (CHARACTERISTICS OF HUMAN BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF ANIMAL BODY PARTS) เช่น คำว่า ตาจระเข้

ลักษณะของพืชเป็นลักษณะของส่วนของร่างกายสัตว์ (CHARACTERISTICS OF PLANTS ARE CHARACTERISTICS OF ANIMAL BODY PARTS) เช่น คำว่า กกล้วยงวงช้าง

ลักษณะของสิ่งของเป็นลักษณะของส่วนของร่างกายสัตว์ (CHARACTERISTICS OF OBJECTS ARE CHARACTERISTICS OF ANIMAL BODY PARTS) เช่น คำว่า มีดคอกม้า

ลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิตเป็นลักษณะของส่วนของร่างกายสัตว์ (CHARACTERISTICS OF INANIMATE THINGS ARE CHARACTERISTICS OF ANIMALS) เช่น คำว่า ศิลปาภกนก

ลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิตเป็นลักษณะของส่วนของร่างกายสัตว์ (CHARACTERISTICS OF INANIMATE THINGS ARE CHARACTERISTICS OF ANIMAL BODY PARTS) เช่น คำว่า เพชรตาแมว

ลักษณะของธรรมชาติเป็นลักษณะของส่วนของร่างกายสัตว์ (CHARACTERISTICS OF NATURE IS CHARACTERISTICS OF ANIMAL BODY PARTS) เช่น คำว่า ลมวงช้าง

ลักษณะของอาหารเป็นลักษณะของส่วนของร่างกายสัตว์ (CHARACTERISTICS OF FOOD ARE CHARACTERISTICS OF ANIMALS BODY PARTS) เช่น คำว่า ขนมห้างคาว

ลักษณะของยานพาหนะเป็นลักษณะของส่วนของร่างกายสัตว์ (CHARACTERISTICS OF VEHICLES ARE CHARACTERISTICS OF ANIMAL BODY PARTS) เช่น คำว่า รถตีนตะขาบ

7) ลักษณะของสิ่งที่เกิดจากสัตว์เป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

ลักษณะของสิ่งของเป็นลักษณะของสิ่งที่เกิดจากสัตว์ (CHARACTERISTICS OF OBJECTS ARE CHARACTERISTICS OF THINGS MADE BY ANIMAL) เช่น คำว่า แหวนรังแตน

ลักษณะของอาหารเป็นลักษณะของสิ่งที่เกิดจากสัตว์ (CHARACTERISTICS OF FOOD ARE CHARACTERISTICS OF THING MADE BY ANIMALS) เช่น คำว่า ขนมหีหนู่

8) ลักษณะของสิ่งของเป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

ลักษณะของมนุษย์เป็นลักษณะของสิ่งของ (CHARACTERISTICS OF PEOPLE ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS) เช่น คำว่า สตรีเหล็ก

ลักษณะของส่วนของร่างกายเป็นลักษณะของสิ่งของ (CHARACTERISTICS OF BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS) เช่น คำว่า ขาตะเกียบ

ลักษณะของพืชเป็นลักษณะของสิ่งของ (CHARACTERISTICS OF PLANTS ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS) เช่น คำว่า ชบาพร้อม

ลักษณะของสัตว์เป็นลักษณะของสิ่งของ (CHARACTERISTICS OF ANIMALS ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS) เช่น คำว่า ปอเท้ม

ลักษณะของส่วนของร่างกายสัตว์เป็นลักษณะของสิ่งของ (CHARACTERISTICS OF ANIMAL BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS) เช่น คำว่า ปากกระเปาะ

ลักษณะของส่วนของพืชเป็นลักษณะของสิ่งของ (CHARACTERISTICS OF PARTS OF PLANTS ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS) เช่น ไม้ค้อน

ลักษณะของสิ่งของเป็นลักษณะของสิ่งของชนิดอื่น (CHARACTERISTICS OF OBJECTS ARE CHARACTERISTICS OF OTHER OBJECTS) เช่น คำว่า จานแปล

ลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิตเป็นลักษณะของสิ่งของ (CHARACTERISTICS OF INANIMATE THINGS ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS) เช่น ฐานเขียง

ลักษณะของภาษาเป็นลักษณะของสิ่งของ (CHARACTERISTICS OF LANGUAGES ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS) เช่น คำว่า คำสร้อย

ลักษณะของอาหารเป็นลักษณะของสิ่งของ (CHARACTERISTICS OF FOOD ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS) เช่น คำว่า ขนมเทียน

ลักษณะของสถานที่เป็นลักษณะของสิ่งของ (CHARACTERISTICS OF PLACES ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS) เช่น คำว่า ห้องกรง

ลักษณะของส่วนของยานพาหนะเป็นลักษณะของสิ่งของ (CHARACTERISTICS OF PARTS OF VEHICLES ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS) เช่น คำว่า รถกระเช้า

ลักษณะของต้อเป็นลักษณะของสิ่งของ (CHARACTERISTICS OF CATARACTS ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS) คำว่า เช่น คำว่า ต้อกระจก

9) ลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิตเป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมาย
ปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

ลักษณะของมนุษย์เป็นลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิต (CHARACTERISTICS
OF PEOPLE ARE CHARACTERISTICS OF INANIMATE THINGS) เช่น รัฐมนตรีเงา

ลักษณะของส่วนของร่างกายเป็นลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิต
(CHARACTERISTICS OF BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF INANIMATE
THINGS) เช่น คำว่า ขนเพชร

ลักษณะของพืชเป็นลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิต (CHARACTERISTICS OF
PLANTS ARE CHARACTERISTICS OF INANIMATE THINGS) เช่น คำว่า เกาวัลย์ปูน

ลักษณะของธรรมชาติเป็นลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิต
(CHARACTERISTICS OF NATURE ARE CHARACTERISTICS OF INANIMATE
THINGS) เช่น คำว่า ทรายแก้ว

ลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิตเป็นลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิตอื่น
(CHARACTERISTICS OF INANIMATE THINGS ARE CHARACTERISTICS OF
OTHER INANIMATE THINGS) เช่น คำว่า ช่องไฟ

ลักษณะของอาหารเป็นลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิต (CHARACTERISTICS
OF FOOD ARE CHARACTERISTICS OF INANIMATE THINGS) เช่น คำว่า ไช้ระเบิด

10) ลักษณะของธรรมชาติเป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมาย
ปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

ลักษณะของสัตว์เป็นลักษณะของธรรมชาติ (CHARACTERISTICS OF
ANIMALS ARE CHARACTERISTICS OF NATURE) เช่น คำว่า คางคกไฟ

ลักษณะของสิ่งที่เกิดจากสัตว์เป็นลักษณะของธรรมชาติ
(CHARACTERISTICS OF THINGS MADE BY ANIMALS ARE CHARACTERISTICS
OF NATURE) เช่น คำว่า ไช้น้ำค้าง

ลักษณะของส่วนของร่างกายสัตว์เป็นลักษณะของธรรมชาติ (CHARACTERISTICS OF ANIMAL BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF NATURE) เช่น คำว่า เขี้ยวแก้ว

ลักษณะของสิ่งของเป็นลักษณะของธรรมชาติ (CHARACTERISTICS OF OBJECTS ARE CHARACTERISTICS OF NATURE) เช่น คำว่า กระดาษทราย

ลักษณะของสิ่งไม่มีชีวิตเป็นลักษณะของธรรมชาติ (CHARACTERISTICS OF INANIMATE THINGS ARE CHARACTERISTICS OF NATURE) เช่น คำว่า ไฟแสงจันทร์

ลักษณะของอาหารเป็นลักษณะของธรรมชาติ (CHARACTERISTICS OF FOOD ARE CHARACTERISTICS OF NATURE) เช่น คำว่า ไข่ดาว

ลักษณะของต้อเป็นลักษณะของธรรมชาติ (CHARACTERISTICS OF CATARACTS ARE CHARACTERISTICS OF NATURE) เช่น คำว่า ต้อหิน

11) ลักษณะของอาหารเป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

ลักษณะของมนุษย์เป็นลักษณะของอาหาร (CHARACTERISTICS OF PEOPLE ARE CHARACTERISTICS OF FOOD) เช่น คำว่า หม่อมกะปิ

ลักษณะของส่วนของร่างกายเป็นลักษณะของอาหาร (CHARACTERISTICS OF BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF FOOD)

ลักษณะของโลหะเป็นลักษณะของอาหาร (CHARACTERISTICS OF METALS ARE CHARACTERISTICS OF FOOD) เช่น คำว่า ตะกั่ว

12) ลักษณะของความเชื่อเป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

ลักษณะของมนุษย์เป็นลักษณะของความเชื่อ (CHARACTERISTICS OF PEOPLE ARE CHARACTERISTICS OF BELIEF) เช่น คำว่า ลูกขวัญ

ลักษณะของส่วนของร่างกายเป็นลักษณะของความเชื่อ (CHARACTERISTICS OF BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF BELIEF) เช่น คำว่า หน้าผี

ลักษณะของพืชเป็นลักษณะของความเชื่อ (CHARACTERISTICS OF PLANTS ARE CHARACTERISTICS OF BELIEF) เช่น คำว่า ว่านนางกวัก

ลักษณะของสัตว์เป็นลักษณะของความเชื่อ (CHARACTERISTICS OF ANIMALS ARE CHARACTERISTICS OF BELIEF) เช่น คำว่า ผีเสื้อยักษ์

ลักษณะของสิ่งของเป็นลักษณะของความเชื่อ (CHARACTERISTICS OF OBJECTS ARE CHARACTERISTICS OF BELIEF) เช่น คำว่า ชิงช้าสวรรค์

ลักษณะของภาษีเป็นลักษณะของความเชื่อ (CHARACTERISTICS OF TAX ARE CHARACTERISTICS OF BELIEF) เช่น คำว่า ภาษีบาป

13) ลักษณะของสถานที่เป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

ลักษณะของราคาเป็นลักษณะของสถานที่ (CHARACTERISTICS OF PRICES ARE CHARACTERISTICS OF PLACES) เช่น คำว่า ราคาตลาด

ลักษณะของสถานที่เป็นลักษณะของสถานที่อื่น (CHARACTERISTICS OF PLACES ARE CHARACTERISTICS OF OTHER PLACES) เช่น คำว่า เมืองท่า

14) ลักษณะของพื้นที่เป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

ลักษณะของส่วนของร่างกายเป็นลักษณะของพื้นที่ (CHARACTERISTICS OF BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF AREAS) เช่น คำว่า ออกภูเขา

ลักษณะของสิ่งของเป็นลักษณะของพื้นที่ (CHARACTERISTICS OF OBJECTS ARE CHARACTERISTICS OF AREAS) เช่น คำว่า ถาดหลุม

15) ลักษณะของโลหะเป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

ลักษณะของสัตว์เป็นลักษณะของโลหะ (CHARACTERISTICS OF ANIMALS ARE CHARACTERISTICS OF METALS) คำว่า กิ้งกือเหล็ก

ลักษณะของอาหารเป็นลักษณะของโลหะ (CHARACTERISTICS OF FOOD ARE CHARACTERISTICS OF METALS) เช่น คำว่า ฝอยทอง

16) ลักษณะของยานพาหนะเป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

ลักษณะของสิ่งของเป็นลักษณะของยานพาหนะ (CHARACTERISTICS OF OBJECTS ARE CHARACTERISTICS OF VEHICLES) เช่น คำว่า ตะปูเรือใบ

ลักษณะของอาหารเป็นลักษณะของยานพาหนะ (CHARACTERISTICS OF FOOD ARE CHARACTERISTICS OF VEHICLE) เช่น คำว่า ขนมเรือ

17) ลักษณะของสิ่งหนึ่งเป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

ลักษณะของส่วนของร่างกายเป็นลักษณะของสิ่งหนึ่ง (CHARACTERISTICS OF BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF THINGS) เช่น คำว่า มันเป็ด

ลักษณะของการกระทำเป็นลักษณะของสิ่งหนึ่ง (CHARACTERISTICS OF ACTION ARE CHARACTERISTICS OF A THING) เช่น คำว่า เล่ห์เหลี่ยม

18) บทบาทของมนุษย์เป็นตำแหน่งที่อยู่ (ROLE OF PEOPLE ARE LOCATIONS) เช่น คำว่า คนกลาง

19) ลักษณะของผลไม้เป็นลักษณะของดอกไม้ (CHARACTERISTICS OF FRUITS ARE CHARACTERISTICS OF FLOWERS)

20) คุณค่าของเวลาเป็นคุณค่าของทอง (VALUE OF TIME IS VALUE OF GOLD) เช่น คำว่า นาที่ทอง

21) ลักษณะที่อยู่อาศัยของมนุษย์เป็นลักษณะที่อยู่อาศัยของสัตว์ (CHARACTERISTICS OF HUMAN RESIDENCE ARE CHARACTERISTICS OF ANIMAL HABITAT) เช่น คำว่า โรงแรมจิ้งหรีด

2. คำประสมแบบเข้าศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม และส่วนขยายเป็นนามนัย

พบความหมายแบบนามนัยเชิงมโนทัศน์ 5 รูปแบบ ดังนี้

1) ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) เช่น คำว่า คู่ชา ลูกมือ คำหิ้ว

2) เครื่องมือแทนการกระทำ (INSTRUMENT FOR ACTION) เช่น คำว่า หน้าเขียง วงไฟ

3) ลักษณะแทนบุคคล (CHARACTERISTICS FOR PERSON) เช่น คำว่า พ่อพระ เมียทาส เฒ่าทารก

4) สมาชิกกลุ่มแทนทั้งกลุ่ม (A MEMBER OF A CATEGORY FOR THE CATEGORY) เช่น คำว่า ห้องเสื้อ สะพานปลา

5) ส่วนใหญ่แทนส่วนย่อย (WHOLE FOR PART) เช่น คำว่า รถบ้าน

3. คำประสมแบบเข้าศูนย์ ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นอุปลักษณะและส่วนขยาย เป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม

พบความหมายแบบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ 17 รูปแบบ ดังนี้

1) มนุษย์เป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

สิ่งของเป็นมนุษย์ (OBJECTS ARE PEOPLE) เช่น คำว่า แม่กัญญา

โลหะเป็นมนุษย์ (METALS ARE PEOPLE) เช่น คำว่า แม่เหล็ก

เส้นผมเป็นมนุษย์ (HAIR IS PEOPLE) เช่น คำว่า ลูกผม

สิ่งของเป็นมนุษย์ (OBJECTS ARE PEOPLE) เช่น คำว่า ลูกกัญญา

สิ่งไม่มีชีวิตเป็นมนุษย์ (INANIMATE THINGS ARE PEOPLE)
เช่น คำว่า ลูกไฟ

ภาษาเป็นมนุษย์ (LANGUAGES ARE PEOPLE) เช่น คำว่า ลูกคำ

2) ส่วนของร่างกายเป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ
ได้แก่

ส่วนของพืชเป็นส่วนของร่างกาย (PARTS OF PLANTS ARE BODY
PARTS) เช่น คำว่า จมูกข้าว

ส่วนของสิ่งของเป็นส่วนของร่างกาย (PARTS OF OBJECTS ARE
BODY PARTS) เช่น คำว่า คอเสื้อ

ส่วนของสิ่งไม่มีชีวิตเป็นส่วนของร่างกาย (PARTS OF INANIMATE
THINGS ARE BODY PARTS) เช่น คำว่า หูกระเบื้อง

ส่วนของธรรมชาติเป็นส่วนของร่างกาย (PARTS OF NATURE ARE
BODY PARTS) เช่น คำว่า ดิน

ส่วนของยานพาหนะเป็นส่วนของร่างกาย (PARTS OF VEHICLES ARE
BODY PARTS) เช่น คำว่า ท้องเรือ

อาหารเป็นส่วนของร่างกาย (FOOD IS BODY PARTS) เช่น ดิเกลือ

ส่วนของสิ่งไม่มีชีวิตเป็นส่วนของร่างกาย (PARTS OF INANIMATE
THINGS ARE BODY PARTS) เช่น คำว่า หัวสะพาน

มนุษย์เป็นส่วนของร่างกาย (PEOPLE ARE BODY PARTS) เช่น คำว่า
หัวแถว

ช่วงเวลาเป็นส่วนของร่างกาย (PERIOD OF TIME IS BODY PARTS)
เช่น คำว่า หัวคำ

ส่วนของพื้นที่เป็นส่วนของร่างกาย (PARTS OF AREAS ARE BODY
PARTS) เช่น คำว่า ไหล่ทาง

ส่วนของข้อความเป็นส่วนของร่างกาย (PARTS OF MESSAGES ARE BODY PARTS) เช่น คำว่า หัวข้อ

ส่วนของร่างกายเป็นส่วนของร่างกายอีกส่วน (BODY PARTS ARE OTHER BODY PARTS) เช่น คำว่า หัวคิ้ว

3) ส่วนของพืชเป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

ส่วนของพื้นที่เป็นส่วนของพืช (PARTS OF AREAS ARE PARTS OF PLANTS) เช่น คำว่า กิ่งอำเภอ

ส่วนของร่างกายเป็นส่วนของพืช (BODY PARTS ARE PARTS OF PLANTS) เช่น คำว่า กลีบตา

มนุษย์เป็นส่วนของพืช (PEOPLE ARE PARTS OF PLANTS) เช่น คำว่า เครือญาติ

ส่วนของร่างกายสัตว์เป็นส่วนของพืช (ANIMALS BODY PARTS ARE PARTS OF PLANTS) เช่น คำว่า เกสรหอย

ส่วนของสิ่งของเป็นส่วนของพืช (PARTS OF OBJECTS ARE PARTS OF PLANTS) เช่น คำว่า ขั้วกระเจก

ภาษาเป็นส่วนของพืช (LANGUAGES ARE PARTS OF PLANTS) เช่น คำว่า รากศัพท์

ประโยชน์เป็นส่วนของพืช (BENEFITS ARE PARTS OF PLANTS) เช่น คำว่า ผลประโยชน์

ความเชื่อเป็นส่วนของพืช (BELIEF IS PLANT) เช่น คำว่า โบนุญ

4) สัตว์เป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

ส่วนของร่างกายมนุษย์เป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (HUMAN BODY PARTS ARE ANIMAL BODY PARTS) เช่น คำว่า ไชมัน

สัตว์เป็นสัตว์ชนิดอื่น (ANIMALS ARE OTHER ANIMALS)
เช่น วัวทะเล

พืชเป็นสัตว์ (PLANTS ARE ANIMALS) เช่น คำว่า ดอกไม้ทะเล

มนุษย์เป็นสัตว์ (PEOPLE ARE ANIMALS) เช่น คำว่า จิ้งจอกสังคม

สิ่งของเป็นสัตว์ (OBJECTS ARE ANIMALS) เช่น คำว่า เต่ากระสุน

5) ส่วนของร่างกายสัตว์ เป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทาง
อื่น ๆ ได้แก่

มนุษย์เป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (PEOPLE ARE ANIMAL BODY
PARTS) เช่น คำว่า หางแถว

ส่วนของร่างกายมนุษย์เป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (HUMAN BODY
PARTS ARE ANIMAL BODY PARTS) เช่น คำว่า หางตา

ส่วนของเสื้อผ้าเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (PARTS OF CLOTHES
ARE ANIMAL BODY PARTS) เช่น คำว่า แผงคอ

ส่วนของพืชเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (PARTS OF PLANTS ARE
ANIMAL BODY PARTS) เช่น คำว่า หางข้าว

ส่วนของสิ่งของเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (PARTS OF OBJECTS
ARE ANIMAL BODY PARTS) เช่น คำว่า ปีกหมวก

อาหารเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (FOOD IS ANIMAL BODY PARTS)
เช่น คำว่า หางนม

6) สิ่งที่เกิดจากสัตว์ เป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทาง
อื่น ๆ ได้แก่

ส่วนของร่างกายเป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ (BODY PARTS ARE THINGS
MADE BY ANIMALS) เช่น คำว่า รังไข่

สิ่งที่เกิดจากพืชเป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ (THINGS MADE OF PLANTS
ARE THINGS MADE BY ANIMALS) เช่น คำว่า รังบวบ

ส่วนของสิ่งของเป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ (PARTS OF OBJECTS ARE THINGS MADE BY ANIMALS) เช่น คำว่า รังเพลิง

7) สิ่งของเป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

ส่วนของร่างกายเป็นสิ่งของ (BODY PARTS ARE OBJECTS) เช่น กระจกตา

สิ่งของเป็นสิ่งของชนิดอื่น (OBJECTS ARE OTHER OBJECTS) เช่น คำว่า ซ้อนรองเท้า

ส่วนของร่างกายสัตว์เป็นสิ่งของ (ANIMAL BODY PARTS ARE OBJECTS) เช่น คำว่า กรรเชียงปู

ส่วนของพื้นที่เป็นสิ่งของ (PARTS OF AREAS ARE OBJECTS) เช่น กระจกนา

8) ความเชื่อเป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

สิ่งของเป็นความเชื่อ (OBJECTS ARE BELIEFS) เช่น คำว่า จานผี

มนุษย์เป็นความเชื่อ (PEOPLE ARE BELIEFS) เช่น คำว่า ผีขุน

9) ธรรมชาติเป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

ส่วนของร่างกายเป็นธรรมชาติ (BODY PARTS ARE NATURE) เช่น แก้วตา

เสียงของมนุษย์เป็นธรรมชาติ (HUMAN VOICES ARE NATURE) เช่น คำว่า แก้วเสียง

ส่วนของร่างกายสัตว์เป็นธรรมชาติ (ANIMAL BODY PARTS ARE NATURE) เช่น คำว่า แก้วกึ่ง

10) สถานที่เป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

สถานที่สำหรับมนุษย์เป็นสถานที่สำหรับสัตว์ (PLACES FOR PEOPLE ARE PLACES FOR ANIMALS) เช่น คำว่า คอกพยาน

สิ่งของเป็นสถานที่ (OBJECTS ARE PLACES) เช่น คำว่า ถ้ำซา

สถานที่ เป็น สถานที่อื่น (PLACES ARE OTHER PLACES)
เช่น ทะเลทราย

11) ส่วนประกอบของเรือนหรืออาคารเป็นวงความหมายต้นทางให้แก่
วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

ส่วนของร่างกายเป็นส่วนประกอบของเรือนหรืออาคาร (BODY PARTS
ARE PARTS OF BUILDING) เช่น คำว่า ซี่มุก

ส่วนของร่างกายสัตว์เป็นส่วนประกอบของเรือนหรืออาคาร (ANIMAL
BODY PARTS ARE PARTS OF BUILDING) เช่น คำว่า ซี่มุก

ราคาเป็นส่วนประกอบของเรือนหรืออาคาร (PRICES ARE PARTS OF
BUILDING) เช่น คำว่า เพดานราคา

12) ลักษณะของสิ่งหนึ่งเป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทาง
อื่น ๆ ได้แก่

ลักษณะของส่วนของร่างกายเป็นลักษณะของสิ่งหนึ่ง
(CHARACTERISTICS OF BODY PARTS ARE CHARACTERISTICS OF A THING)
เช่น คำว่า เกลียวกอ

ส่วนของพื้นที่เป็นลักษณะของสิ่งหนึ่ง (PARTS OF AREAS ARE
CHARACTERISTICS OF A THING) เช่น คำว่า ตะเข็บชายแดน

13) บทบาทของมนุษย์เป็นอาชีพของมนุษย์ (ROLES OF PEOPLE ARE
CAREERS) เช่น คำว่า หมอ

14) ส่วนของร่างกายเป็นลักษณะของพื้นที่ (BODY PARTS ARE
CHARACTERISTICS OF AREAS) เช่น คำว่า เนินอก

15) สิ่งของเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต (OBJECTS ARE INANIMATE THINGS)
เช่น สะพานไฟ

16) เศษเป็นของเสียจากร่างกาย (SCRAPS ARE EXCREMENT) เช่น ขี้กบ

17) ความเจ็บป่วยทางใจเป็นความเจ็บป่วยทางกาย (MENTAL ILLNESS IS PHYSICAL ILLNESS) เช่น คำว่า ไข้ใจ

4. คำประสมแบบเข้าศูนย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นนามนัยและส่วนขยาย เป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม

พบความหมายแบบนามนัยเชิงมโนทัศน์ 4 รูปแบบ ดังนี้

1) ลักษณะแทนบุคคล (CHARACTERISTICS FOR PERSON) เช่น คำว่า แม่งาน พ่อเพลง ลูกบ้าน เสือผู้หญิง เดนคน

2) ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) เช่น คำว่า หัวขโมย เนื้อคู่ มือกลอง

3) เครื่องมือแทนการกระทำ (INSTRUMENT FOR ACTION) เช่น คำว่า แรงงาน ไต๊ะแซร์

4) ส่วนย่อยแทนส่วนใหญ่ (PART FOR WHOLE) เช่น คำว่า ปากราก ไตปลา ช้าง

5. คำประสมแบบออกศูนย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเป็นอุปลักษณะ พบความหมายแบบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ 11 รูปแบบ ดังนี้

1) ส่วนของร่างกายเป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

พืชเป็นส่วนของร่างกาย (PLANTS ARE BODY PARTS) เช่น คำว่า แก้มเหม้ม

ส่วนของเรือนเป็นส่วนของร่างกาย (PARTS OF BUILDING ARE BODY PARTS) เช่น คำว่า แขนนาง

อาหารเป็นส่วนของร่างกาย (FOOD IS BODY PARTS) เช่น นมสาว

มนุษย์เป็นส่วนของร่างกาย (PEOPLE ARE BODY PARTS) เช่น คำว่า หัวหน้า

ส่วนของเสื้อผ้าเป็นส่วนของร่างกาย (PARTS OF CLOTHES ARE BODY PARTS) และ ส่วนของเสื้อผ้าเป็นส่วนของพืช (PARTS OF CLOTHES ARE PARTS OF PLANTS) เช่น คำว่า คอบัว

ส่วนของร่างกายเป็นส่วนของร่างกายส่วนอื่น (BODY PARTS ARE OTHER BODY PARTS) และส่วนของร่างกายเป็นสิ่งที่ (BODY PARTS ARE OBJECTS) เช่น คำว่า ลิ้นปี่

มนุษย์เป็นส่วนของร่างกาย (PEOPLE ARE BODY PARTS) เช่น ดวงใจ

2) ส่วนของพืชเป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

มนุษย์เป็นส่วนของพืช (PEOPLE ARE PARTS OF PLANTS) เช่น คำว่า เลี่ยนหนาม

ส่วนของสถาปัตยกรรมเป็นส่วนของพืช (PARTS OF ARCHITECTURES ARE PARTS OF PLANTS) เช่น คำว่า กลิบบนุน

สิ่งของเป็นส่วนของพืช (OBJECTS ARE PARTS OF PLANTS) เช่น คำว่า เปลือกกระเทียม

อาหารเป็นส่วนของพืช (FOOD IS PARTS OF PLANTS) เช่น ปุยฝ้าย

3) สัตว์เป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

มนุษย์เป็นสัตว์ (PEOPLE ARE ANIMALS) เช่น คำว่า หมาหมู่

สิ่งของเป็นสัตว์ (OBJECTS ARE ANIMALS) เช่น คำว่า ลูกหนู

4) ส่วนของร่างกายสัตว์เป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

พืชเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (PLANTS ARE ANIMAL BODY PARTS) เช่น คำว่า ก้ามปู

สิ่งของเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (OBJECTS ARE ANIMAL BODY PARTS) เช่น คำว่า คอแร้ง

ส่วนของยานพาหนะเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (PARTS OF VEHICLES ARE ANIMAL BODY PARTS) เช่น คำว่า หางเสือ

ส่วนของร่างกายมนุษย์เป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (HUMAN BODY PARTS ARE ANIMAL BODY PARTS) เช่น คำว่า ตานกแก้ว

สิ่งที่เกิดขึ้นกับร่างกายมนุษย์เป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (THE CHANGE OF HUMAN BODY PARTS ARE ANIMAL BODY PARTS) เช่น คำว่า ตาปลา

ธรรมชาติเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (NATURE IS ANIMAL BODY PARTS) เช่น คำว่า ตับเป็ด

อาหารเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (FOOD IS ANIMAL BODY PARTS) เช่น คำว่า คอเป็ด

พืชเป็นส่วนของร่างกายสัตว์ (PLANTS ARE ANIMAL BODY PARTS) เช่น คำว่า นมแมว

5) สิ่งที่เกิดจากสัตว์เป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

พืชเป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ (PLANTS ARE THINGS MADE BY ANIMALS) เช่น คำว่า ชีเกา

สิ่งไม่มีชีวิตเป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ (INANIMATE THINGS ARE THINGS MADE BY ANIMALS) เช่น คำว่า ไช้ปลา

ธรรมชาติเป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ (NATURE IS THINGS MADE BY ANIMALS) เช่น คำว่า ชี้เป็ด

อาหารเป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ (FOOD IS THINGS MADE BY ANIMALS) เช่น คำว่า ไช้เต่า

สิ่งที่เกิดขึ้นกับร่างกายของมนุษย์เป็นสิ่งที่เกิดจากสัตว์ (THE CHANGE OF HUMAN BODY PARTS ARE THINGS MADE BY ANIMALS) เช่น คำว่า ชี้เต่า

- 6) สิ่งของเป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่
- มนุษย์เป็นสิ่งของ (PEOPLE ARE OBJECTS) เช่น คำว่า หัวดอก
 - ส่วนของร่างกายเป็นสิ่งของ (BODY PARTS ARE OBJECTS) เช่น คำว่า สลักเพชร
 - พืชเป็นสิ่งของ (PLANTS ARE OBJECTS) เช่น คำว่า กระจับปี่เพชร
 - ธรรมชาติเป็นสิ่งของ (NATURE IS OBJECTS) เช่น คำว่า ลำพู่กัน
 - สัตว์เป็นสิ่งของ (ANIMALS ARE OBJECTS) เช่น คำว่า ปี่แก้ว
- 7) ธรรมชาติเป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่
- ส่วนของสถาปัตยกรรมเป็นธรรมชาติ (PARTS OF ARCHITECTURES ARE NATURE) เช่น คำว่า เม็ดน้ำค้าง
 - มนุษย์เป็นธรรมชาติ (PEOPLE ARE NATURE) เช่น คำว่า ดาวรุ่ง
 - โรคเป็นธรรมชาติ (ILLNESS IS NATURE) เช่น คำว่า ดวงเดือน
 - สิ่งของเป็นธรรมชาติ (OBJECTS ARE NATURE) เช่น คำว่า วงเดือน
 - ภาษาเป็นธรรมชาติ (LANGUAGES ARE NATURE) เช่น คำว่า ฝนทอง
- 8) ลักษณะของบุคคลเป็นลักษณะของสิ่งหนึ่ง (CHARACTERISTICS OF PEOPLE ARE CHARACTERISTICS OF A THING) เช่น คำว่า เด็กเส้น
- 9) มนุษย์เป็นอาหาร (PEOPLE ARE FOOD) เช่น คำว่า หัวกะทิ
- 10) สิ่งของเป็นพืช (OBJECTS ARE PLANTS) เช่น คำว่า น้อยหน้าเหล็ก
- 11) มนุษย์เป็นเส้นเลือด (PEOPLE ARE BLOOD VESSEL) เช่น คำว่า สายโลหิต

6. คำประสมแบบออกศูนย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นอุปลักษณะและส่วนขยายเป็นนามนัย

พบความหมายแบบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ 5 รูปแบบ ดังนี้

1) ลักษณะของผู้ใหญ่เป็นลักษณะของเด็ก (CHARACTERISTICS OF ADULTS ARE CHARACTERISTICS OF CHILDREN) เช่น คำว่า เด็กหนวด

2) บุคคลเป็นของเสียจากร่างกาย (PEOPLE ARE EXCREMENT) เช่น คำว่า ชี้นปาก

3) ช่วงเวลาของชีวิตเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งของ (LIFETIME IS PARTS OF A THING) เช่น คำว่า ต้นมือ

4) บุคคลเป็นสิ่งของ (PEOPLE ARE OBJECTS) เช่น คำว่า กระบอกเสียง

5) คำพูดเป็นธรรมชาติ (SPEECH IS NATURE) เช่น คำว่า ลมปาก

พบความหมายแบบนามนัยเชิงมโนทัศน์ 3 รูปแบบ ดังนี้

1) ลักษณะแทนบุคคล (CHARACTERISTICS FOR PERSON) เช่น คำว่า เด็กหนวด

2) ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) เช่น คำว่า ชี้นปาก

3) เครื่องมือแทนการกระทำ (INSTRUMENT FOR ACTION) เช่น คำว่า ต้นมือ กระบอกเสียง ลมปาก

7. คำประสมแบบออกศูนย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเป็นนามนัย

พบความหมายแบบนามนัยเชิงมโนทัศน์ 4 รูปแบบ ดังนี้

1) ลักษณะแทนบุคคล (CHARACTERISTICS FOR PERSON) เช่น คำว่า ลูกน้อง ลูกเมียน้อย

2) เครื่องมือแทนการกระทำ (INSTRUMENT FOR ACTION) เช่น คำว่า เจ็บมือ

3) ส่วนย่อยแทนส่วนใหญ่ (PART FOR WHOLE) เช่น คำว่า เนื้อตัว น้ำตาลกะทิ ผักกระดาน บ้านเมือง สามขา

4) ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) เช่น คำว่า เลือดเนื้อ ชี้น

8. คำประสมแบบออกศูนยที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นนามนัยและส่วนขยาย
เป็นอุปลักษณ

พบความหมายแบบนามนัยเชิงมโนทัศน์ 3 รูปแบบ ดังนี้

1) ลักษณะแทนบุคคล (CHARACTERISTICS FOR PERSON) เช่น คำว่า
หัวหมอ

2) ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) เช่น คำว่า
ตาน้ำข้าว ลิ้นลม มือกวา แข้งทอง

3) ส่วนย่อยแทนส่วนใหญ่ (PART FOR WHOLE) เช่น คำว่า ไบเงิน ไบทอง

พบความหมายแบบอุปลักษณเชิงมโนทัศน์ 8 รูปแบบ ดังนี้

1) โลหะเป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทางอื่น ๆ ได้แก่

ส่วนของร่างกายเป็นโลหะ (BODY PARTS ARE METALS) เช่น คำว่า
แข้งทอง

ส่วนของพืชเป็นโลหะ (PARTS OF PLANTS ARE METALS) เช่น คำว่า
ไบเงิน

2) ลักษณะของโลหะเป็นวงความหมายต้นทางให้แก่วงความหมายปลายทาง
อื่น ๆ ได้แก่

ลักษณะของมนุษย์เป็นลักษณะของโลหะ (CHARACTERISTICS OF
PEOPLE ARE CHARACTERISTICS OF METALS) เช่น คำว่า คอทองแดง

ลักษณะของพื้นที่เป็นลักษณะของโลหะ (CHARACTERISTICS OF
LAND ARE CHARACTERISTICS OF METALS) เช่น คำว่า ขอบเหล็ก

3) ลักษณะของมนุษย์เป็นอาชีพ (CHARACTERISTICS OF PEOPLE ARE
CAREER) เช่น คำว่า หัวหมอ

4) ลักษณะของมนุษย์เป็นลักษณะของอาหาร (CHARACTERISTICS OF
PEOPLE ARE CHARACTERISTICS OF FOOD) เช่น คำว่า ตาน้ำข้าว

5) ลักษณะของมนุษย์เป็นลักษณะของธรรมชาติ (CHARACTERISTICS OF PEOPLE ARE CHARACTERISTICS OF NATURE) เช่น คำว่า ลึนลม

6) ลักษณะของมนุษย์เป็นลักษณะของสิ่งของ (CHARACTERISTICS OF PEOPLE ARE CHARACTERISTICS OF OBJECTS) เช่น คำว่า มืออ่าว

7) มนุษย์เป็นความเชื่อ (PEOPLE ARE BELIEF) เช่น คำว่า ตีนผี

8) ลักษณะของมนุษย์เป็นลักษณะของสถานที่ (CHARACTERISTICS OF PEOPLE ARE CHARACTERISTICS OF PLACES) เช่น คำว่า ปากตลาด

3. อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

3.1 โครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทย

ผลการศึกษาคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย สอดคล้องกับความมุ่งหมายของของงานวิจัย โดยความมุ่งหมายของงานวิจัยข้อแรก ได้แก่ การวิเคราะห์โครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย พบโครงสร้างของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย 2 ประเภท ได้แก่ คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบเข้าศูนย์ และคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์ และความมุ่งหมายของงานวิจัยในข้อที่ 2 ได้แก่ การวิเคราะห์กระบวนการทางปริธานของผู้ใช้ภาษาไทยในการสร้างคำประสมแบบนาม-นาม โดยการอธิบายความหมายของคำประสมผ่านเครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ พบว่า ผู้ใช้ภาษาไทยสร้างความหมายแบบเปรียบเทียบของคำประสมแบบนาม-นาม ผ่านกระบวนการทางความหมายแบบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ และนามนัยเชิงมโนทัศน์

ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของงานวิจัยข้อแรก ที่ระบุว่า โครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย มี 2 โครงสร้าง คือ คำประสมที่ส่วนขยายเป็นอุปลักษณะและคำประสมที่ส่วนขยายเป็นนามนัย โดยพบว่าโครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยแบ่งออกเป็น 9 โครงสร้าง ได้แก่ คำประสมแบบเข้าศูนย์ จำนวน 5 โครงสร้าง และคำประสมแบบออกศูนย์ จำนวน 4 โครงสร้าง

และความหมายแบบอุปลักษณ์และนามนัยปรากฏทั้งในคำที่เป็นส่วนแสดงความเด่นและคำที่เป็นส่วนขยาย

ผลการศึกษาคำประสมไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของงานวิจัยข้อที่ 2 ในประเด็นที่ว่า คำประสมแบบนาม-นามที่เป็นคำประสมแบบเข้าศูนย์ มีการเชื่อมโยงองค์ประกอบทางมโนทัศน์ของส่วนแสดงความเด่นไปยังพื้นที่หลอมรวมมากกว่าคำประสมแบบออกศูนย์ เนื่องจากผู้วิจัยพบว่า คำประสมแบบนาม-นามที่เป็นคำประสมแบบเข้าศูนย์และคำประสมแบบนาม-นามที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์ มีการเชื่อมโยงองค์ประกอบทางมโนทัศน์ของส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเท่า ๆ กัน แตกต่างกันที่ในการเชื่อมโยงความหมาย คำประสมแบบเข้าศูนย์จะมีส่วนแสดงความเด่นหรือส่วนขยาย ส่วนใดส่วนหนึ่ง เป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม ในขณะที่ คำประสมแบบออกศูนย์ ความหมายของทั้งส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยาย ที่เชื่อมโยงมายังพื้นที่หลอมรวมเป็นความหมายแบบเปรียบเทียบ

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ในประเด็นที่ว่าองค์ประกอบทางมโนทัศน์ของคำที่เป็นส่วนขยายจะต้องผ่านกระบวนการอุปลักษณ์หรือนามนัยในการเข้าใจความหมายใหม่ที่เกิดขึ้น เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า คำที่เป็นส่วนขยายของคำประสมแบบเข้าศูนย์ มีทั้งคำที่แสดงเค้าความหมายเดิมและคำที่เป็นความหมายแบบเปรียบเทียบ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาคือสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ในประเด็นที่ว่าความหมายของคำประสมแบบเข้าศูนย์มาจากความหมายของส่วนแสดงความเด่น และคำประสมแบบนาม-นามที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์มีการเชื่อมโยงองค์ประกอบทางมโนทัศน์ของทั้ง 2 คำไปยังพื้นที่หลอมรวม โดยความหมายของคำประสมมาจากทั้งคำที่เป็นส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยาย

ผลการวิเคราะห์โครงสร้างคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยในงานวิจัยนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาคำประสมในภาษาไทยของ อนงค์ เอียงอุบล (2525) ในประเด็นที่ว่า คำประสมในภาษาไทยเกิดจากหน่วยคำอิสระที่มีความหมายต่างกันตั้งแต่สองหน่วยคำขึ้นไป มาประกอบกัน และคำประสมแต่ละคำมีส่วนประกอบสองส่วน อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์คำประสมแบบนาม-นาม ในงานวิจัยนี้ พบคำประสมในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบเข้าศูนย์ 5 ประเภท และคำประสมแบบออกศูนย์ 4 ประเภท ในขณะที่ อนงค์ เอียงอุบล (2525) กล่าวถึงความหมายของคำประสมในภาษาไทยเพียง 2 ประเภท ได้แก่ คำประสมที่เป็นชื่อ เช่น คำว่า พริกชี้ฟ้า ภูเขา และคำประสมที่เป็นกริยาอาการ เช่น คำว่า ตาขาว หัวเสีย นอกจากนี้ การศึกษาคำประสมในภาษาไทยของอนงค์ เอียงอุบล (2525) ไม่ได้กล่าวถึงความหมายในเชิงเปรียบเทียบ

แบบอุปลักษณ์และนามนัยที่พบในคำประสม ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถนำมาอธิบายความหมายของคำประสมในภาษาไทยได้

ผู้วิจัยพบการแสดงความหมายแบบเปรียบเทียบ ได้แก่ คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่มีความหมายอุปลักษณ์และนามนัย เช่นเดียวกันกับผลการศึกษาคำประสมแบบเท่าเทียมของ อลิษา อินจันทร์ (2557) งานวิจัยนี้ได้เพิ่มการอธิบายความหมายแบบเปรียบเทียบของคำประสม โดยแสดงการถ่ายโยงความหมายของคำประสมแบบอุปลักษณ์ จากวงความหมายต้นทางไปสู่วงความหมายปลายทาง และอธิบายรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยของคำประสม เพื่อให้เข้าใจความคิดแบบเปรียบเทียบของผู้ใช้ภาษาไทยในการสร้างคำประสมแบบนาม-นาม

การศึกษาโครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทย พบว่าโครงสร้างของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบเข้าศูนย์ และคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์ ตามที่ Bloomfield (1993) ระบุไว้

คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบเข้าศูนย์ มีโครงสร้างทางความหมายของส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายแบ่งออกได้ 5 ประเภท ได้แก่ คำประสมแบบเข้าศูนย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายแสดงเค้าความหมายเดิมของคำ เช่น คำว่า หมูป่า คำประสมแบบเข้าศูนย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิมและส่วนขยายเป็นอุปลักษณ์ เช่นคำว่า จานเปล คำประสมแบบเข้าศูนย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิมและส่วนขยายเป็นนามนัย เช่นคำว่า คู่ชา คำประสมแบบเข้าศูนย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นอุปลักษณ์และส่วนขยายเป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม เช่นคำว่า ปากไม้ และคำประสมแบบเข้าศูนย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นนามนัยและส่วนขยายเป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม เช่น คำว่า หัวคะแนน

การแสดงความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบเข้าศูนย์ มาจากความหมายของคำที่เป็นส่วนแสดงความเด่น โดยส่วนแสดงความเด่นของคำประสม ประกอบด้วยคำที่มีเค้าความหมายเดิม และคำที่มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ ได้แก่ ความหมายแบบอุปลักษณ์และความหมายแบบนามนัย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Jespersen (1954) Marchand (1960) Benczes (2006) และ Botha (1968) ที่พบว่าคำประสม

บางส่วนในภาษาอังกฤษและภาษาแอฟริกันมีความหมายแบบอุปลักษณ์ แสดงให้เห็นว่า ความหมายแบบเปรียบเทียบปรากฏในการสร้างคำประสมมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบออกศูนยมีโครงสร้างทาง ความหมายของส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายแบ่งออกได้ 4 ประเภท ได้แก่ คำประสม แบบออกศูนยที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเป็นอุปลักษณ์ เช่น คำว่า กาบขนุน คำประสม แบบออกศูนยที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นอุปลักษณ์และส่วนขยายเป็นนามนัย เช่น คำว่า เด็กหนวด คำประสมแบบออกศูนยที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเป็นนามนัย เช่น คำว่า น้ำตาลกะทิ และคำประสมแบบออกศูนยที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นนามนัยและส่วนขยาย เป็นอุปลักษณ์ เช่น คำว่า มือกา

ผู้วิจัยพบว่า โครงสร้างทางความหมายของคำประสมภาษาไทยแตกต่างจากโครงสร้าง ทางความหมายของคำประสมในภาษาอังกฤษ โดย Jespersen (1954) Marchand (1960) และ Benczes (2006) พบว่า คำประสมในภาษาอังกฤษโดยส่วนใหญ่ คำที่เป็นส่วนขยาย จะปรากฏหน้าคำที่เป็นส่วนแสดงความเด่น เช่น คำว่า heartland (ศูนยกลาง) armchair (เก้าอี้ ที่มีที่วางแขน) และ scarecrow (หุ่นไล่กา) ในขณะที่คำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย คำที่เป็นส่วนแสดงความเด่นจะปรากฏหน้าคำที่เป็นส่วนขยาย เช่น คำว่า ไก่บ้าน ขวดกระเป๋ และ มีดหมอ

3.2 การแสดงความหมายแบบเปรียบเทียบของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย

การแสดงความหมายแบบเปรียบเทียบของคำประสม ได้แก่ ความหมายแบบอุปลักษณ์ และความหมายแบบนามนัย ปรากฏทั้งในโครงสร้างคำประสมแบบเข้าศูนยและคำประสม แบบออกศูนยในภาษาไทย สอดคล้องกับการศึกษาของ Benczes (2006) ที่พบว่าคำประสม แบบสร้างสรรค์ (Creative Compounding) หรือคำประสมที่มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ ในภาษาอังกฤษ ปรากฏในโครงสร้างคำประสมทั้งแบบเข้าศูนยและแบบออกศูนย สะท้อนว่า ความหมายแบบอุปลักษณ์และนามนัยเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในการสร้าง ความหมายของคำประสมทั้งในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.2.1 การแสดงความหมายแบบอุปลักษณ์

ผู้วิจัยพบว่า คำประสมแบบเข้าศูนย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นอุปลักษณ์ และส่วนขยายเป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม เป็นคำประสมที่แสดงความหมายแบบอุปลักษณ์ ที่พบมากที่สุดในงานวิจัยนี้ โดยพบคำประสมในโครงสร้างนี้ จำนวน 243 คำ ตัวอย่างของคำประสมในกลุ่มนี้ เช่น คำว่า ชาเกวียน คอเสื้อ ปากบาตร ที่มีความหมายเกี่ยวกับสิ่งของเครื่องใช้ คำว่า ชาเกวียน มีความหมาย ลูกล้อของเกวียน คำว่า คอเสื้อ มีความหมาย ส่วนของเสื้อที่ติดคอหรือที่คว้านให้เป็นวงเพื่อสวมหัวได้ คำว่า ปากบาตร มีความหมาย ขอบด้านบนของบาตร คำประสมทั้ง 3 คำ มีส่วนแสดงความเด่นเป็นอวัยวะในร่างกาย ได้แก่ คำว่า ชา คอ ปาก และมีส่วนขยายเป็นสิ่งของเครื่องใช้ ได้แก่ คำว่า เกวียน เสื้อ และ บาตร ความหมายของคำประสมแสดงอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ ส่วนของสิ่งของเป็นส่วนของร่างกาย (PARTS OF OBJECTS ARE BODY PARTS) โดยมีวงความหมายต้นทาง ได้แก่ อวัยวะในร่างกายของมนุษย์ และวงความหมายปลายทาง ได้แก่ ส่วนของสิ่งของเครื่องใช้ ผู้ใช้ภาษานำรูปร่างหรือลักษณะของอวัยวะในร่างกายมนุษย์มาเปรียบเทียบกับรูปร่างหรือลักษณะของส่วนของสิ่งของ

ความหมายแบบอุปลักษณ์ที่เกิดขึ้นนี้ทำให้ความหมายบางส่วนของคำเด่นขึ้นมา ความหมายของคำประสม ชาเกวียน มาจากการเปรียบเทียบขาของมนุษย์ที่มี 2 ข้าง และใช้สำหรับเดิน กับล้อเกวียน โดยความหมายลักษณะของล้อ ที่มี 2 ข้าง และใช้สำหรับทำให้เกวียนเคลื่อนที่ไปเป็นส่วนที่เด่นขึ้นมา ในขณะที่ลักษณะอื่น ๆ ของเกวียน เช่น เป็นล้อวงกลม มีไม้ด้านในแบ่งเป็นช่อง ๆ เป็นส่วนที่ไม่จำเป็นต่อการแสดงความหมายแบบอุปลักษณ์ สอดคล้องกับ Lakoff and Johnson (1980) ที่ระบุว่า การแสดงความหมายแบบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ จะมีความหมายเพียงบางส่วนที่จำเป็นต่อการทำความเข้าใจอุปลักษณ์ในบริบทนั้น ที่เด่นขึ้นมา และความหมายด้านอื่น ๆ ที่ไม่จำเป็นจะถูกซ่อนไว้ เช่นเดียวกับ Evans and Green (2006) ที่กล่าวว่า อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์มีความสัมพันธ์กับการซ่อนไว้ (hiding) และการทำให้เด่น (highlighting) โดยเมื่อความหมายปลายทางเชื่อมโยงกับความหมายต้นทาง ความหมายบางส่วนของมโนทัศน์นั้นจะเด่นขึ้น และความหมายบางส่วนจะถูกซ่อนไว้

การนำอวัยวะในร่างกายมาใช้ในความหมายอุปลักษณ์ แสดงความหมายส่วนของสิ่งของ ปรากฏในคำประสมภาษาอังกฤษ ในคำว่า armchair ที่มีความหมาย เก้าอี้ที่มีพนักวางแขน คำว่า chair (เก้าอี้) เป็นส่วนแสดงความเด่นของคำประสม และ คำว่า arm (แขน) เป็นส่วนขยาย การถ่ายโยงความหมายของคำประสมมาจากวงความหมายต้นทางเป็นอวัยวะในร่างกายมนุษย์ ได้แก่ แขน และวงความหมายปลายทาง ได้แก่ เก้าอี้ เป็นการเปรียบเทียบแขนของ

มนุษย์ กับที่วางแขนของเก้าอี้ จะเห็นได้ว่าความหมายส่วนของเก้าอี้ ที่มี 2 ข้าง อยู่ด้านข้างเก้าอี้ ใช้สำหรับวางแขน เป็นส่วนที่เด่นขึ้นมาในการแสดงความหมายแบบอุปลักษณะ ในขณะที่ลักษณะอื่น ๆ เช่น ความกว้างของที่วางแขน รูปทรงของที่วางแขน และลักษณะพื้นผิวของที่วางแขน เป็นส่วนที่ไม่สำคัญในการแสดงความหมาย

ในขณะที่คำประสมที่มีความหมายแบบอุปลักษณะ ที่ปรากฏมากที่สุด ในคำประสมแบบออกศูนย์ ได้แก่ คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นและส่วนขยายเป็นอุปลักษณะ พบคำประสมในโครงสร้างนี้ จำนวน 128 คำ ตัวอย่างเช่น คำว่า นมสาว มีความหมาย ขนมนชนิดหนึ่ง มีรูปทรงคล้ายรูปสามเหลี่ยมมาประกบกัน แสดงอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ อาหารเป็นมนุษย์ (FOOD IS PEOPLE) โดยมี เต้านมของผู้หญิงสาวเป็นวงความหมายต้นทาง และมีขนมนชนิดหนึ่ง เป็นวงความหมายปลายทาง เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของเต้านมหญิงสาวแรกสาว ที่มีขนาดไม่ใหญ่ ฐานกว้างพอประมาณ และปลายแหลม กับรูปทรงของขนม

การนำอวัยวะในร่างกายของมนุษย์มาใช้บรรยายลักษณะของขนม ปรากฏในคำประสมภาษาอังกฤษ ได้แก่ คำว่า ladyfinger (ขนมที่เป็นแท่งเรียวยาว) ความหมายของคำประสมเป็นความหมายแบบอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ อาหารเป็นมนุษย์ (FOOD IS PEOPLE) มีวงความหมายต้นทางเป็นนิ้วของผู้หญิง และวงความหมายปลายทางเป็นขนม เป็นการเปรียบเทียบนิ้วของผู้หญิง ที่มีลักษณะเรียวยาว กับรูปทรงของขนม ที่มีลักษณะเป็นแท่งเรียวยาว

นอกจากนี้ ผลการวิจัยของ Siqu (2559) ยังพบว่าชาวจีนนำคำที่มีความหมายเกี่ยวกับ อวัยวะในร่างกาย ได้แก่ ใจ มาสร้างคำประสมภาษาจีนจำนวนมาก และระบุว่าชาวจีนนิยมนำอวัยวะในร่างกายของมนุษย์มาเปรียบเทียบกับสิ่งต่าง ๆ การนำส่วนของร่างกายมาใช้ในความหมายแบบอุปลักษณะเพื่อกล่าวถึงสิ่งอื่น ๆ ที่ปรากฏทั้งในคำประสมภาษาไทย ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ใช้ประสบการณ์ทางร่างกาย เพื่อทำความเข้าใจความหมายของสิ่งต่าง ๆ และใช้การเปรียบเทียบเพื่อทำความเข้าใจสิ่งใหม่

3.2.2 การแสดงความหมายแบบนามนัย

ความหมายเปรียบเทียบแบบนามนัยของคำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทย ปรากฏทั้งในคำประสมแบบเข้าศูนย์และคำประสมแบบออกศูนย์เช่นเดียวกับความหมายแบบอุปลักษณะ โดยคำประสมแบบเข้าศูนย์ที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นนามนัยและส่วนขยายเป็นคำที่มีเค้าความหมายเดิม เป็นคำประสมที่พบความหมายนามนัยมากที่สุด พบคำประสม

ในโครงสร้างนี้ จำนวน 47 คำ เช่น คำว่า คอเหล้า มีความหมาย นักดื่มสุรา คำว่า มือมิด มีความหมาย ผู้ที่ใช้มิดเป็นอาวุธสังหาร และคำว่า ขาไฟ มีความหมาย ผู้ร่วมเล่นการพนัน จะเห็นได้ว่าส่วนแสดงความเด่นของคำประสมมีความหมายแบบนามนัย เป็นการนำเอาส่วนของร่างกาย ได้แก่ คอ มือ และขา มาใช้แทนความหมายบุคคล และมีส่วนขยายแสดงความหมาย สิ่งของเครื่องใช้หรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการกระทำของบุคคล ความหมายของคำประสมทั้ง 3 คำ มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON)

สิ่งที่น่าสนใจในการแสดงความหมายแบบนามนัย ได้แก่ การที่ผู้ใช้ภาษาไทย เลื่อนนำเอาอวัยวะที่แตกต่างกันมาใช้แทนบุคคล การเลือกนี้ไม่ได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญ แต่สามารถ อธิบายผ่านความสัมพันธ์ทางความหมายของคำประสมได้ กล่าวคือ คำว่า คอเหล้า มีคำว่า คอ แสดงความหมายแบบนามนัย ใช้แทนความหมาย ผู้ดื่มสุรา ความหมายนามนัยของคำว่า คอ มาจากธรรมชาติของการดื่มน้ำและทานอาหารของมนุษย์ ที่ต้องผ่านเข้าไปทางช่องปากและลำคอ ก่อนจะลงสู่กระเพาะอาหาร คำว่า มือมิด มีคำว่า มือ เป็นนามนัย ใช้แทนความหมาย ผู้ใช้มิดทาง ความหมายนามนัยของคำว่า มือ มาจากลักษณะการใช้มิด ที่ต้องใช้มือในการถือมิด เพื่อฟัน หรือแทง และคำว่า ขาไฟ มีคำว่า ขา เป็นนามนัย ใช้แทนความหมาย ผู้เล่นพนัน มาจากธรรมชาติ ของการเล่นพนัน ที่มักเกิดขึ้นในบ่อนการพนัน ผู้ที่มาร่วมเล่นการพนันจะต้องเดินทางมาจาก ที่ต่าง ๆ เพื่อมารวมกัน โดยมี ขา เป็นอวัยวะสำคัญในการเดิน

การแสดงความหมายแบบนามนัยของคำว่า คอ มือ และขา ในคำประสม คอเหล้า มือมิด และขาไฟ แสดงให้เห็นการเลือกใช้คำมาแสดงความหมายนามนัยจากมุมมอง ของมนุษย์ที่มีต่อการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ดังที่ Radden and Kövecses (1999, p. 45) ได้กล่าวถึงมุมมองของมนุษย์ที่มีต่อการปฏิสัมพันธ์กับโลก ที่ส่งผลต่อการเลือกให้ความหมาย บางส่วนเด่นขึ้นมา โดยอธิบายว่ามนุษย์จะให้ความสำคัญกับสิ่งต่าง ๆ ไม่เท่ากัน เช่น ให้ความสำคัญกับมนุษย์มากกว่าสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ สิ่งที่เป็นรูปธรรมมาก่อนสิ่งที่เป็นนามธรรม สิ่งที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วยสำคัญกว่าสิ่งที่ไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์ด้วย และสิ่งที่ใช้งานได้สำคัญกว่าสิ่งที่ ใช้งานไม่ได้ คำว่า คอ มือ และขา ที่ถูกนำมาใช้ในความหมายแบบนามนัย มาจากการกระทำ ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะแต่ละส่วน แสดงให้เห็นมุมมองของผู้ใช้ภาษาไทย ที่ให้ความสำคัญกับสิ่งที่มีมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ด้วย มากกว่าสิ่งที่ไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์ด้วย

ผู้วิจัยพบการนำคำที่มีความหมายส่วนของร่างกาย มาใช้ในความหมาย เปรียบเทียบแบบนามนัยในคำประสมภาษาอังกฤษ ได้แก่ คำว่า handwriting (ลายมือ)

โดย Benczes (2006) ระบุว่า การแสดงความหมายแบบนามนัยของคำประสมมาจากนามนัยเชิงมโนทัศน์ ส่วนย่อยแทนส่วนย่อย (PART FOR PART) โดยคำว่า hand (มือ) ในที่นี้มีความหมาย สิ่งที่ทำให้เกิดการเขียน (source of writing) และคำว่า writing (การเขียน) มีความหมายแบบนามนัยเชิงมโนทัศน์ การกระทำแทนผลการกระทำ (ACTION FOR RESULT) โดยใช้การเขียนแทนความหมายผลที่เกิดจากการเขียน ได้แก่ ลายมือ การนำคำว่า hand อวัยวะที่ใช้ในการเขียน มาแสดงความหมายนามนัย ในคำประสม handwriting แสดงให้เห็นว่าผู้ใช้ภาษาอังกฤษให้ความสำคัญกับสิ่งที่มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ด้วย มากกว่าสิ่งที่ไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์ด้วย

3.2.3 การแสดงความหมายแบบอุปลักษณ์และนามนัย

ผู้วิจัยพบความหมายแบบอุปลักษณ์และนามนัยที่เกิดขึ้นพร้อมกันในคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย ได้แก่ คำประสมที่ส่วนแสดงความเด่นเป็นอุปลักษณ์และส่วนขยายเป็นนามนัย และคำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นนามนัยและส่วนขยายเป็นอุปลักษณ์ ความหมายเปรียบเทียบทั้ง 2 แบบ ที่เกิดขึ้นพร้อมกันในคำประสม แสดงให้เห็นการสร้างคำประสมที่มีความหมายซับซ้อนมากขึ้น จากการใช้ความคิดแบบเปรียบเทียบของผู้ใช้ภาษาไทย ในการเข้าใจความหมายของคำประสม

ตัวอย่างคำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นอุปลักษณ์และส่วนขยายเป็นนามนัย เช่น คำว่า ลูกมือ มีความหมาย ผู้ทำตามคำแนะนำของหัวหน้า คำว่า ลูก แสดงความหมายแบบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ บทบาทของมนุษย์ เป็นลักษณะของมนุษย์ (ROLES OF PEOPLE ARE CHARACTERISTICS OF PEOPLE) มีวงความหมายต้นทางเป็นลูก ผู้ที่เกิดจากพ่อแม่ และวงความหมายปลายทางเป็นบทบาทของมนุษย์ ความหมายของคำประสมเป็นการนำนิสัยของลูก ที่มักทำตามคำแนะนำของพ่อแม่ มาเปรียบเทียบกับบทบาทของบุคคล ที่ทำตามคำแนะนำของหัวหน้า และคำว่า มือ อวัยวะสำหรับหยิบจับ มีความหมายนามนัย ใช้แทนการกระทำสิ่งต่าง ๆ เช่น การทำกับข้าว การทำสิ่งประดิษฐ์ เป็นต้น มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย เครื่องมือแทนการกระทำ (INSTRUMENT FOR ACTION) ความหมายของคำประสมที่แสดงการเปรียบเทียบทั้งอุปลักษณ์และนามนัย แสดงให้เห็นว่าผู้ใช้ภาษาไทยใช้ความคิดแบบเปรียบเทียบมากกว่า 1 รูปแบบในการสร้างคำประสม

การแสดงความหมายแบบอุปลักษณ์ของส่วนแสดงความเด่นและแสดงความหมายนามนัยของส่วนขยาย ปรากฏในคำประสมภาษาอังกฤษเช่นเดียวกัน Benczes (2006) ยกตัวอย่าง คำว่า Alpha pup มีความหมาย เด็กที่ได้รับการยกย่องว่ายอดเยี่ยมที่สุด

ในโรงเรียนหรือในหมู่บ้านโดยคำว่า Alpha ตัวอักษรตัวแรกในภาษากรีก เป็นส่วนขยายของคำประสม มีความหมายแบบนามนัย ใช้แทนบุคคลที่เป็นอันดับแรก ในที่นี้หมายถึง ผู้ที่ยอดเยี่ยมที่สุด เป็นนามนัยเชิงมโนทัศน์ รูปแบบแทนมโนทัศน์ (FORM FOR CONCEPT METONYMY) ในขณะที่คำว่า pup มาจากคำว่า puppy ลูกสุนัข เป็นส่วนหลักของคำประสม มีความหมายแบบอุปลักษณะ เปรียบเทียบลูกสุนัขกับผู้ที่อยู่ในวัยเด็กหรือวัยหนุ่มสาว เป็นอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์บุคคลเป็นสัตว์ (PEOPLE ARE ANIMALS)

การแสดงความหมายของคำประสม ที่มีความหมายแบบอุปลักษณะและนามนัย เกิดขึ้นพร้อมกัน พบในคำประสมอีกประเภท ได้แก่ คำประสมที่มีส่วนแสดงความเด่นเป็นนามนัย และส่วนขยายเป็นอุปลักษณะ เช่น คำว่า หัวหมอ มีความหมาย บุคคลที่ทำเสมือนเป็นผู้รู้ และอ้างเหตุผลเพื่อประโยชน์ของตน คำว่า หัว มีความหมายนามนัย ใช้แทนความหมาย สติปัญญาของบุคคลมีรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) คำว่า หมอ มีความหมายอุปลักษณะ แสดงอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ลักษณะของมนุษย์เป็นอาชีพ (CHARACTERISTICS OF PEOPLE ARE CAREER) มีวงความหมายต้นทางเป็นอาชีพหมอ และวงความหมายปลายทางเป็นลักษณะของมนุษย์ เป็นการเปรียบเทียบอาชีพหมอ ที่ต้องมีความรู้และความเชี่ยวชาญเป็นอย่างมาก กับผู้ที่ทำตนเสมือนเป็นผู้รู้

การแสดงความหมายนามนัยของส่วนแสดงความเด่นและความหมายอุปลักษณะของส่วนขยาย ปรากฏในคำประสมภาษาอังกฤษเช่นกัน โดย Benczes (2006) ยกตัวอย่างคำประสม Acidhead ที่มีความหมาย ผู้ใช้ยาเสพติดชนิด LSD โดยคำว่า head ส่วนแสดงความเด่นของคำประสมมีความหมายแบบนามนัย ใช้คำว่า หัว อวัยวะในร่างกายแทนบุคคล เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย ส่วนของร่างกายแทนบุคคล (BODY PART FOR PERSON) ในขณะที่คำว่า acid (กรด) ส่วนขยายของคำประสม มีความหมายแบบอุปลักษณะ ใช้คำว่า acid เปรียบเทียบผู้ที่เสพยาจนสารเสพติด LSD ที่สกัดจากกรดขึ้นสมอง แสดงให้เห็นอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ศีรษะคือภาชนะบรรจุ (THE HEAD IS A CONTAINER)

การอธิบายความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย ด้วยเครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ในงานวิจัยนี้ ทำให้สามารถอธิบายความหมายแบบเปรียบเทียบของคำประสม ได้แก่ ความหมายอุปลักษณะและความหมายนามนัย โดยเครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์แสดงความเชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับความหมายเดิมและมโนทัศน์ที่เป็นความหมายแบบเปรียบเทียบ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคำประสมในอดีต ได้แก่

การศึกษาคำประสมในภาษาอังกฤษของ Jespersen (1954) และ Marchand (1960) ที่พบคำประสมที่มีความหมายแบบอุปลักษณ์ ไม่สามารถอธิบายว่าความหมายแบบเปรียบเทียบที่เกิดขึ้นในคำประสมมีวงความหมายต้นทางและวงความหมายปลายทางแบบใด และมโนทัศน์ที่เป็นความหมายแบบอุปลักษณ์เชื่อมโยงกับความหมายเดิมของคำประสมอย่างไร

เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์แสดงให้เห็นว่าความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย เกิดขึ้นในพื้นที่หลอมรวม ซึ่งประกอบด้วยมโนทัศน์ของค่านามทั้งสองคำ ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความหมาย ความหมายของคำประสมปรากฏในโครงสร้าง ณ ขณะที่ถูกพูด และสามารถเชื่อมโยงไปยังความคิดของผู้ใช้ภาษาไทยในการสร้างความหมายของคำประสม

ผลการศึกษาคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย ตามความมุ่งหมายของงานวิจัยทั้งสองข้อ แสดงการจัดประเภทของโครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยอย่างเป็นระบบ และสามารถอธิบายกระบวนการทางความหมายของคำประสมในภาษาไทย ที่เป็นความหมายเดิมและความหมายแบบเปรียบเทียบ นอกจากนี้ การอธิบายความหมายของคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยโดยใช้เครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ ซึ่งยังไม่เคยมีมาก่อนในการศึกษาคำประสมในภาษาไทย สะท้อนให้เห็นกระบวนการทางปริชานของผู้ใช้ภาษาไทยในการสร้างคำประสมและกระบวนการทางความหมายที่เกิดขึ้นในคำประสมได้อย่างชัดเจน เนื่องจากเครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ สามารถแสดงความเชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์ที่จำเป็นต่อการเข้าใจความหมายของคำประสม และสามารถนำมาใช้อธิบายความหมายของคำประสมทั้งความหมายตรงและความหมายแบบเปรียบเทียบ

3.3 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเสนอให้มีการศึกษาโครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบอื่นๆ ได้แก่ นาม-กริยาและกริยา-กริยา โดยใช้แนวคิดภาษาศาสตร์ปริชาน และอธิบายความหมายของคำประสมประเภทอื่น ๆ ด้วยเครือข่ายบูรณาการเชิงมโนทัศน์ เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการทางปริชานของผู้ใช้ภาษาไทยในการสร้างคำประสมได้อย่างครอบคลุม

บรรณานุกรม

- Adams, V. (1973). *An Introduction to Modern English Word Formation*. London: Longman.
- Benczes, R. (2006). *Creative Compounding in English*. Amsterdam: John Benjamins Publishing.
- Benczes, R. (2011). Blending and creativity in metaphorical compounds: A diachronic investigation. In *Windows to the Mind: Metaphor, Metonymy and Conceptual Blending* (pp. 247–268). Berlin & New York: Mouton de Gruyter.
- Benjamin, B. L. (2018). *IDENTICAL CONSTITUENT COMPOUNDING: A CONCEPTUAL INTEGRATION-BASED MODEL*. (Master of Arts). Retrieved from Retrieved from <https://etd.ohiolink.edu/>
- Bloomfield, L. (1933). *Language*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Booij, G. (2007). *The Grammar of Words* (2 ed.). New York: Oxford.
- Boonsawasd, A. (2012). Bouyei word formation. *Studii de Lingvistică*, 2, 45-58.
- Botha, R. P. (1968). *The Function of the Lexicon in Transformational Generative Grammar*. The Hague: Mouton.
- Chomsky, N. (1980). *Rules and Representations*. Oxford: Blackwell.
- Evans, V., & Green, M. (2006). *Cognitive Linguistics an Introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Fauconnier, G., & Turner, M. (1998). Conceptual integration networks. *Cognitive Science* 22(1), 133–187.
- Fauconnier, G., & Turner, M. (2002). *The Way We Think: Conceptual Blending and the Mind's Hidden Complexities*. New York: NY: Basic Books.
- Fauconnier, G., & Turner, M. (2003). Conceptual Blending, Form and Meaning. *Recherches en Communication ; No 19: Sémiotique cognitive — Cognitive Semiotics*, 19, 57-86.
- Fauconnier, G. (1984). *Mental Spaces: Aspects of meaning construction in natural language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Grady, J. E., Oakley, T., & Coulson, S. (1999). Blending and metaphor. In *Metaphor in Cognitive Linguistics [Current Issues in Linguistic Theory 175]* (pp. 101–124). Amsterdam: John Benjamins.

- Haspelmath, M., & D. Sims, A. (2010). *Understanding Morphology* (2 ed.). London: Hodder Education.
- Janssen, T. M. V., & Partee, B. H. (1997). Compositionality. In *Handbook of logic and language*. Amsterdam: Elsevier.
- Jespersen, O. (1954). *A Modern English Grammar on Historical Principles*. London: Bradford and Dickens.
- Kamp, H., & Partee, B. H. (1995). Prototype theory and compositionality. *Cognition*, 57(1), 129-191.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors We Live By*. London: The university of Chicago press.
- Levi, J. N. (1978). *The Syntax and Semantics of Complex Nominals*. New York: NY Academic Press.
- Marchand, H. (1960). *The Categories and Types of Present-Day English Word-Formation: A synchronic-diachronic approach*. Wiesbaden: Otto Harrassowitz.
- Mierzwińska-Hajnos, A. (2015). More than Blends and Compounds. Conceptual Integration Theory behind Plant-Related Linguistic Expressions in Polish and English. *Lublin Studies in Modern Languages and Literature*, 39(2), 65-90.
- Radden, G., & Kövecses, Z. (1999). Towards a theory of metonymy. In *Metonymy in Language and Thought* (pp. 17–59). Amsterdam: John Benjamins.
- Siqi, Y. (2559). คำประสมกับคำนามที่มีคำว่า /**Sin**/ (ใจ) ในภาษาจีน: การศึกษาตามแนวภาษาศาสตร์ปริชาน. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย, 36(2), 1-36.
- Szabó, Z. G. (2020). Compositionality. In E. N. Zalta (Ed.), *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Fall 2020 ed.).
- Wongwattana, U. S. (2018). Syntactic Word-compounding in Tai Khrang. *Manusya: Journal of Humanities*, 21(1), 106-121.
- Yu, N. (2009). *The Chinese heart in a cognitive perspective: culture, body, and language*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- นววรรณ พันธุ์เมธา. (2559). คลังคำ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- นววรรณ พันธุ์เมธา. (2559). คลังคำ (9 ed.). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- อนงค์ เอียงอุบล. (2525). การศึกษาเชิงวิเคราะห์คำประสมในภาษาไทย. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

อลิษา อินจันทร์. (2557). คำประสมแบบเท่าเทียมในภาษาไทย. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต).

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

อันธิกา ธรรมเนียม. (2560). การศึกษาเชิงประวัติของ ไต ไร ไหน ในภาษาไทย. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎี
บัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	วรลักษณ์ วีระยุทธ
วัน เดือน ปี เกิด	8 ตุลาคม 2527
สถานที่เกิด	กาญจนบุรี
วุฒิการศึกษา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ประยุกต์ (ศศม.) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ที่อยู่ปัจจุบัน	17/12 หมู่ 8 ต.คลองห้า อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี 12120

